

شرح الاربعين حديثا للشيخ اسمعيل حقي البروسوي

بسم الله الرحمن الرحيم

حمدا لمن نزل احسن الحديث الذي يحق بالتلاوة و التحديث وصلوة وسلاما على من اوتي جوامع الكلم وعلم من علوم الاولين والاخرين ما علم وعلى آله واصحابه الواعين منه الناقلين عنه وبعد فيقول الشيخ اسمعيل حقي شرفه الله بمزيد الترقي هذا جمع من الحديث النبوي طلب مني شرحه بالتركي المولى على الحافظ القسطموني ثم الفلبوي والح في ذلك علي وارسل رسائل الي وانا في بلدة بروسا حماها الله تعالى عن الباسا فرايت الاجابة من عظائم الامور وعزائم الاجور وسالت الله ان يمهلني الى ان ينتهي الامر الى جاداه ويبلغ القلم في مضمار البيان الى مداده وهو المسؤل لكل سول

الحديث الاول انما الاعمال بالنيات

معلوم اوله كه اعمال ونيات جمع قلتدر ولكن قلت وكثرت نكرانده اعتبار اولنور

اولنور معارفده دكل زيرا معارفده لام جنس ايچون اولمغله معناي جمعيت مضمحل اولور وكلام مثبت ومنفي اولمق بردر وكذلك قلت كثرت ايچون وبالعكس استغراق اولنور پس ديمك اولوركه افراد اعمالدن هر عمل نيتله در يعني بلانية هيچ بر عمل صحيح دكلدر كما عند الشافعي ويا فضيلت وكمالي يوقدر كما عند ابي حنيفة يعني بو حديثده واشالنده انما تاكيد ايچوندركه معناي استثنايه راجعدر لا صلوة لجار المسجد الا في المسجد كبي واكثر علما وارباب حقائق قول اوله ذاهب اولديلر زيرا حديث صلوتله بوتك مبانده فاروق واردر تا نل بو معنا دندركه ديمشلردر صوم رمضانده نيت بو تعيين قضا لازم كلوراكر صحيح اولمايدي قضا لازم كلمزدي پس بويله ديلوينتي صحت عبادتده شرط قلديلر وهر نسنه كه انكله فرضه توصل اولنه فرض ديديلر بوجهتدن ديمشلردر كه بر مقصودي تحصيل ايتمك واجب اولسه واو راده كذبله توصلدن غيري چاره بولنمسه كذب ايتمك واجب اولور پس نيت روح العملدر كه روح حيواني نك بدنه سرايتيله بدن حيات بولديغي كبي نيتك دخي فرض ونافلة سرايتيله عمل صحت بولور كرك اول عمل شروط قسمندن اولسون كرك اولمسون كما عنده الشافعي وضوده نيت رفع حدثدر بو وضو نيت مس مصحف وعند الشافعي طوافده وعند البعض سلامده شامل اولور وديمشلردركه نيت عند الشروع في الفعل الله تعالى يه انكله قربت قصد ايتمكدر

ایچون الله تعالی انواع ارادتدن نیتی اختیار ایتمشدر زیرا ارادت قصد مطلقدر کم
بطریق القربه اولاندن اعمدر و نیت قصد قلبیدر بناءً علی هذا مجرد تلفظ باللسان
و حدیث نفس نیت اولماز یعنی بلا قصد خاطره واردا اولانه اعتبار یوقدر
و کذلک قصد ریائی دخی مانع تقربدر بو سببدن وارد اولدیکه نیة المؤمن
خیر من عمله یعنی نیت مؤمن بر نسنه درکه غیر عاملی عامل حکمنده قلور و هم قول
و عملدن خیرلودر زیرا قول و عمل ریا یوزندن فساد دخول ایدر اما نیت کرمستوردر
صوم کبی و تروک ایسه اسقاط عذاب ایچون نیت لازم دکلدر مکرکه تارک زنی
مثلا ترک زناسله امتثال امر شارع مراد ایده بو صورتده عذاب معصیتدن
معافی اولدیغی کبی مثاب دخی اولور نتکیم مباح احکام شرعیه دندر دیو عامل
اولانه ثواب وارددر مع هذا امور مباحه اصلنده لا ثواب ولا عقاب مقوله
سندندر و شمول نسنه که امور اعتقادیه دندر توحید و امثالی کبی انک
ایچون نیت لازم اولماز مکرکه توحیدله مراد کلمۀ شهادتی قول اوله بو صورتده
قصد اخلاصه محتاجدر نتکیم حدیثده کلور من قال لا اله الا الله خالصاً مخلصاً
دخل الجنة یعنی خالص اولدیغی بو درکه آفات قلبیهدن پاک اوله نفاق و شرک کبی
و مخلص اولدیغی بو درکه اول مقالۀ جلیلهیی لسانه کتوروب اظهار یله خلوص
قصد ایلیه و دیمشلردرکه نیت عمله مقارن کرکدر و اکر اجنبی ایله فصل واقع
اولور ایسه بعض اعمالده صلوة کبی تکراره محتاجدر الحاصل نیتک عمله یا حقیقة

یا حقیقة و یا حکماً اتصالی لازمدر نتکیم مال مذکوری افراز و عزل ایتدوکی
وقتده نیتی کافی دکدر شویلکه فقیره دفع حالنده نیت بولنمشه ضرر ویرمز
و صوم رمضانده بعد الغروب نصف نهاره دک نیت صحیحدر و نذر معین
و نافله دخی بویله در و قضاده و نذر مطلقده طلوع فجره دک نیت کرکدر
بونلر نیت متأخره ایله صحیح اولمازلر و امام زفر شهر رمضانک مجموعنه بر نیت
کافیدر دیمشدر و لکن مبتدی حالنه مخالفدر زیرا مبتدی حضور و غیبتدن
خالی دکلدر حضور دائم اهلی ایسه علی الاستغراق نیت ایچنده در یعنی انک
نیت واحدۀ کلیهسی جمیع اعمالنه من الاول الی الآخر ساریدر و صوم
رمضانده اصل اولان نیتی انفجار صبحده ایتملودر و لکن متعسر اولمغله دفع
حرج ایچون تقدیمی تجویز اولندی و بو راده اجنبی ایله فصل ایتمک ضرر
ویرمدی اکل و شرب و کلام و منام و جماع کبی و بعض احوالده نیت ابهام اوزرینه
اولوب صکره تعیین اولنمق صحیحدر مثلا بر کمسهنک اوزرنده ایکی کفارتی
اولسه کفارت قتل و ظهار کبی و عتق رقبه ایدوب بعده علی التعیین بری
ایچون نیت ایتک دیلرسه در پس تقدیم و تأخیر بعض اسباب و اعذارله در
والا مقارنت لازمدر تا که ابتداسی شروع عملدن آخرینه دک سریان و صبغ حاصل
اوله نتکیم اول مجتهد الوقت رضوان الله در قفنجه ابتدای وقتی محافظه ایتمکده
سر الهی سعیایانی مذکوردر فافهم جداً و نیتک حسنی و احسنی و سیئی و اسوئی

واردر نيت حسنه ابرارك نيتى ذكر لسان وجنانده متعلقى آخرتدر واحسن
مقربينك نيتى ذكر لسان وجنانده متعلقى دنيادر واسوئى منافقينك
نيتى ذكر لساندە متعلقى آخرت وجنانده دنيادر پس نيت ارادت
وانبعاث قلبدر اكر فجور لواولورسه اسم مضلدن كلور كه انك سادنى
شيطاندر واكر اسم هادى دن كلور انك سادنى ملكدر كه اوكلكسى عالم
عدلدن وايكنجسى عالم فضلدندر وسيئه ده معتبر اولان عزم در فعل دكل
مثلا بركسه يكرمى سنه دن صكره ترك صلوته عزم اتسه عزمى اوزرينه معاقب
اولور بوخسه بالفعل ترك صلوة اوزرينه دكل زيرا هنوز بالفعل ترك صلوة
يوقدر نيت حسنه ده ايسه حسنه يازيلور ولكن بو حسنه نيت اوزرينه
مبنى اولور حسنه اولمغله من جاء بالحسنة فله عشر امثالها قبيلندن اولماز
فاعرفه وصبينك نيتى يوقدركه نيت ايتدم بو وقتده الله تعالى نك مكلفى اوزرينه
فرض ايتدوكى عمله ديه صلوة وصوم وامثالى كبى زيرا صبى اوزرينه بنفسه
فروع اعمال فرض دكلدر اكر صبى عاقل ايكن ايمان كتورسه ايمانى فرض اولور
زيرا ايمان فرض ونافله يه منقسم اولماز شول جهتدن كه دوام حق دولم توجيه
مستلزمدر بو جهتدن ايمانك سقوطنه احتمال يوقدر و بو معنادندر كه صغرنده
مؤمن اولانه صحت ايمان اوزرينه ترتب ايدن احكام لازم اولور اقارب
كفاردن حرمت ميراث واقارب مسلميندن ميراثه استحقاق و زوجهٔ مشركه

الله تعالى درونت ... كفارك نيتى ذكر لسان وجنانده متعلقى صح

مشركسيله ميانده وقوع فرقت وامثالى كبى الحاصل ايمان بر نوعدركه
فرضدر ولكن عذر صغر حسبيله فرضيت فروع ايمان صبيدن ساقطدر
بعض اعذارله بالفعل ساقط اولديغى كبى ودخى علماء ذكر ايتديلر كه مجرد نيت اولماز
والا كفرى بلن دخى كافر اولمق لازم كلور بلكه عملدن صكره قصد مخصوص در
وصوم رمضانده تسحرى نيتدن عد ايتديلر زيرا صوم غدك قصدنى
مستلزمدر وهر عملده حضور قلب اولمق دركه مباشرت اولنان عملك
ماعداسندن قلب منقطع اوله واكر غيره مشتغل اولورسه اكا غفلت
ديرلر مثلا صلوتده خضور اودركه جميع اجزاسنده استحضار نيت بولنه
وعلى هذا و مباحث نيت كثيرة الاذيال اولمغله قامت تحريره بو قدر
خلعت الباس اولندى ماعداسى دكا بخه ادوات علوم فقهيه دن خريده اولنه

وانما لكل امرئ ما نوى امرى كسرله انسان
ويا رجل ديمكدر مرء كبى مؤنثى امراه كلور و بوندن اخذ اولنور كه زن
حكم شرعده مرده تابعدر ايچون قرآنده اكثر مواردده ذكر رجال الله اكتفا
اولنمشدر وحديثده كلور طلب العلم فريضة على كل مسلم يعنى مسلم تخصيص
اولندى مع هذا مسلمه اوزرينه دخى طلب علم فرضدر زيرا مسلمه مسلمه
تابعدر و بر دخى مسلم من اتصف بالاسلام اياكان من رجل وامرأة ديمكدر
امرى دخى انساندن و شخص معناسنه مأخوذ اولمق علم اولوردكه مرده

مروت اخذ ایتشلردر کدورت وزنی اوزرنه که کمال الرجل دیمکدر دجولیت
کمال الرجل دیمک اولدیغی کبی وبعض نظم حدیثده انما کلمه سی مطویه در
معنای کلام نبوی بودرکه هرکس ایچون عمل اختیاری وقصدیک سندن
نیت ایتدوکی خیر وشر واردر غیری یوقدر پس اول کمسنه نیت ایتدی معتد به
دکلدر واول که قصده مقارن قلدی اگر قصدی حق ایسه اجر وثواب
بولور واگر دنیا وماسوی ایسه اکا کوره مجزی اولور پس کلامده تکرار
یوقدر زیرا انما الاعمال بالنیات صلاح وفساد عمل نیته دائر اولدیغی
بیان ایدر وانما لکل امرئ ما نوی خیر وشر وثواب وعقابه راجعدر وبونده
اشارت واردر که حسن قبول حسن نیته راجعدر ومنوی یی تعیین ایتمک
شرطدر مثلا برکسه نک اوزرنده صلوات فائته سی اولسه نیت
مجرده کفایت ایتمز بلکه قضا ایتدوکی وقتده فوت اولان ظهر ویا عصر دیو
نیت ایلیه اگر بو قول اولمیایدی فائته بلا تعیین صحیح اولمق لازم کلوردی
نتکیم کلام اولک اطلاق مضمونی انی اقتضا ایدر اشته بو دخی تکرارک
اندفاعنه باشقه بر وجهدر ولکن کلام ثانی تفصیلنک وجهی اولرق ارتباطی
اقوادر فافهم • فمن کانت هجرته الی الله ورسوله • نیتی
تفصیل ومواد منویه ده اولوقتده مناسب اولان هجرتی تخصیصدر
هجرت کفار اراسنده اولان وطنی ترک ودار اسلامه انتقالدر کرک

کرک مکه دن مدینه یه اولسون وکرک غیری اولسون بوراده الله تعالی یه
هجرتدن مراد امر ایتدوکی یره هجرتدر نتکیم حضرت ابراهیمک علیه السلام بطریق
الحکایه کلور وقال انی ذاهب الی ربی سیهدین مقصود ابراهیمک نار نمروددن
نجاتندن صکره ارض بابلدن ارض شامه هجرتیدر زیرا مکان رضایه هجرت
همان حقه هجرتدر که اکا هجرت حکمیه دیرلر نتکیم جناب رسالته صلی الله
علیه وسلم هجرت ایتمک هجرت حقیقیه درکه بدن وجوارح ایله در وبونک
دخی مآلی رسول الله ده آرده انضمام ایله تحصیل رضادر واطلاق هجرته کوره
تابع رسول دخی اندده داخلدر ایچون تحصیل علم وصحبت اهل تقوی ایچون
بر داردن بر داره انتقال ایتمک امور لازمه دندر نتکیم احیاء العلومده
کلورکه برشهرده فقیه فاسقدن غیری اولمسه اورادن هجرت ایتمک
لابددر زیرا فقیه فاسقک فتواسنه اعتماد یوقدر وعلامت فسق
بودرکه حریر ویا ابریشمی غالب اولان لباسی تلبس ایده ویا بر فرسه راکب
اولاکه اوزرنده التونلو سرجی اوله ویا بونک امثالی منکرات ارتکاب ایده
بوصورتده فسقی ظاهر اولمش اولور • فهجرته الی الله ورسوله
یعنی هجرتی کامله ومقبوله در زیرا شرط وجزا متحد ومکرر اولسه کماله مصروف
اولور الحاصل شول کمسنه نک که هجرتی محل رضا ومأمن مصطفایه اوله
انک هجرتنه سوزی یوقدرکه نیتی خالصه وطویتی صادقه اولمغله مثاب ومأجور

اولورکه کسه قبل الوصول اثناء طریقده وفات ایلسون نتکیم قرآنده کلور
ومن یخرج من بیته مهاجرا الی الله ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره
علی الله وحدیثده کلورکه الله تعالی سزك صورلریکزه واعمالکزه نظر اتمز بلکه
قلوب و نیاتکزه نظر ایدر یعنی اکر قلوب و نیاتکز خوب اولورسه فیها والا صور
واعمال مجردهکز مفید اولماز چونکه مهاجرك نیتی دار الهجرته وصول ایدی
صورتا عدم وصولی مضر اولمدی بلکه اجر هجرت اعطا اولندی نتکیم اهل ایمانك
جنتده خلودلری نیت واعتقادلرینه راجعدر **ومن کانت**
هجرته الی دنیا یصیبها دنیا بلا تنوین در زیرا ادنی لفظنك
تانیثیدر یصیبها اکا صفتدر بوراده اصابت تحصیل معناسنه درکردن
طمع دنیایه اوزادب تحصیلنی سهمك نشانه اصابتنه تشبیه ایلدی که
ایکیسنده دخی سرعت وصول وحصول مراد واردر یعنی دخی شول کسنهنك که
هجرتی اصابت وتحصیل ایدهجکی غرض دنیای دنیه اولسه **او امراة**
ینکحها بعض روایاتده ینکحها یرینه یتزوجها دوشمشدر معنی بردر
زیرا نکاح لغتده ضم وجمعدر متزوج دخی تأهل ایدرکه انده دخی معنای مذکور
واردر زیرا بر نسنه جفت اولمق آخرك انضمامیله در بوراده ینکحها دخی امراةیه
صفتدر زیرا امراهیه مهاجرت اتمك ویا مطلق قصد ایلمك نکاح شرعیله کرکدر
دیو نکاحه ترغیبدر نتکیم او ولد یدعو له حدیثنده ولدی دعالو وصفه دخی

دخی بودر بعد امراه دنیاده مندرج ایکن تخصیص بالذکر اتدی زیرا اول
وقتده ام قیس نام بر خاتون مکهدن مدینهیه هجرت اتمش ایدی بر کسنه دخی
اول خاتونی نکاح اتمك سوداسیله مدینهیه مهاجرت اتدکده جناب نبوی
بو خصوصه مطلع اولیجق اول کسنهنك سوء نیتنه تعریضا امراهیی تخصیص
اتدی پس بو معنی واقعه مبنی اولمش اولور ویاخود ذکر امراه زیاده تحذیر
دن اوتوریدر که امراه فتنه اولمق جهتندن سائردن اشددر نتکیم حدیثده
کلورکه صواحبات یوسف صواحبا کرسف یعنی کرسف بنی اسرائیل زاهدلرندن
بر کسنه ایدی که بو قدر ایام صائم وقائم اولوب عبادتده اهتمام ایدرکن
آخر بر خاتونه عاشق اولوب کافر اولدی صکره تدارك الهی ایله تائب ومستغفر
اولوب اولکی درجهسن بولدی اشته بو تقریر اوزرینه او امراة ذکر الخاص بعد العام
قبیلندن اولدی مزیتندن اوتوری ولکن ائمه نحودن اولان ابن مالك
دیمشدر که عطف خاص علی العام واوه مخصوصدر پس بوراده او کلمهسی تقسیم
ایچوندر که مطلق عطفه منافی دکلدر امراهیی دنیایه قسیم ومقابل قلدی یعنی
علت مذکورهدن اوتوریدر که فتنهده اشدیتدر الحاصل واوله
او علت مذکوره حسبیله معناده متحددر ولکن برای امر لفظی مغایردر
فهجرته الی ما هاجر الیه پس بو نیت اوزره اولان کسنهنك
هجرتی دخی نیتنه راجعدر یعنی مقبول دکلدر ومقابلهسنده مثاب ومأجور اولماز

زیرا ترکستانه متوجه اولان کسه کعبیه وصول بولماز انکچون خواص ناس
الله تعالی‌دن حسن سمت وسداد طریق و وصول منزل استرلر وحدیثده کلورکه
شول مال که بالجمله وضع اولنه ضایعدر یعنی بی نیت اولان عملنه دُرجه‌ده
انکچون اعلای علیینه صعود ایده مز بلکه طین‌ده یعنی عالم اسفل طبیعیده قالور
قال تعالی الیه یصعد الکلم الطیب والعمل الصالح یرفعه یعنی عمل صالح اودرکه
رضاءً لله ویا بالحق لا بالنفس معمول اوله اشته بو مقوله عملدر که بانک
پایه‌سی کبید ذکر باعث ترقی دربس صلاح وخلوص لازم کلدی تاکه عمل مقبول
ودرجات عالیه وصوله وسیله اوله

الحدیث الثانی

قال عمر رضی الله عنه بینما نحن عند رسول الله صلی الله
علیه وسلم ذات یوم یعنی حضرت عمر رضی الله عنه بیوردی که برکون حضور
رسول الله‌ده اولدوغمز اثناده پس نحن حضرت عمردن واول مجلسده
حاضر اولان اصحابدن عبارت اولمش اولور والله تعالی‌نک رسول الله اوزرینه
تصلیه‌سی رحمت مخصوصه‌سیدر که بین الجبینین ستر مکتومدر انکچون تصلیه
حقه نسبت اولنور اکر صیغهٔ ماضی واکر مضارع واکر امردر صلی ویصلی وصل
کبی سؤال اولنورسه که چونکه تصلیه فی الحقیقة حقه مضافدر یا بزه ندن
اضافت اولندی تنکیم کلورکه یا ایها الذین امنوا صلوا علیه جواب بودر که مقصود
تذکیر تصلیه‌در تاکه حقدن طلب کار صلوة اولمقدن خالی اولمیه‌لر وتسلیمدن مراد سلام

سلام قولی وتحیت مخصوصدر قال تعالی سلام قولا من رب الرحیم وذات یوم
مسمانک اسمنه اضافتی قبیلندندر پس ذات یوم مدة صاحبة بهذه اللفظة
التی هی یوم تقدیرنده‌در که مسمی ذات واسم یوم در موصوف اولان مدت حذف
اولنوب صفت انک مقامنه اقامت اولنمشدر وذات لیلة وذات مرة دخی بویله‌در
اذ طلع علینا رجل اذ مفاجاة ایچوندر طلوع ظهور معناسنه‌در
رجل آدم در بوراده مرد غریبدر بر مرد غریب طالع وظاهر اولدی ومجلس
نبوی‌یه کلدی شدید بیاض الثوب رجله صفتدر شدید
صفت مشبهه‌در که فاعلنه مضافدر یعنی اول غریب صورتلو کلن کسنه‌نک
لباسی زیاده بیاض ایدی بونده لباس بیاضنک استحبابنه اشارت واردر
زیرا البسهٔ صلحاء در خصوصا یوم جمعه‌ده استحباب تلبسی منصوص علیه‌در
شدید سواد الشعر صفت اخرادر بونده ایکی متقابلی جمع واردر که
بیاض وسواددر و بو ایکسی اصل الالوان در ما عدا بونلردن مترکبدر وبعضیلر
عندنده بیاض الواندن دکلدر بلکه محلندن لون قبول ایدر مثلا نور شمس
جامه عکس ایتدکده جامک لوننه تابع اولور کوک احمر وکرک اصفر وکرک غیری
وآب دخی بویله‌در که ظرفنک کونیله متلون اولور و دیمشلردر که
بالاتر از سیاهی رنک دکر نباشد یعنی لون سیاه فوقنده رنک دکر یوقدر
بوسببدن احصاء اسماء الهیه ایدنلر نهایت سیورده لون سوادکوردکم

اکا عند الصوفیة ظل حقیقی درکه مقابلهٔ نورده دکلدر بلکه نور الانوار
اولان ضوء حقیقی نک عینی در فافهم جدا شعر فتحله جسمده بتن قیل و صاچه
صوف و وبرک غیریدر زیرا صوف قیونک و امثالنک وبر دوه نک نظایری نکدر
بوراده شعردن مراد صاچ و صقالدر که سیاه اولدیغی اسباب حسن ولوازم
زینتندندر زیرا انکله مراد جبریلدر نتکیم آشاغه ده کلور جبریل ایسه رسول الله
احسن صورتده تمثل ایدوب کلوردی حتی دحیه صورتنده کلدوکی مشهوردر
دحیه ایسه اجمل عرب ایدی وسواد شعر مرور ایام ایله فنا و هرمدن متبادردر زیرا
نوردن مطبوعدر لا یری علیه اثر السفر یعنی اوزرنده اثر
سفر کورنمز و نشان دهروی بوغیدی انکچون لباسی متغیر اولوردی پس
لا یری جملهسی دخی صفت اخری و یا ما قبلنه ایضاحدر ولا یعرفه منا
احد وبزدن یعنی اصحابدن هیچ برکسه آنی بلمز یعنی ما بینمزده معروف
کسه دکلدر و بوندن معلوم اولدیکه اول رجل دحیة الکلبی دیدکلری
صحابی صورتنده دکل ایدی و الا بلنوردی حتی جلس الی النبی صلی الله
علیه وسلم حتی کلمهسی طلعه غایتدر یعنی اول رجل طالع و ظاهر مجلس
نبوی یه منتهی اولوب جلوس ایتدی بونده جلوس اضطجاعدن و قعود قیامدن
اولوردیو فرق ایده نی رد وارددر زیرا رجل مذکورک جلوسی قیامدن ایدی
اضطجاعدن دکل ایدی و سؤال قبرده کلور آتاه ملکان فاقعداه یعنی بوراده

بوراده قعود قیامدن دکلدر پس جلوس و قعود الفاظ مترادفهدن اولور
و قاموسده کلورکه القعود والمقعد الجلوس او هو من القیام والجلوس من الضجعة
ومن السجود انتهی یعنی صاحب القاموس جلوس و قعوده ایکی قول اولمغه
ذاهب اولمشلر فاسند رکبتیه الی رکبتیه پس اول رجل دیزینی
رسول الله صلی الله علیه وسلم دیزنه اسناد ایتدی و متصل و معتمد قلدی
نتکیم ترک دیز دیزه اوتوردی دیر و عجم نشست زانو بزانو دیر بو تعبیر
ایلهدر بو تعبیردن جبریلک رسول اللهه زیاده قربی فهم اولندی و الا معلم
و متعلم میاننده مسافهٔ معتدله دورت ذراعدر الحاصل حالا وحیده
بو مقوله مسافه اعتبار اولنماز و بعض امور وارددر که باطننک قربی ظاهرک
دخی قربنی اقتضا ایدر نتکیم طایفهٔ عرب کمال اتحاده اشارت ایچون ایکی
قوسی بربره کتوروب برالدن اوق آتارلر و قرآنده کلور فکان قاب قوسین
و بو معنایه ایضاح ایچون دیمشدرکه و وضع کفیه علی فخذیه دخی
اول رجل ایکی اللرینی عادت عرب اوزره رسول الله علیه الصلوة
وسلم ایکی اویلقلری اوزرینه وضع ایتدی زیرا اگرچه کف تشدید ایله ال آیه
سنده مشهوردر و لکن مطلق ید معناسنه کلدوکی دخی قاموسده مصرحدر
و قال یا محمد اخبرنی عن الاسلام و دیدی که یا محمد اسلام ندر
بکا اندن خبر ویر و تعریف ایله چونکه رجلدن مراد جبریلدر و جبریله اسلام

نه ایدوکی معلومدر پس سؤالی غیره افاده یه محمول اولدی و حاصلی تحصیل
لازم کلمدی زیرا بر معنایی غیره افاده اتمك یا اکا خطاب طریقیله و یا آخرك
لساننده تعریفیله اولور و بو اوّلکیدن ابلغدر فعل قولدن ابلغ اولدیغی کبی
نتکیم کلور صلّوا کما رأیتمونی أصلی و محمد رسول اللهك عالم اجسامده عین
خارجیلرنه کوره اسم علمیدر و احمد مقام ارواحه کوره اسمیدر اولدیغی کبی انکچون
احمدی یعنی الفاعل اخذ اتمك اولادر زیرا عقل اوّل رتبه سنده کثرت
حمدلرنه بناء لوای الحمد له سرافراز اولوب جملهٔ انبیا و کمّل اولیا ارواحی دعوته
اجابتله تحت اللوا الرنده بولنمدیلر نتکیم کنت نبیا و آدم بین الماء و الطین
عالم ابداعده بری بالفعل نبوتلرنده الدراکچه بو معنایی فهم ایدن اقل قلیلدر
وصور انبیایی محمددن غیری قیاس ایدرلر و محمد مرّة بعد اخری اقوال
وافعال و سیرتی اوزرنه محمود دینلدر و آخر محمود یتلری مقام شفاعتده
ظاهر اولاجقدر قال تعالی عسی ان یبعثك ربك مقاما محمودا سؤال اولنورکه
نیچون یا نبی الله و یا رسول الله دیو تعظیمی مشعر اداتله تعبیر مع هذا معلّم
خیر توقیر اولنه کلمشدر حتی بر کسه ابوینی اسملریله ذکر اتمك سبب فقردر
دینلشدر و معلم خود فوق الابوین در و قرآنده کلور لا تجعلوا دعاء الرسول
بینکم کدعاء بعضکم بعضا جوابه بودرکه چونکه جبریل وکیل الهی ایدی لاجرم
اسم علمی تصریح اتدی تاکه محمدله موسوم اولان کسه نك رسالتی حاضر

حاضر بالمجلس اولنلره زیاده دوشن اوله زیرا او مقوله سؤاللره جواب
ویرمك هر کسك حدّی کل بلکه رسول صادقك شانیدر و بر دخی بودرکه
جبریل افراد امته قیاس اولنماز و بر دخی ابتداء وحیده اولان خطابه نسبتله
یا محمد دیدی زیرا اوّل وقتده بالفعل نبوت یوغیدی و بوراده اخبرنی
دیدی زیرا اخبار غیرك اعلامی و اخبار دیله حاصل اولان علم و ادراکدر پس
دیمك اولور که بکا اعلام ایله اسلام ندر تاکه سنك اعلامکله بکا علم حاصل
اوله و بو مقوله یه علم کسبی دیرلرکه غیرك بطریق الطلب مستفاددر و آنك
مقابلی علم وهبیدرکه حقدن بلا تعمّل فائضدر سؤال اولنورسه که ایمان
اصلدرکه تصدیق قلبدر و اسلام ایسه فرعدرکه قالبه متعلقدر فرع
ایسه اصل اوزرنه مبنیدر پس سؤالده اصلی تقدیم اتمك کرك ایدی جواب
بودرکه ظاهردن بدء ایلدی زیرا دیمشلردرکه الظاهر عنوان الباطن
و اشارتدر قلدیکه شرایع و احکام ظاهره و مسائل حقائق و حکم باطنه در
و بعض حکمای الهیه اعضا و جوارحی اصل طوتمشلردر نتکیم من فقد حسا فقد
علما دخی اکا دالدرکه علمك مبناسی حسدر دیمك اولوری حس [illegible] مشاعردر
و کاه اولورکه مشاعرله ادراکه دخی حس اطلاق اولنور فقال رسول الله
صلی الله علیه و سلم الاسلام ان تشهد ان لا اله الا الله
و ان محمدا رسول الله پس رسول الله دخی سؤالك عقبنده بلا تردد

جواب ویروب اسلام بش نسنه دن عبارتدر کر اولکی شهادتدر بو وردی
ومتعلق شهادت لا اله الا الله محمد رسول الله اولدوغن افاده قلدی شهادت
مخبر عنهی علم ویقیندن صادر اولان اخباره دیرلر لا اله ده اولان اله
منکردن مراد معبود بالحقدر یعنی معبود بالحق یوقدر الا الله تعالی واردر که
ماسوای معبود بالباطلدر اصنام وامثالی کبی قال تعالی افرایت من اتخذ الهه
هواه و آله منکر حقدن غیریه اطلاق اولنمشدر قال تعالی ما علمت لکم من اله
ونحوه و الله معرف اطلاق اولنمشدر قال تعالی هل تعلم له سمیا پس لا اله
الا الله لا معبود الا الله دیمکدر کر صورت توحیددر نتکیم لا موجود الا الله
حقیقت توحیددر و جلاله ده اولان ال فی الحقیقة تعریف ایچون
اولمغله الف خط حق ولام خط انساندر زیرا وسط لسانده حروف
حلقیه وشفویه میاننده اولدیغی کبی انسان دخی برزخدر که غیب
وشهادتی جامعدر و بوندن لا ایله بدء اولندیغنک سری معلوم اولدی
زیرا الام مجمع البحریندر و کون ایله مکون اراسنده اولان ارتباط
مرتبهٔ الوهیتده متعین اولور که حقیقت جامعه در پس عالم وجوبه کوره
الله دنلور که مستخلفدر کسر لام ایله وعالم امکانه کوره انسان دنلور که خلیفه در
قال تعالی فاعلم انه لا اله الا الله یعنی متعلق علی مرتبهٔ الوهیت قلدی که مرتبهٔ
ارتباط در پس معلوم اولدی مرتبهٔ الوهیت و مرتبهٔ انسانیتدر که ما فوقی

فوقی مجهولدر و بوراده محمد رسول الله دنلدی عبده و رسوله دنلدی
زیرا الزم اولان اثبات رسالتدر و اثبات عبودیت دفع غلو ایچوندر قال الله تعالی
لا تغلوا فی دینکم معلوم اوله که ابتداء عالم ایجاد اولان روح محمدی صورت
روحیهٔ نوریه بولدقده لسان روحله لا اله الا الله دیو شهادت ایدوب حق
الله تعالی دخی انی تعظیم ایدوب محمد رسول الله ایله مقابله قلدی و کلمهٔ شهادت
صورتده نقطه دن خالی اولدی زیرا نقطه وحدتدر و مؤدای الوهیت
کثرتدر که خلقک حقه ارتباطی بو مرتبه ده در نتکیم مرور اتدی کثرتده
وحدت ایسه محجوبه خفیدر مع هذا نقطه دن غیری یوقدر زیرا هر خطک
نهایتی نقطه و بلکه هر خط یا اوج و یا بش و یا ایکی نقطه دن عبارتدر که
مجموعی نقطهٔ واحده یه منتهی اولور فافهم و چونکه لسان بیان ایچون خلق اولندی
پس اقرار لسانه تخصیص قلندی زیرا اخف و سائر عمل جسددن ایندر
و شیخ السنه ابو منصور ماتریدی مختاری اوزره اقرار شرطدر که
حقیقت ایمانده انجا رجحدر نتکیم مذهب اهل حقائق دخی بودر و فی الحدیث
من مات وهو یعلم ان لا اله الا الله دخل الجنة یعنی اقرار اجرای احکامه
شرطدر و الا تصدیق قلبی کافیدر و احکام دنیویه دن مراد حیاتده
اکا اقتدا و مطالبهٔ عشر و زکوة و مماتنده جنازه سی اوزرنه نماز و مقابر
مسلمینده دفن و میراثی اقارب مسلمینه انتقال و امثالی کبی چونکه اسلام تسلیم

ظاهردر بس واجب اولان اقراری ترکله آثم اولوب کافر اولمق لازم کلور
وبونده توسیع دائرهٔ رحمت واردر زیرا اکر اقرار رکن اولایدی مصدق
بی اقرار مخلد فی النار اولمق لازم کلوردی بو ایسه تضییقدر وفی الحدیث
یخرج من النار من کان فی قلبه مثقال ذرة من الایمان وکلمهٔ شهادتك اسرار
واشاراتنه نهایت یوقدر وبعض لطائف وحقائقی غیر اثار رمزده مثبتدر اکرچه
شرکلر بر مرتبه غلوسی واردر که کلمات توحید انلرك عندنده کفردر ۵

وتقیم الصلوة ۵ ودخی صلوة مفروضه یی اقامت ایدهسن یعنی
اسلامك ایکنجی شرطی نمازه کما ینبغی صورت ویرمکدر واول صورت شروط
وقیود ظاهره وباطنه سنی مراعات ومحافظه در زیرا اقامت صلوة
بو معنادن عبارتدر والا قائم اولماز بلکه خراب ومنهدم اولور معلوم اولا که
صلوة افضل شعب ایمان اولمغله سائرلر اوزرینه تقدیم اولندی مقصود
صلوات خمسدر که نبوتك اون ایکنجی سنه سی مفروضه اولدی واول کیجه ده
نماز وضوء شرعی وسورهٔ فاتحه وسائر سور قرآنیه ایله ایدی زیرا مکه ده
سکسان بش قدر سوره نزول ایتمشدر ووضوء فعل رسول الله ثابت اولدی
اکرچه آیتی مدنیه در وسورهٔ فاتحه بر دفعه مکه ده وبر دفعه مدینه ده
نزول ایتدی بلکه فاتحه قبل الوحی لسان اسرافیلدن مأخوذ ایدی زیرا
اسرافیل علیه السلم قبل النبوة جناب رسالته اوچ سنه مقارنت ایدوب

ایدوب بعض کلمات سویلردی اکرچه شخصی کورنمزدی واو مقوله هاتف
دیرلر وصلوتك فرضیتی کتاب وسنت واجماع امتله ثابتدر وشرط
فرضیت اسلام وعقل وبلوغدر که مدار تکلیف بولردر نسنه درو شول
حدیث کم کلور مروا اولادکم بالصلوة وهم ابناء سبع واضربوهم علیها
وهم ابناء عشر سنین بو معنی تأدیبه محمولدر وبر کمسنه انکار صلوة ایلسه
مرتد اولور واکر کسلنلك اولوب عمداً قلمزسه تعزیر شدید وحبس مدید
لازم کلور واکر تهاون اوزرینه اولوب عقاب اللهدن خوف اتمزسه بو صورتده
دخی کافر اولور زیرا امکر الهیدن ایمن کفردر شول معنادن که حقه عجز نسبت
اتمکدر وصلوة عبادت بدنیه در که انده نه بدنله ونه مال الله نیابت صحیح
دکلدر بالاتفاق مکرکه بعد الموت کفارتله وصیت ایلیه ویا وارثی تبرع
ایده حج ده ایسه نفسله نیابت صحیحدر عذر اولیجق وصومده مال الله فدیه
درستدر پیر فانی یه کوره وصلوتك ظاهری افعال واذکاردر وباطنی مناجات
ومشاهدهٔ رب غفاردر نتکیم حدیثده اکا اشارت ایدوب کلور وجعلت
قرة عینی فی الصلوة زیرا چشمك قراری مطالعهٔ محبوب ایله حاصل اولور
وجناب نبوته بر امر مشکل عارض اولسه صلوته التجا ایدرلردی ومقصودلری
[illegible] حاصل اولوردی وقرآنده کلور واستعینوا بالصبر والصلوة
وبر اعرابی جنتده همجوار حضرت اولمق طلبکاری اولدقده اعنی بکثرة السجود

بو ایکی بیلره یعنی میانده جهت جامعه و مناسبت معنویه اولمدیغجه همسایه
اولمغه امکان یوقدر و صلوتده مشاهده‌یه وسیله اولان حضور قلبدر و نوع خشیتدن
اجزاء صلوتک مجموعنده غفلتدن حذر لازمدر والا حضوردن خالی اولان
جزءک ردی لازم گلوب صلوة نقصان اوزره قالمغه مؤدی اولور بو سببدن
جماعته تحریض اولندی تا که هر کسک اجزاء مقبوله‌سنده بر صورت مقبوله
مشخصه حاصل اولوب اجزاء غیر مقبوله‌یه شفیع اوله و جماعتله اولان نماز
منفرداً نماز اوزرنه یکرمی یدی مرتبه مفضلدر زیرا جماعتله اقامت اولنان
صلوة واحده بلا جماعة اقامت اولنان بر یوم و بر لیله‌نک صلوتی کبیدر
بر یوم و بر لیله‌نک فرائضی ایسه اون یدی و رواتبی اون رکعتدر مجموعی
یکرمی یدی اولور بعده علما دیمشلردر که صلوتله مراد اصالةً فرائض و تبعیةً
واجبات و سنن و نوافلدر و نفل فرض اوزرنه زائد دیمکدر و زائد اکثر حالده
بری مصادمه فرض ایلیوب مخالف شرع اولمیه‌رق الکی وقت نمازکی ویری
تکمیل ایدندر نوافل صلوات کبی کرک انک ایچون اسم مخصوص اولسون
صلوة رغائب و صلوة قدر کبی و کرک اولمسون سائر نوافل مطلقه کبی و نوافل
اوقات مکروهه‌ده و یا محرمه‌ده اولمیجق هیچ برنده منع اولنماز زیرا وسیلهٔ
قرب الهیدر و بعضنک کیفیت مخصوصه اوزره اولدیغی بدعت سیئه اولمسنی
مستلزم دکلدر زیرا بدعتک مذمومه اولدیغی امر جاهلی و یا بطریق المصادمه

المصادمه اولماسیله‌در و محدث فی الحقیقة بو مقوله بدعتدر که دین
ایچنده ضلالتدر ماعداسی سنت حسنه و عین هدایتدر و بعض علمانک رسوم
ضیق فهمدن ناشی نیچه امور شرعیه‌یی امور بدعیه‌دن عد ایدوب ضال
و مضل اولمشلردر نادر نادرده اقتداسی صحیح دکلدر دیدکلری فاسددر
زیرا فتاوای سراجیه‌ده کلور که لله علی هذه الصلوة التی التزمها هذا علی نفسه
دیسه اقتدا صحیحدر و بزازیه‌دن نقل ایدوب اشباهده کلور که یکره الاقتداء
فی صلوة الرغائب و صلوة البراءة و صلوة القدر الا اذا قال نذرت کذا رکعة
بهذا الامام بالجماعة مع هذا اندره دخی حاجت یوقدر زیرا بعض صحابه تهجدده
جناب نبوته صلی الله علیه وسلم اقتدا ایتمشلردر که اقتدا ارتباطده جهت
جامعه اولمغه کافیدر نتکیم نفس نیت عابد ایله معبود اراسنده رابطه‌در
فاعرف و نووی نام محدثک رغائب حقنده قاتل الله واضعها دیدوکی کندی
ائمه‌سندن اولان امام غزالی‌یه راجعدر زیرا غزالی کتاب احیاده صلوة مذکوره‌یی
مقرر قیلوب صلوة مستحبه در دیمشدر و تقریر دخی وضع حکمنده‌در
و کندی امامنه لعنت ایده‌نک حالی بللودر خصوصا صاحب مذهبی اولان
امام شافعی‌یه دخی ساریدر زیرا شافعی دیمشدر که من استحسن فقد شرع
یعنی دین ایچنده مستحسن اولان سنته مشروعاتندر صلوة مذکوره
ایسه مستحسنات مشایخدندر و مجتهد اجتهادنده دکه جهله خطا اوزرنه

مقرر دکل ایکن مشایخ مکاشفین توجهله خطالری اوزرنه مقرر اولوب وجود
طویله‌ده صلوة مذکوره‌یی احیا و اقامت ایلمشلر و الی آخر الزمان تخلید
قلمشلردر و امام مکی که محدث اولدوغندن ماعدا جبال مکه‌ده اون سنه
دن زیاده نباتات ایله تعیش ایلیوب وجودی سبز رنک اولوب حالده اکا معادل
ودنک بو غیکن نقلاً وکشفاً قوت القلوبده صلوة برآتی تصحیح ایتدوکلری
اولی الابصاره عیان ایکن و صاحب تفسیر التیسیر و کتاب العقائد مفتی الثقلین
امام نسفی یاقوته نام کتابنده فضائل صلوة قدری عیان ایتمشکن و فضائل
اعمالده خبر واحد و عمل علما کافی اولدوغی جمله ارباب اجتهاد و ارباب
حقائق عندنده متفق علیه ایکن نووی و ابن تیمیه و سبکی و بقاعی کبیلرک
ردیله شهادت عدول جرح اولنوبی و خواتین عثمانیه‌دن سلطان محمد الفاتح
ایامنده عقد مجلس اولوب فقهای دیندن معدود اولان منلا خسرو و منلا
کورانی و سائرلر و خصوصاً اوزره علوم شتاده ماهر و اذواق و مکاشفاتده
حالی باهر اولان شیخ آق شمس الدین اوراده حاضر اولوب صلوة مذکورنک
صحتی اوزرینه بعد الاجماع وقفیه‌ده ثبت اولنمق اوزره امر سلطانی لاحق اولوب
و جائز و واجب مرتبه‌سنه ایروب امور شرعیه‌ده اولو الامره الطاعتک
لزومی معلوم سابق و لاحق ایکن اوهام و خیالاته تابع اولان اشخاصک اقوال
مزیفه‌سیله عمل قلنوبی دخی نه که مخالفلر طریق خلافدن جدل و عناد ایله یازمشلردر

یازمشلردر جمله‌سی مجاب و مردوددر که اهل قبولی ایرادی لازم دکلدر
زیرا باعث ملال دل و صداع سردر و بو فقیرک بو خصوصده آثار کثیره‌سی
واردر والله واسع علیم ۞ و تؤتی الزکوة ۞ دخی زکاتی
ایتا ایدرسن یعنی اسلامک اوچنجی شرطی ایتاء زکاتدر که ربع عشردر
یعنی بیکده یکرمی بش اقچه‌در بنی اسرائیلده ایسه ربع مال ایدی که بیکده ایکی
یوز اللی‌در بو ایله ایکن بو شریعت سهله و سمحه‌نک قدرینی بیلیوب ارباب حرص و طمع
یبوست ترابیه‌دن ناشی امساکده شدیدلر و امر جباره مخالف و عنیدلردر
و دیمشلردر که دائره ولایته وضع قدم ایتمک بذل مال و جانه منوطدر بس
بخیل اولان ولی اولماز و زکوتده دخی بیلنه بخلدن طهارت نفس واردر بلکه زکوة
حقیقتده نفسی جمیع رذائلدن تطهیردر بو معنا ایله صلوة اوزرینه تقدیمی
لازم ایدی زیرا دیمشلردر که التخلیة قبل التحلیه یعنی اساس قبل البنادر
ولکن صلوتده شرف معراج روحانی و مشاهده و لقاء رحمانی اولمغله زکوة
اوزرینه تقدیم اولندی نتکیم صفات الهیه‌ده علمک شرف زائد اولمغله حیات
اوزرینه تقدیم اولندی مع هذا حیات ام الصفاتدر و کذلک زکوتده زکا و نما
واردر که اخراج مال زکوتله بقیه مالده برکات کثیره داخل اولور و کندیده تزاید
بولور و لکن طیب نفسه مقارن اولمق کرکدر و الا کرها اولان عملدن بنده
حالی اولماز و قرب مرتبه رضا بولماز پس بوندن معلوم اولدی که هر تلفده خلف

وارددر زیرا الله تعالی اجر محسنی اضاعت اتمز ومقابلهٔ مالده مال واجر اعطا
اتدوکی مقابلهٔ بذل وجود فانی ده دخی وجود باقی وزیاده ویررکه
اول زیاده دن مراد مشاهدهٔ جمال حقدر قال تعالی للذین احسنوا الحسنی
وزیادة وقال تعالی ولدینا مزید وبنه تنزیلده کلورکه وانفقوا مما جعلکم
مستخلفین فیه یعنی خلقك بدلرنده اولان اموال فی الحقیقة حقکدرکه
خلقه بطریق الخلافه ویرلمشدر پس اکر عوامسه واکر خواصسه اول اموالدن انفاق
وزکوة وصدقه سنی اخراج لازمدر وهیچ بر فرد مال وملك الله تعالینك اولیجق
مالك اولمدیغمز مالك زکوة وصدقه سنی نره دن ویره لم دیه مز زیرا حق بنم
مالمدن ویر دیه سیله خلافةً انفاق لازم کلمشدر راشته بو مالدن انفاقدر
وبعض مردوارددرکه مجموع مالنی انفاق ایدر ومال حکمنده اولوب میل اتدوکی
نفسنی دخی بذل ایلر یعنی مجاهده ایلر تاکه نفسندن فانی اوله واکا میل ورغبتی
منقطع اوله واما عند الصوفیة المحققین مقام تحصیل دیرلر جمیع ما سوادن
وخصوصا دزنه نفسنه التفاتدن تخلصدر وبعض فتاواده کلورکه طالب
العلم غنی اولسه دخی زکوة الممق جائزدر واکر افاده یه ویا استفاده یه مشغول
ایسه زیرا تنویر الابصار وتفسیر سمرقندیده سورهٔ توبه ده کلورکه طالب
العلم نصابه مالك ایسه دخی اکا دفع زکوة اتمك جائزدر زیرا حدیثده کلورکه
یجوز دفع الزکوة الی طالب العلم ولو کان له نفقة اربعین سنةً انتهی

طالبه

14

انتهی ومبسوطده کلورکه طالب علم وغازی ومنقطع عن الحج نصابه مالك
ایسه دخی اکا دفع زکوة جائزدر بو تقریر فهم اتدوکی بودرکه بوراده علمدن
مراد علم نافعدرکه علم انبیا واولیادر یوخسه طالب علوم فلسفیه وعقلیات
اولانه طالب علم دیمزلر مکرکه طلب اتدوکی وسائل علوم نافعه اوله علم نحو وعلم
معانی وامثالی کبی وبو مقامك باشقه تحقیقی واردرکه تقریری بو محله مناسب دکلدر
ودیمشلردرکه حضرت رسالت صلی الله علیه وسلم هدیه قبول اتدی ولکن زکوة
وصدقه قبول اتمدی زیرا زکوة وسخ مال وصدقه ~~قبول اتمدی زیرا زکوة~~
بطریق الترحم اعطا اولنان نسنه در منصب وجاه نبوی ایسه بو ایکی معنادن
عالیدر انکچون صدر اولده آلنه دخی جائز دکل ایدی که هاشمی اولنلردر
زیرا اول وقتده انلره مغانمدن دفع اولنان خمس الخمس کافی ایدی صکره که سادات
چوغالدی فقرادن اولنلره قبول زکوة جائزدر دیو فتوی ویردیلر پس
اکر قبول ایدرلرسه رخصتدر واکر مراعات عرض هاشمیت ایدوب رد ایدرلرسه
عزیمتدر وبو مقامدندر که بعض علمای دین وائمهٔ مجتهدین دعاده وارحم محمدا
دیمکی تجویز اتمدی زیرا جناب نبوی بالمؤمنین رؤف رحیم ایله موصوفدر
غیرك مرحومی دکلدر ولکن اثر صحیحده وارد اولمشدر تکیم صدر الشریعة
وارددر پس وارحم محمدا وصلّ علی محمد دیمك اولودرکه بالاده معناسنه
اشارت اولنمشدر وقرآنده کلورکه ومما رزقناهم ینفقون یعنی بزم رزقدن

مال

انفاق لازم کلدیکی کبی علم مرزوقدن دخی لازمدر زیرا برکسه بر علمی اهلندن
کتم ایلسه لجام ناردله ملجم اوله پس اکر انفاق مالده واکر بذل علمده محلنه
قابلیت لازمدر مثلا غنی یه و فاسقه دفع مال اولنمامق کرکدر فاسق فقیر نفقه سی
واجب اولان ذو رحمدن اوله بو صورتده دخی کفایت قدر انفاق ایدر زیاده
دکل و علم دخی بویله در زیرا نااهله کوره حرامی الینه قلیج ویرمک کبی اولور
خصوصا که اسرار الهیه مقوله سنی کشف ایتمکده ضرر بین و خلل عظیم واردر
و بو فقیرک ارباب انکار دله مبتلی اولدیغم اکثریا تحریر اسرارده ناقابله اظهاری
یوزندن کلدی اکرچه مسأله اولدن معلوم ایدی ولکن خلق اراسنده
قابل وار ظن اولنوردی حالا حال و قال نه ایدوکی ظاهر در هان خاموش
باش و دیمشلردر که تصرف سلطانیده اولان اموال اصناف اربعه در که
هر برینک بیت مفردی واردر که جملیه بیت المال اطلاق اولنور بری بیت
خمس و زکوة عشور در و بری دخی بیت خراج در وسدر و اراضینک خراج
موظفی و خراج مقاسمه سی و کفارک تاجرلرندن آلنان بو بیتده اولور و بری
دخی بر بیتدر که وارثی اولمیان ترکات موتی وضع اولنور و بری دخی بیت
لقطات در بو بیوت اربعه اموال سلاطینک مملوکلری دکلدر برکسه انی
ملک سلطاندر دیو اعتقاد ایلسه کافر اولور دیمشلردر پس سلاطینه لازم
اولان اول اموالی مصارف مخصوصه سنه صرف ایتمکدر و سلطان او زرنه انلر ایچون

ایچون زکوة لازم دکلدر بلکه انلر او زرنه لازم اولان کندی اموال مملوکه
و موروثه لرندن زکوة ویرمکدر و بوندن فهم اولندیکه کرک و قیون حقی و امثالی
دیو اخذ اولنان اموال زکوة مقوله سی دکلدر سلطان انی کندی مصارفنه
صرف ایتمک حلال دکلدر و بو اعصارده شبهه واقع اولمغله اول اموالی زکوة
نیتیله ویرنلر بر دفعه دخی فقرایه تکرار ایدر دیو قول واردر و زکوتک
سائر مسائل فرعیه سی کتب فقهیه دن تتبع اولنه و زکوة نبوتک اون بشنجی
و هجرتک ایکنجی سنه سنده فرض اولمشدر زکوة فطر و صلوة عید دخی اول
سنه ده در و زکوتده معتبر اولان مکان مالدر حتی کندی بر شهرده و مالی
بلد آخرده اولسه زکوتی مالی اولان موضعده ویرر صدقه فطرده معتبر
اولان ایسه کندی مکانیدر اولاد صغار و عبیدنک مکانی دکلدر پس کندی
هر نرده اولورسه صدقه فطری ویرر و دیمشلردر که افضل اولان بودر که
زکوة و صدقه برادرلرینه و اندن اکرا اولادینه و اندن اعمام فقراسنه و اندن
اهل سککه سنه یعنی خانه سی زقاقنده بولنان فقرایه و اندن اهل مصره یعنی
ساکن اولدیغی شهر فقراسنه کذا ذکره الزیلعی وتصوموا رمضان
یعنی شهر رمضانی صائم اولاسن که اسلامک دردنجی شرطی در و بوندن
ظاهر اولدیکه رمضاندن مراد شهر رمضاندر زیرا رمضان بعض اخبارده کلدیکی

اوزره اسماء الهیهدندر انکچون رمضان کلدی و رمضان کتدی دیمکدن نهی اولنمشدر تا کرحق کلدی و حق کتدی دیمکله ایهام اتمیه حقك مجیئی وذهاب و بونلرك امثالی صفات کونیه دن مبرادر اکرچه حق کندنی بطریق التنزل بومقوله صفاتله وصف اتمشدر اما انك محلی واردر بوراده دکلدر نتکیم دهری سبّ اتمکدن نهی اولندی زیرا دهر کرچه اسم زماندر ولکن حقه دخی دهر دینلر انکچون بعض اخبارده یا دهر یا دیهور یا دیهار واردر اولمشدر پس سبّ دهر اتمکده دخی ایهام واردر الحاصل زمان ایچون موضوع اولان رمضانك اسمی علی مجموع شهر رمضاندر اکرچه لفظ شهری طیّله دخی مستعملدر نتکیم حدیثده کلور اذا جاء رمضان الخ و رمضان دنلدی زیرا ذنوب اهل ایمانی ارماض یعنی احراق وازاله ایدر و شهر رمضان دخی هجرتك ایکنجی سنه سنده فرض اولدی و فخر عالم صلی الله علیه وسلم طقوز شهر رمضان صائم اولدیلر که بشی یکرمی طقوزدر ماعداسی اوتوزدر زیرا شهر یکرمی طقوز اولسه دخی شهر کامل عدّ اولنور نتکیم حدیثده کلور شهرا عید لا ینقصان رمضان و ذو الحجه یعنی بو ایکی شهرك عشر اخیرلری یکرمی طقوز اولسه دخی ینه فضیلتده اوندر و عدد شهر اوتوزدر و یاخود اندن مراد عشر ذی الحجه ده اولان عملی تفضیلدر که اجر و ثوابده شهر رمضاندن کری قالماز دیمکدر کما فی ابکار الافکار ولکن وجه اول اوجهدر زیرا ارباب

حقائق

حقائق عندنده افضل الشهور شهر رمضان و اندن شهر ربیع الاول و اندن شهر الله رجب و اندن شعبان و اندن ذو الحجه و اندن ذو القعده و اندن محرمدر وماعداسی برابردر بعده صومك وجوبی اصحاب عذر اولمیانلره در پس پیر فانی که فنا و زواله قریب اولمش ویا قوت بشریه سی فنا بولمشدر صومه قادر اولمیجق هر یوم فدیه ویره صدقه فطر کبی و الی آخر العمر قضاسی لازم کلمز و سفر دخی مبیح افطاردر ولکن مشقت یوغیسه صوم عزیمتدر و شول مرض که صومله زیاده ویا ممتد ویا هلاکه مؤدی اوله بو صورتده دخی افطار ایدوب ایام صحتنده قضا ایدر و حیض و حبل و ارضاعده دخی افطار ایدر اکر صوم کندنه ویا ولدنه ضرر ویرسه و عطاش شدید وجوع که اندن هلاکی خوف اولنور بونلر دخی مبیحدر و عدو و مقابله سنده اولسه مقیم ایسه ده افطاری مرخصدر و شول کمسه که عذرله افطار ایدر اکا کفارت لازم کلمز و اکر مریض و مسافر مرض و سفری حالنده وفات اتسه وصیت واجب اولماز و اکر مریض بر قاچ کون صحتده و مسافر بر قاچ کون اقامتده اولوب وفات اتسه لر ایام صحت و اقامتلری قدر وصیت بالاطعام واجب اولور و اکر صومی افساده کفارت لازم کلسه تکفیر نیتنه اعتاق رقبه ایدر و اکر قادر اولمازسه ایکی شهر متتابعا صائم اولور و اکر قادر اولمازسه التمش مسکینه صدقه فطر کبی نصف صاع ویرر و صحیح اولان بودر که کفارت

یمین ده عدد عشره وکفارت صومنده عدد ستین مراعات اولنمق لازمدر
اگرچه یوم واحدده دفعاتله مسکین واحده دفع اولنسه دخی جوازنه
قول واردر وکفاراتده تداخل اعتبار ایدنلرک قوللری اوزره صوم رمضانک
ما وجب علیه برر کفارتدر بویله حاصل اولور وفدیۀ صلوة دوری بر شخصه
مجلس واحدده مرارا دفع اتمکله دخی جائز اولور وصومی اکل وشرب وامثالی
افساد اتدوکی کبی کذب وغیبت ونمیمه ویمین کاذبه وشهوتله مرأۀ اجنبیه نک
محاسننه نظر اتمک دخی ثوابنی ابطال ایدر اگرچه قضا لازم کلمز نتکیم ثوب حرام ایله نماز
دخی بویله وبعض فتاواده کلورکه اگر حرام اقچه کوستروب لباسی شوکا صات
دیدیسه حرام اولمازمکر که لباسک کندی مغصوب ویا حریر اوله وصومک
شرعیسی معلومدر وحقیقیسی اولدر که ماسوای حقدن امساک ایلیه ونفسنی
انک شهوات وتعلقاتندن منع ایده وانک افطاری لقاء الهی ایله در اشته
للصائم فرحتان بودر یعنی بری عید افطار طبیعی وبری عید افطار حقیقیدر که
عید اکبر دیدکلری بودر وصوم صفت صمدیه اولمغله بشری ملک مرتبه سنه
ایصال ایدر که مرتبۀ نوردر بورادندر که دونی تجوع اوزرینه بنی قلدیلر
اگرچه ریاضت عند المحققین تحسین اخلاق وعند الحکماء تصفیۀ محل
ایچوندر وعلی کل منتج فتح دگلدر بلکه منت الهیه بابندندر اگر انک ایچون
سبب منتج اولایدی فتح مکتسب اولمق لازم گلوردی هر کمال ایسه اختصاص الهید

الهیدر اگرچه محجوبلره کوره بعضیسی مکتسب کورنور رهیها وتحج البیت
ان استطعت الیه سبیلا دخی سن بیتی یعنی کعبه‌یی حج
وقصد ایلیه سن اگر زاد وراحله جهتندن اکا قدرتک وار ایسه یعنی اسلامک
بشنجی شرطی ذی قدرت اولانه حج اتمکدر واستطاعت شول قدرت تامه
در که فعلک صدوری اکا منوطدر بو سببدن فعله مقارن اولور زیرا قبل
شروع الفعل قدرت حقیقیه متوهمدر محقق دگلدر قدرت اصلنده صفت
الهیه در که عجزی منافیدر نتکیم عجز صفت عبدیه در که قدرتی منافیدر
پس عبد اقدار الهی ایله قادردر یوخسه بنفسه دگل چونکه موانع مرتفعه
اولوب لوازم طریق موجود اوله حج فرض اولور شویله که اهل بلدی حجه خروج
اتدوکی وقتده استطاعتی وار ایکن اندن اله امتسه امام ابو یوسف عندنده
وامام اعظمدن بر روایت اوزره آثم اولور زیرا فرضیت حج علی الفوردر
وامام محمد عندنده تأخیری جائزدر زیرا صلوة کبی وقتی موسعدر اگرچه
اول الوقت رضوان الله در یعنی آخر عمرینه دک حج ایدرسه اثمدن خلاص
اولور واگر قبل الحج وفات ایدرسه آثم اولور ووصیت لازم گلور واگر
وصیت اتموب وارثی تبرع ایدرلرسه عند الامام مرجودر که فرضی ادا
اولنه ولکن بو معنانک ثابت وکذلک دوز صلوتده وسائر کفاراتده تبرعی مفردات
امامدن عدا تمشدر پس سقوط فرضه عند الکل وصیت لابددر وورثه‌سی گلور

ومن كفر فانّ الله غنيّ عن العالمين يعنى بر كمسه مستطيع اولوب عمداً حجى
ترك ايلسه اكر فرضيتنى بطريق الردّ ايسه كافر اولور واكر بطريق التكاسل
كفره مقارب اولور نتكيم ترك صلوتده اولان وعيد دخى بو ايكى معنادن
برينه محمولدر كه حديثده كلور من ترك الصلوة متعمداً فقد كفر وترك صلوة
وترك حج امرهائل اولمغله انك تركندن كفرله تعبير اولنمقده تغليظ وتشديد
واردر وترك شكرده دخى بو تغليظ وارد اولمشدر قال تعالى ومن يشكر فانما
يشكر لنفسه ومن كفر فانّ الله غنيّ حميد وقرآنده تنفى سيئه نك حقنده كه
بو مقوله تغليظ واقع اولمشدر اكا كبيره دنلور وحج قصد قلبدر كه بعث
الهى ايله انبعاث وتحرك دركه تاكه دعوت ابرهيم عليه السلم اجابت حاصل اولمقا اولا تعالى
واذّن في الناس بالحج يعنى بو امرك موجبنجه حضرت ابرهيم تاذين واعلام ايلوب
بيوردى كه الا انّ ربكم بنى لكم بيتاً فحجّوه وبو خطابده اصل اولان امت
محمددر يعنى اى امت محمد بن سزه امر الهى ايله بر بيت بنا ايلدم پس سزانك
زيارتنى قصد ايديكوز تاكه حج اصغر ايده سز وفى الحقيقه رب بيتى مراد
ايديكوز تاكه حج اكبر ايده سز زيرا كعبه وحدت ذاتيه يه اشارتدر و عارف
اولان در و ديواره باقمز بلكه ديّاره نظر ايلر و شولكه اعمى اولدى انك چشمندن
چه حاصل كه جمال يوسفى كورمز و بوندن فهم اولندى كه حج غزادن افضلدر
اكرچه غزا مقدمدر زيرا غزا اهل نفس اماره يه دمزا اولمغله تخليه بابندندر
خا،

خا، منحه ايله حج ايسه مشاهده ده روح قبيلندندر كه تحليه درجاتهله ايله
الحمد لله تعالى بو فقيره بو ترتيب اوزره واقع اولوب ايكى كره غزا
نجه دن صكره ايكى كره حج اصغر واكبر له تدارك الهى اولمشدر وفى الحقيقه
حج مبرور اودر كه خلقك حقه رجوع ايدوب بر دخى معصيت دكل بلكه ماسوايه
التفات اتميه سن زيرا بصرك اول وجهى مطالعه دن صكره غيره نظرى حرامدر
واكر حقك خلقه دونرسه ابدى محجوب اولوب قالور واتفاق علما انك
اوزرنه دركه مال حرام ايله حج ايدنه ثواب يوقدر بلكه حجى مردوددر اكرچه
حج اندن ساقط اولور وامام احمد ساقط اولماز ديمشدر ثوابى اولميان
نسنه يى اعاده لازمدر كراهت ايله تأديه اولنان صلوتى اعاده لازم كلديكى كبى
وبر ماده كه اختلاف مجتهد واقع اوله اوراده احتياط ايله عمل لازمدر قربان
عقيقه كبى وما لك جمهور نساده فاضل كركدر كرك موجله وكرك معجله
وبعضيلر ديديلر كه صداق موجلدن فضل شرط دكلدر زيرا هنوز مطلوب
دكلدر وصداق موجل ايله مرأة غنيه اولماز مكر هر نه وقت كه مطالبه ايده
زوجنك الغه قادره اوله وصبى ومملوك حج اتمش اولسه لر بعد البلوغ والاعتاق
بر دفعه دخى حج لازمدر فقير كبى دكلدر يعنى فقير واعمى ومقعد ومفلوج
يعنى مراهق صبى كبى دكلدر
واشالى حج اتمش اولسه لر فرضلرندن واقع اولور فقيرا دير نه حج فرض دكلدر
ديديكلرى افاقى يه كوره در چونكه ميقاته داخل وكعبه يه واصل اوله فرضيت حج

متعین اولور و بر کمسنه غیر ایچون حج اتسه اکر غنی اولوب مقدما کندی ایچون
حج اتمامش ایسه کراهت تحریمیه ایله مکروهدر زیرا کندی نفسی اوزرینه حج فرض
ایکن حج عن الغیر اتمك جهل عظیمدر و اکر غنی دکل ایسه کندی نفسی اوزرینه حج
فرض اولور بو صورتده بعض علماء دیدیلر که اصل حج آمر ایلین کمسنه دن واقع
اولور انکچون محجوج عنه ایچون نیت و تلبیه سنده ذکر ایدر و بعضیلر
دیدیلر که مأموردن تطوعا واقع اولور و فرض حج ساقط اولماز بلکه کندی
ایچون بر دفعه دخی حج اتملودر و آمره اولانه ثواب نفقه واردر لکن اجماعا
حج اندن ساقط اولور نتکیم مؤید زاده فتاواسنده بو قولی اختیار وانك
اوزرینه اقتصار اتمشدر چونکه بو مسأله اختلافدن خالی اولمدی پس افضل اولان
مقدما کندی نفسیچون حج ایده نه حج اتدوره لر و بر کمسنه حج عن الغیر اتسه
وکیل مطلق اولمق کرکدر تا که تبعات و مخاطراتندن خلاص اوله یعنی جمله
امر ایدن کمسنه مأموره دفع مال اتدوکی وقتده دیمك کرکدر که آل شو مالی
و بنم ایچون و یا فلان ایچون حج ایت و نوجهله دلرسك اویله ایله بو صورتده
مأمور بالحج دخی غیری کندی یرینه توکیل اتمك جائز اولور کرك مریض اولسون
و کرك اولمسون و کرك حرمده تعیین اتسون و کرك آفاقده و کندنده فضله
مال قالورسه آمره و یا خود وارثنه دفع اتمك لازم کلمز بو اعصارده
اکثر ناس بو مسأله دن غافل اولوب حج عن الغیری افساد و یا حاج اولانی

مشقته دوشوردلر و آشباهده کلورکه اهل اسلام انتفاع ایده جك
نسنه بنا اتمك حجهٔ ثانیه دن افضلدر و حج فرض طاعت والدین دن اولادر
نافله بویله دکلدر و حج غنی حج فقیردن افضلدر زیرا فقیر مکه دن تادیهٔ فرض ایدر
ذهابنده متطوعدر فضیلت فرض ایسه تطوعدن افضلدر و حج تطوع صدقهٔ
نافله دن افضلدر و جمهور علماء دیمشلردر که روح میته اهدا اولنان
نسنه ده نفس عمل ثوابی واصل اولور و بعض حنفیه دیدیلر که ثواب انفاق واصل
اولور مثلا حجده ثواب نفقه واصل اولور یوخسه افعال مناسك ثوابی
دکل انکچون آمر بالحج ایدن فی نفس الامر حاج اولماز بلکه حاج اولان افعال مناسکی
بالفعل مباشرت ایدندر و بو قول عند ارباب الحقائق اقوادر و بعده اصلوة
عبادت بدنیه و زکوة عبادت مالیه و صیام عبادت نفسیه و حج عبادت
مرکبه در و بونلر فروض اعیاندندر و بونلردن صکره جهاددر که فروض کفایه
دندر و حج و زکوة و صلوة و صیامده جمله مستویدر و اسلام بر بیت کبیدر که
انك بابنك مصراعینی تلفظ شهادتیندر و ارکان بیت دوردر که صلوة
و زکوة و صیام و حجدر پس بو بیتی اقامت لازم کلدی تا که بزی جهنمك زمهریر
نفس و حرورندن وقایت ایلیه زیرا حدیثده کلور که نار رب العالمینه شکایت
ایلیوب یا رب بعضم بعضمی اکل اتدی و اجزاء وجودم بری برینه منظم اولدی
پس بکا اذن ویر که ایکی دفعه تنفس ایده یم بر نفس شتاده و بر نفس صیفده

پس شولكه یازلرده سموم وحروردر انك نفسندندر فتح فائله وشولكه
قیشلرده برد وزمهریردر بو دخی انك نفسندندر وبو معنادن حدیثده
كلور ابردوا بالظهر فان شدة الحر من فیح جهنم وفیح جهنمك غلیانیدر الحاصل
ناس دنیاده حر شمس وبرد هوادن كندیلرنی وقایه ایچون اركان اربعه دن
معمول خانه اتخاذ اتدكلری كبی كركدر كه یوم قیامتده دخی حرور وزمهریر
ناردن كندیلرنی حفظ ایده جك خانه دین بنا ایده لر زیرا اول كونده جهنم
بنفسها فوران وغلیان ایده رك موقفه كلسه كركدر نتكیم سورهٔ ملكده
اعداء اللهه معامله سی مبیندر نعوذ بالله من شرها وسطوتها وخطوتها
قال صدقت ه وبعض نسخده فعجبنا له یسأله ویصدقه دخی الحاق
اولنمشدر ولكن حدیثده متفق علیه دركه بخاری ومسلمده بو الحاق
یوقدر یعنی اول كسه جناب نبوتدن صلی الله علیه وسلم سؤالنك جوابنی
اشتدكده صدقت یا محمد دیو بو جناب نبوتی تصدیق ایلدی تاكه كندی بو معنایه
عارف اولوب سؤالی محضا حاضر بالمجلس اولنلره اسماع ایچون اولدوغنه اشارت
اوله ویا دفع وهم ایچون تصدیق اتدی تاكه سائل جواب مذكوری قبول اتمدی
دیمه لر نتكیم سكوتدن عدم قبول لازم اولور ویاخود جبریلك بو تصدیقی
اشتدكده كویا حدیثی ایكی كسه دن استماع اتمش اولدیلر ایكی شاهد ایسه بر شاهدن
اولادر سؤال اولنورسه كه تعریف اسلامده تخصیص امور مذكوره دن وتصدیقدن

وتصدیقدن فهم اولنور كه اسلام مطلقا بونلردن عبادت وبونلرك برینی
تارك اولان كافر اوله جواب بودر كه مراد اسلام كاملدر پس بونلردن برینی
ترك ایدن مسلم كامل اولماز دیمكدر بوندن ایسه كفر لازم كلمز الحاصل شهادت
دكندر دینلره كوره ترك شهادتله لزوم كفر مقرردر واجراء احكام دنیویه یه
شرطدر دینلره كوره آثم اولمق لازم كلور قلبنده تصدیقی وار ایسه پس تلفظ
شهادتی تركله آثم اولمجق ماعداسی تركله بطریق الاولی آثم اولور وبو اركان معظمات
دینیه دن اولمغله اصول وسائرلر فروع حكمنده قلندی اكرچه شهادت اصل
وماعداسی شعب وفروعدر وبو تقریردن فهم اولندی كه امور مذكوره یه شروط
ذینك اركان اطلاقنی منافی دكلدر فاحفظ ه قال فاخبرنی عن الایمان
اول رجل دیدیكه یا محمد چونكه اسلامدن خبر ویردك پس بكا ایماندن دخی خبر ویر
تاكه بوندن دخی مستفید اولایم وبوندن ایمان واسلام متعدد اولمق
كورنور مع هذا وحدتنه ذاهب اولمشلردر وحق اولان بودر كه اصل دین
اصل شجر كبیدر كه شجره نك ابتدا انواتدن نباتنده ایكی شعبه سی اولدیغی كبی كه
بری ذاته وبری دخی صفاته اشارتدر اصل دینك دخی ایكی شعبه سی واردر كه
بری شعبهٔ ذاتدر كه ایماندر انكچون ذات كبی باطندر وبری شعبهٔ صفاتدر كه
اسلامدر انكچون صفات كبی ظاهردر وذاتك ظهوری صفاتله وصفاتك
قوامی ذاتله اولدیغی كبی ایمانك دخی ظهوری اسلامله واسلامك قوامی ایمانله اولدی

انكچون ایمانی ضعیف اولنلرك اسلاملری دخی ضعیفدر الحاصل روح وجسد
أصلنده أمر واحد اولوب صكره بعض كیفیات واعتبارات ایله متمیز اولدقلری كبی
ایمان واسلام دخی متمیز اولدیلر وتمیز ظاهر وحدت باطنی منافی اولمدی نتكیم
بعض كبار بیورمشلردر كه لنا من امره روح وجسم یعنی روح وجسمك
ایكیسنی دخی عالم امردن قلمشدر مع هذا قرآنده عالم امر عالم خلقه مقابلدر
نتكیم كلور الا له الخلق والامر وبو مقامك فهمی فی الجمله ذوقه دائردر زیرا
طور عقلدن خارج كبیدر ولكن عقل قدسی اهلنه نمایان واهل دله مجلاده
صورت كبی عیاندر فاحمد الله علی هذا التقریر واشكرله علی هذا التحریر فانه
الغیرة المزیلة للحیرة قال ان تؤمن بالله جناب نبوت صلی الله
علیه وسلم دخی جواب ویروب بیوردی كه ایمان اودر كه الله تعالی یه ایمان كتوره سن
یعنی ایمانك متعلقی التی نسنه دركه اولكیسی الله تعالینك وجودینی ووجوب
وجودینی وصفات كمالیه سنی تصدیق ایتمكدر وذات وصفات وافعالنده شریك
ونظیری یوقدر دیو اعتقاد ایلمكدر وانك ذاتنه عالملرك علمی وعاقللرك
عرفانی ومكاشفلرك كشفی صیغمز بلكه معلوم اولدیغی الوهیتی مرتبه سنده دكدر
نتكیم كلور فاعلم انه لا اله الا الله وانك ذاتندن انبیایه وكمل اولیایه برق
شعشعانی واردر كه ذاتندن حصه لری اوقدردر ومعرفة الله دیدكلری فی
الحقیقة صفات سلبیه یوزندن كه ازلیدر یعنی بدایتی یوقدر وابدیدر یعنی

یعنی نهایتی یوقدر وقدیمدر كه صفات حدوثدن مبرادر وواجبدر كه صفات
امكاندن معرادیمكدر وعلی هذا زیرا صفات ثبوتیه سیله حقیقتی اوزره
بیلمك مشكلدر مثلا حیاتدر دیو اثبات اولنور ولكن حیات ذاتیه سی نوجهله در
ادراك اولنماز زیرا قیاسدن خارجدر بناء علی هذا اكنه ذات وكنه صفاتی
ینه كندی بیلور انكچون دیمشلردر كه لا یعرف الله الا الله وعبدك مرتبه سی
ایمان بالغیبدر وانك مافوقی مكاشفه صفاتدر دخی مافوقی ذكر اولنان
برق ذاتدر وبو برق وبو مكاشفه ایمان اوزرینه متفرعدر پس ایمان
اصل السعاداتدر ودرجات عالیه بقدر الطاقة البشریه كمال علم ومعرفته
منوطدر پس اعلی الجنان جنت عدن وفردوس اولدیغی كبی اعلی العلوم دخی
علم بالله دركه بو علمك اربابی جنت عدن وفردوسده مقیم اولورلر زیرا
علو حاله مناسب اولان علو درجه در وعلم بالله كشفیدن اشاغه سی
علم نظر واستدلالدر واندن اشاغه مرتبه یه عقائد دیرلر كه عامه ناسك
حالیدر یوخسه علوم دیرلر وعلم نظر اهلنك اكملی دخی آخر اظهار عجز
وقصور ایدوب هر نسنه نك حقیقتی خواص ولوازمی یوزندن معلومدر
یوخسه نفس حقیقت من حیث هی معلوم دكلدر دیمشلردر وارباب حقیقت
بو كلامی قبول ایتمشلردر زیرا علمك نهایتی عجز وجهلدر انكچون كلور علیكم
بدین العجائز یعنی عامه ناس قریعدن نه اعتقاد اوزرنه اولدیلرسه سز

دخی اول دین و اول اعتقاد اوزرنه اولورکز زیرا علم نظر انظاردن خالی
دکلدر و علم مکاشفه دخی بحر محیطدر کناری یوق و خبرتی حددن ارتوقدر
پس کوچه علم الیقین و عین الیقین و حق الیقین دیرلر فاما اعتبار اتله‌در
ولکن ایمان و اعتقادده تمکین کرکدر تا که مفید اوله و علم الیقین اهلنك
اعتقادندن عین الیقین اهلنك اعتقادی اقوی و حق الیقین عین الیقینك
فوقنده‌در و حقیقة حق الیقین رسول الله صلی الله علیه و سلم مخصوص
بر مرتبهٔ عالیه‌در و بو مراتب اوزرنه اولان اهل ایمان و اهل اعتقادك
تمکینده نشانی عمل شرعیده متانت و امور دینده صلابتدر والحمد لله تعالی
وملائكته دخی حق تعالینك ملائکه‌سنه ایمان کتورسن که
ملائکه ایکنجی مؤمن به‌در و ملائکه‌یه ایمان بر تاج معنایه‌در او لکسی وجودلرنی
تصدیقدر زیرا نصوص قطعیه ایله ثابت اولمغله انلری نفی ایدن کافر اولور
و بونلرك وجودلری جمله‌دن مقدم اولمغله وجودخا دخی ترتیبی اوزرنه
ذکرده دخی تقدیم اولندیلر و انلرك اولی عقل اولدر ملائکهٔ مهیمه دیدکه
مجردات دیرلر بونلر عالم و آدمی بلمزلر و سجدهٔ آدم ایله دخی مأمور اولمشلردر
و انلردن صکره ملائکهٔ عرشیه و سماویه و ارضیه خلق اولنمشدرکه
بونلر اجسام لطیفه ایله تشکل ایتمشلر و سجدهٔ آدم ایله مأمور اولمشلردر
و ملائکه‌دن بر طائفه کر سجده‌دن ابا و امتناع اتمکله احراق اولنمشلردر اول

اول ملائکه‌دن مراد جن‌دن بر طائفه‌در یوخسه ملائکهٔ معهوده دکلدر
زیرا ملائکه لا یعصون الله ما امرهم مضمونیله موصوفلردر انکچون هاروت
و ماروت حقنده عاصی اولدیلر دیو اعتقاد اتمك دخی نص قاطع اولمغله موجب
کفردر دیمشلردر و جنته مالك الملائق اولمشدر زیرا ملك کبی انلرك دخی بعض
امور ایچون رسالتلری واردر نتکیم ملکه دخی جن اطلاق اولنور ابن ناسدن
استنادلرندن اوتوری فاحفظ فانه مما ینفعك و ایکنجیسی بودرکه ملائکه
عباد الله‌در انس و جن کبی اکرچه بو اوچی صور متباینه اوزرنه خلق اولنمشلردر
و خصوص اوزرنه ملائکه ذکورت و انوثت ایله متصف دکلدر بلکه حقیقت
ثالثه‌در براق کبی که سائر حیوانات جنسندن دکلدر بلکه باشقه بر حقیقتدر
و ملائکه‌نك عباد الله اولدیغی الوهیتلرنی منافیدر پس انلره الهه دینلر
کافر اولدیلر خصوصا که اجنحه ایله موصوفلردر قال تعالی اولی اجنحة مثنی
و ثلث و رباع الله تعالی ایسه بو مقوله اوصافدن مبرادر زیرا اکرچه اجنحهٔ
ملائکه قوت ذاتیه‌لرنه اشارتدر فاما اجنحهٔ صوریه و حسیه‌لرنی دخی
منافی دکلدر و انلرك قناتلری طیور کبی صعود ایچون دکل بلکه نزول ایچوندر
زیرا نورانیتلری جهتندن عروجلری ذاتی و طبیعیدر که اسباب خارجیه‌یه محتاج
دکلدر نزول ایسه خلاف طبعلریدرکه خفت ذاتیه‌لری نزول اقتضا اتمز
و بونلرده اولان قدرت و قوت اقدار الهی ایله‌در پس حقیقت قدرت الله تعالینکدر

و اوچنجی بودر که ملائکه مأمورلر و مکلفلردر تکلیم قرآنده مبیّندر ولکن ملائکه
سماویه یالکز مأمورلردر زیرا علویات عقول مجرده یه متصل اولمغله انلره کوره
مقتضی نهی یوقدر ملائکه ارضیه ایسه نفوس بشریه و جنیه یه اتصالله
بحکم الجوار هم مأمورلر و هم منهیلردر ولکن منهی اولمق امکان ذاتی حسبیله دربونلرن
ایسه بالفعل صدور عصیان لازم کلمز تکلیم یا ایها النبی اتق الله دنلدی مع هذا
نبی معصوم اولمغله امتناع بالغیر حسبیله اندن افراد امت کبی معصیت صادر
اولماز تکلیم الله تعالی حقنده ایلام بری جائزدر دیدیلر مع هذا خارجده وقوعی
یوقدر و بونلرک ملائکه طبقات مختلفه اولمق ظاهر اولدی و بونلرک جمله سی
اوزرینه موت جائزدر ولکن منظرین دن اولمغله ابتداء عالم ابداعدن انتهاء
دنیایه دک حیاتده اولورلر ولکن ارواحک حیاتی حیات ذاتیه اولمغله انلرک
موتلری غشیان کبی بر حالتدر سائردن روح اولنلرک باشقه روحله حیاتلری
کبی دکلدر که مفارقت روحله ذوق موت ایده لر و حضرت عیسایه علیه السلم
روح اطلاق اولندیغی صورت بشریه ثابته سنی منافی دکلدر زیرا مریمدن
تولد اتمشدر پس اکا روح مجسم دیمک خطادر فاما جبریلک صورت اعرابیه کبی
تمثل طریقیله در و دوردنجی بودر که ملائکه دن رسل واردر که الله تعالی
انلری بشردن مراد اولان کسه لره ارسال اتمشدر جبرائیل و میکائیل و اسرافیل
و امثالی کبی که وحیله و بعض امورله الله ایله عبادی میاننده توسط ایدرلر قال تعالی

الله یصطفی من الملائکة رسلا دیو جائزدر که بری برلرینه دخی رسول اوله لر
و ملائکه خوفله و بکائله موصوفلردر ولکن انلرک بکالری بشر کبی دمعله دکلدر
زیرا انلرده دمع اولماز بلکه حاللرینه مناسب اولان وجهله در و ملائکه
حسن وجهله و حسن صوتله دخی وصف اولنمشلردر و حسن زائدلرندن اوتوری
بشردن مستتر اولورلر زیرا بشر انلری کورسه جیب عقللری چاک و علم تحملدن
زهره لری منشق اولور و حق تعالی نک خلقندن اسرافیلدن احسن صوت یوقدر
شویله که تسبیحه شروع اتدکده سموات سبع اهلی تسبیح و صلوتلرن قطع
ایدوب انی استماع ایدرلر قال تعالی یزید فی الخلق ما یشاء علماء دیمشلردر که
بو مزیدده حسن وجه و حسن صوت و حسن خط و امثالی داخلدر بو خود
معلومدر که صوت مجردده اکثر خلائق برابردر پس ایراث حلاوت اتمکه فی الجمله
تغنی لازم کلدکه اکا لحن عرب دیرلر پس فقهانک خوشخوانی تقدیم اتمیوب
درستخوانی تقدیم اتمک کرکدر دیدکلری خوشخوان درستخوان اولمدیغنه
کوره در و الا زینوا القرآن باصواتکم موجبنجه حسن صوت قاری زینت
قرآندر که قرآنک حسن ذاتیسی اوزرینه حسن عارضیدر و حسن بر حسن نور
علی نور کبی اولدیغی ظاهردر و حسن صوت مصلی یه اشغال ایدر دیدکلری
بی مذاق اولمقدندر بلکه اثاره خشیت ایدوب عالم قدسه روحک عروجنه
باعثدر زیرا حسن صوت حظ روحدر و جناب نبوت صلی الله علیه و سلم

خدا عزنی استماع ایتمش و ابو موسی الاشعری یه رضی الله عنه حسن صوتندن
اوتوری مدح ایدوب لقد اوتی هذا مزمارا من مزامیر آل داود بیورمشدر
اشته بو قدر بطریق الاستطراد ذکر اولندی والا بو مبحث طویل الذیلدر که
محلنده مفصلدر **وکتبه** دخی الله تعالینک کتابلرینه ایمان
کتوره سن که اون جنی مؤمن به کتب الهیه در واکا ایمان بودر که جمله سی کلام الله
اولدیغنی تصدیق ایلیه اکر لسانی سریانی واکر عبرانی واکر عبری واکر عربی در
زیرا کلام نفسی ذاتنده لغات مختلفه ایله متصف دکلدر بلکه لغاتله اتصافی
حین نزولده واقع اولمشدر قال تعالی انا جعلناه قرانا عربیا یعنی بو راده
قرآنک مجعولیتی عربیته ناظردر یوخسه نفس قرانیتنه دکل بر عربیتله
کسوه لندیکی حین اداده در زیرا هر کتاب منزل علیه اولان رسولک و قومنک
لغتی اوزره نازلدر تا که فهمی متیسر اوله قال تعالی فانما یسرناه بلسانک
پس قران کلام الله در که غیر مخلوقدر و مخلوقدر دین کافر اولور بلکه مخلوق
اولان احوال عارضه سیدر مقروئیتی و مسموعیتی و مکتوبیتی و محفوظیتی و امثالی
کبی بو یله ایکن نظم قرآن معجزدر که سائر کتب الهیه ده صفت اعجاز یوقدر
و بوندن معلوم اولدی که الله تعالی جمیع السنه ایله متکلمدر اکرچه افاضل
السنه عربی و اندن فارسیه دریه و اندن ترکیدر و آدم جنتده لسانی ترکی ایله
قالوق دیمکله قیام ایدوب چقمشدر زیرا دنیاده اکثر تصرف ترکلره در فا فهم جدا

جدا و جمیع السنه حروف تهجی یی مشتملدر که یدی یوز بیک دلدر دیمشلردر
شو قدر وار در که لغت ترکیده ده تاء مثلثه و حاء خالصه و ذال معجمه و ظاء معجمه
و فاء و حاء خالصه یوقدر بلکه ها یی حاء ایله مشوب نطق ایدرلر و حاء و طاء عربیه
مخصوصدر و همزه کلام عجمده ابتداده واردر فقط و صلاح الدین الصفدی
نقلی اوزره توراتده همزه و ها و حاء و عین یوقدر و لکن بونده نظر واردر
زیرا توراتده ایل راحون شذای بسمله یرنده در که همزه و حایی مشتملدر و لغت
فارسیه دن دورت حرف حروف تهجیه یه الحاق اولنمشدر پا و چیم و ژا و کاف
فارسی کبی که بونلرله مجموع حروف اوتوز ایکی اولور وجه الحاق بودر که حروف
اربعه مذکوره ایله بعض قبائل عرب تکلم ایلمشدر بعد ذا کتب الهیه یوز
دورتدر که حقیقة کتاب اطلاق اولنانلر ایکیسیدر که تورات و قراندر که بونلر
احکام و حدودی مشتملدر و ما عداسی صحف مقوله سیدر که رموز و امثال
و مواعظ و مزاجردر و بعضیلر دیدیلر که و لیحکم اهل الانجیل بما انزل الله فیه
موجبنجه انجیل دخی بعض احکامی مشتمل ایدی بو سببدن طائفه یهود حضرت
عیسایه احکام توراتی فی الجمله تغییر ایتدی دیو عداوت ایتدیلر و علی تقدیر الاول
انجیل و زبوره کتاب اطلاق اولنمق شرف زائدلرینه بناءدر انکچون کتب
اربعه دیرلر و دیمشلردر که قرانه و سائر کتب الهیه یه اجمالا ایمان هر کس
اوزرینه فرض عیندر و قرانک تفاصیلی ایله مکلف اولدیغی جهتدن ایمان تفصیلی

فرض کفایه در زیرا هر کس اوزرنه وجوبنده حرج وفساد معاش وار در فاما کتب
سالفیه ایمان تفصیلی بزم اوزرمزه فرض دکلدر زیرا بز انک تفاصیلی ایله مکلف
دکلز وکتب منزلیه تنافی احکامی وار دیکن ایمان کتورمک اکیو جمله دربری
بودرکه جمله سی من عند الله در دیو تصدیق قدر نتکیم قرآنک محکمات و متشابهات
حقنده کل من عند ربنا دیو ایمان کتورراز وبری دخی بودرکه احکام غیر منسوخه
سنه ایماندر پس منسوخه ایمان لازم کلمز نتکیم احکام توراتک اکثری قرآن ایله منسوخدر
ویهودک خذلهم الله نسخله بدا لازم کلور دیدوکی باطلدر زیرا حق تعالی ده رأی
ورأیدن عدول اولماز بلکه انک علمی هر نسنه نک ابتدا وانتهاسنی محیطدر
پس نسخ بزم علممزه کوره تبدیل و علم الهی یه کوره مدت حکمی بیاندر پس تورات
منسوخدر وانک بقاسنی اعتقاد ایدوب حکم قرآنه تابع اولمیان یهود کافرلردر
وموسی علیه السلام اندن بریدر وعلی هذا ﴿ورسله﴾ دخی حق تعالینک
[illegible] رسوللرینه ایماندرکه رسلدر و ردیخی مؤمن به در و رسول مرسل
معناسنه در یعنی شول کمسه در که تبلیغ احکام ایچون مبعوث اوله ملک
اولسون انسان اولسون نبی ایسه انسانه مخصوصدر زیرا قرآنده ملائکه یه
رسل اطلاق اولندی انبیا دنلمدی اگرچه لغةً اطلاق درستدر زیرا نبی
منبی عن الله در مخبر معناسنه بو ایسه ملکه دخی شاملدر مگر شویله توجیه
اولنه که هر مبلغ مخبر اولماز پس ملک مبلغدر نظم ولفظ جهتندن ونبی لفظا
ومعنی

ومعنی مخبردر زیرا مقصود الهی یی افاده ایکا منوطدر و رسل اوجیوز اون
اوچدر عدد اصحاب بدر کبی و انبیانک اولی آدمدر و رسلک اولی نوحدر علیهم
السلام زیرا ابتدا فرق مختلفه یه مبعوث اولان نوحدر اندن مقدم اولنلر اولادینه
واقرباسنه مبعوث ایدیلر وابو البشر آدم وجه ارضه هبوطدن صکره خلعت
نبوت تلبس اتدی نتکیم ثم اجتباه ربه اکا دالدر و دیمشلردر که وحی رسالتدن
اعمدر یعنی نبی اودر که اکا ملک وساطتیله وحی نبوت وحی رسالتدن اعمدر
یعنی نبی اودر که اکا ملک وساطتیله وحی اوله ویا قلبنه الهام اولنه ویا رؤیای
صادقه ایله تنبیه قلنه پس رسول نبیدن افضل اولور زیرا وحی خاص وحی
نبوتک فوقنده در ولکن بعض احادیثده کلمشدر که ویجیء النبی ولا احد معه
یعنی بعض انبیا واردر که کندی نفسنی تکمیل ایچون جانب خلقه رد اولنمشدر
بعض اولیا کبی که اکا عارف دیرلر و بعض انبیا و اولیاء لسان ارشاد و هدایت ایله
خلقه رد اولنور که اکا عالم دینلور و اولیادن اولانه وارث دخی اطلاق اولنور
زیرا مرتبه دعوتده وارث نبیدر و بو اولکیدن اکملدر و جائزدر که یوم قیامتده
بعض انبیا کله که یانجه اصلا تابعی یوقدر زیرا مدتی قلیله وامتی علیله
اولمغله دعوتی نافذه اولمایوب کندی بنفسه تنها قالمشدر نتکیم کتب تواریخ
وسیر تتبع ایدنلره خفی دکلدر و بونلردن بری امام مکی قوت القلوب ده
درج اولنمشدر تفصیل عربیمیاندن مطالعه اولنه و بعض روایتده انبیا یوز یکرمی
درت

بیکدر دیمشلردر و دخی زیاده یه قول وارددر پس اولاسی آدمک غایته ایرنجه
جمله سنه ایمان کتوردم وحقدن خلقه مبعوث اولدقلرنی تصدیق ایلدم
دیملودر ولکن انبیاء سابقه حالا بالفعل انبیا دکلردر بلکه زمانلرنده انبیادرکم
انلرک شریعت و نبوتلری شریعت و نبوت محمدیه ایله منسوخدر پس انلره
زمانلرنده انبیا دردیو ایمان لازمدر حالا دکل فاما جناب نبوته صلی الله علیه
وسلم حالا بالفعل نبیدر وخاتم الانبیاء والرسلدر دیو ایمان کرکدر چونکه رسول الله
اولدوغنه مؤمن اوله ولکن خاتم الرسل اولوب الی یوم القیام دینی منسوخ
اولمدوغنی بلمسه و اول جهله ایمان کتورمسه مؤمن اولماز و برکسنه آدمک
نبوتنی بلمسه کافر اولور دیمشلردر حتی آدم علیه السلم اون صحیفه نزول ایتشدر که
صحیفه واحده سی حروف تهجیدر زیرا آدم نوع انساننک مبدأی اولمغله لاجرم
السنه اولادنه دخی حروف تهجی ماده در و برکسنه ضروریات دینیه دن
اولان اموری بلمسه مؤمن اولماز توحید و نبوت و بعث و جزا کبی و احکام فرعیه
نبوتده داخلدر انکچون برکسیه وجوب صلوتدن سؤال اولندقده بلمم دیسه
کافر اولور وکذلک حرمت خمر و زنی و قتل نفس و امثالنی بلمسه و تصدیق
ایلمسه کافر اولور زیرا بویله مواضعده جهل عذر اولماز و الفاظ کفر
دخی بویله در که بالضروره ای بلادلیل دین نبویدن اولدیغی بردن بلمدم
سویلدم دیمک مفید اولماز و شونسنه که روایت آحاد له ویا استدلال الله
بلنور

بلنور بویله دکلدر پس برکسه احکام اجتهادیه یی ویا خبر واحد له ثابت
اولان نسنه یی انکار ایلسه کافر اولماز متواتری انکار ایسه کفر و خبر مشهوری
انکار [illegible] ضلالدر و خبر واحدی انکار اتمک کفر و ضلال دکل بلکه حکمی
عدم قبول له اثمدر و بعض امور وارددر که موجبی متواتر حکمنده اولمغله انکارندن
کفر خوف اولنور مسح علی الخفین کبی و دیمشلردر که مؤمن دکمه و جهله کافر
اولماز مکرکه اشلدوکی نسنه یی شارع امارت تکذیب قلمش اوله مصحفی
قاذوراته القا و تمزیق و شد زنار کبی و دیمشلردر که برنسنه مقطوع به
اولمدقجه اعتقادی اولنماز مثلا اکر نقل مقوله سندن ایسه تواترله ثابت
اولمق کرک انکچون رؤیت معتقداتدن دکلدر یعنی مسائل المختلف فیهادن اولوب
ضروریات دینیه دن اولمغله اکا ایمان و اعتقاد واجب اولماز و اکر عقلدن
ایسه دلیل قطعی ایله ثابت اولمق کرکدر مادام که نص متواتر قدح ائمیه و
ایکیسنک میاننی جمع دخی ممکن اولمیه و الا نصه اعتقاد ایدوب دلیلی ترک
ایده و هدیه ده کلورکه مختار اولان بودر که رسول الله صلی الله علیه
وسلم پدرلری که عبدالله در و جدلری دخی که عبد المطلب و هاشمدر بونلرک
اسملرنی بلمک اسلامده شرط دکلدر بلکه کندی اسم شریفلری که محمددر انی بلمک
کافیدر پس اسلامی کرچه درستدر ولکن عدم معرفتله عند البعض آثم اولور
و دیمشلردر که یهود و نصارانک صحت اسلامی کلمه شهادتی تلفظلری صکره برئ

اسلامك ماعداسندن تبرّی ایله مشروطدر زیرا انلر لا اله الّا الله دیرلر
نتکیم ولئن سألتهم من خلق السموات والارض لیقولنّ الله اکا دالدر و محمد رسول الله
دیسه لر سزه رسولدر بزه دکلدر دیو تأویل ایدرلر ولکن بو فقیر فهم ایتدوکی بودرکه
چونکه سویلدوکی کلمهٔ تلقین اسلام اولدوغن بیله رکسه تفصیلا معانیسنه وقوفی
اولمیه و اورادده تبرّی یه قرینه اوله بالقول تبرّی لازم کلمز نتکیم قهستانی کبیردن
مفهوم اولان بودر و بو معناده بعض متعصبلرك توقفلری محض جهللرندندر
زیرا ایمانه دلالت ایدر قرائن اولیجق کفر نه حکم ایتمك مقتضای اسلام و دین دکلدر
اعاذنا الله وایاکم من العناد فی الدین ومن العدول عن سنن اهل الیقین
بعده رسول اللهك صلی الله علیه وسلم شریعتی الی یوم القیام باقیه اولیجق
کذی دخی بین الامّة زمره احیاده اولمش کبی اولدی زیرا ورثهٔ امّت انك
هر عصرده مظاهری در و رسول الله ده ایکی نور وارد بری نور نبوتدرکه
شریعت مطهرده در و انك مظهر علماء احکامدر و بری نور ولایتدرکه باطن
نبوتدر و انك مظهری هر عصرده متعیّن اولان قطب وجود و اولیادر پس نور نبوت
و نور ولایتدن هر بری حالا بین الامّه لامع و بیّن و الی آخر الزمان دخی جبین بهرده
متلألی و متبیّن در والحمد لله تعالی «والیوم الآخر» دخی یوم آخره
ایمان درکه یوم آخر بشنجی مؤمن به در و اندن مراد معاد یعنی بعث بعد الموت
درکه نشأهٔ آخره و نشور دخی دیرلر و اول کونه یوم معارج دیرلر که اللّی بیك سنه

سنه در زیرا اللّی عدد موقفی مشتملدر که هر برنده بر سؤال و هزار سال وقفه
وارد در و اول کونه عید دخی دیرلر کویا دنیا کونلك یادنی و ایرته سیدر و صباح
قیامت دیرلر کویا دنیا بر کیجه کبی ایدی که هر نسنه انده مستور اولمشدر پس
یوم تبلی السرائر موجبنجه اول کونده آفتاب حقیقت پرتو پاش اولوب کزلولر
عیان اولسه کرکدر و اول کونه آخرت دیدیلر زیرا دنیادن متأخردر و بر دخی
بودرکه دار آخرت دنیادن طقوز بیك ییل مقدم خلق اولنمشدر و حالا
ایمان وطاعت و کفر و معصیت یوزندن دارینك عمارت قبول ایتمکده درکه
دار جنّتك عمارتی اسباب نعیم و دار جهنمك عمارتی اسباب جحیم ایله در و حشر
ایکیدرکه هم جسمانی و هم روحانیدر یوخسه فلاسفه ذاهب اولدیغی اوزره یالکز
روحانی دکلدر پس حالا برزخده اولان ارواحك لذت و آلملری نصفیت
اوزرندرکه یوم قیامتده حشر جسمانی ایله تام اولسه کرکدر زیرا روحك
بقاسی متفق علیه در و روحك جسدده تعلقی ابتلا طریقله ایدی بو یوزدن
روح متنعم و متعذب اولیق اعمال جسدیه دن کلور چونکه روح معرفتله متنعم
و جهلله متعذب اولیجسد دخی اعمال صالحه ایله مثاب و افعال طالحه
ایله معاقب اولور اشته مقتضای عدل و حکمت بودر و آخرت قلب دنیا اولمغله
اهل قلب اولنلره حالا نعیم معجل وارد ربوندن دیمشلردرکه قیامة العارفین
دائمة زیرا موتوا قبل ان تموتوا و فقنجه موت فنا ایله مرده اولمشلردر

ویوم قیامتده صورت انتشا عجب الذنب اوزرنه مبنیدر که عجب فتح وسکونله
اصل الذنب واوراده خردل دانه سی کبی بر عظمدر که نطفهٔ انسانده اولا
تحمدن ابتدا اروتولد ایدوب باقی اجزاء انسانیه انك اوزرنه متفرع اولور
واول عظم سائر اجزا کبی چوریمز بلکه روح کبی باقی قالور وحقیقت انتشا نفس
ناطقه اوزرنه دربس نفس ناطقه منصبندن معزول اولوب بعده ینه ابقا
ومقرر قلنان کسه کبی که جسد خراب ومثلی ایله اعاده اولندقده تکرار اولدخی
جسده اعاده اولنوب الی الابد متصرف اولور ولکن خلقت سعدا اولکیدن
زیاده لطافت وخلقت اشقیا اولکیدن بتر کثافت اوزرنه اولور زیرا آخرت
یوم صفتدر بو معنادن هرکسك صفت غالبه سی نه ایسه انك اوزرنه صورت
بولور بوندندر که اهل جنتده بول وغائط ومخاط وحیض ونفاس وامثالی اولمز
مستقذره یوقدر واهل جهنمك برضرسی احد طاغی قدر وغلظ جسمی اوچ کونلك
مسافه کبی اولسه کرکدر اشته هرکس بو لطافت وکثافتی دنیادن کوتررلر
ولکن دنیا محل اجمال اولمغله هرکس بو موطنك مقتضاسی اوزرنه ظاهردر
قیامت ایسه محل تفصیل اولمغله هرکس اوراده موطننه کوره صورت
پذیردر ویوم آخرده نقدر مواطن وار ایسه مندرجدر واحتساب دیدکلری
عمل مقابله سنده موعود اولان ثوابی رجادر پس شویکم مبدأ اوله یعنی الله
تعالی یه ایمان کتوردی انك ایمانك صحتی معاده یعنی یوم قیامته ایمانه موقوف

موقوف اولدی زیرا عدم ایمان نص شارعی رد له مستلزم کفردر وقدم عالمه
ذاهب اولمق کفردر زیرا نفی حشره مؤدیدر انکچون حکمانی اکفار ایلدیلر وشویکم
معاده ایمان کتوردی انك کمال ایمانی عمل ایله در والا مجرد اعترافی مفید اولماز
وبر کسیه کناه اتمه زیرا آخرت واردر دیسه لر اولدخی اورادن کیم کلدی
وکیم خبر ویردی دیسه کافر اولور زیرا مخبر صادقك خبرنی تکذیب ایدر رحم
مادردن دنیایه خروج ومشاهده نیجه ایسه رحم قبردن آخرته بروز ومعاینه
دخی بویله در اکرچه حسی غالب اولنلر امور عقلیه کبی قیاس ایدوب بل هم فی لبس
من خلق جدید سرندن غافل اولورلر که امر وجود حالا اعدام وایجاد میاننده
دائردر واعراضده بقا اولمدیغی کبی جواهر عد ایدکلری اجسادده دخی بقا
یوقدر زیرا اجساد دخی نفس حیوانیه اوزرنه عارض اولمغله سائر اعراض کبیدر
انکچون اعادهده عینك غیری مؤاخذه لازم کلمز زیرا عاصی اولان لحم وشحم
وعظم وامثالی دکلدر بلکه نفس حیوانیه در نفس حیوانیه ایسه روح باقیدن
متولد اولمغله اکا فنا طاری اولماز ومسمی الانسان اوچ نسنه دن عبارتدر
بری هیکل وبری نفس حیوانیه وبری روح مدبردر وهیکلی جواهردن عد
ایلمك خطاء عظیمدر بو مزلقه ده نیجه متبحرلره زله واقع اولمشدر وما
علینا الا البلاغ «وتؤمن بالقدر خیره وشره» دخی قضا
وقدرده ایمان کتورسن اکر خیر واکر شر یعنی اکر طبعا حلو ومحبوب واکر مر ومکروه در

زیرا ایکیسی دخی قضاء کلّی نك ثمراتی در پس ایمان بالقدر التنجی مؤمنٌ به در وکوردکده
ذکر ایمانی اعاده ایتدوکی شاننه اهتمامدن اوتوری در زیرا مزالق اقدامدندر که
هرکس درك ایلمز بلکه دکمه عالملك انك علم ومعرفتنده تمکینی یوقدر معلوم اوله که
قدر احوال اعیاندن هر حالی زمان معیّن وسبب معیّنه تعلیق ایدوب وقتنده
اظهاره دیرلر پس خیر وشر وحسن وقبح ونفع وضرّ وزمان ومکان وثواب وعقاب
قدر بابنده در وفرق ضالّه دن قدریه دیدکلری فتح دال ایله خیر وشرك
تقدیر ومشیّت الهی ایله اولدوغن نفی ایدنلردر وهرکس کندی فعلی خالق القدر
دیرلردر وحدیثده کلورکه القدریة مجوس هذه الامّة یعنی جاحد القدر
اولنلر مجوس کبیدر عالمی صانعدن تعطیل ایدوب آتش پرست کبیدر ومعنای مذکور
اوزره معتزله قدریه ومجوس اولمق لازم کلمکله اول معنایی انکار ایدوب دیدیلر که
قدریه فرقهٔ مجبره دیدکلریدر که هر شیئك تقدیر الهی اولدوغن اثبات
ایدرلر ولکن قبایحی الله تعالی یه نسبت ایلرلر ودیمشلردر که الله تعالی نك قضاسندن
قدردن فرار ایتمك جائزدر زیرا قدر مقضیّ اولدقجه دفعی مرجوّدر نتکیم قرآنده
کلور وقضی الامر یعنی امر الهی فصل اولندی شویله که تدارکی ممکن دکلدر وبلاء
دیدکلری عین مقضیدر یوخسه قضا دیدکلری دکلدر مؤمن قضاء الهی یه راضی
اولور ومقضی نك دفعیچون دعا ایلر زیرا مقضی خیر وشر اولور قضا ایسه
بردر وقلادنه قضاء بد ایرشدی دیمك کرچه عند الفقهاء خطاء عظیمدر فامّا

فامّا قضا مقضی معناسنه اولیجق نسنه لازم کلمز ومقضی نك خیر وشر اولمسی
دخی بزه نسبتله در والّا الله تعالی یه شرّ مضاف اولماز نتکیم حدیثده کلوردر والشر
لیس الیك وقرآنده کلور بیدك الخیر یعنی کرچه کلتا یدیه یمین مبارکه
وفقنجه حق تعالی نك ایکی قبضه سی دخی خیردر ولکن چونکه شرّ بزه کوره مکروهدر
لاجرم ادب بودرکه حقّه نسبت اولنمیه وبونده شرك لازم کلمز مثلا انسانك
حقّك راضی اولدیغی نسنه صادر اولسه نفسی ذمّ وتقصیری کا نسبت
زیرا اکرچه بونك صورتی شرکدر امّا حقیقتی عین توحیددر زیرا بغیر ادب
اولان توحید فی الحقیقة توحید دکلدر وکشی عیب وقبحی کندی نفسندن
کوروب فعلی اوزرینه نادم اولمق کرکدر والّا بلا توبه قالوب محجوب الهی اولماز
وشرّ شیطاندندر واصل اولور دیرکه انك سادنی اودر ایچون رحمانه نسبت
اولنماز وحضرت موسانك علیه السلام ان هی الا فتنتك دیدوکی عالم جمیع توحید
کوره در پس کشی یا حسنه ویا سیئه ایله مبتلی اولسه انك اوزرینه ایکی حق
توجه ایدر که بری حق توحید، وبری حق الحقیقة والربوبیة والقدرة وبری
حق الشریعة والعبودیة والحکمة در پس حق توحیدی قضا ایچون کلّ من عند الله
دیه، وحسنه ایله مبتلی اولدیغی وقتده اداء لحق الحقیقة والربوبیة والقدرة
ما اصابك من حسنة فمن الله دیه، وسیئه ده حق شریعت وعبودیت
وحکمتی ایتا ایچون وما اصابك من سیئة فمن نفسك دیه اشته بو حقوق

ثلثه‌یی بو وجهله مراعات ایتمین بی ادب اولور و مرویدر که حضرت عزیر علیه
السلام چوق کره حق تعالی یه قدردن سؤال ایدردی تا که بر دفعه دخی سؤال
ایتدکده حق تعالی بیوردی که یا عزیر اگر بر دخی سؤال ایدرسک سنک اسمکی دیوان
نبوتدن محو ایدرم یعنی سنکه نبی سین علم قدر سنک جانب نبوتکه مناسب دکلدر
زیرا امر شریعت انکله مختل و مشوش اولوب قومک ضلالتنه دوشرلر بلکه
اول معنی سنک جانب ولایتکه مناسبدر زیرا جانب ولایت جانب علم الهیه‌در که
انده تبلیغ یوق بلکه سر قدر ولی‌نک ذوق و وجداننده بر معنای مستوردر که
اندن کسیه ضرر یوقدر بو جهتدن جناب نبوت صلی الله علیه وسلم لسان
شریعتدن سویلدی و حقائقی تصریح ایتمیوب رمز ایله اکتفا ایلدی و حددر
الهیه‌نک مشروع اولدیغی سر قدری ستر ایچوندر اگرچه واقع اولان
امورک جمله‌سی سر قدردر زیرا سر قدر هر کسک عین ثابته‌سنک مقتضاسیدر
و هر کس مقتضای عین ثابته‌سی نه ایسه لسان استعداد ایله حقدن انی طلب
ایتمشدر بو جهتدن حماری نیچون حمار خلق ایتدک دیه‌مزز و مقطوع الکفر اولان
کافری ایمانه دعوت ایتمک داعی و مدعوک اول دعوته استعدادندندر
اگرچه میانده قبول دعوت یوقدر زیرا عدم قبول دخی مقتضای عینیدر
نتکم قرآنده کلور والله لا یهدی القوم الکافرین یعنی کافر مقتضای عدم
استعدادی اوزره جانب ایمانه صرف عنان اختیار ایتمدی حق تعالی دخی طریق

طریق هدایته جبر ایلمدی زیرا جبر ایلسه ظلم لازم کلور و جمیع اشقیا نسق واحد
اوزره اولمق اقتضا ایدردی و قیامتده محجوج و ملزم اولمازلر فافهم جدا فان
البیان لا یزید الا حیرة فان البحر محیط والقعر عمیق والغواص کلیل ضعیف
فنسأل الله التأدب بآداب الشریعة والتحقق بنتائج الحقیقة قال
صدقت یعنی اول رجل کالا و قول حضرت رسالتی اخبار مذکورده
تصدیق ایلیوب علی المسطوره دن اوتوری کرچک سین یا محمد دیدی یعنی
کلامک واقعه و نفس الامره مطابقدر معلوم اولا که بو محلده صدقت مقاله‌سی
بعض روایاتده مذکور و بعض روایاتده اختصاراً و یاخود نسیاناً طی اولنمشدر
و لکن ما قبلنه مناسب اولان ذکردر و بو تصدیقک قدرده ایمانک وجوبی
لازم کلدی اگرچه فهمی غامض نسنه‌در انکیچون بحثی ممنوعدر و دیمشلردر که
ابتدا قدرده تکلم ایدن و خلق قرآنه ذاهب اولان غیلان دیرلر بر کمسه ایدی که
یدی یونس حضرت عثمانک رضی الله عنه مملوکی ایدی صکره اکا عمر بن عبد العزیز
بد دعا ایدوب قضا و قدره اوغرادی و ایام هشامده الی و ایاغی قطع اولنوب
دمشق الشامده باب کیساندن مصلوب اولدی و دیمشلردر که ذو الرمه دیرلر
شاعر مشهورک اسمی دخی غیلان ایدی و اولدخی غیلانک اول کبی مذهب قدرده مایل
و بوندن اسمده اشتراکک بعض تأثیراتی اولدیغی ظاهر اولدی پس اشقیا ایله
بعض خصوصده مشارکتدن حذر کرکدر و حدیثده کلور که لا ینفع

حذر من قدر • يعني بر نسنه امر مقضي وقدر مقطوع ايسه اندن حذر اتمك
فائده ويرمز • والدعاء ينفع مما نزل ومما لم ينزل • يعني دعا اتمك نازل اولان
بلانك دفعنه ونازل اولميانك دفعنه وكرى ردنه نافعدر اكر دفع ودفعي دعايه
معلق ايسه • وان البلاء لينزل فيتلقاه الدعاء فيعتلجان الى يوم القيامة
يعني بلا نازل اولور دعاء اني قارشولر وقيامته دك اعتلاج يعني تدافع وتقابل
ايدرلر پس هر بلاء امر مبرم ومستمر اولماز بلكه دعا ايله مرفوع اولنلرى دخى واردر
پس علاج جسماني اسباب نافعه دن اولديغي كبي علاج روحاني دخى بويله در بلكه
علاج روحانينك تأثيري اشد وهر خصوصده اولورسه جاريدر ••

قال فاخبرني عن الاحسان • يعني اول رجل ديدي كه يا محمد چونكه
اسلام وايماندن حقيقتي اوزره خبر ويردك پس احساندن دخى خبر وير كه احسان
ندرتا كه اني دخى اشيدوب منتفع اولام يعني حاضر بالمجلس اولنلر منتفع اولوب
انلردن دخى سائرلره سارى اوله بوراده اهل ظاهر احساني اخلاص معناسنه
حمل ايلديلر شو معنادن كه بر كسه معبودى انك عبادتني مشاهده ايدر اولديغني
بلسه لامحالة اخلاص نيت ايدر وعبادتنده خالصا اولور ولكن بو معناده
قصور واردر زيرا كلام اتينك شق ثانيسنه ناظردر فقط پس شق اولى كه
عابدك مشاهده سنه دائردر تأويلدن خالى قالور بلكه احسان اصلنده انعام
معناسنه در يعني فعل لايق اولان نسنه يي محلنه كما ينبغي اشلمكدر كه بو معنى لوازم

لوازم حكمتدندر واحسانك مشاهده معناسنه استعمال اولنديغي بودر كه
الله تعالى كندى ذاتني شهود ومعيتله وصف ايلمشدر نيتكيم قرآنده كلور انه على كل
شهيد وينه كلور وهو معكم اينما كنتم وحقك خلقي شهودى يعني علمى كه عين رؤيتدر
هر حالده سبب احساندر چونكه عبد انك دائما معلوم ومشهوديدر بو جهتدن
على الاستمرار محسندر وعبده دخى كركدر كه معبودى بر وجهله استحضار ايده كه
كتب الهيه ده والسنه رسل اوزرنه وصف اولنمشدر ومجرد عقل نظرينك
فهمده قصورى وتوهم تشبيه وحقى خلقه قياس لازمى تصوريله استبعاد ايليه
زيرا خلقك حقله في نفس الامر ذات وصفاتده اشتراكى يوقدر بلكه اول
اوصاف مراد الهى اوزرنه معاني جليله يه محمولدر بو صورتده جانب عبدده
دخى مشاهده واستحضار حاصل اولور اگرچه حقك عبدى مشاهده سي
كبى دكلدر زيرا هر كسك مشاهده سي كندى حسبيله در عبدك حسبي ايسه
حسب حقدن اضيقدر انكچون ما عرفناك حق معرفتك مقاله سنى اى بحسبك
ديو تأويل اتديلر پس بو معنى عرفناك حق معرفتك اى بحسبنا ديمكى منافى
اولمدي • قال ان تعبد الله كانك تراه فان لم تكن
تراه فانه يراك •• يعني رسول الله صلى الله عليه وسلم دخى جوابده
بويوردى كه احسان اودر كه محسن ومنعم اولان الله تعالى يه عبادت ايده سن
اني كورر كبى اولورغت حالده يعني رؤيت خياليه ايله اني كوره سن كه مشاهده ده

بر نوعدر پس اکر سن انی بو وجهله کورمکه قادر اولمازسک وادراک
خیالی ایله ادراکه ظفر بولمزسک باری ادنی الامر معلومک اولسونکه اول
سنی کورر یعنی حقک رقیب ومطلع اولدوغنه مطلع اولوب استحضاردن
خالی اولمیه سن معلوم اولاکه اعلی المشاهدات مشاهدهٔ روحانیه درکه
اعلالر حالیدر واوسط المشاهدات مشاهدهٔ خیالیه درکه اوسطلر حالیدر
واکا مرتبهٔ احسان دیرلر نتکیم حدیث مذکورله تعریف اولنمشدر زیرا مشاهدهٔ
روحانیه محجوبلره کوره مشکلدر واکثر ناس دخی محجوب اولمغله جناب نبوی رتبهٔ
احسانی تعریف ایلدی زیرا مرتبهٔ روحانیهٔ عیانیه قابل تعریف دکلدر وادنی
المشاهدات آخر حدیثده ذکر اولنان مرتبه درکه اطلاع حقه اطلاعدرکه
ادنالر حالیدر وبو مرتبه دن ساقط اولان عبادته اعتبار یوقدر زیرا عبادت
غافلیندر نتکیم بعض کلام واردرکه فصاحت وبلاغتدن بالکلیه خارج اولمغله
اصوات حیوانات منزله سنه تنزیل اولنمشدر بو راده سالکک کمالنه نظر ایله که
ابتدا ظاهردن سلوک ایلدیکه اسلامدر واندن باطنه انتقال ایلدیکه ایماندر
اندن باطن الباطنه عدول ایتدیکه احساندر زیرا احسان کرچه دون المشاهده در
ولکن ایمان غیبیدن اعلادر زیرا رؤیته تشبیه اولنمشدر پس صورت
حقیقیه اولمدیغی یرده باری صورت خیالیه کرکدر مثلا صلوٰة که مناجات
الهیه در البت طرفیندن نوع مشاهده یه محتاجدر بو جهتدن مصلی عند المناجاة

المناجاة حق تعالینی قبله سنده تخیل ایدر زیرا محاذات واقع اولمدقجه مناجات
ومخاطبه صحیح اولماز فاعرف ومراتب دورتدرکه ایمان وولایت ونبوت
ورسالتدر پس ایمان مرتبهٔ غیبیه وولایت مرتبهٔ مشاهده یه کوره در
ونبوت ورسالت ولایتدن خصوص مرتبه در خلافت امامتدن خصوص مرتبه
اولدیغی کبی وامهات القوی سکزدرکه سمع وبصر وشم وذوق ولمس وقوت
عاقله وقوت مفکره وقوت خیالیه در وخیالدن اوسع نسنه یوقدر حتی
حق تعالی یی وعالی وحتی عدمی بیله تصویر ایدر مع هذا عدم لاشیدن عبارتدر
زیرا وجود محقق مقابله سنده اولمغله اضافت جهتندن لباس تعین تلبس ایدر
وخیالک اوسعیتی بو مرتبه ده ایکن ینه موادن مجرد اولان معانی تصوردن
عاجزدر انکیچون علمی صورت لبنده ویا عسلده وخمرده ولؤلؤده کورر واسلامی
صورت قبه ده وعمدده وقرآنی صورت سمنده وعسلده ودینی ثبات صورت
قیدده وحق تعالی یی صورت انسانده وصورت نورده سیر ایدر وانسانده
فکر طبیعی خیال ایله مصاحبدر که خیال دخی حس ومحسوسدن اخذ ایدر پس ملکده
فکر اولماز زیرا فکر طبیعی عنصرینک حکمیدر انسان ایسه طبیعت عنصریه
ایله عقلدن مرکبدر چونکه عقل نور تجلی ایله منور اوله فکردن خلاص اولور
انکیچون اکامل ناس فکر ایتمزلر زیرا ملک کبی عقل مجرد اولمشلردر بلکه کشفله
وداعیهٔ قلب ایله عمل ایدرلر وشعرانک شعری تفکر وخیال مرتبه سندندر

اینچون شعور دیدیلر که شعور ورای پرده دن ادراکدر اهل مکاشفه نك دخی
کشفی اگر خیال مرتبه سندن ایسه حذر کرکدر زیرا واقعه مخالف موادی چوقدر
واگر قلب مرتبه سندن ایسه کم کشف عیانیدر معمول بهدر مثلا بو سالك جمیع
اشیانی کندی تسبیحی کبی تسبیح ایدر اشتسه الا کشف خیالیدر لکن صحیح دکلدر
زیرا هر نسنه نك تعیننه کوره تسبیح مستقلی واردر وکشف عیانی مرتبه وحیدر
قال تعالی نزل به الروح الامین علی قلبك یعنی قرآن مرتبه خیاله نزول اتمدی شعر
اولدی بلکه مرتبه قلبه نازل اولدی اینچون قرآنده کلور وما علمناه الشعر یس شعرده
تکلف و تعمل اولور روحی والهامده اولماز اگرچه خیال دخی مقامنه کوره حقدر
زیرا صورت ظلیه سی واردر قال اکبر العارفین انما الکون خیال وهو حق
فی الحقیقه قال فاخبرنی عن الساعة یعنی اول رجل دیدیکه
یا محمد چونکه امور ثلثه مذکوره دن خبر صادق ویردك پس بکا دخی
قیام قیامت وقتندن دخی خبر ویر زیرا ساعت قیامت قوپدوغی وقتك
اسمیدر ساعت ایله تسمیه اولندیغنك وجهی بودر که اول وقت بر ساعت
خفیفه درکه آنده امر عظیم حادث اولور ویا بر دخی قیامت ساعات دنیادن
ساعت اخیره ده قائمه اولور ویاخود بغتة وبدیهة واقع اولور نتکیم استعجال
ایدن کسنه یه همان بو ساعتده وعلی الفور دیرلر صکره غلبة استعمال الله
قیامته علم اولدی نجم ثریایه وکوکب زهره یه علم اولدیغی کبی ویاخود کانهم یوم

یوم یرون مایوعدون لم یلبثوا الا ساعة من نهار معنوی ملاحظه سیله
تسمیه اولندی کرك ساعت نجومیه وکرك ساعت آتیه نتکیم دیمشلردر که
الدنیا ساعة فاجعلها طاعة ودیمشلردر که کل آت قریب اینچون قرآنده کلور
اتی امر الله یعنی مضارعدن ماضی ایله تعبیر اولندیغی تحققنه و قربنه دلالت
ایچوندر وبعضیلر ساعتی قلب ایدوب سعی دن اخذ اتمشلردر زیرا ساعت
جانب وقوعه سعی ایدر که انك مسافت وخطواتی انفاسدر انسانلردر ویاخود
ارواح اجساده سعی ایدر لمحه دن اسرع زمانده زیرا ارواح صور اسرافیلده
محبوسه در نفخه ثانیه ده اجساده متصل اولسه لر کرکدر ولکن ظواهر
نصوص حسبیله نفخه اولی یه حمل اتمك اولادر اگرچه هر بر نفخه وعیك
مشتملدر راشته وقت موتده نفس اخیر دخی ساعت مذکوره کبیدر اینچون
موت طبیعی یه قیامت صغری دیدیلر نتکیم حدیثده کلور من مات فقد قامت
قیامته وموت فنائی حال آن غیر منقسمده در وعارفك هر نفسی نفس اخیردر
اینچون قیامة العارفین دائمة دنلدی قال ما المسئول عنها باعلم
من السائل جناب نبوت صلی الله علیه وسلم بویوردیلر که قیامتك
سؤال اولنان سائلدن اعلم دکلدر یعنی ایکیمز دخی عدم علمده برابرز بلکه آنك
علمی الله تعالی یه مخصوصدر که قنغی سالده وقنغی شهرك هفته سنده وجمعه سنده
وساعتنده اولاجقدر او بلونمجق بوندن غرض انك وقتنی معرفتدن طمع

قطعدر واکبر عرفادن منقولدرکه بعض انسلاخاتنده حضرت ادریس علیه
السلام ایله مجتمع اولوب ظهور ساعتدن نه قالدی دیو بقیۀ عمر دنیادن سؤال
اتدکده اقترب للناس حسابهم دیو جواب ویردی تکرار اشراط اقترابندن برشرطنی
تعریف ایله دیدکده پدریمز آدمك علیه السلام وجودی اشراط ساعتدندر
دیدی نتکیم حدیثده دخی کلور بعثت انا والساعة کهاتین یعنی اصبعیه السبابة
والوسطی معناسی بودرکه بنم ایله قیامتك اراسی زمان ماضی یه کوره وسطی انلك
مسبحه اوزرینه فضلی مقداریدر قرب زمانی بی قرب مساحی یه تشبیه
اتدوکی غایت قرب ساعتی تصویر ایچوندر آشته آدمدن دور محمدی یه دك
دور سنبله که یدی بیك سنه در آلتی بیك سنه یه قریب مدت مرور اتمشدی
بو امتك عمری دخی الف سنه ایله تقدیر اولنوب حالا که بیك یوز اوتوز
آلتی تاریخیدر اولدخی منقضی اولوب الف ثانی حده فاصلدر دیدیلر یعنی
بیك سنه سنه دك اشراط صغری و الف ثانی زمان ظهور اشراط کبرادر
دیو ارباب نقل واصحاب کشف اتفاق اتمشلردر ولکن نه غایته دك تمام اولاجغی
امر تقریبیدر شوقدر دیمشلردر ایکیوز بالغ اولورسه و یا دورنده مهدی وانلردن
آیات کبری تتابع اوزره کلیسه کرکدر و مهدیدن یدی سنه مقدم بنو ا
الاصفردن مقدم دخی اطراف عالمده هرج ومرج وقوعیله عالمه اختلال
تام کلجکدر و دولت عثمانیه زمان مهدی یه دك متمادی اولاجقدر و آخر قیامت

بنو الاصفر کم افرنج یعنی
نوندیك کفره سیدر
انلر ظهور ایلیوب

قیامت کفار تاتار وسائر انلره ملحق اولان اشقیا اوزرینه قوپسه کرکدر
والعلم عند الله الخبیر ○ سؤال اولنورسه که جبریل بلوردی که وقت قیامت
مجهولدر پس نه معنادن سؤال ایلدی جواب بودرکه کرچه ساعتك مجهولیتی
آیات مکیه ایله معلوم اولمشلدر ولکن اول معنایی عند الاصحاب لسان نبوتدن
تقریر ایچون اعاده ایلدی و بردخی مجهول اولان موادده لا ادری دیمك
نصف العلم اولدوغنه تنبیه قلدی نتکیم قرآنده کلور قل ما ادری ما یفعل بی ولا بکم
یعنی امور آتیه نك جمله سندن خبر ویرمك اولمازکه حق تعالی انك تعریف اندکی
موادّ اولمشدر اشراط ساعت وامثالی کبی انکچون اسلام وایمان واحساندن خبر
ویردی زیرا معلومی کتم اتمك اولمازمکرکه مخاطب ناقابل اوله ○ قال فاخبرنی
عن اماراتها ○ امارات امارتك جمعیدر فتحیله علامت ونشان
معناسنه که انده تقدم اعتبار اولنور زیرا امر اصلنده تقدم بالشیء در ایکن
قائد اعمایه امیر دیدیلر و امارات شیء دخی شیء اوزره مقدمدر زیرا اثردر که
انکله استدلال اولنور و امارات جمع ایراد ایلدوکی تعدد نه بناءً در نتکیم اشراط
کبری عشره اولمق اوزره نص وارد اکرچه بوراده بحسب المقام بعض اوزرینه
اقتصار اولندی معنی بودرکه یا محمد چونکه نفس ساعتك مجهولیتنه بناءً خبر
ویرمدك باری علاماتندن خبر ویرتاکه انکله قربنه استدلال اولنه ○
قال ان تلد الامة ربتها ○ امه مملوکه دیمکدرکه افواه ناسده

جاریه دیمکله مشهوردر زیرا سیدنك حوائج ضروریه سنده جریان وسعی
شانندندر وربّه تشدید له ربّ لفظنك مؤنثیدر تربیه معناسنه که
بمعنی الفاعلدر عدل کبی پس ربّ سید وربّه سیده معناسنه اولورکه مالك
مملوکنی تربیه وحفظ ایتدوکی ایچون ربّ دنلدی یعنی جملهٔ علامات قیامتدن بری
بودرکه لیظهره علی الدین کله موجبنجه استیلاء مسلمین واقع اولوب سبی وغارت
بسیار وجواری وسراری بیشمار اولمغله اکثر ناس تسری ایله اکتفا ایدوب
نکاحه میل ایتمیه لر مع هذا حرائر صلاح البیت واماء فساد البیت در وتسری
اولان جاریه سیده سنی ولادت ایلیه یعنی افندیسندن قزی طوغوب
پدرینه نسبتله نیجه سیده اولورسه والده سنك دخی سبب عتقی وباعث
عزتی اولمغله اولدخی سیدة البیت اوله نتکیم ملوك واولاد ملوك جواریدن
تولد ایدوب انلرك شرفلریله جواری نك دخی کیمی والده سلطان وکیمی خاصکی سلطان
اولوب حرائر کبی عزت وحرمت زائده بولورلر پس مقصود امه نك سیادتنی
بیان اولمغله ربّه یی تخصیص وتأنیث ایلدی واضافت سبب عتق وباعث فخر
اولمغله مجهول اولدی وبو معنی آخر الزمانده اولمغله اشراط ساعتدن قلندی
زیرا توقّع زوالاً اذا قیل تمّ دینلنجه تمام امر انقراض زمان وانقضاء مدت
دنیایه اشارت اولدیغی کبی تعکیس حال دخی بویله در زیرا حدیثده تناکحوا تکثروا
دیو نکاحله امر وارددر اگرچه تسری یه دخی رخصت ویرلدی ولکن تسری ایله انفراد

انفراد نکاحله اجتماع کبی دکلدر پس تسری شرع قدیمدر وحضرت ابرهیم هاجری
استیلاد ایتمشدر که ام اسمعیلدر علیهما السلام پس امارات ساعتدن اولان
عتقدر زیرا بو حکم قبل الاسلام معروف دکل ایدی دیمك قول معتبر دکلدر
نتکیم شرح مصابیحده توربشتی ذاهب اولمشدر وکذلك کلام مذکوری
توجیهده تقارب زمانله عزیزلر ذلیل اولور زیرا والده ولدینی مرتبه وامرنی
مدبره ایکن امر منقلب اولوب ولد ربّ وربّه اولمق اشراط ساعتدندر نتکیم
کلام آتی بونك عکسیدر که اذلانك اعزه اولورلر وغیدر دیمك ضیق فهمدندر
نتکیم طیبی قائل اولمش وعلی قاری دخی اکا اقتدا قلمشدر زیرا ایکی علامت دخی
نظر حقده بیلله قدر وشرفده الدر شو قدر وارددرکه عقوق والدین اشراط ساعتدندر
مذمومدر وبعض اشراط ساعت وارددرکه ذم اقتضا ایتمز تطویل منارات
وزخرفهٔ مساجد وامثالی کبی زیرا بو مقوله لر عباداته ترغیب ایچوندر زیرا
دینك عدم استعمالله کهنه لك قبول ایدر پس انی بعض اسباب محدثه ایله تجدید
ایتمك امور شرعیه دندر اگرچه عوام علمانك اکثری بو معنادن غافللردر
وبو راده علمانك دخی اقوال سخیفه سی وارددرکه سخافتندن اوتوری ذکری
طی اولندی فخذ ما اتیتك وکن من الشاکرین

وَاَنْ تَرَى الْحُفَاةَ الْعُرَاةَ الْعَالَةَ رِعَاءَ الشَّاءِ يَتَطَاوَلُونَ فِي الْبُنْيَانِ

تری خطاب عامدرکه رؤیت شانندن اولنلرك جمله سنه شاملدر تا معلوم

اولاكه بو امر هائل بر صورته كرمش و بر غايته ايرمشدر كه انى ادراك ايتمك
هيچ بر رائى يه مخصوص دكلدر پس رؤيت بصريه يه حمل ايتمك اولادر نتكيم تطاول
بنيان دخى اكا قرينه در زيرا بنا و انى تطويل امور حسيه دندر و تطاول
اصلنده اظهار طولدر اكرچه بوراده مراد كردنكشلك و اكا لازم اولان تفاخر
در كه حسب ايله تمدح در پس رؤيت فعل باصره اولمجق تطاول انك مفعولندن
حال اولور يوخسه مفعول ثانى اولماز زيرا مفعول ثانى اولمق رؤيت قلبيه يه
محمول اولدوغى صورتده در حفات حاء مهمله نك فتحيله حافى نك جمعيدر
قضاة قاضى نك جمعى اولدوغى كبى حافى اياغنده نعل و خف و جرموق و امثالى
نسنه اولميانه ديرلر اياغى چپلاق معناسنه بغداد ارنلرينك بشرحافى ديدكلرى
بوندندر زيرا بغداد ايچنده چپلاق اياغله كزردى و خلق اكا تعظيماً زقاقلرى
طاهر طوترلردى و شونكله زين الدين الخوافى و خافى ديرلر خاء معجمه ايله دركه
ينسا بو وناحيه لرندن كثرة القرى بر ناحيه در عرات دخى
عارى نك جمعيدركه اوزرنده ستر عورتدن زياده لباسى اولميه اكرچه
لغتده من القرن الى القدم عريانه دخى ديرلر عالة تخفيف لام ايله عايلك
جمعيدر فقير معناسنه يقال عال يعيل اذا افتقر پس يائى اولمش اولور
و بعضيلر ديديلر كه واوى در يقال عال يعول اذا افتقر و كثر عياله رعاء
كسر راء ايله جمع راعيدر تجار كسر و تخفيفله جمع تاجر اولدوغى كبى راعى كوريجيدر

كوريجيدر فارسيده چوبان و شبان ديرلر شاء جمع شاة در كما فى القاموس
و يا اسم جنسدر قيونك مذكر و مؤنثنه اطلاق اولنور و ياخود قيونه و كچى يه
شمولى واردر بوراده غرائب ابن ملك دندر كه رعاء الشاء بى ترى يه مفعول
طوتوب ملوك ايله تفسير ايتمش و رعيتى شائله تعبير اولندوغى خلقك عجزده
شاء كبى اولدوغندن اوتوريدر ديمشدر و لكن خطادر زيرا اكرچه ضابطه مالك
اولندن راعى ايله تعبير اولنمشدر نتكيم حديثده كلكم راع و كلكم مسئول
عن رعيته و لكن بوراده صفت بعد الصفه در كه معناى لغوى يه محمولدر
ما قبلى كبى نتكيم مقام اكا قرينه در و ملوك و رؤساء اولمق معناسى تطاول
بنياندن مفهومدر زيرا اهل ثروت و غنا اولمدقچه دفع بنا و انكله تفاخر
ميسر اولماز پس حفات و عراتى ذكر ايلدى ظاهرده سوء حاللرينه اشارتدن
اوتورى نتكيم مقام ذم ده اوستنده باشنده كلياغنده نسنه يوق ديرلر
و فقرلرنى تصريح ايلدى يا ما قبلنى بيان و ايضاح ايچون و يا شو معنادن
اوتورى كه ظاهرده بعض سوء حال اوزرينه اولنلر باطن حالده محتاج
دكللردر بلكه كندى بدنلرى ستر ايچون عريان و كهنه لباس كزرلر و رعاء الشاء
اولدقلرن ضميمه قلدى حقارتلرينه دلالت و بى عرض و بى حرمت اولدقلرينه اشارت
ايچوندر پس جميع اوصاف مذكوره ذات حاللرينه قرينه اولدى و حضرت موسانك
و جناب نبوتك عليهما الصلوة و السلام قبل البعثة رعى غنم اتدكلرى كندى شانلرنده

كمال ايدى انچون اعراب باديه كبى اول حال اوزرنه قالمايوب رعاء خلقه
انتقال و نبوتله مبشر اولديلر و علو شان و ارتفاع منزلتده درجهٔ عاليه
بولديلر پس بر كسه بى دعيله و يا اتيتله و يا فقرله تعبير اتسلر اولرخى
يا پيغمبر راعى و يا امى و يا فقير دكلمى ايدى ديسه تعزيز و تاديب اولنور زيرا
بوراده قياس نفس جارى اولماز تطاول بالاده ذكر اولندى بنيان ضم
باء موحده ايله اصلنده مصدردر ولكن حائط ومبنى معناسنده استعمال
اولنور قال تعالى كانهم بنيان مرصوص بو جهتدن بنيان واحددر جمع دكلدر زيرا
وصفى مذكر دروبنى سعى و زنى اوزره هدم مك ضدى يدر معناى كلام نبوى
بودركه وعلامات قيامتدن برى دخى بودركه اى رؤيت شاننددر اولات
كسه امر ولايت اهلنك غيرينه ومماليك و سفلهٔ ناسه وخصوصا احداثه
تفويض اولنمغله انلرى كورسن بناده متطاول و متفاخر و متكبر
اولدقلرى حالده يعنى نودولت و بى اصل اولدقلرندن اول امردن خطاء
ايدوب معظم همتلرى رفع بنا و برى برلرى و غيريلر اوزرنه اظهار طول و ابراز
علو و ارتفاعدر پس بو علامت ايكى معنايى مشتمل اولدى برى انقلاب زمان
وانعكاس حال الله ارذال وسقاط ناسه تفويض امور جمهور اولنمق زيرا رفع
ابنيه و اعلاء قصور و بروج بحسب الغالب مناصب عاليه ايله متقلد اولنلرك
شانيدر و برى دخى بى دينلكلرندن فى بيوت اذن الله ان ترفع موجبنجه رفع بناء

بناء بيوت الهيه يى قويوب يعلمون ظاهرا من الحيوة الدنيا اشارتى اوزره
توسيع و تطويل دار و اجراء انهار و حفر آبار و غرس اشجار و امثالى امورى دنيويه
ايله مقيد اولورلر و طريق آخرتى ياكلورلر كويا ديمك اولوركه بو دارى دينانك
ايماء ايله داخلى و مماليك و نظائرى ايله خارجى بو صورتده كرمك عين علامت
ونشان قرب ساعتدر **ثم انطلق** بعده امور اربعهٔ مذكوره دن
سائل اولان رجل منطلق و ذاهب اولدى زيرا انطلاق كيتمك و بر نسنه كشاده
ومنحل اولمق معنالرنه استعمال اولنور نتكيم طلاق مرأة ديرلركه عقدهٔ نكاحى
حل اتكدر و ثم تراخى ايچوندر زيرا رجل مذكور اسولهٔ مسطوره نك اجوبه سنى
اخذه دك اوراده مكث ايدوب بعده قيام ايدوب كتدى **فلبثت**
مليا تاء متكلم حضرت عمردن رضى الله عنه عبارتدر ملى كرچه نهاردن
ساعت طويله و دهردن مدت مديده ده استعمال اولنور قال تعالى واهجرنى
مليا ولكن برهت ايله تفسير ايليوب و برهتى زمان طويل و يا اعمدر ديدكلرندن
فهم اولنوركه ملى بحسب المقام فى الجمله زمانده دخى مستعملدر بناء على هذا
ديمكدركه حضرت عمر بويوردى كه پس بن بر مقدار زمان حيرتله مكاننده ملازمت
ايدوب اوتوردم وسبب حيرت بودركه بعض روايتده وارد اولدوغى اوزره
فعجبنا له يسأله ويصدقه مضموننده تردد واقع اولوب بو رجلك سؤالى
مسئوله عدم وقوفنه و تصديقى قبل السؤال اطلاعنه دلالت ايدر بو نه حالدر

بونده اثر روحانیت وهیبت ملکیت وار در آیا بو جنس بشردنمی ویا نوع
ملکدنمی اوله دیو فی الجمله اضطراب واقع اولدوغیدر ثم قال حضرت عمر
برمقدار مکثدن صکره جناب نبوت صلی الله علیه وسلم بیوردیکه یا عمر
بو مقاله نک تأخیرنه باعث الله اعلم بو اولدیکه اول سائلک اول امردن جبریل
اولدیغی معلوم نبوی دکل ایدی تاکه دیده بیننلردن غائب اولدقدن صکره معلوم
معلوم اولدی واول اثناده حضرت عمر دخی کمال هیبت نبویه دن جسارت
ایدوب بو کیمدر یارسول الله دیه مدی تاکه جناب نبوت بلا سؤال اخبار ایتدیلر
وعمرک کنیه سی ابو حفص ایکن تعظیماً انکله خطاب ایتمیوب اسم علمنه عدولک
وجهی بودرکه امور مذکوره نک عمارت دین باننده اولدوغنه اشارت وتفهیم
شروط وارکانه تنبیه وتحریض ایلدی زیرا عمر انسان دیدکلری بدنک حیاتله
عمارتی مدتیدر بو معنادن رجل قسمی عمر ایله بطریق التفؤل تسمیه اولندی
تاکه بقا بوله وچوق زمان بدن حیاتله معمور اوله نیکم ترک قیا ایله تسمیه
وتفؤل ایدر تاکه طاش کبی دنیاده ثابت اولوب قاله وعربک صخر وجندل
وجبل وحجر دیو تسمیه لری دخی بو قبیلدندر أتدری من السائل
سائل مذکور کیمدر ونه جنسدندر بیلورمیسن تدری درایتدندر که نوع حیله
ایله حاصل اولان معرفتدر انکیچون الله تعالی ده مستعمل دکلدر مکر که معانیدن
بیخبر اولنلر السنه سنده صادر اوله وشول شاعرکه دیمشدر ع لاهم

لاهم لا ادری وانت تدری بو سوز مشاکله یه محمولدر تعلم ما فی نفسی ولا اعلم
ما فی نفسک بی ومن یمک فتحله حرف استفهامدر قلت الله ورسوله
اعلم بن دیدم کر الله تعالی ورسولی اول کسنه نک کیم اولدوغنه اعلمدر
بن بیلمم وفی الجمله بلسم دخی مترددم کر بو بابده یقینیم یوقدر زیرا امارات
مظنونه دن علم یقینی حاصل اولماز معلوم اولاکه جناب الهی حقنده صیغه
اسم تفضیل مبالغه یه محمول اولور مفاضله دن اولادر زیرا مفاضله ده اولاغیر
غیرله مشارکت وار در صفات الهیه ده انسه حقله کسنه نک اشتراکی
یوقدر اکرچه دعوای شرکت وار در ولکن دعوانک مذموم ومحمودی وار در
مذموم اولان فرعونک ادعاء اتدوکی ربوبیتدر و وجوب وجود وازلیت
واحاطه ونزاهت دخی بویله در که بونلر الله تعالی یه مختصدر ومحمود اولان
ارحم الراحمین وامثالیدر زیرا بونده افعل صیغه سی کثرت عباددن
رحماء اولنلر اوزرنه ثنا ایلدی وکندی انلردن ارحم قلدی بو جهتدن
الله اکبرده مفاضله یه ذاهب اولمایوب الله الکبیر معناسن ویرمک اولادر
بو صورتده الله اعلم دخی الله العلیم دیمک اولور زیرا بو مادده حضرت
عمرک سائله علمی یوغیدی واولسه دخی علم الهیدن مستنبط در قال تعالی
ولا یحیطون بشیء من علمه الا بما شاء پس خلقک علمی لا علم در وعلم کلی حقکدر
بو وجهدن ادب بودرکه علم معلمه تفویض اولنه وبوراده رسول ختم اولدیغی

معلّم اولدیغی معناده ندر اگرچه انك علمی دخی علم حقدن مستفاددر گویا
دیمك اولور الله تعالى اعلم ومعلّم من عند الله اولان رسول اعلم یعنی علم مزیدله
متصفدر که معلوماتی استیعاب ایلمشدر انكچون دینلمشدر که من قال ان نبی الله
لا یعلم الغیب فقد اخطأ فیما اصاب زیرا فلا یظهر على غیبه احدا الا من ارتضى
من رسول وامثالی دلائل ایله سالبهٔ کلیه اطلاق اوزرینه صحیح اولماز «
قال فانه جبریل » جناب نبوت دخی بیوردیکه چونکه یا عمر انك
علمی الله ورسوله تفویض ایتدك پس معلوم اولسونکه اول سائل جبریلدر
کسرله غربیب وزنی اوزرینه که ملك معهوددر که غالبا الله تعالى ایله انبیا
اراسنده توسط ایدن اودر وانده دخی لغات کثیره وارددر قاموسده اطلاع
اولنه اشهر اولان لغت ذکر اولنان در جبریل عبد الله ومیکائیل عبید الله واسرافیل
عبد الرحمن معناسنه وارواح مطهره ایل کلمه سنه مضاف اولمشلردر
اسماء بشریه ده اسرائیل واسمعیل وامثالی کبی واگر ارواح خبیثه دن ایسه
شیطنه مضاف اولورلر قوش قلبوش کبی که بونلر اسماء شیاطیندندر واسم
قابیل مدفوعدر زیرا اول بطریق التفؤل وضع اولنوب صکره انما العبر بالخواتیم
وفقنجه عاقبتی خیر اولمشدر انكچون اسم حقیقی عند الله اولاندر یوخسه عند الناس
دکل فافهم « اتاكم یعلمكم دینكم »
اتاكم استیناف بیانیدر که ما قبلندن ناشی اولان سؤالك جوابیدر اتاكم

اتاكم اتیاندندر مجیء ایله فرقی بودرکه مجیء بر نسنه نك جانب مبدادن نقل
واتیان اول نسنه نك جانب منتهایه ایصال ملاحظه اولنور پس مبدأ مجیء
جناب حق ومنتهای اتیان خلقدر بوراده خطابی تعمیم ایلدی زیرا جبریلك
اتیانی یالکز عمر ایچون دکل بلکه عامهٔ مؤمنین ایچون ایدی که وقت سؤال وجوابده
بر مقداری اول مجلس عالیده حاضر وبر مقداری غائب ایدی واتیان دخی
صورت بشریه ده واقع اولدی زیرا افاده واستفاده یه انسبدر
وتوسط ملکده فائده تعظیم نبوی در زیرا انسانك حقه ارتباطی ایکی وجهله
درکه بری بالواسطه وبری بلا واسطه در وجناب نبوت بو ایکی وجهله
حقدن ایدر وایکی مرتبه نك حکمنی ایفا وحقنی اعطا ایلردی وبر دخی بودرکه
ملك اصلنده قوای روحانیهٔ بشریه دندر وحی والهام ایسه جانب سردن
روحه وروحدن قلبه نزول ایدر بو جهتدن ملك خادم بشردر وبر دخی تحصیل
کمالده بحسب الغالب واسطه لازم اولدوغنه تنبیهدر نتکیم وابتغوا الیه
الوسیله اکا ناظردر وبوراده اتیان فی الحقیقة جناب نبوته در فاما مخاطبلره
قلدی زیرا رسوله اتیان همان انلره اتیاندر قال تعالى وما انزل الیکم یعنی
مخاطبلری منزل الیه اخذ ایلدی مع هذا منزل که قرآندر رسوله انزال اولنور که
منزل الیه اودر یعلمکم دینکم اتاکم ده اولان ضمیر مرفوعدن حال مقدره در
زیرا وقت اتیانده هنوز تعلیم یوق بلکه عزم تعلیم وارددر وتعلیم تکرار علمدر تاکه

متعلمك قلبنده ثابت اوله زيرا جبلتنده نسيان وارددر وافاضهٔ معلم
دخی متعلمك قبول فيضه استعدادينه موقوفدر زيرا ﷺ تلقی واخذه قادر
اولميان معلمه نسبتله انسانك حيوان كبی دردر حيوان ايسه قابل خطاب دكلدر
ديمشلردر كه معلم لفظی اسم فاعل صيغه سی اوزره الله تعالی يه اطلاق اولنماز
زيرا تعليم انی كندی نفسنه صناعت قيلانه مخصوصدر صناعت ايسه
مزاولهٔ عمل ايله حاصل اولان علمدر الله تعالی ايسه مزاوله ومعالجهٔ عملدن
منزهدر ومصدريله مسموع اولمشدر كه اهل مصر مقدم اهل صناعت اولان
اهل ذمته معلم ديرلر استاذ وصناعتنده ماهر معناسنه مع هذا قرآنده
مواضع متعدده ده تعليم الله تعالی يه نسبت اولنمشدر ودين وضع الهيدر كه
شريعتدر يعنی احكام اعتقاديه وعمليه دن عبارتدر ولكن الطاعت اولنديغی
جهتدن دين وكتابت واملاء اولنديغی جهتدن ملت ديلور وبوراده تعليم
دينی جبريله نسبت اتدوكی مجازدر زيرا تعليم فی الحقيقة جناب نبوی دن
واقع اولدی كه جبريل اول تعليمه سؤالی جهتيله سبب دردی ديمشلردر كه
بو معنی حضرتك دنيادن انتقالندن برشهر مقدم واقع اولمشدر معنی ديمك
اولور كه جبريل سزه دينكزی تعليمه عازم اولديغی حالده كلدی تاكه سؤال
وجواب طريقيله واقع اولمغين امر دين قلبلكزده راسخ ومتقرر اوله زيرا بو صورتله
تعليم ابتداء خطابله تقريردن اقوادر وبونك فهم اولنديكه اسلام وايمان واحسان

واحسانك دين كاملدر اكرچه شعب دين بونلردن زياده در وقرآنده كلور
ان الدين عند الله الاسلام يعنی ظاهر دين امور مذكوره وباطن دين تسليم
ورضادر كه اسلام حقيقی در وملت ابراهيم ديدكلری فی الحقيقة بودر
وديمشلردر كه عهد آدمدن غايته دك مشروع اولوب جنتده دخی باقی اولان
ايكی نسنه در كه بری ايمان وبری نكاحدر الحاصل هركسه لازمدر كه دينی
كامل اهلی اوله واول كمال امور مذكوره يی تحصيلدر كويا كه بونلر اولمدقجه
ما عدايه اعتبار يوقدر نتكيم عرفاتده وقفه اولنمسه حج درست اولماز وطاعات
مستقله ده نيت بولنمسه عمل ساقط اولور مكر كه بيع وشری ونكاح وطلاق
وطهارت ثوب وستر عورت واشباهی امور اوله كه بلا نيت صحيح اولور اكرچه
كمال جميع اعمالك نيته مقارنتيدر مكر كه تروك مقوله سی اوله پس شعب
ايمانك مجموعی موجود اولمجق دين اكمل اولور

الحديث الثالث

قال عبد الله بن عمر رضی الله عنهما سمعت رسول الله
صلی الله عليه وسلم يقول معلوم اولا كه عبادله عند المحدثين
دورت كسه در كه ابن عمر وابن عمرو بن العاص وابن الزبير وابن عباسدر
رضی الله عنهم وابن مسعود رضی كبار صحابه دن ايكن عبادله دن معدود
اولمدی زيرا ابن مسعودك وفاتی تقدم اتمشدر بونلر ايسه خلق انلرك
علمنه ضرورت واحتياج وقتنه دك معمر اولوب علملريله انتفاع اولندی اكثرون

زیاده شهرت بولدیلر وعند الفقهاء عبادله اوچدر که ابن مسعود وابن
عمر وابن عباسدر ﴿سماع﴾ قصد له کوش طوتمغه و کیفما اتفق اشتمکه شاملدر
استماع اخصدر که قصد له قولاق طوتوب دکلمکدر یقول جمله حالیه در
معنای کلام بودر که عبد الله بن عمر رض دیدی که رسول الله صلى الله علیه
وسلم اشتدم قائل اولدیغی حالده یعنی قولاغم ایله بلا واسطه اشتدم که
بیوردی ﴿بنی الاسلام﴾ بنا مجهول اوزرینه اسلامدن مراد دین
اسلامدر و مسلم بو دینه انقیاد ایلین امت مرحومه در دینکم قرآنده کلور
هو سماکم المسلمین من قبل وفی هذا یعنی کتب متقدمه ده و قرآنده الله تعالی
سزه مسلم دیو آد وردی حقه استسلام مکز اولدیغیچون ﴿علی خمس﴾
خمس مؤنث اولدیغی دعائم ویا خصال اعتباریله در و بعض روایتده تذکیر ایله
خمسة کلشدر خمسه ارکان معناسنه و بعضیلر دیدیلر که تمییز مذکور
اولمیجق عدده تذکیر و تأنیث برابردر بونده اسلامی بنایه و اصول
خمسه یی قواعد و ارکانه تشبیه واردر یعنی خیمه عمودی اوزرینه و قصر و دار
دخی ارکان و قواعدی اوزرینه تأسیس اولندیغی کبی دین اسلام دخی بو بش
نسنه اوزرینه مبنی و موقوفدر که قوامی بونلره منوطدر و بو تشبیه
معقول بالمحسوس دیرلر زیرا نفوسده اوقع و فهومه اقربدر بو جهتدن
قرآنده مثل و تشبیه چوق ایراد اولندی ﴿شهادة ان لا اله الا الله﴾

الا الله وان محمدا عبده ورسوله ﴿﴾ شهادة لفظی جر ایله
خمسدن بدلدر ما بعدنده اولان معطوفات اربعه نک مجموعی اعتباریله
ویا رفعیله مبتداء محذوفک خبریدر الاولی ویا احدیهن تقدیریله فاما محذوف
الخبر مبتدا اولمغه مساغ یوقدر منها شهادة کبی زیرا بو مقوله تقدیر اکثریا
معدودک عدم استیفاسی محلنده اولور بوراده ایسه مجموع خمس مذکوردر
ان مخففه در که اصلی انه در بعض نسخه ده عبده ورسوله یرینه رسول الله
دوشمشدر ولکن اولکی اولادر زیرا حدیثده کلور که ابدؤا بالعبودیة
وثنوا بالرساله یعنی اشهد ان محمدا عبده ورسوله دیوکز دیمکدر تاکه
تقدیم عبودیتله یهود و نصاری قولنی رد حاصل اوله زیرا یهود عزیر ابن الله
ونصاری المسیح ابن الله دیدیلر بزکه اهل ایمان واسلامز عبده ورسوله
دیرز و بر دخی بودر که تقدیمده شرف عبودیته دلالت واردر زیرا عبودیتله
خلقدن حقه توجه ورسالته ایسه حقدن خلقه تصرف واردر جانب ولایت
ایسه اقوادر بو سببدن قرآنده سبحان الذی اسری بعبده واردر اولدی
ولیله معراجده جناب نبوت صلى الله علیه وسلم ابتداء دخول حضرتده
انا العبد لا اله الا الله بیوردی و اکا بقاء دسم دیرلر که اکمل امت حالیدر
فافهم جدا وکلمه توحیدک بعض لطائفی بالاده ذکر اولنمشدر ﴿﴾
﴿واقام الصلوة﴾ اقام کسرله اصلنده اقوام ایدی اعلال ایله

واو ساقط و تائه تعویض اولنوب اقامة دنلدی صکره طول کلمه
اوتوری اضافت تاءنی بدل قلنوب حذف تائله اقام الصلوة دنلدی
مع هذا بونده قرینی اولان ایتاءیه موافقت و مناسبت دخی واردر
نتکیم اذدواج ایچون حذف اولنلدی دیه نك مرادی بودر یعنی اول
بش نسنه نك ایکنجیسی صلوته شروط ظاهره و باطنه سی ایله قوام ویرمك
و تعدیل ایلمکدر زیرا ترك صلوة ضیق معیشته سبب اولدیغی کبی
ترك تعدیل و تخفیف رکوع و سجود اتمك دخی بویله در بو جهتدن
محافظه صلوة و مراعات شرائط لازم کلدی تا که رزق صوری و معنوی
ایله مرزوق اوله زیرا صلوة معراج معنوی در که حظ روحی استیفا
ایچون وضع اولنمشدر قرب حق ایسه ظاهرا و باطنا تشریفدن خالی کلدر
و دیمشلردر که وضوده سر انفصال عما سوی الله و صلوتده سر اتصال
بالله واردر که الصوفی کائن بائن بو معنادر و تکبیرات جناب مطلقك
هر حالده بی قید اولماسنه اشارتدر که تنزیه عامدر و وصلت دیدکلری
وجه مطلقدن اولمغله قیدی منافی و تنزیهی مستلزمدر و بو فقیر شیخم
سید الاقطاب فضل الهی دن قدس سره مسموعم اولمشدر بو مسئله روضه
حرکت توبه و انابته و تکبیره اولی توجه الهی یه اشارتدر که بو تکبیر ایله
عالم ناسوتدن خروج و عالم ملکوته دخول اتمش اولور بعده رکوعه انتقال

انتقال عالم جبروته تجاوزه و بعده سجده یه انتقال عالم لاهوته وصوله
اشارتدر که بو مقامده فنا کلی حصولیله وطن اصلیسنه صعود اتمش
اولور و بعده سجده دن قیام حالت بقایه اشارتدر که الیه رجوع
الی الوداعه در و رکوع مقام قاب قوسین یعنی مقام صفاتدر که
ذات واحدیه در و سجده مقام او ادنی در که مقام ذات احدیه در
و حرکات ستت یعنی قیامدن رکوعه و اندن قومه یه و اندن سجده اولی یه
و اندن جلسه یه و اندن سجده ثانیه یه و اندن قیامه انتقال الله تعالی نك
سموات و ارضی التی کونده خلق اتمسنه اشارتدر و بش رکعت واحده
اول و آخر سلوکی و غیری حقائقی محتویه در و لکن معرفت و خضوع قلب
لازمدر که حضور اهل نهایتك و استحضار اهل بدایتك صفتیدر زیرا
اهل نهایتده نسیان یوقدر تا که منسی اولان نسنه یی استحضاره
محتاج اوله و حضوردر اتمکدن مراد طرف خلقدن جانب حقه علی الدوام
انجذابدر که صلوتده دوام بودر و انك مصداقی عبودیت کامله
ایله تقیدر و بو عبودیت اولمسه سوء خاتمه دن خوف اولنور که
روحك فکر غیرله بدندن مفارقتیدر و العیاذ بالله تعالی
و ایتاء الزکوة یعنی اوچنجیسی صدقه مفروضه یی
فقرایه دفعدر و لکن فقراء صابرین اولادر که مقصود اهل تقوادر

تکیم حدیثده کلور لا یأکل طعامك الا تقی و دیمشلردر که ایتاء اعطادن
اقوادر پس چونکه انفاق طهارت نفسه سببدر کرکدر که زکوتله اکتفا
ایتمیوب صدقهٔ نافلیه دخی رغبت ایلیه زیرا حدیثده کلور که مالده
زکوتدن ماعدا صدقه دخی واردر وجه ترغیب بودر که فرض مطلقا
وجود واجب مرتبه سنده و نافله مطلقا وجود ممکن مرتبه سنده
شکره اشارتدر پس شکر مطلق اهل اولمغه فرض و نافله ایله تقیید لازمدر
و بعض عارفین وارددر که افلاس حقیقی دائره سنه دخول ایچون عبادت
مالیه و بدنیه دن کندی نفسلری ایچون هیچ بر نسنه ادخار ایتمیوب
غیره هبه و بذل ایدرلر و بلکه کندی وجود مجازیلرندن دخی بالکلیه
منسلخ اولوب وارلغی حقه ترك ایدرلر که انفاقك حقیقیسی بودر
و دیمشلردر که انفاق الاغنیاء اخراج المال من الجیب وانفاق الفقراء
اخراج الاغیار من القلب و انفاق کلی صفت صدیقیه در که جمیع مالنی
حضور رسوله کتوردکده ما ابقیت لاهلك یا ابا بکر دیو سؤال اولنیجق
الله و رسوله دیو جواب ویردی یعنی اهل و اولادمه الله و رسولی
ابقودم جمله وارم طریق رضاده بذل ایتدم دیدی و صدیق رضی الله عنه
بو مرتبه ایله سرافراز اولوب اصحابدن هیچ بر فردا کا معادل اولمدی
انکچون مقرب حضرت و مقدم اهل خدمت اولدی و حج البیت ع

حج فتحله اهل حجاز و کسرله اهل نجد لغتیدر روایا ما کان حج اقامت
مناسك ایچون قصد مکه در یعنی وجه مخصوص اوزره قصد زیارتدر
و بیت اصلنده بیتوتت ایچون محلدر صکره هر مسکنده استعمال اولندی
و اشرافه ذوو البیوتات دیرلر کرك هاشمی اولسون و کرك اولمسون
زیرا اوائلده لخضر ایله تعظیم ایتمزلر بلکه بیوتله معروفلر ایدی تکیم آل
شیبه دن اولانه بیت شیبه دنلور صکره غلبه ایله استعمال کعبیه
بیت دنلدی ثریایه نجم و آل رسوله اهل بیت و مصحف عثمانه امام و
تصنیف سیبویهه کتاب و خویلد بن نفیل نام کسنه صعق دیدکلری کبی
زیرا بر حجه ... اتدکده صاعقه نزول ایدوب انی قتل ایلدی
و دیمشلر که بیت معمور محاذات کعبه ده در انکچون سماده مختار اولان
بیت معمور وارضده کعبه در و دیمشلردر که کعبه الله تعالینك دار
الضیافه سی و ابرهیم الخلیل علیه السلام منادیی و حجاج ضیف الله در که
سفرهٔ رحمت اوزره جلوس ایدرلر و حدیثده کلور که هر یوم بیت الله
یوز یکرمی رحمت نزول ایدر که التمشی طائفلره و قرقی مصلیلره و یکرمیسی
وجه کعبیه ناظر اولنلره در پس کعبیه نظرده بو شرف اولیجق انسان
کاملك یوزینه نظرده نقدر رحمت اولمق کرکدر نظر اولنه و شرف کعبه دن
اوتوری در که بر کسنه حجه قادر ایکن ترك ایلسه دنیادن یا یهودیت
و یا نصرانیت و یا مجوسیت اوزره انتقال ایدر دیو تهدید اولنمشدر

وبر كمسه صلوتده قيامدن عاجز اولوب قاعدًا قلسه جائز اولور صكره
قيامه قادر اولسه اعاده لازم كلمز وكذلك بر كمسه نصابه مالك اولوب
مالي هلاك اولسه اندن زكوة ساقط اولور رفامّا بر كمسه حجه قادر
اولوب حج اتمسه وصكره معسر اولسه ويا مالني سبيل خيره صرف
ايلسه اندن حج ساقط اولماز وكذلك ادا صومدن عاجز اولسه شيخ
فاني كبي كفارت وفدا جائز اولور رفامّا حجدن عاجز اولسه احجاج لازم
كلور ومال عاجزده حج واجبدر پس اكر غيري انك ايچون حج ايدوب
صكره عجز زائل اولسه اعاده لازمدر اولكي حج تطوع اولمش اولور و بعضلر دركه
صلهٔ رحم وتنفيس عن المكروب تطوع حجدن افضلدر وتنفيس اودركه فقيره
خصوصا كه صاحب عيال اوله انه اعانت ويا مديونك دينني ادا ايليه واكثر
اغنيا علم حالدن بي بهره واعمال فاضله دن غافللردر انكچون تنفيس مكروب
معناسنه حالا كار قالمشدر فليحفظوا الاموال ولينظروا المآل فانه
العذاب والنكال وبعض مسائل حج بالاده دروبوراده استطاعت
ذكر اولنمدي شهرتندن اوتوري زيرا هر طاعتده شرط واردركه حاصل
اولمدقجه وجوبي متقرر اولماز ● وصوم رمضان ●
صوم اصلنده امساكدر مطلقا كرك طعامدن وكرك كلامدن وكرك
مشيدن وكرك غيريدن حتى مسيردن ويا علفدن امساك اولنان فرسه

فرسه صائم وريح راكده يه واستواء نهاره صوم ديديلر زيرا كرچه
استواده دخي حركت شمس واردر ولكن زياده بطوئندن كويا سماده
واقف ظن اولنوب صوم وامساك دنلدي وصوم شرعده مكلفك
نيت ايله خيط ابيضدن خيط اسوده دك تناول اطيبيندن يعني اكل
ونكاحدن واستمنا واستقادن امساكدر وبعد ذا غيري احاديثده
صوم حج اوزرينه تقديم اولندیغي تاريخده تقدمندن اوتوريدر زيرا
صومك فرضيتي هجرتك ايكنجي سنه سنده وحجك التنجي ده ويا طقوزنجي
سالنده در وبوراده تأخير اولندیغي صومك شرفني بيان ايچوندر
زيرا صلوة وزكوة وحج عبده راجع اولمغله برسياقده نظم اولنوب
صوم حقه راجع اولمغله افراد بالذكر قلندي نتكيم حديث قدسيده كلور
الصوم لي وانا اجزي به بو معنادن كبار محققين ديمشلردركه مختار
عبادات عند الله صومدر وجبريل وميكال آيتنده ميكائلي جبريل
اوزرينه عطف كبي زيرا امام شعراني بعض تصانيفنده ديمشدركه جبريل
فلك قمرك صاحبي اولمغله اسمعيلدن اكبردر وميكائيل جبرائيلدن واسرافيل
ميكائيلدن افضلدر انتهى بالمعنى زيرا بعض احاديث قدسيه واردركه
اوراده رواه رسول الله عن جبرائيل وجبرائيل عن ميكائيل وميكائيل
عن اسرافيل واسرافيل عن الله تعالى ديرلر پس بوندن ميكائيلك جبرائيل اوزرينه

تقدم وفضلی لازم کلور وبونی تأیید ایدر رسول قول کم دیمشلردر مقام
اسم رب مقام برزخیدرکه سماء سابعه ایله کرسی ما بینندهدر و مقام
جبرائیل ایله مقام میکائیلی میاننده متوسطدر و حرمت شهر رمضانی
اولقدردرکه دیمشلردر هر معصیت الله تعالیدن مغفرته مستحقدر الا شول
معصیت که حرمت رمضانه متعلق اوله مغفور اولماز کما فی منهاج المذکرین
مثلا نهار رمضانده بلاعذر جهارًا افطار ایتمک اکر بطریق الاستهزاء و
الاستهانة والاستحلال دکل ایسه تعزیر وحبس اولنور والا قتل اولنور
و بو راده جهل عذر اولماز زیرا فرض صومک امور دینیهدن اولدیغی
ضروریدر دلیله محتاج دکلدر و اکر سرا افطار ایتدیسه تعزیر ایله اکتفا
اولنور و عذر ایله افطار ایتدوکی صورتده دخی علنًا اکل و شرب ایتمک کرکدر
حتی اهل ذمت بیله مشتهیات اکلندن منع اولنور زیرا استخفاف وحقی باطل ایله
معارضهدن خالی دکلدر و اصول فقهده شرح رهاویدهدر کلورکه برکیمسه
یوم شکده نافله دیو صومه نیت ایلیوب صکره اول کونک رمضان اولدیغی
ثابت اولسه معفو اولور یعنی فرض نافله دیو نیت ایتمش کبی اولماز فاما رمضانیتی
معلوم اولان کونی نافله دیو نیت ایلسه کفردن خوف اولنور زیرا صوم
رمضان فرض عیندر نافله اعتقادی ایسه انی منافیدر و واجب اولمیانی
نسنهیی واجب اعتقاد ایتمک دخی بویلهدر اکر اول واجب اولمیان نسنهنک عدم

عدم وجوبی دیندن بالضرورة معلوم ایسه صلوة سادسه کبی زیرا
صلوات خمس اولوب انک اوزرینه زائد فرض اولمدوغی ضروریدر و بعدنا
امور مذکورهٔ خمسه عند اهل السنة اسلامک ماتک تعریفیدر اکر شهادتک
ماعداسنی ترک ایلسه فاسق اولور و بعض علماء ظواهر تهدیداته بناءً
کافر اولور دیدیلر من ترک الصلوة متعمدًا فقد کفر وامثالی کبی و بو مقامک
تفصیلی بودرکه ایمان و اسلام اوچ رأی اوزرینه اوچ معنایه اطلاق
اولنور اولکیسی تصدیق مجرد و ایکنجیسی تصدیق مع الاقرار و اوچنجیسی تصدیق
و اقرار و عملک مجموعیدرکه امام شافعی بو اخیره ذاهب اولوب عملی ایماندن
جزء قلمشدر و سائرلر ایسه ایمان کاملک جزء قلمشلردر پس تارک عمل
حقیقت ایماندن خارج اولماز بلکه ایمان کاملدن خارج اولور و تارک
اقرار مانعه بناءً ترک ایدرسه فبها والا عند الله مؤمن اولماز و ابن عبد السلام
دیمشدرکه اظهر اولان بودرکه ایمان تصدیق قلبی ولسان انک ترجمانیدر
پس کلمهٔ شهادتک تلفظی واجب اولدیغی بلوب نطقدن امتناع ایدن کیمسه
صلوتک وجوبنی بلورکن امتناع ایدن کبی اولوب ترک واجب ایله آثم اولور
یوخسه مخلد فی النار اولماز زیرا حدیثده کلور یخرج من النار من کان
فی قلبه مثقال ذرة من الایمان و ینه کلور من مات وهو یعلم ان لا اله
الا الله دخل الجنة یعنی بو حدیثلرده اسم ایمانی تصدیق اوزرینه اطلاق

واردر فقط کہ اقرار و عمل اندہ داخل دکلدر نتکیم رحمت واسعۂ الهیه مناسب اولان بودر

الحدیث الرابع قال ابن مسعود رضی الله عنه

ابن مسعودک عند المحدثین عبادلۂ اربعه دن اولمدیغی حدیث سابقده اشارت اولنمشدر انسان العیونده کلورکه ابتدا مصحفه مصحف دیو تسمیه ایلیک عبد الله بن مسعودک برادری عتبة بن مسعوددن صادر اولمشدر انتهی ولکن بونده نظر واردر بلکه لفظ مصحف ابتدا رسول الله دن صلی الله علیه وسلم صادر اولمشدر نتکیم احادیث جامع صغیرده کلور اعطوا اعینکم حظها من العبادة النظر فی المصحف وهو ما جمع فیه القرآن او الصحف سؤال اولنورسه که زمان رسالتده مصحف یوغیدی زیرا قرآنک نزولی تمام اولمشدر جواب بودرکه اول وقتده کتاب وحیک املاء ایتدکلری بعض صحف واریدی صکره ایام خلافت صدیقده جملۂ قرآن صحف متعدده ده درج اولنوب ایام خلافت عثمانده ترتیب اوزرنه یازیلوب مصحف واحد قلندی پس مصحف تعبیری معجزات نبویه دن اولور ○ حدثنا رسول الله صلی الله علیه وسلم ○ یعنی جناب رسالت بکا و اول مجلسده حاضر اولنلره بطریق الخطاب خبر جدید القا ایلدی زیرا تحدیث بطریق الخطا اولان اخبار در اخبار لفظی ایسه اندن اعمدر زیرا خبر ویرمک کتابتله دخی اولورکه انده خطاب یوقدر رسول وجهدن کہ خطابکلامه حاضره

حاضره توجیه دردر بو راد ندر که صلوة نهاریه یه محادثه مع الله دیرلر زیرا نهار زمان ملکین محادثه ناسدر و صلوة لیلیه یه مسامره دیرلر زیرا سمر حدیث لیلدر و صلوة سریه یه اختصام دیرلر زیرا بینه و بین الله مساردر و صلوة جهریه یه تبلیغ دیرلر زیرا انده غیره ابلاغ و ایصال واردر و بویله مقاماتده تحدیثله تعبیر اولنمق اخباردن اولادر زیرا حدیث رسول اطلاقی خبر رسولدن اشهردر و حدیث کلام قدیم مقابلهسنده وضع اولنمشدر زیرا کلام مخلوق حادث و کلام خالق قدیمدر انکچون قرآنه مخلوق دین کافر اولور ○ وهو الصادق ○ جملۂ معترضه دردر یعنی و رسول تحدیثنده صادقدر که خبری واقعه مطابقدر اگر بو مادهده و اگر غیری موادده زیرا خلافت کبراسی جهتندن و من اصدق من الله قیلا مظهریدر بو سببدن انی تصدیق ایتمک حقی تصدیقدر و تکذیب دخی تکذیبه راجعدر پس بو جملۂ معترضه کلام ابن مسعود اولمش اولور ○ المصدوق ○ معلوم اولا که واقعه مطابق اولان کلامه مخاطب اولانه مصدوق و غیر مطابق ایله مخاطب اولانه مکذوب دیرلر و اول کلامه مصدوق فیه و مکذوب فیه دیرلر انکچون ذلک وعد غیر مکذوب نظمی غیر مکذوب فیه ایله تأویل اولنمشدر زیرا مصدوق و مکذوب خطابه صالح اولان انساندر یوخسه وعد و امثالی دکل و حواشی کشاف فاضل سعد الدین دیمشدرکه المصدوق من صدقه الله

فيما اوحى اليه من صدقته فى القول اذا قلت له الصدق انتهى يعنى مصدق
لفظنده معناى مذكوردن غيرى واقعه مطابق محل يوقدر اكرچه بعضيلر
يوق يره انكار كلام اتمشلردر و رسول الهى صلى الله عليه وسلم مصدوقيت
ايله وصف اندوكى اخبار واحاديثنى تصحيح ايچوندر يعنى اكا وحى والقا اولنان
كلام الهى وخبر قدسيدر كه كيمى وساطت ملك وكيمى بلا واسطه نازلدر نوخسه
كهنه يه القا اولنان اخبار جنيه مقوله سندن وخرافات ايله مخلوط اولان
كلمات قبيلندن دكلدر والا بعض اخبارنده حاشا كذب ظهور ايدردى پس كلام
نبوى صبح صادق كبيدر كه كتدكجه فروغى مزيد اولمقده در زيرا مطلع
صادقدن اولمشدر واخبار اكامل اوليا دخى بويله در رسول جهتندن كدرهم
وخيال و وسوسه دن محفوظلردر ● ان احدكم ●
كسر همزه ايله لفظ نبوينك حكايه اوزرنه واردر اولمشدر اكرچه فتحيه دخى
فى الجمله جوازى واردر ضمير جمع زمان خطابده موجود اولنلره شاملدر اكرچه
منقرض اولنلره دخى حكم آتى منطبقدر ولكن مقصود دكلدر يا ايها الناس كبى
احد واحد كبيدر لكن اوّلكى مرتبه يه دلالت اتمزلر تكيم الله و رحمن بردر
ولكن جلاله مرتبه يه دالدر رحمن اسمى دكل واصل اولان احد نفيده وواحد اثباتده
استعمال اولنمقدر وكاه اولور كه احدهما مكان آخرده مستعمل اولور و تشقده
احد وعشرون كثير واحد وعشرون قليلدر واحد بنى آدمه مخصوص وواحد عام

عامدر واحد ذاتنده و واحد صفاتنده مشاركى اولمياندر تكيم مرتبه
ذاته ذات احديه صفاته ذات واحديه ديرلر ● يجمع خلقه ●
صيغه مجهول ايله در جمع متفرق نسنه لرى تأليفدر مجموع اوزرادن بوراده
جمع اولنا ندركه كسه شئ واحد كبى اولماسون وجميع ضد متفرقدر واجمع
الامر جعله جميعا بعد ما كان متفرقا وخلق اصلنده خليقه دن مشتقدر
خليقه بر نسنه نك طبيعت وحقيقتيدر وعالم وآدمدن هر برى صورت
الهيه يعنى حقيقت الهيه اوزرنه مطبوعدر كه صفات كاليه در
بو جهتدن خلقه خلق دنلدى وعلماء ظاهر ديديلر كه خلق تقدير مستقيم
وتركيب اجزاء وتسويه اجسامدر بوراده خلق ما يخلق منه معناسنه در
يعنى ماده انسانيه در كه نطفه رجل وماء مراه ودم حيضدن مجموعيدر كه
بو مجموع اوزرنه تربه مدفنندن ذرو تفريق وجمله سى مزج اولنور
بو جهتدن انسانك آخر ترابى اخذ اولنديغى يرده دفن اولنور نتكيم قرآنده
انا خلقنا الانسان من نطفة امشاج بيوردى وسؤال اولنور سه كه ابن
ابن مسعود حديث مذكورى تفسير ايدوب ديمشدر كه نطفه رحم مراه يه
دوشدكده الله تعالى اندن بر نسمه خلق اتمك مراد ايلسه بشره مراه ده
هر ظفر وشعرك تحتنده وار نجه منتشر اولوب قرق كون مكث اتدكدن
رحمه دم صورتنده نزول ايدر اشته جمعدن مراد بودر ديدى كه بونده

فی الحقیقه متفرقی جمع وارددر وبویله مواضعده کلام صحاح حدیث
مرفوع حکمنده در بو معنی ایسه بالاده مقرر اولان جمله مجتمع اولماز
زیرا تفسیر مذکوره مخالفدر جواب بودر که عقلایه ظاهردر که مولود
بعد الولاده رحمه عودتی محال اولدیغی کبی نطفه دخی ذوبان وانحلال
طریقیله رحمه منصب اولدقدن صکره بر دخی اجزاء بدنه ساری اولماز
بلکه فمستقر ومستودع اشارتی اوزره رحمده استقرار ایدر اگرچه
قدرت الهیه یه نسبتله عجز وبعد یوقدر فاما اول نطفه نك ابتداء
نزولده لذت ساریه سی اولدیغی کبی انکچون جمیع اعضایی غسل اتمك فرضدر
بعد الاستقرار تسخین رحم وساطتیله قوت منتشره سی وارددر واول
قوت مسخنه نك تأثیریله بطریق التدریج ماء ابیض صورت دم ایله
متلون اولور بو معنی ایسه جمع مذکور مقرری منافی دکلدر نتکیم شرعده
کلور که مطر تحت العرش بر دریادن نزول ایدر بو خود مسلمدر که
مطر وجه ارضده اولان دریادن صورت بخارده تصاعد ایلیوب
سحابه بالغ اولدقده سحاب انی غربله وتقطیر ایدر وعذوبت مطر اول
تقطیردن حاصل اولور مع هذا اصلی ماء مالحدر پس مطرك تحت العرش
اولان دریادن نزولی تأثیرات علویه ایله حصولنه اشارتدر زیرا
اجرام علویه اباء وسفلیه امهات وازدواجات افعال وشؤندر که نتائجی

48

نتائجی افعال وشؤون الهیه در قال کل یوم هو فی شأن فاما نیل ومصر حقنده که
جنتدن خارجدر دیو روایت وارد حقیقتی اوزرنه درکه طرف فلکدن
بحر ظلمته منصب اولوب اورادن مقسم اولدیسه واندن اقطار ارضه متفرق
اولور وفرات حقنده دخی وارد اولمشدر ولکن جنتده کی کیفیتلری
اوزره اولمدقلری بحسب الموطندر فافهم جدا ۰ فی بطن امه ۰
بطن ظهرك مقابلیدر بوراده مراد ذکر کل واراده جزء طریقیله رحمدر
یعنی بطننده خصوصا اوزرینه منبت ولد در بو معنادن من جهة الولاد
اولان قرابت وصلته رحم دیرلر وبر دخی بودرکه بطن باطنه اشارتدرکه
ظاهرك مقابلیدر بطن ام ایسه ام الکتاب یعنی علم الله مقابلیدر که علم الله
غیب اضافیدر وام اب مقابله سنده در که والده درکرك قریبه وکرك
بعیده وفی الحقیقه والدهٔ بعیده نفس کلیه ومتوسطه حوا وقریبه
بلا واسطه اولاندر وقرآنده کلور خلقکم من نفس واحدة یعنی سزی
اصل واحددن خلق اتدی که آدمدر ولکن حوا ایله ازدواج طریقیله انشته
بو عالم اجسامه کوره در فاما عالم ارواح مجرده یه کوره اصل واحد عقل
اولدر که نفس کلیه ایله ازدواج ایدوب بو کائنات ترتیب اوزره خلق
اولنمشدر بو معنایه کوره خلقت جسم آدم وحواده وخلقت روح عقل
اول ونفس کلیه ده جمع اولنمش ایدی اول ایسه علم الهیده متفرق ایدی

ایچون دیدیلرکه فیض اقدس فاعل و فیض مقدس قابل اولوب ایکیسنك
ازدواجی ماء رجل ایله ماء مرأه نك اجتماعی کبی اولدی و عالم عقله بطن
دنلدوکی کبی زیرا هنوز ظهور ارواح یوغیدی نفس کله دخی بطن دنلدی
زیرا هنوز اجسام اولاد ظهوره کلمش دکل ایدی و هر مقامه کوره
بربطون و بر ظهور اعتبار اولندی و اولاد دخی آباء و امهاتك اطواری
اوزرنه حرکت ایدوب کلدی ایچون بیوردرکه * اربعین یوما *
یعنی سزدن بریکوزك مادهٔ خلقی انا رحمنده قرق کون جمع اولنور
یعنی جمع اولنوب قرق کون مکث ایدر * نطفه * اول مادهٔ مجموعه
نطفه اولدیغی حالده یعنی قرق کون نطفه صورتنده اولوب انده لون
دمه منقلب اولور زیرا نطفه شول ماء صافی در که من بین الصلب
و الترائب دفقله خروج ایدر و انده اولان تخمدن ولد تکون ایدر یعنی
ابتدا عجب الذنب دیدکلری عظم خردلی وانك اوزرنه اعضا و اجزاء
سائره بسط اولنور و بو زاده قرق کوندن مراد حقیقتی اوزرنه در
زیرا کوچه مدت تخمیر طینت آدم قرق سنه ایله تقدیر اولنمشدر ولکن
اول تفصیل اولانده اجمال اولدیغی سرعت ولادله تکثیر ناسدن اوتوری
ایچون ذهب عزیز اولدی زیرا اوتوز آلتی بیك سنه ده و فضه اون
سکز بیك سالده تکون ایدر و بو مراصلنده یکرمی درت ساعتده ر
صکره

صکره شمسك حدوثی و طلوع و غروبی حسبیله تنصیف اولنوب
لیل و نهاره دنلدی و اربعین ایله تحدیدك سری بودرکه اکثر انبیا
علیهم السلام اربعینه بلوغده نبوتله مبشر اولدیلر زیرا سن توقف
غایتی و کمال عقل و رشدك نهایتی در و بر دخی تانی یه ارشاد در
زیرا عالم قدرت باشقه و عالم حکمت باشقه در یعنی عالم قدرتده
ملاحظهٔ اسباب و ترتیب اولماز بلکه کن فیکون عالمیدر بنی اسرائیله
تیه ده ایکن من و سلوی نزول اولمق کبی و مائدهٔ عیسویه و امثالی
دخی انلندندر عالم حکمت ایسه بویله دکلدر نتکیم اصحاب کهف حقنده
کلور و نقلبهم ذات الیمین و ذات الشمال یعنی اصحاب کهفی بلاتقلیب
محافظیه قادر ایکن عالم حکمتك حکمیله معامله ایلیوب تقلیب ایلدی
مع هذا بوداردن انتقالدن صکره تحت الارض صور کل بلاتقلیب
انحلال و انفساخدن مصون [illegible] و محفوظدر پس عالم حکمت
عالم قدرته قیاس اولنماز بلکه الله تعالی فعال لما یرید در و الله تعالی
برشئ تحت الاسباب ایشلر یوخسه بلااسباب ایشلمز زیرا اسبابی
خلق ایدن دخی اودر و بر دخی بودرکه سر تربیع حقائق کلیه ده جاریدر
در تربیع عرش و عناصر و طبایع و اخلاط و اربعین موسویه و مدت
تخمیر آدم و امثالی کبی و حدیثده کلور خیر الاصحاب اربعة و خیر السرایا اربعمائة

وجمیع اشیا امهات صفات الهیه اوزرنه دور ایدرکه دورت
صفتدر حیات وعلم وارادت وقدرت کبی و بر دخی بودرکه دور کامللر
قرقدر یعنی مدبرات که سبعه سیاره در دورلر افلاکی قرق سنه ده
تکمیل ایدرلر یعنی قمر شهر واحدده و عطارد ستّه اشهرده و زهره
عشرة اشهرده و شمس سنه کامله ده و مریخ اون سکز شهرده
و مشتری یتمش اوج شهرده دور ایدرکه بو مجموع ادوار اون سنه
ایدر و زحل اوتوز سنه ده دور ایدرکه بونک دوریله جمله مدت
قرق سنه اولور و قرآنده کلور وقد خلقکم اطوارا مراد تارات
سبعه درکه عناصر ومرکبات واخلاط ونطف وعلق ومضغ وعظام
ولحوم اولدقلری درکه سکزنجی طورده نفخ روحله حی اولدقلریدر نتکیم
قرآنده کلور ثم انشاناه خلقا آخر و بو معنی قدرتده اظهردر زیرا
بونده اعیان صور مختلفه ده تقلّب واردرکه کمال قدرته دالدر پس
بو سرّ ایچون امر وجود بطریق الاستحاله تدریجی قلندی اکرچه قدرتک
دفعة انشاسنه دخی صلاحیتی واردر وسن تدریجدن اوتوری ابو البشر
ماده سنی تراب و اندن طین و اندن حمأ مسنون و اندن صلصال
کالفخار قلدی و حدیثده کلورکه نطفه رحمده استقراردن صکره زمان
تصویر اولدقده الله تعالی حضرت آدمدن بری اولان نسبی احضار ایدوب

ایدوب فی ای صورة ما شاء رکبک موجبنجه تصویره موکل اولان ملکه
مراد اتدوکی صورت اوزرنه تصویر ایدر انکچون بعض مولود والدینه
وقرابت قریبه یه بکزمیوب اباعده یه نزوع ومیل ایدر اجداد وجدات
واعمام وعمات واخوال وخالات وامثالی کبی ثم یکون علقة
ثم تراخی زمانی ومهلت ایچوندر یکون ضمیری خلقه راجعدر معناسی بودر که
بوندن صکره یعنی رحمده ابتداء استقرار نطفه دن قرق کون مرور اتدکده
اول خلق یعنی ماده انسانیه سفید ایکن سرخ رنک اولوب علقه
صورتنه استحاله ایدرکه علقه حرکت ایله دم غلیظ جامددر رحمه
علوقی اولدوغندن اوتوری علقه دنلدی نتکیم علق دیرلر شول دوده که
مقردم ایچون بحسب الغالب حلقوم حیوانه واعضاء انسانه یاپشور
و بر دخی بودرکه اشیانک وجودی حب ذاتی اوزرنه مبنیدرکه
مخلوقه کوره اکا عشق وعلاقه دیرلر نتکیم حوایی ضلع آدمدن خلق ایدوب
کلک جزء علاقه سی کبی اکا علاقه ویردی وازدواجی علاقه اوزرنه
بنا قلدی بو سببدن ماء انسانی دم صورتنده نطفه دن قلدی و حقیقت
وجود علاقه اوزرنه مبنی اولدوغنه اشارت ایلدی بناء علی هذا مرتبه
الوهیته مرتبه ارتباط دیدیلرکه حقه نسبتله علاقه نک معناسی ارتباط
معنویدر و بونده اشارت واردرکه قوام وجود دم ایله در انکچون

روح حيوانی ديدكلری دمدن عبارتدركه عروقده ساريدر انكچون
بو روحی حلول ايله وصف اتديلر روح انسانی منفوخ ايسه بويله دكلدر
سؤال اولنورسه كه آدمدن مقدم لحم وشحم ودم صاحبی مخلوق كلدی
جواب بودركه التمش بيك سنه مقدم بنوا الجان كلدی اكرچه صورتده
آدمه مباين ايديلر نتكيم ويسفك الدماء نظمنده اكا اشارت واردر
زيرا اول وقتده سفك دم ايدن بنوا الجان ايدی وديمشلردركه آدمدن
مقدم آلتی نوع مخلوق كلمشدركه آدم انلرك نجيسيدر وانلر جن وبن وطم
ودم ورحش وبش دركه جمله سی افساد فی الارض وسفك دم اتمشلردر
پس دم حيوانی انسانه مخصوص دكلدر بلكه مقدم كلنلرده واكثر ذی
روحده واردر ، مثل ذلك ، نصبله دركه نزع خافض اوزرينه
در يعنی ماده انسانيه نطفه اولديغی زمان مقداری قرق كوندر
مقصود هر صورتك سر اربعين ايله اتصافنی بياندر وفی الحديث
من اخلص لله اربعين صباحا ظهرت ينابيع الحكمة من قلبه على لسانه ،
قرق صباحدن مراد قرق كوندر وديمشلردركه بر كمسه قرق كون طی اتسه
يعنی افطار ايتميوب صوم وصال ايلسه قدرت ملكوتيه ونيجه اسرار
جبروتيه ولاهوتيه ظهور ايده فاحفظه ، ثم يكون
مضغة مثل ذلك ، مضغه اصلنده مضغ اولنجق

اولنجق مقداری ات پاره سيدر صكره جنينك بعد العلقة
منتهی اولدوغی حالته اسم قلندی يعنی علقه‌دن استحاله ايدن لحميه اطلاق
اولندی مضاغه ضمله بعد المضغ اغزده قلان بقيه‌در ما ضغان ايكی
شدقدركه مضغ طعام ايدرلر وباديه نشين اولان بلغاء عرب مضاغ
الشيح والقيصوم ديرلر كه شيح كسر شين معجمه وحاء مهمله ايله وقيصوم
قافله باديه‌ده بتر برر اوتدر ، مثل ذلك كالاول اربعينه اشارتدر
يعنی قرق كون مقداری زمانده استحاله ايدوب قرمزی قان ايكن
قزل ات پاره سی صورتنه دخول ايدر پس استحاله ايدن صفت وهيئتدر
يوخسه ماده ينه اولكيدر زيرا حقائق واعيانده استحاله اولماز ونحاس
طرح اكسيرله ذهبيتی وامثالی دخی بويله‌در وديمشلردركه ميوه‌يی شمس
پشورر وقمر لون ويرر وكوكبدن طعم ولذت حاصل اولور يعنی بر نسنه
ده ابتدا قابليت كوكدرناكه اسباب خارجه تأثيری ايله خواص والوان
ظهور ايليه اشته شیء واحده لون واحد نيجه ايسه لونين والوان
دخی اكا قياس اولنه مثلا لاله‌نك درونی سياه وبركی زرد ويا سرخ
ويا ملون اولمق كبی بعد ذا قرآنده اطوار انسانيه كاه ثم وكاه فا ايله ترتيب
اولنمق مياننده تخالف يوقدر اكرچه بعضيلر تطبيقه تصدی
ايليوب فا يی ثم معناسنه حمل اتمشلردر ولكن تعقيب وترتيب هر نسنه‌نك

حالنه كوره وكندى حسبيله در مثلا تزوج فولد له ديرلر مع هذا
تزوج ايله ولادتك ميانندە مدت حمل واردر و ترتيب دخى بويله‌در
مثلا قرآنده فخلقنا العلقة مضغة ثم من مضغة معناسنى منافى دكلدر
زيرا امر ياذكرده ترتيبدركه ايكى اربعين ميانندە اولان مهلته مانع دكلدر
وياخود اربعين ثانينك اولى ما تقدمك اخرنه اتصالده در بوايسه ثانينك
تمامنه حصولى زمان طويله اولدوغنى قدح اتمز فاعرفه معلوم اولاكه
بو محلە كلنجه اوچ طور مرور اتدى كه طور نطفه وطور علقه وطور
مضغه‌در وطور مضغه‌دە كه اوچنجى اربعيندر تصوير جنين واقع اولور
يعنى تسويه جسد له الولد ترابيه مضمونى اوزره جملهٔ اجزاء بدردن
ذائب ومنحل ونازل اولان نطفه‌نك مشتمل اولدوغى اعضا وجوارح صورتنه
كلور وبعض روايتده كه نطفه اوزرنه قرق ايكى كون مرور اتدكده
براى تصوير ملك ارسال اولنور دنلدى كرچه ظاهرا تصويرك ايكنجى
اربعينده اولماسنى اقتضا ايدر ولكن بو تصويردن مراد تقدير تصويردر
يوخسه حقيقت تصويردكل زيرا بحسب العاده قبل المضغه تصوير متحقق
اولمازشول وجهدنكه رقم على الماء كبيدر وجائزدركه مواد غليظريه
كوره تخطيط خفى واقع اوله تكيم بعض احاديثده كلوركه ام الولد حرة
وان كان سقطا يعنى ام ولد بيع ورهن وهبه ومزيل ملك اولان وجهله تصرف

52

تصرف اولنمامقده حره كبيدركه كسه ولد سقط اولسه دخى كرهنوز منفخ
الروح دكلدر ويا خود مخطط اولسون كه تخطيطنك خفاسى سببيله انى
انجق قوابل بلسه‌لر وهذا مجمع عليه الآن كما فى شرح الجامع الصغير للمناوى
يعنى علماء تخطيط خفى يه دخى اعتبار اتمشلردر هر نقدر خفى اولورسه ده
بلكه علوق واقع اولمق حكما نفس تصويردر زيرا بعض امورده نظرا ماله
وبعض موادده حكم حاله‌در بناء على هذا قبل نفخ الروح اسقاط جنين ده
اثم اولماز ديديلر ومصور فى الحقيقه الله تعالى در نتكيم قرآنده كلور هو الذى
يصوركم فى الارحام كيف يشاء وبو مقامده دكه الله تعالينك بر اسمى دخى
مصوردر وملك اول اسمك مظهريدر زيرا اكثر افعال الهيه بحسب الحكمة
واسطه ايله‌در نتكيم ملك الموت اسم قابضك مظهريدر انكچون الله يتوفى
الانفس ودخى قل يتوفاكم ملك الموت وارد اولمشدر ومظاهرى بوزندن
فاعل بنه الله تعالى در يعنى الله تعالى وساطت ملك ايله رحم امده جنينى
هيئت مخصوصه اوزرنه تصوير ايدر ذكر وانثى واسود وابيض وتام
وناقص وطويل وقصير وحسن وقبيح وامثالى كبى وتصويرى دخى تعديل
تام اوزرنه‌دركه شق واحد ده اولان اعضا نه هيئت ومقدار اوزرنه
ايسه بلا تفاوت شق اخرده دخى اويله‌در ومصورلرك الوانندە
اولان اختلافاتكه ابيض واسود واصفر واحمر واشقر اولمقدر ترابك ارضه

تابعدر که هر کسک ترابی نه کیفیتده ایسه لونی دخی اکا کوره
صورت بولمشدر حتی بی نبات اولان موضعدن مأخوذ اولان ترابدن
تصویر اولنان کوسج و کوسج دخی طبقات مختلفه اوزره کلدی و با نبات
اولان محلدن مأخوذ و مصور ملتحی و ملتحی دخی مراتب متفاوته اوزره اولدی
اشته صور جسمانیهٔ انسانیه ده تفاوت و تقاربک اصلی بودر فاما اختلاف
اخلاقده سر الهی عالم ارواحده ارواحک تعارف و تناکری در یعنی اصناف
ارواحدن اختلاف مراتب اوزره قنغی روحله مناسبت ایتدی ایسه عالم
اجسامده انک خوییله متخلق اولدی و قرآنده واذا النفوس زوجت
بودر وآیی اکا که نفوس ضایعه و ارواح خبیثه یه مقارن و موافق اوله

ثم یرسل الیه الملک نسخهٔ مشارقده ثم یرسل الله
الیه الملک واقع اولمشدر و بعضیلر دیمشلردر که اصل نظم ثم یرسل الیه
الملکدر صیغهٔ مجهول اوزره صکره الیه لفظنک جلالیه رسمده
مشابهتی اولمغله تصحیف اولنمشدر ولکن بو سوز جلاله ایله لفظ الیه
مجتمع اولمدوغنه کوره در مشارقده ایسه مجتمعدر شوقدر وار در که
مجهول معلومدن اولادر نتکیم سابقده و یؤمر اکا قرینه در و معنی بودر که
بوندن صکره یعنی طورلر بعده بالاده خلق تعبیر اولنان ماده یه
نفخ روح ایچون ملک ارسال اولنور نتکیم ما بعدی اکا قرینه در بو نسخه

بونسخه تصویر ایچون دکل زیرا ملائکه طبقات مختلفه در که انلردن برقسم
تصویره و برقسم دخی نفخ روحه موکلدر و هر قسم افراد کثیره در بونسخه فرد
واحده منحصر دکلدر نتکیم امام سیوطی و امام شعراوی دیمشلردر که ومنهم
الموکلون بتصویر ما یکون الله فی الارحام ومنهم الموکلون بنفخ الارواح بعد ذا
بویله امور الهیه ده استخدام اولنان ارواحه ملک دیرلر زیرا ملک الوکه دندر که
رسالت معناسنه در عقول مجرده ده بویله دکلدر که انلر استخدام اولنمزلر
ایچون انلره ملائکه دنلمز بلکه عقول و ارواح دنیلور و ابلیس قبل اللعن
بعض امورده استخدام اولنمغله ملائکه دنیلوردی ایچون فسجدوا الا ابلیس ده
استثناء متصل صورتی اوزره وارد اولدی **فینفخ فیه الروح**
صیغهٔ معلوم اوزره در نتکیم ارسال اکا قرینه در زیرا ارسال ملکدن
مقصود نفخ روحدر پس نفخی نافخه اسناد ایتمک اولادر خصوصا که نفخی
فائله ترتیبده دخی ظاهر اولان معلومیتدر نفخ قوت ایله ارسال اولنان
هوادر پس منفوخ تجویف قلبدن خارج اولان هوادر که اکا روح الحیوة
دیرلر و اول هوا نفسه خروجنده هر نره ده منقطع اولورسه موضع
انقطاعنه حرف دیرلر بوراده روحله مراد روح حیوانی درکه مبدأ
حس و حرکتدر و انک محل تعینی قلبدر و بو روح نفخ الهی اولان روح انسانی
نک اثریدر که روح انسانینک محل تعینی دماغدر ایچون عقل دخی اوراده در

وعلم عقلدن تولد ایدر الحاصل روح حیوانی وقوی نفس روحانیدن حاصل
اولدی فتح فائله ونفس ناطقهٔ جزئیه نفس کلدن وجود بولدی سکون
فائله پس حیات نفس رحمانی وعلم وادراک نفس ناطقیه مضاف اولدی
اکر بو نشأه نک طبیعتنه نظر اولنور ایسه ماء مهین وحماء مسنون وصلصال
وترابدر دینلور واکر نفس کلدن وحقه مضاف اولان روحدر اولدیغنه
باقلور ایسه حافظ وعاقل ودراک وحی ومتصوردر وذاکردر دینلور
اشته ناطقه قوای حسیه ومعنویه وساطتیله اکتساب علوم ایتمک
شانندندر زیرا بو قوی تحصیل مراد ایچون اسباب کبیدر وبوندن اخذ
اولندی که انسان اوچ حیات ایله حیدر بری بودر که حیات اصلیه حقیه در که
حسله ادراک اولنماز حیات جماد کبی وبری دخی حیات روح حیوانی ایله
حیدر که اکا حس تعلق ایدر حیات حیوانات کبی وبری دخی نفس ناطقه
حی اولدیغیدر وبوندن فهم اولندی که حیات انسان حیات ذاتیه دکل
بلکه عارضه در چونکه دعوای انا ایله شهود محیدن غائب اولدی
موت عارض ایله ابتلا بولدی کویا دنلدی که چونکه سنک اصلک موت
ایدی که بی روح ایدک پس ینه اصلکه ردا اولندک ابدی انسان بریدر که
حیاتی هوادندر چونکه بو هوا ایله هوای نفس میاننده متردد اولدی لاجرم
هلاکی لازم کلدی زیرا اورطه دعوایه دوشورن هوادر ونفس حیوانیه نک

نفس کلیه روح اعظم کلی قلم اعلادر انلر ایله متعین در کرسائر نفوس جزئیه انلرک شعلهٔ انوار اندر
مصحح

نک شقاوتی بو هوادندر ونفس ناطقه دادینده سعیده در زیرا روح
الهیدن نفخ اولنمشدر ونفس حیوانیه اکا دابه کبیدر واحساس الم وعذاب
ایدن بودر وحدر ومحدثیندن ابن قیم کتاب الروحده دیمشدر که غالط
اولنلر ظن ایدرلر که ملک جنینه روح قدیمهٔ ازلیه ایله ارسال اولنوب
اول روحی اکا نفخ ایدر نتکیم بر کمسنه بر واسطه ایله بر خلعت ارسال ایدر
اولنور بو ایسه ضلال وخطادر بلکه نفخ جسدده حدوث روحه سببدر
غدا سبب نمو جسم اولدیغی کبی پس مادهٔ روح نفخ ملکدن ومادهٔ جسم رحمه
صب ماءدندر انتهی بالمعنی حافظ مذکور بو رادده غلط ایتمشدر زیرا
ملک اول روحه وتراب بدنه آبا ولمق ظن ایلمشدر بلکه والد روح نور حقدر
نتکیم ارباب کشف ذاهب اولمشلردر ونفخ ملک ایله روح حادث
اولماز بلکه اول ماده ده مضمر اولدی روح الهی ظاهر اولور پس روح عناصر
ومواليد ایله دور ایدر ولکن ظهوری سببه موقوفدر که نفخ ملکدر
اکرچه روح کامل ایله روح ناقصک فرقی واردر که روح کامل قبل الجسد
مخلوقدر ناقص ایسه تسویهٔ جسدده جنین ایکن حادث اولور زیرا
اولکیسی کلی وایکنجیسی جزئیدر وکلیتک اثری بودر که مزاج عنصری جزئی
ایله تعیننده اول دور ایلدوکی اطوارده وقوفی ونتیجه احواله اطلاعی واردر
روح جزئیده ایسه بو معنی مفقوددر اکرچه ماده سی اعتبار ایله حیات

اصلیه ایله حتی در زیرا قلم اعلی وساطتیله تجلی اول جمیله ساریدر
بعد ذا نطفه دن اربعینات ایله مولود جسمانی حاصل اولدیغی
کبی نفس مرشد کاملدن دخی رحم استعداده مولود روحانی حاصل اولورکه
اکا طفل قلب دیرلر و بو نفخ روح کالاول محلک قابلیتندن صکره وجود
بولور یعنی جنینک اربعینلرنی استکمال اتدکجه نفخ روح اولنمدیغی کبی سالک
دخی شریعت وطریقت مرتبه لرنی استکمال اتدکجه قلبنه روح معرفت
وحقیقت نفخ اولنماز و دیمشلردرکه بدایت نبوت اولان فناء تام عندنده
الله تعالی عقل فعال یوزنده نفخ ایدرکه اکا ملک ملوک الارواح و روح
القدس دیرلرکه حقک احیاء قلوب و افاضه حیات باقیه ده واسطه سیدر
و انک صور مختلفه سی واردرکه طالبانک فیضک هر برینه بریوزدن
نفخ واقع اولور تکمیل ارباب فیضنه معلومدر چونکه الله تعالینک انسانه
تجلیسی جمال وجلالک مجموعیله در لاجرم اسماء جمالیه وجلالیه ایله متصف
اولان انساندر بناء علی هذا عالمده نقد جمالیات وجلالیات واریسه
انلرک صفات جمیله وصفات رذیله سی انسانده موجوددر شو قدر
واردرکه انسان کاملده جمال ظاهر وجلال باطندر انسان ناقصده ایسه
عکسی اوزرنه در و انسان کامل که خلیفه حقدر مسجود جمیع کائناتدر زیرا
ابتدا و نفخنده انتهاء کمالنده عالم مثالده سلطان اعظم کبی برسریر ملکانیه

مثالی یه اجلاس اولنور و ملائکه انک مشاهده سنه ازدحام ایدرلر
مشاهده سلطانه رعیت ازدحام اتدکلری کبی چونکه باب ولایت الی یوم
القیام مفتوحدر لاجرم یلقی الروح من امره علی من یشاء موجبنجه هر عصرده
افاضه روح جاری و سر ولایت اهلنه ساریدر والله الفیاض

ویؤمر باربع کلمات دخی اول ارسال
اولنان ملک نه نسنه کتابت ایده جکی سؤالدن صکره دورت کلمه
کتابتیله مامور اولور پس و یؤمر فینفخ اوزرنه معطوف اولور ولکن واو
جمع مطلق ایچون اولمغله کتابت نفخ روح عقبنده اولمق اقتضا اتمز زیرا
بعض احادیثده کتابت نفخدن مقدمدر بلکه بوراده ملک مطلقدرکه
ملک مصوره و ملک نافخه شاملدر اکرچه صورت تصویر طی و مقصود
اصلی اولان نفخ روحله اکتفا اولنمشدر و ارسال ملک مصور اربعین
ثالثه تأخیر اولندیغی بحسب الغالب قابلیت تخطیط اول وقتده اولمغله در
پس روایت مسلم اوزرنه ظهور تخطیط اربعین ثانیه ده اولمق بعض موادده
کوره در پس تعدد روایت بو ایکی معنانی جمع ایلمشدر تکمیل نیجه موادده
دخی بو مقوله تعدد روایت احاطه اقسام واشخاص و نیجه مصالح واسرار
ایچوندر و امر کتابت مصور نافخدن غیری ملکه تفویض اولندیغی تعیین
اولنمامشدر ظاهر اولان ملک مصوره سپارش اولنمقدر زیرا رحم امر

بطن [illegible] ثانی ددکر بطن اول اولان ام الکتابه یعنی الهی یه ناظردر
نتکیم بعد الولاده احوال خارجیه لوح محفوظه دائر ددکر لوح محو واثباتدر
بو معنادن اوتوری السعید قد یشقی والشقی قد یسعد دنلدی ام الکتاب
ایسه تغیردن بریدر بو سببدندر السعید سعید فی بطن امه والشقی شقی
فی بطن امه دیو بطن اوله رمز اولندی پس ام الکتاب عالم تقدیر و بطن ام
عالم تصویر و تحریر اولدی تاکه تدبیر ابد تقدیر ازله موافق اوله و بوندن
فهم اولنور که ارزاق و امثالی احکام کلیه تصویر اجساددن مقدم تقدیر
اولنمشدر ولکن اظهاری عالم تصویرده واقع اولمشدر و ظهورك حدوثی
ظاهرك قدمنی منافی دکلدر نا فهم جدا و کلمات کلمه نك جمعیدر و کلمه
لفظهٔ واحده اوزرینه اطلاق اولندیغی کبی مجازا کلام و جمله اوزرینه
دخی اطلاق اولنور که اجزاسی بری برینه مرتبط اوله نتکیم کلمة الشهاده
دینلور مع هذا کلمات توحید شده کلور اصدق کلمة قالها الشاعر
الا کل شیء ما خلا الله باطل یعنی بو حدیث شده کلمه ایله مراد کلامدن
بر قطعه در و کلمه دیرلر شول قصیده یه شاعرانی کلمات منتظمه دن
بحر واحد و قافیهٔ واحده اوزرینه نظم اتمشدر و کلمهٔ حویدره دیرلر
دیرلر حادره الذبیانی نام شاعر بلیغك قصیده سنه که کلماتنك
بری برینه شدت ارتباطندن کلمهٔ واحده کبی اولمشدر پس بوراده اربع

اربع کلمات ایله مراد دورت قضیه در کرك کلمهٔ حقیقیه اولسون
وکرك زیاده اولسون و ملائکه نك کتابتی نورانیدر که بشر انی قراءت
ایده مزلر که مرسوم و متبین اوله بو جهتدن اوقونمیان خطه لطیفه
ایدوب خط الملائکه دیرلر و محل کتابتده اختلاف اتمشلردر بعضیلر دیمشلردر که
جبهه سی یعنی آلنی اوزرینه یازیلور و بعضیلر باشی اوزرینه یازیلور دیمشلردر
و لسان عامه ده بورادن اخذ اولنوب مصاحب اولان کمسه نك مصیبتی
حقنده یعنی آلنك و یعنی باشنك یازوسی ایمش دیرلر و بعضیلر دیدیلر که
بطن کفنده یعنی ال آیه سنه یازیلور و بعضیلر دیدیلر که بر ورقه اوزرینه
کتب اولنوب بعد الطی امر الهی ایله کردننه یعنی بوینینه تعلیق اولنوب
وقت قضایه دك معلق طورر نتکیم قرآنده کلور وکل انسان الزمناه طائره
فی عنقه یعنی عملی خیرا و شرا عنقنه لازم قلدق کویا آشیانهٔ غیب
وقدردن اوچوب کلوب اوراده قونزی وسر ایکن صورت اولدی
وقضا خفی قلم ملك ایله ظهور بولدی واقضیهٔ سابقه ومقضیات لاحقه
کلدی و آیت مذکوره ده دیمشلردر که انسانك عملی انسانه لازمدر لزوم
قلاده ویا غل کبی که اندن منفك اولماز نتکیم مثلده کلور تقلدها طوق
الحمامة یعنی حمامه نك کردننده اولان طوق حضرت نوح علیه السلام اثر
مترتبدی درحمامه یی مفارقت اتمدوکی کبی اول کمسه نك خصلت قبیحه سی

دخی کندنی مزابله اتمز یعنی کلا باذلی درکه باشنه کلمش و طوق و چنبر کبی بوغازنه کچمشدر والعیاذ بالله تعالی

یکتسب رزقه

باء جارّه ایله اولمق اربع کلماتدن بدل اولمق اوزره اولادر زیرا مضاف محذوف قدرکه بکتابه اربع کلمات دیمکدر و بعضیلر معلوم و مجهول اولمق دخی روایت ایلمشلردر ولکن معلوم اولدوغی مجهولیتندن اظهردر تنکیم ارسال ملك و مأموریتی انی اقتضا ایدر رزق اودرکه انسان انکله تغذی ایلیه یوخسه جمع ایدوب اکل اتمدوکی نسنیه رزق دیمزلر و قاموسده کلورکه الرزق بالکسر ما ینتفع به کالمرتزق انتهی بعض علماء بو تفسیرك ظاهری اوزرنه جریان ایدوب رزقی مأکول و ملبوس و مستعمل اولان نسنه لره تعمیم اتمشدر فاما اصح اولان اولکیدر تنکیم تصویر و نفخ روح محلنده ذکری اکا قرینه در زیرا رزق اسم قیومك سادنی در ما به القیام ایسه رزق مأکولدر و هر ذی روحك حالنه کوره بویله رزقی واردرکه انکله تغذی ایدوب مدت بقاسنی انکله استیفا ایدر و اهل سنت دیمشلردرکه رزق حق تعالی نك حیوانه اکل ایچون سوق اتدوکی نسنه در حلال و حرامه متناولدر و معتزله دیدیلرکه رزق اودرکه انسان اکا مالك اوله حرام ایسه مملوك اولماز بلکه انی صاحبنه ردّ لازم کلور بو جهتدن بعض علماء مال خبیثده زکوة یوقدر دیدیلر زیرا زکوتده تملیك

57 تملیك لازمدر و مال غیر ایسه کسبیه تملیك اولنماز و بیت مال دیدکلری سلاطینه ملك اولماز زیرا حق غیردر انکچون او مقوله مالدن اوزرلرنه زکوة لازم کلمز و اهل سنتك تفسیری اوزرنه حرامك رزق مسوق اولدیغی آل شونی سکا کوندردم اکل ایله معناسنه دکلدر زیرا الله تعالی کسب خبیثدن نهی ایلمشدر پس نوجهله حرام اکا مباح ایدر بلکه حلالك سوقی اباحت و حرامك سوقی امتحان طریقیله در بو جهتدن عبده لازم اولان حرامی ترك در تاکه مؤاخذه سندن بری اوله و بلکه حلالده بله امتحان الهی واردر حتی هو الذی خلق لکم ما فی الارض جمیعا نصنده لام امتحانه حمل ایدوب لاجل امتحانکم ایله تقدیر اتمشلردر پس اشیاده مطلقا اصل اباحتدر دنلمز بلکه اباحت اشیاء نافعیه کوره در زیرا نیجه حلال اولان نسنه واردرکه خواص ردیّه سی سببیله صاف دللرکدورتی اوجندن اندن پرهیز ایلمشلردر بناء علی هذا حلال الاصل اولان امتحاندن خالی اولمیجق مشتبه و محرّمك حالنی فکر ایله و رزق بطریق الاشارة علم نافعه دخی شاملدر زیرا غذا رزق جسد اولدیغی کبی علم دخی غذاء روحدر بو معنادن اوتوری حدیثده کلور ایکم مثلی انی ابیت عند ربی یطعمنی و یسقینی یعنی اغذیهٔ روحانیه دنکه علوم و حقائقدر اغذیهٔ جسمانیه دن تعبیر اولنان وجهله تعبیر اولنمشدر پس علوم و فیض و حقائق طعام و شراب کبیدرکه

روح انسانی انکله مترتب اولور **﴿ واجله ﴾** اجل ایکی معنایه
اطلاق اولنور بری مدة العمردر من الاول الی الاخر که بو راده مراد بودر
وبری منتهای مدتدر یعنی جزء اخیردر که انده وفات ایدر نتکیم قرآنده
کلور فاذا جاء اجلهم پس اجل اصلنده تأخیردر ولکن وقت معیّنده
استعمال اولنمشدر کرک انسان وکرک غیری ایچون تعیین اولنه نتکیم حدیثده
کلور که لا تضربوا اماءکم علی کسر انائکم فان لها آجالا کآجالکم یعنی انسان
ایچون مدت مضروبه اولدیغی کبی اوانی وظروف وغیری ایچون دخی واردر
واجلی قریب اولدی دیرلر موت وفناسی یقلشدی معناسنه وبعض کبار
بیورمشلردر که اجل انسان ایکیدر بری اجل متناهیدر که بو نشأه ودار
ده مقدار عمریدر وبری اجل روحانیدر که نشأهٔ اخرویه یه مخصوصدر
وانک مدتی متناهیه دکلدر کرک جنتده وکرک نارده قال تعالی ثم قضی اجلا
واجل مسمی عنده یعنی اهل تفسیر اجل اولی دنیاده مقدار عمره حمل ایلدیلر
کرک قلیل وکرک کثیر وثانیدن مراد اجل قیامت کبری در دیدیلر وارباب
حقائق عمر آخرته حمل ایلدیلر که لایتناهیدر زیرا روحانی اولان نسنه نک
نهایتی اولماز اجل اول ایسه بویله دکلدر بلکه جسمانیدر جسمانی ایسه متناهیدر
زیرا دائره سی ضیقدر ودیمشلردر که موت انفاس معدوده وآجال محدوده در
یعنی عمری کرچه ماه وسال ایله تقدیر ایدرلر ولکن حقیقتی انفاسدر وانفاس

وانفاس زیاده ونقصان قبول اتمز بلکه سرعت وبطئله تفاوت قبول ایدر
وصدقه وصلهٔ رحمک عمری زیاده قلدیغی برکتی اعتباریله در ویاخود
ایکیسنک فضیلتنی بیاندر شویله که اکر بر عمل عمری افزون اتمک شاننده
اولایدی صدقه وصلهٔ رحم اولوردی دیمکدر سؤال اولنورسه که حضرت
آدم علیه السلام عمرندن قرق سنه سنی حضرت داوده علیه السلام هبه اتمشدی
وملوک مغربدن برینک اهلی حد موته ایردکده مشایخ کباردن بری قرقنی
اکا فدا واول خاتون نیجه مدت دخی حیاتده اولدیغی مصرح وبونلرک
امثالی دخی مقرر ومحرردر پس عمر زیاده لک قبول اتمش اولور جواب بودر که
بونلر آجال معلقه دردر نسخه مبرمات دکلدر نتکیم فلان کس اکر حج ایدرسه
عمری سکساندر والا التمش اولور دنلمشدر پس معلق به بولندقده معلق اولان
سکسان دخی بولنور زیرا ایکیسی دخی مقضیدر والا مقضی اولیان نسنه نک وجودی
بولماز ودعا ایله نازله وغیر نازله نافعدر دینلدوکی دخی بویله در الحاصل
علم الهیده معین اولان اجلده تفاوت اولمق محالدر ومعلق اولسه ده اولمسه ده
حقیقتی مقطوعدر چونکه عالم اسباب وحکمتده سن بعض امورک اسبابنه
مباشرت ایله اکر مستبک وجودنده تأثیری اولورسه الله تعالی دندر
واکر نسنه نک حصولی معلقاتندندر واکر تأثیری اولمازسه محکماتندندر
وسنک حرکتک عاقبتنه جهالتدن اولمش اولور واجل طبیعی یوز یکرمی سنه دد

ولكن هر كسه كوره كليت قبول اتمز بلكه بر ساعته دخی عمر ديرلر وجمله سی
قضا وقدره دائردر پس ان لله ما اعطى وله ما اخذ موجبنجه ويرن والان
حقدر وهر شيئك انك عندنده اجل مسماسی يعنی معينی واردر انكچون
حقه اعتراض اتمك كفردر زيرا مقتضای حكمتی حروجدر وقضا وقدره
جهلدر واو مقوله اسرار بوراده قلمه كلمز زيرا شارع انی افشادن نهی ايتمشدر
شول جهتدن كه عقول عاميه صغمز همان قدرك حلو ومرنه اعتقاد لازم
كلدكده **ومن عمله** ماقه اجل قليل وكثيره شامل اولدیغی كبی
عمل دخی خير وشره شاملدر وخير مرغوب فيه وشر منفور منه دركرك
شرعا وكرك عقلا زيرا عقلاء حقيقيه نك استحسان واستقباح لريكری
شارعك استحسان واستقباحی كبيدر پس هر كسك استطابه واستخباثنه
عمل بوقدر بلكه عقل قدسی وقلب سليمی اولانك حكمنه اعتبار واردر وعقل
قدسی اولدر كه وهم وخيال شوبندن پاك درو قلب سليم تعلقات فانيه و
افكار فاسده دن مصوندر وبو يله عقل وقلبك اربابنه اولوا الالباب
ديرلر وبو مقوله عقلانك شاننده حديثده كلور اكثر اهل الجنة
البله والعقلاء فی عليين يعنی ابله اوغوز ديدكلری سليم الصدر
معناسنه ولكن سليم الصدر دبی كينه اولان عقل اول وعارف بالله
اولماز فاعرف وامام راغب ديمشدر كه عمل قصد مقارن اولان فعلدر كه

فعلدر كه حيواندن اولماز وصنع عملدن اخصدر زيرا جماددن فعل در
انكچون حقه صانعدر ومطلق فاعلدر دينلور عاملدر دنلمز زيرا عمل
معالجه اعضا ايله دركه حق اندن برىدر واجر فی الحقيقه عملكدر عاملك
دكلدر ولكن عامله اضافت اولنور قال تعالى ونعم اجر العاملين زيرا تاثير
جانب عاملدن كلور وخالص عمل اولدر كه رضاء الله تعالى اوله ومخلص اولدر كه
عمل بالله اوله بالنفس اولميه وبعض تفاسير معتبرده كلور عمل افعال قلوب
وجوارحه عامدر ايمان وطاعات وكفر ومعاصی كبی انتهی ولكن بونده شبهه
واردر زيرا عمليات مقوله سی نيته محتاجدر ايمان وتوحيد وكفر وشرك ايسه
اعتقاديات مقوله سندندر پس بو وجهله افعال قلوب اعمالدن اولور دينمك
بودر كه اكر افعال قلوب اعمالدن اولسه ملائكه اكا مطلع اولمق لازم كلوردی
ملائكه ايسه اصح اقوال اوزره اعمال ظاهره يه مطلعلردر احوال باطنه
ايسه علام الغيوبه مفوضدر انكچون اكامل ناس ديمشلردر كه سيدر
اعمال واحوال اوچ قدر كه هر برينك باشقه سدرة المنتهاسی واردر كه
هر برينه ملك واقف دكلدر زيرا انك نديله مرفوع دكل بلكه عالم غيبده
مستوردر والله العليم الخبير **ومنهم شقی او سعيد** ماقه ظاهر
اولان وشقاوته وسعادته ديمك ايدی تاكه ماقبلنه موافق اوله
ولكن ظاهردن عدول ملكك صوت كتابتی [illegible]

حکایه دن اولوری در زیرا ملك هو شقی و یاخود هو سعید دیو کتابت
ایلدی و یا مفرد تقدیرنده درکه وانه شقی او سعید دیمکدر زیرا تفصیل آتی
بو صفت ایچون مسبوقدر و بونده شقاوت و سعادتله تسجیل و حکم واردر
تاکه شقی دنلدوکی شقاوتدن و سعید اطلاق اولندیغی سعادتندن اولوری
اولدیغی معلوم اوله و بر بینی تحقیر و بر بینی تبشیر حصول بوله و شقی تقدیم اولندی
زیرا اکثر ناس شقیدر حتی قیامتده بعث ناردن افراز اولنوب بیکده طقوز یوز
طقسان طقوزی ناره طرح اولنسه کرکدر بو معنادن قرآنده فمنکم کافر و منکم
مؤمن دیو کافر تقدیم اولندی و بر دخی بو محل مقام تحذیر و انذاردر و سعید
شقی نك ضدیدر یعنی سعید اودرکه کمالات علمیه و عملیه اوزرینه توفیق
باری مساعده ایلمشدرکه بو مقوله اهل توفیق من وجبت له الجنة مقوله سیدر
وانك علامتی مجالسة العلماء وحب الصلحاء وتلاوة القرآن وسهر الليل ورقة
القلب در و شقی اهل خذلاندرکه من وجبت له النار قبیلندندر وانك
نشانی جمود العين وقساوة القلب وحب الدنيا وطول الامل در و بعض کبراء دیر
بو ردیلرکه سعید دنلدی مساعده و موافقتندن اوتوریکه سعیده
مراد الله اوزرنه اولمق سهلدر کرك کندی حقنده و کرك خلقی حقنده و عالمك
حادث اولدیغی امورده هیچ برشنه انك اوزرنه شاق اولماز زیرا ارادتنده
فانیدر ارادت حقده تابعدر و شقی دنلدی زیرا بو مقوله معنی اکا مشقتلودر ایچون

ایچون مخالفت و مقام اعتراضده درکه الله تعالی نك افعالی تعلیلدن و بو اثر
نیچون بویله اولدی و اکر بویله اولمایوب شویله اولایدی دخی احسن و الیق اولوردی
دیمکدن خالی دکلدر راستی بویله منازعه ربوبیت و مشاقه حق و رسول
ایدوکندن اولوریدر شقی و اهل شقاوت دنلدی بعده ذا ملکك شقاوت
و سعادتی اذن حقله کتابتندن ظاهر اولدیکه بونلرك مقدم بو معنا اکا ظاهر
دکل ایدی بلکه حق تعالی انی عالم غیبندن اظهار له ظاهر اولدی و خیر و شر
قضاء ازلی و حق تعالی نك ارادتیله اولدیغی وجوده کلدی و ثنویه طائفه سنك
ایکی اله اثبات ایدوب بری حکیم درکه فاعل الخیردر و اکا یزدان دیرلر و بری
سفیه درکه فاعل الشردر و اکا اهرمن دیرلر دیدکلری باطل اولدی پس حق تعالی
خلقی خلق ایلیوب ایکی قسم قلدی که بری سعید و بری شقیدر بو جهتدن
داری دخی ایکی قلدیکه بر مقر سعدادرکه جنتدر و بر مقر اشقیادرکه
جهنمدر و لکن شقی اولان شقی خلق ایدوب دوزخه طرح اتدوکنده ظلم
اتمدی زیرا هر کس لسان استعداد له حقندن نه سؤال اتدیسه حق جود یله
اعطا اتدی و مقتضای قابلیتی اوزرنه حکم ایلیوب کیمی جنته و کیمی ناره
صالدی وفی نفس الامر قابلیت مصحح تکلیف اولمغله لحکمه امر ایلدی
و یوم قیامتده جمیع اهل ناره احوال اعیان ثابته منکشف اولوب محجوج و ملزم
اولمدقجه ناره ادخال اولنمسه کرکدرتاکه حقك هر ایشده عادل اولدیغی

جمليه ظاهر اوله و دیمشلردر که انسان دورت اوزرینه در یعنی امر ذاتی
وعارض اعتباریله پس برقسمی سعید بالنفس والروح درکه اولاً وآخراً ظاهراً
وباطناً لباس سعادتده در انبیا واهل طاعت کبی و برقسمی بونلرك علی الکبائر
خلافنه درکه شقی بالنفس اولوب لباس شقاوتده در کفار و اهل اصرار کبی
و برقسمی دخی شقی بالنفس درکه لباس سعادتده در بلعم و برصیصا
وابلیس وامثالی کبی که بونلرك مآلده لباس سعادتلری لباس شقاوته
مبدل اولمشدر و برقسمی دخی سعید بالنفس درکه لباس شقاوتده در بلال
وصهیب وسلمان ونظائری کبی که بونلرك عاقبتده لباس شقاوتلری
لباس سعادته مبدل اولمشدر بوجهتدن سعادتی ذاتیه اولانه شقاوت
عارضه ضرر ویرمدی وکذلك شقاوتی اصلیه اولانه دخی سعادت
فرعیه نافع اولمدی قال تعالی وکان من الکافرین یعنی ابلیس طقوز بیك
ویا اوتوز بیك سال عابد حق اولوب سعادت عارضه دن صکره
آخر شقاوت ذاتیه سنه رجوع ایتدی زیرا علم الهیده کافرلردن و شقیلردن
ایدی علم ایسه متغیر اولماز بو معنی ایچون بطن امده اولان کتابت متأخره
علم الله ده اولان کتابت متقدمه یه ناظر درکه تبدل قبول اتمز و بو کتابتده
محو واثبات یوقدر و بعد الولاده اولان احوال خارجه لوح محفوظه دائر
درکه محو واثبات قبول ایدر انکیچون شقاوت عارضه ایله شقینك شقاوتی

شقاوتی رسمی محو اولنوب بطن امده کتابت اولنان سعادت اصلیه سنه
رجوع ایدر ونقد مرزوق النهایه واریسه بو بابدندر وکذلك سعادت
عارضه ایله سعیدك رسم سعادتی دخی ازاله اولنوب بطن امده مرسوم
اولان شقاوت ذاتیه سنه متحول اولور وجمله محروم النهایه اولنلر
بو قبیلدندر پس بو اجمالدن نیجه امور کلیه معلوم اولدی اولاً وما خلقت
الجن والانس الا لیعبدون موجبنجه کرچه مصلحت و حکمت خلق عبادتدر
فاما عبادتك بالفعل وقوعی امر ارادی و تکلیفی نك مجموعی اوزرینه
مترتبدر وعدم وقوعی یالکز امر تکلیفی یه ناظردر بوجهتدن مراد الهی
ارادتدن تخلف ایتمك لازم کلمز زیرا ارادت یوقدر و انسان کاملك
وجودی لیعبدون اولان لام تصحیحده کافیدر زیرا او واحد علی الحق
سواد اعظمدر و ثانیاً تکلیف الهی استعداد اصلی و مقتضای عین ثابته یه
ناظر اولمغله عبث لازم کلدی یعنی هر استعداد قوتدن فعله خارج
اولمق لازم کلمز و عین ثابته دخی حکم تکلیفی قابلدر فاما حکم قبولی قابل
دکلدر پس بو مقوله مجلده قبول تکلیفدن تخلف ایدرلر فافهم و ثالثاً
خلقك ادیانده اختلافی هادی و مضل اسملرینه راجعدر تا کیم هر کسك
جوهرنده استیداع اولنان امر غیبی شهادته کله وعذر مقطوع اوله
قال تعالی فقد جاءکم بشیر و نذیر و رابعاً الواح دورتدر که بری لوح شهادتدر که

اثار وافعال انده مثبتدر ديگری لوح محفوظدر که امور سعادت
وشقاوت عارضه انده مکتوبدر انکچون دیوان سعدادن دیوان
اشقیایه وبالعکس نقل اولنور ولیلهٔ براءت اکا ناظردر وبری لوح بطندرکه
انده صورت سعادت وشقاوت ذاتیه ثبت اولنور وخارجده اکا کوره
اهل سعادتك دفتر عملی نورانی واهل شقاوتك دیوان کاری ظلمانی اولور
وبری دخی لوح ام الکتابدر یعنی لوح علم الهیدر که انده حقیقت سعادت
وشقاوت ذاتیه املاء اولنور پس لوح بطنده اولان صورت دفتر حقیقت
دفتردن انتساخ اولنمشدر که حذو النعل بالنعل اکا مقابل وموافقدر
نسخهٔ انفس وآفاق کبی چونکه بو مقامك اسرارینی بو وجهله بلدك سن و
حقیقة الامره واقف اولدك سن بو حدیث جابعده الی الآخر سکا مشکل قالماز
ووهم وخیال وظن وشبهه پای ادراکه بند اولماز وبعد العلم بسته نی
بسته دهن اولورسن وصدف وار اغزیکی یوموب جوهرك بطنکده
حفظ ایلرسن زیرا زمانه دهٔ نادانه کشف راز ایتمك کردن خنزیره تعلیق
جواهر کبیدر لاسیما بو مقامده اسرار مکتومه واردر که لسان وقلمه کلمز
زیرا قضا وقدردن بحث اولنماز وکلموا الناس علی قدر عقولهم حدندن
بیرون اولانجای خلاص بولماز **فوالذی لا اله غیره**
شقاوت عارضه نك مآلی سعادت اصلیه وسعادت عارضه نك غایتی

غایتی شقاوت ذاتیه اولوب السعید قد یشقی والشقی قد یسعد مضمونی
بیانه شروع ایدر تقریر کلام فوالله الذی لا معبود بالحق غیره دیمکدر که
فاء معنای شرطی افصاح ایدر ای اذا کان کل من الشقاوة والسعادة مکتوبة
بالقلم الالهی فی لوح الازل وبالقلم الملکی فی لوح الابد بحیث لا یتغیر المکتوب
بحال من الاحوال لانه یرجع الی قابلیات الاعیان فی ازل الازال فوالله الخ
وقسمدن مراد کلام آتی یی تاکیددر که هر کسك قضا سریدر وبوندن فهم اولنور که
فی الحقیقه کسبك مدخلی یوقدر اکرچه امارت سعادت وشقاوتدر نتکیم اعملوا
فکل میسر لما خلق له اکا دالدر یعنی انسان ما خلق لهی اولان عمله مهیادر
اکر یوریشی صلاح یوریشی ایسه غالبا حسن خاتمه علامتیدر واکر حرکتی
فساده دائر ایسه غالبا سوء خاتمه نشانیدر وبالآخره انما العبرة بالخواتیم
ونقیجه کتاب ازلك حکمی اولان عمل اوزرینه مختوم اولور وبوراسی محل
حیرت اولمغله افلا نتکل بنا دیو سؤال اتدکلرنده انلری طریق غالبه
ارشاد ایلدی زیرا امر مجهولده ادب بودر که مقتضای تکلیف اوزرینه
تمشی ایلیه وفی المثل اوته سن صورمیه زیرا اوته سی فمن وجد خیرا
فلیحمد الله ومن وجد خلافه فلا یلومن الا نفسه سرینه دائردر وبو معنای
هائلدن اوتوری دأب نبوی بحسب الغالب دعوت محمده قسم ایکن عدول
ایلدی زیرا مقام جلالدر مقام جمال دکل ومقصود تعمیمدر زیرا اکر مخاطب

واكر حكمده انلره ملحق اولنلر احد الامرين دە داخللردر كه كلجكدر پس
قسمك ماآلى فوزتكم ديمك اولدى زيرا جمله ناسه رب العالمين دن غيرى
معبود بالحق يوقدر فاعرف ‹ إِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ الْجَنَّةِ
ليعملده لام ابتدائيه دركه تأكيد ايچوندر داخل اولمشدر نتكيم قرانده كلور
وانّ ربّك ليحكم بينهم عمل ايله مراد عمل مشروعدر زيرا اهل جنته مضاف
اولدى اهل الجنة خاصة الجنة ديمكدر كه الله تعالى انلرى جنت ايچون
خلق ايتمشدر اهل الله كبى كه الله تعالى انلرى كندى ذاتى ايچون اصطفا
ايلمشدر واهل القرآن دخى اهل الله در پس اهل جنت ايله اهل قرآنك
فرقى بودركه اهل جنت فعل حقه واهل قرآن صفت حقه خدمت ايدرلر
وصفت ذاته فعلدن اقرب در واكر اسم مسمانك عينى در ديدكلرى
كبى صفت دخى موصوفك عينى در دينلورسه اهل قرآن اهل الله اولور
وعرفادن انا القرآن دينك مرادى جامع الحقائق اولدوغن افاده در
والا ممكن واجبه ومخلوق غير مخلوقه منقلب اولماز ‹ حَتَّى مَا يَكُونُ
بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ › حتى ابتدائيه در يعنى مابعدى
كلام مستأنفدركه من حيث الاعراب مابعدنك ماقبلنه تعلقى يوقدر
يوخسه ابتدادن مراد مابعدنك مبتدا اولمسى دكلدر زيرا ابتدانك اطرادى
يوقدر بلكه مابعدى جمله شرطيه دخى واقع اولورحتى اذا جاء نا وفار التنور كبى

كبى وحروف ابتدا اولدينى مابعدنك ماقبلنه غايت اولماسن منافى دكلدر
پس مانافيه ويكون مرفوعدر وبعد الجمله عمله غايتدر يعنى سزدن بريكوز
اهل جننك عملى ايله عمل ايلر وانلره لايق ومناسب اولان وجهله ايش طوتار
اول غايته دكين كه انك ايله جنت اراسنده اولماز الا بر ذراع مسافه اولور
وجنته دخوله قرب تام بولور پس ذراعله تقدير غايت قربى تصويردر
نتكيم حديث قدسيده كلور من تقرب الى شبرا تقربت اليه ذراعا مقصود
قرب معنوى يى تمثيلدر اراده ايسه ذراع اولماز شول معنادن كه ذراع
ذال معجمه ايله كتاب وزنى اوزرنه آرشون ديمكدر ما يذرع به معناسنه
دمردن اولسون اغاجدن اولسون برابسه حسباتده اولوركه مذروع و
ممسوحدن ذراع تعبير اولنور ذراع من الثوب والارض كبى بو راده مراد
قرب حكمى در زيرا قرب حقيقى آخرتده اولور مع هذا عمل ايله قرب جزائله
قرب كبى در دكه ايكيسى بردر نتكيم قرآنده كلور فمن يعمل مثقال ذرة خيرا يره
يعنى بر جزاء دنمكدر وبوداردە مقام قلبده قرب همان جنتده قربدر
زيرا قلب جنت عاجله در ‹ فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ ›
سبق اصلنده سيرده تقدمدر بو راده غلبه معناسى تضمين اولنمغله
على كلمه سى ايله تعديه اولندى كتابده لام عهد ايچوندركه مكتوب ملكدر
مكتوب ملك ايسه مكتوب بازلى ايله مسبوقدر سابق ذاتى ايسه امر لاحق

عارضی ایله متغیر اولماز بو سببدن عوامّ ناس لاحقه‌دن خوف ایدرکه سوء خاتمه‌دن در
وخواصّ ناس سابقه نظر ایدرکه کتابت ازلیه‌در ولکن اَولی اولان حکم حاله
مقیّد اولوب ابن الوقت اولمقدر نتکیم بالاده ذکر اولنان اعملوا فکلٌّ الحدیثی
اکا دالدر معنی بودرکه پس دفتر ملکده یازیلان قضاء سابق مقطوع اول
اهل جنت عملی ایله عامل اوزرنه غالب اولوب واعلموا انّ الله یحول بین المرء
وقلبه موجبنجه سالك اولدیغی طریق اوکنه سدّ اولوب صاغندن صولندن دوندیرر
ودست تضاده مغلوب اولور قال الله تعالی واذا اراد الله بقوم سوءاً فلا مردّ له
یعنی مراد حق اراده‌تندن تخلّف ایتمز والّا مغلوب وزبون اولمق لازم کلور
بو ایسه مقتضای الوهیت وربوبیتدر زیرا مألوه ومربوب آله ورب
الندە زبوندر یوخسه خلافی دکل قال تعالی ید الله فوق ایدیهم یعنی ید کلّیۀ الهیه
ایادی جزئیه کونیه‌نك فوقنده‌در دست ید دستها، فرزندان فوقنده
اولدیغی کبی وقال تعالی وهو القاهر فوق عباده یعنی حق قاهر ومالك وعبد
مقهور ومملوکدر **فیعمل بعمل اهل النار فیدخلها**
فیدخلها رفع لامه در وفاء سببیه در یعنی سبق کتاب سببیله اهل
نارك یعنی جهنم ایچون خلق اولنان طائفه عملی ایله عمل ایدوب بو عمل سببیله
ناره داخل اولور وجنته قریب اولدیغی مفید اولماز زیرا دست قضا ایله
مردود اولور نتکیم بر سفینه ساحله قریب اولوب سلامت بولاجغی وقتده مقابله

مقابله سنده ریح عاصفه هبوب ایتمکله کری دریایه دوندروب موج
هائل ایله مبتلی ایدر واو لحاله غرق اولنجه کیدر الحاصل دنیاده حکماً و
آخرتده حقیقةً داخل نار کبری اولور ابلیس وامثالی حالی کبی بعده بوراده
لف ونشر مرتّب وارددر که اجمال وتفصیلده قرآنده نظیری فمنهم شقیّ وسعید
آیتیدر که شقی اجمالده تقدیم اولندیغی کبی تفصیلده دخی تقدیم اولنوب
فامّا الّذین شقوا ففی النار وسعید تأخیر اولنوب وامّا الّذین سعدوا
ففی الجنّة دنلدی وآداب قرآنیه دندرکه شقاوت اشقیایه نسبت اولنمدی
وسعادتده سعدوا دنلدی اسعدوا معناسنه که سعادت انلر ایچون
تقدیر اولندی دیمکدر ومقدّر کسی دالله الله تعالیدر فاعلم ذلك
وبونده طریقتده مرتدّ اولنلرك حاللرینه دخی اشارت وارددر ودیمشلردر
مرتدّ الطریقة اعظم ذنباً من مرتدّ الشریعة زیرا کفار طریقت کفار
حقائق وکفار شریعت کفار احکامدر وکفار حقائق منافق منزله سنده
درکه ظاهری ایمان وباطنی کفردر ومنافق ایسه نارك درك اسفلنده
در پس اکر انك ذنبی سائرلرك ذنبندن اعظم اولمسه درك اسفلده
معذب اولمازدی درك اسفل ایسه حرارتی سائر طبقاتك حرارتندن
اشدّدر وبوراده درك اسفل درکه طبیعتدر که زیاده ظلمانی وجوع
وعطش حرارتی اکا مخصوصدر پس طریقت مردودی بودر که مردود

اولوب جهنم طبیعتده یانوب قالور و برد و سلام روح عالی بولماز «

وَإِنَّ أَحَدَكُمْ لَيَعْمَلُ بِعَمَلِ أَهْلِ النَّارِ » ان کسرله در

اولکی کبی زیرا قسمینک صکره مکسوردر بوراده عمل بطریق التغلیب اعتقاده
دخی شاملدرکه کفردر شقی اولده اولان عمل ایمانه شامل اولدیغی کبی
وایکی محلده بله احد ایله تعبیری بعضیته دلالت ایدر زیرا خلقک برقسمی
مرزوق البدایه والنهایه در و برقسمی بونک خلافیدرکه محروم البدایه و
النهایه در وبو ایکی قسمک سعادت وشقاوتی ذاتیه در و برقسمی دخی مرزوق
البدایه ومحروم النهایه در و برقسمی دخی بونک خلافیدرکه محروم البدایه
ومرزوق النهایه در وبو ایکی قسمک سعادت وشقاوتی عارضه در و حمله
عرش اولان ملائکه نک الیوم دورت عدد اولدیغی ذکر اولنان اقسام اربعه
اعتبار ایله در وقوم قیامتده سکز اولدیغی هر برینک صورت ومعناسنه
کوره در واو لسکزک بری صورت اسرافیل و بری صورت جبرائیل و بری
صورت میکائیل و بری صورت عزرائیل و بری صورت آدم و بری صورت محمد
و بری صورت ابراهیم و بری صورت اسمعیلدر علیهم السلام کم صورت آدمیته اسرافیله
ومحمدیته جبرائیله وابراهیمیته میکائیله واسمعیلیته عزرائیله مضاف ومنضمدر

حَتَّى مَا يَكُونُ بَيْنَهُ وَبَيْنَهَا إِلَّا ذِرَاعٌ «

بونده اشارت واردرکه کل آت قریب اعتبارا دیله عمر انسان برساعت وبلکه

وبلکه برلحظه کبیدرکه غایتی موتدر وموت برزخه و برزخ حشره متصلدر
نتکیم حدیثده کلور من مات فقد قامت قیامته یعنی یوم موتله یوم قیامت همان
برکون کبیدر زیرا اجزاسی بری برینه متصل وسریع الانقضادر و جنت
مؤمنلره تقریب اولندیغی کبی جهنم دخی کافرلره تقریب اولنسه کرکدر زیرا جنت
ونار کویا هرکسک حالا مرأی ومشهدنده درفاعرف «

فَيَسْبِقُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ » ومانحن بمسبوقین

سرینه اشارتدر یعنی الله تعالی وقضاسی اولیسی سابقدرکه هیچ برفرد انک
فی المثل اوکن الغه قادر دکلدر بوجهتدن غیریلر مسبوق واو سابقدرکه
هیچ برنسنه اندن فوت اولماز واو جمله نک اوکن آلور بوراده بوایکی
عاملک اوکنی آلوب مرادی ایله کندی اراسنده حائل اولدیغی کبی سؤال
اولنور ایسه که چونکه حقیقت حال بودر پس نیچون شقی یی اول امردن شقی
قلمدی بلکه برقاچ کون سعادت عارضه ایله سعید قلدی و کذلک
سعیدی اول امردن سعید قلمدی بلکه بحسبی شقاوت عارضه ایله مبتلی
ایلدی جواب بودرکه اسماء متقابله نک حکمی اختلاف احوالدر پس اکر اختلاف
اولمسیدی اسماء جمالیه وجلالیه نک آثاری ظهوره کلمزدی بوجهتدن قرآنده
کل یوم هو فی شأن یعنی هر آن غیر منقسمده حق تعالی شؤون مختلفه دن
برشانده وبلکه یکری دورت ساعتده هرکسه کوره یوز یکوری درت بیک

شأنی وارد درتکیم مؤمن وکافرک بهر یوم تمشربینک خاطره سی وارد که
کندینک اکا وقوفی یوقدر مکرکه کاملانسدن اوله چونکه برکادک ظهوری
کار آخرک بطوننه موقوفدر لاجرم الله تعالی هر لحظه ده ایجاد واعدامدن
خالی دکلدر زیرا هرنسنه نک کمالی غایتنه وصولده در وبو تقلیباتدن اوتوری
حدیثده کلور قلب المؤمن بین اصبعین من اصابع الرحمن یعنی قلب مؤمن
قبض جلال وبسط جمال اراسنده در که صورتدن صورته تحولده در نتکیم
شعرده کلور کل یوم یتلون غیر هذا بک اجمل یعنی شاعر محبوبی رد
وقبول وتقریب وابعاده تلونه نسبت ایدر جمله مناسب اولان ایسه
دائما قبول وتقریبله معامله در ولکن محلک قابلیتی اولمجق لاجل التربیة
تلونات مختلفه ظهور ایدر وحدیثده کلور اللهم یا مقلب القلوب ثبت قلبی
علی دینک وطاعتک یعنی قلبمی توحید وطاعتک اوزرنه تثبیت ایله حسن
حالدن سوء حاله تقلیب اتمه وقرآنده کلور ربنا لا تزغ قلوبنا بعد اذ هدیتنا
یعنی هدایتدن صکره ازاغه امور ممکنه دن اولمغله عدم ازاغه ایله دعایه
تحریض اولندی اکر معلقاتدن ایسه ودیمشلردر که دعایه توفیق اجابتدن
اوتوریدر پس غافل ایلن متیقظ برده کلدر الحاصل کرچه قضایه کوره ایش
قالمامشدر بلکه کان ما کان وجف القلم موجبنجه امر قدر مختوم در ولکن
اقضیه مختلفه واوقات مقدره حسبیله دائما تجلی زمریله عالم غیبدن

غیبدن عالم شهادته شؤون الهیه ظهور ایتمکده درکه بو ظهوراتک بدایت
ونهایتی یوقدر اولسه کرکدر فافهم جدا وحدیثده کلور که اکر سز کناه ایتمسکوز
الله تعالی سزی رفع ایدوب یریکوزه مذنب ومستغفر کتورردی تا که اسمائندن
هر بری غراسن اخذ ایده وحکمن ویره ومضمونی صورت بوله پس اکر سعید
اولمسه رحمان وامثالی اسما واکر شقی اولمسه قهار ونظائری اسما بطونده
قالوردی وکذلک اکر شقی سعید اولمسه غفار وامثالی یوز کوسترمزدی
واکر سعید شقی اولمسه یا مقلب ویا محول دنلمزدی وبوندن فهم اولندی که
دنیاده من کل الوجوه معصوم یوقدر انکچون عفا الله عنک ودخی لیغفر لک الله
ما تقدم من ذنبک وما تأخر دنلدی فاحفظه حفظک الله من الاضرار ونبهک
علی ما خفی من الاوزار ودیمشلردر که کرچه انبیایه ذنب اسناد اولندی
ولکن انلرک ذنوبی ذنوب افراد امت کبی دکلدر بلکه زلات وترک اولی مقوله
سندندر پس اندن بحث اتمک ممنوعدر نتکیم انه لیغان علی قلبی حدیثده غین
قلب قلب نبوی ندر بلنمامشدر زیرا انک قلبندن اجلی واصفی یوقدر رسول
معنادن کم تجلی ذاته مظهردر پس سائرلرده اولان غین وپرده وهیئت
ظلمانیه انده متصور دکلدر متن فیعمل بعمل اهل الجنة
فیدخلها شرح یعنی پس اهل جنتک عملی ایله عامل اولور داخل جنت
اولور مقصود ایمان وعمل صالحک حصولیدر یوخسه عملی دخوله سبب قلدی

نتيكم قرآنده كلور جزاءً بما كانوا يعملون يعنى فاء بانك هر برى سببيه دلالت
ايدر ولكن سبب موجب دكلدر بلكه دخول جنت فضلى الهى واقتسام درجات
اعمال صالحيه وخلود نيّت دائميه يه منوط در نتكيم دخول نار عدل الهى
واقتسام دركات اعمال طالحيه وخلود قصد مستمره مربوط در پس فضل
وعدلدن مفهوم اولدى كه افعال الهيه تعليلدن خارجدر انكچون ديمشلردر كه
قبل من قبل لا لعلة ورد من رد لا لعلة وحديث مذكورك ختامى
دخول جنت اولمق ماكحال رحمت واسعهٔ الهيه اولمغه دالدر

طالحه
صالحه نك ضديدر

الحديث الخامس

قطن خيراً ولا تسال عن الخبر

من أحدث ٦٦ احداث بر امر حديث وجديد كتورمكدر فامّا
بر نسنه نك حداثت وتأخر ظهورى قدمنى منافى دكلدر انكچون قرآنده ذكر
محدث ايله وصف اولندى كه مقصود خلقه كوره خبرنك حدوثيدر
بوايسه قدم وغير مخلوقيتنى قدح اتمز وبو معنادن غض وطريّ ايله تعبير
اولنمشدر نتكيم وارد اولمشدر كه بركسه قرآنى غضاً طريّاً استماع اتمك
دلسه ابن مسعودك رضى الله عنه قراءتندن دكلسون يعنى نزولى مقتدم ايسه ده
بعض افواهده تلاوت اولندقده تروتازه نزول اتمش كبى حلاوت ايراث ايدر
ومخاطبات عامه ده سكا برتازه خبر وارددر ديرلر مع هذا اخبار اتدوكى
نسنه ايتديوز كون اول شامده ويا غيرى بلده ده واقع اولمشدر ولكن

ولكن وصولى قريب العهد اولمغله خبر جديد دنلدى ودخى ديمشلردر كه بعض احكام
وارددر كه ظهورى نزول عيسى عليه السلام تأخر اتمشدر ولكن شرع قديم
نبوى در پس شرع جديد عيسى اولمق لازم كلمز زيرا عيسى استقلالله نزول
اتمز بلكه شرع نبوى يه متابعتله نزول ايدر واكا فى الجمله الهام ملك اولمق
استقلالنى اقتضا ايلمز بلكه وقتنه مرهون اولان امور شرعيهٔ خفيه يى
اظهار وتعليم وتلقين ايلر وسائر اكامل امتك دخى الهاملهٔ حالى اكا قياس
اولنه بو جهتدن بعض اعمال فاضله وارددر كه اوليا امت كشف صحيح ايله
انك صحتنه واقف اولمشلر وشرع محمدى ده اى حقيقت بلمشلر ودرست
بولمشلر وانكله عمل ايلمشلر وسائرى دخى عمله ترغيب وتحريض قلمشلردر
پس اول اعمال ظاهراً انلرك سنّت حسنه لرندندر كه اظهارى انلره مضافدر
ولكن فى الحقيقة امور شرعيهٔ قديمه دندر والا خطا اوزرنه مقرّر اولمق
لازم كلور مع هذا اخلف سلفى اول معنى اوزرنه تقرير وكشفنى تصويب
وتصحيح ايلمشدر وحالا خلافت مرتبه سنه بالغ اولنلردن من جهة الكشف
بعض احوال صادر اولور كه اجتهاد قسمندندر وعندى ظن اولنور بالذات
حقدن اخذه قادر اولمكسه دن ايسه امور ظنيه وخياليه صادر اولماز
وبعض اخبارده توفيق اتدكلرى من حيث الكشف عدم ثبوتنه بناءً در زيرا
طريق اسناد نقدر عدل عن العدل اولسه ينه مبدأ سهو ونسيان اولان

وهمدن معصوم دکلدر خصوصا کاهیجه نقل علی المعنی ایدرلر که مبدا
تاویلات وتحریفاتدر پس بر کمسه نك که معلمی الله تعالی اوله ورد ردعلی من الحق کذا
دیکه قدرت بوله سمعت بعض الفقهاء یقول کذا دین ایله برابر اولماز و بونك
فوقنده دخی کلام وارد در ولکن مستور در مسکا بو مرتبه سی کشف اولندیغنه
شاکرلردن اول زیرا فضائل اعمالده ارباب احواله اقتداء وکلاملرن استماع
لازمدر نتکیم دیمشلردر که کلام الملوك ملوك الکلام ؛ فی امرنا هذا ؛
یعنی مشغول اولوب شاننه اهتمام اتدوکمز دینمزده پس هزادن تعظیم
اخذ اولنور زیرا دین وضع الهی در یوخسه وضع مخلوق دکلدر وانك
حقنده کلور هزا دین ارتضیته لنفسی و قرآن بیورر ؛ الیوم اکملت لکم
دینکم یعنی احکام الهیه کمالن بولوب من بعد زیاده و نقصان قبول اتمدوکنه
اشارتدر زیرا حکم الهی اوزرنه حکم اولماز انکچون جمله اوراد شرعدن
مستنبط در یوخسه اراسنده عندیات یوقدر که دیوان خالقده
مخلوقه سوز دوشمز انکچون بیورر ؛ ما لیس منه ؛ یعنی شول
نسنه یی احداث وابتداع ایلسه که دینده اولان وضع الهی قبیلندن
دکلدر حکم الهی یه عدم موافقت وسنت متواتره یه مصادمه کی که بو مقوله
بدعته بدعت سیئه و امرجاهلی دیرلر زیرا شرع انکله مستانس اولدیغی
نسنه ایله یعنی جاهلیه دندر ؛ فهو رد ؛ پس اول احداث اتردوکی

اتدوکی نسنه زیاده مردوددر و باطلدر که سائرلره قیاس اولنماز نتکیم صیغه
مبالغه اکا دالدر زیرا رد مصدر بمعنی المفعولدر خلق بمعنی المخلوق ونسخ
بمعنی المنسوخ اولدیغی کبی و بوندن فهم اولندی که دیندن اولان نسنه یی
احداث اتمك لا باس در که او مقوله محدث مقبول وحقدر زیرا کتاب وسنت
واجماعه مخالفتی یوقدر بلکه امور شرعیه مستحسنه دندر الحاصل فرائضدن
صکره سنن وبعد السنن سنن خلفا ؛ وارد در که علیکم بسنتی وسنة الخلفاء
الراشدین من بعدی اکا اشارتدر کرك خلافتلری بعدیت متصله وکرك
بعدیت منفصله ایله ثابت اولسون زیرا بونلر ایچون علم وعمل ومشاهده
یوزندن خصوص مرتبه وارددر که انکله سرافراز اولمشلر و سائرلرا اوزرنه
تفوق بولمشلردر ؛ و سنن خلفادن صکره مستحسنات صلحاء مؤمنین
وارد در که بو دخی مقامنده معمول بهدر نتکیم بو مرتبه یه اشارت ایدوب
کلور ما راه المؤمنون حسنا فهو عند الله حسن زیرا فرق عدد مؤمن عام
برقلی عرفی حکمنده در فکیف که جم غفیر اوله و استحسان اتدکلری نسنه دهور
متطاوله ده مقرر اولوب قاله و بو مقوله نك حقنده من سن سنة
حسنة فله اجرها واجر من عمل بها الی یوم القیام وارد اولمشدر یعنی بدعت
حسنه دن سنت ایله تعبیر اولنمق شرع عظیمه دالدر پس هر بدعت ضلالت
اولمدی بلکه شرعه مخالف وخلقك دین و دنیاسینه ضرر اولان

بسنه ضلالت اولدی و جمعه کیجه سنی عبادته تخصیص اتمکوزدن نهی حدیثندن
نووی دیدکلری محدث صلوة رغائبک سنیه اولماسنه ذاهب اولوب
قاتل الله واضعها دیدوکی باطل وجهل محضدر زیرا اول حدیثدن مراد یهود
ونصارایه تشبهدن نهیدر که یهود عبادتی سبته ونصاری یوم احده
تخصیص ایدوب سائر اوقاتده هوالرنده کزرلر اهل ایمان ایسه جمیع اوقاتی
محافظه ایدوب خصوص اوزره اول کیجه ده شرف عظیمنه بنا مزید طاعت
قلورلر ونوافل صلوات ایله احیا ایدرلر زیرا احیاده اصل اولان صلوة ایله
درکه انده ذوق مکاشفه ومشاهده واردر واول کیجه ده خصوص اوزره
تجلی افعال واقع اولوب جناب نبوت صلی علیه وسلم غرقۀ نور افعال اولمغله
شکرا لله تعالی اون ایکی رکعت صلوة رغائب قلمشدر واول کیجه یه لیلة الرغائب
دیمک لسان ملائکه دن صادر اولمشدر نتکیم امام نسفینک یاقوته نام کتابنده
مصرحدر پس صلوته وقت مکروه وتحریمده اولمدیغنه ضلالت دیمک خطا
فاحش وعین ضلالت وجهالت ولعنت ایله بد دعا اتمک عکس دیندر نتکیم
محدث مذکوردن صادر اولمشدر زیرا لعنت شیطانه اولور سجده دن ابا
واستکبار اتدوکیچون پس ساجده لعنت شیطنتدر وحدیثده کلورکه
مؤمن سجده اتدوکده شیطان انک یاننده کریان اولارق اعتزال ایدر
وابن آدم مأمور اولدیغی سجده ایله مقبول وبن مردود اولدم دیر اشته

اشته علما درسومک مبلغ علمی بودرکه بونلر دقائق کتابدن غافللردر ومراد
نبوی یی جاهللردر وقرآنده کلورکه ورهبانیة ابتدعوها فما رعوها حق
رعایتها یعنی ابتداع اتدکلری رهبانیت اوزرینه ذم اولنمدیلر بلکه حق رعایه
رعایت اتمدکلری اوزرینه مذموم اولدیلر پس بوندن فهم اولندی که بدعت بالکلیه
ضلالت دکلدر وهر کیم طاعتی معصیت اعتقاد ایدرسه کافر اولور زیرا اصل
صلوة متفق علیه در وانی وقت مخصوصه تخصیصدن کفر لازم کلمز زیرا اوقات
خمسه اوزرینه زائده اولان صلوة سادسه کبی دکلدر بلکه نوافل طاعة الله
اناء اللیل واطراف النهار حقنده تقربدر وطریقت دیدکلری اعمال شرعیه
ایله اجتهاددر وغافلک عدم مشروعیتنه هیچ بر اهل ملت ذاهب اولمامشدر
مکر شیطان اولدیغی ایدی ارباب جهالک حالنه که دین ایچنده نیجه منکرات
فاحشه واردر که انلرک کوزلرینه کرمیوب نره ده معروفات ومستحسنات
وار ایسه مرده دل اولدقلرندن انی ابطاله یه چالشورلر وارباب‌نی سوندرمکه
سعی ایدرلر والله متم نوره ولو کره الکافرون ای مؤمن اهل انکار مجلسندن
حذر ایله والا حقدن دور اولورسن والله یقول الحق وهو یهدی السبیل
وبو مقامک بعض تفاصیلی غیر آثارده در زیرا بوراده استیفاسنه
امکان یوقدر بعده ذا بعض روایاتده من عمل عملا لیس علیه امرنا فهو رد
واقع اولمشدر مآل ومحصولی بودر زیرا اعمالدن مراد امر محدثدر که صفی بر مستند

الحديث السادس ان الحلال بين

حلال عقده منع اندن محلول اولوب تناول واستعمالی ماذون فیه اولانه
دیرلر یقال بان بیانا اتضح فهو بین بکسر الیاء المشددة یعنی بعض اشیانك
حل وحکمی دلائل ظاهره ایله واضح وظاهردر خبز ماء وفواکه ونباتات
نافعه وزیت وعسل وعنب وامثالی کبی ومعنی معلوم اولمیان دخی بونده
داخلدر دیدیلر ولکن محل خطردر نتکیم تقریرات آتیه دن معلوم اولور
قال تعالی فاسئلوا اهل الذکر ان کنتم لا تعلمون واهل ذکر مشارق ومغارب
اراسنده اولان علمایه شاملدر استیعاب تفتیش ایتمك ایسه متعسر
بلکه متعذردر تحکید دکه تیمور یانده فضلای دهردن بو قدر مؤلف
وار ایکن بلاد اسلامیه اوزرینه استیلاسنده بر مسئله مشکله واقع
اولوب استصحاب اتدوکی علما جوابندن عاجز اولیجق مدینه حلبه مرورنده
اورانك رئیس العلماسی اکا جواب ویروب جوابی حیز قبولده واقع اولدی

وان الحرام بین حرام دلیل قطعی ایله حرمتی ثابته اولوب
تناول واستعمالی ممنوع ومهجور اولانه دیرلر یعنی بعض اشیانك حرمتی
واضحه درکه کتاب وسنت واجماع ایله ثابتدر خمر ولحم خنزیر ومیته
وغیبت ونظائری کبی وبر نسنه نك حل وحرمت عیننه ویا جنسنه
تعلق ایتمك بردر وبعض اشیا واردر که اصلنده حلال ایکن بحسب المحل
مضرتی

مضرتی اعتباریله حرام اولور محرورلره کوره اکل عسل کبی نتکیم مخمصه ده
یعنی جوع شدیدده اکل حرام حلال اولور میته ولحم خنزیر وخمر وغیریلر کبی
زیرا الاجل الضرورة بو مقوله لرك حرمتی ساقطه اولور حتی امتناع ایدوب
هلاك اولسه آثم اولور وبوندن اخذ اولنور که حرام ایله تداوی ایتمك طبیب
حاذق خبر ویریجك جائزدر اگر دوا حلال بولنمیسه تداویدن امتناعله هلاکه
ایسه اثم یوقدر زیرا دوانك تاثیری مظنون وغذانك مقطوعدر وابن عبد السلام
کتاب الوسائلده دیمشدر که برکمسه صوئی مسکر نیتنه ایجسه قلیل وکثیری
حرام اولور مسکرك حلنی اعتقاد ایتمك کبی یعنی محرمه حلالدر دیمك کفردر
پس شارب الخمر عاصی واکل الحشیش اولانه کافر دینلور انتهی بالمعنی وحشیش
وبنج وافیون محرماتده درج اتدیلر وابن حجر جوزة الطیب یعنی هندستان
جوزنك خرده سی که اطفاله یدورلر مسکردر دیو حرمتنه فتوی ویردی
وبو خصوصده شافعیه ومالکیه وحنابله دن نص نقل اتدی واگر حد سکره
واصل اولورسه مقتضای کلام حنفیه دخی حرمتدر دیدی والعلم عند الله
واحیاء علومده کلورکه نبات قسمندن مزیل عقل وحیات وصحت اولان حرامدر
مزیل عقل بنج وخمر وسائر مسکرات کبی ومزیل حیات اولان سموم کبی ومزیل
صحت اولان ادویه کبی که وقتنك غیریده استعمال اولنه وبو مجموعك حرمتی
ضرره راجع اولمغله در خمر ومسکراتدن ماعداسی زیرا اسکر ویرن نسنه

قليل ايسه ده حرامدر لعينه ولصفته كه شدتيدر واما سم اكر قليلى ويا عدلى
تعجينى سببيله مضر اولمزسه حرام اولماز بوندندركه لحوم افاعيدن تركيب
تركيب اولنان ترياقى اكل اتمك جائزدر وضررکه اصل فطرته راجع اوله
سائر مضراتدن اقبحدر شرب دخان كبى كه طبيعت ثانيه اولوب استثقال
عباداته مؤدى اولور ربوا ايسه يا كفر وياخود كفره قريب نسنه در وصلوة
مسعودى ده كلوركه برحيوانى ويا برمرغى ازاد ايلسه هركيم طوتارسه
اكا مباح اولسون ديمك كركدر والا انى صيد ايدنه حرام اولور وغيرك
ملكندن يدوكى دانه وامثاللرك وبالى انك كردننده قالور زيرا اباحت
اتمدكجه هنوز آزاد ايدنك تصرفنده كبيدر ﴿وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ﴾
يعنى حلال وحرام ميانندە مشتبه نسنه لر واردركه تعارض ادله وقوعيله
من وجه حلاله ومن وجه حرامه مشابهدركه احد طرفينى آخر اوزرينه ترجيح
اتمك عسيردر پس بويله مواضعده شان متقى بودركه بيان شافى حصولنك
توقف ايليه ونصه هيچ بر وجهله ظفر بولنمديغى صورتده طباع سليمه اهلنه
مراجعت ايده زيرا انلرك تحليل اتدوكى حلال وتحريم اتدوكى حرامدر قال تعالى
يسألونك ماذا احل لهم قل احل لكم الطيبات يعنى طباع سليمه اهلنك
استطابه واقبال اتدوكى طيب واستخباث وادبار اتدوكى خبيثدر وقال تعالى
ويحرم عليهم الخبائث وطباع سليمه دنلدى زيرا اهل بادیه وانلرك حكمنده اولنلرك

بناسب بعنا
نه مرهدس نه حکم استرلی
نفعل قلب سلیم اسمرلی

٩٢

اولنلرك استطابه واستخباثنه اعتبار يوقدر زيرا الاشياء ضارة دخى
نافعه دن عد ايدرلر حالا شايع الاستعمال اولان دخان كبى كه خبثه ظاهر
عند من طبعه طاهر انشا نيله معلم وارباب دل عندنده غير مسلم دراشته
نفسانى وشيطانى روحانى ورحمانى دن بويله مواضعده ممتاز اولورلر اكرچه اهل
دعاوى بزه ضررى يوقدر ديولاف اورزلر واوليادن كباردن ابو على الرودبارى
قدس سره سؤال ايدوب شول كسنه كه استماع ملاهى ايليوب بكا حلالدر زيرا
بن درجه يه واصل اولدم كه اختلاف احوالك بكا تاثيرى يوقدر ديو مقوله لر
حقنده نه جواب بيوررسز ديدكلرنده جواب ويردى كه نعم واصل اولدى
ولكن جهنمه واصل اولدى ديدى يعنى انسانده قوت حال اولسه بله تحليل
حرامده مؤثر دكلدر بلكه ظاهر شرعى مراعات ومحافظه لازمدركه جاده كمال بودر
﴿لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ﴾ اول مشتبهات حلالميدر
حراممیدر خلقك چوغى بلمز بلكه انلرى قليل علما اولان راسخون فى العلم
مقوله لرى تميز وتشخيص ايدر وهرماده يى اصلنه ارجاع ايلر پس مشتبهاته
عدم علم صورتنده مكروه ديمك لازم كلور نتكيم امام قرطبى تصريح اتمشدر
وكراهت ايكيدر برى تنزيهيه دركه تركى اولادر وبرى تحريميه دركه
تركى واجبدر ولكن انكارلى كفر لازم كلمز زيرا نص قاطع ايله ثابت دكلدر
انكچون كراهت ايله تعبير اولندى وفقهده شايع اولان كراهت تحريميه در

وبعض كبار بيورمشلردركه مباح مخالفت نفسه اقرب ايسه انها والكرنوا نفقته
اقرب ايسه تركى لازمدر زيرا تركله مجاهده حاصل اولور زنهار حفظ فانه نافع
والا فما اغفلك وكرمانى ديمشدركه مشتبها اودركه حل وحرمتى واضح
دكلدر انكچون اكثر ناس انى بلمز اما علما يا نص ويا قياس ويا استصحاب
ويا غيرى وجهله انك حكمنى بلورلر چونكه برنسنه حل وحرمت ميانه‌سنده
تردد ايده وحقنده نص واجماع اولميه مجتهد اجتهاد ايدوب اول شبهى
دليل شرعى ايله يا حله ويا حرمته الحاق ايليه وكاه اولوركه دليل شبهه‌دن
خالى اولماز اوچ حسبيله ورع انى ترك ايتمك اولور وچونكه اول بابده مجتهد
بردليل ظاهر اولميه اوراده اوچ مذهب واردركه حل وحرمت وتوقفدر
وامام غزالى ديمشدركه اكثر علما متفقلردركه شبهاتده طاعت والدين
واجبدر اكرچه حرام محضده واجب دكلدر حتى طعامده انلردن منفرد
اولمقدن متكدر اولسلر بر يرده مجتمع اولوب اكل ايتمك واجبدر زيرا ترك
شبهه ورعدر رضا والدين ايسه واجبدر وحديثده كلور دع ما يريبك
الى ما لا يريبك ودخى كلمشدركه استفت قلبك چونكه قلبك برنسنه‌يه مطمئن
وسن كه سليم الطبع والصدر اولاسن اول نسنه سكا حلاله والا حرامه
اشبهدر وبو معناده كمال خواص ناس كيدر زيرا انلر مقتضاى داعيه والهام
نه ايسه انكله عامل اولورلركه عين حكم شرعيدر اكرچه اعتقاد اغيارده كوره

كوره غيردر قال تعالى حكاية وما فعلته عن امرى «فمن اتقى
الشبهات» بونده اشارت واردر شبهه ومشتبه بر معنايه‌در
يعنى شبهه اودركه حكمى متيقن دكلدر بلكه بر وجهى حلاله وبر وجهى حرامه‌دور
على السواء من غير تغليب وشبهه دنلدى زيرا من وجه حقه مشابهدر
وشبهه غرفه وزنى اوزره جمعى شبهات كلور ضمتين ايله غرفات كبى
واتقاء پرهيز وحذر ايتمكدر ومعنى بودركه پس شول كمسنه كه حل دليلى
واضح اولميان نسنه‌لردن اجتناب ايليه يعنى انكله عمل ايتميه وتناول
واستعمالدن حذر ايليه بوراده فمن اتقاها ديمدى مع هذا ظاهر ايدى
بلكه مظهرى مضمر يرينه وضع ايتدى اجتناب شبهاتك شاننى تعظيم ايچون اوتورى
انكچون ورعده اهتمام ايتديلر وپرهيزده غاية الغايات ايرنجه كتديلر
«استبرأ لدينه وعرضه» سين مبالغه ايچوندر زيركم
قرآنده كلور ومن كان غنيا فليستعفف يعنى استعفف عفتدن المفعد
كويا زياده برائته طالبدر زياده عفته طالب اولان كبى استبرا مهموز
در انكچون تخفيف اولنماز بلكه محل وقفده تخفيف اولنور وعرض انسان
جانبه الذى يصونه بوراده عرضدن دين اوزرنه عطف ايتدى زيرا انسانه
تهمت يا شرعدن ويا عرفدن بوزند ندركه اتقوا مواضع التهم موجبنجه انكسندن
دخى پرهيز لازمدر ووارد اولمشدركه عرض المؤمن كدمه يعنى مؤمنك

عرضنه شين وعيب ويره جك معامله اتمك سفك دني كبي در ديك
اولوركه اويله متقی كسه دينك ذم شرعيدن وعرضنك ذم عرفيدن برائت
ونزاهتنی طلب ايلدی زيرا جهت شرعده اهل مساهله اولان كمسه
لابد دين يوزندن مدخول اولديغی كبی لسان عامه دن دخی خلاص اولماز
والحاصل دهكلوركه استبراء دين وورع اوددكه مالكی معلوم اوليان اموال الله
ويا ظلمله بنا اولنان ربط ومدارس وقناطردن حذر ايليه ولكن شيخ شهاب
الدين السهروردی وزين الدين الخوافی ومحمد بن ادريس النخجوانی وامثالی
ديمشلردركه مال ولاتدن بنا اولنان مدارس وخانقاهاتده اهل ارادتك
وغيريلرك سكونی لا بأسدر مدارس سمرقند وبخارا وخوارزم وهراة وطوس
وامثالی ملوك وسلاطين بنالری ايكن نيجه صالحلر ومؤلفلر ساكن اولمشلردر
پس سالكلرك بطريق الاولی در وظاهر انسان صلاح اوزرنه اولیجق
حسن ظن ايدوب صله سنی قبول وبناسنه دخول لا بأسدر خصوصا كه
صلات سلاطينی قبول اتمك واجبدر والا مبايعه سندن خارج واهل
بدعت اولمق لازم كلور وبر كسه نك مالنده حرام اولسه انكله معامله نی
ترك اتمك ورعدر واكر جمله مالی حرام ايسه انكله معامله دخی حرامدر
دكلم آدنبی حلالدر ولكن امام جعفر صادق رضی انی اكل اتمشدر پس حال
سلوكده ورعده تدقيق ايدنلر مختلف فيه دن تورع ايدرلر ومن

ومن وقع في الشبهات وشول كسه كه شبهاته دوشه
يعنی انی عادت وانكله عمل ايليوب تقواده مسامحه ايده
وقع في الحرام حرامه وقوع صددنده اولور وحرام الله عمله
مقاربه بولور زيرا حرامك حريمی حولنده يعنی دائره سی چوره سنده در
وشبهاتدندركه بر نسنه اشترا ايدوب ثمنی ذمتنده مقرر اولدقدن
صكره مال حرامدن دفع ايده اكرچه فتواده مرخصدر ولكن التقوی
فوق امر الفتوی واكر مال حرامه اشارت ايدوب شول اقچه ايله شو ثوبی
ويرديسه اول ثوبله نماز قلمق صحيح اولماز زيرا نجس حكمنده اولور طهارت
ثوب ايسه شروط صلوتدندر وعلی تقدير الصحة ثواب اولماز پس ساترك
كراهتله تأديه اولنان صلوات كبی اعاده سی لازم كلور نتكيم حديثده كلوركه
ايكی كسه نك نمازی باشنی تجاوز اتمز بری عبد آبق وبری دخی ناشزه
زيرا ديمشلردركه عدم قبولدن عدم صحت لازم كلمز پس نمازلری صحيح ايسه
دخی بی ثواب ايده و اشباهده كلوركه ثوابه صحت عبادت شرط دكلدر بلكه
نيتی اوزرنه مثاب اولور تعمد اتمزسه مثلا كندی طهارت اوزرنه ظن
ايليوب بلا وضوء نماز قلسه مثابدر انتهى فاما غصب اتدوكی مال الله صدقه
سنده ثواب يوقدر زيرا مال غير اولديغی متحقق در پس بويله يرده
نيت كار اتمز و بر كسه خانه سنده بر نسنه بولوب كنديسنك ويا غيرنك

اولديغي متيقن اولمسه ورع اني ترك ايتمكدر نتكيم جناب نبوت صلى الله عليه وسلم
سعادتخانه لرنده بر خرما بولوب خرماء صدقه دن يعني زكوتدن اولمقدن
خوف ايدرم ديو رد ايدوب بر زكوة قيوني سائر اغنامه قاريشدقده اتمكله امام
ابو حنيفه رحمه الله كل خيفه يدي سنه تورعاً اكل لحم اتمديلر پس بولديغي
نسنه غيرك اولديغي صورتده اجتنابي بطريق الاولى در وكاه اولور كه
نعله مبادله واقع اولور چونكه غيرك اولديغي متيقن در تلبس ايتمك كركدر
مكر كه ضرورت قويه اوله وعلى هذا بو مقامك فروعنه نهايت يوقدر

كالراعي يرعى حول الحمى يوشك ان يرتع فيه

رعي فتحله اصلنده حفظ حيواندر يا غذاسيله كه حافظ حياتدر ويا دشمني
الكاوزندن دفعيله مرعى موضع رعيدر كه عجمده چراكاه دير صكره حفظ
وسياست معناسنده استعمال اولندي يعني اكر كندي نفسني واكر غيرني
سائس اولانه راعي ديرلر نتكيم حديث شريفده كلور كلكم راع وكلكم مسئول عن رعيته
وبو جهتدن عامته رعيت ديرلر زيرا واليلر وضابطلر كه خواص ناسدر انلرك
سائسلري وراعيلريدر كويا حيوانات الكلري كودر واوتلادر كبي انلري
شرعله وعرفله محافظه ايدرلر تا كه تعدي واقع اولميه اكر ظلم نفسله واكر
ظلم غيرله يرعى حال ويا صفتدر زيرا راعي معناده نكره كبيدر ولقد امر
على اللئيم يسبني كبي حول بر نسنه چوره سي وجانبي دركه انكا تحول ايتمك ممكندر

74

ممكندر وحمى الى وزني اوزرنه حمايه اولنان وناسك انكا منعي ممنوع
اولان نسنه در يقال كلاء حمى اي محمي اصلي بودر كه ملوك عرب كندي
ماشيه لريچون بعض مراعي حمايه ايدرلر واكا داخل اولان اجنبي يي عقوبتله
تهديد ايدرلردي ممالك عثمانيه ده بكلك چايرلري كبي وحديث شريفده كلور
لا حمى الا الله ورسوله يعني بو مقوله حمايه الله ورسولنه مخصوصدر كه
الله تعالى حرم مكه يي ورسول الله حرم مدينه يي تحريم ايتمشدر زيرا الارض
لله وفقيه ارض وملك في الحقيقه الله تعالى نكدر كه مراد ايتدوكي عبدي
اكا وارث قيلور پس انسان ملكي اولميان نسنه يي تغلباً ضبط ايدوب خلقي [illegible]
اورادن منع ايتمك مشروع دكلدر وميري تعبير اولنان اراضي ملوك كه فتح
ايتدكلري يرلر اولمغله كندي ملكلريدر وتوارث دخي اولنور مكر كه وقف
ويا آخره تمليك ايده لر بو صورتده ملكلرندن خارج اولور يوشك شين
معجمه نك كسريله افعال مقاربه دندر يسرع ويقرب معناسنه زيرا اوشيك دن
مشتقدر مسرع الى الشيء معناسنه ماضيسي اوشك در فتح شينله اوشك
يوردع كبي يرتع يلعب وزني اوزرنه مصدري رتع ورتوعدر كه اصلنده
اكل بهائمدر صكره اكل وشربده تبسط معناسنه استعمال اولندي قال الله تعالى
يرتع كمنع رتعاً ورتوعاً ورتاعاً اكل وشرب ما شاء في خصب وسعة او هو
الاكل والشرب رغداً في الريف او بشره وفلان يرتع اي مخصب لا يعدم شيئاً

يرده انتهى م فيه ضميرى حمايه كيدر م بعد ذا معناى مذكور معقول وخفى
اولمغله محسوسله ضرب مثل ايلدى تاكه واضح اولوب هر كس انكله عامل
اوله پس بونده اخذ شبهه ايده نى راعى يه ومحارمى حمايه وشبهاتى حمانك
حولنه تشبيه ايلدى ولكن جانب مشبهده وقوع وجانب مشبه ده يوشك
يعنى ايشاكله كه سرعت اتمكدر تعبيرنده نكته بودر كه بركسه تعاطى شبهات
ايلسه مصادفه حرام ايدركسه قصد اتمسون زيرا تحرى ده تقصيرى
سببيله آثم اولور وياخود تساهله معتاد اولوب شبهه يه جسارت وبعده
اندن اعظم واغلظه جرآت ايدر وآخر حرامه واقع اولور نتكيم ديرلر المعاصى
تسوق الى الكفر وياخود مقاربه وقوعى تحقيقدن اوتورى در نتكيم ديرلر
من اتبع هواه فقد هلك وسرى بودر كه حماى ملوك محسوسدر كه هر ذو بصر
اولانلر اندن احتراز ايدر حماى حق ايسه معقولدر كه آنى ذوا البصيرة اولانلر
ادراك ايلر ومعنى بودر كه انك حالى دوه وامثالى نسنه رعى ايده نك
حالى كبيدر كه غيرك محميسى اولان نسنه نك جوره سنده رعى ايدر قريب اولور كه
اول مرعاى محمى يه دخول ايدوب انده رتع ورعى ايليه بو صورتده تعدى
انكله معاقبه اولور متن الا وان لكل ملك حمى م
الا حرف استفتاحدر كه كلام انكله فتح اولنور تنبيه ايچون اعلم كلمه سى كبى
تاكه مخاطب ما بعدنى عظيم موقعى اولمغله اصغا وحفظه متهيئ اوله ويشار ايدركه

75

كه الا تحقيق افاده ايدر زيرا همزه استفهام ايله لادن تركيب اتمشدر همزه
استفهام ايسه حرف نفى اوزرنه داخل اولسه تحقيق افاده ايدر الا يعلم
كبى كه معناسى بلمزمى يعنى بلممك يوقدر بلكه بيلوردر ديمكدر اما لفظى دخى الا كبيدر
لكن الاده ما بعدى قطعا ان مكسوره در واماده فتح وكسر جائزدر ملك كسر لام ايله
مالكدن ابلغدر زيرا مالك صاحب الملكدر كسر له كه شيرى وياهبه وياارثله
اولان متصرفدر ملك ايسه صاحب الملكدر ضمله كه تصرفى بطريق الاستيلاء
والتسلط اولمغله دخى شاملدر قال تعالى ولله ملك السموات والارض يعنى
اجرام علويه وسفليه نك امر ونهى وتسخيرله تصرف وسلطنتى الله تعالى نكدر
بعد ذا وانده واو ابتداء در كه نحاة اكا واو استيناف ديركه ما بعدنك
ما قبلندن انقطاعنه دلالت ايدر زيرا واو استيناف مسبوق بالكلام
اولديغى يرده بطريق الاولى در وبعضيلر الا يى انتبه وان يى احقق ايله
تاويل ايليوب عطف الجمله على الجمله ايلمشلردر وبعضيلر مقامه مناسب اولان
محذوفه معطوف قلمشلردر ولكن اولكى اولادر ومعنى بودر كه اكاه اولكز كه
تحقيق بلوك عربك وغيريك هر پادشاه ايچون خلقدن حمايه ايدوب اكا داخل
اولانه وعيد وتهديد اتدكلرى مراعى ومواضعى واردر نتكيم اهل جاهليتده شايعدر
الا وان حمى الله محارمه م محارم محرمك جمعيدر تشديد ايله
مكلف وزنى اوزرنه ومحرم مسكن وزنى اوزرنه موضع حرمتدر كه نامحرمك

ضديدر يعني متنبه اولوكزكه الله تعالى نك حمايه ايليوب وتوعدن دكل بلكه
قورقدن بله نهي وتخويف ايلدوكي نسنه معاصيدر كه تحريم ايلمشدر جنايت
على النفس وعرض ومال وقتل وزنى وسرقه واكل مال بالباطل وقذف وخمر
وكذب وغيبت ونميمه واشباهي چونكه حماي ملكدن احتراز اولنمق خوف عقابدندر
پس حماي حقدن حذر اولنمق اوجبدر زيرا عقاب عظيم وبطش شديددر بوراده
محارم مطابقةً منهيات والتزاماً مامورات اوزرنه اطلاق اولنور زيرا
نهي امري مستلزمدر وجانب حقده وقوعدن تهديد قربه دخي شاملدر قال تعالى
تلك حدود الله فلا تقربوها يعني الله تعالى مواقعه دن حذردن اوتوري
مقاربه دن نهي ايتدي قليل مسكر كبي كه كثيره مؤديدر ونفسني اوزرنه امني
اوليا صائمه تقبيل كبي كه جماعه داعيدر واجنبيه ايله خلوت ايتمك كبي كه
شيطان انكله بله اولمغله ملامسه يه باعثدر وحديثده كلور لعن الله السارق
يسرق البيضة فيقطع يده يعني اكر بيضه دن مراد بيرطه سرقه سيله جميع
مذاهب اوزرنه قطع يد لازم كلمز پس مراد اقتضاي ايتمين نسنه يي سرقه ايتمك
موجب قطع اولان نسنه يي سرقتيه تدرج ايدر ديمكدر كه نهيه سد ذريعه
ديرلر نتكيم صبي نك ابويني صبي يه الباس حريردن نهي اولنديلر زيرا صبي حال
بلوغه دك انكله تعود ايدر بحيث بعد البلوغ لبسنه مؤدي اولور وشرب خمر
مفاسد كثيره يه مؤدي اولديغي كبي وتذكره قرطبي كلوركه الله تعالى اون درهمي وعند

وعند بعض اهل العلم اوج درهمي واندن دخي اقلي سرقه ايله يمين مؤمنك
قطعني ايجاب ايلدي پس دنياده حال بو اولنجق عذاب آخرتدن دخي حذر ايتمك
كركدر معلوم اوله كه حدود الله ديدكلري افعال مكلفيندر اولا احكام
خمسه دركه وجوب وحظر وكراهت وندب واباحتدر پس حركت ويا سكونله
متصرف اولان كمسنه واجب ومحظور ومكروه ومندوب ومباحدن يعني
بونلرك برندن خالي اولماز پس اكر فعلي واجب اولان يرده تصرفي تركله اولورسه
جانب تحديد اولنان حدي تعدي ايتمش اولدي تركي واجب اولان يرده
فعل ايله تصرف كبي بو مقوله فعل وتركله تعدي ايلمك معصيتدر واكر
واجبك عدم وجوبني ويا منهي نك عدم حرمتني اعتقاد ايدرسه كفردر
حتى نفس مباح سائر حدود كبي احكام الهيه دن اولدوغنه اعتقاد ايتمسه
كفر لازم كلور اكرچه خصوص اوزرنه متعلق مباحي انكار ايتمك كفر دكلدر
ومباحه امر سلطان لاحق اولسه واجب كبي اولور نتكيم امر مكروهدن نهي
دخي اول مكروهي حرام درجه سنه ايصال ايدر زيرا الله تعالى اولوا الامري
كندي منزله سنه تنزيل ايدوب اطاعتيله امر ايتدي كه بوراده امري وجوب
ايچوندر پس صلوة رغائب وبرات وقدر واشباهي ايله امرلرنك وشرب
دخان ونظائرندن نهيلرنك حكملري بوندن معلوم اولدي فاعلم ذلك
الا وان في الجسد مضغة يعني حرام وشبهه تورع

اتمك قلبك صلاحه میلی وعدم تورعی قلبك فجوره انجذابی حسبیله اولمغین
بو معنایه تنبیه ایدوب بیوردی که معلوممز اولسون که جسد انسانده
بر لحم پاره وارد رکه **اذا صلحت** ای فتح لام ایله وضمیله ولكن فتح
افصحدر نتكیم قاموسده كلور صلح كمنع وكرم یعنی منع بی تقدیمنده فتح
لامك اولویتی فهم اولنور صلاح حالت مستقیمهٔ نافعه اوزرنه اولمقدر
ضدی فساددر که حال استقامتدن ومنتفع به اولمقدن خروجدر وبعض
كبار بویوردیلر که صالحلر انلردرکه علم وایمانلرنه بوجه من الوجوه خلل دخل
اولمیه که عند الانبیاء مرغوب فیه اولان صلاح بودر چونكه انسانك حقیقتی
امكاندر مقامنه كوره تحصیل صلاحلره دعا اتمك لازمدر زیرا حالنه خلل
دخول اتمك جائزدر بناء علی هذا یا رب صالحلردن ایله دیمك شول كسنهلرك
عدادندن قیل كه هیچ بر زمانده انلرك صلاحلرنه خلل دخول اتمامشدر دیمكدر
پس صلاح امر خلقی وذاتی دكلدر انكچون خلل دخول ایدر وحضرت یوسفك
علیه السلام والحقنی بالصالحین دیدوكی بو مقامه اشارتدر بو خسه هضم
نفس ایچون دكلدر نتكیم بعض علما عدم فهمدن وهم اتمشدر ومعنای حدیث
بودر که چون او مضغه صلاح قبول اتسه یعنی هدایت حق وعنایت رب
مطلق ایله منشرحه وعلم وایمان واعتقاد پاك ونیت خیر له متصفه وخللدن
بریئه وبعیده اولسه ای **صلح الجسد كله** ای اعضا

ه

اعضاء بدنك جملهسی دخی صلاح پذیر اولور اذن وعین ولسان ویدین
ورجلین وبطن وفرج كبی که یدی عضودر وقلبله سكز اولور که جنتك
ابواب ثمانیهسی ذكر اولنان امور ثمانیهنك صلاحی مقابلهسنده مفتوحهدر
وقلبده قوای باطنه دخی داخلدر وبعض كبار اعضانك قوای اوزرنه ترجیح
ایلمشدر زیرا اعضا وسائل علم واسباب ادراكدر نتكیم من فقد حسا فقد علما
الانا ظردر الحاصل صلاح جسد ونظام ظاهر صلاح قلب ونظام باطنه تابعدر
قوت شجر قوت اصله تابع اولدیغی كبی واو مضغه صورتده هرچند صغیره
ایسه رتبهده كبیرهدر زیرا مقصود اولان صورت صنوبریه دكلدر بلكه
انده ایداع اولنان قوت لطیفهٔ غیبیهدر نتكیم نوات دخی صورتده صغیره
وحقیرهدر ولكن شجرهٔ منتهایی متضمندر که بو جهتدن عظیم القدردر وصورت
آدمیه دخی صورت عالم ایله بو سرّ سری اوزرنهدر فافهم جدا اما
واذا فسدت ای فتح سینله وضمیله دخی روایتدر قال فی القاموس
فسد كنصر وعقد وكرم یعنی كرم بی تاخیردن ضم سینك مرجوحیتی فهم اولنور
فسادك معناسی مرور اتدی یعنی چون او مضغه ضلالتله منشرحه وجهل
وكفر واعتقاد خبیث وقصد شر له متصفه اولسه وخللدن خالی اولمسه و
بو صلاح وفسادك تحققنه بناء اذا كلمهسیله تعبیر اولندی نتكیم قرآنده
كلور ان الذین اتقوا اذا مسهم طائف من الشیطان تذكروا یعنی مس طائف

مقرر در ولكن تذكر و ابصار له مرتفع اولور يس بالفعل صلاحده مصلحت
ومنفعت كثيره و بالفعل فساد ده مفسده و مضرت وفيره وار دركه صلاحده
ثبات و فساد ده عدم استقرار كركدر زيرا فساد اوزرينه استقرارده تخريب
مملكت وجود وار در بو جهتدندركه سياسات شرعيه وضع اولنمشدر تا كه
احوال متضاده يى تعديل ايليه «فسد الجسد كله»
زيرا الات منكرات ده استعمال اتمش اولور يعنى اكر اندن ارادت صالحه
صدور ايدرسه بدنى حركت صالحه والا حركت فاسده ايله تحريك ايلر تكيم
جناب نبوت صلى الله عليه وسلم بركسه يى نمازده صقاليله عبث
ويا ثوبيله لعب ايدر كوردكده بيورديلركه لو خشع قلبه لخشعت جوارحه پس
او مضغه مملكت وجودده ملك كبيدر رعيتك صلاح وفسادى اكا تابعدر
ديرلر الناس على دين ملوكهم ويا خود شول عين ويدن شول مزرعه كبى
دركه اكر عذب الماء اولورسه مزرعه دخى اكا كوره اولور ومالح اولديغى
صورت دخى اكا قياس اولنه ويا خود ارض و بدن نبات كبيدركه بلد طيبك
نباتى طيب وخبيثك خبيثدر و عمل دخى حطب ردى ويا زبل ايله طبخ اولنان
طعام كبيدر كه نكين دكلدر و بو مضغه يى تطهير و اعمال صالحه و احوال شريفه
و تجليات لطيفه تهيئه ايچون جناب نبوته اوچ ويا دورت كره شرح صدر
واقع اولوب حتى بر علقه سودا اخراج وطرح اولنوب هذا حظ الشيطان

الشيطان و مغمز الشيطان دنلدى و اول محل ما زمزم ايله غسل اولندى
كه اشرف المياه در و مصلح مضغه اولان امور چوقدر ندبر قرآن و خلو
جوف وقيام ليل ومناجات سحريه ومجالسه صلحا وتحرى حلال واجتناب
شبهات كبى زيرا شبهات قسوت قلب ايراث ايدر حتى بعض اهل ورع بر كره
برجندينك مطهره سندن صو ايچمش اولدم قرق كوندر قسوتى دروننده
چقمدى ديمشدر انكچون ابو يزيد بسطامى و ابراهيم ادهم وامثالى قدس الله اسرارهم
طريق ورعده زحمتلر چكديلر «الا وهى القلب» متذكر
اولوكز كه اول مضغه موصوفه قلب ديدكلريدركه عجم دل و ترك يورك
قلب وصنوبرى الشكل بردانه دركه صدرك ايسرنده ايداع اولنمشدر
و محل روح حيوانى دركه روح حساس حيوانى اجزاء جسده اوراندن منتشر
اولور و اول بر بخاردركه قلبده اولان دمك حرارتندن خارج اولور و لطيفه
انسانيه يعنى نفس ناطقه نك اكا تعلقى واردر و نفس ناطقه جزئيه نفس كلدن
مستفاددر و روح انسانى منفوخ انك باطنيدر و كوكل ديدكلرى فى الحقيقه
صورت مضغه ده ايداع اولنان قوت روحانيه غيبيه در و اهل قوت
مذكوره نك صاحبيدركه اسم اعظمه مالك و مظهردر و اكر بعض اسمائيه مالك
ايسه اهل دل ديرلر و اهل دلك علامتى اودر كه انفس و افاقى بربرينه
تطبيقه قادر اوله و اكا قلب ديديلر حالدن حاله تقلب اتدوكى ايچون

وسرعت خواطردن اوتوری فلك قمره مقابل کلمشدرکه قمر دور منازل
اتمکده شمسدن سریعدر قلبك دخی یکرمی دورت ساعتده یتمش بیك خواطر
سریعه سی واردر اکرچه صاحب القلبك اکا اطلاعی یوقدر وبو سرعتده
مناسبتدن اوتوری ابو البشر آدمك علیه السلام روحانیتی فلك قمرده
متحیزدر اکرچه فی الحقیقه ارواحه تحیز یوقدر وبعض کبار بیورمشلردرکه
قلب نلدی زیرا صور مختلفه وصفات متخالفه ده تقلبی واردرکه اختلاف
تجلیاته اوزرنه مبنیدر انکچون ان فی ذلك لذکری لمن کان له قلب دنلدی
عقل دنلدی زیرا عقل عقالدرکه حقی صورت واحده ایله تقیید ایدر
مقتضای کشف قلبی ایسه اطلاقدر معلوم اوله که الله تعالی قلبی عالم غیبدن
ووجهی عالم شهادتدن قلوب وجه ایچون جهت قبله استقبالی وقلبی ایچون
کندی ذات پاکنی قصدی تعیین ایلمشدر وافعال الصلوتك افضلی سجده
قلمشدر پس اکر سجده سی کشف یوزندن ایسه ابدی رفع رأس اتمزوانده
انفس وافاقده صلاحکلی حاصل اولور واکر اهل حجاب وغفلت ایسه اندن
انفس وآفاقه نظام حاصل اولماز بلکه نسیانی سببیله فساد حاصل اولور
اشته بورادندرکه خلیفه اهل عدل محضدر زیرا حاضر وذاکردر غائب
وناسی دکل سائرلر ایسه بویله دکلدر وسجده عبادت تکلیفیه درکه
انس وجنه مخصوصدر وسائر اشیانك عبادتی ایسه ذاتیه در انکچون مظهر

مظهر خیر وشر وصلاح وفساد اولان انس وجندر فاعرفه

الحدیث السابع الدین النصیحة

بو جمله یی بطریق التأکید اوچ کره تکرار بیورمشلردر نتکیم مشکوتدن
منقول وکلام ابن ملکده ثلث مرات ایله موصولدر وبوراده مضاف
محذوفدرکه عماد الدین ومدار الاسلام دیمکدر نتکیم الحج عرفة دنلدی
عماد الحج ومداره معناسنه نصیحت نصحدن اسمدر ونصاح کتاب وزنی
اوزره ایلکدر خیط وسلك کبی ومنصحه کسرله اکنه در ابره ومخیطه کبی
وناصح خایطدرکه اجزاء ثوبی بربره جمع ایلیوب قمیص ویاجبه ویاسراویل
ایدر تاکه منتفع به اوله وبو معنایه اشارت ایدوب بلاغات زمخشریده
کلور مامنع قول الناصح ان یرد قتك وهو الذی ینصح خروقتك بونده
بونده فعل ناصحی فعل خیاطه تشبیه واردرکه خیاط نوجهله خلل ثوبی
سد واجزاسن بربره جمع ایدرسه واعظ وناصح دخی منصوحك لهك
صلاحنی تحری ایدر ودینده اولان خروقنی اصلاح ایلر وبعضیلر نصحت
العسل صفیته من الشمع دن اخذ اتمشلردر یعنی قولك غل وغشدن
خلوصی عسلك خلطدن خلوصنه تشبیه اولنمشدر ودیمشلردرکه
نصیحت وصلاحدن هر بری کلمۀ جامعه درکه معانی شتایی مشتملدر زیرا
منافع وخیرات دین ودنیا بونلرك مدلوللرنده در ودیمشلردرکه ناصح

في دين الله اولان كسه علم شريعته محتاجدر كه علم شريعت احوال ناسى
متضمندر وعقل تام وفكر صحيح ورويت حسنه وتانى واعتدال مزاج
لازمدر بر كسه مقتضاى زمان ومكان واحوال ناسى بلمسه جاهلدر پس
ناصحه علم ترجيح لازمدر كه تقابل امور واقع اولدقده قنغى صورتله عمل ايده
جكن بله وكاه اولور كه منصوح لهك طبعنده مخالفت ولجاج اولوب نصيحت كار
ايتموب بلكه سنك ارشاد ايتدوكك طريقك غيريه عدول ايده جكنى بلسك
اول بابده اكا نصح ايتموب بلكه طريق خلافه سوق ايتملودر تا كه سكا غرض
نفسانيسى وارديسه سنك خلافكه كاد طوتوب خلافى يوزندن صورت وفاقه
كله ولكن امر عسير اولمغله ناصح اولان غايت آكاه وتفاوت احواله خبردار
اولملقده متعمق كركدر تا كه كم كرده راهى من حيث لا يحتسب يوله كتوره پس
بورادن مناصب دنيويه واخرويه يه هر كسك عدم لياقتى ظاهر اولدى
قلنا لمن بز ديدك كه نصيحت كيمك ايچوندر يعنى نصح وناصح معلوم
اولدى ولكن منصوح لهى بيان ايديكوز پس بو لام بيان ايچوندر ومن استفهاميه
دركه تقديرى النصيحة لمن ويا لمن النصيحة ديمكدر لمن الملك اليوم كبى وبو
مقوله بيان بعد الابهام ابلغدر زيرا نفسده على الغفله هجوم ايدن اوقعدر
ونون جمعدن مراد راوى حديث اولان تميم دارى ورسائر حاضر بالمجلس اولان
اصحاب كرامدر رضى الله عنهم ولكن سؤال حقيقة تميمك وحكما سائرلرك
دخى

80

دخى مشترك اولمغله نتكيم جواب سؤاله اقبال واصغالرى اكاد الدر قول
جمليه مضاف اولدى قال رسول الله صلى الله عليه وسلم بيانندە
بيوردى يعنى سوالدن منع ايتديلر زيرا اجمال كلام ايتدكلرى سؤاله تحريك
وبيانه توسل ايچون ايدى پس ابتداء سؤال كبى اولمدى كه انك اكثرى تمهيددر
ايچون وارد اولدى كه اتركونى ما تركتكم لله اى في حق الله
مراد الله تعالى يه ايماندر يعنى وجودنى وجوب وجودينى ووحدتنى وصفات
كماليه سنى تصديقدر وامر ايتدوكى عملده اخلاص واحكامنده حكمتنه يقين
وتسليم وحق الله حق ناس اوزرينه تقديم ونصرت دين قويم ودعوت توحيدله
تحرى مرضاة رب كريم وحريم حرمتندن رب وتاليف بين عباد الله وتبيين
اسباب سعادت وارشاد امت وامثالى كبى كه بونده شفاعت دخى داخلدر
يعنى چونكه عبد مسيئدن عفو وتجاوز ايتمك مولاى عظيمك شان قديمى وعادتى
دخى اول معنا ايله تخلقه داعيدر بو جهتدن يا رب عبدكدن ايتدوكى اسائتى
عفو ايله ديمك سن عفو وتجاوز ايله معروف مولاسن ديو مدح وثناء الهيدر
حق تعالى يه ايسه مدحدن سوكلو نسنه يوقدر كويا بو معناده مقام الهى يه
ناصح كبى اولدى الحاصل الله تعالى دنياده نصب ايتدوكى حدود شرعيه سياسته
ايله ممدوح اولديغى كبى كه انكله عالمده مضار عبادى دفع وارد ايچون عفو
اولنماز كذلك دار آخرتده عفو دخى بويله در زيرا اوراده محذور يوقدر

سائر امور دنيويه ده عفو افضلدر حتى ولكم في القصاص حيوة واقع اولمش
ايكن ولى دمدن عفو ويا ديت اولادركو يا ديت شاكي يه احسان كبي دركه اول
احسان مقابله سنده سكوت ايدوب عند الله مطالبه حق اتميه وتفاسير
وشروح احاديثده كلور كه حق الله اوزرنه اقامت حد اولنسه اول حد انكا
كفارت اولوب آخرتده انكله مؤاخذه اولنماز زيرا ايكي عقوبت بر يرده مجتمع
اولماز واكر حق آدمي ايسه تحت مغفرت وكفارتده داخل اولماز مثلا قصاصا
مقتول اولان كسه آخرتده مؤاخذه اولنور زيرا قتلي تشفي اوليا ايچوندر
پس مقدم قتل اتدوكي قتيلك حقي باقي قالور و ديوان فصل وجزاده تكرار
مأخوذ اولور زيرا الله تعالى حكم وعد لدر كه دعواي عبدي استماع ايدر وعبد
عفو اتمزسه اولدخي عفو اتمز والا ظلم لازم كلور تعالى الله عن ذلك علوا كبيرا
ولكتابه مراد قرآندر بخصوصه يوخسه كتب سماويه يه
شامل اولور وجهله دكلدر نتكيم بعض شراح وهم اتدي نتكيم ما بعدي اكا دالدر
فاهم جدا يعني قرآنك كلام الله اولدوغنه اعتقاد ومحكمي ايله عمل ومتشابهه
تسليم ايده وتأويل سمتنه كتميه بلكه تأويل وادخام حق ايچون جدال ايدنلري
منع ايده وجواب ويره ومبانيسني حفظ ومعانيسني نشر ايليه ومصحفك
يوزينه نظر ايدوب تلاوت ايليه كه افاضل عبادتدندر وحضرت عمر ويا عثمان
هر صباح مصحفي آلنه آلوب هذا عهد ربي ومنشور ربي بيوررلر دي ولحن

ولحن عرب اوزرنه قرائت ايدوب زياده ونقصاندن حذر ايده ومصحفي
مكان عاليده وضع ايليه وتعظيمده مبالغه ايده محكيدر كه جد سلاطين
عثمانيه اولان عثمان خان غازي بر كيجه بر كسنه يه مهمان اولوب اوراده
ديوارده بر معلق مصحفه الى الصباح ديوان طوروب تعظيمي سببيله ارتسي
كون حاجي بكتاش ولي يه ملاقي اولوب سلطنت عظمي ايله مبشر اولدي وبر كسنه
قرآن ايله يمين سلطانله بتر ديك قرآني تحقير دكلدر بلكه حكم قرآني تنفيذ
ايدن سلطانه رديمكدر زيرا قرآن كتاب صامتدر كه اني سويلدن انسان
كاملدر وكذلك احكام قرآنيه اوراقده مكتوبه در واني لسانه كتورن
علماء احكام وتنفيذ ايدن ملوك عظامدر زيرا امور سياسيه انلره
مفوضدر وعامه ناس اهل عرفك سطوتندن حذر ايدرلر الحاصل حضرت
قرآن لسان حال ايله نه معناني استدعا ايدرسه انك حقنده اول وجهله
حركت اتمك قرآنه نصحدر ولرسوله زمان نبويده
نصح بودر كه اكر اندن مقدما شرعا مقرر اولان سنه نك خلافي ظهور ايدرسه
يا رسول الله سزدن شويله بر سنه صادر اولدي ديه تا كه اكر اول سنتي
قصد له اشلمش ايسه حكم مشروع اولدوغي معلوم اوله واكر نسيانله صدور
اتديسه رجوع ايده نتكيم بر وقتده رباعيده ايكي ركعتده سلام ويردك
ذواليدين دير بر صحابي أقصرت الصلوة ام نسيت يا رسول الله ديدكده

امام صلوة ایلیوب سهو ایچون ایکی سجده اتدی وبو مقوله معنایه نصح
رسول دیرلر بو جهتدن وحی جلی وخفی اولمیان ماده ده مشاوره ایله مأمور
اولدی تاکه اصحابك مقتضای نظرلری اوزره اکا نصح ایده لر وبو مقامده در که
غزوه بدرده صودن بعید محله نزول ایدیجک وحیله می نزول اتدوکز
یا رسول الله یوخسه رأیله می دیندکده رأیله دیو جواب ویریجک اندن دخی
ایدی یا رسول الله بو راسی محل نزول دکلدر بلکه مناسب اولان فلان
محلدر دیو اشارت اتدکلرنده اورایه نهضت بیورلدی وفائده عظیمه سی
کورلدی بو سببدن بعض مواد ده اشیروا علی دیو اصحابه خطاب ایدردی
وحضرت عمر رضی الله عنه اساری بدری قتل خصوصنده نصح اتمش ایدی
صکره وحی الهی انك رأیی اوزرینه نازل اولدی فاما رسول الله صلی الله علیه وسلم
دنیادن انتقالندن صکره بو مقوله نصح اولماز پس لامی اجلیه اخذ اتمك
لازم کلور بو صورتده علماء امت واتقیاء ملت رسول الله ایله دینده مصلحت
اولان سنه نك میاننی تألیف ایدرلر خیاط تألیف اجزاء ثوب اتدوکی کبی
الحاصل نصح اودر که رسول اللهك جانب حقدن کتوردکی احکامی تصدیق
ودین وطریقتنه سلوکی تحقیقدن صکره حقی ایله تام ونصرتنده دائم
اوله یعنی اعداسنه معادات واحبابنه موالات واهل بیتنه محبت
واهل اهوا ومسلکندن حذر ایلیه حتی صحابه دن معروف اولنلری انکار

اتمك کفردر بو مصرحدر وامام سخاوی دیمشدر که صحبت صدیق وسائر
عشر مبشره تواترله معلوم انکار متواتر ایسه کفردر وبعد ذا نصح رسول
نصح کتابدن تأخیر اولندی زیرا کتاب نازل ورسول منزل علیه در وبر دخی
بودر که کتاب بحقه متصلدر زیرا کلام نفسیدر پس بو ایکیسنه نصح غیر مخلوقه
ورسوله وما بعدنه نصح مخلوقه نصحدر ونصح رسولده نصح ورثه رسول
دخی داخلدر ایچون شیخك صاحبی مرید صادق وموافق کرکدر تا که بری برله
تظاهر وواحدهما آخردن مقامنه کوره منتصح اوله قال ولائمة
المسلمین ای ائمة امامك جمعیدر بوراده مراد امامت کبرادر که
سلطنتدر وخلافت امامتدن خصوص مرتبه در یعنی هر امام اولا خلیفه
اولماز زیرا خلیفه سیرت نبویه اوزرنه جاری اولان کمسه در که انك
افعالنده اصلا ظلم یوقدر امیر وسلطان حالی ایسه مخلوطدر اکرچه
بو امتده ملوکدن مرتبه خلافته قریب کمسه لر کلمشدر ملوك دمشقیه دن
نور الدین زنکی وملك صالح کبی که بو ایکیسی اهل الله دن معدوددر
ونصب امام واجبدر زیرا امور دین ودنیانك نظامی اکا منوطدر واکا
مبایعه دخی واجبدر والا مبتدع اولور وامامك معصوم اولماسی شرط دکلدر
والا سجده سهو مشروع اولمازدی وحدیثده کلور صلوا خلف کل بر وفاجر
وایام خلفاده کندیلری امامت وخطابت ایدرلردی وبو معنی خلفاء

عباسیه نك یکرمنجسی راضی بالله محمده کلنجه مستمر اولدی صکره راضی
امامت وخطابت ایچون نائب تعیین ایلیوب الی الآن اول حال اوزرنه
قالدی راضی نك جلوسی اوچیوز یکرمی ایکی تاریخنده در بعده ملوك
وسلاطین رسول اللهك صلی الله علیه وسلم ظاهرده خلفا واقطاب باطنده
وارثلریدر دکرا یکسی دخی اسم اعظمك تحتنده در چونکه ملوك مصالح عباده
قائملردر لاجرم معروفده انلره اطاعت وعند الغفله ایقاظ وتنبیه
لازمدر زیرا عصمت شرط اولمیجق خطا ایتمك وهوالرینه تابع اولمق شانلرندندر
پس انلرك مجلسلرینه داخل اولان علمایه واجبدر که عباد اللهه فائده لو
اولان وجهله فتوی ویره لرتا که نظام عالم حاصل اوله یوخسه مفتی
ماجن اولمیالر والا آخرتده مسئول اولورلر وشویلکه رجال الدوله ملهوف
دیرلر تحری حق ایدنلره وقلبلری آگاه اولنلره کوره در زمانه ده
ارباب ارادتدن معدود اولنلر بله الهامدن محرومدرلر نکیف که غیرلری
پس ملائکه نك الهامده قصورلری یوقدر ولکن قاصر اولان محلدر که قلبدر
زیرا حب ظلمانیه ایله محتجبدر وسلطان اوزرینه خروج ایتمك منهیدر زیرا
مفاسد کثیره سی واردر بلکه لازم اولان شرعله وعرفله آراسنی اصلاح
وتا لیفدر ونقض مبایعه ایتمیه والا بدعته دخول لازم کلور وجهاد اقتضا
ایدرسه تحت اللواسنده بولنه اکر نفیر عام ایسه والا دعایه مشغول اولملر

اوله و فضیل عیاض بیورمشدرکه اکر بر دعوت مستجابه قادر اولسم
سلطانه صرف ایدردم زیرا سلطان قلب عالمدر که انك صلاحیله جمیع اجزاء
عالم صلاح قبول ایدر وسب سلطان منهیدر زیرا ظل اللهدر که خلق
انك سایه سنده آسوده در وسلطان عدل ایدرسه هم کندنه وهم
سکا فائده سی اولور واکر ظلم ایدرسه کندنه ضرری وسکا فائده سی
اولورکه سن اول ظلمه صبرله مأجور اولورسن ومقام شکر ومقام صبرك
عهده سندن کلورسن ولکن علم حال کرکدرکه عامل اوله سن کس سلطانك
دکله بر قصورینه نظر اولنماز علما کبی مکرکه منکر اولیا اولالر زیرا اولیا
وسائل حقدر وهرکس طلب وسیله مأموردر قال تعالی وابتغوا الیه الوسیله
زملوکی زیاده افساد ایدن ایکی سنه درکه بری اهل انکارك وبری
دخی ملاحده نك دخولیدرکه بو اعصارده بو مقوله امور مفرط مجهول
مطلق قالمشدر انکچون داخل وخارج بیلورسزدر بو جهتدن اختلال دخی
کالنده در بو جهتدن ملوکه لابددرکه علماء عاملیندن اولالر یاخود ظاهر
وباطندن خبردار اولنلرله مجالسه ایده لر والا منصور اولمزلر اشته
نصایحك اعظمی بودر فلیعمل به العاملون مکتوب عاشر متی مهر
عامه خاصه نك مقابلیدر زیرا شهرایچنده عموم وشمولی واردر
وضمیر مسلمینه راجعدرکه ولعامة المسلمین والمؤمنین دیمکدر ولکن

بورادن لام طیّ اولندی زیرا عامّه خاصّنیه تابعلردر انکچون قرآنده
کلور اطیعوا الله واطیعوا الرّسول واولی الامر منکم یعنی واطیعوا اولی الامر
دیو اولوا الامره کوره لفظ اطاعت تکرار اولنمدی زیرا اولوا الامر اتباع
رسولدرکه انلره اطاعت اتمك اطاعت رسولده داخلدر رسول جهتندن کم
رسول اطاعتده مستقلدر نتکیم قرآنده کلور وما اتاکم الرّسول فخذوه
وما نهاکم عنه فانتهوا یعنی رسول خلیفهٔ حق اولدیغی جهتدن جانب حقدن
امر ونهی اولمدیغی ماده ده امر ونهی اتسه همان امر ونهی حقدر زیرا انفسندن
فانی وحقله باقیدر اولوا الامر ایسه بویله دکللردر بلکه انلر شریعت محمدیه
تابعلردر واولی الامره اول شرف بسدرکه الله تعالی انلری کندی ذاتی ورسولی
منزله سنه تنزیل ایدوب اطاعتله امر ایتمشدر انکچون تا فلیه مقادن
اولان امرلری واجب اولور وانکله عامل اولان اجر واجب بولور فافهم جدا
وعامّهٔ مسلمینه نصیحت بودرکه دین ودنیاده ضرر اولمیان وجهله ارشاد
ایلیه اکر دین ودنیا ضررلری مجتمع اولورسه چاره وار ایسه ایکیسن دخی
دفع ایلیه والا ضرر دنیایی ترجیح ایدوب دینی محافظه ایده وحدیثده
کلور واذا اردت بعبادك فتنةً فاقبضنی الیك غیر مفتون یعنی مطلقا
فتنه یه دوشمك امر مشکلدر ولکن فتنهٔ دین اشددر انکچون موتی اختیار
ایدوب فتنهٔ دینی اختیار اتمك کرکدر والحاصل بقدر الطاقه جلب منفعت

منفعت ودفع مضرت تله مقید اوله وامر بالمعروف ونهی عن المنکردن خالی
اولمیه ولکن محلنه کوره احتساب ایلیه اصاغره اتدوکی معامله یی اکابره
اتمیه بلکه انلری رفقله ارشاد ایده وستر عورات وسدّ فقر وحاجات
وتوقیر کبیر وشفقت صغیر له متخلق اوله ومحبت وکراهت اتدوکی اموره
خلقی کندی نفسی حکمنده طوته زیرا خلقکم من نفس واحدة موجبنجه جمله ناس
اخواندرکه بر پدر وبر مادردن خلق اولنمشلردر وتعاونوا علی البرّ والتقوی
وفقنجه اخوانله تظاهر لازمدر زیرا مؤمن بری برینه بنیان کبیدر که بری
برینی شدّ وربط ایدر ونصیحت خجالتته مؤدّی اولاجق ماده ده ایسه
تنهاده نصح ایلیه یوخسه علی ملاء النّاس تقریع وتفضیح اتمیه بعد ذا
نصح عامّه اهل اسلامه اضافت اولندیغی اسلامك شرفندن اوتوری
در والا نصیحت عین دین اولمغله عموم اوزره در پس انك منفعتی
جمیع اجزاء عالمه ساری کرکدر مثلا ملت اسلام اوزره اولمیانلرك کثیف
سفسافی اخلاقده کورسه معالی اموره ارشاد ایلیه بلکه اول معالی
اموره اتصافی انك سبب اسلامی اوله زیرا اوصاف جمیله حقایق ذاتیه
جذب ایدر وبر حیوانی عطشان کورسه طریق آبه سوق ایده وحدیثده
کلور فی کل ذات کبد حرّی وفی روایة رطبة اجر حرّی فعلی وزنی
اوزره حرّانك تأنیثیدر حردن که حرارت معناسنه در بو حدیثك ظاهری

جميع حيواناته شاملدر و بعضيلر عام مخصوصدر دبو كلابي اخراج اتمشلردر
واكثر علما انك اوزرنه دركه قتل كلاب ايله امر منسوخدر زيرا حيوة الحيوانه
مصرحدر پس اطعام وسقى كلب لا بأسدر ونيجه اهل الله دن صادر اولمشدر
پس اكابره اتباع اتمك اولادر وبوندن ظاهر اولدى كه اكرموا الخبز انى
مانع دكلدر كركسه كلبك لعابى نجس اولسون وبزه طرق شتادن صحتى الهام
اولنمشدر كه بيانى غير كتبمزده دروبزم بعض تلامذه مز بو مسئله نك
خلافنه اولوب خلقى اطعام وسقى كلبدن منع اتدوكيچون آخر استسقادن
هلاك اولدى و ديمشلردر كه التزام نصح ايده نك دوستى آز اولور زيرا
اكثر خلق هوالرنه تابعلردر انكيچون حديثده كلور ما ترك الحق لعمر من صديق
يعنى اجراء حق اتمك حضرت عمره رضى الله عنه دوست آليقومدى زيرا
حضرت عمرك شريعتده زياده شدتى واريدى و رسول الله صلى الله عليه وسلم
مدينه ده انى محتسب اتمشدى و يدنده بر سوط له خلقى تاديب ايلر و حكم
عدل الله قائم اولوردى ولكن محتسبده اخلاص تام اوليجق حالى حكا
لردن اهون اولور زيرا اهل صدق وخلوص بالكلية بغيض ناس اولماز

الحديث الثامن ۞ أمرت

مأمور اولدم يعنى حق تعالى امر ايلدى بكا زيرا حقدن خلقه رسالتى حقك
امر وكنديك مأمور اولماسن اقتضا ايدر پس امرده جهالت يوقدر بلكه

بلكه متعيندر وكذلك اصحابك امرنا ويا خود نهينا صادر اولدوغى
امر ونا هينك رسول الله صلى الله عليه وسلم اولماسن مقتضيدر زيرا
رسول الله حقه تابع اولديغى كبى اصحاب دخى رسول اللهه تابعلردر وزمان
رسالتده حقدن بلا واسطه اخذ شرائع اتمك ممنوعدر كه رسالت
رسولى منافيدر فاما زمان رسالتدن صكره خليفه مقولهسى اولانه
بلا واسطه اخذ عن الله ممكندر زيرا اول وقتده خليفه نك اخذ اتدوكى
شرع جديد دكلدر بلكه شرع مقرر مقدمك لطائف ومعارفيدر اكا
ايسه منع يوقدر زيرا قرآنك حقائقى بى نهايهدر كه هر مكاشفه حالنده
كوره منكشفا وملقده در آشته ابو يزيد بسطامى قدس سره
بكا قرآن بتمامه نازل اولدى ديدوكى بو بابدندر اكرچه قرانزن والهامدن
بى خبر اولنلر فيضى استبعاد و رحمت واسعه يى تضييق ايلرلر وارباب
مكاشفه نك اخبرنى ربى وغيرى مقالات سنيهلرى حقنده مالا يعنى
سويلرلر اولئك الذين لعنهم الله اى طردهم عن بابه وحجبهم عن لطف
خطابه ﴿ أن أقاتل الناس ﴾ بونك تقديرى
امرنى ربى بان اقاتل الناس ديمكدر كه امر الله تعالى و مأمور رسول الله
و مأمور به مقاتلهدر زيرا قرآنده كلور كلا لما يقض ما امره امره الله به
مقاتله محاربه قتل روحى جسددن ازالهدر لكن اكا مباشر اولانك

فعلی حسبیله قتل و فوت حیات اعتباریله موت دیرلر بو راده ناسدن
مراد اصناف ناسدر عبدهٔ اوثان اولسون غیریلر اولسون زیرا عموم رسالتك
حکمی بودر قال تعالی قل یا ایها الناس انی رسول الله الیکم جمیعاً و آشغه ده ذکر
اولنان اوچ نسنه که شهادت توحید و اقامت صلوة و ایتاء زکوتدر بونلرك
مجموعی مقاتلیه غایت اولمغه صالحدر زیرا عبدهٔ اوثان که اهل شرکدر شهادت
توحید اتمزلر و اهل کتاب که یهود و نصارادر محمد رسول الله دیمزلر و دیسه‌لر
دخی عربه مبعوث اولمق اوزره تأویل ایدرلر و صلوتلری و زکوتلری شرع
جدیدك کیفیتی اوزره دکلدر بلکه نبوتی تصدیق اتمدکلری کبی صلوة و زکوتی
دخی انکار اتدیلر انکچون زمان خلفاده تارك صلوة و تارك زکوة اولنلر ایله
مقاتله اتدیلر زیرا شرعده قطعی اولان نسنه‌یی انکار اتمك کفر صریحدر
حتی فقهاء دیمشلردر که بر کمسه متعمداً ترك صلوة ایدوب قضا دخی نیت
اتمسه و عقاب الهیدن خوف ایلمسه کافر اولور زیرا امن کفردر و سائر
امور شرعیهٔ ضروریه‌ده تکاسل و تهاون دخی بویله‌در قال تعالی ان الذین
آمنوا ثم کفروا ثم امنوا ثم کفروا ثم ازدادوا کفراً لم یکن الله لیغفر لهم
یعنی شول کمسه‌دن که کفر ایمان متکرر اوله انك عندنده ایمان اهون
و ادون اشیا اولور بو سببدن شرط مغفرت بولنماز پس فروع ایمانده دخی
مبالات اتمیوب مستهزی کبی اولان کمسه‌نك حالی کفر و عدم مغفوریتدر
کویا

کویا جناب رسالت لسانندن دیمك اولور که هر کیم بنم جانب حقدن کتوردیکم
اصول و فروع دینه انقیاد اتمزسه و خصوصاً عماد الدین اولان صلوة
و قنطرة الاسلام اولان زکوتی انکار و یاخود اقامت و ایتاسنده تهاون
اوزره اولوب طریق قبول و عمله کیتمزسه مقاتلیه سزا اولور فأذنوا
بحرب من الله و رسوله تحت الخطابنه کلور دیمشلردر که طائفهٔ جن بو مقاتله‌ده
داخل دکللردر مع هذا ناس لفظی انلره دخی شاملدر نیتکیم صحاح جوهری ١١٨
٢ و قاموسده کلور الناس یکون من الانس و الجن لانه یقال ناس تحرك و اناس
حرکه و رسالت عامه‌در زیرا مقاتله جن مروی دکلدر بلکه انلردن نیجه
جماعت جن نصیبین و امثالی کبی توحیده دعوت اولنوب ایمان کتورمشلر
و احکام فرعیه‌یی دخی قبول ایلمشلر و قبول اتمینلر منظرین‌دن اولوب
الی یوم القیام شیطنتلری اوزرنه قالمشلردر زیرا انلر اجسام لطیفه
هوائیهٔ غیر محسوسه‌درکه مقاتلیه صالح دکللردر اکرچه شهاب انلری
اهلاك و افساد اتدوکی کبی نیجه ادعیهٔ مؤثره دخی وجودلرنده کار
کر اولور ولکن انلردن مؤمن اولنلر غزوهٔ بدرده مشرکلر ایله محاربه اتمشلردر که
یتمش عدد جنیدر و حالا اوراده مقاملری واردر ﷺ حتی یقولوا
لا اله الا الله و ان محمداً رسول الله ﷺ بعض روایاتده
محمد رسول الله مطویدر زیرا وجوب مقارنتنك شهرتی اولمغله احد قرینه

ذکرله آخردن اکتفا اولنمشدر اکل وشرب کبی کہ اکل اوزرنه اقتصار
اولندیغی یرده شرب اکا تابعدر وحر وبرد وامثالی دخی بویله درکه
امور اضافیه حالی بودر رسول ایسه حقده مضاندر کرك صورة رسول الله
کبی و کرك معنیً کہ خلیفهٔ حقدر پس رسولك حقه اضافتی وکیل مطلقك
سلطانه اضافتی کبی در کہ صورت حقیقتدن منفك دکلدر بلکه صورت
حقیقتك آیینه سیدر و قول کلامك غیریده دخی مستعملدر قال بیده
ای اخذه وقال برجله ای مشی دیمك اولور بوراده قول شهادتدن اعمدر
اکرچه شهادت اشرفدر زیرا آخر حدیث عمومه دالدر وظاهر اولان بودرکه
حدیث شریف عام مخصوصدر زیرا معاهد اولنلرده وقبول جزیه ایدنلردن
سیف مرفوعدر ویاخود بو معنی وضع جزیه دن مقدمدر ولکن واضح اولان
اولکیدر زیرا آیات جهاد مدنیه در وجزیه دخی مدینه ده وضع اولنمشدر
نتکیم آخر نزول ایدن توبه ده کلور حتی یعطوا الجزیة عن ید وهم صاغرون
پس حدیث مذکوراً متّه الی یوم القیام جهادك وجزیه نك بقاسنه تنبیهدر
انکچون مرض انتقاللرنده بندن صکره جزیرهٔ عربده مشرك قومایوب
اخراج ایده سز دیو توصیه بیوردیلر وابتداده صورت اطلاقه انتهاده
اولان حاله رمز ایلدیلر زیرا زمان مهدی وعیساده اسلامدن غیری دین
مسلم اولمیه جکدر پس ابتداده اولان وضع جزیه جزاء کفر وتذلیل کفار

کفار وتعظیم واعانت مسلمین ایچوندر یوخسه رضا وابقاء کفر ایچون دکلدر
آخر زمانده ایسه معنای مذکور ملحوظ دکلدر بلکه آخر اوله رد اولنوب
امت واحده قلنسه کرکدر و شول که حدیثده کلور بدأ الاسلام غریباً وسیعود
غریباً بو معنی آواخر زمانده قبل خروج المهدی ونزول عیسی حاصلدر
وحالا انك مقدماتی واقع اولمقده در زیرا بواطنده قطع نظر ظواهره
اختلال عظیم کلمشدر والی الله المشتکی و قول لفظنده ایکی نسنیه اشارت
واردر اول کبی بودر که ایمان تصدیق قلبیدرکه امر باطندر وامر باطن الله تعالی
مطلعدر انجق مکر که حق تعالی دن برکسیه کشف وتعریف واقع اوله پس دخول
باطن وشق قلب ممکن اولمدیغندن ترجمان قلب اولان لسانك اقراریله
اکتفا اولندی تاکہ بو اقرارله احکام ظاهرهٔ اسلامیه یی اجرا اتمك ممکن
اوله واقرارك معمول به اولدیغی حسن ظنه بناءً در زیرا دیمشلردر که
کل اناء یترشح بما فیه و ایکنجیسی بودر که بونده ایمان تقلیدینك
صحتنه اشارت واردر اکرچه ترك استدلال ایله آثم اولور یعنی تقلید که
غیرك قولنی بلا دلیل قبول اتمکدر اصلده اصول واعتقادیاتده صحیح اولمایوب
فروع وعملیاتده جائز اولمق کورنور دی نتکیم اکثر متکلمین بوکا ذاهب
اولمشدردر ولکن عند الحنفیه والظاهریه صحیحدر زیرا رسول الله صلی الله
علیه وسلم ایمان اعراب وصبیان ونسوان وعبیدی وامای قبول ایلدی وتعلیم

دلیل اتمدی و بو راده استدلال واجبدن مراد بای طریق کان اثردن
مؤثره و مصنوعدن صانعه انتقالدر که بو معنی هر آتی یه حاصلدر یوخسه
قاعدهٔ میزانیه اوزره ملاحظهٔ صغری و کبری و ترتیب مقدمات اتمک
دکلدر که بونی شرط اتمک خطاء عظیمدر زیرا هر کس انک عهده سندن
بیرون اولمق متعذردر و علیکم بدین العجائز مضموننه مخالفدر کثیر
بر کسه بلاد مسلمینده نشأت ایدوب صنائع الهیه یی مشاهده اتدکده
تسبیح ایلسه یعنی سبحان الله و قادر الله و یا بو سیاقده معرفته دال
اولور و تعظیمی اشعار ایدر کلمات سویلسه حد تقلیددن خارج اولور انکچون
دیدیلر که خلاف شواهق جبالده و اقطار ارضده بولنانلرده در یوخسه
دار اسلامده منتشئ اولوب سموات و ارضک خلقنده تفکر ایدنلرده
دکلدر که بونلرک ایمانلری صحیح و نظرلری درستدر و علم الیقین دیدکلری
دلیلدن حاصل اولان استقرار و رسوخ علمدر که دائمی ولا اکا علم
دیرلر و کشف خیالی دخی علم غیر راسخ کبیدر که مزالق اقدامدندر
و عین الیقین مشاهده و کشفدن حاصل اولان قوت راسخه و هیئت
قارهدر و حق الیقین مشاهده نه معنی ایچون مقصود ایسه اول سری
معرفتدر مثلا سوتی بلمک علم الیقین و ملائکهٔ موتی مشاهده عین الیقین
و ذوق موت حق الیقیندر و کذلک مکه نام بلدهده کعبه تسمیه اولنور

اولنور بیت اولدوغن افواهدن و کتبدن اخذله بلمک علم الیقیندر مکه یه
وارب اول بیتی هیئت مخصوصه سیله احساس اتمک عین الیقین و اول بیتک
حقه مضاف اولوب سائر بیوتک مضاف اولمدیغنک سر و سببنی بلمک
که ذات احدیه یه و نیجه حقائق و حکمه نشان اولدوغیدر حق الیقین
در لکن بو امرک اولی اعتقاد و تقلید و اندن نظر و استدلال و اندن کشف
و عیان و اندن مشهودک سرینه وصولدر و توحید قولی صورت توحیددر که
لا معبود الا الله و توحید فعلی حقیقت توحیددر که لا موجود الا الله در
و قول فعلک وسیله سیدر قوت اصلی اولدیغی کبی یعنی توحیدک حقیقی
قوتدن فعله خارج اولمغه قول الله ذکر کثیره محتاجدر و جهر اتمک انک
اسباب معینه سندندر زیرا قول لفظ مرکبدر و لفظ جهر کلامدر
بناء علی هذا توحیدده اصل اولان مبتدی یه کوره جهردر تا که نفسه
اصمنه اسماع ایده و منتهی یه کوره اخفادر نتکیم خیر الذکر الخفی اکا دالدر
زیرا مبتدی عالم صورتده در که عالم جهردر و منتهی عالم معناده در که
عالم اخفادر زیرا کنت کنزا مخفیا مرتبه سیدر که عالم ذاتدر عالم صورت
ایسه عالم اسما و صفاتدر و ذات و اسما و صفات میاننده فارق
اولدیغی ظاهردر ﴿ویقیموا الصلوة﴾ یقولوا اوزرنه
معطوف و حتی تحتنده داخلدر و صلوة معراج معنوی اولدیغی جهتدن

شرف عظیمنه بناءً فروع ایچندن افراز تقدیم اولندی انکچون نبوتك
اون ایکنجی سنه سنده لیلهٔ معراجده مفروض اولدی وصلوتك مقصودی
ذوق مکاشفه ومشاهده در انکچون قرة العین قلنمشدر وحدیثده
کلور ارحنا یا بلال یعنی یا بلال اذان اوقیوب بعد اقامت ایله کرصلوته
نحو لله عالم صورتك کدرندن خلاص اولوب صفاء خاطر بولالم ودیده
لرمز جمال یاره کشاده اولوب نوریله روشنا اولالم وبونده وسیلهٔ
ترغیب وارددر نتکیم حدیثده کلور واسألك حبك وحب من یحبك وحب عمل
یقربنی الی حبك یعنی حب صلوة لازمدر زیرا وسیلهٔ مشاهده در وعلی هذا

ویؤتوا الزکوة نفسی رذائلدن تزکیه اتمك اساسر
حال اولمغله سائرلر اوزرینه ترجیح اولندی وایتاده طیب نفس
وصدق وخلوص ونیت وخوف وخشیت لازمدر قال تعالی والذین یؤتون
ما آتوا وقلوبهم وجلة انهم الی ربهم راجعون یعنی حقه رجوعه یقینی
اولان کسه حقدن حیا ایدر واطیب مالنی طیب نفسله تصدق ایدر
بلکه کندی نفس فانیه سن دخی بذل ایدوب حقك وجود باقی ایله
حیات طیبه بولور ربی بو حیاته وصوله دك دم شهواتی ازاله ونفسی
مرده قلمق کرکدر اکرچه موت احمرکه مخالفت نفسدر زیاده صعبدر
وزکوة هجرتك ایکنجی سنه سنده مفروض اولمق دلالت ایدرکه ایکیلك برلکه

برلکه مبدل اولمق کرکدر اکا سبب اولان وجود مجازیدر

فاذا فعلوا ذلك پس قچن ناس بو مذکورلری اشله‌لر
یعنی اقرار واقامت وایتائی تحصیل اتسه‌لر وبعضیلر دیدیلرکه مشار
الیهك بعضیسی قول ایکن فعل اطلاق اتمك یا عمل لسان اعتباریله
ویا اثنینی واحد اوزرینه تغلیب طریقیله در ونفل بر مؤثر جانبندن
تأثیره دیرلر کرك اوزاده قصد اولنسون وکرك اولنسون وکرك انساندن
ویا حیواندن ویا جماددن صادر اولسون پس صنع عملدن اخصدر زیرا
اجاده فعلدر وعمل دخی فعلدن اخصدر زیرا عمل قصده مقارن اولاندر
وبوراده فعلی ناسه اسناد ایلدی زیرا عبد محل کسب واختیاردر

عصموا منی دماءهم واموالهم فانلرنی ودمالرنی
بنم تعرضمدن عصمت وحفظ اتدیلر یعنی اول تقدیر اوزرینه دملرنی
بنم سیفم ایله مسفوك اولمقدن محفوظ ومالرنی وذریت ونسوه لرنی
بنم عسکرم ایله نهب وغارت اولنمقدن مصون قلدیلر عصمت حفظ
ومنع وامساك واعتصام استمساکدر وعصام کتاب وزنی اوزرینه
ما یعصم به در یعنی شول خیطدرکه انکله فم قربه شد اولنور وعصمت
انبیا وحفظ اولیا مشهوردرکه صفاء جوهر وطهارت قلب ونورانیت
روحدن ناشی معنالردرکه زیاده تیقظ وحضوری موجب اولمغله مانع

هفوات وصاحب هجوم مخالفاتدر وحقیقتی امتناع بالغیردر انکچون
دیمشلردر که العصمة لا تزیل المحنة عصمنا الله وایاکم من سدل الحجاب
والطرد عن الباب بعد ذا دم ذکر اولندی زیرا روح انسانی دمه تابعدر
یعنی دمك سیلانی ایله روح انسانینك بدندن علاقه سی منقطع اولور
زیرا مملکت بالکلیه خراب اولیجق بر دخی عمارت قبول اتمز پس روحك بدندن
انقطاعی والینك ولایتدن انعزالی کبیدر که نشأهٔ آخره ده بر کره دخی
نصب واقع اولسه کرك که بر دخی انك ایچون عزل یوقدر ومال انسانك
تملك اتدوکی درهم ودینار وذهب وفضه وحیوان وثیاب وسلاح
وامثالی نسنه لردر که آنده رغبت وتصرف جاریدر پس تراب ونار ومردم
مقوله لری مال دکلدر ومالك عینی مضروب اولاندر ومال دنلدی زیرا
قلوب بالذات اکا میل ایدر که احتیاج اوزرینه مجبولدر ومال شقیقدر نجهدر
نتکیم قرآنده وتثبیتا من انفسهم اکا دالدر چونکه خلق مال وجانه میل
ایدرلر لاجرم بو ایکی نسنه یا قهرا ویا اختیارا مسلوب اولملودر وطریق
اختیار ممدوح اولمغله ارباب ارادت اول یولی طوتوب قطاع طریق
ایله مسلوب اولمزدن اول مال وجاندن منسلخ اولمشلردر وقطاع
طریقدن مراد موانع وآفات وامراض وموتدر والله السلام ومنه السلام

الا بحق الاسلام ﴿﴾ یعنی اسبابدن بر سبب ایله انلره

انلره تعرض اتمم الا حق اسلام ایله تعرض ایدرم زنی بعد الاحصان وکفر
بعد الایمان وقاتل بغیر حق ایسه قصاص وسارق ایسه تضمین مال کبی
حق امر ثابت وواجبه دیرلر که شرع انی تقریر اتمش اوله وحق الله اودر که
خلق اوزرینه واجب اوله توحید وعبادت کبی وحق الخلق اودر که حق اوزرینه
کندی ایجابیله واجب اوله عدم تعذیب کبی پس حقی جدیر معناسنه اخذ
اتمکه حاجت یوقدر زیرا حق اوزرینه بر نسنه واجب دکلدر یعنی خلقك
ایجابیله نتکیم معتزله ذاهب اولمشلردر والحاصل وعد حق وعد الکریم
دین موجبنجه واجب الانجاز کبیدر وفلانك حقیچون دیمك جائزدر فلانك
حرمتیچون دیمك جائز اولدوغی کبی نتکیم حدیثده کلوردر اللهم انی اسالك
بحق السائلین علیك وحدیث بتمامه جامع صغیرده در پس فقهانك
بحق فلان مکروهدر زیرا مخلوقك خالق اوزرنده حقی یوقدر دیدکلری
حدیثه مخالفدر وحدیث معاذده دخی کلمشدر که یا معاذ هل تدری
ما حق الله علی العباد وما حق العباد علی الله نتکیم محلنده مبیندر
وبو محلك بوندن زیاده بسطه تحملی واردر ولکن مقامی دکلدر

وحسابهم علی الله ﴿﴾ یعنی ناسك آخرتده باطنلرینك
محاسبه سی الله اوزرینه در اخلاص ونفاقلرینه کوره نتکیم حدیثده
کلور انا اقضی بالظاهر والله یتولی السرائر وحساب بابی اولدن

مصدردر وعد معناسنه زیرا آخرتده اعمال عباد عدد اولنوب خیراً
وشراً مجازات اولنور پس عبدك له وعلیهی مجازات ایچون اظهار اولنمغه
محاسبه دیرلر قال تعالی والله سریع الحساب زیرا بر شأن بر شأندن
انی مشغول قلمز شول جهتدنکه تجلیسی محیطدر فافهم و بوراده حرف
ایجابك معناسی ایجاب حق علی نفسه در نتکیم بالاده ذکر اولندی قال تعالی
کتب علی نفسه الرحمة ای التزمها واوجبها تفضلاً واحساناً لانه تعالی
منزه عن ان یجب علیه شیء حقیقةً پس طائفهٔ معتزله نك یجب علی الله
ان لا یعذب المطیع بل یجب علیه ان یثیبه دیدوکی باطلدر و بعضیلر
علی کلمه سنی لام معنا طوتوب علی سبیل التشبیه تحقق وقوعده واجب
کبی در دیمشلردر مآل بردر زیرا کندی نفسی اوزرینه ایجابی تحقیق وعد
و وقوعه دائردر و بوراده جلاله تخصیص اولندیغی عموم ناسدن
اوتوریدر زیرا مرتبهٔ الوهیته مرتبط اولمدق فرد یوقدر رعیتك
سلطانه ارتباطی کبی پس لطف وقهر اسم مذکورك تحتنده در ولکن تجلیسی
هر ملطوف ومقهورك حالنه کوره در انکیچون حسابده حساب یسیر
وحساب عسیر داخلدر و بونده دنیاده تعرضی کندنه و آخرتده حسابی
الله تعالی یه اضافت قلدیغی حق تعالی نك ارحم الراحمین اولماسنه دالدر
انکیچون حسابی کندی یدنده قلدی ولطائف ابی یزید بسطامیدندر که ان بطش

ان بطش ربك لشدید آیتنده یا رب بنم بطشم سنکیدن زیاده در
دیدی زیرا حقك بطشی رحمتله مشوب اولمغله اخفدر بطش مخلوق
اسنه بویله دکلدر اعاذنا الله وایاکم من شر النفوس ومن خبث الطبع المنحوس

الحدیث التاسع ما نهیتکم عنه فاجتنبوه

ما موصوله در و نهی لغتده بر نسنه دن
یا قول ویا فعلله زجردر و شرعاً علی سبیل الاستعلاء لا تفعل دیمکدر
بوراده مراد معنای شرعیدر زیرا عرف لغت اوزرینه وجوباً مقدمدر
وبعض اوامر نهیله مؤکددر و ذروا البیع کبی که لا تبایعوا دیمکدر و محرمات
اخباریه دخی بویله در حرمت علیکم المیتة کبی که لا تأکلوا لحم المیتة دیمکدر
اجتناب جنبدن در فتحله جارحه معناسنه صکره جنبی ولی ایدن ناحیه ده
استعمال اولندی پس بر نسنه دن اجتناب انك ناحیه سندن ذهاب
وبعد در بو جهتدن ترکدن ابلغدر زیرا ترك رفضدر که انده معنای مذکور
ملحوظ دکلدر یعنی شول نسنه که اندن سزی نهی ایتدم کرك نهی تحریمی
وکرك تنزیهی که حرام نهی اولده ومکروه نهی ثانیده داخلدر اندن پرهیز
ایدیکوز وانی بر جانبده قویوب اندن دور اولوکز زیرا حسنات الابرار
سیئات المقربین مضمونی اوزره فعل مکروه دخی محلنه کوره سبب
مؤاخذه اولور نتکیم اهل تفسیر دیمشلردر که جنتده آدم علیه السلم نهی

تنزیهی ایله منهی ایدی بویله ایکن باعث خروج اولوب حالندن عصیان
وغوا ایله تعبیر اولندی وبوراده نهی تقدیم اولندی زیرا تخلیه بابندندر
دفع مفاسد جلب منافعدن اولادر ومصلحت ومفسده ده تعارض واقع
اولسه رفع مفسده جلب مصلحتدن اوزرینه ترجیح اولنور وحکمت بدنیه ده
اطبا دیمشلردر که احتما استعمال دوادن یعنی اجتناب اکتسابدن اولادر
تتکیم طائفه هند مریض اولندنره احتما ایله معالجه ایدرلر غیریلر ایسه بویله
دکلدر مثلا امتلا واقع اولسه بعض اسباب دافعه ایله عمل ایدرلر هند
ایسه کندیلرن اچ طوطه ترلر ومشهوردر که دیمشلردر ثبت العرش
ثم انقش یعنی بنایه اساس لازمدر انکچون انزار ایله بدء اولندی قال تعالی
ثم فانذر ودیمشلردر که امرده رسول الله صلی الله علیه وسلم ونهیده امت
اصلدر وشولکه یا ایها النبی اتق الله دنلمشدر تادیب الصغیر بالکبیر
بابندندر زیرا انشاء نبوتیه ملائکه کبی نورانیه اولمغله اولدخی لا یعصون الله
ما امرهم ده داخل ورتبه عصمته نائلدر که حق تقوی انک مقتضای ذاتیدر

وما امرتکم به فافعلوا منه ما استطعتم

امر علی سبیل الاستعلاء افعل ولیفعل دیمکدر لفظ خبر واشارت
وامثالی دخی داخلدر قال تعالی والمطلقات یتربصن ای لیتربصن ورؤیای
ابراهیمیه نه امر دنلدی مع هذا اشارت خیالیه در تتکیم کلور قال یا ابت

یا ابت افعل ما تؤمر ومنه ضمیری مایه راجعدر استطاعت قدرتدر که
عجزک ضدیدر یعنی انساندن افعال اختیاریه نه مقوله معنا ایله صادر
اولورسه اکا استطاعت دیرلر یعنی شول نسنه که سزه انکله وجوبا
ویا ندبا امر اتدم اندن قادر اولدوغکز مرتبه ده اشلک و وجوده کتورک
زیرا الله تعالی سزه یسر مراد ایدر که دینده حرجی رفع اتمشدر تتکیم بعض ارکان
صلوتدن عاجز اولسکوز ویا بعض اعضاکزده عذر قوی اولسه اکا کوره
عمل ایدوب عهده امردن بری اولورسز وبو حدیث شریفه موافقدر
شول آیت کریمه که کلور وما اتاکم الرسول فخذوه وما نهاکم عنه فانتهوا
ولکن حدیثده اولان قید استطاعت عموم آیتی تخصیص ایدر یعنی اصول
اعتقادیه وفروع عملیه دن هر نه که رسول سزه اعطا اتدی بقدر
الوسع اکا تمسک ایدیکوز زیرا اوزریکوزه واجبدر واول نسنه که انک
تعاطیسندن سزی نهی اتدی اندن منتهی اولوکز بونره دلیل واردر که
امر ونهی رسول حقده مضافدر که امر ونهی حق کبیدر زیرا رسول نفسندن
بالکلیه فانی وحقله باقیدر انکچون رسوله متابعه حقه متابعه اولدی کم
ید رسول یدالله در که فوق ایدیهم در وبوندن فهم اولنور که کرچه حجر
اسودی تقبیل دخی مبایعه دندر فاما ید انسان کاملی تقبیل واکا مبایعه
اندن افضلدر زیرا کعبه صورت وانسان سر الهیدر وعلما دیمشلردر که

رسول الله علیه الصلوة والسلام اتباع ایتمك فرائض عینیه ده فرض عین
وفروض کفایه ده و واجباتده واجب وسنن ده سنتدر ورسول افعالکه
جهت وقوعی معلوم اولمیه ونکیفیتا وقوعه اشلندوکی ثبوت بولمیه
ادنی الامر اباحته محمول واول جهتله معمولدر بعده ذا حد استطاعت
اولدرجات حرجدرکه مافوقی جهد ومشقتدر پس مؤمن کندینه حرج واقع
اولمیاجق مرتبه ایله مأموردرکه حد رخصتدر وحق تقوا الله تقوی
عزیمتدرکه جمله استطاعتی بذل ایدر مثلا قدمی تورم وجبهه سی تقرح ایده
جك قدر نماز قلمق و بعضیلر دیدیلرکه فاتقوا الله حق تقاته فاتقوا الله
ما استطعتم ایله منسوخدر و ابن عباس رضی الله عنهما نسخ یوقدر دیدی
پس حق تقوی حد استطاعتله مقید اولمش اولور وارباب حقائق دیدیلرکه
فاتقوا الله ما استطعتم حال ابراره ناظر فاتقوا الله حق تقاته ایسه حال
مقربینه دائردر زیرا مقربین وجود مجازیلرندن بالکلیه خلاص اولمشلر
ابرار ایسه بو مرتبه یی بولمامشلردر بلکه انلرك حاللری مخالفاتدن
محفوظ اولمقدرکه بقاء نفسی منافی دکلدر و بوندن اخذ اولنورکه نهی
امردن اشددر زیرا امر استطاعتله مقیددر نهیده ایسه رخصت
یوقدرکه کسه ادنی مرتبه ده اولسون و بعض کبار دیو رمشلردرکه
اطیعوا الله واطیعوا الرسول واولی الامر منکم ده اولوا الامر ایله مراد اقطاب

اقطاب وخلفاء وولاتدر و واجب ومحظوردر طاعة الله وطاعت رسول الله
دندر پس ائمه دینه مباحلرك غیریده اطاعت قالمدی یعنی مباح کرانده اجر
ووزر اولمیان نسنه در امام انکله امر ایتسه اول خصوصده اطاعتی واجب
ومخالفتی حرام اولور و مباح اولان نسنه دن حکم اباحت مرتفع اولوب
انکله عامل اولان اجر واجب بولورلر و امام راغب دیمشدرکه اولوا الامرکه
ناس انلرله مرتدع ومنزجر اولورلر درت طائفه در اولکیسی انبیادرکه
عامه وخاصه نك ظاهر و باطنلری اوزرینه حکملری جاریدر و ایکنجیسی
ولاتدرکه حکملری ظاهر کافه اوزرینه در باطنلری اوزرینه دکل واوچنجیسی
حکماء الهیه درکه حکملری باطن خاصه اوزرینه در ظاهرلری اوزرینه
دکل و دردنجیسی واعظلردرکه حکملری باطن عامه اوزرینه در ظاهرلری
اوزرینه دکل انتهی پس ولاتك امرلری حکما و وعظه نك امرلرندن
اعم اولدی بو سببدن عامه وخاصه دن خلاف شرع نسنه صدور
ایلسه اجراء حدود ایدرلر و مثاب اولورلر کرکسه خاصه دن اولان کسه
اهل حال اولوب اشلدوکی نسنه ویا سویلدوکی سوز مؤول اولسون
زیرا احوال خاصه نك تأویلی عامه یه اخلال ویرر پس حد شرع اوزره
تمشی کرکدر چونکه مقتدی ومتبوع اولانده ادب شرع اوله قول وفعلنه
اقتدا لازمدر و ملوك معنویه نك قوانینی ایله عمل ایتمك سلاطین صوریه نك

قوانینی ایله عملدن اولی واقوادر زیرا فی الحقیقة اوضاع الهیه در
قوانین سلاطین ایسه بویله دکلدر ﴿فَاِنَّمَا اَهْلَكَ الَّذِينَ
مِنْ قَبْلِكُمْ كَثْرَةُ مَسَائِلِهِمْ وَاخْتِلَافُهُمْ
عَلَى اَنْبِيَائِهِمْ﴾ بوراده هلاکدن مراد هلاك معنوی درکه
فساد دین در وهلاك صوری اولمق دخی وجهدر فاهم الذین من قبلکم
الذین کانوا فی زمن قبل زمانکم من الامم تقدیرنده در پس من ابتدائیه
ومحذوفه متعلق اولور ومسائل مسأله نك جمعیدر سؤال معناسنه
وجائزدرکه سؤالك جمعی اوله علی غیر القیاس محاسن حسنك ومساوی
سوءك جمعی اولدیغی کبی زیرا جمع عدده غیر قیاس شایعدر اختلاف
مرفوعدرکه کثرت اوزرینه معطوفدر نتکیم بعض احادیثده لفظ کثرت
معدوم اولدیغی اکا دالدر اکر مسائل اوزرینه معطوف اولسه قلت
اختلافك عدم ضرری فهم اولنوردی بوراده ایسه قلیل وکثیر برابردر
انبیاء نبی لفظنك جمعیدر مخبر عن الله معناسنه وترك همزه مختاردر
کما فی القاموس وبعض علماء نبی نبوتدندر دیدی رفعت معناسنه زیرا
نبینك سائر ناسدن رفعت محلی واردر چونکه هر نبی یعنی مخبر عن الله رفیع
المحل دکلدر لاجرم ترك همزه ابلغ اولدی بو وجهدندر که بر اعرابی یا نبیء الله
دیو همزه ایله خطاب اتدکده بن نبیء الله دکلم بلکه نبی الله ام دیو رد

رد ایلدی زیرا کلام اعرابده شان نبوتی وضع قدرنی حط ونقص
واریدی که نبیء ایله مرادی مکه دن مدینه یه خارج معناسنه ایدی یقال
نبأ من ارض الی ارض خرج بونده ایسه نبوت کبی مزید شرف یوقدر و
معنی بودرکه سزدن اول کلن امتلرك سبب هلاکلری اولمدی الا ایکی
نسنه اولدی بری مس ضرورت ایتمین سؤالدرکه بلا فائده اکثار کلام
ودیمشلردر که سؤال اخبارانده حسن وانشاءاتده قبیحدر قصه بقره ده
حال بنی اسرائیل کبی که ان الله یامرکم ان تذبحوا بقرة موجبنجه نه مقوله
بقره ذبح اولنور سه اطاعت بولنورکن کثرت سؤال الله اخر تشدید
اولندیلر و بری انبیا اوزرینه اختلافلری عصیانلری در زیرا انبیا حقنده
ایکی وجهله در اول لکسی انبیانك شاننده اختلافدر که نبوتلرنده تردد
وبعضنه مؤمن وبعضنه کافر اولدیلر یهود ونصاری کبی پس نبوتده اختلاف
کتب منزله ده اختلافی دخی مستلزم اولدی وایکنجیسی انلرك طرفندن وارد
اولان سنتیه اعتراض ومخالفت وخلقی فتنه یه ایقاعدر انکچون قرآنده
مراء وجدالدن نهی اولندی زیرا شك وشبهه وفتنه وعداوت وامثالنه
باعثدر تأمل ایله کر بو قدر فرق ضاله نه وجهله هوالرینه تابع اولوب
قرآنی تحریف ایلمشلر وحق تعالی ورسول الله وجبرائیل وصحابه حقنده
نلر سویلمشلردر که جمله سی تواتر واجماعه مخالف واختلاف باطل وبلکه ارتداد

محصّل رفاما على سبيل الفائدة واظهار الحق علما ئله مناظره اتمك
لا بأس در وحديثده كلور اختلاف امتى رحمة امتمك مجتهدلرينك اجتهادى
جائز اولان فروعده اجتهادلرى رحمت وتوسعه در زيرا شريعت محمديه
سمحه وسهله در انكچون اصحاب مذاهبه تقليد ايلمشلردر اكرچه بو التزامه
اصحاب مذاهبك دعوتى يوقدر پس عاقى كه مذهب واحد التزام ايلمشدر
هر مذهبك مباحيله عمل ايلسه فاسق اولور بو جهتدن هر كسه مذهبنده
صلابت كركدر مرويدركه رسول الله صلى الله عليه وسلم ايها الناس
قد فرض الله عليكم الحج فحجوا ايبوردقلرنده اقرع بن حابس نام صحابى سؤال
ايدوب أكلّ عام ديدكده رسول الله سكوت ايليوب اوچ كره تكرار سؤالدن
صكره بيورديلركه لو قلت نعم لوجبت اى الحجه دعونى ما تركتكم يعنى اكر
نعم ديديدم هر سنه حج فرض اولوب طاقت كتورمزدكز پس بن سزى
امر ونهى اوزرنه ترك ايتدكجه سز دخى بنى حالم اوزرنه ترك ايدوب سؤالده
استقصا ايتمكوز والا حرجه دوشرسز و بنم حقمده سوء ظنه وترك ادبه
باعث اولوب تردد واختلاف هلاكه مؤدى اولور مبعوث اليه ايسه مبعوثده
تردد ايتمك اولماز زيرا الله تعالى انلرى مصالح عبادى تعريف ومواضع
ضرورتى بيان ايچون بعث ايلمشدر بناء على هذا سؤال ايتمك محضا تعنتدن
ناشى اولوب اعتراضنه مؤدى اولور طائفه صوفيه ديمشلردركه
من قال

من قال لاستاذه لم لا يفلح ابدا پس استاذه مخالفت واعتراض عدم
فلاحه مؤدى اولديغى نبى عظيمه نوجهله اولمق كركدر ويته مرويدركه
جناب نبوت ايكى كسه نك برآيتده اختلافلرى صورتن اشتدكده يوز
لرنده اثر غضب ظاهر اولوب تهديد ايلمشلردر پس اختلاف قلوب اولدقجه
قرآنى اوقيوب اختلاف واقع اولورسه اورادن مساوى قيام لازمدر
ومظهر حقائق قرآن اولان اولياء دخى ذكر اولندقده اوراده مساوى
كوى وارسه دفع والا اول مجلسدن قيام لازمدر زيرا اوراده بلا شبهه
غضب الله حلول ايدر وملائكه رحمت فرار ايلر وحديث مذكوردن ترك
منهيات وفعل مأموراتك وجوبى واختلاف وتردد واعتراض وانقياضك
وبلا ضروره كثرت سؤالك تحريمى اخذ اولنور زيرا هلاكه توعد اولنمشدر
وعيد ايسه تحريمى مقتضيدر وهر نه كه حرامه وسيله در حرامدر واغلوطاتكه
مخاطبى غلطه دوشورمك ايچون اسؤله در منهيدر مكركه سؤال تعرف
ايچون اوله قال تعالى فاسئلوا اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون وانس رضى مرويدركه
ديمشدر سؤالدن نهى اولنديغمزدن باديه دن بر اعرابى كلوب بر نسنه
سؤال ايديدى بزه خوش كلوردى حتى بركون بر اعرابى يه براى سؤال
بردآء الباس ايتديلر وبو سببدندركه جبريل صورت اعرابيده كلوب
سؤال ايلدى نتكيم حديث ثانيده مرور ايلمشدر رفا عرفه كما هو

الحديث العاشر ان الله طيب

طيب ايله طاهرك فرقى بودركه طيب نفسه ملايم وانكله استلذاذ اولنور
نسنه در طاهر ايسه نظيفدر نظافت ونقاوت ايسه پاكلكدر نظافت
ثوب وبدن وبيت وامثالى كبى كه تنظيف ثياب وافنيه وافواه واوانى
ونظائرى حقنده اثار وارد اولمشدر حديثده كلور الاسلام نظيف
فتنظفوا فانه لا يدخل الجنة الا نظيف يعنى جنته ظاهرى وباطنى پاك
اولان داخل اولور وبعضيلر ديديلركه طيب وطاهر آراسنده فرق عموم
من وجه در مثلا زعفران طيب وطاهردر ومسك طيب وغير طاهردر
زيرا اصلى دمدر وآبى تغيير ايليسه مانع وضودر اكرچه نافجه مسكله نماز
جائزدر اكر قديم وغير منتن ايسه ونفس مسك حلال وسيد انواع الطيبدر
وتراب طاهردر طيب دكل زيرا بى رايحه در وطيب نفس خاطرى خوش
اولمقدر وطهارت قلب رذائلدن پاكلكدر ورزق طيب اودركه دنياده
لذيذ وطبعه ملايم وبحسب الشرع حلال اولغله آخرتده تبعه سندن
خالص اوله پس طيب حلال اولماز ومال طيب اودركه كسب خبيثدن وظلم
وغصب وربوا وامثالندن حاصل اولميه وعمل طيب اودركه ظاهر وباطنى
مفسداتدن پاك اوله ريا وعجب واغراض فاسده كبى وحال طيب اودركه
ظاهرنده ادب شرع اوله وباطننده الحاد وتلوين بولنميه وانسان طيب

اودركه نجاست جهل وفسق وقبايحدن متطهر ومتحلى وعلم وطاعت
ومحاسن ايله متحلى اوله وحق تعالى نك طيب وطاهر اولديغى صفات سلبيه دندر
ازليت وابديت وقدم وبقا وامثالى كبى ومعنالرى سبوح وقدوس معنالرينه
راجعدركه هر نقص وآفتدن برى واحكام امكانيه دن عرى در وتطرقنه دخى
امكان يوقدر ديمكدر وبردخى بودركه طيبده انفاس رحمانيه ملحوظدر انكچون
اطيب العرق والعرف اولان رسول الله صلى الله وسلم طيبى تحبيب اولندى
ودوائح طيبه نك انواعى كبى وثوم وبصل وكراث وامثالى مكروه قلندى
زيرا طيبده ذوق انس ومحاضره واردركه صفت روحدر روح ايسه
نفس رحمانيدر وانواع طيب بو نفسدن حاصل اولمشدر وبو معنايه اشارت
ايدوب حديثده كلور المؤمن اطيب من عمله والكافر اخبث من عمله يعنى مؤمنك
طيب ذاتيسى عمل طيبى توليد ايلدى كه جانب روحه ناظردر زيرا ذاتى
عوارض رديه ومغيرات فطرتدن صافيدر وكافرك خبث اصليسى كه خبث
اوزرنه مجبول اولديغيدر عمل خبيث توليد ايلدى كه جانب نفسه راجعدر
پس اصل طيب روحده اولدى كه اندن عمله سارى اولدى انكچون مؤمن
ذاتا وصفة پاكدر واصل خبث نفسده دركه اندن فعله كلور انكچون كافر
ذاتا وصفة خبيثدر وبو راده ذاتدن مراد طبيعتدر زيرا تجلى اول حسبيله
جمله خلق يكساندر وبو تقريردن ظاهر اولدى كه طيب خبيثك ضديدركه

وبعضيلر طيب الثنا ... ومستلذ الاسماع ايله ... زيرا ... عند العارفين ... ثنا ... لذيذ وطيبدر ولكن بو معنالر مالعدنز ملايمى قبيلدندر تامل

طیب جید ومحبوب وحلال وخبیث ردی ومکروه وحرامدر یعنی هر برینه
اطلاق اولنور وظاهر وباطنه شاملدر ﴿لا یقبل الا طیبا﴾
طیباده تنکیر کاله مصروف وعمومه دالدر که انواع طیب بونده داخلدر
نتکیم بالاده اشارت اولندی یعنی الله تعالی طیبدر که انجق طیبی قبول ایدر
قول وعمل وحال ومال طیب کبی زیرا کمال مطلق ایله متصف اولان حقله معامله
ناقص اولماز و برنسنه که مقامنه کوره خبثله مخلوط اوله لاجرم ناقص
وخبیث محض اولورسه باطلدر پس حق نوجهله طیب وطاهر ایسه انسان
دخی هر خصوصده اول وجهله کرکدر والا کامله اضافتنه سزا وطاهره
نسبته لایق اولماز و بوندن مستثنادر شول مسئله که برنسنه
باطنده حرام ایکن برکسه انک ظاهرینه نظرا حلال قیاس ایدوب طاعت
قصدیله تصدق ایلسه مثاب اولور نتکیم کندینی طهارت اوزره ظن
ایدوب نماز قلسه ثواب بولور پس ثوابه صحت عبادت شرط دکلدر بلکه
نیت مؤثره در کما فی الاشباه بوجهتدن حدیث مذکورده بعضیلر دیدیلر که
عدم قبولدن عدم صحت لازم کلمز ولکن ثوابی اولماز و بونک نظیری دخی
حدیثده کلور من صلی فی ثوب قیمته عشرة دراهم وفیه درهم حرام لم یقبل
له صلوة ماکان علیه یعنی کرچه ثوابی اولماز ولکن قضا دخی لازم کلمز
و بو فقیر فهم اتدوکی بودر که عمل شرعی اودر که مقابله سنده ثواب اوله

اوله پس عمل که ثوابدن عاری در انک صحتی نذر بلانیه صوم کبی انکچون
اعاده یه محتاجدر کراهیت ایله تادیه اولنان صلوتک صحتی اودر که برنسنه
بر وصف صحیحدن برغیری وصف صحیحه انتقال ایلیه فرضک نافلیه تحولی
کبی زیرا عند الشیخین بطلان وصفدن بطلان اصل لازم کلمز عجبدر که بطلانله
حکم اتدکلری ماده ده قضا ایله حکم اتمدیلر مثلا برکسه دن صدور کفر
احباط عملی مستلزمدر دیو کافر اصلی کبی طوتوب ایجاب قضا اتمدیلر
ولکن کفرک غیری وجهله بطلانی واقع اولسه عدم قضایه وجه ندر الحاصل
خطا ایله واقع اولان صلوة وصدقه وامثالنک اصللری معلوم اولمیجق
قضا واعاده لازم کلمدی و بلکه نیتنه کوره اجر و ثواب حاصل اولدی
ولکن کفردن ماعدا وجهله بطلانی معلوم وعدم قبولی متیقن اولدی اعمالی
قضا اتملودر ﴿وان الله عزیز﴾ کسر همزه ایله جمله اولی اوزرینه
معطوفدر عزت شول حالته دیرلر که انسانی مغلوب اولمقدن منع ایده
پس حق تعالی نک عزتی قاهر وغیر مقهور وغالب وغیر مغلوب اولدوغیدر
وعزیز المنال دیرلر که وصولی صعبدر انکچون سالک واصل قلت وندرت
اوزرینه در ﴿وجل﴾ یعنی جلالت وعظم قدرده غایته بالغ اولدی
ویاخود اشیاء عظیمه خلق ایدی که انکله وجودینه و کمالاتنه استدلال
اولنور بعده ذا اسوق حدیثده مقصود اکل حلاله ترغیبدر پس اول حدیث

توطئة غرض ایچون در ﴿أَمَرَ الْمُؤْمِنِينَ بِمَا أَمَرَ بِهِ الْمُرْسَلِينَ﴾ مرسلاره نه ایله امر اتدیسه مؤمنلره دخی انکله
امر اتدی یعنی رسل ایله غیریلری خطابده و اکل حلاله امرده تسویه
ایلدی و مرسلین که انبیادن اخص در انلر مأمور اولیجق انبیا بطریق الاولی
مأمورلردر و بر دخی انبیادن مقصود جناب نبوتدر که رسول قسمندندر
و خطابده دخی غرض اصلی اودر بناءً علی هذا رسلی تخصیص بالذکر ایلدی و بونده
اشارت واردر که مؤمنلر انبیایه متابعت ایله مأمورلردر و بو خطابده
میانلرنی تسویه وصول کماله تحریض ایچوندر زیرا اکل حلال طیب اصولندر
و فی الحقیقة طیب اودر که عقل مرتبه فؤاده انی قبول اتدوکی کبی قلب دخی
مرتبهٔ نفوادده قبول ایلیه انکچون ورع حضور ضدده استفت قلبك
دنلدی و بو مقوله صفات حمیده ایله اشتراکدن او توری کندلرندن
صکره کلن مؤمنلردن اخوانله تعبیر ایلدی انبیادن تعبیر اتدوکی کبی
خصوصا که اکامل امت مشکوة نبوتدن بلا واسطه اخذ اتمکده انبیایله
مشترکلردر امر اولیسه بویله دکلردر بلکه انلر کندیلره مبعوث اولان
انبیانك بواطنندن اقتباس ایدرلر فاعلم ذلك ﴿فَقَالَ﴾
فاء تفسیریه در زیرا امرده معنای قول واردر ﴿يَا أَيُّهَا
الرُّسُلُ﴾ رسل حقه مقربلر ایکن ندا بعید ایچون وضع اولنان

اولنان حرفله منادات اولندقلری بعد منزلتلرنه اشارت ایچوندر
و کاه اولور که یا ایله مقولك امر خطیر و معتنی اولدوغنه تنبیه قصد اولنور
﴿كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ جمیع رسله خطابدر و لکن
ازمنهٔ مختلفهده ارسال اولنمغله دفعةً خطاب اولنمدیلر بلکه هر
رسول کندی زماننده مخاطبه و توصیه اولنوب کل من الطیبات
واعمل صالحا دنلدی تا سامعه معلوم اوله که اباحت طیبات شرع قدیمدر
و بر سنته که جمیع انبیا انکله منادی و مرخص اوله مأخوذ و معمول بهدر
پس اوامر متعدده دن صیغهٔ جمعله ایراد اولندیغی ایجاز و اختصار
ایچوندر و طیبات استطابه و استلذاذ اولنان مباحات مأکولات و فواکه در
و بونده طائفهٔ رهابنه نك رفض طیبات اتدکلرنی رد وارد راکر دینلرنده
اکل طیبات یوقدر دیو اعتقاد و زعم ایدرلرسه فاما حلال اولدوغن
طبیعتی شهواتدن قطع ایچون ترك اتمك مرخصدر و دیمشلردر که مباحات
قلبده ایراث ظلمت ایدر نکیف که تدبیر حرام و مسك آبی تغییر ایدوب
مانع وضوء اولیجق و لوغ کلب نیجه اولمق کرکدر انکچون بعض کبار مشایخ دیمشلردر که
من اعتاد بالمباحات حرم من لذة المناجاة و بو فرده که حرام اوله اورایه
شمس توحید حلول اتمز زیرا سلطان مزبله زاردده خیمه زن اولماز
و بعضیلر دیدیلر که خطاب یالکز رسول اللهه در علیه الصلوة والسلم

وجمع ايراد اولندیغی عادت عرب اوزره تعظیم ایچوندر زیرا جمله نك
کمالاتنی حیازت اتمکله همان جمله دن عبادن اولمشدر ولکن سعد الدین
التفتازانی و شیخ رضی دیمشلردر که تعظیم فی الخطاب کلام قدیمده وارد
اولمشدر ینی بصرت بالم تبصروا به ده قرآءت حمزه وکسائی اوزره خطاب
حضرت موسایه و بنی اسرائیله در یوخسه یالکز موسایه دکلدر فاما اثنینه
خطاب بجمع واقعدر نیکیم بعض اقوالده آدم و حوایه خطاباً اهبطوا دنلدی
وکنا لحکمهم شاهدین ده ضمیر جمع کبی که مراد حضرت داود و سلیمان در علیهما
السلم بو جهتدن دیدیلر که زوجده اقل جمع اثنین و فرده ثلثه در
واعملوا صالحا یعنی عمل صالح ایشلکز که عبادت
علت غائیه خلقدر قال تعالی وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون ای
لیعرفون ویوحدون ویعبدون و عمل صالحك ذکرنی تأخیر اتدوکی دلالت
ایدر که عمل صالح اکل حلالك نتیجه سیدر زیرا لقمه بر تخم کبیدر که محصولی
خیراً و شراً افکار و اعمالدر و بورادهکی امر وجوب ایچوندر او تأکیده دکلدر زیرا
اکل طیبات له امر اولنمق دفع حرج ایچوندر یوخسه ایجاب ایچون دکلدر و بونده
مباحی اولنلری رد واردر زیرا اکامل انسانك عبادت ساقط اولمیجق سائر
لردن بطریق الاولیدر و انسان مرتبهٔ کماله بالغ اولمق موجب تشکر
اولمغله عبادته توغلی سائرلردن اقوی کرکدر و فی الحدیث افلا اکون عبداً

عبداً شکوراً و فی التنزیل واعبد ربك حتی یاتیك الیقین یعنی یقین
علامتی ناسه کوره موت اولمغله عبادتی انکله مغیا قلدی یوخسه ملاحده
زعمی اوزره بعد الیقین التام وحصول المرام عبادته حاجت قالماز دیکر
دکلدر بعده کلام الهی عند اهل السنه قدیم اولیجق معدومه نوع بهله
خطاب واقع اولور جواب بودر که اشیا حال عدمده معلوم الاعیان
والاحوال ومشهود الحق المتعالدر شول صورتده اوزرینه الی ما لانهایه
کلسه کرکدر ینی هر مقامه کوره بر خطاب وارد رکه انده تعلق واستئسار
اعتبار نه حاجت یوقدر نیکیم فخر رازی حدوث تعلقه و امام الحرمین واحداً
بعد واحد استئسار مذاهب اولمشدر الحاصل حال عدمده مکلفدن
عقل و فهم مطلوب اولمق که تعلق تنجیزی در محالدر ینی معدومه خطابدن
مراد تعلق عقلیدر وهو ان المعدوم الذی علم الله انه یوجد بشرائط
التکلیف یوجه علیه حکم فی الازل بما یفهم و یعقله فیما لا یزال کما قاله
شارح المختصر و قال الله تعالی بوراده صیغهٔ تفاعل
بطریق المبالغه در یوخسه بشرحالی کبی علی سبیل التکلف دکلدر یعنی
علو شان و رفعت قدری بر مرتبه ده در که وصف الواصفین و علم
العارفین انی احاطه دن عاجزدر و بعد ذاته تعالی جمله سی معترضه در و بعضیلر
دیدیلر که جلالیه صفت اولمق دخی جائزدر اکرچه جمله نکره در زیرا

بو وصفك حق تعالى يه اختصاصى واردر بويله موضعده ايسه صفت
وموصوف تعريفا وتنكيرا متخالف اولمق لابأسدر ﴿يا ايها الذين
آمنوا﴾ تقديرى يا ايها القوم ويا خود يا ايها الناس الذين ديمكدر
زيرا اى مبهم اولمغله موصوف اولمغه صالح دكلدر الذى ايسه جمل ايله
معارفى وصفه وصلت ايچون وضع اولنمشدر وموصولات غائب مقوله سى
اولوب ضمير عايده محتاج اولمغله آمنوا دنلدى آمنتم دنلمدى مع هذا آمنتم
دنلسه دخى نداتك معاصر نبوى اولنلره اختصاصى لازم كلمزدى يا ايها الناس
وامثالى كبى نتيكم بعضيلر بطريق المغايبه ايراد اولنديغى دفع اختصاص ايچوندر
ديو زعم اتديلر وقاعده نحويه دن ذاهل اولديلر ﴿كلوا من طيبات
ما رزقناكم﴾ يعنى اى كمربسته اسلام وعمامه بند
ايمان اولنلر سزى مرزوق اتدوكمز انواع نعم واصناف ارزاقك [illegible]
مستلذات وملايماتندن تناول ايديكوز كرك فواكهدن وكرك غيريدن
يعنى اكل طيباتدن منع يوقدر حلال اولمجق قال تعالى هو الذى خلق لكم ما فى
الارض جميعا يعنى اشيا نافعه ده اصل اولان اباحتدر زيرا حرام اولان
مضر ومحجور مقوله سيدر دينلسنده كه اكل حلال وصدق مقال وخطاء
بال وبر والدين وصله رحم وعطف شفقت جار ورحمت مسلمين وكظم غيظ
وعفو واحسان مسئ وصبر واحتمال اذى وبونلرك امثالى اوصاف حسنه

حسنه واخلاق مستحسنه اوله طيباتدن زهده احتياج قومازدر زيرا
لازم اولان مراعات اصولدر بو خصوصه ترك اصول الله زهد دكلدر بورلده
رزقى كندى نفسنه نسبت اتدى تاكه حقه اضافته سزا اولان حلال
مطلقى اكل ايده لر وكسب حلالده احتياط ايليه لر وبالاده ذكر اولندى كه
بو امر وجوب ايچون دكل بلكه اباحت ايچوندر دينلسن رياضت وپرهيز
اتمك لابأسدر وصوم وصالدن نهى اولنمق بطريق الشفقه در كه قادر اولانه
منع يوقدر الحاصل بر امر ويا بر نهى كه لنا اوله علينا اولميه ايجاب وتحريم
ايچون دكل بلكه ترفيه وشفقت ايچوندر دينلسن ترك وفعلى بلا كراهة صحيحدر
نتكيم كلور واشهدوا ذوى عدل منكم يعنى بو امر ايجاب ايچون دكلدر حتى اشهادى
ترك اتسه آثم ومرتكب كراهت اولمق لازم كلمز نهى صوم وصال دخى بويله
دركه فعلى مكروه دكلدر ورزق مأكول اولاندر مدخر دكلدر وحرام رزقدر
نتكيم بالاده مرور اتدى ومعتزله رزقده ملك شرطدر حرام ايسه ملك
دكلدر ديديلر واهل سنت رزق حيواناتله نقض اتديلر كه اونلرك رزقى اونلرك
ملكى دكلدر ولكن بو نقض ضعيفدر زيرا حيوانات يا مملوك ويا مسخر
انساندر دينلسن ارزاق دخى بويله در كه فى الحقيقه انسانه مضافدر فاما
حرامى حقه اضافت اتمك ترك ادبدر بلكه ممنوعدر كما جاء فى الحديث
والشر ليس اليك خصوصا محل امتنانده رزقده حرام داخل دكلدر

نتكيم ادناى ادراكى اولان فهم ايدر ومن طيبات ده من تبعيضيه دن
اسرافدن صيانت فهم اولنور زيرا استيفاء اكل واستقصاء الوان وانواع
شرط دكلدر وبونده بطريق الاشاره علم دخى داخلدر زيرا اغذاى روحدر
وانك اطيبى علم بالله وطيبى علم باحكام الله در ماعداسى يا اخبثدر علوم
محرمه ويا خبيثدر علوم غير نافعه كبى وعلم باحكام الملاهى مجموع
منشور وعلم بالملاهى بعضيسى ملغوفدر واكل طيبات ايله امردن عزيمت فهم
اولنور مثلا لحم بقر حلال ايكن خواصه رديه سنه بناء لحم غنمه اعتناء
لازم كلديكى كبى علوم ظاهره وباطنه ده تفاوت دخى اكا قياس اولنه وعلم
بالله اجل العلوم اولدى زيرا معلومى اجل المعلوماتدر كه الله تعالى در
ثم ذكر الرجل ثم رتبه ده تفاوته واكل حرام
اولانك جناب حقله بعد مناسبتنه اشارتدر انكچون دعاسى مستجاب اولماز
الرجلده لام عهد ذهنى ايچوندر زيرا خارجده معهود يوقدر وبو مقوله
معرف باللام نكره حكمنده اولمغله مابعدنده اولان جمله اكا صفت اولور
يطيل السفر سفرله مراد سفر حجدر نتكيم امام توربشتى
شرح مصابيحده تصريح اتمشدر انكچون اطاله ايله وصف ايلدى خلق
كعبيه بحسب الغالب شق انفس ايله فج عميقدن كلورلر وسفر لغتده
قطع مسافه وشرعده اوچ كونلك ويا دخى زياده مسافه قصد يله خروجدر

خروجدر كه سير اهل ومشى اقدام ايله معتبردر يعنى ساعت نجوميه ايله
بهر يوم آلتشر ساعت ايله مقدردر كه اوچ كونلك مسافه اون سكز ساعت
ايدركه قصر صلوة وجمع نقل انك اوزرينه موقوفدر وبالاده اشارت
اولنديغى اوزره يطيل جمله سى الرجله صفتدر زيرا معناده نكره در وصورت
تعريفه نظرله حال دخى اولور نتكيم كمثل الحمار يحمل اسفارا ده ايكى وجه دخى
تجويز اولنمشدر نكره مخصصه اولديغى قبيلندن اولمق دخى وجهدر
يعنى جاءنى رجل ده رجل مجئ ايله مخصص اولديغى كبى ذكر الرجلده دخى
مذكوريت ايله مخصصدر فاعرفه اشعث مقتضاى
سفر اوزره متفرق الشعر اولديغى حالده زيرا شعث انتشار وتشعث
تفرقدر وكونده عربك اغلب حالنه اشارت واردر كه صاچلو اولدقلرندر
رسول الله صلى الله عليه وسلم حج وعمره سببيله اوچ دورت كره
انجق تراش اولنمشلردر وامام على كرم الله وجهه وبعضيلر تراشى اختيار
اتمشلردر زيرا اهل قبلدن بنده جنابت اولديغى شبهه دن حذر
وغسلده اهتمام ايلمشلردر وعربك غيريده ارسال شعر اتمك نادردر
خصوصا بو زمانده مهجوردر مكركه نيت حج ايليوب خانه سندن قبل الخروج
ويا بعد الخروج ارسال ايليه بو دخى بعض صوفيه دن واقع اولوركه
نادردر زيرا صعبدركه مجاهده نك اشقندندر اغبر

مغبر الوجه یعنی یوزی توزلنمش اولدیغی حالده نیکیم ابناء سبیلك حالیدرکه
چهره و لباسلری پر غبار اولورلر و غبره حرکت ایله غبار و غبره دیمکله
لون غبار درو قترة آنده کلور وجوه یومئذ علیها غبرة ترهقها قترة یعنی
یوزلرك قیامت کوننده غبار وکدورت وارددرکه سواد وظلمت دخی انی
احاطه ایلیوب سواد بر سواد اولمشدر و غبراء صحرا و زنی اوزرینه ارضدر
بوراده اشعث واغبر صفت مشبهه در بونده اشارت وارددرکه رثاثت
هیئت و ذلت سبب استجابت دعادر حرم الله ده اماکن متبرکه کبی قال
تعالی ولقد نصرکم الله ببدر وانتم اذلة پس بویله مظان اجابت وامارات
قبولده مردود وغیر مسموع اولمق موانع شرعیه دن کلورکه امور ثلثه
آتیه در ٭ یمد یدیه الی السماء ٭ بونك اعرابی
دخی بطیل کبیدر یعنی قبلة الدعاء اولان سمایه رفع ید ایدر زیرا سماء
وفی السماء رزقکم موجبنجه مخزن الارزاقدر پس اول طرفه رفع ید اتمك
خزانه سلطانه اشارت ایدوب سلطاندن نسنه طلب اتمك کبیدر
ومد یدك معناسی بودرکه سؤالده ید مد اولنه کلمشدر و باسط وقابض
عطا دخی اودرکه وعند الدعاء مستحب اولان اللرن حذاء صدرنه دك
رفعدر و جانب نبوت صلی الله علیه وسلم استسقاده یدلرنی اظهار
فاقه وامتساس حاجتدن اوتوری کلی رفعله رفع ایدرلردی زیرا حبس

حبس مطر له خلقك زیاده ضیقه دوشوب صبره طاقتلری قالمدوغن
بلورلردی و بعض احادیثده کلورکه رسول الله شدت اصابت ایتسه
دعاده یدلرن بر مرتبه ده رفع ایدرلردیکه بیاض ابطلری کورنوردی
وحین الدعاء مستحب اولان یدنی کمندن اخراجدر واکر وقت عذر وبارد
مسبحه ایله اشارت اتمك کافیدر وابو یزید بسطامیدن قدس سره
مروید درکه بر کیجه شدت برددن بر النی اخراجه قادر اولمایوب بر الیله
دعا ایلدی وعقبنده مشاهده سنده کوردیکه اخراج اتدوکی یدی نورله
مملوء واول بری خالیه در سببندن سؤال اتدکده جانب غیبدن ندا که
سبب حرمان ید خالیه نك اخراج اولنمدیغی و سوء الله اجلمدیغی در کسل ستین
بولور استمین نه بولور وعند الدعاء افضل اولان بسط کفین ایدوب
میانده فرجه ایلقومقدر قلیل اولورسه ده یوخسه احدی الیدینی
اخرایه ضم ویا بری برینك اوزرینه وضع اتمیه ودفع بلا وقحط وغلا
ایچون دعا ایدرسه اللرینك ارقاسن قبلیه ایلیه ورد عادة واحده
ظاهری ایله توجه ید ویدا اخری باطنی ایله توجه ید ولسان جمله سندن
مترجمدر و مسح وجه وجه تبرك ورد حله بدن میانی جمیع ایلین حقیقته
بجوعه تنبیهدر زیرا وجه الشیء حقیقة الشیء معناسنه در ووجه ظاهر
اول حقیقتك مظهریدر و بعض اهل ظاهر دیدیلرکه کویا کفی برکات سماویه

وانوار الهيه دن مملوء در كه اورادن كرامته احق اولان اعلى الاعضادر
افاضه ايدر «يا رب يا رب» يمدنك فاعلندن حالدر
حال كونه قائلاً يا رب يا رب ديكدر معلوم اولا كه الله تعالى اقرب من حبل
الوريد ايكن نداء بعيد ايچون وضع اولنان ياننك استعمالنده وجه
نفسنى استقصار ومحافل زلفى ومنازل مقربيندن استبعاد ايچوندركه
اجلال الهى يى دخى متضمندر يعنى مظان اجابتده يا رب فلان مرادى بكا
اعطا ايله ديوجى اولديغى حالده كه جلب منفعتدر ويا رب فلان محذوردن
دخى بندن تبعيد ايله ديدوكى حالده كه دفع مضرتدر وياخود يا رب
يا رب بطريق التأكيد تكراره محمولدركه مادهٔ واحده يه كوره در ونظاهر
اولان بودركه بعض مواضعه كوره تأكيد وبعضنه كوره تجديد ايچوندر
واسم رب اسم اعظمدر جلاله ورحمن وحى وقيوم وبديع السموات
والارض وذو الجلال والاكرام ولا اله الا انت سبحانك انى كنت
من الظالمين اسملرى كبى ورب وبيت مرتبهٔ واحده تيدركه جلاليه نسبتله
سلطانك وزيرى كبيدركه وزير وكيل مطلقدر «ومطعمه حرام»
حال بوكه مطعومى حرامدر يعنى مطعم مصدر ميميدر مطعوم معناسنه
وماكولى حرام اولسى يا ظلم ويا غصب ويا كسب خبيث بوزندن اولمغله در
مثلا بركمسه نك صنعتى آلات لهو وزمر ويا صقال تراش ايتمك

ايتمك ويا مساوئ مكاسب خبيثه اولسه بونلردن حاصل اولان مال الله
اشتراء اولنسه نسنه دخى خبيث اولور ورشوت وباطل اجرتلر دخى اكا
قياس اولنه «ومشربه حرام» وحال بوكه مشروبى دخى
حرامدر يا مسكرات ويا غيرى كبى وذخيره دن منقولدركه بر عبد ويا بر صبى
كوزى ماء حوضدن برايدوب بر مقدارنى حوضه اراقه ايلسه لر اول
حوضدن شرب ايتمك حرام اولور زيرا ملكلرنى ماء مباحه خلط ايتمش اولورلر
بر وجهله كه تمييزى ممكن دكلدر وكذلك بر صبى ماء مباحدن بر دستى صو
كتورسه اكر والدينى غنيلر ايسه اندن شرب ايتمك حلال اولماز زيرا
ماء بعد الاخذ انك ملكى اولور وكذلك بلا حاجة انك مالندن اكل ايتمك
حرامدر نتكيم اضحيهٔ طفلدن طفله اطعام اولنوب باقيسى منتفع بعينيه
استبدال اولنور ثوب وخف كبى كه بقاسى اوله خبز وامثالى دكل وصبى نك
تبرعى صحيح دكلدر واستخدام يتيم بلا اجرة حرامدر مكركه والدهسنه خدمت
ايده ويا معلم شريكنى احضاره ارسال ايليه «وملبسه حرام»
وحال بوكه ملبوسى دخى حرامدركه يا حريردر ويا كسب خبيثدندر
وبر ملبوسك استارى حرير اولمق رجاله حرامدر صوفدن وجوخدن
وغيريدن كركه وقاوق استارى كبى وآمور ثلثه دن هر برى استجابت
دعايه مانعدر واكر مجتمع اولورسه اشددر ومطعم ومشرب تقديم

اولندی زیرا افساد باطنده تأثیر عظیمی وارددر حتی برکسه شرب
خمر ایدوب توبه اتسه قرق کونه دک انك آلایشندن خلاص اولماز و آفیونك
مضرتی آلتی آیه دك ممتد اولور وحشیش که بنکی لك دیدکلریدر جمیع
اجزاء بدنه سریانی ثوبده صبغ کبیدر که بردخی چقمز انتهی وَغُذِیَ
بِالْحَرَامِ ذال معجمه ایله صیغۀ مجهول اوزره یقال غذاه
غذوًا وغزیته وغزوته بر معنایه در وغُذِّیَ تشدید ایله دخی مرویدر
زیرا انك ثلاثیسی مستعمل اولیجق مزیدی دخی مستعملدر مکرکه نادر اوله
والغذاء بالفتح ما به نماء الجسم وقوامه وتغذیه درنتکیم غدا فتحله
وذال مهمله ایله طعام الغدوة وتغدی اول نهارده اکل طعامدر
عشاء فتحله طعام العشاء وتعشی آخر نهارده اکل طعام اولدیغی کبی
وذال معجمه حال صغرینه وذال مهمله حال کبرینه اشارتدر یعنی لحمی حرام ایله
بتمش وانکله تربیه لنمش بورادا تغییر اسلوبدن فهم اولنور که بو معنی
اول کیلردن اشددر حدیث تحبیب ده تغییر اولنوب وجعلت قرة عینی
فی الصلوة دنلدیکی کبی زیرا قرة العین اولمق مشاهده دن ناشیدر
ذوق مشاهده ایسه آلذ الاشیاددر انتهی فَأَنَّى انتهی کیف ومن
این معناسنه که استفهام استبعاد واستنکار ایچوندر که انکار
وقوعه محمولدر انتهی یُسْتَجَابُ لِذَلِكَ انتهی یستجاب له

یرینه یستجاب لذلك دیدی یعنی اسم اشارت ایراد ایلدی رجل
معهودی صفات ذمیمه ایله موصوف اولدیغی جهتدن اکمل تمییز له تمییز
وکمال سوء حالنه اشارت ایچون معنی بودر که انك ایچون دعا قچن
مستجاب اولور یعنی اومقوله حرامه ملابس اولان سوء حال اهلنه
دعا مستجاب اولمق مستبعددر زیرا حقك نهی اتدوکی نسنه یی ارتکاب ایله
حقدن بعید اولانك حقله اراسنده حجاب عظیم وارددر ودعا عالم صوردن
واقع اولمغله اول حجابی خرق ایدوب عالم معنایه دخول ایده مز وحرام
انك یولنه سد اولوب دعایی کری دوندررنتکیم مال خبیث ایله حج ایدن
لبیك دیسه جانب سمادن بر ملك اکا لا لبیك ولا سعدیك وحجك
مردود علیك دیو جواب ویرر ولبیك قولی حرم قدسدن رد ایدر
استجابت جوبندر قطع معناسینه زیرا جواب سؤالی قطع ایدر
واستجابت اجابتدر اکرچه حقیقتی تحری جواب وجوابه تهیؤدر ولکن
اجابتك استجابتدن قلت انفکاکی اولمغله اجابتدن استجابت ایله تعبیر
اولندی ولباس حرام ایله دعا نیجه ایسه لباس حرام ایله نماز دخی بویله در
زیرا طهارت ثوب شرطدر کرك طهارت صوریه وکرك معنویه ایله
نتکیم دم علی الطهارة یوسع علیك الرزق حدیثنده طهارت ظاهر
وباطن نجاساتدن تطهیره شاملدر ودعا دخی عبادتدندر بلکه مخ

العبادة دركه انسانك قوام وجودى عظم وعظمك دخى قوامى مخله اولديغى كبى
عبادتك دخى استمساكى دعاايله در چونكه حرامه ملابسه ايله دعا
قبول اولميه سائر عبادات دخى قبول اولماز پس حاجتمند اشعث واغبر
اولديغى بى فائده وعابدك تعب عبادتى بى عائده اولورانكچون ايمان
اولمديغى يرده رهبانيت عبث اولور والله الهادى الى الطريقه
والممد للعبد بامداد هدايته وتوفيقه

الحديث الحادى عشر

حادى اصلنده واحد دركه قلب مكانى ايله حادو اولوب واو يايه مقلوب
اولور بر نجى ديمكدركه تصيير اعتبارندن اوتورى اسم فاعل اخذ اولنمشدر
حادى عشر صاحب معربه عندنده فتح يا ايله وعند الفاضل الرضى سكونله در

دع ما يريبك الى ما لا يريبك

دع امر حاضردر ودع يدع دن وضع يضع كبى معناسى ترك ايله ديمكدر
وبو كلمه نك ماضيسنى ومصدرنى استعمال العرب ترك اتديلر ديدكلرى
قلت استعمالنه محمولدر والا رسول الله صلى الله عليه وسلم افصح
العرب ايكن بيورمشلردركه لينتهين اقوام عن ودعهم الجماعات
او ليختمن على قلوبهم زيرا بوراده ودع ترك جماعات معناسنه در
وشعرده كلور ❊ ليت شعرى عن خليلى ما الذى ❊ غاله فى الحب حتى ودعه ❊ [حتى تركه من حيث الحب]

ودعه وعروه ومجاهد ما ودعك ربك قرآت اتمشلردر تخفيفله
يعنى قرآت شاذه ده تخفيف واقع اولمشدر كه بعض علما اى قرآت
نبويه ده رد ايتمشلردر ومظهر ديمشدر كه كلام نبوى متبوعدر بو خصوصه
تابع دكلدر بلكه اكا نسبتله فصحاء عرب عجمى لسانله مشتهر اولان باقل
مرتبه سنده در ولغات عرب مختلفه در پس جائز دركه بعض قبائلك
لغتى منقرضه اولمغله جناب نبوت انى احيا اتمش اوله ومقاصد حسنه ده
كلور كه حضرت عمر رضى الله عنه يا نبى الله مالك افصحنا ديو سؤال اتدكده
جوابنده بيورديلر كه جاءنى جبريل فلقننى لغة ابى اسمعيل وانسان العوننده
غزوه خندقده كلور كه وفى الحديث ان شر الناس من ودعه الناس اتقاء
شره وقرآن جمله قبائلك لغاتنى جامع اولمغله لسان نبوت انى شرح اتمشدر
وبر لغتى بعض قبائلك عدم استعمالندن عند الكل عدم استعمالى لازم كلمز
نتكيم اطراف حجاز وقبائل عربى دور وسيرايدنلره خفى دكلدر بو فقير شامده
مجاورتم حالنده لا ادرى ديمكى بر اعرابيدن اشتدم اكثرى ما اعرف
ديرلر ولا ادرى ندر بلمزلر وبو مقوله اختلاف مجمده وتركده وهندده
وسائرده دخى وارددر ديمشلردر كه يذر كلمه سنك دخى ماضى ومصدر
وناعلى متروكدر وذر وذ روو وادز ركبى ويتينى دن دخى ماضى ايله مضارعك
غيرى استعمال اولنمشدر وغير مستعملك استعمالنى غلط عد اتديلر

قياسه موافق ايسه ده تنكيم آذى يوزى دن مقصد رازى واذيته كلوب
ولا تقل ايذاء ديديلر وعليهم ما تعسفوا بلا دليل وتكلفوا بدون سبيل
بعد ذا امام بيهقى تاج المصادر ده ريب وارابه يى بر معنايه اخذ ايدوب
كمانه دوشورمك ايله تفسير ايلمشدر شوقدر وار ذكر ارابه لغت هذيلدر
ديمشدر واراب الرجل صار ذا ريبة ومنه المريب على وجه بو معنايه
همزه صيرورت ايچون اولوب تعديه اولنماز وامام راغب ديمشدركه
يقال رابنى كذا واراب بنى كذا فالريب ان يتوهم بالشيء امرا ما فينكشف
عما يتوهم ولذا قال تعالى لا ريب فيه زيرا قرآنده ريب وشك زائل ومنكشفدر
والارابة ان يتوهم فيه امرا فلا ينكشف عما يتوهم پس بو اعتبار له حديث
مذكورده يريب حرف مضارعتك ضميله اولمق لازم كلور زيرا شبهه نك
انكشافى متصور اولان يرده مشتبهى ترك ~~لازم كلور زيرا شبهه~~
لازم كلمز فافهم ودخى ديمشلردركه يريب ده فتح وضم مرويدر ولكن فتحه
اكثر واشهر وافصحدر زيرا اكثر قبائلك لغتيدر بونك نظيرى شغل
ايله اشغلدر زيرا بعضيلر مضارعنده ضم يا قليله وبعضيلر رديئه در
ديديلر حتى كرمانى ديمشدركه وحكى ضم اليا وهو غريب وبونده الى
مقدره متعلقدر انقلاب وعدول وذهاب كبى معناى حديث بودركه
شول نسنه ده كه سكا شك وشبهه عارض اوله وسنى قلق واضطرابه

واضطرابه دوشوره انى ترك ايله اندن سكا خلجان ويرمين نسنه يه
منقلب ويا عادل ويا ذاهب اولدوغك حالده يعنى بر نسنه نك حل وحرمت
وحسن وقبح وسنيت وبدعيتنده شبهه ك اولسه كرك قول وفعل وكرك
عبادت ونكاح وساير معامله ده اولسون اول اودن حالى متيقن وحقيقتى معلوم
اولان نسنه يه عدول ايله زيرا هر مسئله ده خلافدن خروج اقوادر ويقال
دع ذلك الى ذلك اى استبدله به وشراح احاديث ديمشلردركه بو رادده
امر ندب ايچوندر زيرا توقى شبهات مندوبدر يوخسه واجب دكلدر ودخى ديمشلردركه
ورع اوچ درجه در اولكسى فتواى فقيه ايله حرام اولان نسنه دن
اجتنابدر والا عدالت زائل اولور وانى ارتكاب ايدنه فاسق وفاجر
دينلور وايكنجسى ورع الصالحين دركه شبهاتدن احترازدر يعنى بر نسنه نك
ظاهرى اوزرينه فتوى مساعده اتسه دخى توقف ايده وفتواى قلبله عمل
ايليه ومن حيث لا يحتسب حرامه وقوعدن حذر قلنه وحديث مذكورده
مراد بو ورعدر وبو بابده زياده تدقيقات اتمشلردر حتى ابن ادهم بئر
زمزمدن شرب اتميوب سؤال اولنديقده اكر دلوم مخصوصم اولايدى ايچردم
ديمشدر زيرا مال سلطاندن اولان نسنه مشتبهدر وبعض اهل حاله
بعض امارات ظهور ايدوب مشتبهدن انكله پرهيز ايدرلردى مثلا اكل
طعامدن رايحه كريهه عكس ايدر ويا صورت قبيحه ده كورنوردى ناما

طعام وقتنده بيدلرى حركت اتمز وياطعملرى حركت ايدردى ويا نحود اوله صح

بوازمانده قنی بویله حال اشتبه کثرت شبهات وقلت حلالاتدن اوتوری
ترك محرمات ورع دن عد اولندی وحدیثده کلمشدرکه سز بر زمانده
سکزکه مامور اولدوغکز امر معروف ونهی منکرك عشرینی ترك اتسکز هلاك
اولورسکز زیرا عزت اسلام وکثرت انصار واردر و بر زمان کلورکه
اول زمانده امر ونهی مذکورك عشرینی وجوده کتورن نجات بولور
زیرا معین دین قلیل اولمغله زمان سکوتدر زیرا یالکز طاش دیوار اولماز
دیرلر مثل مشهوردر و اوجنجسی ورع المتقین درکه حدیثده کلورلا یبلغ
العبد درجة المتقین حتی یدع ما لا بأس به مخافة ما به بأس یعنی بوندن
بعض حلالی دخی ترك لازم کلدی وحلالدربو هر نسنه یی سویلیك واکل
وشرب ولبس لازم کلدی زیرا شرعك رخصتی عملی موجب دکلدر بلکه انسان
کامل بر عرد بش واون سکز بیك عالم انك اوزرینه نثار کبی در وعرد ش
کندی اوزرینه نثار اولنان نسنه یی جمیع اتمك دناءتدر و شرعده مراتب
مختلفه واردرکه مکلفلرك احوال متنوعه واستعدادات متفاوتهسنه
ناظردر طبقاتندن جاهل اولان خلط مراتب ایدوب غلطه دوشر بوجهتدندرکه
علماء باالله خدمت کرکدرکه انلرك معرفتنده مرتبه لری سائرلردن
بر خصوصا التقوی فوق امر الفتوی مضمونی مقرردر واشباهده
کلور برکسنه منجسك وقوعنده شك اتسه اصل اولان بقاء طاهریتدر بومعنا دن

بومعنادن امام محمد دیمشدرکه برحوضدن که جاهل بالاحکام اولان
اهل رستاق وصغار وعبید وارماءایدیلرینه وجرار وسخه ایله صو
اخذ اتسه انکله وضو جائز اولور نجاستی معلوم اولمدقجه بوجهتدن
طین طرقك طهارتیله فتوی ویردیلر مکرکه عین نجاست مرئیه اوله
وجناب نبوت صلی الله علیه وسلم حج وداعده سقایهٔ عباسه متوجه
اولدقلرنده یا رسول الله بو سقایه یه ایدی عولتم واعراب دکمشدر
سزه غیری شربت ویرهلم دیدکلرنده جناب نبوت بویوردیلرکه التمس
برکة ایدی المؤمنین یعنی اول حوض عامدن شربی استکراه اتمیوب التته
جوازی مشروع قلدیلر واحیاده کلورکه سیرت اولین بوایدیکه جمیع همتی
تطهیر قلوبه مستغرق قلورلردی وتطهیر ظاهرده تساهل اوزره
اولورلردی حتی حضرت عمر رضی الله عنه بر نصرانیه نك جره سندن ابدست
المشدر و هدیة المهدیین ده کلورکه برکسنه فساد نکاحنی توهم ایدوب
مهر اول اوزرینه تجدید نکاح ایلسه مع هذا انکاحی فاسد اولمش اولسه
مهر آخر لازم کلمز بلکه تأکید نکاح قبیلندن اولور تجدید دکل واکرثانی الواقع
١٤٨ فاسد ایسه مهر اول اوزرینه اون درهم کش وضع اولنور که اقل مهردر
ونکاح متیقن اولدقجه شك یقینه مزاحم اتمز بلکه صلح بعد الصلح باطل
اولدیغی کبی نکاح بعد النکاح دخی باطلدر الحاصل مشهوردرکه تشکك یقین

زائل اولماز پس احتیاط و وجوبك مواضعی وارددر که اکا کوره اولنور
وهر شبهه ضعیفه ایله نکاح تازه لنمز نتکیم ظن غالبی اولمدقجه نماز قضا
اولنماز والا کندی عندندن شرع جدید کبی اولور بو ایسه باطل ومردوددر
فاعرفه وبو مسائل شبهه ویقینه متعلقه اولمغله ذیل حدیثده درج
اولندی اکرچه کم فروع جزئیه سی چوق وامثله سی حددن آرتوقدر

الحدیث الثانی عشر من حسن

اسلام المرء ترکه ما لا یعنیه

من تبعیضیه در زیرا محاسن اسلام کثیره در که جمله دن بری ترك
ما لا یعنی وفعل ما یعنیدر وحسن صورتده تناسب اعضادن ناشی طبعه
ملایم برامر مرغوبدر که قلوب اکا منجذب وابصار دخی اکا تابع اولور
حسنله جمالك فرقی بودر که حسن ذاتله قائمه صفت دکلدر بلکه سنك
لغرض من الاغراض استحسان اندوکك نسنه در که کسه عند الغیر مستحسن
اولماسون جمال ایسه ذاتله قائمه بر صفتدر که سنك وغیرك عندنده
بالاتفاق مستحسندر مثلا حسن یوسفه علیه السلام جمالدر که عند
الکل مستحسندر حسن لیلی ایسه مجنونه کوره حسندر بو خسه هر کسه
کوره دکل زیرا دنیاده لیلادن مستثنی محبوبه لر واردر وبو عالم
کونه مشهد حسن دیرلر زیرا آثار جلیله در که آیینه اسما وصفاتدر اسما

اسما ایسه حسنی ایله وصف اولنمشدر قال تعالی ولله الاسماء الحسنی
واسمانك حسنی مدلولاتیدر که کمالات الهیه در بو جهتدن حسن ایکی
نوع اولدی که بری حسن حسی وجسمانی در بری حسن معنوی وروحانیدر
وحسن اسلام معنویدر انکچون مسلم مطیع اسلام وطاعتدر فی نفس
الامر حسنی ادراك ایدوب قبول ایدر سه مقبول والا مردوددر
زیرا اغراض فاسده یه مبنی اولمش اولور وبو تقریردن حسن وقبح اوصافدن
اولدیغی معلوم اولدی آبله برودتی وعسل ایله حلاوتی ومسك ایله ریحی
کبی پس اسلام المرء موصوف وترك ما لا یعنی انك صفت حسنیدر وفعل
ما لا یعنی صفت قبحیدر وقرآنی حسن صوتله تزیین لازم کلدیکی کبی اسلامی
دخی ترك ما لا یعنی ایله تحسین کرکدر وانسانك جمالی فصاحت لسانی
اولدیغی کبی اسلامك دخی لطافت نکاتی ترك لغوددر زیرا کلامدن برنسنه نکر
ضرر ونفعی اولمیجق اصوات عصافیر منزله سنه تنزیل اولنور
مرء مثلثة المیم انسان ویا رجلدر پس انسان وشخص معناسنه اخذ
اولنور سه فارسیده کس کبی مرد وزنه شامل اولور ولکن ظاهر اولان
رجله محمول اولمقدر انکچون مؤنثنده مرأة دینلور ولحکامده نساء
رجاله تابعدر ترك مصدردر که فاعلنه مضافدر ضمیر مجرور مرءه
راجعدر ترك فعلك ضدیدر وما لا یعنیه بعد الجمله ترکه مفعولدر

مالا یعنیه ده ضمیر مستتر مرفوع مایه وضمیر منصوب مراه عائددر
یقال عناه الامر یعنیه اهمه وبو وارداندر که امر مهتم دیرلر زیرا انسان اهتمام
وقصد وشاننه اعتنا واهتمامه حمل ایدر وبعض قرآآتده لکل امرئ منهم
یومئذ شأن یعنیه کلمشدر فتح اول وکسر ثالث ایله یعنی یوم قیامتده
هر شخص ایچون بر امر عظیم واردر که شخصی اننک همتنه دوشور ر غیرینه
مشغول قلور در نی تاج المصادر عنیت فلانا عنیا ای قصدته وقیل تعنیك
ای یشغلك یقال هذا امر لا یعنینی ای لا یشغلنی ومنه ترکه مالا یعنیه
ای لا یهمه انتهی ومالا یعنینك حدی اودر که بر سنه ایله تکلم ایلسك که
بالفرض اندن سکوت اتسکه اثم وحالا ومالا ضرر لازم کلمیه وبر فایده سی
سننه فوت اولمیه وقائع اسفار وامثالنك حکایاتی کبی که عجم اکا افسانه
دیرکه تحتنده فائده اولمیان سوزلردر مگرکه اول حکایاتده زیاده ذات
اولا کر کذب قبیلندندر ویا تزکیه نفس وتفاخر واعتباب ومذمت ناس
بولنه که صفات رذیله در بو صورتده متکلم متضرر اولور زیرا آفت
لسانه دائردر ومالا یعنی کلامه وغیریه عامدر نتکیم حسن بصری
دیمشدر که من علامة اعراض الله عن العبد ان یجعله شغله فیما لا یعنیه
ولکن کلامده غالبدر نتکیم حدیثده کلور یا اباهریرة تریدان لا یحری
علیك الحلم قال نعم یا رسول الله قال اد فرائض الله وکف عن المحارم ودع

ودع الکلام فیما لا یعنیك وحضرت صدیق رضی الله عنه بیورمشدر
یا لیتنی کنت اخرس الا عن ذکر الله ومایعنی امور دینیة ضروریه وامور
دنیویه لازمه در مطعم ومشرب وملبس ومسکن کبی که کفایت قدر اوله
زیرا ماعداسی فضول مقوله سیدر شول معنادندر که روحك بو عالم
اسفله هبوط وبدنه تعلقدن غرض تحصیل کالدر واعضا وقوی وسائر
والات وامور ضروریه معاشیه مایه القوام در بس وقتی بو امور ضروریه
اوزرینه مقصور اولان کسنه فی المثل سوزنی اوزاتمز وکندی کارنه مشغول
اولور ومالا یعنی وقتنده ذکر ایدر که کنوز سعادتدن برکنزدر والا کنزك
یرینه هواء الور وشان مومنده دیمشلردر که کلما وجد مجالا صالحا ذکر الله
وبو معنایه اشارت ایلیوب قرآنده کلور قال اتستبدلون الذی هو ادنی
بالذی هو خیر یعنی مهمی غیر مهمه ترك ایدن من وسلوی یرینه بصل وثوم
وکوهره بدل خزف بولور وعمر سرمایه درکه لقلقه اننك زیانیدر وحکایات
الصالحین امور دینیه دندر زیرا جند من جنود الله دیمشلردر که باطن مؤمن
انکله نفس وشیطان وهجوم ماسوی اوزرنه نصرت بولور شول جهتدندر که
اهل حالك مقالات وحکایاتنده تاثیرات عظیمه واردر نتکیم الهیات وقصائدی
لحن عرب اوزرنه قرآآت اولنسه باطن انسانه وجد ورقت وعالم قدسه
انجذاب وعروج حاصل اولور افسانه وغزل ایسه تحریك هوی وشهوت ایدر

ایچون مالا یعنی دنلدی واومقولیه وسائر ملاهی یه صرف اولنان اموالك
محاسبات قیامتده بللو اولور ایدی مؤمن حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا
وفقنجه ورعه تمسك ایدر وفضولی ترك ایلر والله المعین

الحدیث الثالث عشر لا یؤمن احدکم حتی یحب لاخیه ما یحب لنفسه

ایمان مخبر صادقك قولنی تصدیق وقبولدر کویا آمن به انی تکذیبدن
آمن وطمأنینت اوزرنه قلدی دیمکدر زیرا خبرك عند النفس صدقی وکذبی
وامر ونهیك قبول ورده احتمالی واردر پس انسانك اعتقادنده شك
واعتراض اولمیجق کویا حقی اول معنادن آمن اوزرنه قلمش اولدی نتکیم سلام
انبیا مشروع اولدی زیرا انبیا اهوا ناسه مخالف وجهله امر ایتملریله
مقام نبوت مظنهٔ اعتراض اولدی پس مؤمنك السلام علیك ایها النبی
دیدوکی یا رسول الله بو خصوصده بنم اعتراضمدن با امان وبی خوف اول
دیمکدر سائر عباد صالحینه وعلی عباد الله الصالحین دیمك دخی بویله در
زیرا انلر دخی بحکم الارث هوای خلقه مخالف وجهله حقه دعوت ایدرلر
وکندی نفسمز حقنده السلام علینا دیمك دخی اکا قیاس اولنه زیرا اکاه
اولورکه نفسمزه لوم واعتراض اولور ونفسمز شو معنایی قبول ایتدی
دیرز کویا السلام علینا نفسك تسلیم وعدم اعتراضنی بیان وافاده در بوراده

بوراده مراد کمال ایمانی نفیدر زیرا اصل ایمان تصدیق مذکورله حاصلدر
پس شعب ایمانك وجودی کماله مصروفدر نتکیم فلان کسه انسان دکلدر
دیرلر یعنی بر شیئك اسمنی نفیله کمالنی نفی مراد ایدرلر کویا انسانیتده
کمالی اولمیان انسان دکلدر نتکیم زید انسان دیرلر یعنی کلی یی جزئی
اوزرنه حمل ایدرلر زیرا اول جزئیده کلینك سری واردر پس جزئی کمالات
کلی ایله متحقق اولیجق جزئیدن کلی ایله تعبیر اولنور الخلق حق وانا الحق
دیدکلری کبی وحدیث مشارقده لا یؤمن عبد وارد اولمشدر یعنی احد
یرینه عبد ذکر اولنمشدر حتی ابن ملك توجیه ایدوب دیمشدر که اغنیا وجبابره
کندی نفسلری ایچون سودکلرنی اخوان فقرا ایچون سومزلر ولکن مقتضای
عبودیت محبت مذکورهده یعنی اکر غنا وریاست قیدنده اولمایوب
عبودیت کامله اهلی اولسهلر فقرا ایله کندیلرنی برابر طوترلردی وحتی
یحب الی ان یحب دیمکدر که حتی جاره دروآخ ایله مراد اخ مسلمدر واخ
آخره یا ولادتده طرفیندن ویا طرف واحددن ویا رضاعدن مشارکت
اولانه دیرلر صکره غیری ایچون استعاره اولندی قبیلهده ویا دینده ویا
صنعتده ویا معاملهده ویا مودتده ویا غیری مناسبتده مشارکی
قرآنده یا اخت هرون صلاحده اختدر نسبده دکل یا اخا تمیم کبی واذکر
اخا عاد قومنه اخاك اخ اوزرنه شفقتی کبی شفقتی اولدیغندن او توریدر

ما يحب لنفسه مثل ما يحب لنفسه ديمكدر زيرا اول محبوب اولان نسنه نك
عيني ايكي محلده حاصل اولمق محالدر وماخيردن عبارتدر كه عبادت و طاعت
واشيا مباحيه شاملدر وبو مقوله محبت كمال ايماندن اولديغي كبي كندي نفسيچون
بغض ايتدوكني غير ايچون بغض ايتمك دخي كمال ايماندندر زيرا بر شيئه محبت
نقيضنك بغضني مستلزمدر وبو استلزامدن اوتوري صورت
بغض صريحا ذكر اولنمدي وبو مرتبه اتحادك سري بودركه اهل ايمان اصلنده
نور واحددر كه مظاهر مختلفه ده ظاهر ونفس واحده در كه ابدان متعدده ده
باهر اولمشلردر واقارب واجانبي بنيان واحد صورتن بولمشلردر پس اختلاف
عالم باسره اني واحد العين اولمقدن اخراج ايتمز بلكه اختلاف انلرك تعين و
تشخصلرنده در كه امور اضافيه در مثلا زيدي عمرودن فرق ايدن تعينلري
انسانيتده بردر و زيدي فرسدن فرق ايدن تشخصلريدركه حيوانيتده بردر
و زيدي درخت تفاحدن فصل ايدن صورتلريدر كه نباتيتده بردر و زيدي
و زيدي هذا الحجردن تميز ايدن عوارضيدر كه جسميتده بردر و زيدي ملك
وفلكدن آيران تعين خارجيلريدر كه جوهريتده بردر و جوهر له عرض وجودده
بردر اگرچه عند العقل بري برينه مغايردر پس وجود جمليه شامل اولديكه
وجوددن اعم نسنه يوقدر وصور معادن ونبات وحيوان وافلاك واملاك
بو كثرت و وحدت اوزرنه ادراك اولنيجق جمله عالم اصل واحده رجوع ايدر

ايدر ايچون صله رحمده بو جمله سي داخلدر زيرا اسم رحمانه مضافدر كه
عموم تامي واردر وجمله ناسك واحد العين اولماسنه ناظردر كه خلق بري
برينه اتخاذدن نهي اولنمشدر زيرا حقيقتي كندي نفسنه اتخاذدر وجوازي
تقديري اوزرنه اتخاذ اسمندن بر اسمه در مثلا سلطانه وعالمه وشريفه
وغني يه منحني اولوركه بونلر اسماء كليه ذاتيه يه مظهرلردر ومحبت اوچ مرتبه در
اولكيسي حب طبيعيدر كه حب عوامدر كه بونلر بري برلريله روح حيوانيده متحدلر
ومقتضاي شهوت طبيعيه نه ايسه انده مشتركلردر وغفلتده نهايتي نكاحدر
زيرا شهوت ومحبت حيوانيه جميع مزاجه ساري اولمشدر رضونك سونكر
ديدكلري نسنه بلكه لونده متلون نه سرياني كبي ايكنجيسي حب روحاني ونفسيدر كه
روحده بري برلريله ائتلاف واتفاقدر وبونك غايتي ده محبوبي معرفت
وحقي ايله قيام واكا تشبهدر وبو مرتبه خواص ناسكدر كه اوكيلردن اقلدر
زيرا اكثر ناس جسماني وحيوانيدر اوچنجيسي حب الهيدركه عبد كنديني مظهر حق
اولدوغني مشاهده در بو صورتده عبد حقه ظاهر جسمه روح كبي اولور
غائب وابدي غير مدرك اولور وبو مرتبه ده عبده محب ديرلر ولذلك
حق دخي عبده مظهر اولمقدر يعني عبدك حدود ومقاديري ايله اتصافدركه
جمله متشابهات بو بابدندر واني تأويل المحبوب علمي حقه تفويض ايتمك گركدر
قال تعالى وما يعلم تأويله الا الله وبو صورتده عبد محبوب حق اولور چونكه حقك

فی الحقیقه حذی بو قدر لاجرم محبت دخی بویله در انکچون دیدیلر که حبّ
شرب بلا ریدر وهر کیم بن قاندم دیرسه ناقصدر و بو مقامده مراد حبّ
اختیاریدر که ایثار معناسنه محمولدر زیرا محب محبوبنی محبوبنه ایثار و اختیار
ایده کلمشدر هرچند نفسندن فانی دکل ایسه ده چونکه فناء تام حاصل اوله
حب طبیعی غیر اختیاریدن اثر قالماز فافهم جدا و دیمشلردر که طریق حق
خلقی حقه دعوت و تعریف و تحبیب اوزرنه مبنیدر بو جهتدن بنم سودکمی
بندن غیریسی سومسون دیو غیرت علی الله ایتمک کویا آفتاب عالم آرایی خانه
غیری خانیه طوغمسون دیمک کبیدر که انواع جنوندندر و بعضیلر بنه کمتی
تسریح دیو سؤال ایتدکلرنده اذا لم ار له ذاکرا دیدوکی غیرت بابندن دکلدر
بلکه مولدر که ذاکرا محجوبا بل مشاهدا ویاخود ذاکرا غیره دیمکدر و ذاکر
فی الحقیقه الله تعالیدر که جمیع اکوانک لسانیدر پس بوراده غیر یوقدر که غیرت
ایده سن و ابراهیم ادهمدن قدس سره منقولدر که اصحابندن برینه دیمشدر
ان شدة محبتك فی الله غیبتنی عن النظر الی مساویك یعنی بوراده محبت
شیخه اضافت اولندی مع هذا شیخ مطلوب و مرید طالبدر و محبت طالب
اوزرنه در بو خصوصده شیخ اوزرنه دکل پس مراد بودر که شیخ سنی کندی نفسک
ایچون سور تا که عیبکه مطلع اولوب سقیمکی تصحیح و معوجکی تقویم ایلیه بو صورتده
شیخ سنی کندی نفسی ایچون سومز تا که طالب اولمق لازم کله فافهم الحاصل شیخک

شیخک سنی معنای مذکور ایچون سومسی کندی نفسنه سودکنی سومکدندر
تا که سن دخی انک کبی تزکیه نفس ایده سن و شیخم سید الاقطاب سید فضل الله
قدس سره صدری قنوی نک فاتحه تفسیرنی شرح ایتدکده بو فقیری دعوت
ایدوب کتاب مذکوری یدمه صونوب آل شونی اوتوز آلتی ییللق محصولمدر
الله تعالی سکا بوندن زیاده سن احسان ایلیه بیوردی بو مقامک اسرارندندر که
اولیاده امساک اولماز بلکه انلرک غیرت و محبتلری خلقک تحصیل کمالندندر
قدس الله اسرارهم بعد ذا سؤال اولنورسه که کمال ایمان محبت مذکوره ایله
حاصل اولیجق سائر ارکان طاعت و شعب ایمانه حاجت قالماز جواب بودر که
معنای مذکور مبالغیه محمولدر زیرا محبت رکن عظیمدر الحج عرفة ولا صلوة
الا بطهور و لا صلوة لجار المسجد الا فی المسجد کبی و حقیقتده ایمانی تأکیددر
زیرا اکرچه اخوین دیرکه هر برینک بر ایمانی واردر ولکن حکما شخص واحددر که
ایکیسینک ایمانی بر ایماندر و کتب کلامیه ده کرچه ایمان زیاده و نقصان
قبول ایتمز دیو یازیلور ولکن اصل ایمانه کوره در والا انواری جهتیله متزاید
اولور انکچون ایمان مثقالی و ایمان دیناری دیرلر و بو معنادندر که جامع
صغیرده کلور الاسلام یزید ولا ینقص و ایمان بالغیب ایله ایمان مشاهده نک
میاننده فرق اولدوغی ظاهردر پس شعب ایمانله عمل زیاده اولدقجه
ثمرات ایمان دخی زیاده اولوب مراتب احسانک ذروه سنه ترقی ایدر

وایمان اکرچه اجمالی وتفصیلی دنیلور فامّا ایمان تفصیلی نك غورنه وصول
متعسردر زیرا متعلقاتی علم حددن بیرون در بو سببدن علم مزید اولدقجه
متعلقاتی جهتندن ایمان دخی مزید اولمقده در بو وجهدندر که وارد اولمشدر
من استوی یوماه فهو مغبون یعنی علم وایمان الی آخر العمر ترقیده کرکدر زیرا
کرچه مقاماتی تمام اولور فامّا سیر الی اللهه نهایت اولماز وحیرت ممدوحه
دیدکلری بودر وبو علم تفصیلی که احکامه متعلقدر آخر عمرده تمام اولور زیرا
آخرتده شرایعدن ایمان وادب وتعظیم الهی ونکاحدن غیری نسنه قالماز
فامّا علم الهی تفصیلی که حکم وحقائقدر الی الابد متزاید اولمقده در زیرا الله تعالی
واسع علیم در که بو مقوله صفاتك تجلیاتنه نهایت یوقدر والا ذات وصفات
حق محدود اولمق لازم کلور وعارفلره جنتك صفاسی بو تزاید وتجددلیله در
والا بی روح جسده نظر ایتمك انسانه ملال کتورر ومرده قلورلر فافهم
فقد ارقفتك علی مابه تترقی والله خیر وابقی

الحدیث الرابع عشر لا یحل دم امرئ مسلم الا باحدی ثلث

بونك تقدیری
لا یحل اراقة دم امرئ ای شخص مسلم الا باحدی علل ثلث دیمکدر بعض روایتده
مسلم کلمه سندن صکره یشهد ان لا اله الا الله وانّی محمد رسول الله
واقع اولمشدر که یشهد مسلمك تفسیری واقع اولور ایمان واسلام بردر

بردر دین کسه نك قولی اوزرنه ومعنا تقدیر اولندی که قتلدن کنایه
اولان اراقه در زیرا حل وحرمت افعاله تعلق ایدر ذواته دکل قال تعالی
حرمت علیکم المیتة ای اکل لحمها وثلثك موصوفی علل اولمغله تانیث قلندی
وثلث ده رسم خطی بودر که اکر مفرد اولورسه بعث من النوق ثلاثاً کبی
الف ایله کتابت اولنور تاکه ضم ثالثه اولان ثلثه ملتبس اولمیه واکر مضاف
ویا صفت اولورسه حذف الف ایله رسم اولنور رحلت ثلث فوق وما
فعلت النوق الثلث کبی زیرا بونده التباس مذکور یوقدر وثلثة وثلثون
حذف الف ایله یازلدی زیرا آخرلرنده اولان علامت لاحقه ایقاع لبسدن
منع ایتدی وثلثا واربعا کرصالی وجهارشنبه در اصلنده ثلثه واربعة
در الف هادن بدل اولوب یومه تخصیص اولنمشدر حسنة حسنا کبی
یعنی دیمك اولور که شول شخص مسلم که لا اله الا الله ومحمد رسول الله دیو
شهادت ایلیه انك قانی دوکمك وقتل ایلمك حلال اولماز الا اوچ علتك ١٥٤
بریله حلال اولور یعنی بو اوچ علتدن بری بولنورسه فیها والاحرام اولور
زیرا بنیان حقی بلا سبب شرعی هدم وتخریب دیمكدر الثیب الزانی
جرله ثلثك موصوف مقدرندن بدل ورفعله مبتدا محذوف خبردر
الاولی ای العلة الاولی زنی الثیب الزانی دیمکدر تقدیر مصدر له زیرا
علت اولان موصوف دکل بلکه صفتیدر لیس لفظ زانی اشعار علت ایتکله

ذکر موصوفله اکتفا اولندی وثیب اسم جنسدر که رجل ومراٰه یه شاملدر
قال فی القاموس الثیب المراٰة فارقت زوجها او دخل بها والرجل دخل بها اکا یقال
للرجل الا فی قولك ولد الثیبین انتهی ای لا یطلق علی الرجل الا تغلیبا پس ثیب
وثیبه دیمك خطا اولدی زیرا استعمالی بلا تادر وامام راغب معنای اولی
ترجیح ایدوب دیمشدر که الثیب التی تثوب عن الزوج یعنی ثیب اودر که زوج
اولدن رجوع وتزوجه معاوده ایلیه زیرا ثیابت رجوعدر که عجم بازگشتن
ایله تعبیر ایدر وقاموسده انکار ایدوب وذکره فی ثوب وهم دیمشدر ولکن
معنای رجوع ثاب یثوب ثوبا ومثابة وثوبانا ده یازیلور لغتده ثائب
یوقدر لیس قول قاموس قول جمهوره مخالفدر وزنی بلا عقد شرعی وطء
مراٰه در مد وقصر اولنور وممدود اولدقده مصدر مفاعله اولمق جائزدر
یقال زانی مزاناة وزناء یعنی زنی یزنی زنی وزناء بو صورتده زنی ناقص
اولور وبعضیلر مهموز اولمغه حمل ایدوب دیمشلردر که یقال زنأ
ای دنوت زیرا زنی دنو له اولور لیس دنو مخصوصدن زنا ئله تعبیر اولندی
ویاخود زناء الظل دندر که قصر معناسنه در زیرا زنی اعماری قصر ایدر
بو صورتده مصدری زناء وزنوءا کلور صعد وصعودا وزنی اوزره
وممدود اولماز زیرا مد ناقصده اولور مهموزده اولماز انکچون خطا لفظی
مد اتمك خطادر دیدیلر وقرآنده ان قتلهم کان خطأ قراءتی یعنی مد له معنا

معنای تنبیهه راجعدر وتخلد فیه کبی اشباعله فافهم وثیب زانی شول
رجل عاقل بالغ حر مسلمدر که امراٰة بالغة عاقلة حرة مسلمه یه نکاح
صحیح ایله دخول اتمش اوله وعند الحنفیه تحقق وطء لازمدر زیرا
البکر بالبکر ایله مقابله اولنمشدر وبو مقوله یه محصن دیرلر وامام
مطرزی مغرب اللغه ده دیمشدر که باب رجمده عند ابی حنیفه شرائط
احصان التیدر که اسلام وحریت وعقل وبلوغ ونکاح صحیحله تزوج
ودخولدر وباب قذفده دورت اولکی وبشنجی عفتدر وعفته حصن
دیدیلر زیرا ریبتدن احصان وحمایه ایلر وامراٰة حاصن وحصان بالفتح
وقد احصنت اذا عفت واحصنها زوجها فهی محصنة بالفتح واحصنت
فرجها فهی محصنة بالکسر قال تعالی والمحصنات من النساء ای ذوات الازواج
وقال تعالی ومن لم یستطع طولا ان ینکح المحصنات ای الحرائر وقال تعالی والمحصنات
من المؤمنات ای العفائف وقال والمحصنات من الذین اوتوا الکتاب ای الکتابیات
بعده اثباتك حکمی رجم اولنمقدر یا اعتراف ویا دورت عدد شاهدك
شهادتلریله زیرا فاعل زنی ایکیدر یعنی زانی وزانیه در که هر بیننه ایکیشر
شاهد لازمدر وقتلده ایسه فاعل بردر که قاتلدر انکچون ایکی شاهد ایله
اکتفا اولندی وشولکه بکر ومکلف غیر محصندر اگر حر ایسه حدی
یوز سوطدر واگر رقیق ایسه اللی جلددر من غیر تعذیب عندنا وقتل

زانیده حکمت بودرکه زناده اختلاط انساب وتضییع اولاد ومشابهت
بهائم وتهییج حروب وفتن واردر نتکیم زانیلرک بر زانیه اوزرینه ازدحاملرنده
چوق واقع اولور وحقیقتی بودرکه قتل زنی بالکز فعل محرمدن اوتوری
دکلدر زیرا هر فعل محرم موجب قتل اولوردی بلکه صفت ربوبیته اولان
اطلاقده مشارکت وقوعندن اوتوریدرکه مکلفک شانی قید وتحجیردر
یوخسه حق تعالی کبی هر مراد اتدوکی نسنه یی اشلمک دکلدر چونکه صفات
ربوبیتده حقه مشارکت وکبریاده منازعه قصد اتدی لاجرم غیرت
الهیه ظهور اتدی که غضب وعقوبتی مستلزمدر وجلدک یوز اولدیغی
اسماء احصا مقابله سنده درکه احکام ربوبیتک انهاتیدر چونکه بو اسماء
معدوده نک حرمت وحماسنی هتک وتجاوز اتدی لاجرم عدد مذکور
اوزره جلده مستحق اولدی وبکرده اقتصاد وتوسط اولدیغی حکم اولیت
ذاتیه وغلبه احدیتک شفاعتیله در ومحصنده صورت رجمله قتل اولنمق
احکام حضرتک تفاصیلنه راجعدرکه بسیاردر وبعض علماء ظاهر دیدیکه
محصن رجم اولندی زیرا فعل کلاب وحمیر اشلدی انلر ایسه حجاره وخشب
ایله ضرب اولنورلر وبردخی بودرکه چونکه تزوج ایله اوزرینه سکر نثار اولندی
لاجرم قدر نکاحی بلدیکی ایچون اوزرینه طاش یاغمق لازم کلدی وینه
دیدیلرکه جلد بکر یوز اولدیغی بودرکه هر شهرک اون کونی ایام حیضه محسوب

محسوب وترق کون دخی ایام نفاسه مصروف اولیجق مجموعی یوز
التمش اولوب عدد ایام سنه دن ایکی یوز کون قالورکه زانی وزانیه دن
هر برینه یوز کون دوشرکه عدد ایام استمتاعدر یعنی چونکه بو عددی
وطء حلال ایله مشغول اولمیوب اسراف وقت اتدیلر لاجرم یوز
ضربه مستحق اولدیلر وزانی بمحضر شهودده جلد اولندیغی تشهیر وظهرنه
ضرب اولندیغی ظهرنده امانت اولان مادۀ نسلی موضعنک غیرینه وضعندن
اوتوریدر وشارب الخمرک حدی سکسان اولدی زیرا بر سکران مسجد
نبوی یه داخل اولوب جناب نبوت صلی الله علیه وسلم دخی او مجلسده
حاضر اولان ترق عدد صحابه یه ضربله امر ایدیجک هر بری ایکیشر کره ضرب
ایدوب مسجددن اخراج اتمدیله حکم الهی عدد مذکور اوزرینه نازل اولدی
ودیمشلردرکه الزانیة والزانی آیتنده زانی تأخیر والسارق والسارقة
نصنده سارق تقدیم اولندی زیرا سرقه قوتله اولور رجل ایسه بو بابده
مرأه دن اقوادر زنی ایسه شهوته دائردر مرأه ایسه شهوتده اکثردر حتی
کندنه ادعی در ایچون بر جماعت مجتمع اولسه مرأه نک مرادی اولدقجه تادر
اولمازلر وسارقک یدی قطع اولندی زانی نک ذکری دکل مع هذا
ایکسی دخی [illegible] آلت فسقدر زیرا ذکری قطعده قطع نسل واردر
ایچون خصاء ادی منهیدر قطع ید ایسه بویله دکلدر چونکه ید آلت تعدی

اولوب غيرك قوتنى اولان مالنى اخذ له آلنى كسمك كبى اولدى لاجرم جزا
دخى عمل جنسندن واقع اولدى و لواطه ده عند الامامين حدّ واجبدر
زيرا انلر لواطه يى زنايه الحاق ايتمشلردر وعند الامام تعزير وتوبه سى
ظهورينه دك زندانده حبس اولنور وامامك تعزير وحبسله اكتفاسى
استعظام ذنب وتسكين فتنهٔ ناجزه ايچوندر والا اول فعل شنيع قبحده
اويله دكلدركه فاعلى قتل ويا زانى مجازات اولنديغى وجهله مجازات اولنه
نتكيم يمين غموسده كفارت واجب دكلدر ديدى زيرا عظمتندن اوتورى كفارتله
مستتر اولاجق نسنه دكلدر نتكيم بعض كبراء متعمدا تارك الصلوة اولانه
قضا لازم دكلدر ديدى زيرا عمدله مقابلهٔ دبوبيت ايليوب صلوتى انكا
حدّ نه واردى بناء على هذا عذر له تارك كبى اولدى و اجنبيه يه لواطه ده
امامدن حد مرويدر ولكن عبدينه ويا جاريه سنه ويا منكوحه سنه لواطه ده
بلا خلاف حدّ اولنماز اكرچه بالاتفاق حرامدر بلكه منع اولنور اكرچه بالاتفاق
حرامدر بلكه منع اولنور اكر عودت ايدرسه تعزير لازم كلور اكر بعض دواعى
معاينه اولنورسه دخا بعضك وطئنى استحلال ايدن كافر اولور زيرا حرمتى
اجماعله ثابته در انكار اجماع ايسه كفردر صلوة جنازه نك فرضيتنى انكار كبى
وامام محمددن مستحل مزبورك عدم كفرينه قول واردر ولكن استحلال
معصيت كفردر ديدكلرينه مخالفدر و لواطه حليله سنى مستحل اولان كافر اولماز

اولماز ديديلر اكرچه لواطه صغراده واقع اولان نهى تحريمه حمل ايتمشلردر
واستحلال معصيته داخلدر ودين نبويدن معلوم ضروريدر ده جهل
عذر اولماز پس ملك نكاحه اتصال الله شبهه وقوعى عدم كفرينه دليل اولماز
و لواطه نك حرمتى عقليه اولمغله جنتده لواطه وساير محرمات اصوليه
يوقدر زيرا محرمات اصوليه حكمته مخالفدر امهات وبنات واخواتى
نكاح كبى ولواطه نك اصلى قذر وخبث اوزرينه مبنيدر حيض ونفاس كبى بناء
على هذا اهل جنت شهوت محال ومنهى عنه دن معصوم وطلب خباثتدن
محفوظلردر بوجهتدن ولهم فيها ما يشتهون عام مخصوص اولور بردخى بودركه
الله تعالى غلمانى لؤلؤ منثوره وحور عينى بيض مكنونه تشبيه ايتمشدر بو
دلالت ايدركه غلمانه استمتاع يالكز نظره كوره در وحورله استمتاع عمدهدر
زيرا بيض مأكولدر وبرنسنه خبائثدن عد ومن كل الوجوه تقبيح وجميع
اديانده تحريم اولنسه شهوات جنتدن اولماز وانك حلّنى تمنى ايتمك
دخى كفردر وجنتده شرب دخانى تمنى ايلك دخى خطادن خالى دكلدر خصوصا كه
جنتده نه نار معهوده كبى نار ونه خود دخان دنيا كبى دخان واردر
اكرچه مجمره وعود وطيب موجوددر ولكن طيبى روحانيدر يوخسه سكر
شيطانى دكلدر ونارى آتش قدرتدر وبو مذكورك خلوفنه ذاهب اولمق
جهالت محضه در اكرچه علماء رسومدن نيجه لرينه بو بابده زلّه واقع اولمشدر

٥٨
مبحث لعبه الملاهى الد
فى زماننا التى لا تلذ
الا المكروه

زیرا هر یرده علم شعوری رخیالی کافی اولماز بلکه حقیقت حالی کشف
ونفس الامره اطلاع تام لازمدر ﴿وَالنَّفْسَ بِالنَّفْسِ﴾
ای اقتصاص النفس بالنفس زیرا علت حل اقتصاصدر وقصاص تتبع
الدم بالقود معناسنه در زیرا قص تتبع الاثردر یعنی برنسنه نك ایزن
آرباب کتمکدر وقصص دیدکلری تتبع اولان اخبار در ودمك ایزنجه
کتمکدن مقصود فاعله فعلنك مثلنی اشلمکدرکه قتلدر وقصاص ولی دمه
مخصوصدر حتی غیریسی قتل اتسه قاتلی قتل لازم کلور وعند الامام مسلم
ذمی وحر عبد له وکذلك ذکر انثی وانثی دخی ذکر له قتل اولنور پس ایجاب
قصاصده مساوات لازم دکلدر بلکه کامل وناقص وشریف ووضیع برابر
در زیرا نفسده وعصمتده تفاوت یوقدر بلکه تفاوت اوصاف عارضه ده
درمکرکه مستثنی اوله والد وولد وسید وعبد وامثالی کبی زیرا بعض موادده
اختلاف علت ایله حکم مختلف اولور حتی بعض فقها کفاراتده اعتاق رقبه ده
سلطان ورعیتی برابر طوتمیوب جبابره حقنده صومله فتوی ویردیلر
زیرا انلره نسبت ایله عتق رقبه آسان وصوم دشواردر ونهایه ده دیمشدرکه
والحکم جاز ان یختلف باختلاف احوال الناس انتهی یعنی جواز خلافنه
تحول ایدر نسانك فی زماننا جماعته حضوری وامثالی کبی وقتیلك
وارثی قالسه کرکسه خاتون اولسون قصاص اتدرمکه قادر اولورلر اما صبی یتیم

[illegible]

١٥٨

یتیم دیت اخذ ایدر ولکن قصاص اتدرمز بلکه صغیر کبیر اولنجه توقف
اولنور وعفو دم افضلدر زیرا کفارات ذنوبدر مکرکه عافی اولاً کافر اوله
زیرا بقاء کفرله کفارات درست اولماز وعفودن صکره صلح اولادر زیرا
صلحده دیته کوره تخفیف واردر وجانی نك اومقوله معصیته معاوده
ظن اولنمسه نتکیم قرآنده کلور ولو ردوا لعادوا لما نهوا عنه بوصورتده
اصلاح عالم ایچون قصاص اولادر قال تعالی ولکم فی القصاص حیوة دیمشلردرکه
من لم یعرف مقتضی زمانه فهو جاهل پس عالم وعارف کسه کرکدرکه
ظاهر وباطن شرع اوزرنه تمشی ایده وقصاص سیفله اولور کرکسه
قاتل مقتولی غیری وجهله قتل اتمش اولسون زیرا حدید محدد انفذ
اولمغله تسکین نفس واراحه جانده اسرعدر اکرچه چشمده اهیبدرکه
باعث عبرتدر وصلب اشددر زیرا حبس نفسله در وقرآنده قتل وصلبدن
هر بری ذکر اولنمشدر پس صلبی دخی محلنه کوره اجرا اتملودر وقتیلك
دیتی مالده دکه یوز دوه در یاخود بیك التوندرکه هر التون اون درهمه
مصروفدر پس بیك التون اون بیك درهم کش ایدرکه طقوز یوز یتمش
ایکی غروشدرکه هر غروش صاغ اقچه ایله یوز یکرمی اقچه اولمق اوزره در
نتکیم حالا اکثر بلاد اسلامیه ده اول وجهله رایجدر وفتاوی
یحیاویه ده کلورکه اون بر درهم اولمق اوزره قطع اولنان اقچه دن

دیت یوزبیك اقچه درکه اهل عرف اداسنده اکا ایکی میری دیرلر ورجلك
دیتی کومشدن یکری بشی ایکی درهم کلور اقچه دن یوز یکرمی بش بیك اقچه در
رفتاوای کمالیه ده کلور که هندی برغوغاده قتل ایلسلر دیتی نصف
دیت رجلدر که بش بیك درهم کومشدر یعنی دیت مرأة دیت
رجلدن نصفدر زیرا که نفسده وکرك مادوننده پس خطاً مرأه
قتل اولنسه دیتی بش بیك درهم ویدی قطع اولنسه ایکی بیك بشیوزدر هدر
وشهیدك دیتی جنتدر نتکیم قوموا الی الجنة عرضها السموات والارض اکا
دالدر زیرا بونده تلف ظاهر وجود واردر که نعیم صوری انك ایچون
اعداد اولنمشدر و قتیل عشق ومحبتك دیتی الله تعالیدر نتکیم من قتلته
فانا دیته اکا نشاندر زیرا بونده تلف باطن وجود واردر که نعیم معنوی
اکا مهیادر ونعیم صوری مأکول ومشروب وامثالی ونعیم معنوی مشاهده
جمال الهی وعطایای ذاتیه واسمائیه دردکه روح رحمانی وسر انسانیه
دائردر وقتل نفس اماره وافنای قوای طبیعیه ده حیات حقیقیه
طیبهٔ باقیه واردر ﴿ وَالتَّارِكُ لِدِينِهِ ﴾ ای وترك
التارك لدینه المعهود الذی هو الاسلام زیرا علت اولان ترکدر ترك
برشئه یی قصداً واختیاراً رفضدر واترك البحر رهواً ویاخود قهراً
واضطراراً قویوب کتمکدر کم ترکوا من جنات وعیون کبی نتکیم ترکه فلان

فلان دیرلر کسر را ایله موتندن صکره الیقود یعنی نسنه یه بوراده مراد
ترك اختیاریدر زیرا ضروریده معذوردر نتکیم قرآنده کلور الا من اکره
وقلبه مطمئن بالایمان ﴿ المُفَارِقُ لِلجَمَاعَةِ ﴾ فرق انفصال
وفلق انشقاق اعتباریله اطلاق اولنور وفراق ومفارقت ابدانله
اولانده اکثردر جماعت جمعدندر جمع متفرقی تألیف وبری برینه ضم
وتقریب درجماعت ناسده وغیرده اولدیغی کبی بعد ذا المفارق
للجماعة التارك لدینه یی تفسیردر پس جماعتله مراد جماعت مسلمین وترکله
مراد دیندن ردتله فراقدر که سبب اباحت دمدر یعنی اوچ کون حبس وشبهه
کشف واستتابه اولندقدن صکره رجوع اتمزسه قتل اولنور ودیمشلردر که
کافر مطلقا ایمانی اولمیانه دیرلر اکر اظهار ایمان ایدرسه منافقدر واکر
بعد الایمان کافر اولورسه مرتددر واکر تعدد الهه قائل اولورسه
مشرکدر واکر بر دین ایله تدین ایدرسه کتابیدر واکر قدم دهره قائل
اولوب حوادثی دهره نسبت ایدرسه دهریدر واکر اعتراف نبوت
واظهار شرعله ایسه زندیقدر وبو حدیثده دلالت واردر که تارك
صلوة قتل اولنماز زیرا امور مذکوره دن دکلدر پس من ترك الصلوة
متعمداً فقد کفر حدیثی مؤول اولدی یا استحلال ویا مقاربه ویا کفران
نعمت ویا تغلیظه وبو مقوله موادده ظاهر اولان اخیردر وکذلك

مرتده دخی قتل اولنماز زیرا ذکر مرتد اوزرینه اقتصار اولنمشدر سؤال
اولنورسه که بو معنی اوزرینه محصنه رجم اولنمامق لازم کلور زیرا منصوصه
دکلدر دیرز جواب بودر که محصن اوزرینه تنصیص محصنه اوزرینه تنصیص کبیدر
زیرا علت قتل اولان زناده مساواتلری واردر مرتد ومرتده ایسه بویله
دکلدر زیرا مرتدی قتل محل محاربه اولدیغیچوندر مرتده ایسه محل محاربه
دکلدر انکیچون نساء مشرکین قتل اولنماز ذراری کبی ولکن ساحره قتل اولنور
نتکیم اشباهده کلور که کل کافر تاب فتوبته مقبولة فی الدنیا والاخرة
الا جماعة الکافر بسبب نبی وبسب الشیخین او احدهما وبالسحر ولو امراة
وبالزندقة اذا اخذ قبل توبته انتهی وعلتنی بیانده شرح رمضانیده
کلور که ثم ان الساحر یقتل ذکرا او انثی اذا کان سعیه بالافساد والاهلاک
فی الارض واذا کان سعیه بالکفر فیقتل الذکر دون الانثی انتهی پس ساحر
وساحره سحرلرینی اقرار ویا ایکی شاهد سحرباز اولدقلرینی بعض علاماتیله
وصف ایدوب شهادت ایتسهلر سحری ترک واندن توبه ایدرز دیدکلرینه
التفات اولنمیوب قتل اولنورلر یعنی مؤاخذهٔ دنیویهدن خلاص اولمازلر
واکر توبهده اخلاصلری وار ایسه ان حسابهم الا علی الله موجبجه آخرته
موقوف قالورلر ومرتده کرچه قتل اولنماز ولکن حبس ودعوت اسلام
وجبر اولنور وبونلردن فهم اولنور که من بدل دینه فاقتلوه حدیثی عام

عامّ مخصوصدر واهل بدعت اکر بدعتنه خلقی دعوت ایدرسه قتل اولنور
ساعی بالفساد کبی وکبرای طریقت بیورمشلردر که مرتد الطریقة
اعظم ذنبا من مرتد الشریعة حتی شیخ ابو عبد الله الانصاری قدس سره
دیمشدر که رسول اللهی صلی الله علیه وسلم خوابده کوردم بیوردیلر که
من عرف طریقا الی الله فسلکه ثم رجع عنه عذبه الله بعذاب لم یعذب به
احدا من العالمین ودیمشلردر که برکسنه ارباب حقیقتدن بریسنک نظرندن
ساقط وبابندن مردود اولسه هیچ بر اهل حقیقت انی من بعد قبول ایتمز
زیرا باب الله بردر نتکیم باب شریعت دخی بردر یعنی مرتد شریعتی شریعت
اخری قبول ایتمز زیرا شریعت اخری یوقدر پس حقیقت دخی بویله در فافهم جدا

الحديث الخامس عشر ٭ مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ٭

من شرطیه در زیرا جزاسی
امر کلمشدر ترکی ایله تعبیری هرکیم دیمکدر وکان عند سیبویه حرف
وجودیدر که تحققه دلالت ایدر وکی استمراره دخی دلالت ایدر
مضارع کبی وایکیسنک اجتماعی شمول ازمنه افاده ایدر مثلا کان حاتم
یکرم الضیف دیمک ازمانده تکرر فعلی مفیددر ویوم آخردن مراد یوم
قیامتدر که ایام دنیادن متاخردر وبر دخی آخرت دنیادن طقوز بیک
سنه مؤخر خلق اولنمشدر وبر دخی حساب عباد اول کونه تاخیر اولنمشدر

ایچون مغفرت مطلقه انکله مقیّد در قال تعالی ربنا اغفرلی ولوالدی
وللمؤمنین یوم یقوم الحساب وحقّه ایمان انك وجودنی و وحدت وجودینی
وقدم وبقا وحوادثه مخالفتنی وبنفسه قیامنی وسائر صفات کمالیه سنی
تصدیق ایدوب ذات وصفات وافعالنده شریك ونظیری اولمدوغنی
اذعان وقبولدر ودیمشلردرکه معتقدات اوندرکه ذات ازلیه درکه
صفات جلال واکرام یعنی صفات سلبیه وثبوتیه ایله منعوتدر
ونقائص ورذائلدن تقدیس وعلم محیط وارادت کلیه وقدرت شامله
وسمع وبصر وکلام وافعال عادله ویوم آخر و نبوّت درکه ارسال
ملائکه وانزال کتب واخبار صادقه یی مشتملدر وعبادات کلیه دخی
اوندرکه صلوة وزکوة وصوم وحج وقراءت قران وذکرالله
وطلب حلال وقیام بحقوق المسلمین وحقوق الصحبة وامر بالمعروف
ونهی عن المنکر واتباع السنه که مفتاح السعادة وامارة محبة الله در
ویوم آخر ایمان وجودنی ومواقفنی واحوال واهوالنی تصدیقدر والتی
عدد مؤمن به دن ایکیسنی تصریح اتدی که بری مبدأ وبری معاددر
زیرا بو ایکی یه ایمانك مقصود ایمانی واجب اولان جمله اموره ایماندرکه جمیع
اصول وفروعه ایمان انلرده داخلدر وبر دخی بونده ثنویه واهل شرك
واهل کتابی ردّ واردر زیرا ثنویه واجب الوجود معناسنه ایکی اله اثبات
اثبات اتدیلرکه بری حکیم درکه فاعل الخیردر واکا یزدان دخی دیرلر وبری
سفیه درکه فاعل الشّردر واکا اهرمن دخی دیرلر واهل شرك مستحق عبادت
معناسنه آلهه اعتقاد ایلدیلر وبو ایکی طائفه حقّه ایمانك خارجلریدر
واهل کتاب کرچه حقّه مؤمنلردر ولکن یوم آخرته ایمانلری بوندر شول
جهتدنکه وقوعی اوزره نفس الامره موافق دکلدر پس ایمانلری لا ایمان کبی
اولدی وایمان واعتقاد مقبول اودرکه مخبر صادق اخبار اتدوکی اوزره
اوله نتکیم کتب کلامیه وغیری بیاننه متکفلدر فلیقل خیرا
خیرك نصبی یا مصدریت اوزرندر لیقل قولا خیرا معناسنه ویاخود
مفعولیت اوزرنده درکه لیذکر خیرا دیمکدر نتکیم قرآنده کلور وقولوا للناس
حسنا ای وقولوا لهم قولا حسنا یعنی والینوا لهم القول او وقولوا لهم
ما هو حق وصدق فلیقل لام تسکین ایله در تخفیفا وکسری دخی جائزدر
اصل اوزرنه وهو وهو کبی وخیر مرغوب فیه اولان نسنه درکه رغبت
عند المؤمن ثوابه دائر اولان سوزه در پس خیر ما یثاب علیه اولان کلامدر
فرض ومندوب وانلره مؤدی اولمغله مباح دکل زیرا مباح کاه اولورکه
حرامه ویا مکروهه مؤدی اولور او لیصمت
ضمیمله باب اولدن در وصمت فتحله وصمات وصموت ضمله خاموش
اولمقدر بو راده او تنویع ایچوندر زیرا قول الله صمتك میاننی جمع ایلمك

ممکن اولمدیغی کبی ایکیسندن خلوتی دخی ممکن دکلدر زیرا انسان یا سویلر
ویا دکلر پس دیمك اولور که هر کیمکه مؤمن کامل اوله بر مشاوره ده ویا
تدبیرده ویا غیری اموردە حاضر اولسه واجب اولان بو ایکی سنّه نك
بریدر بلکه قول خیر مرجحدر زیرا حقدن ساکت اولان شیطان اخرسدر
وافضل الجهاد اهل جور مجلسنده کلمهٔ حق سویلمکدر مکرکه کلامه زیاده
مانع قوی اوله خصوصا که احتسابك شروط کثیره سی واردر پس امر وجوب
ایچوندر زیرا اصل اولان حقیقتنه حمل اتمکدر اکر حملدن صارف قرینه
بولنمیه خصوصا که انتفاء جزانك فرضی انتفاء ایمانی مستلزمدر نتکیم
شیخ اکمل ذاهب اولمشدر و بوندن مباحدن سکوتك وجوبی دخی فهم اولنور
زیرا مباح خیر مقوله سندن دکلدر که لا ثواب ولا عقاب در مکرکه احکام
الهیه دن اولمق نیتنه قائل اوله و ابن ملك دیمشدر که مباحدن سکوت
مستحسندر نتکیم من حسن اسلام المرء ترکه ما لا یعنیه اکا دالدر اکرچه
حسنده فعل ما لا یعنی نك قبحنه اشارت واردر پس مباحدن سکوتك
استحسانی اول وقتده اولور که مباحك قولی حرام و مکروهه مؤدی اولور
وجهله اولمیه والا یا حرام ویا مکروه اولور و کرکدر که مواضع شبهه ده
سویلمیه و یقینی اولمدیغی یرده فتوی ویرمیه زیرا اجناب نبوتده صلی الله
علیه وسلم معروضدر و بو معنادن بعض علما حیا ایدوب فتوادن کندی

کندنی عزل اتمشدر و ابو بکر فارسی رح بیورمشدر که قچن عبد ما یعنی
وما لا بد منه مقوله سنی سویلر کلامی حد صمتده در که مقبولدر ولکن شهوت
کلامدن زیاده حذر اتملودر بو سببدندر اصحاب مجاهده ایثار سکوت ایدرلر
زیرا کلامده حظ نفس و حسن نطقه و اظهار کماله میل واردر و اهل
جاهلیتك عادتلرندن ایدی که بر کون و بر کیجه انضماتله اعتکاف ایدرلردی
بوندن نهی اولنوب لا یتم بعد احتلام ولا صمات یوم الی اللیل واردر و ذکر الله
و حدیث بالخیره تحریض و اتباع اولندی و دیمشلردر که معرفت الله صمتله و معرفت
دنیا اذای خلقله متأذی اولمغله و معرفت شیطان جوعله و معرفت
نفس سهر ایله حاصل اولور و بوندن فهم اولندی که صمت باللسان حدیث
ماسوادن و صمت بالقلب خاطر کونیدن کرکدر و شول کسنه نك که لسانی
و قلبی صامت اولمیه مسخرهٔ شیطان اولور و نیجه لرینك حدیث نفسی لسانه
کلدوکی کبی قلمه دخی کلوب طعن صلحا و سب اولیایی اوراقده تخلید ایلیوب
ضال و مضل اولمشلردر و او مقوله اصحاب افکار فاسده و ارباب خیالات
باطله و کاسده یه فراعنة الاولیاء و دجاجلة عباد الله الصالحین دیرلر
و بو مقوله طائفهٔ منکره و منکره دن برینه کندی نفسکه مشغول اول
غیریکدن نه استرسن دیسلر غیرت و حمایهٔ دین ایچون سویلرم و تحریر ایدرم
غیرت ایسه ایماندندر دیرلر که اغراض فاسده سی سببیله خر کبی آب و کل

هوای نفسانی‌یه دوشمش و عسل برینه نیچون زهر صنارسن دیو اوزرینه
قهر و مکر الهی زنبورلری اوشمش و برد بارد کرفته اژدر کبی جان خبیثی کوه
جسدده اوبوشمشدر آنکته بو مقوله باطلدر لا یحب الله الجهر بالسوء من القول
مضمونینه داخللردر بلکه ایمانلری عین کفر و طاعتلری محض معصیتدر که
صبغ هوا ایله بویانمش و جانلری ایقاد اتدکلری نار انکار و شرته یانمشدر
اولئك الذین لعنهم الله فأصمهم واعمی ابصارهم وکلام کبارده قدس الله
اسرارهم کلور که من عرف الله کل لسانه ومن عرف الله طال لسانه دیو ایکی
کلام اول عالم فنا و حالت جمعه ناظردرکه بو عالمده عاشق کشته معشوق
اولوب صیت و صدادن کچر زیرا عالم حرکتدن عالم سکونه کوچر انکچون اهل
فنا ایله صحبت متعسردر زیرا خاموشلردر و هر کس مشرب اشراقیده دکلدر که
من القلب الی القلب محادثه‌یه قادر اوله و کلام ثانی عالم بقا و حالت
فرقه دائردرکه بو عالمده عاشق فی المثل بکیدن جان بولور و عندلیب
بهار کبی فریاد کلور و داستان اورتوغه باشلر و عاشق فانی و محبت
باقی‌نك داستانی ارباب دل‌ه معرفت سویلیوب صحبت جان التمکدر زیرا
اسرار الهیه اهل نفسك حوصله سنه کنجایش بولمازر و جبل شاهقی درون
جوزه ادخال ایتمك اولماز و فی المثل تاوق بازارنده دوه صاتلمز و حصیر بافی
کارکاه حریره قونیوب ایش طوتلمز و کلام الملوك ملوك الکلام و نقتجه

و نقتجه هر کدا طبع و سفله مشرب مقتضای حال اولان کلام عالی‌نك
سرنی بلمز و او کادق آدمه سرمایه و یرمك اولماز پس اسرار الهیه حور
مقصورات فی الخیام مقوله سندندرکه اجانب و نامحرمه آچلمز

وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ جَارَهُ

تکریر شرطیه اهتمام و هر خصلت
مستقله‌یه اعتنایه دلالت ایدر اکرام و تکریم انسانه بر نفع ایصال
اولنمقدر که انده وضع قدر اولمیه و یاخود ایصال اولنان شی شریف
اوله و جار اودرکه انك مسکنی سنك مسکنکه قریب اوله که عجم همسایه
و ترك قوکشی دیر و جارده معنای قریب اولمغله مجاور حرمین دیرلر و جوار
مزده دیمك قربمزده دیمکدر و آثرده کلور اللهم اجرنی من النار اصلنده
اجرنی ده جواردن امان معناسنه یوخسه مهموز الفاء اولان اجردن
و یا مهموز العین اولان جأردن دکلدر دیمشلردر که بو راده امر ندب
ایچوندر زیرا وجوب مواسات اوائل اسلامده و حال ضرورتده ایدی
صکره منسوخ اولدی اکرچه حق جار عقلاً و نقلاً استعظام اولنور امور
دندر پس بقدر الطاقه احسان اوزدنرا اوله جاریه‌نی اولودسه ده
و منع ماعون اتیه ناس و قدر و دلو و ابره و قصعه و غربال و قدوم
و مقدحه و ماء و نار و ملح و امثالی کبی که ناس بونلرله بری برلرینه اعانت

ایده كلمشلردر و تحمل و كف اذی ایلیه زیرا اثرده كلورکه من اذی جاره
و رثه الله داره و جاری ایچون جلب منفعت و دفع مضرت ایده دارنك
جدارنه بول و طرح كناسه اتمكدن حذر قله و شرندن احتراز اولنان آدم
یوم قیامتده شر ناس اولسه كركدر و مسجدك جاری قرق خانیه دك
اولدیغی كبی جار خانه دخی بویله در و قرب دار تعارفی و تعارف دخی ائتلاف
و ائتلاف دخی اكرامی مستلزمدر پس جوارده سر تعارف ارواح وار دركه
ائتلاف اجسام و اكرام اكا موقوفدر پس جار اكر مؤمن و اكر كافر در ایكی صورتده
دخی مؤمنه فائده سی واردر زیرا یا نعمت دركه موجب شكر و یا محنتدركه
مقتضی صبردر و صبر و شكرك هر بری مقامات عالیه دندر و اوائلده اولیا
بغدادك نیجه لری مجوس و اهل كتابله همجوار اولوب صبرلری و معامله
مجامله لری سببیله انلرك ایمان و هدایتلرنه باعث اولمشلردر الحاصل
حق جار شعب ایمانك عظامندندر بناء علی هذا طالب ایمان كامل اولان
كمسه بو شعبه یه نشو و نما ویررو فرعی اعلای علیینه ایركورر

و من كان یؤمن بالله و الیوم الاخر

فلیكرم ضیفه ضیفا اصلنده میل معناسنه در
زیرا ضیف صاحب خانیه میل ایدر نزول جهتیله و ضیافت قراده
متعارف اولدی و كلام نحاتده اضافت استعمال اولندی شول اسم

١٨٧

خلافتنه حكایت هرون الرشید ایام بعد الطعام بعض علمانك یدنه صب ما ایلدی

اسم مجرد ده كه اندن اول اكا بر اسم ضم اولنه و عجم ضیفه مهمان دیر و ترك
قونق دیر و آنك اكرامی وجوهله در طلاقت وجهله تلقی و طریق بعیددن
كلورسه تعجیل ضیافت كبی زیرا اكرچه عجله شیطاندندر ولكن بر قاچ ماده ده
امور لازمه دندر قرای ضیف و توبه و قضای دین و دفن میت و تزویج بكر
و ادای صلوة كبی زیرا وارد اولمشدركه اول الوقت رضوان الله و اوسط
الوقت رحمة الله و آخر الوقت عفو الله و ضیفك خدمتنده بنفسه قائم
اوله زیرا دیمشلردركه انسانه استاذنه و ابوینه و مهمانه خدمت اتمك لازمدر التقصیر احسانه
عار دكلدر اكر سلطان ایسه ده و بو وارد اندركه هرون الرشید ایام خلافتنده
بعض فقهانك بعد الطعام یدنه صب ما ایلدی و روایتده كلمشدركه
الله تعالی حضرت ابرهیم علیه السلام اكرام ضیفله امر اتركده هر بری ایچون
بر قیون بریان ایلدی و بو امر تكرار ایدیجك ثور ذبح و بعده جمل مشوی
ایلیوب ینه اكرام ضیفله مامور اولیجق متحیر اولدی و آخر طرف كبریادن
اخبار اولندیكه اكرام ضیف كثرت طعامده دكل بلكه بنفسه خدمتده در
پس ابرهیم بنفسه خدمته قائم اولوب الآن اكرمت الضیف دنلدی
و اكرام ضیف بر كون دیا اوچ كوندركه یوم اولده بقدر الطاقه تكلف
و طعامی احسن ظروفه وضع ایدرو ایكنجی و اوچنجی كون عادتنی تجاوز اتمز
و الا مانع اخلاص اولور و غندن ماعدا بلكه اظهار عبوستله ضیفی متأذی

قیلوب آثم اوله واوچ کوندن صکره اولان صدقه ومعروندر دکر شرعاً
اوزرنه خبر یوقدر وغریب فقیره وقت وداعده برکون وبرکیجه للجائزه
ویررو مهمانه اعتنا ایدوب اکرامده قصور اتدک دیو تطییب خاطر ایلر
واکل اوزرنه حث اتمک مشروعدر اکر اضیافده فتور وار ایسه نتکیم زومده
یورک دیرلر وصاحب خانه اضیافدن عوض وثنا وحسن صددنده اولماز
والا اجری باطل اولور ومهمان میزبانک کنا هلریله بله کیدر آب وضوئله
خطایا دوکیلوب کتدوکی کبی وبونده ماء نجس اولمق لازم کلمز اکرچه بعض
مجتهدلر ذاهب اولمشلردر زیرا ذنوبک نجاستی امر معنویدر که امر حسی
اولان آبله مختلط اولماز نتکیم مشرک نجسدر کفری جهتندن عینی دکل
انکچون طعام حلال وپاک ومسجده دخولی جائز اولدی بعد ذا ضیافت
انواع اوزرنه در تزوج وولادت وختان وبناء وسفردن قدوم وسابع
ولادتده عقیقه وعند المصیبة طعام وبلا سبب ضیافت کبی ولکن
دعوته اجابت اولنماز زیرا منکراتی مشتملدر والله المجیر الحفیظ

الحدیث السادس عشر

لا تغضب یعنی اصحابدن برکسه که اسمی تعیینده اختلاف اولنمشدر جناب نبوته صلی الله علیه وسلم کلوب یا رسول الله
بکا وصیت ایله یعنی بر عمل ایله امر ایله که انکله نجات بولاین دیدکده لا تغضب
عامل اولورم

لا تغضب دیو غضبدن ومقتضای غضب اولان قول وفعلدن نامشروع ونامستحسندن
نهی اتدیلر واول صحابی اوچ کره تکرار سؤال ایدوب هر کره سنده لا تغضب
ایله مجاب اولدی زیرا قوت غضبیه سی غالب اولدیغی نور فراستله قلب نبوییه
منعکس اولیجق حالنه مناسب اولان وجهله توصیه ایلدی نتکیم بر قاتل
ابن عباس رضی الله عنهما کلوب قاتل ایچون توبه وار میدر دیو سؤال ایلدکده
یوقدر دیو جواب ویردی زیرا اول کمسه نک سفاک اولدوغن بلوردی
انکچون بطریق الزجر نفی توبه ایلدی وبر غیر دخی کلوب قاتله توبه وار میدر
دیوجک واردر دیدی زیرا بونک حالی اولکیه مغایر ایدوکی معلومی ایدی
انکچون حکیم الهی دیرلر شول کمسیه که هر نسنه نک سرینه واقف وموضعنه
واضع اوله وغضب حالت نفسانیه درکه دم قلبک ارادت انتقام ایچون
غلیانندن حاصل اولور انکچون حدیثده کلور که غضبدن حذر ایدیکوز زیرا
غضب ابن آدمک یورکنده بر آتش پاره سیدر بو سببدن طمرلری منتفخ اولور
وکوزلری قزارر وحدیث آخرده غضب شیطاندندر دیو شیطانه اسناد
اولندی زیرا شر مقوله سیدر شر واغوا وتسویل ایسه شیطان ونفسه
نسبت اولنور وشیطان ناردن مخلوق اولمغله اکا منسوب اولان
غضب دخی ناری اولدی انکچون سزدن بریکوز غضب اتسه توضی ویا
اغتسال ایده دیو امر وارد اولدی زیرا آتشی صو سوندرر مقصود

اغراض دنیادن ادبار و جناب حقه اقبال الله اول آتشك حرارتنی بدندن
تبرید در و ریاضتله قوای حیوانیه ضعیف اولمغله تدریجله نار غضب
دخی منطفی اولور انكچون تن پرور اولنلرده غضب غالبدر بو جهتدن بعض
ارباب معرفت دیمشلردر كه مغلوب طبع حیوانی اولان دفع غضب ایده مز
بلكه اكا ریاضت سببیله غالب علی الطبع اولان قادر اولور و اكر بو معنی اولمیه یدی
لا تغضب ما لا یطاق ایله تكلیف اولوردی پس هر كسك اختیارلنده دركه
بر نسنه نك اسبابنی یوزندن طریقنه سلوك و حصولنه صرف مقدور
ایدیجك مقصود حاصل اولور بو تقدیرله لكن اصل غضب و سائر اصول صفات
ذمیمه بالكلیه منقلع اولماز و الا بشر ملك اولمق لازم كلور بو جهتدن دركه
دنیاده مجاهده و امر و نهی باقیدر و عصمت دیدكلری امتناع بالغیر
معناسنه بر حالتدر كه مرتفع اولسه انسان اولكی حالنه رجوع ایدر انكچون
حدیثده كلور اللهم لا تكلنی الی نفسی ولو طرفة عین و قرآنده كلور و الا
تصرف عنی كیدهن اصب الیهن و اكن من الجاهلین و ینه كلور و لو ردوا
لعادوا لما نهوا عنه یعنی اهل ناره ناری معاینه ایله عین الیقین
مرتبه سی حاصل اولدقدن صكره دنیایه وطبع اول مردود اولسه لردی
ینه مقتضای جبلتلری اوزره نهی اولندقلری كفر و معاصی و میل ما سوایه
عودت ایدرلردی فافهم فان هذا المقام من مزالق الاقدام و انساننده قوای

قوای محركه دیدكلری ایكیدر كه بری قوت شهوانیه و بری دخی قوت
غضبیه در قوت شهوانیه اودر كه بر نسنه یی استحسان ایدوب طلبنده
اولور و لكن نفع و ضرری اولدوغن بلمز انكچون نیجه لر شهوات مضره ایله
مبتلی اولوب آخرانك اوزرینه هلاك اولورلر بو مقوله شهوت ایسه
سائر حیوانده اولماز بلكه كندی نفسنده الم جوع و حاجتی دفع ایچون
غذایی ارادتله تناول ایدر شهوتله دكل پس هر ارادتده شهوت اولماز
و قوت غضبیه صفات سبعیه دندر كه نفسنده قوی و قدرت
تصرف و تسخیره باقوب قهر و غلبه صددنده اولور وانك اصلی عالم
وجودده اولان امور عارضه در كه مراده وصولدن مانعه در پس مرادم
حاصل اولمدی دیو غضب و حاصل اولسون ایچون حدنی تجاوز ایدر ثانیا
دارینده قوت شهوانیه جاذبه در زیرا اهل نعیمه لذت اكا منوطدر
فاما جنتده قوت غضبیه اولماز زیرا هر مراد حاصل و موجب اضطراب
یوقدر و جنتده نفس نباتیه دخی یوقدر زیرا نفس نباتیه شول قوتدر كه
جسمدن متنقص اولان مرتبه یی جبر و اكا نما ویرمكیچون طالب غذادر
انسان ایسه جنتده حالت واحده اوزره باقیدر و اكل و شربی شهوت
و تلذذ طریقیله در یوخسه جبر و نما مذكور ایچون دكل و بوندن فهم اولندی كه
طالب غذا اولان نفس نباتیه در یوخسه نفس حیوانیه دكل زیرا حیوان

من حيث هو طالب غذا اعم بلكه نبات اولدیغی جهتدن طلب ایدر که نبات
طالب نشو و نمادر و اون عدد قوت دخی واردر که اکا قوای مدرکه دیرلر
حواس خمس ظاهره و خمس باطنه کبی و یدی عدد قوت دخی واردر که نفس
نباتیه یه تابعدر که لا محرکه و لا مدرکه در که غاذیه و نامیه و مولده و جاذبه
و هاضمه و ماسکه و دافعه در و جمیع قوی قوت مدبره یه تابعه در که نفس
ناطقه دیدکلریدر زیرا سلطان مملکة الوجود در که اعضا و قوی اکا رعایا
کبیدر و حواس ظاهره و باطنه و قوت شهویه و غضبیه و نفس نباتیه یه
تابعه اولان قوای سبع که مجموعی اون طقوزدر علیها تسعة عشر ایله
اشارت اولنان اون طقوز زبانیه نك تربیه و همان اصلاحنه سعی ایله
تا که باب نار طبیعت و نفس اوزرکه مغلق و ابواب جنات ثمانیه مفتوح اوله
و دیمشلردر که قوت شهوانیه دن قوت غضبیه نك مفاسدی اکثردر
زیرا ضرب و قتل و هدم و کسر و قطع و سائر فسادات قوت غضبیه نك
اثاریدر و کاه اولور که غضب طلاقه سبب و بلکه کفره مؤدی اولور
نیکم حدیثده کلور ان الغضب لیفسد الایمان کما یفسد الصبر العسل
و بو معنادندر که برکسه غضبنی انفاذه قادر ایکن کظم غیظ ایلسه حق تعالی
انك قلبنی امن و ایمانله مملو ایلیه و حدیث قضاعیده کلور اذا استشاط
السلطان تسلط الشیطان یعنی سلطانك قلبی نار غضبله ملتهب اولسه انك

انك اوزرنه شیطان تسلط ایدوب مغضوب علیهك اهلاکنه اغرا ایدر
و کفر سویلدر و اشلدر نیکم ملوك امویه دن ولید بن یزید تفؤل قرآن ایلیوب
و استفتحوا و خاب کل جبار عنید آیتی کلدکده غضبندن تمزیق مصحف ایلیوب
کفر دخی سویلدی و ایام قریبه ده شر قتل ایله مقتول و سری اول قصرک
اوزرنه و ثانیا سور بلد اوزرنه مصلوب اولدی و دیمشلردر که بویله یرده
سلطانك مقصودی قاهر و ذو سلطنتدر پس انده نواب سلطان و زوج
و سید دخی داخلدر زیرا زوجك دخی زوجه سی و سیدك عبدی اوزرنه
تسلطی واردر بو وجهدن نیجه لر اغواء شیطان و غضب نفسانی ایله زوجه لرن
و مملوکلرن قتل ایلمشلردر چونکه عبد نیجه کره سبب غضب الهی اولاجق
کارده بولنوب ینه و یعفو عن کثیر و فقنجه معفو و موجب غضبدن سالم
اولمشدر پس عبده دخی لازمدر که بو معنایی ملاحظه ایلیوب عباد الله
ایله حسن خلق و عفو و صفح ایله معامله ایلیه نیکم حدیثده کلور تخلقوا
باخلاق الله و حق تعالینك اوچیوز التمش اخلاق حسنه سی واردر که حضرت
صدیقده رضی الله عنه مجتمع اولمش ایدی پس مجموعی اولمدیغی صورتده بارے
کلمهٔ توحید له بعضیسی مجتمع اولسه ینه سبب فوز و فلاحدر و حسن خلق
و جود و کرم اول اخلاقك کزیده لرندندر بعده احادیث مذکورده نهی اولنان
غضبدن مراد غضب نفسانیدر زیرا الله اولان غضب که غضب رحمانیدر کم

مشروعدر وانسانده رحمت وغضبه مظهردر یعنی انسان ناقص من وجه مرحوم
ومن وجه مغضوبدر انسان کامل ایسه من کل الوجوه مرحوم وغضب حقله
غضوبدر وغضب حق ارادت انتقام معناسنه درکه صفت ذاتیه در زیرا
هر صفت ذاتیه در زیرا هر صفت که حق تعالی حقنده بدایتی جهتیله متصور اولمیه
نهایتنه محمولدر مثلا رحمت که رقت قلبدر حقه کوره انعام واحساندر
وغضب که ثوران دم قلبدر حقه کوره ارادت مذکوره در وسائر صفات
متشابهه دخی اکا قیاس اولنه فرح وضحک وتبشیش وتکبر واستهزا ومکر وحیا
ونظائری کبی وبونده حلم حماری دیدکلرینی ذم واردر نتکیم دیشلردرکه
من استغضب فلم یغضب فهو حمار مقصود حقه مخالف اولمیاجق وجهله
غضبدر وسرعت انتقام عادات کرامدن دکلدر بو جهتدن اهل الله طریقنده
علامات ذاتیه قدندرکه بر امر معین ایچون منفعل اولمیه بلکه توقف ایده
زیرا شاید اول منفعل اولدیغی نسنه ثابت اولمیه ویا انی دفع ایدر بر نسنه
عارض اوله ویاخود نظر احدیت انی کندی نفسندن نفسنه قیلور
غیرندن قلمز زیرا نفسی جمله یی جامعدر بو سببدن کندندن کندنه اولان
نسنیه منقبض اولمق اولماز فافهم فانه عمیق وظاهر غضب انساندن
مطلقا الی الحلول الاجل مرتوع اولماز وباطن غضبک بعضیسی نفس اخیرده
اول اولان انفاسده منقطع وزائل اولور اکر سعادتله ختمی مکتوب ایسه

127

ایسه وبعضیسی دخی بعض مواقفده تأخیر اولنوب وقت مرهوننده
مرتفع اولوردر شولکه شقاوتله ختمی مکتوبدر ابدی قبضه شمالده مظهر
جلال اولوب قالور حفظنا الله وایاکم من موجبات غضبه وعقابه
وشرفنا برحمته وثوابه

الحديث السابع عشر

إِنَّ اللَّهَ كَتَبَ الْإِحْسَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

کتب وکتابت اصلنده جمع الشئ الی الشئ معناسنه در حروفی خطله
بری برینه جمع وکتیبه دیرلر شول عسکره که مجتمع اولالر متفرق اولسالر
کتیبه دنلمز واثبات وفرض وتقدیر وایجاب وحکم وامر وارادت معنالرنده
استعمالی شایعدر نتکیم مواردنده ظاهردر وهر نسنه نک ابتداسی ارادت
ووسطی قول وانتهاسی کتابتدر ولکن طلب وارادت معناسنده استعمال
اولنمقده فی الجمله محذور واردر شول جهتدن که مراد ارادتده تخلف امر
اکثر ناس ایسه احسان قیدنده دکلدر واحسان اصلنده الی کلمه سیله
مستعمل اولمغله بوراده علی یی لام اجلیه معناسنه اخذ ایتدیلر کما قال
تعالی ولتکبروا الله علی ما هداکم ای لما هداکم ویا فی معناسنه دردیدیلر
کما قال تعالی علی ملک سلیمان ای فی ملک سلیمان بو سببدن بعض علما ان الله
امرکم بالاحسان فی کل شئ دیو تقدیر ایلدیلر وبو تقدیره لازم اولان بودرکه
بو کلمه نک علی ایله تعدیه سی حمل النظیر علی النظیر قبیلندندر زیرا احسان

انعام معناسنه در انعام ایسه علی ایله مستعملدر و بو استعمال شایعدر
قال تعالى سأل سائل بعذاب ای دعا داع بعذاب کبی تکیم حمل النقیض علی النقیض
دخی جاریدر استریه کبی که مقابلی اولان جهه به او ذرینه محمولدر بونده کل شیء
عمومنده الله تعالی داخل دکلدر زیرا احسانا سندن غنیدر مکرکه مؤول اوله
جعت فلم تطعمنی وظمئت فلم تسقنی کبی که بو راده عبد مولی منزله سنه تنزیل
اولنمشدر بنا علی هذا عبده احسانی همان مولایه در و ظاهر اولان بو عمومده
قید حیثیت معتبردر ای من حیث انه محل الاحسان معناسنه پس غیر یسنی خارجدر
مثلا شیطان دخی کرچه اشیادندر اما محل لطف دکل بلکه محل قهردر
وانکله معامله مخالفتله کرکدر موافقتله دکل والا نا محلده اصطناع
معروف یدحرامی یه دفع سیف کبی در ملائک بو یله دکلدر پس انلره خصوصا
حفظیه احسان کراهت اتدکلری و متأذی اولدقلری قول و فعلدن امساکدر
و طائفه جن دخی محل احساندر زیرا جن شیاطینندن مؤمن اولنلردر
انکچون سلامده نیت وعلی عباد الله الصالحین ده ملک کبی داخل اولنوردر
و کلب دخی احسانده داخلدر زیرا قتلی منسوخدر پس حیه و عقرب و سائر
واجب القتل اولنلره قیاس اولنماز تکیم بالاده بر مقدار ذکری سبق اتمشدر
اکرچه کلب اسود مستثنادر اهل ذمت حربدن مستثنی اولدر یعنی کبی انکچون
اهل حربه سلاح بیع اولنماز و هر وجهله تضییق اولنور اهل ذمته ایسه

ایسه صدقه و زکوة فطر و بعض مواسات مشروع قلندی پس بونلردن
و کلام آتیدن محلیت قیدی معتبر اولدیغی ظاهر اولدی

فاذا قتلتم فاحسنوا القتلة بو راده قتل
اراده قتل ایله مؤولدر مسببک اسمی سببه اوذرینه اطلاق طریقیله
مراد احسانه متصل اولان ارادت اولدر یعنی ایذان ایچون فاذا قرأت
القرآن فاستعذ بالله کبی قتل ایله موتک فرقی بالاده در و قتله کسر
قافله هیئت قتلدر یعنی شول حالتدر که قاتل حین قتلده انک اوزرینه در
جلسه و رکبه کبی کسر له که نوع جلوس و نوع رکوب دیمکدر یقال قتله
قتلة سوء یعنی هیئت قبیحه اوزرینه قتل ایلدی بو راده احسان قتل
بودر که اسهل طریق اوزرینه اوله که اندن زیاده ایلام و تعذیب
اولمیه و ضرب و قتلده وجهنه ضرب اولنمیه زیرا تشویه وجه منهیدر
و شول که قبحت الوجوه کلمه سیدر ملعونیت اعدادن عبارتدر پس وجوهله
مراد اعیاندر و اسهل قتل آدمی سیفله ضرب عنقدر و اصعبی حنقدر که
حبل ایله خلقومنی صیقوب حبس نفس اتمکدر و بونده آمر جاهلیتی ردوار دکه
حیوانی کسمز آلت ایله ذبح وانف واذن و رجلین قطعله تعذیب ایدرلر
دی که اکا مثله دیرلر و بو امر وجوب ایچوندر هر قتل جائزده کرک ذبح
و کرک قود و کرک حد اولسون تکیم عمدا تارک الصلوة اولان عند الائمة

التلثة قتل اولنور زيرا شرعده بو مقوله لردن غيرى وجهله قتل يوقدر
وقطاع طريقى صلب و زانى محصنى رجمله قتل ايتمك بو حديثدن مستثنادر
زيرا بونلرك حقنده شارعدن تشديد وارد اولمشدر وكذلك من غرق
غرقناه ومن حرق حرقناه سياسته محمولدر و بونده قتل نفس اماره ده
طريق رفقه سلوكه اشارت واردر زيرا حديثده كلور نفسك مطيتك
فارفق بها وينه كلور ان لنفسك عليك حقا يعنى تقليل غذاده تدريج
ومجاهداتده تعديل لازمدر زيرا عجول اولان يولدن تيز قالور ومركبنى
مجروح ايلر انكچون سالكه رهنما كركدر كه وجه سلوكى اوبلور ومن الله
العون وهو المغيث ۞ واذا ذبحتم فاحسنوا الذبح ۞
بو دخى ذكر مسبب واراده سبب طريقيله در تقديرى واذا اردتم
ذبح ما يجوز ذبحه من البهائم ديمكدر ذبح حيوانه مخصوص اولمغله تخصيص
بالذكر ايلدى بعض روايتده فاحسنوا الذبحة كلمشدر نوعيت وما قبلنه
موافقت اوزره كه ذبحه كسرله هيئت ذبح در ولكن اكثر نسخ مسلمده
ذبح واقع اولمشدر كه فتحله مصدر اولمق اوزره در يعنى ذبح فتحله خلق
حيوانى شق واوداجى قطع معناسنه در وذبح كسرله ما يذبح در قال الله تعالى
وفديناه بذبح عظيم اى بكبش عظيم و ذبحه احسان بودر كه عنفله صرع
وشدتله يايندن جر اتميه وقبله يه توجيه ايده و بسمله و سكين كسكين ايله

ايله عروق رقبه سنى سريعا قطع ايليه وكند وكالة يعنى كسمز بچاغله
تعذيب وموضعنك غيريدن معالجه ذبحله تلويث ايتميه مرويدر كه بر قيون
قصاب اليندن قورتلوب جناب نبوت صلى الله عليه وسلم يانينه فرار ايلدكده
قصاب كلوب انى طوتوب اياغندن سوريجك حضرت رسالت بيورديلر كه
اى قيون الله تعالينك امرينه صبر ايله واى قصاب سوق رفقله سوق ايله
بوندن فهم اولندى كه اول قيون معناى ذبحى ادراك ايدردى انكچون خوفندن
فرار ايلدى وحضرتك اصبرى يا شاة بيوردقلرى دخى اكا دالدر پس
حيوانده تميز وادراك واردر اكرچه عقل انسانى يوقدر ولكن صورت
خطاب انى عقلا منزله سنه تنزيل ايتدركى عقلايه خفى دكلدر زيرا جميع اشيا
عند المكاشفين حيات وعلمله متصفدر زيرا حديثده كلور احد يحبنا
ونحبه يعنى احد طاغى بزى سورر بز دخى انى سورز و قرآنده كلور وان
من شئ الا يسبح بحمده يعنى اشيايى تسبيح وتحميد له وصف ايدوب بعده
ولكن لا تفقهون تسبيحهم ديو ضميرى جمع عقلا ارجاع ايلدى و بو مقوله
آيات واحاديثى تأويل ايتمك سخافت عقل وقصور ادراكدندر زيرا بعض
اهل رسوم ذاهب اولمشلردر كه اما تسبيح اشيايى استماع ايدن مكاشف
عندنده تأويل عقلى غلطدر واجب اولان ظاهرى اوزره جارى اولوب
حقيقتنى اربابنه تفويضدر و بعض اشيايه جماد ديدكلرى عوامه نسبته

کوره دروالا میت مفارقت روحدن صکره جماد منزله سنده ایکن بینه
روح عناصر اصلی ایله زنده در انکچون بعض موتی تکلم ایلمشلر وغسال وحفاره
وامثالنه مقامه مناسب سوز سویلمشلردر فائده **ولیحد**
احدکم شفرته فائده یحد یاء مثناة تحتانیه نك
ضم ودال مهمله نك فتح وتشدیدی ایله احداددندر که تیز یعنی کسکین
اتمکدر یقال حددت السکین رققت حده بان یسحه بحجر او مبرد و بلکو
دیدکلری طاشه حجر الشحذ دیرلر شین معجمه وحاء مهمله وذال المنقوطه
وحدید النظر وحدید الفهم وحدید اللسان دیرلر تاثیر حدید کبی تاثیر
ایلسه واستحداد حدید یعنی استره استعمال اتمکدر وشفره شین معجمه نك
فتحیله سکین عظیم وعریض معناسنه مراد ما یذبح به در شفره اصلنده
سیف وسکین کبی حدی وکسکین طرفیدر وشفیر الوادی کنار وادی
دیمکدر صکره جزئنك اسمیله تسمیه اولنوب بچاغه شفره دنلدی زیرا
مقصود اولان کسکین طرفیدر یعنی سزدن بریکوز یعنی ذابح اولان کمسه
تحدید سکین ایدوب مذبوحك حلقومنه امرارده تعجیل اتسون تا که روح
حیوانی اولان دم مسفوحك سرعت جریانیله مذبوح دخی الم موتدن
خلاص اولسون زیرا المی ادراك ایدن نفس حساسه حیوانیه در نفس ناطقه
دکل پس حدود دنیویه وعقوبات اخرویه نك محلی نفس حیوانیه در که

که بو معناده یعنی احساس ضرب وقطع وقتلده انسان وحیوانی مشترکدر
وقرآنده کلور کل نفس ذائقة الموت یعنی ذوقله تعبیر اولندیغنك
اصلی بودر که نفس ناطقه نك بدندن مفارقتی وقتنده الم موتی ذوق
ایدن نفس حیوانیه در که بدن وهیکله متعلقدر انکچون مغلوب اولان
کمسیه آسان والا دشواردر ونسوه زلیخا تقطیع انامل اتدکلرنده بی
شعور اولدقلرندن الم تقطیعی احساس اتمدیلر اشته عاشق حالی وانسان
کاملك مآلی دخی بویله در بعده الحداد شفره ایله امر وجوب ایچوندر
اکر شفره کال ایسه زیرا تعذیب حیوان حرامدر والا ندبیه محمولدر ولکن
دیمشلردر که مذبوحك مقابله سنده احداد اتمیه زیرا مذبوح فی الجمله
موتی مدرك اولدیغندن انکله متعذب اولور ومرحمت شان مؤمندن
در ودیمشلردر که اوچ کمسنه فلاح بولماز بری بایع البشر وبری قاطع الشجر
وبری ذابح البقردر فافهم الاسرار ان کنت من اولی الالباب والا فاجتهد
فی قرع الباب فان الله مفتح الابواب فائده **ولیرح ذبیحته** فائده
یرح یاء مثناة تحتانیه نك ضم وراء مهمله نك کسریله اراحتدندر که
راحت ویا حصوله تسبب معناسینه در راحت واستراحت آسوده لکدر
یعنی کلمنك وجدان حضور وسرورله نفس الکدر وذبیحه اکر صفت
اولورسه دابة مذبوحه دیمك اولور ولکن غالبا اولان اسمیتی در که

وصفيتي منسيه كبي در وعملوا الصالحات كبي كه صالحات اعمال صالحه ده
اسم اولمشدر انكيچون بحسب الغالب موصوف تقدير اولنماز يعني ذبيحه سني ذبح
اتدكدن صكره حالي اوزره ترك واهمال سلخ ايده تا كه اضطرابنده مستريح
وساكن اوله ويا خود اراحه سرعت امراره محمولدر نتكيم مرور اتدي وابن
ملك ديمشدركه بو ايكي فعل يعني يحد ويرح احسان ذبيحه بيان كبيدر انتهى
وسمك وجراد مقوله سني دخي بقيه روح وار ايكن آتشه قويوب پشورمه
زيرا بو دخي تعذيب حيواندندر وقرآنده كلور ان احسنتم احسنتم لانفسكم
يعني انسان اسم اعظم وصورت عالمدن عبارت اولديغي نيك وبدنه اشلديسه
راحت والم وثواب وعقابي ينه كندنه راجعدر پس جمله اشيا اصل واحددن
وذات احديه دن صادر اولدوغنه نظر ايدوب اقربا وارحام بربرلرينه
تراحم وتعاطف اتدكلري كبي اولدخي اشيا ايله بو معامله يي ايليه والا صله رحم
اتمش اولماز وآخر غربت وفرقتده قالور چونكه ورثه انبيا اولان علماء
عاملين بو احساني وكيفيتي عصراً بعد عصر ناسه تعليم ايليوب جميع اشيايه
نافع اولور وجهله حركت اتديلر اشيا دخي تشكر ومكافات طريقيله انلر ايچون
استغفار ايلديلر نتكيم حديثده كلور ان العالم يستغفر له من في السموات
ومن في الارض حتى الحيتان في جوف البحر يعني بالقلد اصل العناصر ومايه
حيات اولان صوده متكون اولمشلر كن ينه في الحقيقة حياتي انسان

انسان كامل يوزندن بولورلر وكنديلرنه فيض احسان انك جام امدادندن
آلورلر بو جهتدن اشيا انسان كاملك مداح وثناكاري وخدمتكزاريدر
وانك مشاهده سنه مشتاقلردر شويله كه احسن الاشيا اولان ملائكه
انك مطالعه ديدارنه ازدحام ايدرلر بعد ذا حديث مذكورده اشيايي تعميم
اولندقدن صكره ازجمله انسان وحيوان تخصيص قلندي زيرا مرور اتدوكي
اوزره قتل انسانه وذبح حيوانه كوره در پس بوندن فهم اولندي كه انسان مكرمه
لاجل المصلحه قتلله تعرض جائز اولديغي ذبحله حيوانه تعرض اتمك بطريق الاولى
زيرا حيوان كرچه تسبيح وتحميد ايچون خلق اولنمشدر سائر اشيا كبي ولكن منفعتي
انسانه راجعدر وهر قهر لطفي متضمن اولمق سبقت رحمتندر بو جهتدن انسانه
لازمدركه هر لطف وقهرده دامن احسانه تشبث ايليه وخلق الهي ايله متخلق
اولوب غضب وقهر صرفدن حذر ايليه والله الحفيظ

الحديث الثامن عشر

اتق الله حيثما كنت خطاب خصوصاً
نجباء نبويه وزهاد صحابه دن ابوذر حضرتلرينه در رضي الله عنه وعموماً
سائرلره در زيرا خصوص سبب عموم حكمي منافي دكلدر مرويدركه اوائل
اسلامده جناب نبوت صلى الله عليه وسلم مكه مكرمه ده مختفي ايكن ابوذر
غفار كلوب كمربند اسلام اولوب مكه ده اقامت مراد اتدكده حضرت رسالت

انی انتفاع خلق ایچون قبیله سنه کوندردب بو برقاج کلمهٔ جلیله ایله توصیه
بیوردی وایْنما تولّوا فثمّ وجه الله موجبنجه مکاشفه جمیع آینیات برابر
اولدیغی سرّن طیوردی واتّقا حذر کردن ونکاه داشتن ایله تفسیر
اولنور که معنای ثانیه کوره ایکی مفعوله متعدی اولان وقایه دن اولور
نتکیم قرآنده کلور فکیف تتّقون ای تقون انفسکم علی ما ذهب الیه المفسرون
وحیث ظرف مکاندر حین ظرف زمان اولدیغی کبی کاه اولور که جهت واعتبار
ایچون استعاره اولنور وماجازمه در یعنی حیث واذ کلمه لری فعل مضارعی
ما انضمامیله جزم ایدرلر والّا فلا دیمشلردر که اتّق الله امر وجوب ایچوندر
زیرا تقوی خوف وخشیت واکتساب اوامر واجتناب زواجردر بوایسه
واجبدر پس دیمک اولور که یا اباذر کرک مکه ده وکرک قبیله کده وسائر
آینیاتده وجمیع احوالده کرک علنًا خلقه قرشو وکرک سرًّا خلقدن کزلی
وکرک سرّاده وکرک ضرّاده حقکدن حذر ایله وغضبندن صاقن که سنی
امراتدوکی یرده کورمسون نهی ایتدوکی محلده کورمسون وخوف وخشیت
ومعاملهٔ مع الله هرکسک معرفتنه کوره در انکچون دیدیلر که تقوی کفر
ومعاصی ومیل ماسوادن پرهیزدر که تقوای عوام وخواصه شاملدر
زیرا ابوسعید الخراز قدس سره دیمشدر که حسنات الابرار سیّئات
المقربین یعنی عوام محرماتدن وخواص شبهاتدن واخص خواص مباحاتدن

مباحاتدن وبعض حلالاتدن دخی پرهیز ایدرلر زیرا طالب حق اولان ماسوایی
حقه بذل ایدوب دنیادن مس ضرورت ایدوکی مقدارله اکتفا ایدر
وحقیقت تقوی ایکی وجهله دربری نقائصی نفسه اسناد ایلیوب
نفسیله حقدن اتقا ایدر یعنی نفسنی حقه وقایه قیلور وبری دخی کمالاتی
حقه اضافت ایدوب حقله نفسندن اتقا ایدر یعنی حقی کندی نفسنه
وقایه قیلور مثلا عدم نقصان و وجود کمالدر پس عبد فاتقوا الله حق تقاته
موجبنجه عدمی کندی نفسنه و وجودی حقه اضافت ایدر زیرا حق ازلًا
وابدًا موجوددر که اکا معدوم اولمق یوقدر رسول معنادن که وجودی
ذاتیدر وعبد ازلًا وابدًا معدومدر که اکا موجود اولمق یوقدر وحقک
اکا افاضهٔ وجودی انی عدم اصلیسندن اخراج ایتمز پس اکر حق واکر عبد الآن
علی ما کان سری اوزرنه در وتقوا ده حقوق الله وحقوق عباد داخلدر
زیرا اکتساب مأمورات واجتناب منهیاتی مشتملدر ودیمشلردر که متقینک
فضائل جمه سی وارددر که قرآنله ممدوح واعدا اوزرنه منصور ورشد ایدن
ناجی وحلالدن مرزوق وذنبی مغفور وقلبی پرنور وعلی بصیرت وحقه محبوب
ومبشّر من عند الله در وتقوی علم اوزرنه موقوفدر زیرا جاهل مأموربه
ومنهی عنه ندر بیلمز پس علمک سائر فضائل اوزرنه رجحانی وارددر وحدیثده
کلور من یرد الله به خیرًا یفقهه فی الدین ویعلّمه رشده یعنی مصالح دین

ودنیایه مهتدی قلور ودیمشلردر که اکبر ذنوبدندر که برکسنه‌یه
اتق الله دیسه‌لر اول دخی قبول اتمیوب علیك علیك نفسك دیو جواب
ویره زیرا اول ملده خلفادن اولنلر بله اسم الله یاد اولنسه یوزلرن
یرلره سوردلر وسوار اولنلر دابه‌لرندن نزول ایدرلردی که بوندن
مرادلری تعظیم الله وتعظیم اسم الله ایدی زیرا قلبلرنده استشعار
خوف الهی ایدنلر قایلیدیله دخی سرفرو ایلرلر ووصایای نبویه‌ده کلور که
یا اباهریره برکسنه‌یه اتق الله دیسه‌لر اول دخی بو سوزدن اوتوری
غضب اتسه یوم قیامتده بر موقفده نصب اولنه که جمیع ملائکه بربرد
اکا مرور ایدوب سن اول کسنه دکلمیسن که دنیاده سکا اتق الله دینلوب
سن اندن حضوردبر غضب اولمش ایدك دیه‌لر اول کسنه‌یه دخی بو حالدن
زیاده مساءات وحزن کلوب خجل اوله اشته دنیاده پند ناصحی طوتمیان
معجب ومتکبرك آخرتده حالی بو مقوله شرمساری وآه وزاری در

واتبع السیئة الحسنة تمحها اتبع فتح همزه وسکون
تاء مثناة فوقانیه ایله افعال بابندن امردر اتباع تابع قلمقدر سیئة
فعله قبیحه درکه حسنه‌نك ضدیدر یعنی سوء انسانك مساءات
وغمنه باعث اولان امور دنیویه واخرویه‌در وحسن سبب مسرت
اولان نسنه‌در وحسن وقبحك هر بری عقلی وشرعی اولور بوراده مراد

مراد شرعی اولاندر یعنی حسنه اودر که انسان انکله حق تعالی‌یه تقرب
ایدوب مثاب اولور وسیئه اودر که انکله حقدن بعید اولوب معاقب
اولور تمحها اصلنده تمحوها در ولکن امره جواب واقع اولمغله لام جزماً
ساقط اولمشدر محو ازالة الاثر معناسنه‌در یعنی برنسنه‌نك وجودنه
دال اولان نشانی ازاله درپس دیمك اولور که قچن برکناه اشلسك
اردنجه برعمل صالح اشله که اول عمل اوکناهك اثرینی محو وازاله ایده
یعنی الله تعالی انك سببیله عفو ایلیه شویلکه بردخی اندن نشان بلورمیه
وتوبه‌دن فهم اولنور که بو امر دخی وجوب ایچوندر زیرا انسان توبه ایله مأمور
اولدیغی کبی عمل صالح ایله دخی مأموردر قال تعالی واعملوا صالحاً بلکه حسنه
توبه حکمنده‌در زیرا توبه کبی اثر ذنبی محو ایدر وحدیثده کلور التائب
من الذنب کمن لا ذنب له اکرچه اصلا ترك ذنب توبه ایله محودن
اقوادر شول معنادن که توبه متنجسی تطهیر کبیدر که طهارت اصلیه‌سی اوزرنه
اولان اندن پاکیزه‌در بوراده‌در که بعض عارفین دیمشلردر واسوأتاه
وان عفوت هو محو ذنب دیوان حفظیه یعنی صحیفه عمله کوره درکه
اوراده قلم ملائکه ایله مثبتدر وصحیفه‌دن محوی قلبدن اثر ظلمت ذنب
منمحی اولمغی دخی مستلزم مدر ودیمشلردر که بوراده سیئه‌دن مراد صغیره
وحسنه‌دن مراد صلوة وصدقه وذکر وتسبیح وامثالی طاعاتدر نتکیم قولنده

کلور ان الحسنات یذهبن السیئات زیرا مرویدر که برکسه بر زن
نامحرمی تقبیل ایدوب فخر عالمه حالنی عرض ایتدکده آیت مذکوره نزول
ایتمشدر و بس بو ماده تمرة خیر من جرادة کبی اولور که زمان حضرت عمرده
رضی الله عنه اهل حمص احرامده ایکن جراد کثیر صید ایتمشلردی بو جهتدن
خطا ایتدک دیو هر چکرکه باشنه بر راقچه صدقه ویردکلری سمع عمره
ایرشدکده کفارت اقچه یه موقوف اولمایوب خرمادن و امثالندن نسنه
تصدق ایله دخی کفارت حاصل اولدوغن افاده ایلدی و صغائرده
حال اهون اولدوغن بلدردی فاما کبیره عند الجمهور توبه یه محتاجدر که
اعمال الله اکا کفارت اولماز زیرا توبه فرضدر و اعمال الله تکفیر کبائردن
توبه نک بطلانی فرضیتی لازم کلور توبه ایسه عامه و خاصه اوزرینه
فرض عیندر کذا قالوا و لکن بعض اعمال فاضله نک مکفراتدن اولدیغی
توبه مقامنه قیامنی کوسترر مشی الاقدام الی الجماعات و الجلوس فی المساجد
بعد الصلوات و اسباغ الوضوء علی المکاره کبی و قیام لیلة قدرده
غفر له ما تقدم من ذنبه ده ذنبک کبیره یه شمولی ظاهردر زیرا مغفرت
قیام اوزرینه مترتبدر که قیام مذکور سائر اعماله قیاس اولنماز و شول
آیت که کلور ان تجتنبوا کبائر ما تنهون عنه نکفر عنکم سیئاتکم بو آیتده
سیئاتله مراد صغائردر و لکن اجتناب مذکورک مکفر صغائر اولماسندن

اولماسندن اعمال فاضله نک مکفر کبائر اولماسی لازم کلمز کویا دیمک اولور که
اجتناب مکفر صغائر و اکتساب مکفر کبائردر و بس بونده صغائرک سهولتنی
و کبائرک صعوبتنی و اعمال فاضله نک شرف زائدنی بیان واردر فافهم جدا
و کبار محدثیندن ابن حزم اعمال صالحه نک تکفیر کبائره سنه ذاهب
اولمشدر و لله دره و برکسه نک کبائری اولمسه دخی صغائردن توبه
واجبدر زیرا عند اهل السنه صغائر اوزرینه عقاب جائزدر خلافا للمعتزله
و صغائر و کبائردن توبه نک وجوبی بلا توبه عدم مغفوریتنی اقتضا ایتمز زیرا
و یغفر ما دون ذلک لمن یشاء مطلقدر ای و یغفر ما دون الشرک من الصغائر
و الکبائر بتوبة و بلا توبة لمن یشاء من عباده المذنبین و توبه نک تکفیر خطا
ایتدوکی یا قطعی و یا ظنیدر و بعض اهل حدیث راجح اولان ایکنجیدر دیمشدر
فاما و هو الذی یقبل التوبة عن عباده و امثالندن ظاهر اولان بودر که
توبه شروطنه مقارن اولیجق قبولی مقطوعدر و الا وعد الهیده خلف
لازم کلور وعد کریم ایسه دیندر انکچون دیدیلر که توبه صادقه اهلی ذنبی
بردخی خاطرنه کتورممک کرکدر زیرا حقه سوء ظن لازم کلور مؤمن ایسه
حسن ظنله مأموردر و حدیث قدسیده کلور انا عند حسن ظن عبدی
و مغفرت و تکفیرک معنالری بردر زیرا غفر و کفر ستردر و شیخ مشایخ
الدنیا صدر الدین القنوی قدس سره بیورمشدر که جمله طاعات مطهراتدر

كاه بطريق المحوكه ان الحسنات يذهبن السيئات واتبع السيئة الحسنة
تمحها اكا اشارتدر وكاه بطريق التبديل كه الا من تاب وآمن وعمل عملاً صالحاً
فاولئك يبدل الله سيئاتهم حسنات اكا دالدر پس محو مذكور حقيقت
عفودن وتبديل مقام مغفرتدندر انتهى بالمعنى ودخى بوندن فهم اولندى كه مغفرت
عفودن اتمدر زيرا مغفرتده سيئه حسنه صورتنه داخل وعفوده
بالكليه مضمحل اولور بو سببدندر اهل عفو كثير واهل مغفرت قليلدر زيرا عرف جدا
چونكه مرض ضديله معالجه اولنه كلمشدر لاجرم قلب ظلمت ذنبله مظلم اولنجق
نور توبه وطاعتله تنوير كركدر مقصود اولان عبدك حقه رجوعيدر بعده
يفعل الله ما يشاء موجبنجه دائره رحمتى توسيعده حكم حقكدر اشته
حسنه‌يى سيئه‌يه تابع قلمق مستلزم محو سيئه اولدى زيرا طلوع آفتابده
ظلمت ليل ذاهبه اولور اما بونك خلافنجه كه سيئه‌يى حسنه‌يه اتباع ايدر
اكر سيئه سى ردت ايسه جميع اعمالى باطل اولور وتكرار حج لازم كلور
والا فلا خلافا للمعتزله وحديثده كلور كه حسنات الكفار مقبولة بعد اسلامهم
يعنى حسنات كفار موقوفدر اكر اسلامه كلورلرسه صحيفه يمنايه يازيلور
وآخرتده خيرله مجزى اولورلر اسلامك شرفندن اوتورى پس اسلام
ما قبلنده اولان ذنوبى قطع وحسناتى وصل ايدر [illegible] ارتداد ايسه بويله
دكلدر بلكه كفرك شآمتى حسبيله اعمال صالحه باطله اولور واكر اسلا

اسلامه كلمزلرسه اجماع بونك اوزرنه دركه اول اعمالدن كنديلرينه نفع
يوقدر نه ثوابله ونه خود تخفيف عقابله اكرچه بحسب الجرائم عذاب جهنمده
برى برندن اشددر واكر خيرات كفاردن كنديلرينه فائده اولايدى
حاتم طائى وعبد الله بن جدعان وسائر اسخياء عرب وغيريلره اولوردى
عدم انتفاع خود نقلله معلومدر وكبار محدثيندن ابو بكر بيهقى وامام
مازرى ذاهب اولمشلردر كه بطلاندن خيرات كفاردن مراد انلرله ناردن
عدم تخلصنه محمولدر ولكن كفردن ماعدا ارتكاب اتدكلرى جنايات
مقابله سنده مستحق اولدقلرى عذابك تخفيفنه سبب اولمغه مانع
يوقدر انتهى بالمعنى پس كفرى ايماندن غيرى نسنه قرشولمز ولكن
سائر صغائر وكبائره حسنات وخيرات مقابل كلور وكفرده تساوينى
سيئاتده دخى تساوى لازم كلمز اكر اول سيئاته مقابل حسنات
وار ايسه بو رادندر كه توحيد رسمى معاصى ايله وزن اولنور اما توحيد
حقيقينك معادلى يوقدر انكچون ميزانه وضع اولنماز وسول بطاقه توحيد
ايله طقسان طقوز سجل سيئات توحيد رسمى‌يه اشارتدر انكچون
سجلات ايله وزن اولنوب جمله سى اوزرنه راجح كلسه كركدر و آنسانك
مكارم اخلاق وصفات فاضله سى آخرى ايمانه ويا توبه‌يه جر اتمك
ما مولدر قل ان الفضل بيد الله يؤتيه من يشاء والله واسع عليم

وخالق الناس بخلق حسن خالق امردر مفاعله
بابندن مخالقه خلقله ایوخلق و نیکوخویله زندکانی و تعیش اتمکدر
بو راده تجریده محمولدر زیرا خلق حسنی تقیید ایدر یعنی ناسله
ایوخوی ایله عیش ایله بدخوی اولمقدن حذر ایله زیرا خلق حسنده
قلوب و ابدانی جمع وخلق سیئده تفریق واردر نتکیم حلم ایله علم اولان
احنف قلوب ناسی حسن معامله سیله شویله اماله قلمش ایدی که
اقتضا اتسه قپوسنه یوزبیک سیف مجتمع و نصرتی ایچون مزدحم اولوردی
مع هذا ملوکدن دکل بلکه افراد عربدن بر فرد ایدی فاما صفت حلمیه سی
ملک الملوک اخلاق اولمغله انکله سیادت عظمی بولمش و رئیس الکل
اولمش ایدی وخلقک ضمله و ضمتین ایله معناسی سجیت و طبعدر و لکن
تعلم و تقلید ایله دخی حاصل اولور نتکیم احنف مذکوره تعلم حلم ایچون رجعت
ایدرلردی پس فرق بودرکه جبلی اولانه خلق و کسبی اولانه تخلق دیرلرکه
اربابیله صحبت و کندی نفسیله تکلف و تعملدن حاصل اولور بو سببدن
حدیثده کلور اللهم کما حسنت خلقی فحسن خلقی اولکسی فتح و ایکنجیسی
ضمله در زیرا حدیثده کلمشدر که ما بعث الله رسولا الا کان حسن الوجه
حسن الاسم حسن الصوت بعد ذا حسن خلقله معاشرت و مخالطه
دخی امور واجبه دندر نتکیم کلور دارهم ما دمت فی دارهم و دینه کلور امرت

امرت بمدارات الناس کما امرت بالفرائض وقال بعض الحکماء عاشروا الناس
معاشرة ان متم بکوا علیکم وان عشتم حنوا الیکم و حسن خلق طلاقت
وجهله قرشولمقدر مکر اهل بدعت و فاجر اوله بر صورتده عبوست
لازمدر و کف اذادر مکر که تغییر منکر و اخذ مظلمه ایچون اوله من غیر تعد
و خفض جانب و تلطف و ایناس و بذل عطا و تحمل اذی و عفودر مکر که
تادیبا و اقامة للحد مؤاخذه ایده و حدیثده کلور صل من قطعک واعف
عمن ظلمک و احسن الی من اساء الیک و حلم ملح الاخلاقدر و حسن الخلق
سیئ الخلقک ضدیدر و مکارم اخلاق سفساف اخلاقک مقابلیدر
و مکارم اخلاق غیرله اولان معاملاته کوره در ما عداسنه نعوت
دیرلرکه کندی نفسنده صورت الهیه یی تصحیح ایچون تخلقدر و حاصل
حسن خلق بودرکه باعث رضاء الهی اولان ایشی اشلیه سن و سبب
سخط اولان کاری ترک ایده سن کرک حق حقنده و کرک خلق خصوصنده
چونکه سنک معامله ک رضا وجهیله اوله بعض اشخاصک ذم و سخطی ضرر
ویرمز زیرا ایکی متقابلی ارضا اتمک مشکلدر او خصوصده سکا بدخوی
دیسلر فی نفس الامر حسن خلقکی منافی اولماز نظر ایله کر جناب نبوت
صلی الله علیه و سلم و انک لعلی خلق عظیم مضمونیله موصوف ایکن و اغلظ
علیهم ایله دخی مامور اولدی پس حسن خلق مقامنه کوره درکه عارف

بالله بیلور و عارفك بر حالی واردر که اکا نفاق اکبر دیرلر زیرا هر کسه
بر صورتله کورنور شول جهتدن که مظهر اسماء در پس انك صورتی صورت
جامعه در بو صورتده حسن خلق ملل مختلفیه و انسان و جان و ملك
و ملك و معدن و نبات و حیوانه شاملدر زیرا اکا ملك بونلردن هر بریله
باشقه حسن معامله سی واردر که اهل صورت بو معنادن بیخبردر پس
ابتدا مصارف اخلاقی و بعده مکارم و سفسافی بیلمکه محتاجدر و مصارف
کرچه انواع و اشخاص ایله مختلفلردر و لکن حقیقت وجودده اختلاف یوقدر
بلکه جمیع وجودات عین واحده اوزرنه دوراید رو اصل عالم امر واحد
اولوب نوجهله تشعب ایتدوکن بیلن هر شعبه نك ظاهر و باطننه کوره
بر صورت ویر رو لکن بو علم شریف زیاده عزیزدر و بو علمی بیلوب هر کسه
ایله کما ینبغی حسن معامله ایتمك الله تعالی نك انك اوزرنده حقیدر و الا
معامله ده یا افراط و یا تفریط در که مذمومدر و بو حدیث شریفده
اولان اوچ خطابك ایکی اولکیسی حقوق الهیه یه و آخری حقوق عباده متعلقدر
انکچون تأخیر اولندی

الحدیث التاسع عشر

قال عبد الله بن عباس عبد الله عبادله اربعه دندر که
رسول الله صلی الله علیه و سلم اکا دعا ایدوب اللهم فقهه فی الدین
وعلمه التأویل بیورمشدر انکچون اکا سلطان المفسرین دیدیلو تفسیر

و تفسیر نیسابورینك روایاتی اوزرنه مقصوردر و عبد الله اولیادن
افراد دیدکلری طائفه دندر حضرت رسالت دنیادن انتقال ایتدکده سنی
ختانده یعنی اون اوچ یاشنده ایدی زیرا بین العرب ختان حضرت اسمعیلدن
علیه السلام توارث اولندیغی اوزره اون اوچ سالنده در نتکیم بین الیهود
حضرت اسحاقدن علیه السلام توارث اولندیغی اوزره یدنجی کونده در بو سببدن
حالا بلاد مسلمینده آخر وقت ختان اون اوچدر بدایتنك وقتی مختلف
فیه در و عباس عم رسولدر که حقنده کلور احفظونی فی العباس یعنی عمم
عباسه اذی و جفا ایتیوب انك خصوصنده حرمت و حقمی حفظ ایدیکوز
زیرا عم الرجل صنو ابیه موجبنجه عم الرجل والد حکمنده در
رضی الله عنهما قال یعنی الله تعالی ایکیسنك دخی جرائمندن
تجاوز ایلیه زیرا رضا سبب تجاوز و عفودر و اصحاب حقنده ترضیه
رضی الله عنهم و رضوا عنه آیتندن مأخوذدر که رضا نهایت مراتب صفادر
توکل غایت طبقات افعال اولدیغی کبی و ماضی ایله تعبیر وقوعی اوزرنه
حرم و وجودینه تفؤلدن اوتوری درکویا واقعدر که آندن اخبار ایدر
رحمهم الله کبی عموم مؤمنینه کوره و قدس الله اسرارهم کبی خصوصه کوره
و بوندن فهم اولنور که رحمت قلب و روحه تعلق ایدر که مقام اثباتدر
و تقدیس سره تعلق ایدر که مقام تقییددر زیرا استر انسانن جمیع تعلقات

وسخ ودنسندن مقدس ومطهر اولمدقچه تجلی ذاتی واقع اولمازمقام
ولایت ایسه تطهر کلی یی مستلزمدر قال تعالی لا یمسه الا المطهرون ای لا یمس
سر الهویة الالهیة الا المطهرون من انجاس التعلقات وارجاس الميول الفانیه
والعلاقات قال كنت خلف النبی صلی الله علیه وسلم
خلف خاء معجمه نك فتحی ولامك سكونیله جهات ستدندركه امامك
فتحله مقابلیدر عجم پس وپیش دیر یعنی دابه سی اولان بغله نك آردنده
ایدم كه بنی ارداف ایتمش ایدی وتصلیه نك معناسی سبق اتدی ای عارف
نظر ایله كه لسان حق والسنهٔ خلقده نه وجهله ترتیب بدیع واقع اولدركه
تصلیهٔ رسول وترضیهٔ اصحاب وتقدیس اولیا وترحم عامه دنلدی
زیرا تفاوت مراتب معنویه اختلاف اسما واوصافی مقتضیدر وتصلیه
وترضیه وترحم تغییر وتبدیل وتبدیل قبول اتمدوكی كبی تقدیس اسرار
اولیا دخی قبول اتمز بلكه من الاول الی الآخر السنهٔ خواصده جاریدر
اكرچه ادباب انكار ردللرندن بحث اولنمشدر زیرا اموف المشاعر ومحرور
المزاج برالای طائفهٔ منكوسه دروالعسل عسل وان لم یجد طعمه
الممرور والشمس شمس وان لم یرضونها الضریر قال یوما
ایامدن بر كونده كه بعینه معلوم دكلدر نتكیم لسان تركده دخی سابقا
بر كون شویله بر شئ واقع اولدی دیرلر ویاخود یوم بعینه مضبوطدر

مضبوطدر ولكن مقصود اولان اول یومده حادث اولان معنی ولذتی
اخبار دیر یوخسه نفس یوم دكل نتكیم قضاء صلوة وقضاء صومده یومی
بعینه تعیین لازم دكلدر وكبر اداده یومدن مراد نهاردر اكرچه یوم اصلنده
یكرمی درت ساعتدن عبارتدر كه لیل ونهاری حاویدر نتكیم مرور
اتمشدر وبو نده یعنی بر كون خلف نبیده ایدم دیمكده رسول اللهك
اردنجه خلیفه اولدم دیمكه رمز واردر وبر كوندن مراد ایام عمردركه
مجموعی بر كون كبیدر رسول اولنور سه كه بعد الانتقال النبوی خلیفه
حضرت صدیق وسائر خلفادر رضی الله عنهم یوخسه ابن عباس دكل
پس رمز مذكور نه وجهله درست اولور جواب بودركه خلیفه اودركه سیرت
نبویه او زرنه اوله پس خلفاء اربعه ظاهرا وباطنا قطب وقت اولمشلردر
بو ایسه سائرك خلافت معنویه سنی وقائم مقام نبوی اولماسنی منافی
دكلدر نتكیم حالا دنیاده قطب بردر ولكن اقطاب وخلفا چوقدر كه اقطار
ارضده متفرقلردر زیرا ایكی صدیق بر بلده ده مجتمع اولماز ایكی روح بر بدنده
اولمدیغی كبی امم ماضیه ده بلدهٔ واحده ده بر قاچ نبی بولندیغی صدیقك
تكررینه دلالت اتمز بلكه صدیق اكبر براولوردیمشلردر كه حضرت بلال حبشی
رضی الله عنه قطب ابدال ایدی وبو مراتب زمان رسالتده دخی ملحوظ
ایدی انكچون معاذ بن جبل وابو موسی الاشعری یه رسول الله دنلدی

بس مقام خلافت اول دمدن بری ثابتدر شوقدر واردر كه خليفه
مستخلفك حياتنده وارث دكلدر بلكه انك علوم ومقاماتندن نعم عليه در
وسر ميراث بعد الانتقال صورت بولور قه فقال يا غلام
ضم ميمله يا رجل كبي كه بعد الندا معرفه در وياخود كسر ميمله كه اصلنده
يا غلامي ايدي كسره اكتفا وياكسر يا حذف اولنمشدر وبونده كرچه تصحيح نسبت
واردر واذ قال موسى لفتاه اشارتي اوزره يافتاي ديمك صحيحدر
فاما بو اضافت جناب نبوتك كمال عبوديت وحسن معاملاتنه مناسب
دكلدر تنكير ارباب ذوقه معلومدر وبعض روايتده غليم دوشمشدر
صيغه تصغيرله كه صيغه شفقتدر عبيد الله كبي وياخود سني جهتندن
اول وقتده اون ياشنده قليل ايدي وغلام شاب يعني بتمكه ودركلكه
باشليان حديث السن كمسنه در انكچون غلام دنلدي غلمتدن كه شهوت
ضرابدر زيرا اول وقت توقان شهوت زمانيدر وياخود غلام حين
ولادتدن شاب اولنجيه دك اطلاق اولنور تنكيم اطلاق نبوي به
مناسب اولان بودر وغلام فارسيده قول معناسنه در بنده كبي
وعربي ده اوغلان معناسنه در كرچه الاصلده دخي استعمال اولنور
اني اعلمك كلمات قه تعليم تكرار علمدر تاكه قلبده
ثابت اوله زيرا متعلمك جبلتنده نسيان واردر وبونك تفصيلي
حديث

حديث ثاني اخرنده مرور اتمشدر اول رايه نظر اولنه كلمات ده اولان
تنكير كرچه تقليلي مشعردر ولكن تضميندن خالي دكلدر وكلمه نك تحقيقي كذا
ايلمشدر يعني تحقيق بن سكا كلمات جليله ومضامين جميله تعليم ايدرم كه
نتايج وحكم وثمرات نبوتمدندر تنكيم كندي نفسنه نسبت وتأكيددن
مفهومدر وبو معني اجلندن يعني كلمات آتيه لوازم دينيه ودنيويه دن
اولوب منافع كثيره يي مشتمل وصدر رسالتدن زبان حكمته جاري
اولمغين تمهيد ايلدي تاكه استماع واصغاده قصور اولميوب حفظ تام
وضبط مالا كلام ايليه بس اني اعلمك تنبيهده اعلم بدلي اولدي قه
احفظ الله يحفظك قه بو كلام لطيف ان تنصروا الله
ينصركم كبيدر يعني نصرت الهيه جزاء عمل ونتيجه كار اولدي جهتدن
نصرت عبد اوزرنه ترتب اتدوكي كبي حفظ الهي دخي حفظ عبده بو بلله در
حفظ صورت بولدكه بي نفسنده ضبط اتمكدر كه مقابلي نسياندر يعني
الله تعالينك شرعني حفظ ايله كه سني امر اتدوكي يرده كورسون
نهي اتدوكي يرده كورمسون تاكه اولدخي ظاهر وباطن عذاب ومكاره
دنيويه واخرويه دن حفظ ايليسون زيرا عصيان ظاهرا وباطنا
سبب ابتلادر قال تعالى ثم كان عاقبة الذين اساؤا السوأى وبردخي
سن حق حضورنده الله حفظ ايله تاكه اولدخي سنده وهو معكم اينما كنتم

سترنه صورت ویره وسنی نوبنو تأیید ملکوتی دتبه سنه ایرکوره
وبر دخی آدابی حفظ ایله تا که حق دخی سنی مکر و کیدندن حفظ ایده
قال تعالی قل من یکلؤکم باللیل والنهار یعنی لیل احتجاب ونهار تجلیده
کالیٔ وحافظ الله تعالی در زیرا انسان احتجابده ترک ادبدن وتجلیده
الحاد ومکردن خالی دکلدر سؤال اولنور ایسه که ابن عباس اول وقتده
نابالغ ایدی پس نوجهله حدودی محافظه ایله مأمور اولدی جواب
بودر که ابن عباسک کمال عقل ورشدی انی بالغ حکمنده قلدی حتی
شیوخ عرب انی حداثت سننده کندی اوزلرینه تقدیم ایدرلر
وکلامنه اصغا ایدوب ترجیح ایلرلردی وامور مهمه ده مجلس مشاوره
اندن خالی اولمازدی وبر دخی حفظ مطلقدر که هر وقته کوره
بر حفظ معین واردر کیمی عاجلاً وکیمی آجلاً کویا بر کمسنه سلطنتندن
مقدم اذا ملکت فافعل کذا وکذا دیمک کبی اولدی ٭ احفظ الله
تجده تجاهک ٭ حفظک صورتنی فهم ابن عباسه تقریب
وتمثیلدر تجاه اصلنده وجاه در که ایکیسی دخی مثلث الحرکه درتا اولدن
ابدال اولنمشدر تراث وارث کبی جداء وتلقاء وامام معناسنه زیرا
وجهدندر مواجهه وجه وجهه یعنی یوز یوزه اولمقدر که عجم روبرو در
وحدیثده کلور که ان الله فی قبله احدکم یعنی قبلیه بصاقدن نهی اولندی

اولندی زیرا الله تعالی یه قارشو بصاق کبیدر شول وجهدن که صلوتده
تصحیح مناجات ایچون حق مصلینک کویا قارشوسنده در پس دیمک اولور که
حدود ظاهره وباطنه یی حفظ ایله تا که حقی یانکده واوکلکده بوله‌سن
وهر نه مرادک وار ایسه نائل اوله‌سن زیرا حضور حق انسانی وحشتدن
تخلیص ایدر شول جهتدن که هر مرادی تحصیل ایله آنی مستأنس قلور ومرشدی
اولوب منزل مطلوبه ایصال ایلر اکرچه ظاهری بر اسمدر
ولکن معانی کندندن کندنه ارشاددر الحاصل سن سالک وشرائع وآداب
طریقت ووصلت منزل وحق پیشوا و رهنمادر ونفس بنفس حق سنی
سوق وموانعدن حفظ ایدر زیرا صراط مستقیم اوزره سن شویله که
اکر حس سمتندن منحرف اولسان حق دخی سنی کندی نفسکله تخلیه ایدوب
حبلک علی غاربک معامله‌سن ایلر بو صورتده راهدن بیرون اولان
حیوان بی باری سباع افتراس ایتدوکی کبی اویله سنکده خارج اولان
کمراهی دخی قطاع شکوک وظنون ویغماکر نفس وهوی ودنیای دون
قطع ویغما ایدر وهلاک معنویسنه سبب اولور اشته حقدن جدا اولانک
حالی بودر وبو مقامک بعض اشاراتنی آشغده روایت اخراده کلور ٭
اذا سألت فاسأل الله ٭ بو جمله حفظه متعلق اولمدیغندن
بطریق الاستیناف واقع اولوب عاطف ترک اولندی زیرا کمال اتصالده

ترك اولنديغي كبي كمال انقطاعده دخي ترك اولنور بو رادده سؤال عطاي در
يعني بر نسنه سؤال اتمك مراد اتسك وجه مطلقدن توجه ايليوب
بالذات رب قديردن سؤال وطلب ايله زيرا اسم اعظمك مسماسي حقدر
وسنك مسئولك اولان معني اسماء الهيه دن خارج دكلدر پس اسم الهي
شفاعتيله مسماسنه داخل اولوب نائل مرام اولورسن مثلا مريضه شافي
وفقيره غني وضعيفه قوي وضاله هادي وعلى هذا اسماري وساطتيله
مسمادن عطا حاصل اولور وبو مرتبه نك اقواي مظاهري اقطاب واندن
ملوك وسلاطين واندن سائر اغنيادركه بونلر دخي وسائل باب حق
اولدقلري جهتدن اسعاف مراده قادرلردر ومطلوب اهل قدرتدن
طلب اولنور زيرا ماعداسي عاجزلردر ولكن بو ابوابدن توسل ايده نه شويله
كركدركه بونلرك مظاهر قدرت وغنا اولدقلرن بلوب حقه كندي اسماسيله
توجه اتمك كركدر والا مخلوق من حيث هو مفتقردر ومفتقردن طلب
اتمك بي حاصلدر وبو راسي مزالق اقدامدندر انكچون دور ابواب ايدن
غافللر ذم اولنديلر قال تعالى يا ايها الناس انتم الفقراء الى الله اي
لا الى الناس اياكانوا وقال تعالى ولله خزائن السموات والارض يعني هر مخلوقدن
برمرادك خزانه سيدر زيرا بر اسم مخصوصه مظهردر پس خالق اسم رحمن
يوزندن هر دورلو مراده فتح بابه قادردر و اول اسمك مظهر تامي رسول الله

رسول الله در انكچون مقسم ارزاقدر مطلقا و اول اسمك جانب باطنه اقطاب
وجانب ظاهرنه ملوك مظهرلردر واسم رحيمدن مرتبه اخرى دخي واردركه
بو اسمك دركاهندن ملح طعام وشسع نعل وزيت قنديل وبونك امثالنه
وارنجه هر نه طلب اتسك عار وعيب دكلدر رفاما ديوان ملوكه كوره بويله
امور جزئيه سافله طلب اولنسه استبعاد اولنور زهي رب اعلى كه عبد
ادناسي مرتبه سنه تنزل ايدوب انكله حسن معامله ايدر وهر سحر اعلى ده
فلك قمره يعني سماء دنيايه نزول ايدوب مستغفر وسائل وطالب حاجت
يوقميدر تاكه ذنبني مغفور وسؤالنه استماع وحاجتني روا ايده يم
ديو ندا ايلر يعني عالم حقيقتده بر تأثير ظهور ايدوب دنياده عروجه
قادر اولميانلره نزول الهي واقع اولور وانك علامتي وجدان حضور
واستشعار انس واقشعرار شعر وانسكاب دموعدر وحق تعالى سؤالدن
اعراض واستنكاف ايدنه غضب ايدر زيرا مكابره ربوبيت اتمش اولور
ومشهوردر كه ديوان اسكندر بركون ارباب حاجتدن خالي اولسه اول
كوني ايام سلطنتدن عد اتمزدي پس اضافت ربوبيت ومربوبيت دائما
سؤال وطلب اقتضا ايدر وسؤالده انكسار بولنمغله مقام عنديته وضع
قدم اتمكه باعث اولور وتوفيق سؤال ارادت اجابتدن اوتوري در
مسئولك عيني ظهور ايتمسه بحسب الحكمه بدلنه انتقال ايلر بدل دخي يا دنيوي

ويا اخروى اولور واخرويسى يا كفارت ذنوب ويا رفع درجاتدر
دعا وسؤال على كل حال نتيجه دن خالى دكلدر وبو معنادن غافل اولان
مرادم اولمدى ديو معناده حقه عجز اسناد ايلدحق ايسه حكيم دركه حكمت
حلمه تابع وعلم دخى معلومك حالنه ناظردر چونكه بر كسه لسان الاستعداد
دن بر نسنه يى ازلده طلب ايتمش اولميه عين خارجى ده يعنى جانب ابدده
حصوله كلمسى محالدر وسؤال استعدادى لسان ذاتله اولور وبر سؤال
دخى واردركه اكا سؤال الحالى ديرلركه لسان حالى ~~ديرلركه~~ حالله سؤالدر
فقيرك حضور غنى ده قيامى كبى وبر سؤال دخى واردركه اكا سؤال
مرتبى ديرلركه لسان مرتبه ايله سؤالدر قاضى عسكرك مرتبه سى وزير
ويا مفتى اولمق سؤالى كبى وبر سؤال دخى واردركه اكا سؤال روحانى
ديرلركه روحله سؤالدر وانك مسئولى علوم ومعارف الهيه ومقاماتدر
وبر سؤال دخى واردركه سؤال الطبيعى مزاجى ديرلركه لسان مزاجله سؤالدر
تا كه انحرافدن مصون واعتداله مقرون اوله والا تركيبى مختل اولور
وسؤال الطبيعى عنصرى دخى اكا قريبدركه عناصرك مساواتنى سؤالدر
تا كه غالب ومغلوب اولميه والله المسئول والمجيب
وَاِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللّٰهِ استعانت طلب
عون ايتمكدر عون معاونت ومظاهرتدر ومعين معناسنه دخى كلور فلان

142

فلان بنم عونمدر يعنى معينمدر ديمكدر نتكيم قاموسده كلور العون الظهير
واستعنته وبه يعنى تعديه سى بنفسه وبالباء در يعنى امور دنيويه واخرويه ده
معاونت ومظاهرت طلب ايلسك الله تعالى دن طلب ايله زيرا مؤمنلره كافى
اولان اودر وبو اسمى دخى معين درانكچون فمن يأتيكم بماء معين ده الله رب العالمين
وهو نعم المعين ديمك مشروع قلنمشدر اليس الله باحكم الحاكمين ده بلى وانا
على ذلك من الشاهدين ديمك كبى چونكه معين اولان حقدر ايّاك
نستعين موجبنجه قولنده صادق اولمق كركدر يعنى مجرد لسانله كتورمك كفايت
ايتمز بلكه قلبنك توجهى دخى حقه اولمق كركدر تا كه ظاهر و باطن بر برينه متوافق
اوله قال تعالى واستعينوا بالصبر والصلوة يعنى امور مهمه واقع اولدقده صبر
ايدبكزكه صبرله فى المثل قورق حلوى اولور وبر دخى نمازه التجا ايدبكوزكه
حقه مراجعت ومناجاتله كاركوز حاصل اوله وكان عليه الصلوة والسلم
اذا حزبه امر فزع الى الصلوة يعنى جناب رسالته بر شدت اصابت ايلسه نمازه
التجا ايدرلر ومشكللرى منحل اولوردى نتكيم مشهوردركه ديرلر الله ديرن
محروم قالماز وآيتم اللهم قالمشدر ديمك لا بأسدر زيرا مقصود بو آنه
دك اسبابى بو زندن حصولنه سعى ايلدم وجود بولمدى شمدن صكره بلا سبب
حقه قالدى ويا خود سبب دخى بوزندن تحصيلى اكا موقوف اولدى ديو نيه
حقدن استعانتدر سؤال اولنورسه كه اذا تحيرتم فى الامور فاستعينوا

من الاهل القبور موجبنجه ماسوادن دخی استعانت مشروع اولمق کوستردر
پس حقه تخصیص توجهله درست اولور جواب بودرکه بو معنا اعوذ بکلمات
الله التامات قبیلندندر یعنی مظاهر کامله یه عیاذ ولیاذ همان حقه التجادر
زیرا اسماء الهیه نك حقائقی اندده ظهور اتمشدر پس اهل قبوردن مراد
اهل فنا فی الله درکه موتوا قبل ان تموتوا سرینه مظهرلردر یعنی اضطرارله
موت طبیعی دن مقدم اختیارله موت فنائی ایله میت کبی اولمشلردر نتکیم
کلور من اراد ان ینظر الی میت یمشی بین الاحیاء فلینظر الی ابی بکر ویاخود اهل
قبوردن مراد موتادرکه انلرك قبورنی زیارتده قلبه نوعا فنا وانفعال
کلوب جناب حقه توجهله حصول مقصوده توسل اتمش اولور پس استعانت
فی الحقیقة حقه در وماسوی وسائل واسبابدر وحق تعالی برنسنه یی
عند الاسباب ایسته‌یوخسه بالاسباب ایتمز بو جهتدن زیارت قبور مسنون
اولدی وبعض ادعیه‌ده واسألك حبك وحب من یحبك وحب عمل یقربنی
الی حبك وارد اولدیغی وسائطه اشارتدرکه خیرده قرع باب وسائط
اتمك مشروعدر وشرده سد ذرائع مشروع اولدیغی کبی نا فهم جدا امایدی
زیارت قبوراید ن یا مکاشف ویا محجوبدر مکاشف ایسه نظری مظهرده
ظاهره دربو ایسه عین توحیددر واکر محجوب ایسه مرادی توسل واستشفادر
یوخسه مطلوبنی فی الحقیقه صاحب قبردن طلب دکلدر زیرا مخلوق مفتقردر

مفتقردر ومفتقر عاجزدر عاجز ایسه کندی کبی عاجزه اعانتدن قاصردر
پس مؤمن حول وقوتی الله تعالی دن بلور وظاهر وباطن نظری حقه مقصور
اولور وقطبدن اعجز واندن اقدر یوقدر دیدکلری بودرکه اولکی معنی
من حیث هودر وایکنجی من حیث الحقدر انکچون اولیادن خوارق عادات
ظهور ایدر زیرا اول وقتده کندی نفسلریله دکللردر ومشهوردرکه ابو یزید
بسطامیدن قدس سره اللطیف ظاهر شرعه مخالف بعض کلمات صادر اولدقده
سیفله ضرب اتدیلر ولکن تأثیر اتمدی زیرا قائل فی الحقیقه حق ایدی حق
ایسه مؤثردر متأثر دکلدر وبعد ذا معلوم اولا که انسانك کمالی تدریجیدر
انکچون اسماء الهیه نك حقائقی تدریجله ظهور ایدر مثلا الله تعالی آدم علیه السلام
ایجادله تعرف اتدکده آدم یا قدیر دیو ندا ایلدی صکره تخصیص ارادتله
تعرف ایدیجك یا حاکم دیدی صکره اکلنی قضا اتدکده یا قاهر دیدی صکره
توبه‌سن قبول ایدیجك یا تواب دیدی بعده ارضه اهباط ایلیوب اسباب
معیشتی تیسیر اتدکده یا لطیف دیدی بعده مطلوبی اولان نسنه نك
حصولی ایچون حقدن قوت حاصل اولدقده یا قوی یا معین دیدی وعلی هذا
بناء علی هذا انسان بوتدریجه نظر ایدوب امورنده استعجال اتمامك
کرکدر زیرا اخون شیر اولمغه مدت استر وهر وقتك برحکمی وهر کارك بر اسم
مخصوصی واردرکه اکا توجهله حصول پذیر اولور والله المعین

وَاعْلَمْ اَنَّ الْاُمَّةَ لَوِ اجْتَمَعُوا عَلٰى اَنْ يَنْفَعُوكَ بِشَيْءٍ
لَمْ يَنْفَعُوكَ اِلَّا بِشَيْءٍ قَدْ كَتَبَهُ اللّٰهُ لَكَ
امت شول جماعتدرکه انلره رسول ارسال اولنه امّ فتح وتشدید له
قصد معناسنه در زیرا جماعتدن متفرق اولنلر جماعتی قصد وانلره اقتدا
ایدرلر بو رادندرکه امام دیرلر زیرا مقصود ومقتدادر ودین وطریقه
امت دیرلر زیرا مأمومه ومقصوده در وتیمم دیرلر ترابله توضؤ معناسنه
اصلنده تأمم در همزه ایله قصد صعید طاهر معناسنه صکره دفع ثقلت
ایچون همزه یایه قلب اولندی وبو قلب فارسیده دخی شایعدر نیتکم بیامد
دیرلرکه اصلنده آمد در وبیا دیرلر اصلی آی در گل معناسنه که عرب
تعال دیرو قرآنده کلور وما من دابة فی الارض ولا طائر یطیر بجناحیه الا امم
امثالکم ۰ یعنی هر نوع حیوان شول طریقت اوزرنه کلدیکه بالطبع اکا مسخردر
عنکبوته نسج وسرفه دیدکلری دودیه ده بنا کبی که دقاق عید اندن
بیت اتخاذ ایدوب ایچنه کرر واوراده هلاک اولور ونمله ده ادخار
وعصفور وحمامده قوت وقت اوزرنه اعتماد وبونلرک امثالی طبائع
کبی که هر نوعک بر طبیعته اختصاصی واردر وحدیثده کلورکه لولا ان الکلاب
امة من الامم لامرت بقتلها حدیثده اولان امت ایله مراد یا جماعت ناسدرکه
شرفنه وکلیتنه بناء تخصیص اولنوب سائرلرک حالی انلردن مستفاد
اولدی

144 اولدی ویاخود جمیع برایادر زیرا امّت لغویه ده داخللردر ولو کلمه‌سی
منفی ایچوندرکه ماضی یه وکرک مضارعه داخل اولسون وکاه اولورکه
ان کبی استقبال ایچون اولور ولامة مؤمنة خیر من مشرکة ولو اعجبتکم کبی که
وان اعجبتکم دیمکدر بو مقامده دخی لو استقباله محمولدر یعنی اکر خصوص
اوزره جماعت ناس که مجانسکدر ویاخود جمیع برایا سکا بر نسنه ایله
نافع اولمق اوزره اجتماع ایتسلر فائده ویرمز الا ام الکتابده سنک
منفعتک ایچون الله تعالینک کتابت واثبات اتدوکی نسنه ایله فائده
ویررلر زیرا یازیلان بوزلمز یعنی یازلیان دخی یکیدن یوزلمز
وبونده اشارت واردرکه اشیا آلاتدر بوخسه مؤثرات دکلدر انکیچون
اکر ایش انسان الندن اولایدی آدم قابیلی ونوح کنعانی وابرهیم آزری
وموسی فرعونی وعم زاده سی قارونی ورسول الله علیکم وعلیهم السلام
ابوطالبی وامثالنی اختیار ایدردی ولکن نافع وضار وهادی ومضل
الله تعالی اولمق حسبیله لیس لک من الامر شیء ۰ بو هر کار حقه تفویض وحکمته
تعلیق وتقدیره احاله قلندیغی ایچون دنلدیکه العبد یدبر والله یقدر
یعنی هر تدبیر تقدیره موافق کلمز بلکه اصابت واخطا ایدر پس اصابت
واخطانک هر برنده حکم الله تعالینکدرکه مقتضای علم وحکمتی ایله حکم
ایدر وبو حکمده خطا یوقدر بلکه خطا عبدکدرکه تقدیره مخالف اولان

سننی تدبیر ایدر و منفعت رجاسیله ماسوایه اعتماد ایلر مع هذا
تقدیر و اذن الهی اولمدقجه نفعه قادر دکللردر ﴿وان اجتمعوا
علی ان یضروک بشیء لم یضروک الا بشیء
قد کتبه الله علیک﴾ شق اولده لام
نفع و ثانیده علی مضرت ایچوندر لها ما کسبت وعلیها ما اکتسبت
ودخی من عمل صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها و امثالی کبی والکی محلده دخی
کتابتدن مراد لوح علمده اولان تقدیر و اثباتدر قال الله تعالی قل لن یصیبنا
الا ما کتب الله لنا ای لاجلنا یعنی لام اجلیه در که مکتوب اولان سنه
خیر و شره شامل و اصابت هر سینه متحمله در یعنی اکر برایا سکا بر سنه اله
ضار اولمق اوزره اجتماع ایتسلر اصلا بر شیء ایله ضرر ویرمکه قادر اولمازلر
مکر که اول ضرری الله تعالی لوح ازلده سنک اوزرکه یازمش اوله چونکه قضا
واذن الهی اولمدقجه خلقدن نفع و ضرر متصور دکلدر پس جانب خلقی نسیان
ایدوب نافع و ضار الله تعالی در دیو عروه توحیده تمسک ایتملودر و مقتضی
اولمیان سنه نک حصولی ممتنع اولدوغنی بلملودر و ظهور مکروهده
قضایه رضا و زید و عمرو یوزندن اولدوغنه عدم التفات لازمدر قال الله تعالی
وما هم بضارین به من احد الا باذن الله یعنی اکر سحرک تأثیری و اکر غیری
ضرر و زیان اذن الهی و ارادت حقله در بو جهتدن ستر او ضرر اده صاف

صاف دل اولمق مقتضای حال تحملدر و بو فقیر دمشق الشامده اقامتم
حالنده اوغلم محمد طاهرک بر مرض هائلدن زیاده متغیر اولیجق جانب غیبدن
وارد اولدی که لا یکون مؤمنا بالله والیوم الآخر من تضی بحبه وهو عبد دائم
بالقضاء یعنی حقانوق ایماندندر که قضا و قدره ناظر اولوب حقه تسلیم و رضا
اوزره اوله که بین العبد وبین المولی لاحسن اخلاق بو ایکی سنه در و حق تعالی
بیوردی که ترید وارید ولا یکون الا ما ارید یعنی چونکه حقک مرادی ارادتدن
تخلف ایلمز پس عبد ارادتنی ارادت حقده افنا ایلیوب کندی مرادی قیدنده
اولمق کرکدر زیرا اولسه دخی مفید دکلدر و مرادنک خلافی ظهور ایتدکده
مغبر اولمیه زیرا واقع اولان سنه خط سریدر و حال رخا و بسط و فرحده
دعوایی ترک ایده بلکه شدت و قبض و غم حالنده طاقت کتورمیه نتکیم
سمنون المحبون انبساطی وقتنده یا رب هر نوجهله امتحان ایدرسک
سندن بکا خوشدر دیو دعوی ایدیجک الله تعالی آنی عسر بول الله مبتلی ایلدی
و طاقت کتورمیوب فریاد و فغانه باشلدی اشته ای مؤمن قادنک
طوق ایکی اولان کلامکله آج ایکن اولان کلامک میاننده فرق عظیم
واردر رهنزا اوردکه آج ایکن دعوی ایده سن تا کر صدقکه برهان اوله
اللهم انا نسألك العفو والعافية والمعافاة فی الدین والدنیا
والآخرة و سؤول کاملرکه قبض و بسط انلره برابر در انلرک خلعت حاللری

اولئك عبادی حقاً طرازیله معلمدر ماعداسی کز بله مختلطدرانکچون
فرقهٔ ناجیه اقل قلیلدر زیرا مراد نجات مطلقدر ابرهیم بن ادهم نجاتی
کبی والاحشو الجنة اولندرده ناجیلردر فاما نجاتلری نجات مقیده وفنا احیدر

رُفِعَتِ الاَقْلَامُ وَجَفَّتِ الصُّحُفُ

رفعت مجهول وجفت جیم وفاء مشدده ایله معلوملردر اقلام
قلمك جمعیدر مایکتب به معناسنه زیرا قلم وقطع اولنور اگرچه اصلنده
عرضاً مقطوط اولان ده قط وطولاً قطع اولنانده قد استعمال اولنور
کما قال فی القاموس القد القطع المستأصل والمستطیل او الشق طولاً
انتهی پس قلمك طولاً شقنه قد وعرضاً قطعنه قط دیرلر واقالیم سبعه
دیرلر زیرا دنیا یدی سهم اوزرینه مقسومدر ومقطوعدر وجفاف یبوسته
عجم خشکی ایله تعبیر اولنور رجا ده یابس خشك ورطب تردر وصحف
ضمتین ایله صحیفه نك جمعیدر که هر نسنه نك منبسوطنه دیرلر کاغد که
مایکتب فیه در صحیفه دنلدوکی عریض وبسیط اولمغله در ومصحف
ضم میمله صحف مجتمع اولدیغی یردر که مابین الدفتین دیدکلریدر
معلوم اوله که قلم اصلنده قلم واحددر که قلم اعلی دیدکلریدر وصحف
دخی صحیفهٔ واحده در که لوح محفوظ دیدکلریدر ولکن قلمك علوی
بسیار ومتعلقاتی بیشمار اولمغله ایکیسندن دخی جمله تعبیر اولندی

146

اولندی زیرا وارد اولمشدر که الله تعالی قلم اعلایی خلق اتدکده الی یوم
القیام حوادث آتیه یی وخلق عالمه متعلق اولان اسماء الهیه یی تعلیم ایدوب
اکا اچیوز التمش دندان ویردی که هر دندانی اوچیوز التمش دورلو بحر علمدن
اغتراف ایدردی وامر ایلدی که بو علومك جمله سنی کندنندن صکره خلق ایلدکی
نفس کلیه لوحنه یازوب تفصیل ایلیه بو سببدن نفس کلیه اسم مفصله مظهر
اولدی وبو قلم ولوحه عقلی وروحانی دیرلر که بونلرك علوی لوح معنوی
اولان ام الکتاب که علم الله درانڈن مستفاددر وبو لوحك علومنه
تغیر وتبدل گلمز بلکه محو واثباتدن محفوظدر وبطن ام بو لوحه ناظردر
وشول لوح که عرش اعلانك یمیننده اولمق اوزره موصوفدر لوح صوریدرکه
یمحو الله مایشاء ویثبت مظهریدر واحوال مختلفهٔ عالم اکا ناظردر زیرا عالم
صورت وانك احوالی متغیر اولمقده در تحقاتی دکل انکچون حقائق الاشیاء
ثابتة دنلدی صور الاشیاء ثابتة دنلمدی وشول نسنه که کلیات ذاتیه
ازلیه در حالی اوزره قالدی انکچون لوح صوری یه کوره سعید شقی
وبالعکس اولدی فاما لوح معنوی یه کوره اولمدی زیرا لوح معنویده
مثبت اولان سعادت وشقاوت ذاتیه ولوح صوری ده عارضیه در
پس ذاتی اولان تغیر قبول اتمز عارضی ایسه تبدل اوزرینه در بو مقامده
بو حدیث شریفده مقصود اولان لوح معنوی حالیدر که قلم اعلی انی

نفس کلیه ده ثبت اتمشدر که خلافی اولمق احتمالی یوقدر اکرچه احوال عالم
امور عارضه جهتیله تبدلدن خالی دکلدر نتکیم کل یوم هو فی شان اکا اشارت
ایدر پس دیمک اولور که قلم اعلی صورت ام الکتابی انتساخ ایدوب
نفس کلیه لوحی اوزرنه احوال کائناتی اثبات ورسمدن صکره اورادن
مرفوع اولدی زیرا کتابته صالح نسنه قالمدی ولوح دخی قوردیوب خشک
اولدی زیرا روی یزه خط تازه وضع اولنمجق رطوبتی پیوسته تبدل بولدی
وسن بعد ایش احوال عارضیه وتعلقات علمیه یه قالدی که الی یوم القیام
ظهورده در نتکیم دیمشلردر اللیلة حبلی یعنی لیلهٔ غیب حوادث کوناکونه
حامله در هر نهار شهادتده بر تازه ولد ظهور ایدوب کلمکده در وهر کسک
عین ثابته سی نه مقوله احوالی اقتضا اتمش ایسه عالم خارجیده ده وجود
بولمقده در وبو تجلی الهی کرچه اصلنده احدیت ایله موصوفدر ولکن
ظهورات اوقات معینه یه منوطدر که وجودات ولیل ونهار تجدداته کبی
عرش محیطک دورندن شئون عجیبهٔ مختلفه تولد اتمکده در اشته
کوره لم بوکون حق نیلر دیدکلری بو معنادر پس عین واحده ده تلون
اولماز بلکه اوصافنده اولور انکیچون دیرلر که ذواتده استحاله اولماز
زیرا ذوات ذات واحدیه راجعه در اوصاف ایسه کثرت ایله متصفدر
وبهر یوم بیک بر نسمه انسان وجود بولوب بیکی دخی برزخه انتقالده درکه

در که کیمی اصلندن فرعه کلور وکیمی دخی فرعندن اصله کیدر زیرا بو عالم موطن
غربتدر که وطن اصلی عالم ارواح وبلکه عالم ذات احدیه در قال تعالی والیه
ترجعون یعنی حقه رجوع اتمک ضمله قراءته کوره اضطراری وفتحه کوره
اختیاریدر وعلی کل تقدیر رجوع مقرردر زیرا سلوک عالم وآدم دوریدر
یوخسه خطی دکلدر انکیچون بدایت وغایت بر اولوب نهایت دائره بدایتنه
ملتقی اولسه کرکدر زیرا حقدن کلن ینه حقه کیدر غیره کتمز شول معنادن
که غیر یوقدر انکیچون غیره باطلدر دیدیلر زیرا حقک غیری هیچ یوقدر
و وجودنک استنادی حقه در زیرا حقک غیری مستملک اولا ابدی که وجودی
ثباتی اولمغله دیر بطلان ایله موصوف اولماز دیمک چونکه وجودی حقدن
مستفاد اولدی وجوه نعم ذاتی دخی حقدر ووجود خلقی عارضی وباطل اولوب
نور وجود ایچنده ایکن ینه ظلمت عدمیه ده قالدی ای عارف بو کثرته مغرور
زانک وجودینه مسرور اولمه زیرا الحربا دیدیکلری کبی وتعبیه سنک تلونی
شمسدندر ذات حربا وذات شمس بردر ولکن بر فرقدر نتیجه ذاتده
الوان ظهور اتمشدر کل ایدی الوانده قالمه ذاته رجوع ایله مقصود
اولان کلک رنکی دکلدر بلکه بویی در وبوی دخی کرچه چوقدر ولکن بو کل
کبی اولماز زیرا کل عرق نبوی دندر وعرق جملهٔ وجوددن ترشح ایدر
پس جناب نبوتک بویی بوی اسم اعظمدر انکیچون مشرب محمدیده اولمق

جميع احوالك اسناسيدر **وفى رواية اخرى**

احفظ الله تجده امامك يقال وجد المطلوب وجدا كوعداى صادفه يعنى وجد مصدر معلوم ووجود مصدر مجهولدركه وجد الشئ وجود ادنيلور قال تعالى ووجد الله عنده بونك معلوم اولوركه حقى وجدان اتمك ممكندر انكچون حقه واصل اولدى ديرلر ولكن مسافه ايله وصول دكلدر بلكه شهود ايله در زيرا عبد ايله حق اراسنده مسافه يوقدر بلكه عبدك نسبتيله حجاب واردر نتكيم فاينما تولوا فثم وجه الله عدم مسافيه وطال شوقى الى لقاء الابرار حجاب عبده دائردر زيرا لحقك اشتياقى كنديلك محجوب اولدوغنده دكلدر بلكه كندى يعنى عبد دخى بى حجاب اولمغه مشتاقدر بوندا غرفت را امامك وعندك واشنالى مقام حضوره اشارتدر يعنى سن حقى ظاهر و باطن امرى اوزرينه حفظ ايله تاكه حقى يانكده حاضر بوله سن يعنى حضورده شهود مشاهده يه قادر اوله سن واول مشاهده ايله نورانيت حاصل اولوب ظلمت ووحشت زوال بوله وحق اسماء حسنانك جامع اولمغله قنغى اسمك وساطتيله مراولك وار ايسه حصولى كله وغائبك حاضر اوله وبو مقامك اسرار غريبه سى ندركه جناب رسالت امامله كندى ذلت شريفنه اشارت ايلو زيرا ابن عباس خلفنده اولمق حضرتك

حضرتك تقدمنى اقتضا ايدركه معناى امام درنيجه يك اولوركه رسول الله مظهر تام الهيدر شويله كه اكر سن آنى حفظ ايلسك حقى حفظ اتمش اولورسن وحقى اوكلكده بولورسن زيرا رسول الله عالم فرقده كوره خلق وعالم جمعه نسبتله حقدر وآنك مصداقى قرآنده نتكيم كلور من يطع الرسول فقد اطاع الله دينه كلور وما رميت اذ رميت ولكن الله رمى دينه كلور ان الذين يبايعونك انما يبايعون الله بو جهتدندركه نك رسولك اوكنده اولمق همان حقك اوكنده اولمق كبيدر پس قيد وجهت جناب نبوتده واطلاق جناب حقه راجعدر وبو معناى انكار ايلين قرآنده وظاهر ومظهر دن بى خبر در ومن تكلم بخلافه فعليه كلامه لا سلامه لله بل ملامه **تعرف الى الله فى الرخاء يعرفك فى الشدة** بو معنى معانى حفظدن اولمغله عاطف ترك اولندى تعرف تفعل بابندن امردر ويعرفك ثلاثى مجرددر وبوراده مقتضاى ظاهر يتعرف اليك فى الشدة در ياخود اعرف الله فى الرخاء يعرفك فى الشدة ديمك ايدى وجه عدول بودركه تعرف طلب معرفت وتحصيلنده تكلفدر بو معنى ايسه حقه كوره متصور دكلدر اكرچه مبالغه يه حمل ايله اصلاحى دخى ممكندر پس حقك معرفتى بى تكلف ويركمال وعبدك معرفتى يا تكلف ويا نقصاندركه بقدر الطاقه در يوخسه بحسب الكنه دكلدر وبوراده تعرف آشنالق معناسنه

متنعمدر زیرا کشینك معارفی یعنی معروفلری آشنالری درجاء فتحله سعة العیشده در شدت اصلنده شدّ دندرکه عقد قوی معناسنه درصکره قلبه عقده کتورر امور شدیده ده استعمال اولنوری معنی بودرکه ایام سعت وراحتده وطبعه ملایم اولان امورك حصولنده حقه اطاعت ایله وامرنه مساعده ایله انکله اشنالق پیدا ایت حق تعالی دخی سکا اولوجهله مجازات ایلیه وایام مضایقه ومحنتده ونفسه مکروه اولان امورك وجودنده سکا آشنا اولوب مکروهی محبوبه وغیرملایمی ملایمه تبدیل ایده ووناسیله سنی جفادن تخلیص ایلیه زیرا هرشیئ اوزرنه قدرتی تامه سی واردر واکربو وجهله تعرّف بولمسه سندخی انك یاننده مجهول وغریب کبی قالوب کندیکه نفرت ایدرهیچ برآشنا بولمزسن زیرا حقی وجدان ایدن هرمرادی بولور وحقی فقدان ایدن جمله مراداته نایل اولسه دخی آخر محروم قالور ووجدانی فقدانه مبدل اولور والعیاذ بالله تعالی وبونده حقه معرفت اسناد اتدی مع هذا عالملر عارف دکلدر زیرا معرفت نسیانله مسبوقدر وبردخی جزئیاتده مستعملدر وجهی بودرکه بطریق المشاکله واقع اولمشدر وبرسر عظیمی دخی واردرکه بومقامده ذکراولنماز زیرا فقیه ومتکلمك فهمندن خارجدر ودیمشلردرکه لا یباع الابل فی سوق الدجاج والله اعلم بالعذب والاجاج ¤ بعد ذا مقاله مذکوره نبویه مقالات جامعه دندرکه عوام

149 عوام وخواصی مقاماتنه کوره شکره تحریضدر زیرا شکر مستجلب مزید نعمتدر کفران مستلزم حرمان ومزید محنت اولدیغی کبی واکثرناس بومعنادن غافل اولوب هوی وشهواته توغل واقتحام ملری سببیله وقت ابتلاده متحیر قالوب قلتم انی هذا قل هو من عند انفسكم ماصدقی اولور ¤

وَاعْلَمْ اَنَّ مَا اَخْطَاَكَ لَمْ يَكُنْ لِيُصِيبَكَ

خطا مجتهددن عدول واخطاء عدم اصابتدر یعنی اصابت ایرشمك وبولمق واخطا خلافیدر ولیصیبك لان یصیبك تقدیرنده درلام مکسوره جاره توکید نفی ایچوندرکه اکالام جحود دخی دیرلر زیرا مقام انکارده استعمال اولنور وفعل مضارع بومقوله لامدن صکره ان مقدره ایله منصوب اولور تکیم علم نحوده مبیندر وبونك تقدیری لم یکن ذا اصابة اولم یکن من شانه الاصابة دیمکدر تاکه حمل درست اوله زیرا اول نسنه نفس اصابت دکلدر ومعنی بودرکه وسنك معلوم ومتیقنك اولسونکه اول نسنه که مقدر اولدیغی جهتدن سکا واصل دکلدر الی الابد واصل اولمق شاننده دکلدر زیرا ممتنعاتدندر وممتنعك ایسه خارجده وجودی اولماز پس سن اندن اوتوری نیچون وجود بولمدی دیو غمناك اولمه دستی قضا وقدره آزوجوق وتونك وارسیه مقام تسلیم ورضاده ثابت قدم اولکدنك ایچون اولیا نسنه نك فوتی سکا عجب کلسون

وما اصابك لم يكن ليخطئك

بونك مفرداتی واعرابی اولکی کبیدر یعنی اول نسنه نك که سکا اصابتی
مقدردر وصولی شانندن اوله البته اخطاء اغزدبو کون اولمدیسه
بارن اولور زیرا سهم مرمی کبیدر که منزله طوغرلشدرچونکه رامی حقدر
سداد طریق و وصول مقرردر وفی الحدیث اللهم اهدنی وسددنی یعنی
مقصود هدایت طریق وسداد سهمدر واصابت بالسبب وبلاسبب
اولمغه شاملدر وحدیث قدسیده کلور قدرت المقادیر ودبرت التدابیر
واحکمت الصنع فمن رضی فله الرضا منی ومن سخط فله السخط منی وبوندن
فهم اولنور که خلق بو بابده اوچ صنفدر اولکیسی مقربیندر که انلر قضایه
رضا وصفاء خاطرله مقابله ایدرلر زیرا لطف وقهرك مبداسنه واصل
اولمشلردر وایکنجیسی ابراردر که انلر مکروهده صبرله معامله ایدرلر
یعنی نفسه نقدر کران کلورسه دخی مقتضای ایمان اوزرینه تحمل ایدرلر
واوچنجیسی قضایه رد وانکارله مواجهه ایدرلر یا عن اصل عموم ایمانلرندن
ویاخود کمال ضعفندن پس لسانله وبالقدر خیره وشره دیمك کفایت اتمز
بلکه اعتراف وتصدیق قلبی وخارجده ترك جزع وامثالی دخی لازم کلور
که حقیقت ایمان وتصدیقك نشانیدر **واعلم ان النصر**
مع الصبر فان تکریر اعلم مدخولنك شاننه اعتناءدن اوتوریدر

درنفرعوندر صبر نفسی کراهت اتدوکی نسنه اوزرنه حبس اتمکدر
یعنی عبده جمیع امورنده نصرت ومعونت الهیه صبرله در قال تعالی ان الله
مع الصابرین پس تقدیر کلام ان نصر الله مع صبر عبده در وبو معنی وهو معکم
ده اولان معیتی تعیین در زیرا الله تعالی نك عامه خلقه کوره معیتی علم ولطفله در
واصفیا ایله معیتی تولی یعنی دوستلق وامرلرنده قیاملهدر قال تعالی وهو
یتولی الصالحین وانبیا معیتی امم اوزرنه اقامت حجت ایچون تأیید دعوالله
درکه معجزاتله در وخاصه ایله معیتی مباسطه وانسله در پس معیت بحسب
الحال بو مقوله معانیه محمولدر زیرا ذات الهیه مجهوله اولمغله اکا نسبت
معیت معلوم دکلدر فاحفظ بو مقامده کویا دیمکدر که ان الله مع الصابرین
بنصره بونده صبرك جلب نصرته مداریتنه اشادت وارد روردیمکدر که شدته
واقع اولان آدم مثلا هجوم اعدا کبی وما النصر الا من عند الله بوجهه
ظهور نصرته دك صبر وتأنی اتملودر زیرا اکندی نفسیله حرکتده وانتصاد
صدده اولمقده فائده یوقدر قال تعالی واستعینوا بالصبر والصلوة
تکلم بالاده تفسیر اولندی **وان الفرج مع الکرب**
فرج فتحتین ایله اسمدر انکشاف غم وزوال غصه معناسنه کرب دخی
اوزرنده کربت ضم ایله شول حزندر که نفس انسانی اخذ ایده ومغلوب قلله
وانك صاحبنه مکروب دیرلر وبوندندر که دعاده یا مفرج الکروب

کلور اصلی کرب الارض دندر که حفرله یری قلب اتمکدر کویا حفر یری اثاره
ایلدوکی کبی غم وحزن دخی نفسی اثاره ایدر یعنی یرندن قوپاروب مقلوب
ومنکوس ایدر و بو دخی ماقبلی کبی دیمکدرکه وان الله مع المکروب بفرجه
وکشف غمه وازالة حزنه وقصیدهٔ منفرجه اولنده کلور اشتدی ازمة
تنفرجی بوراده ازمه ایکی معنایه کلور بری سنهٔ قحط دیمکدرکه لا یعقل
اولان خطاب عاقل منزله سنه تنزیلدن اوتوریدر و مراد حقیقت امرده کلدر
بلکه شدتده نهایته بلوغه فرج ایله بشارتدر و ارباب مکاشفه عندنده
خطاب حقیقته محمولدر زیرا اشیا انلرك عندنده لحیادر انکچون تسبیح
وتحمید ایدرلر و بر معناسی دخی بودرکه ازمه برخاتونك اسمیدرکه ای طلق
یعنی اوغلان بورسیده یدکلری شدت اخذ اتمش ایدی جناب نبوت صلی الله
علیه وسلم مطلع اولدقلرنده عنوان مذکورله اکا خطاب اتدیلر یعنی ای ازمه
تصبر ایله تاکه عن قریب وضعله منفرجه اولاسن ویاخود شدتده نهایته
ایرش تاکه انکشاف غم بولاسن زیرا عند العرب شدت نهایته بالغه اولدقده
منفرجه اولور نتکیم دیرلر توقع زوالا اذا قیل تم وقرانده کلور امن یجیب المضطر
اذا دعاه وحدیثده کلورکه افضل اعمال امتم فرج الهیه انتظاردر انتهی
زیرا اسیرت انبیادر اللهم یا فارج الهم ویا کاشف الغم فرج عنا غمومنا وهمومنا
برحمتك یا ارحم الراحمین ﴿و ان مع العسر یسرا﴾ مابین عسر ویسر امور

امور اضافیه دندرکه کوچلك وقولایلق دیدکلری در عسر اولنده لام
استغراق ایچوندر و یسرك تنکیرندن هر عسره بر یسر عظیم اولمق مفهومدر
زیرا عسر عدل و یسر فضلدر فضل ایسه عدله غالبدر سؤال
اولنورسه که نصر وفرج و یسر معنالری صبر وکرب وعسردن صکره در زیرا
ضدان محل واحدده وزدن توارد اتمزلر پس مع کلمه سندن مستفاد اولان
اصطحابك معناسی ندر جواب بودرکه کرچه معانی مذکوره تعاقب وبعدیت
اوزرنده در نتکیم کلام امام علیده کرم الله وجهه کلور عسر المرء مقدمة
الیسر یعنی نتیجه مقدمه دن مؤخر اولدیغی کبی یسر دخی عسردن مؤخردر
پس کرچه مقصود احدهما آخری معاقبه درر ولکن زیاده تسلیه وتبشیر
ایچون بطریق المبالغه مقارن ومتصل کبی قلندی الحاصل کلمهٔ مع ده مجیء
یسرك غایت سرعتنی بیان واشعار واردرکویا همان بی اندریک دردر وبعض
اکابر طریقت بویوردیلرکه بوکا معیت امتزاج دیرلر بوخسه معیت مقارنت
وتعاقب دیمزلر یعنی عسر ویسر بری بریله ممتزج درشویله که اکر عسر بلا یسر
اولایدی انسان طاقت کتوره میوب هلاك اولوردی بوراددندرکه بیوردر
لا یکلف الله نفسا الا وسعها واکر یسر بلا عسر اولایدی یسر دخی نه اولدیغی
معلوم اولمزدی زیرا اشیا اضدادیله متبین اولور نتکیم فقیر و فقر واحتیاج
اولمیایدی غنی وغنا واحسان نه اولدیغی بلنمزدی وعسر مصقلهٔ قلوب

اکابردر زیرا انلری تجلیٔ الهی یه متهیٔ قیلور ایچون انلرک ملایم وغیر ملایمدن
حظ ونصیبلری اوفردر وحدیثده کلور اشدّ النّاس بلآء الانبیاء ثمّ الامثل
فالامثل وانبیا علیهم السّلام خدّام تجلّی وقضادر ولکن هر تجلّی ایله واقف
اولمز بلکه عسرده یسرله دعا ایدرلر وقضایه رضادن مقصدیّه رضا لازم
کلمز بو سببدن مقضی شرّی دفع ایچون مناجات ایدرلر وبو بابدندرکه بعض کمل
آج اولدقده اغلایجق بوحالدن بی خبرک بری اکا نه اغلرسن دیو تشنیع
اتدکده جوابنده ربّ العالمین بنی اغلامق ایچون آج اتدی دیدی پس کامل
اولان ظاهری ایله مباشرت اسبابه مراجعت ایلر زیرا بونده سنّت
نبویّه یه اتباع واردر نتیکم جناب نبوّتک علیه الصّلوة والسّلم حین صلوتده
قدم مبارکه سن عقرب لدغ اتدکده بعد السّلام برای سلامت وعافیت
ماء ملح کتوردب اول محلّه سوردیلر وعقربه لعنت اتدیلر زیرا نبی یه
اذیت انی قتل کبیدر قتلده ایسه اشتداد غضب الله واردر بو جهتدندرکه
بعض سوذیات خصوصا که عقربک حلّ وحرمده قتلی مشروع وقاتلی مثاب
اولدی وفقهاء دیمشلردرکه حیوان یا جلب منفعت ویا دفع مضرّت ایچون
قتل اولنوردر ودقرد ونحل عسل وحیّه وسباع حیوانات وطیور کبی
وبو تقریراتدن اخذ اولندیکه عسر صورت غضبده رحمتدر زیرا تربیهٔ
الهیّه بابندندر ایچون قرآنده کلورولو بسط الله الرّزق لعباده لبغوا

فی الارض یعنی اکثر ناسه قابض اسمیله تجلّی اتدوکی رحمتندندرکه انلردن
بغی وظلم وفسادی رفع ایچوندر و بو جهتدندرکه والله یقبض ویبسط آیتنده
قبض تقدیم اولندی وسؤال بو موضعده که اسم باسطک اثری ظاهر وحکمی
منبسط درانک امتحانندن اکل قلیل خلاص اولمش ونجات بولمش در

العشرون

معلوم اولاکه بو احادیث اربعین اصلنده
امام نواوی ترتیبی اولوب بو محلّه دک لفظ حدیثی تصریح وبوندن
الی اخر الکتاب طیّ اتمسی سببیله بو معنایه واقف اولنلر بعد دخی نسخه لرنده
اکا تابع اولمشلردر عشرون ایکی عشره دیمکدرکه یکرمیدر قال تعالی ان یکن
منکم عشرون پس جمعه ملحقدر یوخسه جمع دکلدر اولوکی والا ثلثونه عشرون
دیمک لازم کلورکه اوچ عشره در و مفردک آخرینه واو لحوقی حالت رفعنه
یا حالت نصب وجرّنه کورمدر ونون یا حرکتدن عوضدر المسلمون کبی
لامله ویا تنویندن عوضدر مسلمی کبی اضافتله زیرا اصلی تنوینددر پس
واو ونون علامت جمعدر وثلثون اوچ عشره اربعون دورت عشره در
وهکذا الی التّسعین که بونلر دخی عشرون کبی ملحقات جمعدر یوخسه ثلثون
ثلثه نک جمعی دکلدر وهکذا وبو راده یکرمی حدیثدن مراد بقرینه المقام
مجازا یکرمنجیدر اکرچه فی الحقیقه معدود یکرمیدر الحاصل صورتا جمعده
ومرکبده معنای تصییر یوقدر زیرا تصییر اسم فاعل اشتقاقنه محتاجدر ثالث

ثلثة یکی صوت جمع وترکیبده ایسه بو اشتقاقه امکان یوقدر بس عشرونه
یکرمنجی واون طقوزی یکرمی قلیجی دیمك مجازدر

انّ مما ادرك الناس من كلام النبوة الاولى

من اولی تبعیض وثانیه ما موصوله‌یه بیان ایچوندر ای من جملة ما وصلوا
الیه منه ولحقوه وظفروا به وادراك بلوغدر اصلنده درك دنلدکه
اقصى قعر البحردر پس ادراك بر نسنه نك اقصاسنه بالغ اولمقدر یقال
ادرك الصبی ای بلغ غایة الصبا وذلك حین البلوغ بو جهتدن قرآنده کلور
لاتدرکه الابصار یعنی ابصار انی احاطه ایدوب کنهنه بالغ اولمازلر بلکه
ادراك اندرکی مرتبهٔ ربوبیتدر و ناس مرفوع اولورسه ادرك نك
فاعلی اولوب عائد محذوف اولور ادرکه الناس معناسنه واکر منصوب
اولورسه عائد ضمیر فاعلدر ای من الذی بلغ الناس ای ما اتفقت
علیه الشرائع و نبوت اولیدن مراد نبوت متقدمه‌در دکه یوز یکرمی دورت
بیك ویاخود ایکیوز یکرمی دورت بیك نبوتدر و نبوت متاخره نبوت
محمدیه‌در وکلامك نبوته اضافتندن فهم اولنورکه کلام آتی نتایج وحیدندرکه
جمیع نبوات انده متفقه‌در یعنی حیا جملهٔ شرایعده مندوبدر کلاوزرنه
نسخ جاری وطاری اولمامشدر پس کلام مذکور بخصوصه بر نبی‌یه مضاف
دکلدر بلکه عموم اوزرنه‌در معناى کلام بودرکه کلام انبیادن بین الناس

الناس باقی قالوب ادراك اتدکلری نسنه دندر بو کلامکه اذا لم تستحی
جمله سیدر پس اذا لم تستحی هذا الکلام تأویلی ایله انّ نك اسمیدر
وبعضیلر بوراده ناسی جاهلیت ایله تفسیر اتمشلردر ای ادرك الجاهلیة
وتوارد علیه من بعدهم ای آخر ما تعلق به اهل الجاهلیة من کلام النبوة
الاولى انتهى جاهلیت بعثت نبویه‌یه قریب اولان زماندرکه شرع سابق
منقرض ووحی لاحق هنوز ظاهر اولمدیغندن جهالت کثرتده وهوای نفسه
متابعت وفرتده ایدی

فاذا لم تستحی فاصنع ما شئت

استحیا وحیا نفس بر نسنه دن منقبض اولوب ملامتدن حذراً انی
ترك اتمکدر پس حیا حیاتدندر زیرا خوف مذمتدن انسانك حیاتی موقوف
ومنتقص اولور قاله الکرمانی وجائزدرکه حیادن اولا که مطر معناسنه
در زیرا مطرله ارض حیات بولدیغی کبی حیا ایله دخی فعل وترك حیات بولور
زیرا حیا اهلی اولان معروفی ایشلر ومنکری ترك ایلر وحیا ترك معناسنه
دخی کلور یقال استحیاه ای استبقاه قال الله تعالى ان الله لا یستحیی
ان یضرب مثلاً ما بعوضة ای لایترك زیرا اشهر اولان کسه خجالته
مؤدی اولان نسنه‌یی ترك ایدر وحیا نفسانی کشف عورت وجماع
بین الناس وامثالی‌در وحیا ایمانی خوفاً من الله مؤمنی معاصیدن منع ایدن
حالتدر بو جهتدن دیدیلرکه حیا خیر دنیا وآخرتی جامعدر زیرا اهل حیا نك

فعل وترکی شرعه مطابقدر وبو معنادن حدیثده کلور الحیاء هو الذی
کلّه صنع اجادهٔ فعلدر وبو راده مطلق فعل معناسنه در ومشیت
اکوانده مستعملدر واراده اندن اعمدر کم احکامده دخی جاری در
ومعنای حدیث بودرکه چون سن حیا اتمزسن پس مراد اتدوکك نسنه‌یی
ایشله یعنی خلقی مواقعهٔ سوءدن کف ایدن حیادر چونکه حیایی رفض
ایده کو یا هر ضلالتی ارتکاب وهر سیئه‌یی تعاطی ایله مأمور کبی اولور
پس امر وعیده محمولدر اعملوا ما شئتم کبی یعنی نه دلرسك ایشله لکن
ولکن عملکده خیر اولمیجق عاقبت بی حیالغکه کوره مجازات اولنورسن
وبعضیلر دیدیلرکه لفظی امر ومعناسی خبردرکه صنعت ما شئت دیمکدر
نتکیم حدیثده کلور فلیتبوأ مقعده من النار ای قد تبوأ مقعده منها
وبو دخی تهدیده محمولدر وبعضیلر دیمشلردرکه چون اشلدوکك نسنه
عند الله وعند الناس حیا وخجالتی مستلزم اولورامور دن اولمسه یا لاتی
المیوب انی ایشله زیرا بی ضرردر پس امر اباحت ایچون اولور ولکن مقتضای
ظاهر وعیده محمول اولمقدر زیرا آیت سابقه‌یه مطابق اولان بو معنادر
وعلی کل تقدیر بونده حیانك مدح وبی حیالغك ذم وارد روهر نه ممدوح اولورسه
حیا وجهله مذموم اولان بی حیالقدن کلور وامر ونهی واستکشاف
مشکله مانع اولان حیا مذمومدر وحیا کرچه غریزیدر ولکن بعض

بعض مراتبی کسبله دخی حاصل اولور وسبب حیا مراقبه ومعرفة الله در
وبعض اکابر بویورمشلردرکه غسل وجهده فرض بودرکه الله تعالی دن سنی نهی
اتدوکی یرده کورمکدن ویا امر اتدوکی یرده فقد اتدن حیا ایده سن
وسنت اولان بودرکه خلوتکده کشف عورتدن حیا ایلیه سن زیرا الله تعالی
ایدن استحیا اولنمغه اولادر وبونی دخی بلورسن که اجزای وجودکدن
هر جزئی الله تعالی کوریجیدر پس بو معنی بس ایکن نوجهله اکا قرشو بلاضرورة کشف
عورت ایدرسن وضرورت حالنده بله مثلا بیت الخلاده کشف عورت
اتدکلرنده بعض صلحا حیالرندن سرلرین ستر ایدرلردی ومنکوحه وجاریه
سنك عورتنه نظر اتمك دخی بویله در اکرچه شرعده هر جزئنه
نظر مباحدر ولکن استعمال الحیا افضل واولادر والحاصل مؤمن بلورکه
الله تعالینك علم ومشاهده سی هر حاله شاملدر بویوزدن اهل حیا اولمق
کرکدر تاکه انی هیچ بر وجهله بی ادبلکده کورمیه واخر خجل ولاجی نسنه‌یی
ترك ایده زیرا الله تعالی یوم قیامتده اتدوکی عمالی کندنه تقریر اتدورمکله
زیاده خجل ومنفعل اولسه کرکدر پس بوراده حیا ایلیه تاکه اوراده
خجل اولمیه خصوصا کم الله تعالی قیامتده ذو شیبه‌دن استحیا اتسه کرکدر
پس صاچ وصقالك اغره وسن انزین نوجهله حیا اتمیه‌سن ودیمشلردرکه
انساندن قوت حیا باطل اولسه بر دخی علاج پذیر اولماز وحق تعالی آنی نفسیله

تخلیه ایدر نتکیم بر طبیب حاذق مریضک من بعد قابل علاج اولمدوغن
بلسه حالی اوزرینه ترک ایلر و آخر هلاک اولور و حضرت عثمانک رضی الله
عنه حیاسی اول غایته ایرمش ایدی که بیت مظلمده اغتسال ایلردی
حیاءً من الله تعالی وانک کلماتندندر که ما کذبت منذ اسلمت و ما مسست
فرجی بالیمین منذ بایعت النبی صلی الله علیه وسلم و لا اکلت الکراث
ونحوه منذ قرأت القران انتهی و حضرت علی دن کرم الله وجهه منقولدر که
رسول اللهک مبارک یوزینه نظر ایدلدن بری ادب یریه نظر اتمدم زیرا
اول دیده که جماله بغیره التفات وخصوصا سواه یه نظر سزا دکلدر
وعبد الله بن زید الانصاری که ابتدا ملکدن اذانی اشیدن صحابیدر
رضی الله عنه انتقال نبوی دن صکره بر کون کلوب قبر منیف اوزرینه
دوشوب یا رب بنی اعمی ایله زیرا بو چشم بکا جمال حبیبی کورسک ایچون
ایدی پس من بعد انی کورمین کوزی نیلرم دیوجک اوراده حق تعالی
دعاسنی مستجاب ایلیوب اول حالت ایله قیام ایدوب کتدی و دیشلر درکه
حیا وجوه اوزرینه در حیاء جنایتدر آدمک علیه السلام حالی کبی که شجره
منهیه دن اکل ایدوب اوزرندن لباسی منزوع اولیجق فرار ایلدی بزدن
می فرار ایدرسن یا آدم دنلدکده بل حیاءً منک دیو جواب ویردی
و حیاء کرمدر فخر عالمک صلی الله علیه وسلم حیاسی کبی نتکیم قرآنده کلوران

ان ذلکم کان یوذی النبی فیستحیی منکم یعنی بعد اکل الطعام خانه‌ده کولده
مکث اتمکوز انی بحضور ایدر و سزی خانه دن اخراج اتمکدن اخراج
حیاء ایلر والله لا یستحیی من الحق بو جهتدن فاذا طعمتم فانتشروا دیو
انتشار له امر ایلدی و بوندن فهم اولندی که جناب رسالت خلقک
عیبنی یوزینه اورمز و بالطبع مکروه اولان نسنه دن تغافل ایلردی
و حیاء حشمتدر که مهابتدن انقباض و سکوتدر نتکیم حضرت علی رضی الله
عنه حکم مذی ندر دیو جناب نبوته سؤالدن احتشام ایدوب سؤالی
مقداده احاله ایلدی وجه احتشام فاطمه زهرانک رضی الله عنها تحت نکاح
علی ده اولدوغیدر زیرا مذی اهلی ایله ملاعبه و تقبیلدن اهلیله خارج
اولان رطوبتدر و حیاء استحقاردر حضرت موسی علیه السلام حالی کبی که
مناجاتنده یا رب بکا بعض حاجات ضروریه عارض اولور که حقارتندن
سکا عرض اتمکدن حیا ایدرم دیدکده جناب رحمن و رحیم بیوردی که
یا موسی ملح عجین و علف شاتکه وارنجه بندن طلب ایله و اوتانمه
زیرا الخالق اسما یوزندن مخلوقک هر مرتبه سنه نزول ایدر و عیب اولماز
واکر ملوک بو ارتباطی بلمدیکی اندن دخی رعایا ایله بو معامله یی ایدردی
ولکن ادراک سر خلافت لازمدر خلافت ایسه انبیا و اولیاده اولور
و حیاء انعامدر حیاء باری تعالی کبی که یوم قیامتده عبد صراطی عبور

اندكدن صكره يدنه بر مهرلو كاغد ويروب درونده يازلمش كه فعلت
وفعلت ولكن على ملاء الناس نشر ستار اولميه سن ديو ذنوبكي اظهار
وعيوبكي كشف ايتدم يوري مغفرت ايتدم ديه والحمد لله على انعامه
وافضاله وعلى انواع كرمه ونواله مرويدر كه حضرت آدم عليه السلام
عقل وحيا وايمان عرض اولندقده آدم عقلي قبول ايدنجك ايمان
وحيا دخي عقله تابع اولديلر پس بي عقل اولان كمسنه نك يعني احمقك
حيا وايماني اولماز شول جهتدن كه عقل علمك آلتيدر چونكه واسطه بو ايسه
موسوط اليه دخي وجود بولماز وعلم ومعرفت اولميجق حيا نيجه حاصل
اولور بو معنادندر كه خارجده مكان حيا بصر واخلده بصيرتدر ايچون
اعماده حيا اولماز چونكه بصيرت مفتوحه اوله بصر دخي اكا تابع اولور
واعمى اولديغي صورتده دخي بصيرتك انكشافي اني من كل الوجوه حيايه
حمل ايدر زيرا كامل اولان انسانه غائب وحاضر وحجاب وكشف ومعنى
وابصار برابردر فليكن عقلك من العقل الاول حتى يكون علمك
من الفيض الاقدس المعول ويكون جميع الخلق عندك حقيقة دونهم

الحادي والعشرون

حادي بالاده حادي عشرده مبيندر واحد واحد وحد تدن
مشتقدر انفراد معناسنه احد اصلنده وحد در كه صفت مشبهه در

دروحيد ومنفرد معناسنه على خلاف القياس واوي همزه يه قلب اولنمشدر
نسقده احد شايعدر واحد وعشرون كبي واحد دكل ولكن معناي جعل وتصيير
بر نحجه بلكه واحد دن اخذ اولنوب بعد القلب حادي دنلمشدر

قال سفيان بن عبد الله الثقفي رضي الله عنه

سفيان تثليث سين ايله سفي دن درسفي وذلي اوزرينه صاورمق
معناسنه كه عجم دامنك ايله تعبير ايدر وسفياني ديدكلري كه زمان
مهدي ده ظهور ايدوب شامده قتل اولنمسه كركدر يعني سفياندر بر كمسنه در
وجائزدر كه هر اتده سفيانده ديدكلري قريه يه منسوب اوله ثقفي
حركت ايله ثقيفه منسوبدر ثقيف امير وزني اوزرينه هوازندن
ابو قبيله دركه اسمي قسي بن منبه بن بكر بن هوازندر سفيان مذكور
حضرت عمرك رضي الله عنه ايام خلافتنده طائف اوزرينه عاملي ايدي
عامل انواع زكوتي جمع وتحصيله سعي ايدن كمسنه در قال تعالى والعاملين (في سورة التوبة)
عليها عاشر طريق اوزرينه منصوب ومتوكل اولان كمسنه دركه مسلمين دن
ربع عشر اخذ ايدركه اول كمسنه نك زكوتي يرينه محسوب اولور وذميدن
نصف عشر وحربيدن تمام عشر آلور اكر مالاري نصابه بالغ اولورسه
والا فلا وشول عشاردر كه باجدار معناسنه دراندك حقنده حديثده
كلور لا يدخل الجنة صاحب مكس يعني اهل سوقدن طريقه مرور ايدن

کسه لرك متاعندن باج آلمق فعل جاهلیتدر که شرعاً منهیدر نتکیم بو اعصارده
شایعدر زیرا اهل عرفك زیاده طغیانی واردر شویله که کمرك دیو
اخذ اتدکلری زکوة واجب اولان مرتبه نك ضعفیدر و سنهٔ واحده ده
هر مرور واقع اولان اسکله لردن دخی تهی کچورمزلر مع هذا اخذ شده
کلورلا ثنا فی الصدقة یعنی برسنه ده ایکی کره زکوة ویرمك والمق
مشروع دکلدر و بو مقوله عنفله اخذ اولنان اموالك بدل الزکوة اولدوغنده
شبهه واردر و بو بعض فقهاء اعادهٔ زکوة ایله فتوی ویردیلر زیرا مال
مأخوذ موضع زکوته وضع اولنمیجق زکوته کچمز **قلت یا رسول الله**
رسول الله جناب نبوتك القاب شریفه سندندر نبی الله وامثالی کبی
پس اسملری ایله ذکر اتمك لا تجعلوا دعاء الرسول بینکم کدعاء بعضکم
بعضاً نصی ایله منهیدر و بعض جهلهٔ اعرابك یا محمد دیو نداو خطاب
اتدکلری مقام تعظیمده قدملری اولمدیغندن وامر الهی یی بلمدکلرندندر
نتکیم بو بابه متعلق برمقدار بیان حدیث ثانی ده مرور اتمشدر
وآی اولنتابعه که متبوعنی تعظیمده قاصر اوله خصوصاً که متبوعی معلم دین
ولا سیما شارع اعظم اوله **قل لی فی الاسلام قولاً**
قل لی ده لام تبلیغ ایچوندر قلت له بلغت الیه دیمکدر و قل لی فی الاسلام
قولاً اوصنی فی باب الدین دیمکدر نتکیم کلام علی ده کرم الله وجهه

وجهه کلور قلت یا رسول الله اوصنی فقال قل ربی الله ثم استقم قال قلت
ربی الله وما توفیقی الا بالله علیه توکلت والیه انیب فقال لیهنك
العلم ابا الحسن پس فی الاسلام امور دنیویه دن احترازدر اگرچه
شان نبوت امور دنیویه ایله توصیه دکلدر ولکن سائلك کمال حرصی
ودینده اخلاصی اولمغله اسلام ایله تقیید اتدی معنای کلام بودر که
یا رسول الله باب دینده بکا برقول وافی وکلام کافی سویله دبر امر
مفید جامع توصیه وتبلیغ ایله که انکله منتفع اولایم وانی کندمه
سرمایهٔ سعادت بله یم **لا اسأل عنه احداً غیرك**
بعض روایاتده احداً بعدك واقع اولمشدر یعنی اول معنادن سندن
غیری هیچ برکسیه ویا سکا سؤالدن صکره برفرده دخی سؤاله
محتاج اولمیایم مقصودی جناب نبوتی کماله بیان وکلامنك جامعیتی
عیاندر یعنی خصوص دینده سنك بکا کلامك هر وجهله حسب حال
ولفظك انفع الالفاظ ومقالك اجمع المقال درمك **قال**
صلی الله علیه وسلم فی جواب سؤاله **قل آمنت بالله**
ایمان اجمالی کلمهٔ شهادتك مفهومی وایمان تفصیلی آمنت بالله وملائکته
جمله سنك مضمونیدر و کلمهٔ شهادت شعب ایمانده درج اولندیغی
لفظی حسبیله والا بحسب المعنی اساس الکل در و بو تفصیلك فروع

کثیرسی واردرکه ایمان زیاده ونقصان قبول ایدر دیدکلری
اکادائردر والا ایمان فطری که مؤمن انك اوزرنه مقبوض اولور
زیاده ونقصان قبول اتمز وایمان کرچه مرتبهٔ غیبدر ولکن عدم
رؤیه شهادت حدنه ایرمدکجه معتبر دکلدر علامتی بودرکه نفس
عالمه اندن یعنی مؤمنده اولان ایمان ساری اوله شویله که وجودنده وما یتعلق به
ومتعلقاتنده هرکس امن اوده اوله نتکیم مؤمن لفظنك مؤداسی
بودر وبوندن فهم اولنورکه ایمان هرچند مکارم اخلاقی مستلزم اولسه
دخی مکارمك هربری جبلی دکلدر بلکه نتیجه سی کسبه منوط در والا
افعل ولا تفعل دیو امر ونهی وارد اولمازدی وکاه اولورکه مکارم
یعنی غیره متعلق اولان اخلاق حسنه بلا ایمان دخی اولوروانك
هر دارده صاحبنه ثمره سی واردر نتکیم ابوطالب حقنده واقع اولمشدر
وبو مقامه متعلق بعض کلمات مفیده بالاده دخی بو تقریردن ماخوذ
اولدیکه الله تعالی یه ورسول الله وکتور دوکی نسبته اجمالا وتفصیلا
ایمان لازمدر کرك بعض متعلقات ایمان کندینه واصل اولسون وکرك اولمسون
زیرا فی نفس الامر ثبوتی کافیدر وایمان اولا توحید تقلیدی وثانیا برهانی
عقلی وثالثا توحید عیانیدرکه هر فعل ووصف وذات فی الحقیقه حقك
اولدوغنی مشاهده در واسلام ایمانك قشری کبیدرکه انقیاددن عبارتدر وکذلك

وکذلك درجات ایمانك اولی توبه درانده ن الله تعالینك قابل التوبه
اولدیغنی تصدیق وافعال عباد اوزرنه دائما مطلع اولدوغنی مراقبه در
وبو صفت اوزرینه اولان کمسه بر دخی امر مکروهه ونهی اتسه هرنقدر اول
مکروهی ایشلمکه رغبتی اولسه دخی دوستنك اطلاعندن الم چکوب ایشلمز
پس حق علیم نهی ایدوب مطلع اولدوغی نسنه یی نیچه ایشلر وبعده درجات
ایماندن بری دخی صفت اخلاص ایله عمل صالح اوزرنه ثباتدرکه اکا انابت
دیرلر انکچون بو وجهله تحقیق توبه اتمین کمسه منیب الی الله اولمازاشته
شیخ الندده توبه وانابت بویله اولوروالا مجرد قیل وقالدر وبعده
اعمال صالحه نردبانی ایله درجات عالیه یه ترقیدرکه مراتب مشاهده
درنتکیم حدیثده کلور من عمل بما علم ورثه الله علم ما لم یعلم یعنی علم شرعی
ایله عامل اولان علم حقیقی یه واصل اولورکه علم لدنی دیدکلری بودر
واصل السعادات ایمان وعلو درجات علم ایله درو علم وایمانی جامع
اولان کمسه اقصی درجاته بالغدر رئیس معارف الهیه ومشاهدهٔ
حقیقیه ایمان وعمل صالح وتقوی وسلوك اوزرنه مبنیدر والا معتبر
دکلدر وکذلك سالك قول وفعلی مشاهده سی علی ایله اتمیه بلکه
رسول اللهك صلی الله علیه وسلم قول وفعلنه متابعت ایلیه وهر
حالی ایمان اوزرنه بنا قلیه الحاصل ایمان ایله عیان اراسنده مؤاخات

ایمان کرچه مرتبهٔ غیبدر

علامتی بودرکه نفس عالمه اندن ما نه ساری اوله

جید ثلاثه
تقلیدی
عقلی برهانی
تقلید
کشفی
مرتبة الشهود

الاول یحصل بالسماع تقلید
الثانی بعلم الکلام برهان عقلی
الثالث بالکشف والعیان والالهام والذوق الصحیح

محرم سر الٰهی

ایده فاعلم ذلك • بعد ذا آمنت بالله دیمکله امرده تلقین ذکر وارددر
اندن مقصود عموما شرائعی تعلیمدر زیرا دور سنبله که یدی بیك سنه در
مرتبهٔ توحیددرکه لا اله الا الله در و بیك سنه دخی مرتبهٔ محمد رسول الله
در پس بو ایکی کلمه جمیع شرائعی جامع اولمش اولور انکچون اهل توحید حقانی
جاهل اولماز بلکه شرائع مقررنه یه عالم اولور زیرا علم بالله بو علم اوزره
مبنیدر • وکذلك الباس خرقه کر بین الصوفیة شایعدر اخلاق حمیده
وحقائق اسمایی الباس صوریتیدر و قلنسوه دخی بویله درکه تاج دیدکلریدر
پس قلنسوه تاج اولیجق خرقه دخی معناده خلعت شاهی اولور صوفینك
صوریتده درویش و معناده سلطان اولدیغی ظاهر اولور نتکیم بعض
آثارده کلورهم الملوك تحت الاطمار والباس خرقه اصلنده جناب
رسالتدن صلی الله علیه وسلم متوارثدر زیرا نصارای نجران ایله ماده
ابتهالده نتکیم کلور ثم نبتهل فنجعل لعنة الله علی الکاذبین آل عبایی
یعنی امام علی و حضرت فاطمه و امام حسن و امام حسینی رضی الله عنهم
بر سیاه عبادن خرقه ایچنه آلوب انلری ستر ایتمشدی و حدیث قدسیده
کلور ما وسعنی ارضی ولا سمائی ولکن وسعنی قلب عبدی یعنی قلب حقائق
اشیایی و اسمایی مشتمل و اسما دخی حقك لباسی کبیدر اشته انسان
کاملك رداء الکبریا اولدیغنك سری بودر قال تعالی ولباس التقوی ذلك

ذلك خیر فافهم جدا چونکه فخر عالم امام علی یه اول خرقهٔ سیاهی الباس
ایلدی تاکه نور ذاتده ظلمت کونی مشاهده ایلیه و بلکه ظل حقیقی یی
مطالعه قیله علی دخی کرچه کمیل بن زیادی محرم راز ایدندی ولکن
فی الحقیقه خرقه یی حسن بصری یه الباس ایتدی کرك سن ظاهرده
طوت و کرك باطنده زیرا محدثلر حسنك امام علیدن سماعنی و انکله
صحبتنی انکار ایتمشلردر ولکن صوفیه نك نظری عالم معناده اولان
معاملاته دخی شاملدر نتکیم منصور حلاجك روحی یوز اللی سنه دن
صکره شیخ عطاره تجلی ایلدی و صاحب القصیدة البردیة شیخ محمد
بوصیری یه عالم معناده برده نبویه الباس اولنوب مرض فلجدن انکله
خلاص اولدی • والی هذا الآن ختم الاولیا یوزندن ارباب استعداده
انفاس رحمانیه واصل اولمقده در والحمد لله تعالی من لم یذق من هذه
المائدة لم یعرف والمرء لا یزال عدوا لما جهل وهو المرء الرسمی التقلیدی
وتلقین ذکر والباس خرقه نك تمامتندن بو راده بر نکتهٔ جلیله
دخی قالدی که جناب نبوتك امام علی نك عمامه سنی بند ایدوب طرفنی
وراء ظهره ارخاء ایتدکلریدرکه طیلسان دیدکلریدرکه عمامه نك
زیاده سیدر و سری بودرکه انك صاحبی هر نیه نظر و یا مس ایتسه
عز و زیاده لك بولور نتکیم عمل مذکوردن صکره امام علی برکف یعنی

برآوج صوايله آبدست آلورلردی وبرچوب پاره یعنی برقارش
چبوق نقد مراد ایدرلرسه اولقدر اوزانوردی وعلی هذا الشتة
طیلسان اهل توحیدك ظاهری طویل وباطنی قصیردر زیرا بی دوح
وبی برکتدر کل ایدی تقلیدی قوتحقیق یولنه کت ومحققه تشبه
وانك اخلاقیله تخلق ایت ثم استقم ثم اصلنده
تراخی زمانی ایچون اولمغله بعض علماء رسوم اکا حمل ایدوب
معناده دیمشلردرکه آمنت بالله دیدکدن صکره اقرار ومقتضیاتی
اوزرنه ثابت اول شویله کرتدمك قلبا وقالبا طریق عبودیتدن
بصفة الدوام الی وقت الوفاة زائل ومتخطی اولمسون پس بونده کل
عبادات وجمله اعتقادات داخل اولورکفار فروع اسلامیله مخاطب
اولمق لازم کلمز زیرا اعمال ایماندن متاخردر فرعك اصلندن تاخری
کبی وبو معنی کرچه ظاهر مذهبدر ولکن باطن مذهبه مخالفدر زیرا
علماء ظاهردن بر فرقه وجمیع علماء حقائق کفارك فروعله مخاطب
اولمالرنه ذاهب اولمشلردر بوجهتدن اولی اولان ثم بی تراخی رتبی
ایچون استعاره اتمکدر زیرا عند العرب بو معنی دخی شایعدر ورتبه
معناسی بودرکه استقامت نهایت حال ومقصود بالذات اولمغله
مبدادن یعنی اقرار مجردن اعلادر پس ایمان اوزرنه استقامت لازمدر

لازمدر الحاصل استقامت منهج مستقیمه لزوم والی آخر الحال
اولکی حال اوزرنه دوامدر بو رادنده که دیرلر بر نسنه نك یا اکثر وجودندن
صکره ..... بقاسینه دخی استمه بلکه وجودندن صکره بقاسن دخی طلب
ایله نظر ایله که کنشه نورله طلوعندن صکره کسوف واقع اولسه
اختلاف عالم حاصل اولوروا اولکون شمسله انتفاع اولنمایوب کوتن
کیجه مشابه سنده قالور وبوندن اخذ اولندی که بورادده استقامتدن
مراد استقامت مطلقه دکلدرکه سوره هودده کلورما
من دابة الا هو آخذ بناصیتها ان ربی علی صراط مستقیم زیرا بو استقامتده
جمله خلق مشترك اولمغله سعادت متعینه یوقدرکه بورادده ضلالت
عین هدایتدر بلکه مقصود استقامت مقیده درکه الله تعالینك امر
اوزرنه الزام ایلدوکی شرائع حقه درو برنم شریعتمز جمله جامعدر
واستقامت اعتدال ولندن ثبات درنیکم آنفا رمز اولندی وبو حالت
اعتدالیه حقه وانك اوزرنه ثبات زیاده عسیر اولمغله جناب
نبوت بیوردی که شیبتنی هود واخواتها زیرا سوره هودده
فاستقم کما امرت وارد اولمشدر وبورادده کما امرت خطابندن مفهوم مدر
حقیقت استقامت رسول الله مخصوصدرکه انکله مخاطب اولان
اوردر انکچون امته خطاب ایدوب بیوردر استقیموا ولن تحصوا اولن تطیقوا

یعنی ای اصحاب و امت استقامت ایدیکوز اکرچه نهایت وحقیقتنه
ایرمکه هرکسك کوجی یتمز زیرا انسان نشأه سی وقوای ظاهره وباطنه
سی جهتندن صفات واخلاق طبیعیه وروحانیه یه مشتملدر که هربرینك
طرف افراط وتفریطی واردر که واجب اولان معرفت وسط وانك اوزرنه
بقادر بین البخل والاسراف وسط کبی وبعض صحابه ترهب وصیام دهر
وقیام لیلده استشاره ایدوب جناب نبوت دخی اول حالتلرنی
زجر ایتدکدن صکره بیوردی ان لنفسك علیك حقا ولزوجك علیك
حقا ولزورك علیك حقا فصم وافطر وقم ونم دیمرویدر که رسول الله
صلی الله علیه وسلم حضرت عمر رضی الله عنه صلوة تهجدده رفع صوتله
قراءت ایدر کوردکده سبب جهردن سؤال ایدیجك اوقظ الوسنان
واطرد الشیطان دیو جواب ویردکده جناب نبوت بیوردیکه اخفض
من صوتك قلیلا وحضرت ابی بکر رضی الله عنه خفض صوتله اوقور
کوردکده انك دخی سببندن سؤال ایدیجك قد اسمعت من ناجیت دیو
جواب ویردکده جناب رسالت بیوردیکه ارفع من صوتك قلیلا یعنی
ایکیسنی دخی صفت اعتداله ارشاد ایلدی وشجاعت که بین التهور والجبن
صفت متوسطدر وبلاغت که بین الایجاز المخل والاطناب المفرط
حالت معتدله در وسائر احوال دخی اکا قیاس اولنه وشریعت محمدیه

هر ترغیب وترهیب وحال وحکم وصفت وخلقده میزان اعتدالك
بیاننه تکفل ایتمشدر حتی مذمومه ایچون دخی مصارف تعیین ایلمشدر که
اول مصارفده استعمال اولنسه محموده اولور منع لله وبغض لله کبی
بورادن بعض عرفاء دیمشلردر که بیت خون پدر حلال دان کر بجدا
کشد تراه ور نکشد حرام دان شیر حلال مادری ه یعنی اکر پدرکك قتلی
یعنی انی قتل اتمك سنی حقه جذب ایدوب سبب وصولك اولورسه
انی حلال بیل نتکیم صدر اولده حربده ولد مؤمن والد کافره قلیچ چکردی
واکر سنی حقه چکمیوب حقدن انقطاعکه باعث اولورسه مادرکك شیر
حلالنی حرام بیل ومص ایتمه نتکیم نیجه لر بد اخلاق اولان زنانه اولادن
امزرتمشلردر تاکه الرضاع یغیر الطباع موجبنجه تغیر طبع واقع اولمیه
بعد ذا بعض روایاتده حدیث سفیانده زیاده واردر که قلت یا رسول الله
ما اخوف ما تخاف علی قال هذا فاخذ بلسان نفسه یعنی بنم اوزرمه
زیاده خوف اولنور که ندر دیدکده جناب نبوت دخی کندی لسانلرن
طوتوب شودر دیو لسانلرینه اشارت ایتدیلر وقبض لسان وکفله
رمز ایتدیلر که عالم اولان کمسه علمی ایله ابتدا کندی
عمل ایدوب بعده سائرلره تعلیم ایتمك لازمدر والا مذموم
شهید نتکیم قرآنده مواقع متعدده ده واقعدر ه

الثانی والعشرون

قال جابر بن عبد الله الانصاری رضی الله عنهما

جابر جبردندر اصلاح معناسنه نتکیم کلام امام علی ده کرم الله وجهه کلوریا جابر کل کسیر ومسهل کل عسیر ای یا مصلح دیمکدر جابر کثرت روایتله مشهور اولان آلتی عدد اصحابدندر که انلر بونلردر ابو هریره وابن عباس وابن عمر وعایشه وجابر وانس رضی الله عنهم جابرک جمله مرویاتی بیک بشیوز قرق حدیثدر پدری عبد الله غزوهٔ احدده شهید اولوب الله تعالی انکله کفاحا مکالمه وجزیل احسانیله تکریم اتدکدن صکره دخی بر مرادک وارمیدر یا عبد الله بیوردقده اولدخی برای غزا دنیایه عودتنی عرض ایدیجک حکمتدن خارج اولمغله حالی اوزرنه ترک ایلدی • انصاری نسبتی جابرک نصیرک جمعیدر شریف واشراف کبی انصار غلبه اسمیت ایله انصار نبویه یه علم کبی اولمغله مفرد حکمنده قلنوب نسبت اولندی فرائضی کبی انصار اصلنده یمندن بر طائفه درنتکیم انلره اشارت ایدوب حدیث شریفده کلوراتی لاجد نفس الرحمن من قبل الیمن نفس حرکتله تنفیسدندر که الله تعالی حضرت انصار ایله جناب نبوتدن کرب اعدایی تنفیس اتدی (تفریج معناسنه) والا الله تعالی نفسدن یعنی جسم متنفسدن

متنفسدن خارج اولان هوادن منزه وعالیدر • ان رجالا • مراد غزوهٔ احدده استشهاد اولنان نعمان بن قوقل در رفقاسی ایله نوعلو وزنی اوزرنه دیمشلردر که نکرات اون نسنه در که شی وموجود ومحدث وجسم ونامی وحیوان وانسان وبالغ وذکر ورجلدر که انکر النکرات شیدر • سأل رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال • فاء تفسیریه در که سؤالی بیاندر وتصلیه یه متعلق اولان بعض لطائف سبق ایتمشدر واصل تصلیه آیت ایله وکیفیتی حدیثله متبین اولمشدر انواعی بسیاردر روز الی یوم القیام افزون اولمقده در • ارایت • اخبرنی معناسنه درکه سبب اخبار اولان علم نفس اخباردن مجاز واخبارک سبب قریبی در پس استفهام مجازا امر معناسنه اولور زیرا ایکسنده دخی معنای طلب واردر واکر رؤیت قلبیه اولمیوب ابصار ومشاهده معناسنه اولورسه مشاهده واحساس علمه وعلم دخی اخباره سبب اولور بو صورتده مشاهده اخبارک سبب بعیدیدر

اذا صلیت المکتوبات • اذا طرفده حقیقتدر ولکن شرطک استعمالی کبی استعمال اولنور یعنی معنای ظرف ساقط دکل ایکن ینه شرط کبی مستعملدر مثلا اذا قمت قمت دنلسه

اقوم وقت قيامك ديمك اولوب سنك قيامك انك قيامته تعليق
اولنمغله جزاىي شرطه تعليق كبي اولور نتكيم بورادە دخول جنت اوصاف
مذكورەيه معلق كبي و مكتوباتدن مراد الله تعالى نك كتابت وايجاب اتدوكى
صلوات مفروضه دركه بشدر بش ديمك اولوركه بش وقتده تعيين
الهى اولان نمازلرى ادا اتدوكم زمان يعنى اكر وجوده كتوررسم وشروط
وقيود يله قيلوب بتوررسم و اشغه دەكلن جمله لر دخى بو اسلوب
اوزرندەدر قوله وصمت رمضان مراد شهر رمضاندر
مجموعى ايام معدودەيه علمدر نتكيم قرآندە كلور شهر رمضان الذى انزل
فيه القرآن وشهر لفظى مطوى اولسه دخى نتكيم بعض احاديثده واردر
اولمشدر ينه مقصوددر تفصيلى بالاده درو صلوتده شروط اولدىغى
كبى صومده دخى واردر حتى صائم ايله بركسه مشاتمه وبلكه مقاتله ايتسه
دخى انا صائم ديو دفع ايده ولسانله ناسزا سوز كتورميه زيرا
صوم حق تعالى نكدر بس انى ابطالدن زيادە حذر اتملودر
واحللت الحلال قوله همزە افعال تعديه ايچوندر احلال
حلال ايلمك وحلنه قائل اولوب الله تعالى نك حكمنه تابع ومنقاد اولمق
زيرا حلالى حلال اتمك صفت الهيه وشان عبد قبول وتسليمدر حلال
جمله انواعه شاملدر مطعومات ومشروبات وملبوسات ومنكوحات كبى

163

كبى كرك تفاصيلنه على الوسع وكرك اولمسون ولكن حلالى حلال
اعتقاد اتمكدن جمله سنى اكتساب لازم كلمز بلكه عبد مطعوماتده اكل
طيبات ايله مأموردر نتكيم مرور اتدى وسائرده دخى مقتضاى ورع
وتقوى نه ايسه انكله عمل اتمك اولادر قوله وحرمت الحرام
حرمت دە تضعيف تعديه ايچوندر تحريم حرام قلمق وحرمته قائل
اولوب اوخصوصده معانده حق اتممكدر بس تحريم دە تفسيق كبى
معناى نسبت واردر و برنسنه نك حرمته نسبت اتمك اعتقاد ايله اولور
وكذلك نهى اعتقاددن جميع انواعندن اجتناب لازمدر بس اجتناب
حرام اكتساب حلال كبى دكلدر فافهم بورادە صيغه تفعيلى اختيار
اتدى مع هذا احرمت الحرام ديمك دخى صحيحدر زيرا احرامك تحريم
كبى شيوعى يوقدر وبر دخى جانب تحريمده تشديد اولى وابلغدر تحليل
وتحريم اوزرينه اقتصار ايدوب شبهه يى طى اتدى زيرا شبهه معارضه
دليلين ايله اولور زمان نبوتده معارضه مدفوعدر زيرا شارع
حلال المشكلاتدر قوله ولم ازد على ذلك شيئا
ازد فتح همزە ايله نفس متكلم وحدەدر زاد لازم ومتعدى كلور
بورادە متعديدر كه شيئا انكا مفعولدر ولغتده ازاد دخى يوقدر
يقال زادە الله خيرا وزيدە فزاد وازداد وزدته فيتعدى الى مفعول

ومفعولين وذلك امور اربعه اشارتدر مذكور اعتباريله
وعلما، نحو ديشلردركه كاه اولوركه اسم اشارت مفرد مثنى ومجموعده
دخى استعمال اولنور ريس اولئك كبى اولوب تاويله حاجت قالماز يعنى
مذكور اولان دورت نسنه اوزرنه زياده ايتمسم وعباداتدن سائرين
انلره ضم ايلمسم وهمان بو مرتبه ايله اكتفا قلسم ديمكدر ولكن اوزرنه
واجب ايكن ترك ايتمك معناسنه دكلدر زيرا ترك واجبده اثم اولدوغى
معلومدر بلكه حج وزكوة وامثالنك اول وقتده كندى اوزرنه عدم
فرضيتندندر وكلمهٔ توحيدى طى ايتدوكى كمال ظهورندندر زيرا اساس
الكلدر وبردخى اعمال ايماندن اولدوغن اعتقاد ايدردى نتكيم امام شافعى
ذاهب اولمشدر الحاصل سائل مذكور كندى اوزرنه ~~[illegible]~~
فرض اولان مرتبه يى ذكر ايتدى كه صلوة وصوم وتحليل وتحريمدر وماعداسى
طى ايلدى وجناب نبوتك انك بو وجهله حالنه اطلاعى اولدوغندن
نعم ديو جواب ويردى اكر عصيانى اولايدى غيرى وجهله جواب ويررردى
خصوصا كه بالكلية توحيد دخول جنته كافيدر زيرا سائر اعمال درجات
ايچوندر ريس سؤال مطلق دخول جنته دائر اولمغله جواب اكا مطابق كلدى
ادخل الجنة حرف استفهام محذوفدر ا ادخل الجنة ديمكدر
ايكى همزه ايله يعنى اوصاف اربعه ايله قائم اولمقله جنته داخل اولورميم

ديمكدر جنت دار الثواب ردماده ترکيبنده معناى ستر اولمغله بعض
عرفا وجه تسميه ده ديشلردركه جنت حقله عبد اراسنده پرده
در زيرا محل شهوات انفسدر چونكه عبد شهواتدن غائب اوله حقى
حاضر بولور ريس هركسك شمسنه غمامه ينه كنديدر **قال نعم**
يعنى رسول الله صلى الله عليه وسلم بو مرتبه ايله جنته داخل اولورسن
ديو جواب بيوردى نعم حركت ايله جواب واجبده يعنى استفهام واجبك
مدخولنى اثباتده استعمال اولنور قال تعالى فهل وجدتم ما وعد ربكم
حقا قالوا نعم اى وجدنا ما وعدنا ربنا حقا بلى كلمه سى ايسه نفيده
مستعملدر قال تعالى الست بربكم قالوا بلى اى انت ربنا ولو قالوا نعم
كفروا اذ المعنى حينئذ لست انت بربنا سؤال اولنور ريسه كه ظاهر
حديثدن فهم اولنوركه اعمال صالحه دخول جنتى ايجاب ايليه زيرا
حكمى وصفه يعنى مشتقه تعليق ايتمك عليتنى مشعردر مع هذا دخول
جنت احاديثده وارد اولديغى اوزره فضل ورحمت حقله در جواب
بودركه كرچه عمل موجب دكلدر بلكه وسيلهٔ درجاتدر اما فضل
ورحمته طريقدر بو جهتدن خواص ناس ذيل فضل ورحمته تمسك
ايتديلر زيرا فى الحقيقه وسيلهٔ فضل اولان دخى فضل الهيدر انكچون
اگرچه اعمال صالحه ده اجتهاد ايدرلر ولكن تعلق ايتمزلر بلكه

مافضلیانیم دیرلر والحمد لله حمد المنة لله تعالی

الثالث والعشرون

الطهور شطر الایمان طهور فتحله مشترکدر مصدردر یعنی فعل ایله اسم بیننده اکر مصدر اولورسه توضؤ دیمکدر آبدست المقدر و اکر اسم اولورسه ما یتطهر به دیمکدر که آب وضو در فطور فتح فائله ما یفطر به وسحور ما یتسحر به معناسنه اولدیغی کبی اشته روات احادیث جمیعا مصدر له اسمک میاننی حرکتده فرق اتمشلردر صاحب القاموس دخی بونک اوزرنه جاریدر و بعضیلر دیدیلر که افصح اولان ضمله مصدر و فتحله اسم اولمقدر و قبول ورلوع که فتحله مصدر اولمدر شذوذ اوزرنه در بوراده طهورله مراد معناء مصدردر که وضوء در ضمله نتکیم بعض روایاتده الوضوء شطر الایمان واقع اولمشدر و بو روایتده دلالت واردر که طهور ضمله در زیرا نظیری مضمومدر و مراد بالکز حدث اصغردر یوخسه اکبرانده داخل دکلدر و حدیثده ذکر صلوة دخی آکا مشعردر زیرا مراد وضوء شرعی و صلوة شرعیه در و شطر نصف الشیء معناسنه در وجزء الشیء ده دخی مستعملدر نتکیم حدیث معراجده کلور فوضع شطرها ای بعضها بوراده مراد معناء اولدر سری بودر که ایمانک صورتی و ایکی صفتی و هر صفتک ایکی حکمی واردر و صورت ایمانک صفتلری اقرار باللسان و عمل بالارکاندر و ایمانک ایکی شرط معنویسی واردر که صحت اقرار و عمل آکا موقوفدر و انک بری نیت و بری اخلاصدر زیرا انقیاد محقق و مؤمن و منافقک تمیزی بو ایکی نسنه ایله حاصلدر و بو ایکی شرطک ایکی حکمی واردر که بری زمانیدر اوقات خمسه صلوات و موسم صوم و حج و امثالی کبی و بری مکانیدر استقبال القبله و کنائس مصوره و مواضع نجسه و امثالنده اجتناب صلوتک وجوبی کبی پس وضونک شطر ایمان اولدیغی صورت ایمان حسبیله در زیرا من وجه عمل و من وجه شطدر بوراده در که امام شافعی عمل اولماسنه ناظر اولوب نیت فرض و امام اعظم شرط اولدیغنه بناء نیت سنتدر دیمشدر الحاصل صورت ایمان اقرار و عملدن عبارت اولیجق وضوء عمل یابندن اولمغله نصف ایمان اولدی و بونکله مندفع اولدی شول تعارض که حدیثده کلور الصبر نصف الایمان زیرا صبرک نصف اولدیغی حقیقت ایمانه کوره در بوایسه وضونک صورت ایمانک نصفی اولدیغی منافی دکلدر و صوم انواع صبردن اولمغله ربع الایمان دنلمشدر بر وجه دخی بودر که ایماندن مقصود ماسوادن ادبار و انفصال و حقه

اقبال واتصالدر وضوء ایسه انفصاله دلالت ایدر صلوة اتصاله
دلالت ایتدوکی بورادندر که دیرلر خطوتان وقد وصلت و بعض اهل
ظاهر دیدیلر که ایمان شرکدن طهارت باطن و طهور نجسدن طهارت
ظاهردر و فیه نظر زیرا اگر مرادی وضوء معناسنه اولان طهارت
ایسه غسل اندن ابلغدر و بنه دیدیلر که ایمان کاملک نصفی نفسی اخلاق
ردیه‌دن تزکیه و نصف آخری فضائل ایله تحلیه‌در و فیه نظر زیرا
ایمان کاملک اعتباری بعض مذاهبه کوره‌در و بنه دیدیلر که معنای
شطریت بودر که اجر وضوء نصف اجر ایمان کبیدر که مضاعفدر و فیه
نظر زیرا مضاعفیه اعتبار اولنسه صوم جملیه غالبدر انکچون الصوم
لی وانا اجزی به دنلدی و بر دخی ایمان جمیع اعمالک صحتنه شرطدر
و وضوء دخی اعمالده داخلدر پس بلا ایمان وضوءیه اعتبار اولنمیحق وضوء
انک نصفی مرتبه‌سنه نوجهله بالغ اولور و بنه دیدیلر که بوراده
ایماندن مراد صلوتدر کما قال الله تعالی وما کان الله لیضیع ایمانکم ای صلوتکم
چونکه صحت صلوة استجماع شرائط و ارکانیله‌در پس اقوای شرائط اولان
طهارت شطر کبی قلندی شطر ایسه نصف حقیقی اولمق لازم کلمز و فیه
نظر زیرا آیت مذکوره‌ده ایمانک صلوة معناسنه کلدوکی
مختلف فیه‌در و سائر اقوال ضعیفه دخی بونلره قیاس اولنه والله

والحمد لله تملأ المیزان الحمد لله فاتحه اوقومق
دکلدر نتکیم بعضیلر زعم ایتدیلر بلکه الحمد لله قولیدر یعنی حق تعالی‌یی وصف
ثبوتی ایله مدح و ثنادر نتکیم کلسه کرکدر میزان آلت وزندر یعنی ترازو
دکه انکله برنسنه‌نک مقداری معلوم اولور قال الله تعالی والوزن
یومئذ الحق مرویدر که حضرت داود علیه السلام میزانی صورت اصلیه‌سی
اوزره مشاهده مراد ایتدکده اول وجهله عرض اولنمیحق کمال سعت
و عظم و هیبتی کوروب مغشی علیه اولدی زیرا هر بر کفه‌سی یالکز سبع
طباقه واسع ایدی و میزان کلی کرچه بردر ولکن ونضع الموازین القسط
لیوم القیمة موجبنجه هر کسک حالنه کوره میزان مخصوصی واردر که
اعمال ظاهره‌سی میزان محسوس و احوال باطنه‌سی میزان معنوی ایله
وزن اولنور زیرا نشأهٔ آخره حشر جسمانی و روحانی‌یی جامعدر و بو سببدن
لواء الحمدی امر معنوی اولمغه حمل ایدن خطا ایتدی زیرا لواء صوری
اولمغه دخی مانع یوقدر نظر ایله که عالم دنیا معقول و مخیل و محسوس
جمله‌سنی جامعدر عالم آخرت دخی بویله‌در زیرا روح و جسد بری
برینی مستلزمدر یعنی روح جسددن مفارقتدن صکره انکله الفتی
سببیله بنه انی مستدعیدر زیرا نهایت بدایت صورتیله ظاهردر
وزن اولنان اعمالدر زیرا اعمال کرچه اعراضدر رفاما تجسد ایدر

آرواح کبی ویاخود موزون اولان دفاتر اعمالدر نتکیم حدیث سجلاتده
اکا دالدر یعنی آخرتده بر کمسه نك طقسان طقوز عدد سجل معصیتی
کله که هر بری مد البصردر میزانه وضع اولنه بعده کوره لر که سماتدن
بری اوجوب بر بطاقه یعنی پرمق قدر کاغد پاره کلور که ایچنده کلمهٔ
توحید یازلمشدر وسجلات مقابله سنده اولان کفیه وضع اولنوب
جمله سی اوزرینه آغر کله وقائلنك نجاتنه سبب اوله وبعضیلرینك
میزانی اعمالی ایله پر اولوب بر تحمیده صیغاجق قدر محل خالی قالدقده
اوراسی بر تحمیده ایله پر قلنوب میزانی طوله واچق یر قالمیه قال تعالی
وآخر دعواهم ان الحمد لله رب العالمین الحاصل مقصود میزان نظریدر
زیرا انواع ثناء حق سلب واثباته منحصردر پس تنزیهات نفی اقتضا ایدر
بو جهتدن امور وجودیه دکلدر که بر نسنه یی طولدوره صفات ثبوتیه
ایسه بویله دکلدر بلکه حمد وصف ثبوتی ایله ثنادر انکچون میزان عقلی یی
پر ایدر وصفات ثبوتیه ایله تعریف الهی وبرهان الکله تمام اولور
ومیزان عقلی خالی بو اولیحق میزان حسی دخی اکا قیاس اولنه ٥

وَسُبْحَانَ اللّٰهِ وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ تَمْلَآنِ ٥ تاء تأنیث
ایله باعتبار الجمله وتذکیرله علی ارادة الذکرین او النوعین
ایکسی دخی مرویدر سبحان الله وقول الحمد لله مقصد در تنزه وتعدد

معناسنه بو رادده مراد سبحان الله وقول الحمد لله در ٥

اَوْ تَمْلَأُ مَا بَیْنَ السَّمٰوَاتِ وَالْاَرْضِ ٥ راوی دن
شکدر که ابو مالك الاشعری در رضی الله عنه بو رادده افراد فعل
مجموع اعتباریله در زیرا پر ایدن مجموعیدر یوخسه علی حدة هر بری
دکلدر نتکیم سوق کلامدن مفهومدر وسری بودر که کلمتان مذکورتان
کمال ثنایی وصفات ذاتیه وفعلیه یی مشتملدر که بو صفاتك آثاری
سموات وارض وما بینهماده ظاهردر زیرا سموات وارض وما بینهماده
بر شبر یر یوقدر که اوراده آرواحدن بر روح ویا اجساددن بر جسد
اولمیه جمیع اشیا ایسه وان من شیء الا یسبح بحمده موجبنجه تنزیه
ذاتی وتحمید صفاتی یه مشغوللردر پس عالم تجلیات مختلفهٔ مسبحات
وحامدات ایله مشحوندر قال تعالی قل کل یعمل علی شاکلته فافهم جدا ولعرف
قطعا ٥ وبعض اهل ظاهر معنای کلام نبوی ده دیدیلر که سبحان الله
والحمد لله کلمه لرینك ثوابی ما بین السماء والارضی طولدرردی اکر
جسم تقدیر اولنسه ایدی انتهی یعنی مقصود عظم شان وجزالت
اجر وثوابی بیاندر اکر خلوصه مقارن ایسه پس بو تقریر اصحاب شرائعه
کوره اولور زیرا مطمح نظرلری ثواب ونعیم جنتدر واولکی ارباب حقائقه
نسبتله در که تسبیح وتحمید اشیا اشیدلر ویا باسمادن حضرت مسماء

دخول ایدرلر ذوق روحانی وشهود سریّه نائل اولورلر فیا ایها السالک
کم من فرق بین هؤلاء واولئک واین الجن من الملائکة
والصلوة نور یعنی نماز قبرده وظلمات قیامتده
صاحبنه قائد ونور اولور قال تعالی نورهم یسعی بین ایدیهم وبایمانهم
ویاخود صلوة نوردر که ظلمات هواده انکله استضاءت اولنور
قال تعالی ان الصلوة تنهی عن الفحشاء والمنکر وصلوة اوزرینه اطلاق
نور تشبیهده مبالغه طریقیله درکه اصلی ذاتها کالنوردر ویاخود
ذات نوردیمکدر هکذا قال اهل الظاهر وارباب حقیقت دیمشلردر که
صلوة مصلی یه سبب انعکاس نوردر زیرا نور الانواره وسیله
محاذات در یعنی مصلی مناجی ومتوجه حقدر وحدیثده کلوردر ان العبد
اذا قام یصلی فان الله ینصب له وجهه تلقاء والله تعالی ایسه نور
وحقیقت عبد ظلمانیه در ذات ظلمانیه ایسه ذات نیره یه محاذات
صحیحه ایله مواجهه ومقابله ایلسه انوار ذات نیره دن اکتساب
نور ایدر نتکیم قمر که کندی ذاتنده جسم اسود مظلم کثیف در لکن صفات
ومقابله سی حسبیله شمسدن اقتباس نور ایلر ومحاذات ومقابله ده
قرباً وبعداً حاصل اولان تفاوت سبیله اکتساب نوری دخی تفاوت
قبول ایدر بورادندر که حظوظ اهل صلوة تفاوت اوزرینه در
بونده

وبوندن وجعلت قرة عینی فی الصلوة ودخی انی اراکم من وراء
ظهری مثل ما انظر بین یدی ودخی الله نور السموات والارض ودخی
وله الکبریاء فی السموات والارض وهو العزیز الحکیم اسراری ظاهر
اولدی بعده ذا نور ایکیدر بری نوردر اندرکه نور شعشعانی در نور
شمس کبی که اختطاف ابصار ایلر وبو مرتبه نک تجلیسی برقی اولور که
آنیدر زیرا ایکی آنده مستمر اولمغه وجودک تحملی یوقدر والا طور
موسی کبی مندک اولمق لازم کلور وبری دخی غیر شعشعانیدر نور
قمر کبی که خطف ابصار وتفریق انظار اتمز تجلی ربوبیت کبی پس مصلی
نک مناجاتی حالت برزخیه ده اولمغه بقیه رسمی موجود ومتجلی مرتبه
صفاتیدر مشهود دراهل بقا که جمع وفرقی جمع اتمشلردر دائما حال الذی
بو وجهله مشاهده در که لذت نظری مشتملدر وبو معنی فهمکله دخول
ایدیسه سن دخی منزل قربه حلول ایده کور والله الهادی
والصدقة برهان صدقه صدقدندر کسرله شدت
معناسنه زیرا نفس انسان حب مال وشح اوزرینه مجبول اولدوغندن
انفاق اتمک اکا شدید کلور فرض اولان صدقه زکوة ونافله یه قرض
دیرلر اداء فرضله حد بخلدن خارج اولورو نافله ایله درجات
عالیه یه وصول بولورو زکاة اولور که مالنده زکوتدن غیری جمله

دخی حق ثابت اولور مثلا جیرانندن ویا اخوان مؤمنیندن بریخ
وعیالنی فقردن حد هلاکده کورسه انفاق ومواسات ایتمك اوزرینه
واجب اولور برهان رجحان وزنی اوزره اصلنده وضوح معناسنه‌در
انکچون حجت قاطعیه برهان دیرلر زیرا مدعایه دلالتده وضوحی واردر
الحاصل برهان اوکد الادله‌در که ابدی صدق اقتضا ایدر نتکیم بعض
دلالت واردر که ابدی کذب اقتضا ایدر وبعضی صدقه اقرب وبعضی
کذبه اقرب وبعضینك ایکسنده دخی دلالتی علی السواء‌در لیس ادله
بو نسبتدن خارج دکلدر بعد ذا بوراده صدقه ایله مراد مطلقدر نه برخنسه
بعضیلر ذاهب اولدیغی اوزره زکوة دکلدر زیرا تقیید خلاف ظاهردر
نیسه بیلمکدر که صدقه مطلقا متصدقك وجود آخرتی ومجازاتی جزمنه
برهاندر زیرا مال خواص طبیعیه ایله متصبغه اولان نفوسك
محبوبیدر بو جهتدن بذل ماله اقدام ایتمز مادام که ثمراتی ومقابله‌سنده
عوض بولاجغنی ویاخود ضرر متوقعدن سلامتنی اعتقاد ایتمیه نتکیم حدیثده
کلور صدقة السر تطفئ غضب الرب ودینه کلور اتقوا النار ولو بشق
تمرة وصدقه‌نك افضل زمانی انسان صحیح شحیح ایکن درکه امید حیات
وخشیت فقر ایده زیرا نفسك بو صورتده تسویلات وشیطانك
تزییناتی چوقدر وبر کمسه کندینك رزقنی غیره وغیرك رزقنی کندینه

کندینه تجاوز ایتمیه جکنه یقینی اولسه خرص وطمعدن خلاص اولور
وباب توکلده ثبات بولور ولوح تقدیره نظر قیلور وقلبنه اطمئنان
کلور وبذل وانفاقده انتقاص رزق اولمدیغنی بیلور

والصبر ضیاء صبر حبس النفس علی ما یکرهه معناسنه‌در
ضیاء ونور لغتده بردر وبعضیلر دیدیلر که ضیاء بحکم الوضع والاستعمال
اقوادر انکچون ضیاء الشمس ونور القمر دیرلر وعند الحکماء ضیاء ما بالذات
اولان نوردر بو سببدن نور القمر مستفاد من الشمس دیرلر وارباب
حقیقت عندنده فرق بودر که صبر حبس النفس عن الشکوی‌در بو ایسه
نفسه الم ویرر نسنه‌در آلام نفسانیه ایسه قوای طبیعیه‌نك
التهابنی سویندرر وتنویر باطنه سبب اولان قوای روحانیه‌یی تحریك
ایدر انکچون صبر ثمر ضیاء اولدی که نورله ظلمتك امتزاجیدر صلوة ایسه
بویله دکلدر بلکه سر محاذات سببیله نوردر وقمر نوردر دنلدی
زیرا ذات قمرده شمسله امتزاج ایده جك نسنه یوقدر که میانلرنده
ناتج اولان نسنیه ضیاء دینیله پس قمر نوردر وشمس ضیاء اولدی شول
جهتدن که شمس سراجه تشبیه اولندی سراج ایسه شجرهٔ مبارکه‌دن ممدوددر
که اندن جهات نفی اولنمشدر نتکیم کلور لا شرقیة ولا غربیة واول شجره
اسما وصفات متقابله‌یی جامعه اولان حضرت ذاتدر وصبرده اولان

تنوردخی قوای طبیعیه و قوی وصفات [illegible]
روحانیه میاننده واقع اولان امتزاجدن وغلبه ومغلوبیتدن متحصل
وناتجددر وبوندن میان تورات وقرآنده فرق ظاهر اولدی زیرا توراته
ضیا دنلدی شدائد ایله ممتزج اولدوغندن اوتوری وقرآنه نور دنلدی
شدائددن خالی اولوب شبهٔ مضلّه یی طرد اتدوکیچون اگرچه ضیا دخی
دنلدی ایچنده امور وحقائقی کشف ایدر آیات اولدوغیچون کل یوم هو فی شان
من یطع الرسول فقد اطاع الله وامثالی کبی وبو تقریردن فهم اولندیکه
کلّیه یه یاقوتهٔ حمراء دیدیلر زیرا نورتیی جسمه تعلق ظلمتیله ممتزجدر
عقل مفارق ایسه بویله دکلدر انکیچون اکا درّهٔ بیضاء دیدیلر وعقل اول
قلم ونفس کلّیه لوحدر که ایکسندن مرد وزن کبی نتایج کثیره ظهور ایتمشدر
فافهم جدا بعده ذا صبر بلاده اولور بلاء وجود المدر کسه صورت
اسباب نعیمده اولسون وشکر نعمتده اولور کرکسه صورت اسباب المده
اولسون بومعنادن الم ولذت وجدانه راجعدر پس شولکه مبدأ قهر ولطفه
واصلدر صورت المده لذت بولور انکیچون مقامی شکر اولور وشولکه اهل
برزخدر صورت لذتده المدن خالی اولماز بناءً علی هذا حالی شکر اولماز اکن
صبر اولور اشته بردقیق معنادر هان فهم ایده کوره واوصافنده فانی اولان
کورز زیرا امور نسبیه عدمیه در وعدمدن وجود حاصل اولماز بلکه وجود

وجود حقیقی یه نظر اتملودر فاعلم ذلک والقرآن حجة لک
او علیک قرآن برهان وزنی اوزره اصلنده مصدردر
قراءت معناسنه صکره کتاب محمدی یه علم کبی اولدی تورات موسی
وانجیل عیسی وزبور داود کبی علیه السلم قرآن دنلدی که قرء جمع معناسنه
در زیرا جمیع علومک ثمراتنی وجملهٔ کتبک حقائقنی جامعدر قال تعالی وتفصیل
کل شیء حجت صحت دعوایه شاهد اولان نسنه در که انکله احتجاج ایدن
کمسه خصمنه غالب اولور یعنی بر کسه قرآنه ایمان کتوروب کلام الله در
ومنزل من عند الله درو علمنی مظهردر دیسه زیرا احوال الخلقدن وانلره
اولان شؤن الهیه دن ترجمه دروکذلک اوامر ونواهی یه منقاد وآدابیله
تأدب واخلاقیله تخلق ایلسه وتأویلاته متعلق اولان مواضعنی علم الهی
یه رد ونظر قاصرنک نتیجه سی اولان تأویلی ترک اتسه بوصورتده قرآن
حجة له اولوب نجات بولور والا حجه علیه اولوب هلاک اولور
ردّ ایتمشلردر که قرآنی تلاوتله حفظ اتدوکی کبی عمل ایله دخی حفظ ایلیه
زیرا برشخص بر آیتی حفظ ایدوب صکره نسیان ایلسه یوم قیامتده
اشد عذابله معذب اولدیغی کبی بر آیتی حفظ ایدوب انکله عملی ترک اتسه
دخی حال بویله درو قرآندن کلمهٔ توحیدله ویا برغیری ذکرله ذاکر اولان
ویا انی استماع ایدن کمسه هم ذکر وهم قراءت نیت ایلیه تاکه ایکی جهله

مأمور اولمه‌ور بر کسه دنیاده بنفسه قرآئتدن خلقه قراءته ذاتی اولسه
حق انك لسانی ایله تالی اولوب قراءتده منتهی اولدیغی آیتك حکمی اولان
درجه‌یه نائل اوله و اگر جمیع آیاتی استیفا ایدرسه یعنی یعنی اخلاقیله متخلق
اولور اعلای درجاته مستولی اولور و وصف نبوی‌ده کلورکان خلقه
القرآن چونکه جناب نبوی اخلاق قرآنله تخلقده ذروهٔ علیایه صاعد
اولمشدر لاجرم اعلی الجنان اولان مقام وسیله انکا جایگاه اولمق اوزره
منصوصدر و بوندن فهم اولندی که مقام جمعه گوره اولان تلاوتله ٢٢٥
مقام فرقده اولان تلاوتك میاننده فرق واردر زیرا مقام جمعده
اولان تلاوتده مدلولات و اخبار و احکامی ملاحظه یوقدر بلکه
قرآنی من حیث ما هو کلام الله تلاوتدر زیرا حقله حاضر اولان کسه
عند الکون اولسه دخی انکا کون یوقدر کرك جنت و نار و کرك غیری
و مقام فرقده تلاوت بویله دکلدر بلکه الله تعالی‌نك مدح و ذم ایتدوکی
نعوت و صفاتی تدبر ایدوب ممدوحی اکتساب و مذمومی ترك لازمدر
زیرا نزول قرآن اکتساب و اجتناب ایچوندر و بو مقامدندر که جناب
رسالت صلی الله علیه و سلم موارد قرآنده سؤال مغفرت و جنت و استعاذه
نار ایدرلردی که الکلیت دیدکلری بودر زیرا ربوبیتله مکابره اولماز
بلکه مقام عبودیتی تحقیق لازمدر گرکسه اکمل الاکاملین اولسون و من دونه الی

الی خلافه فعلیه کلامه و حدیثده کلورکه قرآنك ظهر و بطن و حد
و مطلعی واردر ظهری نظمندن ذهنه سبق ایدن معانیدر و بطنی
مفهوم اوله لازم اولان لطائفدر و حدی عقول و فهومك غایت
ادراکیدر و مطلعی یعنی میمك ضمی و طانك تشدیدی و لامك فتحیله بونلرك
ماوراسنده علی سبیل الکشف حاصل اولان اسرار الهیه و اشارات
ربانیه‌در که اکابر اولیایه مخصوصدر که انکا نهایت یوقدر پس بوندن
ان فی القرآن لشغلا سری ظاهر اولدی زیرا هر کسك تلاوتی مقدار
فهم و کشفیدر و حدیثده کلور من فسر القرآن برأیه فقد کفر بوراده
رأی ایله تفسیر اودرکه نظمك محتملاتندن خارج اوله بر وجهله که لغتده
بولنمیه و اهل لسان یاننده بلنمیه و الا مقبولدر و تفسیر دیدی زیرا
کشفله اولان اسرار و نکاتده مزاحمه یوقدر مگرکه بالکلیه شرائع و
حقائقه مخالف اوله نتکیم بعض اهل کشف ضعیفدن صادر اولورده
کل الناس یغدو ؛ جمله استینافیه درکه سؤال
مقدره جواب ایدر یعنی بو تقریردن رشد و غی متبین و متمیز اولدی
پس بوندن صکره ناسك حالی نیجه‌در دیو سؤال و جواب ایدر و بو سؤالك
وقوعی قرآنده قد تبین الرشد من الغی قولندن صکره فمن یکفر بالطاغوت
قولندن فاء موقعنده‌در و بو تقریردن جمله‌نك ما قبلنه اتصالی ظاهر

اولدی لفظ کل اکلیلدن مأخوذدر که اکلیل جوانب رأسی محیط اولان
تاج اولدیغی کبی کل دخی بعض مواضعده احاطهٔ افراد و بعضنده احاطهٔ
اجزا ایچوندر بوراده کل فرد من افراد الناس دیمکدر وغد و نحو وزنی
اوزره وغد و تشدید له غلو کبی بکوردر یعنی اول نهارده کتمک و ایرکندن
برکاره قیام کوسترمکدر بوراده مراد سیر و سعی و حرکتدر

فبائع نفسه بعض نسخه‌ده اضافتله ضبط اولنمشدر
ای فهو بائع نفسه دیمکدر زیرا فاء جزائیه‌دن صکره مبتدا اکثریا حذف
اولنور و بعضیلر فایه تفصیلیه دردیدیکه بو اصحدر بیع اعطاء مثمن
واخذ ثمن در و شری اعطاء ثمن و اخذ مثمن در بوراده بیع اصلی اوزره
درنتکیم ان الله اشتری الخ آیتندن حقک مشتری و عبدک بائع اولدیغی
ظاهردر راستده طریق نجاتده اولان بائع و مشتری بونلردر و طریق
هلاکده مشتری شیطان و نفس و هوی و دنیا و ما سوادر و بعضیلر
دیدیلرکه بوراده بیع و شری ایثار مکاننه وضع اولنمشدر زیرا متبایعین
دن هر بری صاحبنک یدنده اولان نسنه‌یی کندی یدنده اولان
اوزرینه ایثار ایدر بو جهتدن انسان نفسی اوزرینه یا عقبایی بلکه مولایی
ایثار ایدر نجات بولور و یا دنیایی و هوایی اختیار ایدوب هلاک اولور

فمعتقها او موبقها فا سببیه و او تنویع و تقسیم ایچوندر

ایچوندر تقدیری فبائع نفسه للآخرة بل للمولی فمعتقها و منجیها من العذاب
والقطیعة بسببه و بائع نفسه للدنیا و لما سوی المولی فموبقها و مهلکها
بسببه اعتاق ازاد اتمکدر عتق کسرله حریتدر عتیق رقدن تخلیه
اولنان کسنه‌در یعنی اول بیع کبی اولان حسن معامله سببیله نجات
صوریه و معنویه بولور معتق اولان اسیر عذاب اسردن خلاص اولدیغی
کبی و ایباق اهلاککدر یعنی اول بیع کبی اولان سوء معامله سببیله هلاک
صوری و معنوی بولور و معذب اولور کرفتار اسر اولان اسیر کبی پس فمعتقها
مبتدا محذوفه خبر آخر و یا فبائعدن بدل اولور بوندن اخذ اولندیکه
مبایعه اصلنده معاوضهٔ مالیه‌در و معاهده‌یه مبایعه دیدکلری
بطریق التشبیه‌در وجهت شارعدن مبایعه وعد ثواب و جهت آخردن
التزام طاعتدر بعد ذا بو محل و لکل وجهة هو مولیها سرنی تفسیر کبی
در زیرا عالم وجودده هیچ بر کسنه ایچون وقفه یوقدر بلکه هر کس کندی
یغدودن مأخوذدر
ایچون تقدیر اولنان مرتبه غایتنه دک سیر اتمکده در یا مراتب نقص و شقاوتدن
و یا مراتب سعادتدن که کمالات نسبیه در ارباب برازخه کوره و یا کمال
حقیقیدر اصحاب اطلاقه کوره که انلر تجلی ذاتی ابدی‌یه مظهرلردر نتکیم
حدیثده کلور صنف من اهل الجنة لا یستتر الرب عنهم و لا یحتجب و دعاء
نبویده دخی کلور و اسألك لذة النظر الی وجهك الكريم ابدا دائما سرمدا

دون ضرار مضرة ولا فتنة مضلة يعنى بعد التجلى حجابدر وفتنه مضله
شبهه دركه علم وشهوده خلل ويا نقص ايجاب ايليه پس شول انسنه كه
انسان غايت مراتبه وارنجه سيرانى تحصيل ايدر قواى روحك
حاصلى ونتيجه زمان واحوال وصفات ونشأه سنده اولان تطورلرك
ثمره سيدر شويله كه اكر بو سعى وسيرده طائل اوزرنه اولوب يا بعض
درجات سعادتده كمال نسبى ويا اعلاى درجاتده كمال حقيقى يه منتهى
اولورسه نفسنى ورطات مهلكه وحبوس قيود امكانيه وحجب ظلمانيه دن
اعتقاد ايدوب علم محقق وخيرات ملايه بى منتج اولان عمل صالح ايله
منور اولمش اولور واكر محروم اولور نفسنى ايباق واهلاك وعمر وعملنى
اضاعت ايتمش اولوب خائب وخاسر قالور پس مغفرت وجنت ووصول
مولايه مسارعت وسير وسفر وحركت لازمدر تاكه غايت حميده حاصل اوله
والعاقبة للمتقين سرى ظهور ايده والله المعين لعباده اجمعين

الرابع والعشرون

يا عبادى

يا بعيد ايچوندر زيرا انسان اعلاى عليين قربدن اسفل سافلينه

بعده تنزل ايدوب حجب امكانيه وغواشى بشريه ايله محتجب اولمشدر
پس بعيد اولان عبددر زيرا حقك جميع اطوار حضراتيدر وعباده
اولان اضافت تشريف ايچوندر زيرا عظيم مضاف اولان دخى عظيمدر
وجمعيت عباد استغراق افراد ايچوندر وبوندا وخطاب اصالة انسه وتبعية
جنه در كه بو ايكسنده ثقلين ديرلر كه احكام وتكاليف الهيه ايله محكوم
ومكلفلردر ملائكه بو خطابدن خارجدر دائره ردين چقمش خيال ايلدى
زيرا اكرچه ملائكه دن صدور ذنب امور ممكنه دندر ولا يعصون الله
ما امرهم ديو مدح اولنمازلردى ولكن كمال نورانيت ولطافتلرندن
معصوملر وحد تكليفدن خارجلردر ايكون بحسب النشأه ثواب عملدن
مستغنيلردر وعبادتلرى ذاتيه در تكليفيه دكلدر وتكليفيه اولديغى
صورتده مأمورلردر فقط زيرا انشالرنده نهى اقتضا ايدر شهوت
ومنازعه نفسانيه يوقدر مكر كه ملائكه ارضيه اوله كه اهل ارضه متابعله
نهى اولنلر بعد ذا بو حديث شريف حديث قدسى ديرلر كه ابو ذر غفارى
رضى الله عنه روايت ايلمشدر ورسول الله دخى صلى الله عليه وسلم الله تعالى
دن حكايه قلمشدر يعنى الله تعالى يا الهامله ويا مناملة معناى حديثى اكا
القا ايتمش واو دخى كندى عبارتيله اخبار ايلمشدر پس حديث قدسى قرآندن
درجه ثانيه ده در زيرا قرآن نظما ومعنى منزلدر حديث قدسى معنى

منزلدر نقط وسائر احاديث نبويه درجهٔ ثالثه ده در و قرآن معجز
ومتواتر در وسائر احاديثده ايسه متواتر اولديغي صورتده اعجاز يوقدر
والا قرآنله برابر اولمق لازم كلور اكرچه بلاغتده سائر بلغا كلامندن
ابلغدر و احاديث الهيه شول اسرار وحيدركه ليلهٔ معراجده رسول الله
بدون توسط الملك القا اولنمشدر و شول خبركه رسول عليه السلام الله
انى جبرائيلدن وجبرائيل دخي ميكائيلدن وميكائيل دخي اسرافيلدن واسرافيل
دخي بالذات الله تعالى دن نقل وحكايه ايلر حقائق ولطائفه متعلق اولان
معاني در بسمله يي فاتحه يه وصل حديثي كبي وشول امر ونهيدركه كرسيه
تدلي ايدن ايكي قدمدر يا الكز جبرائيل وساطتيله نازلدر زيرا امر ونهي
انك مقامنده در و اكا مفوضدر و احاديث قدسيه يوزدن متجاوزدر
و بو حديث طويل ايلردندركه ابوذر حضرتلري اني نقل و تبليغ ايتدوكي وقتده
اعظاماً و اجلالاً ديزلري اوزرنه چوكوب تحديث ايدرلردي زيرا هم حضور
حقه وهم حضور رسوله دائردر فانهم جداً اني حرمت
الظلم على نفسي تحريم برنسنه يي حرام قلمقدركه حرام
شرعاً قولاً وفعلاً ممنوع ونص قاطعله معلوم اولان نسنه در ظلم برنسنه
يي موضعندن غيريه وضع وحقدن باطله تعديدركه جور ديرلر و غيرك
ملكنده تصرف وحدي تجاوزدر و نفس متشابهاتدندركه تأويله حاجت

حاجت يوقدر و سائر متشابهات كبي وعند الصوفيه بحر العماء ديرلر بين الحق
والخلق بر برزخ واردركه بو بحرده ممكن صفات الهيه ايله و واجب دخي
صفات كونيه ايله متصف اولور تعجب وضحك وفرح ومعيت وامثالي كبي
پس سنك ايچون صعود وحق ايچون نزول واردر بو معنادن كوكدركه
انك كمالني اكا و سنك صفات اصليه كي سكا رد ايده سن و بو مقامدن
بي خبر اولان الحاده دوشر و حق حقنده چوق خطا سوز سويلر و قرآنده
كلور و يحذركم الله نفسه يعني عقوبتندن سزي تحذير ايدر و يا ذاتني
طلبدن زيرا طلب بين الطالب والمطلوب نسبتدر و توحيد اسقاط
نسب و اضافتدر فاعلم ذلك وينه كلور تعلم ما في نفسي ولا اعلم ما في نفسك
يعني بنم ذاتمده اولان معلومات خفيه يه محيط سن زيرا سندن مفاضدر
اما بنم سنكله حالم بويله دكلدر زيرا بن محاط محيط دكل وحديثده
لا احصي ثناء عليك انت كما اثنيت على نفسك يعني ممكن واجبه واجب كبي
ثنايه قادر دكلدر بلكه ثناسي كندي حسبله در حق حسبله دكل و بعض
علمانك لفظ نفسي مشاكليه حمل ايتدوكي تأويلدن صوابه اقربدر و بوندن
الله تعالى نك كندي ذاتي اوزرنه ظلمي تحريمندن مقصود ساحهٔ عز و جلالني
اندن زياده تنزيه و تقديسدر شويله كه محرم نسنه نك وقوعي مشروع
اولمديغي كبي حقه بالنسبه ظلم دخي معقول دكلدر بو جهتدن نقص ثواب

وزیادهٔ عقاب وتعذیب بری وامثالی اندن صادر اولماز اکرچه جملهٔ عالم
مسخر ومملوکیدر ونفسی شئ نفیسدن اخذ ایدوب نفاست وشرفندن
اوتوری نفس دنلمشدر بو یوزدن حق اوزرینه اطلاقی درستدر دیمك
وهمدر زیرا ایهامدن خالی دکلدر واعیان اوزرینه منبسط اولان وجود
عامه نفس رحمانی دیدکلری حقك نفسی اولدوغی جهتدن تنفس تنفسدن دکلدر
بلکه نفس انسانی یه تشبیهاً درکه نفس انسانی ایله حروف وکلمات لفظیه
صورت بولدیغی کبی نفس رحمانی ایله دخی حروف وکلمات وجودیه حصوله
کلمش واسمایه تنفیس حاصل اولمشدر دیملکدر آیة وَجَعَلْتُهُ
بَیْنَكُمْ مُحَرَّمًا آیة بینکم قیدندن وجملهٔ آتیه دن
مفهوم درکه بوراده ظلمله مراد عبادك بری برینه اولان تعدیسی درکه
عدل وانصاف ومکارم اخلاقك خلافیدر اکرچه شرك ظلم عظیم وسائر
معاصی لازمه دخی بحسب المراتب ظلمدر وبونده اشارت واردرکه بر قومك
مقتداسی ابتدا بر خلقله متخلق ویا بر امرله عامل کرکدر تاکه اول قومك
تخلق وعملنه طریق اوله زیرا حق عدل اولدیغی جهتدن ابتدا کندی ظلمدن
تنزیه وتبرئه ایدوب بعده عباده دخی اول وجهله حکم اتدی نتکیم ان الله
وملائکته الآیة آیتنده اولا کندینك وملائکهٔ مقربینك تصلیه سندن
اخبار ایدوب ثانیاً مؤمنلره دخی امر ایدوب صلوا علیه بیوردی پس بو معنی

بو معنیدن حکیمك طریق لطیفندن عبادی کشفی ارشاددر تا دیمیه لرکه یا رب
سن وملائکهٔ مقربین تصلیه ایتمیجك بزه نیچون انکله امر ایدرسن وظلم
خصوصی دخی بویله در اشته حکیم اولان شریعت ارشادی بو وجهله ایجوردر
نظر ایله که اکر رسول الله صلی الله علیه وسلم غنا قبول ایدیدی فقرانك
اکثری صبر ایده میوب مرتد اولورلردی پس بو معنی اوائل اسلامده تألیف
قلوب ایچون دفع اولنان مال کبی اولدی وبو ستر ایچون صحابهٔ کرام رضی الله
عنهم غزالرده رسول الله ایله تترس ایدرلردی یعنی ترس وقلقان کبی
آنی اوکلرینه طوترلر وبیش قدم ایدینورلردی وانلك قفاسنده طوروب
جنك ایدرلردی وقرآنده کلورلا تتخذوا عدوی وعدوکم اولیاء یعنی
بکا وسزه دشمن اولنلری دوست اتخاذ اتمکوز پس بوراده عدوکم
ایله عدوی یی تعقیب ایلدی تاکه مخاطب اولنلر دمیه لرکه یا رب سکا
دشمن ایسه بزه دکل بناءً علی هذا انه سببدن بز انلرله موالاتی ترك ایده
رز زعم هذا لازم ایدی که عدو حق اولمق سنك انلره عدو اولدوغکه
کافی اوله زیرا دوستك دشمنه دوست اولمق مقتضای ایمان دکلدر
چونکه حق تعالی خلقده اولان ضعف حاله نظر اتدی قوللرم یا بکا اعدا
ایسه سزه دخی اعدادر دیو انلرك عداوتنی دخی کندی عداوتنه ضم اتدی
تاکه غیرت ایدوب اعدایی احباب اتخاذ اتمیه لر وبوندن فهم اولندی که

لسان عامه ده بنی صوقمین یلان بیك یشاسون دیدکلری اعتقاد
باطل و مذهب فاسد و قول کاسددر که جهل عظیمدن ناشیدر ۝
فلا تظالموا ۝ فتح تا، و تخفیف ظا ایله اصلنده لا تتظالموا در
و بعض حفاظ تشدید ایله دخی روایت ایلدی فاما اشهر اولان اولکیدر
بو راده تفاعل مشارکت ایچوندر تضارب زید و عمرو کبی یعنی بعضکز
بعضکزه ظلم ایتمکوز زیرا دنیاده تغییر نعم و اختلاله باعث و آخرتده احاطه
ظلماته سببدر و بونك مقابلی عدلدر که بری برلرینه انصافدر که دنیاده
انتظام و آخرتده منابر نور اوزره جلوسه وسیله در و بو مقامده درکه
دیمشلردر که دنیا کفرله خراب اولماز بلکه ظلمله ویران اولور زیرا کفر
لازم و ظلم متعدیدر که ضرری عامدر بو معنادندر که انوشروان مجوسی
ایکن عادل دنلدی زیرا موتندن صکره بر هفته تابوتی دور اولنوب هیچ
کمسه نك انك اوزرنده برجبه حقی بولنمدی ولدت فی زمن الملك
العادل حدیثی دخی اکا ناظردر زیرا اگرچه اهل حدیث انی تجریح ایتمشلردر
ولکن کشفا صحیحدر ۝ و ظلمده اعانت ظلمه و انلرله مماشات و معاملات
ودکون دخی داخلدر قال تعالی احشروا الذین ظلموا و ازواجهم ای قرناءهم
و ظالملرك لباسلرینی خیاطت ایدنلره ظالم و اویله خیاطلره خیط و ابره
بیع ایدنلره اعوان ظلمه دیمشلردر بعد ذا فلا تظالموا ده اولان مشارکت

مشارکت اختلاف تعیناته راجعدر ۝ و فی الحقیقه ظالمك ظلمی کندی نفسنه در
و کندی نفسنه ظلم ایتمك حقه اذیتدر و موذی حق تعالیه ملعوندر
و العیاذ بالله تعالی ۝ **یا عبادی** ۝ تکریر ندا زیاده
تشریف و مضمون آتی نك فخامتنه تنبیه و استماعنه تحریض ایچوندر
و اضافت اوچ نوعدر اولکیسی صفاتك موصوفنه اضافتیدر صفات
حقی کندینه اضافت کبی علم و قدرت و سمع و بصر و کلام و وجه و ید حق کبی
بو مقوله صفات حق ایله قائمدر که ذات حقدن منفصل دکلدر و غیر مخلوقدر
و ایکنجیسی اعیان منفصله نك اضافتیدر بیت الله و ناقة الله و عبد الله
و رسول الله و روح الله کبی که مخلوقك خالقنه اختیار و تشریف ایچون
اولان اضافتیدر که انکله مضاف غیریدن متمیز اولور و اوچنجیسی ربوبیت
حقه اولان اضافت عامه در جمیع موجودات کبی زیرا خلق و تربیه اقتضا
ایتدوکی جهتدن مخلوق و مربوب حق دیرلر انکچون رب العالمین دنلدی ۝

کلکم ضال الا من هدیته ۝

کل کلمه سی لفظا مفرد اولمغله ضالون دنلمدی بو راده ضلال ایله
مراد فی الحقیقه جهلدر کما قال تعالی اخرجکم من بطون امهاتکم لا تعلمون
شیئا و جاء فی الحدیث ان الله خلق الخلق فی ظلمة ثم رش علیهم من نوره
فمن اصابه اهتدی و من اخطاءه ضل ۝ یعنی الله تعالی خلقی ظلمت جهلده خلق

ایدوب صکره اوزرلرینه نور علم رش ایلدی پس هر کیمه اول نور علمدن اصابت
اندیسه معلوم حقیقی اولان حقه و شرائعنه مهتدی اولوب صراط مستقیم
مقید اوزرینه تمشی اتدی والا ضال اولدی اگرچه صراط مطلق اوزرینه یوریدی
فافهم جداً بونده علمك مزید شرفنه اشارت واردر انکیچون حیات اوزرینه
تقدیم اولنور زیرا علمله آیات و دلالات منصوبه یوزندن صانعه استدلال
حاصل اولور و امور حسیه یه رکون و شهواته میلدن نجات بولنور و حدیثنده
کلور کل مولود یولد علی الفطرة سؤال اولنورسه که بو ایکی حدیث میاننده
دفع تعارض نوجهله در زیرا حدیث اول ضلال اصلی و ثانی هدایت ذاتیه یه
رمز ایدر جواب بودر که فطرتدن مراد قابلیتدر اوزرینه خلقتده در و هر کسده
بو قابلیت علم و کمال واردر ولکن اسبابنه مباشرت یوزندن بالفعل
هدایت یوقدر پس ضال اصلی کبی اولمش اولورلر الحاصل فطرت اوزرینه
مجبول اولدقدنه صکره طباعده مرکوز اولان شهوات و اهمال نظر و عمل
اوزرینه ترك اولنسه لر ضال اولورلردی بو سببدن مهتدی اولان عنایت
و استعداد و اختیاردن مهتدی و ضال اولان دخی بونك خلافندن
ضال اولدی و بوندن ان الغلام الذی قتله الخضر طبع کافرا مفهومی
دخی مفهوم اولدی زیرا اول غلام مقتولده ایمانه قابلیت واریدی
فاما بالغ اولسه اول قابلیتی اضاعت اتسه گرك ایدی انکیچون بو مقوله

بو مقوله نك امری حقه مفوضدر زیرا جنته دخولی مختلف فیه در اگرچه قبل
التکلیف وفات اتمشدر فاما یوم قیامتده امتحان اولنورلر دیو اثر
واردر بو داسی مواد مخوفه دندر هر غلام عقیقه سنه مرهون اولدیغی
کبی اکثر ناس ایسه عقیقه ایله مقید دکلدر پس نابالغ وفات ایدن اولاد
نوجهله ابوینه شفاعت ایدرلر فاحفظه واعمل به و بعضیلر دیدیلر که حدیثده
مذکور اولان ضلال قبل البعثه اولان وصفدر بوندن ایسه ضلالت
اوزرینه مجبول اولمق لازم کلمز انتهی بالمعنی و بو معنای اوخشار رسولك حدیث
شریف که انصاره خطابا کلور الم تکونوا ضلالا فهداکم الله بی الم تکونوا
علی شفا حفرة من النار فانقذکم الله بی بو حدیثده بالسببیت ایچون
دریس فلانك سببیله و حرمت و حقیچون دمنك لا بأس در اگرچه بعض فقها
یا رب فلان حقیچون دیمکدن منع اتمشدر ولکن منعی ممنوعدر زیرا حدیثده
کلور اللهم بحق السائلین علیك و بو مقامك تفصیلی واردر محلنده
مبیندر اللهم بحرمة الانبیاء والاولیاء و بحق الاخیار والاصفیاء
اجعلنا من اهل الصفاء والوفاء لا من اهل الکدورة والجفاء

فَاسْتَهْدُونِی اَهْدِكُمْ استهداء طلب
هدایت ایتدر یعنی پس بندن طلب هدایت ایدیکوز تا که سزی بکا ایصال
ایدر هدایتله هدایت ایده یم بوندن مراد لسان استعدادك سؤالی

اوزرنه موقوف اولان طلبدرکه منتج هدایتدر زیرا ابد حالی ازل سرّی
اوزرنه جاریدر و بو مقولیه سعید و مهتدی دیرلر و هر کسده لسان
استعداددن بو طلب حاصل اولمدیغندن لاطلب ولا مطلوب مرتبه سنده
قالدی و بو مقولیه شقی و ضال دیرلر قال تعالی ولو شاء لهداکم اجمعین
وقال ولو شاء الله لجمعهم علی الهدی ای لکنه لم یشاء لانهم لم یشاؤا
ذلك بلسان الاستعداد ولا هدایة بغیر سؤال فان الله لا یجب علیه
شئ ولذا علق الهدایة بالاستهداء ونعم ما قالوا ان الله تعالی لا یمکن العبد
من الدعاء الا لاجابته بعد ذا مراتب هدایت کثیره درکه ابتداء مرتبه ایمانه
هدایتدرکه ایمان مبداء السعادتدر بعده مرتبه احسانه و احسانك
طبقاتنه هدایتدر و بو معنایه اشارت ایدوب قرآنده کلور ومن یؤمن
بالله یهد قلبه و ینه کلور والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا پس ایمان
هدایت عامه اوزرنه موقوف اولدیغی کبی هدایت خاصه دخی ایمان اوزرنه
موقوفدر بو جهتدن دیرلر که سیر الی الله منتهیدر زیرا مقامات محصوصه در
ولکن سیر فی الله نهایت یوقدر زیرا الله تعالی واسع علیمدر کل یوم هو فی شأن
غیر منقسمده عباد له هر آن معامله سی و تجلیات متنوعه سی واردر اشته
بو معنی دنیاده بی نهایت اولدیغی کبی آخرتده دخی بی نهایتدرکه ترقیات غایت
یوقدر انکچون کاملان اولیا بیوردیلر که اهل جنت اون بش بیک سنه مرورندن صکره

صکره مشرب ملائکیه داخل اولورلر زیرا عناصرك حکمی بالکلیه زوال
بولوب عالم لطافتده ملك کبی باشقه نورانیت ظهور ایتسه کرکدر اگرچه
نعیم جنت ایله تنعمی باقیدر ملائکه ده ایسه تنعم یوقدر زیرا اصل خلقتی
تنعمی و ثواب عملی مستدعی دکلدر بو جهتدن موتلری غشیان صورتنده اولسه
کرکدر زیرا روحله جسدك بری بریندن تمیزی یوقدر انس و جن ایسه
بویله دکلدر زیرا انس اصلنده عناصردن درکه خاك کثیفی غالبدر و جن
دخی ناردندر نارك ایسه نوردن فرقی واردر زیرا نار عناصردندر
و شدتله متصفدرکه اکا افراط دیرلر نور ایسه معتدلدر زیرا نور
ذات و نور صفاتدر صفات الهیه ایسه معتدله در بو معنادن
او توری الله تعالیه عاشق اطلاق اولنماز زیرا عشق افراط محبتدر
مگرکه بطریق المشاکله اطلاق اولنه ویا محبت شدیده یه محمول اوله
یا عبادی عبدك جمعیدر عبد انسان در حر اولسون
رقیق اولسون و حقیقت عبودیت و تسخیر معناسنه سائرلره اوزرنه
دخی اطلاق اولنور قال تعالی ان کل من فی السموات والارض الا آتی الرحمن
عبدا و عبودیت تواضعدر و تواضع خلاف ریاستدر پس حقیقت عبودیتله
قائم اولان کمسه ده سودای ریاست اولماز زیرا بر کشی هم رئیس و هم
مرؤس اولمق نیجه ممکن اولور و بورادە اوچ مرتبه واردرکه عبادت

وعبودیت وعبودتدرکه الهیت والوهیت والوهت مقابلیدرکه بری
افعال وبری صفات وبری ذاته ناظردر قال الله تعالی یا ایها الناس
اعبدوا ربکم بو آیتده وارد اولان امر اوج مرتبیه دخی شاملدر
بومعنادن هرکس مرتبه سنه کوره عابدذر واکمل اودرکه جمله مراتبی
احراز واحاطه ایلیه وخطاب تشریفه صالح اوله نتکیم ابو یزید بسطامی
قدس سره اللطیف بیورمشدرکه خلق یوم قیامتدن خوف ایدر ولکن
بن خوف اتمم زیرا حق تعالی بنی کندنه اضافت ایدوب برکره عبدی دیسه
بکا بسدر

کلکم جائع الا من اطعمته

جوع معده طعامدن خالی اولمقدن حیوانه حاصل اولان معنادر
اطعام طعام ویرمکدر یا بلا واسطه وبدون الاسباب المعتاده درکه
عالم قدرتدن اسم قدیرک تاثیری ایله متکون در من وسلوی ای موسوی
ومائدهٔ عیسویه وسائر فتوح سیارهٔ صحاری واشالی کبی ویا بالواسطه
وبالاسباب المعتاده درکه عالم حکمتدن اسم حکیمک توجهی ایله متحصلدر
صنائع وحرف یوزندن حاصل اولان ارزاق ویا غیری وجهله وجود
بولان معاش کبی ودیمشلردرکه الله تعالی جمله صنائعی حضرت آدم علیه السلام
تعلیم ایدوب اکر اولادک رزق استرلرسه بو اسباب یوزندن طلب اتسونلر
دیو بیورمشدر بو سببدن اکثر ارزاق بنی آدم کسبه منوط اولمشدر

وهرکس ازلده بحسب الاستعداد نه مقوله صنعته قابل ایسه عین
خارجیده دخی انی اختیار اتمشدر وشول کامل ناس که عالم قدرتده ید
طولالری وار در انلره بدل کسب توکل تام اعطا اولنمشدر پس انلرک
حرفتلری فقردر نتکیم حدیثده کلورد لکل احد حرفة ولی حرفتان الفقر والجهاد
فمن احبهما فقد احبنی ومن ابغضهما فقد ابغضنی دیو وارده بعض علما سؤال
ایدرکه الا من اطعمته والا من کسوته ده استثنانک معناسی ندرکه بالکلیه
هیچ برکسنه طعام وکسوه دن محروم دکلدر وجواب ویررکه طعام وکسوه دن
بسطی درکه هرکسک طعام ولباسی مبسوط وموسع بولنجه دکلدر بلکه
بعضیلرنه میسر اولمشدرکه والله یقبض ویبسط موجبنجه معاملهٔ الهیه در
انتهی بالبسط ولکن حقیقتی بودرکه جمله کزک جوعی بنم اطعامم ایله مندفع
وجمیعکزک عراسی بنم الباسمله زائلدر دیمکدر پس استثنا بو معنایه
راجعدر نتکیم مقتضای سوق کلام بودر ودخی بونده غذاء روحانی دخی
داخلدرکه علوم حقیقیه ومعارف الهیه وفیوض ربانیه در سؤال
اولنورسه که تقریر مذکور اوزره جمله خلق غذاء روحانی ایله مرزوق
ومتغذی اولمق لازم کلور جواب بودرکه فیوضات الهیه نیز هر ماده ده
خصوصی عمومنه تطبیق اقتضا اتمز بلکه جمله سی رزق صوری ایله مرزوق
وبعضیسی رزق معنوی ایله دخی مرزوق اولمق کافیدر وبر دخی بودرکه

ولئن سألتهم من خلق السموات والارض ليقولن الله موجبنجه بنی معرفت
آدم اولماز و بر دخی خصوص معرفت هر کسده بالقوه ایداع اولنمشدر
ولکن فعله خارج اولمسی استعداده ناظردر نتکیم کلام آتیده اکا اشارت
واردر فانهم اطعمك الله

فاستطعمونی اطعمکم

استطعام طلب طعامدر و قوله علیه الصلوة والسلام اذا استطعمکم
الامام فاطعموه ای اذا استفتحکم الامام عند الارتتاج فافتحوا علیه
ولقنوه بعد ذا استطعامله امر اتدی زیرا سؤال رزق فقر ذاتینك
حکمیدر پس حقدن سؤالی ترکده و وساطت اسبابله طلب رزق اتمکده
ابطال حکمت واردر نتکیم استطعامی ذاتنه اضافتده دوراب ابایکی فقرایی
تادیب فهم اولنور زیرا باب الله طوردرکن سؤال عن الغیر جهالتدر نتکیم
قرآنده کلور یا ایها الناس انتم الفقراء الی الله ای لا الی الغیر مکر که سر
سؤاله واقف اوله اهل مشاهده کبی نتکیم بالاده تفصیلی مرور اتدی
و بو احتیاجك فی الحقیقه اصلی شیئك کندی نفسنه احتیاجیدر
ولکن ظاهر حالده بعض تعیناتك بعضنه احتیاجیدر که سؤال و سائل
و مسئول عنهی تصحیح ایدن بو نسبتدر پس بو معنی عالم فنا و جمعده اولان
حالی منافی دکلدر زیرا بو عالمده نسبت اضافت ساقطه در و کبار اولیادن
واسطی نك قدس سره الفقیر لا یحتاج الی الله دیدوکی فی الحقیقه بو مقامده

بو مقامده اولان نسبتی رفعدر و الا جمیع اشیا کندی ذاتنده حقه
مفتقردر و ارباب حقائق دیمشلردر که الله تعالی اسباب عادیه یی وسائط
خلق اتمشدر تاکه موحد و مشرکی امتحان و تمییز ایده پس فعلی وسائطه
نسبت ایدن مؤمن وسائط و کافر بالله در زیرا شرع و عقل دلالت ایدر که
لا فاعل الا الله اکرچه افعالی خلقا یعنی بحکم الایجاد والابداع حقه
و کسبا یعنی بحکم التوجه والکسب خلقه اضافت ایدرلر ولکن اکر قلبی وسائطه
رکون ایلیوب عند الاسباب مطمئن و عند الفقدان مضطرب اولورسه
شرك خفی اهلی اولمش اولور و اکر وجدان و فقدانده الله تعالی دن غیریه
سکون اتمزسه مؤمن بالله در مطلقا و فعلی ظاهرده سببیه نسبت
اتدوکی ادب شرع ایله تأدب ندر و الا مؤثر الله تعالی اولدوغنی بلور و
فی الحقیقه واسطه و سبب نظرندن ساقطدر زیرا واسطه مظهردر
مراد ایسه ظاهره نظردر کرك مظهرده و کر مطلق بونك ظاهر اولدیکی
فی المثل الله دین محروم اولماز ماسوا ایله مقید اولان ایسه مرزوق
اولسه ده برکت بولماز ولا حول ولا قوة الا بالله ولا یکون الا ما اراد الله

یا عبادی کلکم عار الا من کسوته

عاری نك جمعی عراة و عریانك جمعی عریانون کلور و عری فتح ایله فتحی و ذری
اوزره خلاف اللباس در و کسوته نفس متکلم وحده در آلبسته معناسنه

یقال کساه یکسوه اَلبسه کسوة بالفتح ای الباسًا بالفارسیه جامه
بپوشانیدن واکتسی لبس دیمکدرکه لازمدر یعنی جمله کز لباسدن عاریدرالا
بنم جانه کیدردیکم ملبوسدر یعنی جمیعکزه لباسی بن الباس اتدم شویله
اکر بنم الباسم اولمیایدی عریان قالوردیکز نامعلوم اولاکه ابتدا خلعت
آدمیه وجود بعده وجود اوزرنه عارض اولان طرنقدن لباسدرکه جنته
ایکن الباس اولنمشدر بعده دنیاده صنائع یوزندن نسجله وغیری وجهله
تعلیم اولنان لباسلردرکرك لباس زینت اولسون وکرك اولموسون وطعامده
غداء معنوی یه اشارت اولدیغی کبی لباسده دخی لباس تقوایه رمزوردر
وَلباس اسما لباس تقوادة داخلدر زیرا اسما تقوای حقیقی اولمد نجه ٤٠
قلب انسان لباس اسما واخلاقله تلبس وتخلق اتمز ولباس فی الحقیقه
ایکیدربری لباس شریعتدرکه دثاردر وبری قمیص صدیقیتدرکه
شعاردر وقمیص صدیقیت قمیص مرید ریعنی نفس مطمئنه نك لباسیدرکه
صدیقیتك فوقنده مقام قرب وانك فوقنده مقام نبوتدر وبونك
فوقنده رسالتدر نظر ایله که انسانك شعار ودثاری اولمسه بدنی
حر وبرددن محفوظ اولماز لباس شریعت وحقیقت دخی بویله درکه
بو ایکی وجهله دینی الحاد وجهالتدن مصون اولور وعریان کمسه یی
دیوانه در دیو تیمارخانه ده حبس در زنجیر اندکلری کبی لباس شریعتدن
عریانی دخی سجن الله اولان جهنمده مغلول ومعذب ولباس
حقیقتدن مجردی محبس بعد وقطیعتده مقید ومذبذب ایدرلر
ایدی خذوا زینتکم و فقیجه مطلقا زینت وجودلارندر فاعرف

فَاسْتَكْسُونِي أَكْسُكُمْ

استکسا طلب کسوه در اکس فتح همزه وضم سینله اصلنده اکسو دکه
فعل مضارع نفس متکلم وحده در جزم ایچون واوساقطدر یعنی بندن
کسوه طلب ایدیکوز تاکه سزه کسوه اعطا ایده یم الحاصل هدایت که
امر معنویدر بندن طلب اتدوکوکز کبی امر حسی اولان غدا ولباسی دخی
بندن طلب ایدیکوزکه اولکسی اسم باطنه ومابعدی اسم ظاهره اثردر
وکذلك اولکسی اسم هادی نك اثارندن وایکنجی اسم قیومك ثمراتندن
واوچنجی اسم ستارك نتائجندندر وکسوه ده کسوه ارباب طرق
حقه دخی من طریق الاشارة داخلدرکویادیمك اولورکه اکر استعدادکز
وار ایسه طریق حقه دخول الله بندن کسوه درویشانی طلب ایدوکز تاج
وخرقه وسائر نشان تصوف کبی زیرا بو لباسلر فی الحقیقه هرکسه سزا
دکلدر بلکه حصائص خاصه دندرکه توفیق خاص الهینك اماراتندندر
زیرا الباس عوام کبی لباس سرسری دکلدر بلکه هر بری اسرار واسماء
الهیه دن برسر سری یه علامتدر اکرچه ارباب انکار عندنده مطعوندر

ولکن انلر طاعون انکاردن هلاك اولمدیله اهل نجاتك حالدن
بیهوده ظن ایدرلر کلا بل ران علی قلوبهم ما کانوا یکسبون تأمل
ایله که حضرت صدیق رضی الله عنه جمیع ملائکه اکا تشبها اول صورتده
کردیلر وانك هیئتی اوزرینه تجرد خرقه سنده کوروندیلر اشته درویشلر
خرقه سنه ملائکهٔ کرام تشبه ایدرلر فاما اهل دنیا واهل انکار لباس
صورتنه دخول اتدکلری یوقدر پس بر نسنیه که ملائکه رغبت
ایده عند الله لباس مقبول وامر مرضیدر که او معنی فی الحقیقه
صاحبنه داد الهیدر انکچون خرقهٔ طریقت درویشلرك مابه الافتخاریدر
ملوکك خلعت زینت سبب فخرلری اولدیغی وبو معنایه دلالت ایدر
شول اثر که کلوبهم ملوك تحت الاطمار یعنی کرچه درویشلر پلاس
التنده در ولکن ملوك معنویه در که اول پلاس انلرك سلطنتلرینه
منافی دکلدر زیرا الله تعالی ظواهره نظر اتمز بلکه بواطنه نظر ایدر پس
هر قنده که نیت واخلاص اوله کمال انسان انده در

یا عبادی انکم تخطئون

ضم تا ایله اخطادندر تکیم مقتضای رسم خط بوددر زیرا اکر فتحله
اولایدی تکیم بعض روایتده کلمشدر رسم خط تخطاون کرك
ایدی که خطادندر والف فتحهٔ طانی بیان ایچوندر خطاده کبی انکچون

انکچون ایکسی دخی قصر اولنور سؤال اولنور ایسه که خاطئ عمدا فاعل
خطا ومخطئ بلا عمد فاعل خطا ایسه نصل مرفوعدر زیرا بغیر قصد
درجواب بودرکه ربنا لا تؤاخذنا ان نسینا او اخطأنا آیتنده
اخطا صورتنده دخی عقلا جواز مؤاخذه یه اشارت واردر زیرا
انساندن بعض تفریط وعدم مبالات صادر اولور که مؤاخذه یه
مؤدیدر مثلا بر کمسه ثوبنده اولان نجاستك تطهیرنی تاخیر
ونسیان ایدوب اول حالله نماز قلسه ازاله سنه مبادرتی ترکله
تقصیر اتمش اولور انکچون حال صومده مضمضه وصوده احتیاط
ونسیان صومه مؤدی اولور امور دن پرهیز لازمدر رود خشلر دکه
تخطی اودرکه عبد حدنی تجاوز ایدوب محلنك غیرینه خطوه ووضع
قدم ایلیه ارض مغصوبه یه مشی کبی پس عبد سیدنك امر اتدوکی محلك
غیرینه تخطی وتجاوز ایلسه مخطئ واول غفلته خطیئه دیرلر وقرآن
وحدیثده خاطئ ومخطئ محلنه کوره مستعملدر مثلا رفع عن امتی
الخطأ والنسیان اراده ده اصابت وفعلده خطایه کوره در اللهم
اغفر لی خطائی وعمدی وکذلك من اجتهد فاخطأ فله اجر بو قبیلدندر
پس خطا اودرکه بر کمسه صیده رمی ایدوب انسانه اصابت ایده که
اراده ده اصابت وفعلده خطا اتمش اولور واکر انسانه رمی ایدوب

صیده اصابت ایلسه ارادتده خطا و فعلده اصابت اتمش اولور ولکن
قصدنده مذموم و فعلنده غیر محمود در زیرا فعلی بغیر قصد در
وقال تعالی ومن یکسب خطیئة او اثما بورا ده خطیئه فعلنه قصد اولنمیان
نسنه در و یغفر لکم خطایاکم قصد له اولان کناهلردر لاياكله
الا الخاطئون کبی ودیمشلردر که مخطئ کلام وامر و شاننده زلة و هفوة
کوره و خاطئ دیننده ضلالته کوره در که بونک اشتقاقی خطی
یخطادن در علم یعلم کبی الحاصل خطیئه اصلنده خطایه مقارن
اولان در ولکن عمدده دخی مستعملدر و اخطا بغیر عمدده شایعدر
ولکن مطلق کناهده دخی جاری در پس حدیث مذکورده تخطئون
تذنبون معناسنه محمول اولمق واضحدر و ذنبک خطا ایله تعبیرده
نکته بودر که مؤمن اولان کمسه کناهی خطا ایله ایشلر یوخسه قصد له
اتمز زیرا قصد له کناه اتمک مقابله قهار و جبار در بو سببدن بعض
اکابر اولیا بیورمشلردر که قصد له ترک اولنان نمازلر ایچون قضا
یوقدر بلکه قضا خطا و نسیان و بعض ضروراتله ترک اولنان صلوات
کوره در زیرا عمدده انکار معناسی واردر که تشدید عقوبته باعثدر
کویا عمد له ترکی دائره دن خارج کبی اولدی فاعرف فانه من مزالق
الاقدام بالليل والنهار باظرفیت ایچوندر

فی معناسنه کتب معتبره ده لیلک اشتقاقنه تعرض اولنمامشدر
نهاره تعرض اولندیغی کبی زیرا انهر حرکت ایله سعتدر و نهر سکون هائله
مجری الماء الفایض در پس نهار ضوء منتشر اولدیغی وقتدر که طلوع
فجر صادقدن و یا شمسدن غروب شمسه دکدر و لیل غروب شمسدن
طلوع فجر صادقه و یا طلوع شمسه دکدر و شمول ضوء که طلوع فجر له
طلوع شمس میاننده در انک حقنده اختلاف اولنمشدر و اصح بودر که
شمسک مطلعه قربندن ناشی تحت الارضدن عکس شعاعیدر نعد
المغرب شفق انک عکس شعاعی اولدیغی کبی انکچون مستحب اولان حمرتدن
صکره اولان بیاضک غیوبتنه دک عشایی تأخیر اتمکدر بورادہ لیل
و نهاردن مراد یکرمی درت ساعتدر که طلوع و غروب شمس حسبیله
نور و ظلمته تقسیم اولنمشدر و انسانک بو ساعاتده خوابدن غیری
وقتده یا اعتقادی و یا عزیمتی و یا عملی معصیتدن خالی دکلدر انکچون
اخطاء مجموع لیل و نهار له تقیید اولندی تا که تزکیهٔ نفس ایله هیاکل
علویه یه متصل اوله و قرآنده کلور و من آیاته منامکم باللیل والنهار
یعنی منام غفلت و سوء حال ایله اشارتدر که عوالم ناسه کوره لیل و نهار له
تقیید اولنمشدر نتکیم حدیثده کلور الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا
یعنی انسانک اکثری منام حالنده کبی غفلتده در کرکسه صورتده

متيقظ اولسون ولیل اکر حدیثده و اکر آیتده نهار اوزرینه تقدیم
اولندی زیرا ظلمت اصل و نور فرعدر شول جهتدنکه نهارك حدوثی
شمسك طلوعیله در وجود شمس ایسه حادثدر پس نور شمس ظلمت لیله
غلبه ایله نهار دنلدی ولیل نور شمسله مستور قالوب ظاهری نهار و باطنی
لیل اولدی بورادندرکه صوفیه قدس الله اسرارهم لیل ذات و نهار صفات
دیرلر زیرا مقتضای ذات خفا و مقتضای صفات ظهوردر و بو امت
مرحومه مظهر اسم ستار و غفار اولوب کیجه لری کبی کوندزلرینك
دخی ذنوب و هیئات ظلمانیه لری مستور اولدی بنی اسرائیلك ایسه جرائم
شنیعه لری طاق بابلری اوزرینه منقوش اولوب دونك بروزنده
آینده و رونده نك اطلاعی حسبیله مفتضح اولورلردی و لیل و نهار
تجلی و استتاره اشارتدر نتکیم دیمشلردر مشاهدة الابرار بین
التجلی والاستتار یعنی بونك مشاهده سنده ایسه استتار یوقدر
صنف من اهل الجنة لا یستتر الرب عنهم ولا یحتجب اکا اشارت و رسول
الله صلی الله علیه وسلم ظلمت لیلده نهارده کی کبی دوئیتی اکا رمزدر
فاعلم ذلك **وانا اغفر الذنوب جمیعا**
لفظ جمیعا ذنوبدن لفظا حال و معنی تأکیددر و جمیعك افرادی
فعیل بمعنی المفعول اولدوغندندر و ذنوب ذنبك جمعیدر معنای

معنای تأخری مشتمل اولمغله ذنب دنلدی یعنی ذنب حرکت ایله
حیوان قویروغیدر و دابه نك راسدن ذنبی نیجه ایسه ذنب و اثم
دخی متأخردر ذکر امر عارضدر ایچون سبقت رحمتی غضبی وارد اولدی
زیرا تعلق غضب عارض اولیجق متعلقی اولان ذنب دخی بویله در
پس ذنب اسم آخرك احکامندندر و بوراده ذنوب صغائر و کبائره
شاملدر قال تعالی ان الله یغفر الذنوب جمیعا اکرچه عمومندن شرك
مستثنادر زیرا قرآنده کلور ان الله لا یغفر ان یشرك به و عاصی دخی
مشیئتله مقیددر قال تعالی و یغفر ما دون ذلك لمن یشاء زیرا مطلق
مقیده محمولدر بعده بوراده وانا اغفر جمله استینافیه در حالیه
دکلدر زیرا جمله آتیه انك اوزرینه مبتنی اولمغله انسب و لان ابتداء اخباره
حمل اتمك در پس انا تقویت حکم ایچوندر الصوم لی وانا اجزی به کبی
و یا تخصیص ایچوندر زیرا مغفرت شرعیه الله تعالی یه مخصوصدر
نتکیم فانه لا یغفر الذنوب الا انت و کذلك و من یغفر الذنوب الا الله اکا دالدر
فاستغفرونی اغفر لکم
تقدیری فاستغفرونی لذنوبکم اغفر لکم ذنوبکم دیمکدر و لکن مقدم
ذنوب مذکور اولمغله بوراده ذکره حاجت قالمدی یعنی بندن مغفرت
ذنوب طلب ایدیکوز خصوصا اسحارده سماء دنیایه نزولم وقتنده و ایام

ولیالی مباركه ده و اماكن متبركه ده تاكه مغفرت و عفو ذنوب ایده یم
و مغفرت و عفوك فرقی بالاده در و مغفرت استغفاره منوط
قلندی یعنی توبه یه تحریض و شان استغفاره اهتمامدندر و الا بلا توبه
دخی مغفور اولمق مشیته مفوضدر و بوندن مفهومدر كه انسانك صدور
ذنب مقدر و مقرردر زیرا مقتضای نشأه سی جمعیتدر و اسماء الهیه
ده غفور و غفار وجود ذنبی مستلزمدر بو جهتدن حدیثده كلدی كه
لو لم تذنبوا و تستغفروا لذهب الله بكم وجاء بقوم غیركم فیذنبون
فیستغفرون فیغفر لهم و لكن استغفارك برهانی بودر كه افساد
اتدوكی اموری اصلاح ایلیه كه اكا انابت دیرلر زیرا حققه رجوع ایتمك
یالكز قول لسان ایله اولماز بلكه اعتقاد و عمل و تدارك مافات ایله اولور
بو معنادندر كه رابعه عدویه رحمها الله تعالی دیمشدر كه استغفارنا
هذا یحتاج الی استغفار یعنی استغفارك شروطی اولمیجق او دخی
بر باشقه معصیت اولوب استغفار آخره محتاج اولور بعد ذا
مذنبا طلاقی ذنبك انكله قیای حالنه كوره در زیرا التائب من الذنب
كمن لا ذنب له و نقیضه مذنب تائب ایله غیر مذنب حكمده برابردر
اگرچه مشتبه به وجه شبهده مشبهدن اقوادر بو جهتدن بعض علما
دیدیلر كه من لا ذنب له اولان مذنب تائبدن مرتبه ده اعلادر ثوب

ثوب طاهر و مطهر كبی بو سببدن وضوده ذراعی ید آخرانك بللی
ایله مسح و بعده ماء جدید له غسلدن منع اولندی زیرا تنجیس
ثم التطهیرك معناسی یوقدر یعنی ماء مستعملك عدم طهارتنه كوره
نتكیم بعض مجتهدین ذاهب اولمشدر فاما بو معنی لو لم تذنبوا الخ حدیثنه
كوره معكوس كبی كورنور تأمل ایله كه كرچه رسول الله صلی الله علیه
وسلم حضرت یحیایی علیه السلام ذنب اتمدی و بلكه هم ذنب بیله اتمدی
دیو مدح و اخبار ایلدی مع هذا كندی یحیادن افضل ایكن قرآنده حقنده
كلور عفا الله عنك و ینه كلور لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك و ما تأخر
پس صدور ذنب معصومدن مفضول و متأخر اولمق اقتضا اتمدی
نتكیم ملائكه لا یعصون الله ما امرهم نشانیله معلمدر انسان كلا لما یقض
ما امره كلامیله معاتب ایكن ینه فضلده انلردن برتردر و الحمد لله تعالی
سؤال اولنورسه كه طلب مغفرت ذنب اوزرینه مترتب اولمیجق مغفرت
ذنب لازم اولدی و لكن و سارعوا الی مغفرة من ربكم موجبنجه ابتدا
مغفرت و طلب عفوه مسارعت لازم كلدی ذنبه مسارعت لازم كلدی
مع هذا بلا ذنب مغفرت اولماز جواب بودر كه كرچه مغفرت و ذنب
امور اضافیه دندر فاما ان الله لا یأمر بالفحشاء و نقیضه ذنبله امر
اولماز بلكه ذنبدن نهی اولنور الحاصل ذنبك وقوعی لازمدر و لكن فعل اولدیغی

جهتدن بوخسه حکم اولدیغی جهتدن دکل فافهم فانه من مزالق
الاقدام وایاک والاقدام علی الاجرام والله الحفیظ

یا عبادی انکم لن تبلغوا ضری

ضر فتحله نفع مقابلیدر قال تعالی یدعو لمن ضره اقرب من نفعه
وضمله سراء ونعماء مقابلیدر قال تعالی فکشفنا ما به من ضر یعنی ضر
ضمله سوء حالدر قلت علم وفضل وعفت ونقص نفس ومال وبلا وآفت
کبی وانکله مبتلی اولانه مضرور دیرلر وبوندندر کم ذاهب البصر ضریر دنلدی
وضرورتک دخی اصلی ضرردر ضیق معناسنه بوراده ضری نک نصبی
نزع خافض اوزرینه در تقدیری لن تبلغوا الی ضری دیمکدر کم بلوغ بر نسنه نک
اقصاسنه منتهی اولور او غلان بالغ اولدی دیمک حد صباوتک
غایتنه ایردی دیمکدر قال تعالی ایمان بالغة ای منتهیة فی التاکید بوله
مواضعده مطلق وصول واکا قدرت معناسنه در **فتضرونی**
نصبله نفیه جوابدر اصلی فتضروننی در یعنی یا عبادی تحقیق سز بکا
~~فتضرونی یعنی~~ ضرره ایرمز واکا قادر اولمازسکز کم بکا بالفعل
ضرر ویره سز زیرا اضرار بنم وسزک ضررکز بنم ضررمدن مستفاد
دامر جزئی در پس جزئی کلی یه نوجهله مقابل که قال تعالی ید الله فوق
ایدیهم ای ید الله الکلیة فوق الایادی الجزئیة دیمکدر کم قوت الهٰی

القلوب صاحبی شیخ ابو طالب مکی قدس سره بغداده وارب مجلس وعظه
جلوس ایتدکده لا اضر علی الخلق من الله شیء یعنی خلقه الله تعالی دن
زیاده ضررلی نسنه یوقدر دیدکده حاضر اولنلر بو کلامی فهم ایتموب
مجلسدن متفرق اولدیلر فاما حقیقتده ضار صفات الهیه دندر
نتکیم اسماء حسناده درج اولندیغی اکا نشاندر وحدیثده کلور کم
لا ضرر ولا ضرار یعنی کسه کمسیه ضرر ویرمیه حقندن بر نسنه نقص
ایتمسون وکندینه ضرر ویرنه دخی ادخال ضرر ایله مجازات ایلمسون بلکه
عفو ایلسون زیرا ضرر واحددن وضرار اثنیندن اولور یعنی نه ابتداء
ونه خود جزاء ضرر ویرمسون دیو ضرر ومضارره دن نهی دنلدی

بمجازاته علیه الضرار المنهی عنه هو المضارة

ولن تبلغوا نفعی فتنفعونی

بونک دخی
اصلی ولن تبلغوا الی نفعی فتنفعوننی در ونفع خیره وصولده انکله
استعانت اولنان نسنه در وشول نسنه که انکله خیره توصل
اولنور خیر در پس نفع خیر در ونفع متعدی در انتفاع لازم اولدیغی
کبی وانفاع لغتده واستعمالده یوقدر اگرچه بعض مؤلفین کلامنده
انفاع الفقراء واقع اولمشدر یعنی سز بکا ایصال نفعه قادر دکلسکوز کم
بالفعل نافع اولاسکز بلکه سزک نفعکز بنم نفعمدن مأخوذ در پس منفعتکز
کیمدن کیمه در پس نفع وضرر یکورکندی نفسکزه در الحاصل مؤمنه لازمدر کم

کما فی تفسیر ... فی مواضع وقد ردوه

نفع وضرر وخير وشر مشيت وقدرت وقضا الله اولدوغن بيلوب
كارى صاحبنه تفويض وامرنه استسلام وترك معارضه لازمدر والا
وانا لنحن الغالبون مصداقنجه حق تعالى كسنه نك مغلوبى اولماز ومعارضه
صددنده اولانك معارضه سندن متضرر دخى دكلدر نمرود وفرعونك
سوى سمايه تيرانداز اولدقلرى كبى پس رعيت سلطان اعظم الى المقاومه
ايده مدكلرى كبى اهل عالم دخى سلطان السلاطينه مقابليه قادر دكللردر
زيرا سلطان منعه وعسكر صاحبى اولديغى كبى حق تعالى دخى اسماء متقابله
صاحبى دركه ازجمله قهار وجبار وضار ومقتدر ومنتقم وامثاليدر

يا عبادى لو ان اولكم واخركم

اولدن مراد امم اولى در آدم عليه السلام وارنجه كه اموات زمره سنده در
وآخردن مراد امت اخيره در كه كيمى حياتده وكيمى دخى قيامته دك كلجكدر
بونلر احيا كروهنده وانلرك حكمنده در نتكيم اولين وآخرين دنلمشدر
مراد امم اولى واخيره در يعنى امم انبيا وامت احمديه در وجائز دركه
اول آدمدن مقدم كلن انواع ستهيه دخى شامل اوله جن وبن وطم
ورم وحس وبس كبى كه بونلرك هر برى دهور طويله دنياده معمر
اولمشدر كه يالكز جنك آدمه كلنجه عمرى آلتمش بيك سنه در وبعض كبار
اولياء كعبه يى طواف ايدركن مطافده بعض مجهول كسهلر كوردكده انلر

انلردن برى سن بنى بيلورميسن بن سنك اول كلن اجدادكدنم
ديدكده اول ولى دخى ياسن دنيادن انتقال ايده لى نقدر مدت
اولدى ديو سؤال ايديجك جوابنده قرق بيك سنه دن زياده در
ديدى اولر دخى يا دور آدمك بو قدر مدته تحملى يوقدر زيرا دور سنبله
يدى بيك سنه در ديدكده اولكسه ده قنغى آدمدن سؤال ايدرسن
اقربدنمى ويا ابعددنمى ديوجك انك دخى خاطرنه ان الله خلق قبل آدم
مائة الف آدم حديثى كلدى وبنسبت امم اولايه اولمايوب قبل آدم اولان
امم اولديغى ظاهر اولدى اكرچه تاريخ مجهول وحدوث عالم مقرردر
وبو مقوله احاديثه كرچه اهل حديث عليل البصر اولدقلرندن نظر صحتله
باقمزلر ولكن كشفا صحيحدر ونحن مع اهل الكشف فى كل حال فانهم
اصح الرجال فى الحال والمآل ولهم الحجة على غيرهم من اهل القيل والقال

وانسكم وجنكم

انسكمله
بشر دركه انس وايناسلرندن اوتورى انس تسميه اولندى وجن قوم
جان دركه اجتنان واستتارلرندن اوتورى جن دنلدى وملائكه يه
دخى جن اطلاق اولنمق بالاده در بوراده انسى جن اوزرنه تقديم
اتدى شرفندن اوتورى اكرچه وجوده جن مقدمدر نتكيم سبق
اتدى وجن ده زياده كثرت اولمغله تصريح اتدى زيرا اقتضاى مقام

خلاصه ئوق کثیره نك بری بریله تظاهر واتفاقی بیاندر بر دخی انس وجنه
ثقلین دیرلر که شرع محمدی بو ایکی یه نازلدر یس جن وملائکه اصل
واحددن دکلدر نتکیم بعضیلر زعم اتدیلر والا ملائکه دخی مکلف اولمق
لازم کلوردی انلرك حالی ایسه بالا ده ذکر اولندی بلکه ملائکه نك اصلی
نور صفاتدر وجنك اصلی نار عناصردر وملائکه ده عصیان اولماز بلکه
کفر وایمان وطاعت ومعصیت ثقلینه مخصوصدر پس شیاطین وجن
بر نوعدر که متمردلرینه شیاطین ومؤمنلرینه جن اطلاق اولنور وکذلك انسان
یوز یکرمی بش حصه در که اکثری اهل کفر ومعصیت واقلی اهل ایمان وطاعتدر
انکچون یوم قیامتده بعث جنت بیکده بر وبعث نار ما بقیدر که طقوز یوز
طقسان طقوزدر وبلاد هند اوسع البلاد اولمغله یوز یکرمی بش
صنفك یوزی هندستانده ویکرمی بشی سائر بلادده متفرق ومنتشردر

کانوا علی اتقی قلب رجل واحد منکم

تقدیری کانوا علی تقوی اتقی قلب رجل واحد منکم او کانوا علی اتقی
احوال قلب رجل واحد منکم دیمکدر والاحمل صحیح اولماز یعنی زیاده
متقی اولان بر کسه نك قلبی حالی اوزرینه اولوب غایت تقوا ایله متقی
وجهله کز بو خصوصده متفق وهر وجهله مطیع ومنقاد اولسکوز
بوندن مراد اهل جبالدر که قرارکاهلری جنتدر وبو معنایی بطریق الله ...

الفرض ایراد ایلدی نتکیم کلمهٔ لو اکا دالدر زیرا قبضنه جمال وجلال فی الحقیقه
دارینك واهلنك وجودن اقتضا اتمشدر که خلافی اولمق حکمتنه خلافدر

ما زاد ذلك فی ملکی شیئا

ملك فتح میمله یعنی باهلقدر سلطنت کبی که ذی روح وغیری اکا مملوك ومسخر وناطق وصامت
منقاد ومطیعدر یعنی ذکر اولنان کینونت بنم ملك وسلطنتمده هیچ بر
نسنه یی زیاده اتمز نتکیم ملوك دنیایه کوره زیاده حاصلدر زیرا
اتفاق دین واتحاد کلمه موجب نظام وباعث امتلاء خزائندر بو جهتدن
نیجه لر ادعاء ربوبیتله مبتلی اولدیلر اکر خلافی اولایدی دعوی قبوسی
اولمازدی وحدیثده کلوردر خلقت الخلق لیربحوا علی لا لاربح علیهم
یعنی حق تعالی غنی بالذاتدر وشویلکه مرتبه استکمالدر اسمایه راجعدر
واسمانك اضافاتنه اطلاق ذاته ضررکلمز الحاصل دیمکدر که یا عبادی
سز بنم ملکمده داخل ومملوکم سکز وسزك حسن حالکز بنم تقدیرم وتوفیقم
ایله در پس اولدن ملکم نه ایسه اودر وخلقك بکا انده امتنانی یوقدر
کما قال تعالی قل لا تمنوا علی اسلامکم بل الله یمن علیکم ان هداکم للایمان
ان کنتم صادقین بلکه زیاده لك عبده اولور زیرا اوسع علیمك بنده سیدر که
نوبتنواندن استمداد واستفاده ده در کما افاض الله علینا وعلیکم سبحانه لطفه وکرمه

یا عبادی لو ان اولکم واخرکم

يعني عقل اولدن غايت مخلوقه منتهي اولنجه كه يكرمي سكز منزلدر حساب
مخلوقي مشتملدر زيرا ملائكه دخي انده داخلدر ملائكه ايسه لا تعدّ ولا تحصى در
حتى مرويدر كه بني آدم عشر جنّدر و بو ايكيسي عشر حيوانات البرّدر
و جمله سي عشر الطيوردر و كلي عشر حيوانات البحاردر و بونلرك جميعي
عشر ملائكة السماء الدنيادر و هكذا اسماء سابعيه وادنجه و بونلرك
مجموعي ملائكه كرسي مقابله سنده شيء قليلدر و بو جمله سرادقات عرشك
آلتي كره يوز بيكدر بر سرادقه موكّل اولان ملائكه نك عشريدر و بو جمله
حول عرشده دوران ايدن ملائكيه كوره دريادن بر قطره كبيدر و بونلرك
كلي اشياع اسرافيله كوره كه ملائكه لوحدر عشر كبيدر و جنود جبرئيلك
اجناسنه نهايت يوقدر و ارواح عاليه ديدكلري مجرداتك حسابي علم حقه
مفوضدر **وَ اِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ**
يعني محسوس اولان اجساد و مستور اولان ارواحك جمله سي كه اجساد
عالم ملك و حسيّات و ارواحه عالم ملكوت و عقليات ديرلركه عالم
الغيب والشهادة بو ايكيسني محيط در و قرآنده كلور فسبحان الذي
بيده ملكوت كل شيء اي روح كل شيء يعني اجساد الله تعالى نك قبضه شماليه سنده
و ارواح قبضه يمينده در قال تعالى والسموات مطويات بيمينه يعني العلويات
والارض جميعا قبضته يعني مقبوضة شماله وهي السفليات فاعلم ذلك
ذلك فانه وقع بطريق التفنن الهاما من الله تعالى **كَانُوا**
عَلَى اَفْجَرِ قَلْبِ رَجُلٍ وَاحِدٍ مِنْكُمْ
بونك دخي تقديري قريني كبيدر كه على فجور افجر قلب و ياخود على افجر
احواله ديمكدر يعني اتفاق ايدوب جمله كز زياده فجور او زره اولسه كز
ولكن فجوري قلبه نسبت ايتدي زيرا قلب مبدأ افساددر نتكيم بالاده
اذا اصلحت صلح الجسد كله واذا افسد فسد الجسد كله حديثنده شرح
اولندي قال تعالى ولكن تعمى القلوب التي في الصدور و قال تعالى ومن يكتمها
فانه آثم قلبه و بعضدر ايتده بوراده منكم لفظي يوقدر تاكه الجرئت
ايله خطاب واقع اوليه تفضلا و احسانا كه اتقالوا و لكن كلام الهي
في الجمله خطابي مشتملدر زيرا انسكم و جنكم خطابدر و كانوا ضميرينك انلره
رجوعي خطابده كائندر بلكه مقام عز و جلالده تقبيحا خطاب ايتدكدر
نتكيم مواضع عديده ده واقع اولمشدر **مَا نَقَصَ ذٰلِكَ**
مِنْ مُلْكِي شَيْئًا نقص خسران في الحظدر لازم و متعدي
در كه فاعلي ذلك و مفعولي شيئا اي ما نقص ذلك المذكور من الكينونة
شيئا من الاشياء يعني زياده فجور او زره اولدقلري بنم ملكمدن
بر خردل دانه سي قدرينه بي نقص اتمز زيرا كمال و نقصاندن هر بري
نشاء كمال الهيده نتكيم ارباب معرفته معلومدر و بر دخي فجور او زره اولدقلري

٢٥٣

حالده ینه مملوك ومسخردر زیرا ادعاء ربوبیت ایدنلر بله آخر مغلوب
اولدیلر فکیف که غیریلر انکچون موته مذل الجبابرة دنلدی موت ایسه
خلق الهیدر قال تعالى خلق الموت والحیوة وبعضیلر دیدیلرکه اتقای قلب
جناب نبوتك صلى الله علیه وسلم قلبی وافجر قلب ابلیسك قلبیدر زیرا جناب
نبوی هادی اسمنه وابلیس مضل اسمنه مظهردر هدایت وضلالت ایسه
متقابللردر انکچون بعض روایاتده منکم دنلمدی زیرا ابلیس جنددندر
وخطاب بالذات انسه درکه جنك ذکری تبعیت ایله در ولکن بو وجه
فی الجمله تعظیم نبوی یی مخلدر کما لا یخفى على العارف وبرنجی بودرکه بوراده
خطاب انسه اولیجق شق اولده دخی انسه مخصوص اولوب جناب نبوی
من وجه خارج اولمق لازم کلور ریس قلبله نوجهله قلب نبوی مراد اولور
تفصیلی بودرکه کرچه ظاهرده جناب نبوت قل انما انا بشر مثلکم موجبنجه
جنس بشردندرکه بشردن تولد اتمشدر عیسى کبی که مریمدن تولد اتمکله
بشردن معدوددر وملك جنسندن خارجدر انکچون اکا روح مجسم دینلدی خطا
اتمشدر ولکن حبب الی من دنیاکم ثلث خطابنده مفهومدرکه انلر فی الحقیقه
بودنیادن دکللردر نتکیم بعضیلر طینت نبویه جنتدندر دیدکلرینی
تقویت ایدر وکذلك حدیثده کلور انی لست کهیئتکم یعنی کرچه صورتده
هیئت بشریه اوزرنه درولکن هیئت اصلیه لری اکا مغایردر جبریلك

جبریلك صورت بشرده تمثلی کبی که حقیقت ملکیه سنی منافی دکلدر
مغایرتدن اوتوری اکل وشربی ترکده سر صمدانیت وحقیقت ملکیه
اوزرنه جاری اولمشلردر شویله که اکر ظاهر امتی محافظه مقصود
اولمیایدی الی اخر العمر تجرد روحانیلری اوزده اولورلردی زیرا حضرت
ادریس علیه السلام افضلدر ادریس اون التی سنه تدر اکل وشربدن
خالی اولمشلردر راستده جناب نبوتك صورت بشریه سی اعتبار ایله خطاب
درست وحقیقت ملکیه سی وبلکه هیئت الهیه سی اوزرنه خطابدن
خارجدر زیرا کسه نك جنسندن دکلدر هذا فلیکن من لطائف المعانی
وملح اشارات المبانی والله اعلم

یا عبادی لو ان اولکم واخرکم

یعنی جمله ذی روح کرك رئیس اولسون که اول القوم درو کرك
مرؤس اولسون که آخر القوم در وکذلك کرك اکبر اولسون اوائل
بنی آدم کبی وکرك اصغر اولسون اواخری کبی زیرا اول وآخرك
کبر وصغرله تفاوتی واردر عوج بن عنق وعمالقه ویاجوج وماجوج
وغیریلر کبی نتکیم جثه حنطه دره قوشی عرطه سی مقدارندن حالا اولان
حدنه دك تنزل ایلدی وبعض اشیا اصلنده عظم جثه اوزرنه خلق
اولندی جمل وفیل وکرکدان ورخ کبی وبعضیسی صغر جسم اوزرنه مخلوق

٢٥٤

اولدی عصفور ونمله واشالی کبی سبحان من صغر البعوض وکبر الفیل
فاعرفه ﴿ وَإِنْسَكُمْ وَجِنَّكُمْ ﴾
یعنی وجه ارضده محسوس وتحت الارضده مستور اولنلر کبی وجو
هوا وطبقات سماده اولنلر دخی اکا قیاس اولنه وابن عباس رضی الله عنهما
ومن الارض مثلهن آیتنده بیورمشدرکه یدی طبقه ارضدرکه هر
ارضده نبیکز کبی نبی وآدمکز کبی آدم ونوحکز کبی نوح وابرهیمکز کبی
ابرهیم وعیسی کز کبی عیسی وبنم کبی ابن عباس واردر یعنی بزم ارکمزده
انبیا واولیا نیجه ایسه انلرک اراسنده دخی مشادب انبیا واولیاده
سادات واردرکه قوملرینک اوزرینه قائملردر وحفاظ بو حدیث
خصوصنده اختلاف اتدیلر ولکن فتوحات مکیه ده کلورکه کشفا
صحیحدر بو رادندرکه پیران طریقتمزدن شیخ افتاده خلیفه سی شیخ
هدایی یه خطاب ایدوب بیورمشدرکه نیجه عالملر واردرکه حالا
انلرده بنم کبی افتاده وسنک کبی محمود واردر فاعلم ذلک ﴿
قَامُوا فِي صَعِيدٍ وَاحِدٍ ﴾ صعید تراب ویا وجه
ارضده صعید دنلدوکی غبارنک هوایه صعودی اعتباریله در
انکچون فقها دیمشلردرکه متیمم اولان کمسه نک یدنه غلوق غبارلاذن
تاکرمش تراب اتدوکی متیقن اوله بو راده صعید واحددن مراد مکان

مکان واحددر اکرچه ترابله مکانک فرقی واردر زیرا مکان اعمدر
یعنی هر تراب مکان اولور ولکن هر مکان تراب اولماز قال الله تعالی ورفعناه
مکانا علیا یعنی سماء رابعه دن مکان ایله تعبیر اولندیکه ادریس علیه السلام
اوه محله مرفوع ایدی سموات ایسه خدعناصر کثیفه دن خارجدرکه
ازجمله ترابدر وبوندن فهم اولندیکه عرش اعلانک محیط اولدوغی
اشیانک جمله سی مکان مقوله سیدرکه حیز تعبیر اولنور نتکیم محلنده
مبیندر ﴿ فَسَأَلُونِي ﴾ سؤال استعطائیدر یعنی بوقدر کثرت
وتنوع حاجاتله دفعه واحده بندن نسنه طلب ایتسلر بوندن مراد
درکاه عزت وغنای ذی الکبریایی دیوان سلاطین وملوکدن افراز
وشان حضرتی مقام الوهیته مناسب اولان وصفله اعلا واعزازدر
یعنی بو مقام سؤال مسؤول عنهی ادهاش واعجاز ایدوب سائللرک
یا حرمانلرینه ویا مشقتله مطلوبلرینه وصوللرینه دلالت ایدر محل ایکن حق تعالی
بو معنادن عالی ﴿ وعجز وملال وحیرتدن متعالیدر نتکیم دعاء خضریده
کلوریا من لا یشغله شان عن شان زیرا جمله اشیایی محیطدر وسنفرغ لکم ایها الثقلان بیورمشدر تهدیده محمولدر شول جهتدن
کر فراغ وشغلدن بری ونصب ولغوبدن عریدر ﴿
﴿ فَأَعْطَيْتُ كُلَّ إِنْسَانٍ مَسْأَلَتَهُ ﴾

پس هر انسانه یعنی جمیع خلائقه مسؤل ومطلوبنی اعطا ایتسم زیرا
برنسنه مسؤل اولدیغی جهتدن مسأله ولفظدن مفهوم اولدیغی وجهدن
معنی وانك ایچون اسم مخصوص وضع اولندیغی یوزدن مسمّی در وبوراده
سؤالی جمیع خلائقه تعمیم دن صکره اعطایی انسانه تخصیص ایلدی زیرا
عطاده مقصود بالذات اولان انساندر که عطایای ذاتیه وعطایای
اسمائیه اکا مخصوصدر وکذلك وآتاکم من کل ما سألتموه ونقیجه عطایای
حسیه ده دخی مشار الیه وهردورلو نعم ایله منعم علیهدر قال تعالی
واسبغ علیکم نعمه ظاهرة وباطنة زیرا انسان مفضل مطلق ومقرب
حقدر پس خزائن فضل اندن ممنوع دکلدر «ما نقص
ذلك مما عندی» اوّلکی ما نافیه وایکنجی موصوله
در یعنی اول اعطاء عام وانعام تام عندمده یعنی حضورمده
وملکمده اولان خزائن رحمتمدن برنسنه نقص ایتمز معلوم اولاکه
عندیت حق اصلنده عین ذاتدر پس دلالت ایدر که الله تعالی جمیع
اشیایی محیطدر شویله که انلرله حاضر وانلره ناظر وبلکه هر برینك
یوزندن ظاهردر وقدرتی شول مرتبه ده درکه هیچ بر مقدوره ده
منتهی اولماز بلکه علی التوالی الی ما لانهایه ایجاده قادردر بو جهتدن
ذاتنده کمال وعدم تناهیسی اولدیغی کبی صفاتی دخی بویله در اشته

اشته بو تقریردن مقام عندیت وانك مشتمل اولدیغی خزائنك معناسی
معلوم اولدی «الا کما ینقص المخیط»
ما موصوله ویا موصوفه ویا مصدریه درای ما نقص شیئا من الاشیاء
الا مثل الذی او مثل شیء ینقصه المخیط او الا نقصانا مثل نقصانه
فی القلة مخیط منبر وزنی اوزره کسر میمله اکنه دایره کبی که عجم سوزن
دیرکه انکله ثوب خیاطت ایدرلر خیاط کبی قال تعالی حتی یلج الجمل فی سم
الخیاط وآیلکه رشته وعرب سلك دیر بوراده مخیط ایله مراد طرف
مخیطدر یعنی اکنه اوجیدرکه تسمیة البعض باسم الکل قبیلندندر نتکیم
شرع غسل ذکر ایله امر ایلدی مقصود داس ذکری غسلدر مجموعنی دکل
«اذا ادخل البحر» صیغه مجهول ایله ونصب بحر ایله که
مفعول ثانی اولمق اوزره در بحر ماء کثیری جامع اولان مکان واسعدر
انکچون تبحر فی العلم دیرلر توسع معناسنه وبحر ملح وعذبه شاملدر
بعضیلر ملحه در فقط دیمشلردر وعذبه بحر دنملك ملحه مقارنتله در
نتکیم شمسله قمره قمران دنلور قال تعالی بحران هذا عذب فرات وهذا
ملح اجاج بونده ابره وبحر ایله تمثیل ایلدی که مثلدر تشبیه معقول
بالمحسوسدر که افهامه تقریب ایچوندر زیرا طرف ابره قلتده وبحر
وسعت وکثرتده در بو قلتدن مقصود عدمدر زیرا قدرت حقه کوره

خزائندن برنسنه منتقص اولمازنتکیم اشارت اولندی وبعضیلر
دیدیلرکه تشبیه نقصانده دکلدر زیرا عند الله اولان نسنیه نقصان
کلمز ابره یی بحره ادخال ایسه نقصدن خالی دکلدر بلکه عرفا اولقدره
نقصان اطلاق اولنمامقدر ویاخود فرض وتقدیر بابندندر یعنی
اکر ملک حقده نقص فرض اولنسه اول نقص بوقدر اولوردی

یا عبادی انما هی اعمالکم

هی ضمیر مبهمدر ذکر اعمالکم انی تفسیر ایدر یعنی بر متعلق ذهنی یه راجعدرکه
اولا اشارت اولنوب بعده مابعدیله اخبار اولنمشدرنتکیم صاحب
الکشاف هذا فراق بینی وبینکم آیتنده دیمشدرکه عند حلول المیعاد
خضرله موسی میاننده فراق تصور اولنوب هذا ایله اکا اشارت
اولنمشدر وبعضیلر دیدیلرکه اتقی رجل وافجر رجلدن مفهوم اولان
اعمال صالحه وطالحیه راجعدر وعلی کل تقدیر اعمال بوراده مطلقدر
نتکیم تفصیل آتی انی اقتضا ایدر حدیث سابقده فمن وجد خیرا فلیحمد الله ومن وجد غیر ذلک فلا یلومن الا نفسه کبی

احصیها لکم

احصا حصادندرکه صغار
حجاره در احصا وضع حصادرکه عد اتمکدن عبارتدر اسکی بودرکه
طائفه عرب حساب عقود اعداددن برعقد معینه بالغ اولدقده
لاجل الحفظ انک ایچون برحصاة وضع وبعده استیناف عد ایدرلردی

قال تعالی وان تعدوا نعمة الله لا تحصوها یعنی الله تعالینک نعمتلرینه غایت
یوقدرکه شو غایته ایردی دیو حصاة وضع اولنه واحصا واحاطه آراسنده
فرق بودرکه احاطه موجود ومعدومه عامدر وهر معلومده دخی
مستعملدر احصا ایسه موجوده اولورفقط لکم دهلام اجلیه در
یعنی سزک ایچون اول اعمالی احصا وحفظ ایدرم مقصود ملائکه حافظونک
صحف اعمالده حفظ ایدرلردیمکدر یوخسه علمله حفظ دکل زیرا علمله
اولان حفظده الزام حجت قوی اولمازکما لا یخفی علی المتأمل

ثم اوفیکم ایاها

بعده اول اعمالی
سزه توفیه ایدرم یعنی یوم قیامتده تامه ووافیه سزه تأدیه ایدرم
مقصود اجر وجزاسنی اعطادر قال تعالی وانما توفون اجورکم یوم القیمة
وبونده توفیه لفظنده اشارت واردرکه بعض اجور واجزیه دنیاده
واقع اولور وتأخیر توفیه یه باعث بودرکه دنیا دار العمل وآخرت
دار الجزادر کما ورد الدنیا مزرعة الاخرة وبر دخی صلحا ایچون اعداد
اولنان عطایه دنیانک وسعتی یوقدر وحال فسقا دخی بویله در زیرا
حدیثده کلمشدرکه هر کافرک ضرسی احد طاغی وبدنی غلظتی اوچ کونلک
مسافه قدر اولسه کرکدر پس یا الکز بدنلری دنیایه صغمایجق اسباب
عذاب دخی ضم اولنیجق نوجهله کنجایش بولورلر ولکن جنت وجهنمک اوسعتی

زیرا اودر رحمت وفضلدر ﴿فَمَنْ وَجَدَ خَيْرًا﴾ پس هر کیمکه
خیر بولا کہ ماثاب علیه اولان عمل واجر یدر وبعض نسخ صحیحه ده
فمن عمل خیرا دوشمشدر یعنی پس هر کیمکه اجر وثوابه دائر عمل اشلیه
ولکن نسخهٔ اولی اولادر زیرا حفظ مذکوره مناسبدر ولان وجد اندر
﴿فَلْيَحْمَدِ اللّٰهَ﴾ پس حق تعالینك توفیق طاعت وفضل ورحمتنه
حمد ایلسون که استعداد ازلیسنك حکمی انی بو غایت حمیده یه ایرکوردی
پس بونده خیری حق تعالی یه اضافته اشارت واردر زیرا الله تعالی محمود
اولمغله فعل جمیل لازمدر وفعل جمیله توفیق اندندر بو جهتدن فعل اکا
مضاف وحمد اکا راجعدر والحمد لله تعالی علی توفیق الطاعة حمدا یستغرق کل ساعة
﴿وَمَنْ وَجَدَ غَيْرَ ذٰلِكَ﴾ وهر کیمکه خیردن غیری
بولا که شردر وشرك عدم تصریحی مقابلندن معلوم اولمغله دردر زیرا
خیر وشر بری برینه مغایردر وبر دخی ذکر شردن ترك اتمك آداب
وحسن محاوره ومخاطبه دندر قال تعالی حکایة اشر ارید بمن فی الارض
یعنی شرده ارادتی حقه نسبت اولنمدی خیرده اولدیغی کبی نتکیم کلور
ام اراد بهم ربهم رشدا وبو راده غیر ذلك ده مباح داخلدر کلدی
نتکیم بعضیلر زعم اتدیلر زیرا مباح فی الحقیقه لا خیر ولا شردر یعنی لا یثاب
علیه ولا یعاقب علیه قبیلندندر بو راده مراد ایسه خیر وشر شرعیدر کی

شر عیدر که ثواب وعقابه دائردر فاعلم ذلك
﴿فَلَا يَلُومَنَّ إِلَّا نَفْسَهُ﴾ لوم بر کسنه یی لوم ایتمکدر یعنی
ضد کرم اولان نسنه یه نسبت اتمکله خوارلمقدر وبعض شعرای جاهلیه
دیمشدر که اذا المرء لم یدنس من اللؤم عرضه فکل رداء یرتدیه جمیل
یعنی پس کندی نفسنی لوم ایلسون انجق واول معنا نی حقنه ارجاع اتمسون
زیرا یداك اوکتا وفوك نفخ قبیلندندر الحاصل حقك انك حقنده
شری خلق اتدوکی بطریق الظلم دکل بلکه موجب استعدادنی اظهار طریقیله در
زیرا حق خلاقدر که عبدك صرف اختیار ایتدوکی نسنه یی بلا تأخیر خلق
ایدر والا عجز وحکمتدن عدول لازم کلور بو جهتدن کیسه سنده نحاس
وذهبدن نه وار ایسه ظهوره کلن اودر وانی اخراج ایده نه ملامت اولماز ٥٩
زیرا ملامت الهوندر اولدیغی کیسه دن نحاس اخراجیله اولور انده خود
نحاسدن غیری یوقدر بو معنادن فعلی تأکید الدی که فلا یلومن در
زیرا بونده حضرت ذاتی زیاده تنزیه واردر انکچون حدیثده کلور که
والشر لیس الیك وبوندن اهل جنتك وآخر دعویهم ان الحمد لله رب
العالمین سری واهل نارك فلا تلوموني ولوموا انفسکم امری باهر
اولور که بری حال سعدا وبری حال اشقیادر وبوندن فهم اولنور که اول
رتبده اهل نارده عین ثابته لرینك احوالی منکشف اولوب معاتب اولدقلری

عدل الهی و سر ازلی یه دائر اولدیغی بلسلر کرکدر انکچون نفسلرنی لوم
ایدلر و برزم کناهمز ندرکه بو وجهله مبتلا اولدق دیمزلر اشته بو دکلو
الله تعالی الزام حجت و کشف حقیقت ایتدکجه کسه یی معذب ایتمسه کرکدر
دنیاده ایسه بو معنی مکاشفه دوشن و محجوبه خفیدر که
محجوب سر قدره آخرتده واقف اولور

الخامس والعشرون

بو حدیث شریف دخی حدیث سابق کبی ابوذر غفاری رضی الله عنه
و مسلم تخریجی ایله ثابت اولمشدر ● ان ناسا
من اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم
ناس انسک جمعیدر که جمع عزیزدر اصلنده اناس ایدی همزه سی
حذف اولنمشدر ● ناس ینوس نوسا دینلور اضطراب و تحرک معناسنه
بو صورتده ناسده بحسب اللغه جن دخی داخل اولور زیرا آنده دخی
حرکت و اضطراب معناسی واردر و بعضیلر نسی دن مقلوبدر دیدیلر
انکچون آدم نسیانه نسبت اولندی کما قالوا اول الناس اول الناسی
و لفظ ناس کرچه عامة افراد بشره شاملدر ولکن کاهیجه کمال انسانیت
ایله متصف اولنلر مراد اولور که فضلادر زیرا اسم مجردده فائده

فائده اولماز و اشرافی عامیه اضافت ایدوب افاضل الناس دیمکده
تعظیم بولنماز بو راده ناسدن مراد اصحاب رسول الله دن برجماعت
فاضله در که فقرای مهاجرین در فضلالری بودر که حرفت نبویه اولان
موصوفلر و هجرتده تقدم ایله معروفلر و مشاهده حضورله مغبوطلر
و قرآنده ممدوحلردر انکچون کوثری ابتدا بونلر ایچرلر و باب جنتی دق
ایدوب قبل الکل انلر آچرلر و طبقات صحابه اصول حدیثده مذکوردر
دراو راده طلبا اولنه و عدد صحابه مضبوط دکلدر اکرچه انتقال نبوی دن
صکره موجود اولان رواة احادیث یوز اون درت بیکدر دیو
روایت ایلدیلر و بونلردن آخر وفات ایدن ابو الطفیل عامر بن واثلة
اللیثیدر که انتقال نبوی دن یوزنجی سنه ده مکه مکرمه ده وداع
عالم فانی ایدوب مقام عندیت ایله مکرم اولمشلردر رضی الله عنه زیرا جناب
نبوت صلی الله علیه وسلم حزلمان مقام وسیله اولمزدن بر آی مقدم
اخبار ایدوب بو مثللر ایدیکه علی رأس مائة سنة لا یبقی علی وجه الارض
ممن هو علیها الیوم احد پس بو معنی معجزات نبویه دن عد اولندی
زیرا قبل الوقوع اخبار صحیح دره ● قالوا یا رسول الله
یعنی دفع خاطره ایچون سؤال و رغبت اعمالده کمالاتلرندن عرض حال
ایدوب دیدیلرکه یا رسول الله ● ذهب اهل الدثور بالاجور

دنو دفلوس وزنی اوزره دثرك جمعيدر فلس كبی مال كثير معناسنه
بالاجور دە باء تعديه ايچوندر باء ملابسه اولمق دخی جائزدر اگرچه اولكی
اشهردر اجور اجرك جمعيدر اجر ثواب عملدە وعقدلە وعقد مجراسنه
جاری اولان يردە مستعملدر جزا اندن اعمدر كه نافع وضاردە وعقدلە
وغير عقدلە اولاندە استعمال اولنور يعنی اغنيا واهل اموال كثيره
اولنلر اجور عظيمه ومثوبات جزيله كوتردیلر وياخود اكا ملابس اولدقلری
حالدە كتديلر مراد اعمال كثيره يوزندن اجر عظيمه نائل اولدقلرندن اخباردر
زيرا اجر وثوابك كثرتی كثرت اعماله منوطدر اگرچه اخلاصك دخی
طبقاتنه كوره باشقه تأثيری واردر يا نوجهله اجور كثيرەيه محل اولديلر
ديو سؤال يری كلدكدە جواب ويرديلر كه ﴿يصلون
كما نصلی﴾ ما مصدريەدر فعل مستقبل
اوزرينه داخل اولان أن ناصبه كبی نصلی دنلدی نون جمله سائر
جمع اولمغله صلوتدن مراد صلوة مفروضه شرعيه در تكيم مقامدن
مأخوذدر يعنی بز قلديغمز كبی انلر دخی نماز قلورلر يعنی صلوتدە مشتركلردر
بوخصوصدە مابينمزدە مساوات واردر زيرا صلوتك فرضيتی اغنيا وفقرايه
برابردر ﴿ويصومون كما نصوم﴾
يعنی بزم شهر رمضانی صياممز كبی انلر دخی صائم اولورلر وصوم فرضدە

فرضدە فقرا واغنيانك بری برلرندن امتيازلری يوقدر مقصود صورت
صومدر صورت صلوة كبی كه عدم فرق صورتلەدر والا نيت واخلاص ومراعات
شروط وقيود وعدم مراعاتلە فرق ظاهردر كه ابرار مقربين درجەسنه
﴿ويتصدقون بفضول اموالهم﴾ فضول
فضلك جمعيدر ضد نقص معناسنه وفضيلت ديرلر الدرجة الرفيعة
فی الفضل معناسنه پس فضلدن مرتبه عاليه صاحبنه اهل فضيلت
ديرلر ودعادە كلور آت محمدا الوسيلة والفضيلة يعنی وسيلەدن
مراد مقام صورينك اعلاسی وفضيلتدن مقصود مرتبه كمالك
اسنا ومنتهاسيدر معنی بودر كه واغنيا اولنلر مالارينك زيادەسنی
نفقەدن زايد فی فقرايه تصدق ايدرلر واجر عظيم بولورلر بز ايسه
فقرمز سببيله اندن محرومز پس انلره نوجهله لاحق اولالم ديو اظهار
تحسر وابراز قصور وحسن حاله غبطه در يوخسه حسد دكلدر فی الحديث
لا حسد الا فی العلم والمال يعنی علم ومال غبطه صورت حسددە
اولمغله اندن حسد ايله تعبير اولندی پس صاحب العلم والمال محسود
ومغبوطدر زيرا نشر علم وخيرات اعمال فاضلە راجحه دندر ومنع وعطا
بعض مقامدە ممدوح وبعض محلدە مذموم اولديغی كبی حسد وسائر صفات
متضادە دخی بويلەدر كه شارع هر بری ايچون بر موضع تعيين اتمشدر كه

سائر شرائعده بو معنی بو غیدی اشته بعثت لاتمم مکارم الاخلاق حدیثنك
بعض اسراری بودر که رمز اولندی قال یعنی رسول الله صلی الله
علیه وسلم جوابده بویوردی که **اَوَلَیْسَ قَدْ جَعَلَ اللّٰهُ لَکُمْ**
مَا تَصَدَّقُونَ همزهٔ استفهام نفیك مابعدنی تقریر
ایچوندر وواوك معطوف علیهی محذوفدر تقدیری ألیس لکم ثواب مثل
ثواب الاغنیاء ولیس قد جعل الله لکم ما تصدقون به دیمکدر که تصدقون
روایت محدثین اوزره تشدید صاد ودال ایله در ولغته کوره تخفیف
صاد ایله دخی جائزدر که اصلنده تتصدقون در تنزل الملائکة کبی و ما قبلنده
بفضول دلالت ایدر که بوراده جار ومجرور محذوفدر که به در و جعل
بر تاج معناسنه کلور بوراده شرع و تعیین دیمکدر جعل الله الصلوات
المفروضة خمسا کبی زیرا بونده جعل حکم شرعیدر پس دیمك اولور که
ای فقرا و یا مالکز یوغیسه الله تعالی سزه انی تصدق وبذل ایده جك
نسنه مشروع قلمدیمی و تصدقه بدل عمل تعیین اتمدیمی یعنی قلدی واتدی
واول عمل شرعا آتیه در **اِنَّ بِکُلِّ تَسْبِیحَةٍ**
صَدَقَةً بکلده با مقابله ایچوندر ان لکم تقدیرنده که بکل
خبر مقدره متعلقدر صدقة اننك اسمیدر بعض نسخه ده لام واقع
اولمشدر تسبیح الله تعالی یی قولا و فعلا و نیة تنزیهدر و تالی وحدت وانراد

وانزاد ایچوندر یعنی هر بر تسبیحکز مقابله سنده سزك ایچون بر اجر واردر
اجر صدقة کبی الحاصل بر کره سبحان الله ویا سبوح قدوس ویا غیری تنزیهات
بر کلمه سویلمك صدقه بذل ایدر که اغنیانك تصدق قلهبولدیغی اجری سز بر کره
نیت خالصه ولسان طاهر له سبحان الله دیمکله بولورسز پس بوندن
بوندن فهم اولنور که اغنیایه کوره تصدق نیجه ایسه فقرایه کوره تسبیح
دخی بویله در بلکه فقرانك تسبیحی اغنیانك صدقه سندن افضلدر زیرا
کرچه صدقة حسنات ندر و خیر متعدی در ولکن ذکر خصوصا کلمهٔ طیبه
احسن الحسنات در و شرف زائدی واردر زیرا اذکر حقه و صدقه خلقه
متعلقدر وذاکری حق ذکر ایدر فاذکرونی اذکرکم کبی متصدقی ایسه خلق
ذکر ایدر خلقك ذکر ندن ایسه حقك ذکری اعلادر و فی الحدیث
یا علی لان یهدی الله بك رجلا خیر لك من حمر النعم یعنی یا علی سنك
یوزکدن بر کمسه هدایت بولوب توحیده اعتقاد واقرار ایلمك عربك
ال نفیسه سنی تصدقدن افضلدر زیرا تصدق درجات جنته موصل
لن تنالوا البر حتی تنفقوا کبی هدایت ایسه قربات حضرته وسیله در
وانك لتهدی الی صراط مستقیم صراط الله کبی
وَکُلُّ تَکْبِیرَةٍ صَدَقَةً تکبیر
الله اکبر والله اجل و اعظم وامثالنی دیمکدر که تعظیم حقه دائردر

بو راده کلمهٔ کل رفعله مبتدا وصدقه خبری وبعد الجمله محل ان اوزرینه
معطوفدر وبعضیلر دیدیلرکه کل مجروردر که بکل تسبیحة ده مدخول
جار اوزرینه وصدقه نصبله اسم ان اوزرینه معطوفدر ما کل سوداء
تمرة ولا بیضاء شحمة کبی که عند القراء جائز وعند الجمهور غیر جائزدر حرف
واحدک عاملین مختلفین مقامنه قائم اولمغه قوتی یوقدر وبعد ذا
بو راده اسلوب ترکیب تغییر اولندی زیرا اسلوبی خفیف درو اخباردن
حکمه انتقال واردر که حکم اخباردن اقوادر وکل تحمیدة
صدقة یعنی تحمید الحمد لله ونظائرنی قولدرکه الله تعالی یه ثنا ومحمودیتی
کمالنی اظهاردر وحد ثیده کلورکه اللهم لک الحمد شکرا ولک المنة فضلا
سکا حمد ایدرم نعم عظیمه یه شکر طریقیله ومنتم فضل معناسنه در یوخسه
امتنان معناسنه دکل یعنی منت سنکدر دیمک من وفضل وکرم سنکدر
دیمکدر رفا عرجد اما وکل تهلیلة صدقة
تهلیل لا اله الا الله ولا اله الا انا ولا اله الا انت ولا اله الا هو
ولا معبود الا الله ولا مقصود الا الله ولا موجود الا الله وبونلرک
مؤداسنی افاده ایدر کلمات توحید دیمکدر تهلیلی تأخیر اتدی زیرا نفی
واثباتی مشتمل اولمغله صفات ثبوتیه وسلبیه وتعین ولا تعینی
جامعدر انکچون افضل الاذکار لا اله الا الله دنلدی یعنی الله وحده ذکر

دیو وغیری وجهله ذکر اتمکدن کلمهٔ طیبه توحید له ذکر اتمک افضلدر
زیرا ترکیبک متضمن اولدیغی افراد متضمن دکلدر
وامر بمعروف صدقة امر رفعله مبتدادر
زیرا معروفله مقید اولمغله نکرهٔ مخصصه کبیدر ویاخود تمرة خیر
من جرادة قبیلندندر صدقه خبردر وبعض محدثین صدقه‌یی نصبله
وامری جرله قراءت اتمشلردر ما قبلی کبی معروف شول فعلدر که
شرعا وعقلا حسنی معروف اوله ضدی منکردر که شرعله وعقلله
حسنی بلنمامش اوله بو سببدن جودده اقتصاده معروف دیدیلر زیرا
اقتصاد شرعده وعقولده مستحسندر وحق تعالی یه معروف دیدیلر
زیرا مشهور ومألوف وجلیدر اگرچه خفی اولور معروف اولمسه منکر دیمک
لازم کلورکه حاشا که حق تعالی منکر اوله زیرا عند العقلاء معروفدر وعند اولی
الابصار مشهوددر وعلی ونهی عن منکر صدقة
بونک اعرابی ما قبلی کبیدر بونده امر معروف ونهی منکرک تنکیری تقلیل
ایچوندر زیرا بو نوعک قلیلی امور سابقه مقامنه قائم اولور وکیف
کثیری وبعضیلر دیدیلرکه تنوین افراد ایچوندر کل افرادی کبی یعنی افراد
امر معروف ونهی منکرک هر فردنده حکم صدقه ثابتدر بلکه بو نوعک
ثوابی غیرک ثوابندن اکثردر زیرا فرض کفایه‌در تسبیح وامثالی ایسه نوافلدر

ثواب فرض ایسه ثواب نافله دن اکثردر نتکیم حدیث قدسیده کلور
وما تقرب الی عبدی بشیء احب الی مما افترضت علیه وبعض روایاتده
کلورکه فرضك نافله اوزرینه ثوابی یتمش قات زیاده در وبوندن امرونهیك
تأخیری فضلنه بناء اولدیغی معلوم اولدی زیرا امرونهی خاصه نك
شانی در عامه نك دکل انکچون امرونهی اهلی سائر خواصله جنت فردوسه
داخل اولورلر وتقلیل امرونهی بودرکه مثلا برمؤمن اوبر وقتده ذکرالله
اتسه که امرباینددر بومرتبه قلیلدر واکر ذکرکثیرله ذکرو اوراد محظور ایکن
جمله سندن نهی اتسه بومرتبه کثیردر ومنکری یالکز قلبیله انکار اتمك
ادنای ایماندرکه ایمان مثقالیدر ولسانیله انکار ویدیله تغییر ایلمك اعلای
ایماندرکه ایمان دیناری در وبر ماده ایله اوقات مختلفه ده امر اتمك
کثیردر ونهی دخی بویله در پس امرونهیك تعددی مأموربه ومنهی عنهك
تعددی کبی اولور بعد ذا بو مقامده سؤال وارد اولورکه اغنیا دخی تصدق قیلدن
ماعدا نوافل فقرایی وجوده کتورسه لر شکوای فقرا حالی اوزرینه قالور
زیرا اینه اغنیا فقرایی سبق اتمش اولور جواب بودرکه مقصود فقرا تحصیل
ثواب صدقه در یوخسه زیاده مطلقه یی نفی دکلدر ولکن بو محل مناقشه
دن خالی دکلدر زیرا مراد فقرا طلب مساوات در پس جواب بودرکه غیری
حدیثله تقیید اولنمشدرکه اغنیا فقرانك اتدوکی ذکری ایدوب هر ذکرك

هر ذکرك یاننه دخی ضم اتسه لر ینه ثواب فقرایه ایرمزلر زیرا اغنا الله فقر
بردکلدرکه فقر حرفت نبوتیه در بو جهتدن بو ایکیسنك میاننده فرق ندر
دیمك کلام ساقطدر زیرا فقر فی الحقیقه عبدك وغنا حقك صفت
ذاتیه سیدر وامام غزالی رحمه الله دیمشدرکه کافر فقیر عذابی کافر غنیدن
اخفدر پس فقر کافره نافع اولیجق مؤمنه نیجه نافع اولماز والید العلیا
خیر من الید السفلی ده ید علیا ایله مراد ید الله وید سفلا ایله مقصود
ید غنیدرکه ید منفقه در زیرا اعطاء صدقه ده شرط بودرکه غنی یدینی
بست وکفنی بسط ایدوب فقیره آل شونی دیمکدر بو صورتده فقیرك
یدی علیا ومعطی اولان غنینك یدی سفلی اولور ولکن فقیر اول صدقه یی
قبض اتمزدن اول الله تعالی انی قبض ایدوب یرینه یدنه غیری صدقه وضع
ایدرکه فقیرك اخذ اتدوکی اول بدلدر واصل حقله بله درکه تربیه
ایچون انی حفظ ایلر پس بونده فقیر حق مقامنه قائم اولدی وفقر افضل
اولمق ظهور بولدی وجعت فلم تطعمنی رمز اتدوکی فضل فقر بلندی وفقرك
مذموم وکفر اولانی خلقه احتیاجی نسیان الله وخلقدن تکففدر وبعض اهل الله
دریوزه قلدیغی صدقه ایله خلقی حقه تقرب ایچوندر زیرا مؤمنلره شفقتلری
غالبدر اکرچه سؤال غیر منهید ور رسول الله صلی الله علیه وسلم
اواخر عمرنده غنی ایدی دیمك فی الجمله معاشده سعتنه کوره در زیرا

خیبری فتحده قریهٔ فدك واشالنی كندنه خاص قلمشدی نتكیم حراثت وزراعت
اتدی دیمك اول قرانك ارضنی اعماله دائردر والا رسول الله هك بالذات
كندی طرفندن آدم تعیین ایدوب زراعت وحراثت اندردیكی بوقدر وغنائم
دخی قبول اتمدی اگرچه خزائن ارض وسموات اكا مسلم ایدی بوجهتدن دنیادن
انتقال اتدكلرنده درعلری بر یهودیده بر صاع شعیره مرهونه قالوب
صكره حضرت صدیق رضی الله عنه ایام خلافتنده فك ایدوب درع
مذكوره‌یی بیت ماله وضع اتدی زیرا انبیاده مال میراث اولمازدوزنت
انبیاده دخی یوقدر صوفیا بو معنادن اوتوری افتح عینك وماسواندن
بالكلیه تجرد ایده كور وظاهر وباطنی تعریه ایله طریق انبیایه كروب كیده كور

وَفِی بُضْعِ اَحَدِكُمْ صَدَقَةٌ

بضع باء موحده‌نك ضمی وضاد معجمه‌نك سكونی ایله جماع معناسنه در ودام
راغب دیمشدركه بعضه فتحله بر قطعه لحمدركه بضع وقطع اولنور صكره
بضع ایله بالضم فرجدن كنایه اولندی وملكت بضعها دنلدی تزوجتها
معناسنه ویا ضمها باشرها وفلان بضعة منی یعنی جسدمدن جزء ومجراسنه
جاریدر زیرا قربی واردر دیمكدر نتكیم حضرت فاطمه رضی الله عنها حقنده
وارد اولمشدر نتكیم یا علی انت منی بمنزلة هرون من موسى ده من اتصالیه
قرب مذكوره دالدر معنا حدیث بودر كه وسزك بریكوزك منكوحه ویا مملوكه

ویا مملوكه سیله جماعنده صدقه واردر بو ارادده وبضع احدكم دیدوكنده
اشارت واردركه جماع اول زمان صدقه اولوركه مباشرتیله عفاف نفس
یعنی نفسی حرامدن كف ونظر وفكر وهم وعزمدن منع ویا اداء حق زوجه
ویا حصول ولد صالح نیت ایلیه واگر مجرد التذاذ وشهوت ایچون اولور
صدقه یرینه كچمز قال تعالى فالآن باشروهن وابتغوا ما كتب الله لكم یعنی
ولد صالح ابتغا وطلب اتمك شرط نكاحدندر زیرا تسلسل وجوده داعی
وظهور نور تجلی‌یه باعثدر زیرا انسان مرآت حقدر ودخی او ولد صالح
یدعو له ونتیجه خیرله دعایه بادیدر وبو تقریردن فهم اولنوركه
ظاهر حدیث وطئك مطلقا صدقه اولماسن اقتضا اتمز یعنی نیت اتمزسه دخی
نتكیم زناده نیت بولنمسه دخی آثم دركما زعمه بعضهم پس وطء نیت ایله
صدقه اولورور زنی دخی بویله دركه نیت اثم اولور مثلا بر كسنه زوجه‌سی
فراشنده بولدیغی اجنبیه‌یی بلیوب مجامعه اتسه آثم اولماز انكچون
فقها دیدیلركه مثاب اولمغه صحت عبادت شرط دكلدر بلكه عبادت
فاسده دخی تعمد اتمیجك نیتی اوزرنه مثاب اولور كندینی طهارت اوزرنه
ظن ایدوب محدث ایكن نماز قلمق كبی پس بر كسنه زنی قصدیله بر فاحشه‌یه
داخل اولوب انك فراشنده كندی خاتوننی بولوب بلیوب جماع اتسه آثم
اولور زیرا فعلی نیتنه راجعدر نتكیم خاتوننه قز قرنداشی ملاحظه‌سیله

جماع اتمك دخی بویله در قالوا یا رسول الله
یعنی جماع ظاهرا امور شهوتیه دن اولمغله آنده اجر و ثواب صدقه اولدیغنی
استبعاد و سؤال ایدوب دیدیلر که یا رسول الله آیاتی احدنا ٣٦٧
شهوته و یکون له فیها اجر یعنی برمز
بریمز منکوحه و یا مملوکه سی یا تنه برای قضا شهوت کلور ده انك
ایچون انده اجر و ثواب اولورمی یعنی بو ایش عقلا مستبعد و مستنکردر
زیرا شهوت حظ طبیعتدر طبیعت ایسه سفلی و اجر و ثواب علوی در
انکچون دفتر عمل صالح علیینده وضع اولنور که اکا کتاب الابرار دیرلر
صحیفه عمل طالح سجینده وضع اولندیغی کبی که اکا کتاب الفجار
دیرلر نتیکیم قرآنده مبیندر قال رسول الله صلی الله علیه
وسلم انلرك استبعاد اتدکلری نسنه یی بطریق الحکمة والقیاس تقریر
ایدوب بیوردیلر ارایتم خبر ویریکوز بکا زیرا
رؤیت اخبار سبب اولمغله سبب ایله مسببدن تعبیر اولندی
و بالاده تقریر اولندی که اکر رؤیتدن مراد رؤیت بصریه اولورسه
سبب بعید اولور زیرا رؤیت حسیه علمه و علم دخی اخباره سببدر
واکر رؤیت قلبیه اولورسه سبب قریب اولور لو وضعها
فی حرام اکر اول شهوتی حرامه وضع ایتسه یعنی زنی طریقله

طریقله دفع توقان ایلسه بونده زنادن حرامله تعبیر ایلدی زیرا الخبث
محرماتدندر انکچون دنیاده شهواته اتباع ایدنلر آخرتده جیفه دن بد
رایحه ایله قبرلرندن مبعوث اولوب اهل محشر انلری استقذار ایتسه
کرکدر اکان علیه وزر استفهام تقریر
ایچوندر وزر کسرله ثقل و حمل ثقیل معناسنه در انکچون اثمه وزر
دنلدی زیرا آخرتده مذنب اوزرنه حمل ثقیلدر قال تعالی ولیحملن اثقالهم
واثقالا مع اثقالهم یعنی سنت سیئه وضع و ابتداع ایدنلر کندی وضعلری
بارندن غیری اول سیئه ایله عمل ایدنلرك باری قدر دخی باربوکلنورلر
زیرا ضال و مضل اولمشلردر انکچون حق تعالی بیوردر زدناهم عذابا فوق
العذاب یعنی اول وضع حرامده انك اوزرنه عقوبت ترتب ایدیجك
کناه اولورمی یعنی اولور و اشلدوکی ایش عقبات قیامتده اوزرنه
بارکران اولور و عقوبت عظیمه بولور و بوندن فهم اولنور که وزر اولمق
تعمد و نیتله در زیرا حرام دیدی حرامه ایسه تعمد بولنمدقجه خطا معفو
قبلندن اولور فکذا اذا وضعها فی حلال ٣٦٨
کان له اجر ای کان له اجر [illegible]
بو وضعه او کان لاجل وضعه اجر بو صورتده اجر اسم کان اولور
و بعض اهل حدیث اجر نصبله ضبط اتدیلر بو صورتده اجر خبر کان

اولوب اسمی تحتنده مستتر اولور ای کان ذلك الوضع له اجرًا او لکسی
شریعته موافقدر که علی حدةٍ اجر و عمل اثبات ایدر و ایکنجی حقیقته
مطابقدر که فی الحقیقه اجر و عمل بردر که عملك تمثل اتدوکی اجر ینه
اول عملدر که صورتین مختلفتینده ظهور اتمشدر افعال بویله اولدیغی
کبی اماکن دخی بویله در مثلا جنتده وسیله مقامندن مراد روضهٔ مقدسه
در ولکن هر بری موطننه کوره تمثل اتمشدر رفافهم جدا بعد ذا بوحدیث
شریفده تجویز قیاس ایدنلره دلیل وارددر اکثر اصولیتین کبی زیرا ضد
اصلده ضد حکم اثبات اولندی یعنی وطء حلالده ثواب صدقه اولدیغی
ضدی اولان زناده وزر ثابت اولدی که ضد ثواب در نتکیم من مات
لا یشرك بالله شیئا دخل الجنة نك ضدی من مات یشرك بالله شیئا دخل
النار در و کذلك طوبی لمن طال عمره وحسن عمله نك ضدی ویل لمن طال
عمره وساء عمله در و علی هذا اکر نظائری بسیار در و بعض تابعین که قیاسی
ذم اتدیلر یا نصه مخالف ویا بعض شروطی مفقود اولان قیاسه محمولدر
پس قیاس ایله عمل صحیحدر که قیاس ادلهٔ اربعه دن بریدر نتکیم محلنده مبیندر

السادس والعشرون

کل سلامی منه سلامی ضمله و خفت لامله

لامله جبارى وزننده و جمعی سلامیات کلور جباریات کبی کذا
فی القاموس و بعضیلر واحد و جمعی برابردر دیدیلر ولکن ضیق ادراکدندر
زیرا افراد و جمعده نظائری اولان کلمه ده دعوای تسویه ممنوعدر
سلامی اوچیوز التمش مفصلدر نتکیم غیری حدیثده تصریح اولنمشدر
مفصل کسر صاد له و فتحه بدنده ملتقی العظمین در و بدن انسانده
مفاصل مذکوره اولدیغی کبی اوچیوز التمش عرق یعنی طمر دخی وارددر که
یوز سکسانی ساکن و یوز سکسانی متحرکدر شویله که اکر ساکن متحرك ویا متحرك
ساکن اولسه مانع نوم اولوب راحته خلل ویرر کذا قاله سهل بن عبدالله
التستری قدس الله سره من الناس کل سلامی یه صفتدر
تقدیری کل سلامی التی فی کل فرد من افراد الناس دیمکدر که من الناس
فی الحقیقه کل فردی بیاندر فاما صورتده من فی معناسنه در نتکیم
قرآنده کلور ماذا خلقوا من الارض ای فی الارض علیه صدقة
علیه ضمیری تذکیر اولندی مع هذا اسلامی مؤنثدر عضو ویا مفصل
ویا کل اعتباریله زیرا اکرچه کلمهٔ کل مدخولنك افرادنی احاطه ایچون
داخلدر تذکیر و تانیث و اعرابده اعتبار مضاف الیهه در کل امرئ
بالغ و کل نفس ذائقة الموت کبی فاما صورتا ابتداده و مضاف و توعی
فی الجمله اعتبار دن مصححدر یعنی هر مسلم مکلف اوزرینه عدد مفاصلی قدر

بطریق الشکر لله تعالی صدقه لازمدر زیرا قبض وبسط وجلب منفعت
ودفع مضرت بو مفاصله منوط اولمغله نعم جلیله دندر علما دیدیلرکه
صدقه‌یی سلامی اوزرنه ایجاب ایلدوکی مجازدر زیرا فی الحقیقه صدقه
صاحب سلامی اوزرنه لازمدر ولکن ظاهر اولان بودرکه بو راده علی
تعلیل ایچوندر نتکیم قرآنده کلور ولتکبروا الله علی ما هداکم ای لاجل هدایتکم
یعنی اول سلامی‌یه شکردن اوتوری صدقه لازمدر لاجل الهدایه تکبیر
وتعظیم لازم کلدوکی کبی صورت استعلاده ایراد اولندیغی وجوب صدقه‌یه اشارتدر

كُلَّ يَوْمٍ تَطْلُعُ فِيهِ الشَّمْسُ

کل نصبله
درکه عاملی علیه درای کل سلامی وجب علیه او ثبت لاجله کل یوم
بلاده یوم تقریر اولنمشدر طلوع ظهور معناسنه‌در وطلوع شمسدن
استعاره اولنوب طلع علینا فلان دنلدی ظهر واتانا معناسنه
وطلع علیه ای علمه وطلع عنه ای غاب فهو ضد وشمس فلک رابعک
کوکبیدرکه بین الافلاک توسطندن اوتوری شمس دنلدی شمسه قلاده‌دن
که میانکین دیدکلریدر یعنی قلاده‌نک چاق اورتاسنده اولان
جوهر نفیس کبیردر یعنی هر کون که انده کنش طلوع ایدر جدیدا صدقه
لازمدر یوخسه بر کونک صدقه‌سی جمیع ایامک صدقه‌سنه کافی اولمز
زیرا هر کون براسه مستقل اولمغله نتکیم طلوع وغروبا شاهددر حکم

حکم دخی تجدد ایدر وبعضیلر تجویز ایدوب دیدیلرکه یوم ذفعله مبتدا
اولورسه ما بعدنده اولان جمله لرحذف عائدله اخبار اولورلر تعدل
فیه تعیین فیه معناسنه بو صورتده استیناف یعنی عددسلامی تذکر صدقه
کیم قادر اولور دیو سؤال ایدنه جواب اولور وبو تقریر اوزرنه تطلع
فیه الشمس یومک صفت کاشفه یعنی موضحه‌سی اولور رفع توهم ایچون
زیرا وقت اولورکه یومله مطلق وقت مراد اولور وعلم نحوده مسطوردرکه
نکراتده تخصیص اشتراکی تقلیل ایچوندر رجل عالم کبی ومعارفده
توضیح احتمالی دفع ایچوندر زید الظریف کبی

تَعْدِلُ بَيْنَ اثْنَيْنِ صَدَقَةٌ

خطاب اوزرنه‌در رغیبت اوزرنه دکل پس عدلله خطاب
شانندن اولنلرک جمله‌سنه شاملدر ولو تری اذ المجرمون ایه کبی که
خصوص اوزرنه دآئی‌یه خطاب دکلدر بلکه رؤیتله خطابه صالح اولنلره
عامدر عدل تسویه‌در یعنی برنسنه‌یی برنسنه ایله برابر قلمقدر واعتدال
تناسبدر بو راده فعل مصدر تقدیرنده مبتدا وصدقه خبر اولوب
مجموعی کل کلمه‌سنه خبردر وتسمع بالمعیدی خیر من ان تراه کبی قرآنده
ومن آیاته یریکم البرق یعنی بو مقوله مواضعده فعلک متضمن اولدیغی
حدثه نظر اولنور هیئت فعله دکل وبعضیلر دیدیلرکه اصلنده ان تسمع
وان یریکم دیر واثنین‌دن مراد متحاکمین ویا متخاصمین ویا متهاجرین‌دیر

پس دیمك اولور كه ایكی كسه آراسنی اصلاح و تقویم ایلمك صدقه در
زیرا مخاصمه قبیح قول و فعلدن خالی دكلدر بناءً علی هذا اصلاح ذات
البین ایتمك قبیحدن وقایه اولمغله باعث اجر و ثواب اولدی ولكن شرط
اصلاح و تعدیل بودر كه حلالی حرام و حرامی حلال قلمیه كه حد شرعی تجاوزدر
اگرچه بعض موادده فی الجمله كذب جائز و جاریدر زیرا جائزكه صدق
دوام عداوته سبب اوله انكچون محلنه كوره كذب صدقدن اولی اولور
قال تعالی انما المؤمنون اخوة فاصلحوا بین اخویكم و تألیف قلوب فضیلتندن
اوتوری محل امتنانده واقع اولوب فألف بین قلوبهم وارد اولمشدر
و بعض احادیثده اصلاح ذات البین صلوة و صیام و صدقه اوزرینه ٧١
تفضیل اولنمشدر زیرا اصلاح خواطر اصلاح كعبه و بلكه دخی اعلادر
زیرا قلب بناء الهیدر و آنك عمارتنه سعی ایتمك مزید رضوانه وسیله در

وَتُعِينُ الرَّجُلَ فِي دَابَّتِهِ فَتَحْمِلُهُ عَلَيْهَا

بو دخی خطابدر و تأویل مصدرده در الرجلده الف لام عهد ذهنی
ایچوندر كه خارجده غیر معین مراددر پس آشنا و بیگانه یه شاملدر
و بلكه كافره بله كفر و ضلالك غیری موادده مساعده مشروعدر
فی دابته حذف مضاف اوزرینه در كه فی ركوب دابته دیمكدر دابه
دبیب دندر كه مشی خفیف در لغتده جمله حیوانه اطلاق اولنور و

وعرف عامده مركوبده غالبدر خیل و بغال و حمیر كبی قال تعالی و من آیاته
خلق السموات والارض و ما بث فیهما من دابة بوراده دابه ایله مراد
حیدر مسببك اسمنی سبب اوزرینه اطلاق طریقیله زیرا دبیب سبب
حیاتدر بو معنایه ملائكه دخی دابه ده داخل اولمش اولور و جائزدر كه
من دابةدن صكره والملائكة تقدیر اولنه نتكیم ولله یسجد ما فی السموات
و ما فی الارض من دابة والملائكة آیتی تأیید ایدر زیرا قرآن عظیمك
بعضی بعضنی تفسیر ایدر و بقیه وجوه روح البیان نام تفسیرمزده در
و معنای حدیث بودر كه دخی بر كسیه دابه سنه ركوبده اعانت ایدوب
دابه سی اوزرینه كندینی ارکاب و حمل ایتمك صدقه در زیرا ضعیفه اعانتدر
و قوی اولدوغی صورتده دخی مساعده ایتمك اجردن خالی دكلدر كنار
نهرده سقی ایتمك كبی **اَوْ تَرْفَعُ لَهُ عَلَيْهَا مَتَاعَهُ صَدَقَةٌ**
فتحمله علیها اوزرینه معطوفدر كه او كلمه سی تنویع ایچوندر یوخسه
راویدن شك دكلدر نتكیم بعضیلر زعم ایتدیلر زیرا اوّلكیسی كندینی
دابه اوزرینه و ایكنجیسی متاعنی حملدر كندینی دكل پس ایكیسی دخی موجب
اجردر معنی دیمك اولور كه یاخود بر كسه نك متاعنی دابه سی اوزرینه
قالدروب یوكلتمك ایله اعانت ایتمك دخی صدقه در بو صورتده
تقدیر كلام دیمكدر كه و تعین الرجل فی حمل متاعه علی دابته فترفع علیها

پس اکسی دخی تحت اعانتده داخل اولمش اولور متاع ماینمتع به وینتفع
معناسنه در و قرآنده کلور قل متاع الدنیا قلیل و متاع انکله قصعه
مسح اتدکلری نسنه دیدکه ترك اکا چناق بزی دیر تکلیم کلام عربده
کلور رجاء الرقیم واخذ المتاع فتبادك الجبل یعنی کلب کلدی وچناق
بزنی آلوب طاعر چقدی و دنیادن متاعله تعبیر اولنمقده دنیایی
زیاده تحقیر وارد ر زیرا چناق بزنه تشبیه در مبتذل نسنه در

والكلمة الطيبة صدقة

یعنی انك اجری صدقه اجری کبیدر مضاف و حرف تشبیهك
حذفی مبالغه ایچوندر زید کالاسد مقامنده زید اسد کبی
وسائر نظائری دخی بویله در و اکا محسوسی محسوسه تشبیه دیرلر
جامعی عقلیدر که هر بری اوزرنه ترتب ثواب در و نفس متکلمه و مخاطبه
صدقه دیدیك جائزدر زیرا غداء روحانیدر تکلیم کلور و کلمهٔ طیبه
ذکر الله در تکبیر و تحمید و تهلیل و تسبیح و استغفار کبی تکلیم غیری حدنده
تصریح اولنمشدر و دعا و ثنا و جمع قلوب و تفریح دل و ادخال سرور
ایدن کلمات دخی انده داخلدر و قرآنده کلور قول معروف و مغفرة
خیر من صدقة یتبعها اذی یعنی سائلك خاطرنی قول حسن ایله تطییب
اتمك اذیت ایله متبوع اولان صدقه دن خیرلودر زیرا امتنان موذی

موذی جاندر پس امتنانه دائر و انك امثالی اولان کلمات طیبه اولماز
خبیثه اولور فعلیك بالطيبات واياك والخبيثات

وبكل خطوة تمشيها الى الصلوة صدقة

با زائده ویا مقابله ایچوندر و خطوة فتحله مره
در که بر کره آدم در و ضمله ما بین القدمین در و مفتوح دخی اولور
قال الله تعالی ولا تتبعوا خطوات الشيطان تمشيها خطابدر غیبت
دکل ضمیر خطوه یه راجعدر یعنی هر آدم که نمازه یورر سن مسجده کیدرسن
هر بری بر صدقه در بعض علماء ظاهر دیمشدر که کلمه طیبه و خطوه
الی الصلوة اوزرنه صدقه اطلاق اولنمق مع هذا نفعلری غیره
متعدی دکلدر یا مشاکلت ویا سبب اجر اولمقده ماله تشبیه طریقیله
در انتهی بالمعنی و ظاهر اولان بودر که بو ایکسی نفس فاعل اوزرنه صدقه
در زیرا غداء جسمانیده کندی اغزنه وضع اتدوکی لقمه صدقه اولدیغی که
٧٧ نفس حیوانیه یی طاعته تقویت ایچون تربیه در غداء روحانی دخی نفس
ناطقه یی تنمیه و ترقیه ایچون اعانتدر بو یوزدن اعمال لازمه اعمال
متعدیه اولدی پس صدقه ایله مراد بالکز صدقه مالیه دکلدر بلکه
نوافل طاعات دخی انده داخلدر تکلیم صلوته مشیده سائر طاعاته مشی
دخی مندرجدر صلهٔ رحم و طلب علم و سفر حج و غزا و عیادهٔ مرضی و نظائر

کبی زیرا اسارعك برنسنه‌یی تعیینی سائری منافی دکلدر که طاعات
متشابهاتدر مرویدر که زمان نبوتده صلی الله علیه وسلم بعض اصحابك
رضی الله عنهم مساکنی ناحیهٔ مدینه‌ده اولمغله قرب مسجد نبوی‌یه
انتقال اتمك قصدنده اولدقلرنده انا نحن نحیی الموتی ونکتب ما قدموا
وآثارهم آیت کریمه‌سی نزول ایدیجك حضرت رسالت انلره جمع ایلیوب
دیارکم تکتب آثارکم یعنی خانه‌لرکزده ملازمت ایدیکوز وقرب مسجده
انتقال سودا ایتسنده اولماز زیرا اثرلریکوز وآدملریکوزه ثواب یازیلور
بیورب آیت مذکوره‌یی قراءت اتدکده انلر دخی عزیمتلرندن فارغ اولدیلر
وغیری حدیثده مشی الاقدام الی الجماعات مکفرات ذنوبدندر عد اولنمشدر
پس بو بابده پیاده سواردن افضلدر مگر که اهل عذر اولمغله راکب
اوله وفی الحدیث اعظم الناس اجرا فی الصلوة ابعدهم الیها ممشی
فابعدهم یعنی نماز ایچون مسجد بعیده اقدام اوزرنه یوریوب کتمکده
ثواب زیاده‌در زیرا خطوات کثیره محتاجدر که مشقتی مشتملدر مگر که
مسجد قریبی هجر اتمك لازم کله زیرا قریبی احیا اولادر ویاخود مسجد
بعیدك امامی متبوع ویا غیری وجهله ضال اوله زیرا اگرچه صلوة خلف
کل بر وفاجر موجبنجه فاسقه اقتدا ایله دخی اصل صلوة صحیح اولور فاما
متقی‌یه اقتداده کی کبی ثواب کثیر اولماز بو سببدن اوق کبی ایراغه

ایراغه اتلمق بیانه کتمك کبیدر که زحمت مجرده‌در وقبور انبیا ومراقد
اولیا زیارتنه قصد وفسقه وفجره صحبتنه عزم وخروج ایتدوکی
بوندن نهی واخذ اولنه **وتمیط الاذی عن الطریق**
صدقة تمیط افعال بابندن خطابدر اماطه تبعیددر
اذی طریقدن مرور ایدنلره زحمت واضطراب ویرن نسنه‌در حجر
وشوك وعظم ونجاست وطین وامثالی کبی اماطهٔ اذی ای تأخیر الاذی ٧٤
زیرا ادنی شعب ایمانده تکلم شهادتك اعلاسیدر بو جهتدن ازالهٔ
اذی مراد ایدن کسنه‌یه مستحبدر که ابتدا لا اله الا الله دیه تا که شعب
ایمانك اعلی وادناسنی جامع اوله بعده ذا حدیث مشروحك مقصودی
هرسلامی مقابله‌سنده یا بر ذکر قولی ویا بر خیر فعلیدر که امر بالمعروف
ونهی عن المنکر ودورت رکعت صلوة ضحی وامثالی انده داخلدر
وبونلره قادر اولمیانلره ادنی الامر کرکدر که نفسنك شرینی خلقدن
دفع ایده زیرا اگرچه ترك مقوله‌سنده اجر اولماز ولکن نیته
مقارن اولیجق مأجور اولور ومباح کبی که احکام شرعیه‌دن اولمق اوزره
نیت ایدوب عمل ایده نه ثواب مندوب کبی ثواب واردر وحسن بصری
وابن سیرین رحمهما الله تعالی دیمشلردر که فعل خیرده نیت اولمسه‌ده
اجر واردر زیرا اکثر خلق تصحیح نیتدن عاجزلردر پس نیت امور مباحه‌ده

وعبادات مستقله ده لازمدر وشولكه معروفاتدر صلهٔ رحم واحسان
يتيم واعانت ضعيف واطعام ضيف واكرام مسكين وامثالی بونلرده
تصحيح نيت كماله راجعدر يوخسه اصل ثبوته دكل ايچون الله تعالی كافرلره
مكارم اخلاق اوزرنه دنياده مجازات ايلر مع هذا نيتلری يوقدر هكذا
قالوا بو فقير فهم ايتدوكی بودر كه كفاره مكارم اخلاق مقابله سنده
اولان مكافات دنيويه آخرتده بين الحيوانات قصاص مقابله كبيدر كه
فی الحقيقه بطريق الجزا دكلدر تكيم شيطانه عليه ما يستحق انك من المنظرين
دينلوب طقوزبيك ويا ايكی اوتوزبيك سنه عبادت سابقه سی
مقابله سنده الی يوم القيام عمر طويل اعطا اولندی معتبر اولان
ايسه مكافات باقيه در فانيه دكل وكفارك دوزخده بعض افعال
خير مقابله سنده كفردن ماعدا معاصی خصوصنده تخفيف عذاب
اولندقلری اختلاف فيه در وعلی تقدير الصحه اول تخفيف نعيم قبيلندن
دكلدر زيرا ناردە نعيم اولماز كه كفرلری مقابله سنده عذاب ابدی لری
انی منافيدر بناء علی هذا هر عملده مقتضای حال نيت تقرب در تمثال
زيرا قصود ونيات ارواح اعمالدر وبی روح جسددن انتفاع اولنماز
تأمل ايله كه الله تعالی جميع ارادات ايچون نيتی اختيار ايتمشدر اگر بوده
مطلق ارادت كافی اولايدی نيته حاجت قالمازدی وهر مراد اولان

ايشده ثواب اولمق لازم كلوب عبادت وعادت بری بريندن ممتاز اولمازدی
وعوام وخواص رتبه ده برابر اولوب اخلاصنه كوره رفع درجات
لازم كلمزدی پس عاملك معمول لهه ارتباطی نيتله در بو خود معلومدر كه
هر كادك يوزی حقه دكلدر مثلا بر كمسه اكل وشربدن امساك ايتمك
پرهيز ويا مرض ويا بخلدن ناشی اولمق احتمالی واردر بو جهتدن اول
امساكه صوم ديمك نيته موقوفدر اشته بودر كه الصوم لی وانا اجزی به
دنلدی پس بو نيت اولمسه امساك حق ايچون اولمايوب اوزرنه
ثواب ترتب ايلمز واكثر اعمال مداخلهٔ ريادن خالی دكلدر مثلا اطعام
مسكين واطعام ضيف وامثالی كاه اولور كه بعض اغراض فاسده يه مبنی
اولور بو معنادن تحصيل اجر وثوابه اخلاص نيت شرطدر وحديث شده
كلور من قاتل لتكون كلمة الله هی العليا فهو فی سبيل الله يعنی صورت
غزا افعال خيردن ايكن شهرت ويا جلب غنيمت ويا غيری غرض ايچون
اولان مقاتله فی سبيل الشيطان واعلاء كلمة الله ايچون اولان
فی سبيل الرحمن اولدی وصورت عمله نظر اولنمدی كه كسه صورت
خيرده اولسون وفی الحديث ان الله ليؤيد هذا الدين بالرجل الفاجر
يعنی تأييد دين افاضل اعمالدن ايكن فجورله بله ثوابده تأثيری
اولمايوب مردود وصاحبی مغضوب اولدی ودیمشلردر كه كلمه شهادتنه

بله نیت لازمدر یعنی شهادت عمل لسان اولمغله که عمل ظاهردر
نیت اخلاصه محتاجدر زیرا جائزدر که اهل نفاقك شهادتی کبی
اولوب والله یشهد ان المنافقین لکاذبون نشانیله معلم اوله چونکه
اهل الله تزکیهٔ نفس حسبیله نفس و شیطاندن خلاص اولدیلر وریا
و سمعه مداخله سندن نجات بولدیلر لاجرم اخلاصلری جملهٔ اعماله
ساری اولوب هرکارده مثاب و ماجور اولدیلر و اخلاصلرندن کوره
درجات عالیه بولدیلر هذا ولیس وراء عبادان قریة

السابع والعشرون ٢٧

معلوم اوله که یکرمی یدنجیده درج اولنان ایکی حدیثدر که متناً و سنداً
مختلفلردر ولکن معناده بری برینه اتصالی و هر برنده فائده زائده
اولمغله بر برده درج ایلدی و حدیث واحد کبی قلدی

البر حسن الخلق

بر کسریله بالاده شرح اولندیغی
اوزره انواع خیری جامع اسمدر که شرعك وجوباً و یا ندباً اقتضا
اتدوکی نسنه در زیرا بر کسریله بردن اخذ اولنمشدر فتحله که برك
مقابلی و معناسی توسعی مشتملدر و واجبه بر اطلاق اولندیغی لیس من البر
الصیام فی السفر حدیثندن ماخوذدر زیرا بورده صیامله مراد صوم
صوم فرضدر و ابرار دیدکلری شول طائفه درکه انواع بری
جمع اتمشلر و طاعتده تقصیر اتمشلردر که انلر عباد و زهاددر
زیرا اعمال جسمانیه درجات جنته دائردر که مقامات اهل اعمالدر
و مقربین احوال روحانیه ایله حقه تقرب ایدنلردر که مقامات
قربته راقیلردر بونلر ابرارك فوقنده در زیرا ابرار بونلره کوره
باطندن ظاهر منزله سنده در زیرا ظاهر عمل جسده راجعدر جسد
ایله ایسه حقه تقرب اولماز باطن حال ایسه روحه دائردر روح
ایسه حقه تقرب ممکندر زیرا نفخ الهیدر و مخلوقدر دنلدکی وسیلهٔ
قربت اولمغله مانع دکلدر زیرا روحك سره اتصال قویسی واردر نفهم
جداً و کاه اولور که بر عقوقله مقابله اولنور بو صورتده بر
احساندن عبارت اولور نتکیم عقوق اساءتدن عبارتدر بورادہ
برله مراد اعظم انواع بردر که حسن خلقدر کویا که بر حسن خلقدن
عبارتدر زیرا عبد له مولی میاننده احسن اخلاق رضا و تسلیم
و عبد له عبد اراسنده سخا و حسن خلقدر و حسن خلق دیدکلری
مکارم اخلاق و معاملات جمیله در طلاقت وجه و کف اذی و بذل
ندی و رفق و لین جانب و حسن عشرت و امثالی کبی اشته بوندن
فهم اولندیکه عبوس الوجه اولمق و غضب و کسر خاطر و بد معامله و شدت

وتیزلك ونظائری مقابح اخلاق وافعالدندرکه اوصاف نبویه‌دن
خارجدر پس حسن خلقله هر خلق حسن مراد دکلدر بلکه مکارم اخلاق
سنك ایله غیر اراسنده جاری دررزیرا کندی ذاتکه لازم اولان
اوصافه نعوت دیرلر اکرچه بو مقامی نتیجه لرنهم ایتمشلردر رهـ ٢٧٧

والاثم ما حاك فی نفسك رهـ اثم موجب
عقوبت اولان کناهدر همزه سی واودن منقلبه در کویا اعالی
وثم وکسرایدر یقال وثمه یثمه کسره ودقه واثمی همزه بابندن ذکر
ایدنلکری واوی الاصل اولدوغنه مانع دکلدر زیرا اصلی متروك
ومنسی در نتکیم بعض علما اسمی وسم دن اخذ ایلدی رهـ ویقال حاك
السیف یحیك حیکا اثر یعنی حیك حا مهمله نك فتحی و یا مثناة
ساکنه وکافله تاثیر معناسنه در وانی محی دن حاك قیاس ایدنلر
تصحیف ایتمشلردر رهـ نفسله مراد صدردر زیرا بعض احادیثده صدرله
تعبیر اولنمشدر یعنی کناه اودرکه نفسده وصدرده تاثیر ایلیه
واکا نفوردر کراهت واضطراب کتوره پس حیك اطمئنانه منافیدر
زیرا اطمئنانده تردد واضطراب اولماز بلکه یقین وسکون اولور
نتکیم اصحاب الهام ودواعیه حالیدر یعنی الهام وداعیه اهلی اودر
برنسنه نی قبول ورده قلبه نظر ایدرلر شویله که اکر تردد

حاصل اولورسه دع ما یریبك الی ما لا یریبك موجبنجه شکی تیقینله
مبادله ایدرلر و بوندن دکر مختیر اولدقلری نسنه نی اشلمزلر زیرا
تحیرده مکر وارد رپس برنسنه معمول به اولمغه قطع لازمدر والا
اثمدن خالی اولماز زیرا برنسنه نی اهل ذلك کوکلی قبول ایتمدوکی شرعاً متردد
خیره دکلدر رهـ

وکرهت ان یطلع علیه الناس رهـ

یقال کره الشیء بالکسر من باب علم لم یرده یعنی کراهت صدار ایدندر
ولکن عرفاً تنفر معناسنه استعمال اولنور کما فی الکرمانی وتاج المصادرده
کلورکه الکراهة دشوار داشتن یعنی برنسنه نی کوج طوتمق زیرا
دشوار عسیر دررهـ یعنی وجوه واماثل قوم که انلردن استحیا ایدرسن
ویا مطلق ناسك اول حاله اطلاعی واول ایشك انلرك یاننده سندن
صدورینی کراهت ایدرسن وتنفر ایلرسن وسکا عیب وعار کلور اشته
اثم بو مقوله نسنه دربوندن فهم اولندیکه اثمك ایکی علامتی
واردر بری داخلیه درکه قلبك اوخصوصده اضطراب وترددیدر
وبری خارجیه درکه اطلاع ناس صورتنده فضاحتدر بر معنادن
٢٧٨ دیدیلرکه انسانك قلبی شویله کرکدرکه بالفرض برطبق ایچنه وضع
اولنوب خلقه عرض اولنسه ایچنده حیا ایده جك برنسنه بولنمیه
وبوندخی معلوم اولدیکه معنای مذکور اهل عفته کوره دررزیرا مغلوب الهوی

والشهوة اولان كسه مذموم العاقبه اولديغى بلدوكى امر مفتره
اقدام ايدوب مفتضح اولور زنى وسرقه وامثالى كبى وعفيف اولان
توفيق الهى ايله محفوظ اولور سؤال اولنور ايسه كه مضطرب اولديغى
امر نفسى نوجهله اثم اولور كه عمل اتمدوكى ويا لسانه كتورمدكى نسنه
معفودر نتكيم حديثده كلور ان الله تجاوز عما وسوست به نفسها
مالم تعمل به او تتكلم جواب بودركه مقصود نبوى قلبده متردد اولان
نسنه نك عمل وتكلمى اتمدرديكه درو الا عفودر وسوسه كبى در
قال وابصة رضى الله عنه وابصه با موحدهنك
كسرى وصاد مهمله ايله اسم مذكوردر زيرا تا وصفيتدن اسميته نقل
علامتيدر وبصدندركه لمعان يعنى بلدرامق معناسنه اتيت
رسول الله صلى الله عليه وسلم اتيان سهولتله
مجيئه ديرلر وبالذات وبالامر اولانه شامل درخيرده وشرده
دخى جارى دريأتى الفاحشة كبى ورديشلردركه مجيئده برنسنه
جانب مبدادن نقل واتيانده منتهايه ايصال ملاحظه اولنور اشته
بوجهتدن فرقلرى واردر اكرچه اصلنده شى واحد در معرويديركه
وابصه هجرتك طقوزنجى سنه سنده بنى اسد قبيله سندن توقندن
اون نفر كسه ايله رسول الله صلى الله عليه وسلم كلوب كمربندايسلام

اسلام اولديلر واخر رقه ده دفين خاك اولدى قارئ القران كثير البكا
صحابى ايدى رضى الله عنه فقال رسول الله صلى الله عليه
وسلم وابصه يه بيوردى وابصه اكا حالنى عرض وضميرنى كشفدن
اول جئت تسئل عن البر يعنى يا وابصه بر
واثمدن سؤال ايدراولدوغك حالده بزه كلدك زيرا جواب آتيده
اثم دخى درج اولنديغندن وابصه نك مرادى ايكسندن دخى سؤال
ايدى نتكيم غيرى روايتك سوقنده مجموعى مذكوردر پس بوراده
طى اثم اولنديغى اكتفا قيلندندر وبونده كشف ضمير واردركه دلالة
نبوتندندر زيرا قبل التكلم قلبنده اضمار اتدوكى نسنه دن اخبار دردر
وكشوف بش نوعدركه كشف ضمير وكشف قبور وكشف ملك وكشف
جن وكشف الهى دركه بو مجموعك اعلاسى كشفا خيردر زيرا الله تعالينك
ذات وصفات وافعالنه دائردر ماعداسى ايسه اكواندندر واكوان
عالم وجودك قشرى كبيدر مقصود ايسه لبدر قشر دكل
قلت نعم سؤاله كلموكنى تصديقدركه انكاره وجه يوقدر
زيرا تعلم خير طريقيله داخل مجلس نبوى اولمشدر پس حال باطنى جناب
نبوته منعكس اولمسه دخى كشف داز اتملودر قال استفت
قلبك قلبكدن فتوى طلب ايله ديو بيوردى يعنى بر وا ثمى

بیاندن اول ابتداء کلام بو اولدی فتوی فتی دندر شاب قوی
معناسنه زیرا مفتی جواب حادثه ایله سائله قوت ویرر و بوراده قلبی
مفتی منزله سنه تنزیل ایلدی زیرا مظهر اسم علیمدر که علم اشرف اوصافدر
قلب اشرف قوی اولدیغی کبی بونده وابصه نک اهل قلب اولدوغنه
اشارت واردر زیرا رسول الله علیه الصلوة والسلام نور نبوتله حال وابصه
واقف اولوب انی ادراک قلبیه احاله ایلدی و اهل قلب اولمق بینه وبین الله
حجابلرن ارتفاعی و اسم اعظمه مظهر اولوب انفس و آفاقی بری برینه تطبیقه
قادر اولمغله اولور نتکیم خطاب مذکوردن اقدم رسول الله وابصه نی
زانو بزانو تقریب و اوج برماغنی جمع و انک صدرینه وضع ایتدوکی
سینه سنده قوت ادراکه دالدر زیرا اوج برمقده اوج مرتبیه
رمز واردر که ذات و صفات و افعالدر البر ما اطمأنت
الیه النفس اطمئنان نفسک اضطرابدن ساکن اولماسیدر
که ترکجه دکلمک و عجم آرامیدن و آسودن ایله تعبیر ایدر و طمأنینت فتحله
و سکون همزه ایله اسمدر که مصدر و مقامنه اقامت اولنمشدر و فتح طا ایله
غلطدر زیرا اطمأن یطمئن طمأنینة اقشعر یقشعر قشعریرة کبیدر
معلوم اولا که جوهر انسان فطرت اولیده حقیقت واحده در که قوای
کثیره سی واردر عند الصوفیه قلب و روح دیدکلرینه عند الحکیم نفس

نفس ناطقه دینلور پس غواشی بشریه ایله محتجب اولسه نفس و عند
التجرد عقل و عند الرجوع الی العالم القدسی الاصلی روح و باعتبار
المعرفه قلب دیرلر یعنی بر اوردر که نفس اکا مطمئن و انک حقنده بی
اضطراب اوله زیرا نفس حجب بشریت ایله محتجب اولدیغی جهتدن
ظنون و شکوک و تردد و اوهام و خیالدن خالی دکلدر چونکه احتراق
حجب ایلیه الهام و داعیه اهلی اولوب بره متعلق نسنه ظهور ایتسه
انک حقنده بی تردد اولور حق اولدوغنی بلور و بالجمله عمل قلور
و بونده دع یریبک الی ما لا یریبک مضمونه اشارت واردر زیرا
بعض امور واردر که بحسب الحکمة مغلق قالور و حقیقتی مفتوحه اولماز
بو صورتده اورادن حقیقتی منکشفه و امری ظاهر اولان طرفنه
عدول لازمدر حتی رئیس المشایخ صدر الدین القنوی قدس سره
حضرتلرنه محل ثواب جنت منکشف اولمایوب حالی او وزرینه ابقا ایلمشدر
اگرچه هر طاعته مکافات لازم اولدوغنه قائلدر پس اگر کامل و اگر ناقص
یقین تاملله عمل ایتمک کرکدر واطمأن الیه القلب
عطفدن قلبک نفسه مغایرتی فهم اولنور نتکیم بیانی سبق ایتدی
و اطمئنانی اعاده دخی استقلالنه رمز ایدر اطیعوا الله و اطیعوا
الرسول کبی قلب دندوکی بر حالدن بر حاله تقلب و تحول لندن اوتوری

دركرك خيراً وكوك شراً يعنى برّ اودركه قلبا كا مطمئن اوله زيرا
الله تعالى عبادى معرفت ومحبت وقبول وسكون حق اوزرينه مفطور
ايلمشدر پس شول كمسه نك كه فطرتى سليم وطبعى مستقيم اوله نفس
وقلبى مستحسن اولان نسنه يه مطمئن ومنشرح اولور ومستنكر اولاندن
نفرت ايدر انكچون خبيث وطيبى تميزده اهل اخلاق واصحاب فطرته
مراجعت اولنور اگرچه عوامّ ناس خواصّ وحكم خواصّ ندر بلمزلر انكچون
خلقك هر برى بريوله كتمشلر واكثر علما ظاهر دخى اوهام وخيالاته
متابعت ايتمشلردر نعوذ بالله من مقالاتهم الباطلة ودعاويهم العاطلة

وَالاِثمُ مَا حَاكَ فِى النَّفْسِ وَتَرَدَّدَ فِى الصَّدْرِ

جمله اولى نك مفرداتى ومعانيسى كذر ايلمشدر تردّد اضطرابدركه
عجمده ان شد آمد كردن ايله تعبير ايدرلر (مثلا) قبله نمانك ابتداده
يمين ويساره حركتى كبى صدر قلبك ظرفى وخارجيدر فؤاد باطنى اولدوغى
قال الله تعالى ولكن تعمى القلوب التى فى الصدور دركاه اولور كه صدر ايله
نفس قلب مراد اولور وصدر اصلنده جارحه دركه مقدّم الشئ
ايچون استعاره اولندى صدر القناة وصدر المجلس والكتاب والكلام
كبى وصدرين ديديلر ايكى قاضى عسكره زيرا مقدم قضاتدر بورادخى صدردن
مراد جارحه دكل بلكه جارحه نك مشتمل اولديغى قوتدركه معنويه دركه ٢٨١

پس صدر ايله قلبك قوتى بردر وقلبدن صدر ايله تعبير اولنديغى
تفنن طريقيله در يعنى كناه اودركه نفسده تاثير ايليه واى اضطرابه
دوشوره وصدر وقلبده تردد ايدوب صدر انك ايچون منشرح
اولميه وبو بابدن دركه كاهيجه بعض اموره مباشرتده ابتدادن خطا
واقع اولوب دفع ايده ييم ديركن بر مانع دخى ظهور ايدر پس بو خطا
اول كارك تركى لازم اولدوغنه علامتدر حتى بعض عرفاده
بر معرفت كتابتنه شروع ايتدكده اول امردن قلمنده خطا وغلط
واقع اولور واعاده واصلاح ايده ييم ديدكجه ينه خلاف واقع اولور
پس بو معنى اول كاردن فراغت نشانه در نتكيم بو فقيره چوق كره واقع
اولور حتى بردفعه بعض اهل انكارك امتحان طريقيله ارسال ايتدكلرى
بر امر مشكلك شرحى اولنور ركن قلمده طغيان وطور عقلدن خارج بيان
واقع اولمغله اوراده عالم غيبدن بو بيت القا اولندى كه بيت
قلم براژدهادر ايكى شق اندن ايكى سردر مركب زهر دار انك
دهانى ايچره مضمردر فاما بو فقير اكا مقيد اولميوب بعد التحرير
محلنه ارسال اولندقده يولده كيدركن بامر الله تعالى اول شرحك
اوراقى برى برينه ملتزق اولوب فهم اهل انكاره كنجايشدن بيرون
اولان مواضعى ممسوح اولدوغندن استنساخه صالح اولميوب واقع

الحال بر قاچ کوندن صکره عکس اتدکده حفظ الهی ده اولدیغمزه
تشکر اولندی فاعرفه ** وان افتاك الناس **
مقدرده معطوفدر که ان لم یفتك الناس وان افتاك الناس تقدیرنده در
وبعض روایاتده وان افتاك المفتون واقع اولمشدر که مراد علمادر
وبو وصل فی الحقیقه استفت قلبك یه متصلدر البر وما بعدی
استفتا تقلیددر یعنی علما سکا جوازنه فتوی ویرسه لر دخی قلبك
قبول اتمدکجه فتوالرن قبول اتمه زیرا انلرك فتوالری ظواهره
مبنیدر پس اسلم اولان غلط وشبهه یه وقوعدن حذردر فتوای
قلبله عمل ایده سن که بو فتوی سکا باطنکدن وحقدندر وفتوای مفتی
ظاهردن وخلقدندر وجانب باطن اقوادر انکچون افتای ناسه نسبت
ایلدی زیرا ناس نسیاندندر ونسیان وسهوك مبدای وهمدر وبو وهمدن
نه مدرس ونه فقیه خلاص اولمشدر که کسه روایت ونقلی عنعنه
ایله وثقه دن اولسون بو سببدن کتب معتبره حدیثده موضوعات
بولنور اگرچه مؤلفنك صحت احادیث حقنده دعوای عریضه سی واردر
فاما خواص ناسك فتوی ویردکی نسنه بلا تردد معمول بهدر زیرا
انلرك علمی حضوریدر حصولی دکل پس انلرك قول وفعلنده غلط اولماز
والهام عوام ناسه حجت دکل ایسه ده ارباب اعتقاده حجتدر بو معنا

بو معنادندر که الی هذا الآن والی قیام الساعة سنن اولیا ایله عمل اولنور
وارباب انکارك ظنیاتیله مقابله سنه التفات اولنمادر فان القول ما قالت
حذام ** وان افتوك ** تأکیددر وجائزدر که وان افتاك
جمع بعد جمع معناسنه اوله وبعضیلر افتوك روایت اتمشلردر قافله
وبونله ارضوك معناسنه کما قال فی تاج المصادر الافتاء سرمایه
دادن وخشنود کردن یعنی خلق سنی ظاهره بناء خشنود ایدرلرسه
دخی قلبکده اضطراب وباطنکده تردد بولندقچه عملده توقف ایله
والا آثم اولورو تنزل بولورسن نظر ایله حال آدمه علیه السلام که
قلبی مضطرب ایکن التفات ایتیوب شجرهٔ منهیه دن اکل اتدکده
عاقبتنده نادم اولوب ربنا ظلمنا انفسنا الآیة دیدی و وجه
ارضه هبوطنده قی ایدوب اندن زهراغاجی بتدی وبوندندر که
دیرلر المعاصی سموم یعنی معاصی فی نفس الامر هلاك معنوی یه مؤدی
اولدیغی کبی هلاك صوری یه سبب اولان آثاری دخی مورث
اولور پس بوندن فهم اولندی که اضطراب قلب اولدیغی یرده تأویل
مفید اولماز زیرا آدم دخی گرچه اکلی تأویله مبنی قلدی فاما ابتداده
صواب ملاحظه اولان نسنه نهایتده خطا چقدی خطاء مجتهد کبی
بو جهتدن هر قیاسده وهر دلیل ظنی یه التفات اولنماز بلکه

دليل قطعی و اطمئنان دل لازمدر فاعلم ذلك

الثامن والعشرون

قال ابو نجيح العرباض رضی الله عنه

نجيح نون مفتوحه و جيم مكسوره واخرنده حاء مهمله ايله فعيل
وزنی اوزره اسمدر نجاحدن كه ظفر بالشی معناسنه در عرباض
باء موحده وضاد معجمه ايله قرطاس وزننده آدمدر ثقيل وابل واسددن
ثقيل عظيم ديمكدر ابو نجيح عرباضك كنيه سيدر كه نجيح
اوغلی و عرباض كنديدر عرباض هجرتدن يتمش بش تاريخنده شامده
دفين خاك اولمشدر رحمه الله مرويانی اوتوز بر حديث شريفدر

وعظنا رسول الله صلی الله عليه وسلم

يعنی صلوة صبحدن صكره رسول الله صلی الله عليه وسلم بزه
وعظ و قلبه رقت ویررو جهله تذكير ايلدی نتكيم روايت اخراده
بعد صلوة الصبح اولديغی مقيددر و مصرحدر بونن جمع اول مجلس عالیده
حاضر اولان صحابه اعتباريله در آشغه ده قلوب و عيونن جمعيتی
دخی جماعته ناظردر **موعظة** مصدريت اوزرينه منصوب

منصوبدر زيرا وعظ وعظه و موعظه بردر تنوين تعظيم ايچوندر كه
موعظة عظيمة ديمكدر نتكيم روايت اخراده موعظة بليغة اكادالدر
زيرا موعظه نك بليغه اولديغی انذار و تخويف و تأثيرده غايته
بلوغيدر نتكيم قل فلله الحجة البالغه دنلدی مراد الزامده نهايته
بالغه ديمكدر پس بو تقريردن فهم اولندی كه وعظ و موعظه تذكيردر رقتو
دل و تخويفه مقارن اولان جردر يعنی شول كلامه تأليفدر كه قلوب
قاسيه يی تليين و عيون جامده يی تسييل و تدميع و اعمال فاسده يی
اصلاح ايلر نتكيم خطبه ضمله شول كلامی تأليفدر كه وعظ و ابلاغی
متضمندر انكچون مخاطبه تأثير ايدر و خطابت دخی ديرلر فتحله اگرچه
عوام كسر ايدرلر و اول كلامه دخی خطبه ديرلر و موعظه دخی بويله دركه
نعل واعظ اولديغی كبی تأليف اندوكی كلماته دخی اطلاق اولنور

وجلت منها القلوب

جيمك كسريله وجلدن
در استشعار الخوف معناسنه يعنی قلبنده خوف بولمق يعنی قلبلر
اول موعظه نك تأثيری سببيله خوفناك اولدی قال الله تعالی اذا
ذكر الله وجلت قلوبهم ديمشلردر كه عند الذكر حاصل اولان خوف
وخشيت بحسب التجلی در يعنی شعاع جلال و نور عظمتك اشراقی بقدر
ايسه حقدن خوف دخی اول مقداردر انكچون جناب رسالت صلی الله عليه وسلم

جمله دن اتقی واخشی ایدی یعنی زیاده مستعد اولدیغی جهتدن تجلی
واقع اولوب مقام کبریاده قیامی دخی اکا کوره ایدی پس اعظام واجلال
وتبجیل وادب وحیا عارفك شانیدر زیرا مکاشفدر جاهلك حالی
دکلدر که محجوبدر وبوندن فهم اولنور که مقربین ملائکه کروبیین کبی که
علو رتبه ومقام قربده اولدقلرندن حقلرنده معامله لری جاهلرینه کوره
در نتکیم خواص سلطانله عوام ناس برابر اولمازلر قال الله تعالی هل یستوی
الذین یعلمون والذین لایعلمون ٥ وذرفت منها العیون
ذال معجمه وراء مهمله وفا ایله ضرب بابندن سالت معناسنه در مصدری
ذرفدر که سیلاندر وذرف عین سیلان دمعدر یعنی کوز یاشی اقمقدر
پس عینه نسبت اولندیغی مجازدر زیرا سیلان ایدن نفس عین
دکل بلکه دمعدر بوصورتده کلام مبالغه دن خالی دکلدر یعنی اول
موعظه تأثیرندن وقلوب اوزرینه سلطان خشیتك استیلاسندن
اشك دیده روان وبلکه کوزلر سیلان اولدی عیون عینك جمعیدر که
جارحه در وضع منبعنه عین دیدکلری هیئتدر ورطوبتده جار
معناسنه اولان عینه مشابهتندندر اوتوری در ذرف عیونی وجل
قلوبدن تأخیر ایدی زیرا وصل اصلدر اصل ایسه فرع وسبب مسبب
اوزرینه تقدیم اولنور وبعض روایتده ذرف تقدیم اولندیغی ادانادر اعلایه

اعلایه ترقی ایچوندر زیرا بکا ذکر لسانی کبیدر که حال قلبه تابعدر
پس حال قلب حال قالبدن اعلادر زیرا اکاه اولورلر اغلمق کذب اولور
نتکیم اخوان یوسف حقنده کلور وجاؤا اباهم عشاء یبکون یعنی یوسفی
ذئب اکل اتدی دیو اخشام وقتنده کریان اولدقلری حالده پدرلری
یعقوبه کلدیلر مع هذا اکلك اصلی یوق وکریان اولدقلری دخی تکلف
وحیله طریقیله ایدی ٥ وبوندن تذکیرك استحبابنه اشارت واردر
بناء علی هذا ابن مسعود رضی الله عنه هر خمیس اخشامی تذکیر ایلر خوف
ورجاء متعلق کلمات سویلردی وحدیثده کلور یسّروا ولا تعسّروا وبشّروا
ولا تنفّروا یعنی وعظ وتذکیر طرفینی جامع کرکدر که ترغیب وترهیبدر
زیرا واعظ فصاد کبیدر وهم جراح وهم واضع مرهمدر ٥ ووصایای لقمانیه ده
کلور لاتکن مرّا فتعقی ولا حلوا فتسترط یعنی آجی سوزلو اولمه که
زهرناك سننه کبی اغزلردن رمی اولنورسن وفوق الحد طتلو سوزلو
دخی اولمه که حلوا اولان سننه کبی عرضه بلع قلنورسن پس افراط وتفریطی
قویوب معتدل اولا کور ترازو کفه لری کبی مساوات بولا کور قال الله
ولو کنت فظا غلیظ القلب لانفضوا من حولك ٥ فقلنا
یا رسول الله کانها موعظة مودّع
مودّع دال مشدده نك کسریله تفعیل بابندن اسم فاعلدر تودیع وداع

اتمكدركه عجم پدرود و ترك آسنلك ديرتو بعك آصلي دعتدندركه مسافره
زحمت سفر چكدرمبه و اني دعت وحضور وراحته ايرشدوره ديو دعادر
نتيجه تسليم سلامت ايله دعادر و تركيب توديع ده ترك وتخليه معناسي
دخي واردر انكچون نفسي مجاهده دن تركه توديع ديرلر معنى بودركه بر
بز حاضر اولان جماعت صحابه ايله ديدك كه يا رسول الله كويا بو موعظه
بليغه كه اصحابك واحبابنه وداع ايدوب سفر ايدن كسه نك موعظه
سيدركه امور لازمه دن هيچ برسنه ترك ايتميوب سويلر وبردخي
عودت ايتمك ايهامن ايلر چونكه حال بويله در **فَأَوْصِنَا**
پس بزه ايصا ايله يعني امر دينه متعلق وصيت قيل تاكه اني دستور
العمل قلالم وآخرتده فلاح بولالم سؤال اولنور رسه كه قرب انتقاللرنده
بعض صحابه طلب وصيت ايتدكلرنده منع اولنوب قرآنه احاله قلنمش ايدي
بوراده ندن منع اولنمديلر جواب بودركه قرب انتقالده جاي كلام تامل
ايدي اكا بناء اسكات اولندي بو وصيت ايسه انتقاللرندن برقاچ
كون مقدم اولمغله لاجل المصلحه بعض تنبيهات واقع اولدي بعدذا
بو مقامده برقاچ اشارت واردر او لكنجي بودركه استرشاد وارشاد
اكابردين دن اولور زيرا كندي ذاتنده رشيد اولميان ارشاده قادر
اولماز ونا قص طريق كماله هدايت بلمز واي اوكنه طالب العلم اوتو رمز ٢٨٧

اوتورمزوده قوشيده وه يوكن كوترمزده ديمشلردركه خذوا العلم
من افواه الرجال يعني علم نافعي اهل رجوليت اغزندن اخذ ايتمك كركدر
دبوراده آنلك كما لدرتيس اهل كمال افاده يه اقدر وكلامنده روح
معنى اظهردر و ايكنجسي بودركه مزيد استعدادي اولانه فيض الهي يه
قانع كلمز انكچون الى آخر العمر طلبكاردر ذكر اولنان صحابه كبي وحديثده
كلمشدر اطلبوا العلم من المهد الى اللحد وقرآنده كلمشدر وقل رب زدني علما
مقصود علم بالله دركه اكا نهايت يوقدر و اوچنجسي بودركه لسان
واعظ لسان حقدر زيرا حقك مترجمي دريس كلامنك تأثيري مراقبه
ومشاهده سنه كوره در فافهم جدا و دوردنجسي بودركه حيا رزق
صوري يه مانع اولديغي كبي رزق معنوي يه دخي مانعدر انكچون صحابه
رضي الله عنهم حضور رسولده كلام وسؤالدن ممنوع ايكن ينه امور دينه
اهتماملري آخر انلري سويلتدي والى هذا الآن اهل دل انلرك طفيل
مائده سي اولديلر پس سويلين حق اولديغي كبي سويلدن دخي حقدر ذلك
تاكه خلقه نافع اسمنك تجلي واقع اوله **قَالَ** رسول الله صلى الله
عليه وسلم انلرك دلخواهلرنه مساعده اللنوب بويوردي كه
أُوصِيكُمْ بِتَقْوَى اللهِ تقوا الله بدء ايلديكي
زيرا امور دينيه نك مجموعي دركه مأموراته امتثال ومنهياتدن انتها ايده

مند رجدر وظاهر و باطن حالی حاویدر زیرا کفر ومعاصیدن اجتناب
ایدن اهل جنت و درجات اولوب ناردوزخدن نجات بولور وماسوادن
حقدن پرهیز ایلین ناربعد وقطیعتدن سالم اولوب جنت قرب ومقامات
معنویه بولور پس تقوی اساس الکلدر وانک بعض تفاصیلی بالاده در
وتقوای جلالیه اضافتده اشارت واردر که جمیع اسمایه زخدر متعلقه
ایرنجیه دک پس هر مرتبیه کوره بر نوع تقوی واردر چونکه درکاه
الهی بی نهایه در بنا علی هذا بر پایه ایله مقید اولمق سالکه رهزندر
بلکه سری علی الدوام سیر اتملودر تاکه تجلیات آفله وغایبه دن تجلیات
باقیه ودائمیه وصول بوله ونور ابدی ایچنده قاله واستتاردن
خلاص اوله که مقام اکامل اولیادر **والسمع والطاعة** یعنی
سمع کلام امیری استماع وطاعت امرنه اطاعتدر بو معنا تقوایه
تعقیب وتوصیه یه تخصیص ایلدی زیرا ظاهر حاله انسب ایدی شول
معنادن که قرب انتقالده اهم اولان نصب خلیفه واطاعته تحریض
وتفرقدن تحذیردر چونکه خلیفه اکابر اصحاب عندنده رموز نبویه
ایله متعین ایدی لاجرم انی تصریحدن اعراض واطاعتنه ترغیب ایلدی
ایلدی کویا بنم مقاممه خلیفه اولان ابوبکره والی یوم القیام کلن
خلفا وامرایه مخالفت اتمکز دیمک اولدی پس بینهم وبین الله تقوی لازم

لازم اولدیغی کبی بینهم وبین الولاة والامراء دخی لازم اولدی زیرا
نظام عالم انلره منوطدر بو جهتدن نصب سلطان واجب اولدی وامر
مباح وجائزده یعنی معصیتک غیرده اطاعتی لازم کلدی پس معصیت
مقوله سنده مطاوعت لازم دکلدر شوقدر واردر که خروج علی السلطان
جائز اولمدیغی مجمع علیهدر زیرا سلطانله حاصل اولان صلاح فساددن
زیادهدر وجورنه صبر ایلمک اثاره فتنه دن اهون وهرج ومرجدن
خالیدر اکرچه حضرت عثمان رضی الله عنه وقعه سندن بری بو امت
اراسنده باس باقیدر یعنی سیف وقتال مرفوع دکلدر زیرا انک
دینیچون دعایه رخصت الهیه اولمامشدر وحدیث اخرده کلور اسمعوا
واطیعوا فانما علیهم ما حملوا وعلیکم ما حملتم یعنی امرایه لازم اولان
رعایایه عدلدر وسزه واجب اولان اطاعتدر زیرا ابری بریکوزه امانت
سکوز وعدل واطاعت وسائر فرائض اوزریکوزه دین شرعدر
انکیچون حدیثده کلور اللهم اقض عنی دینی **وان تامر
علیکم عبد** یعنی ان وصلیه در تامر تسلط اتمک
وامیر اولمقدر وبعض روایاتده عبد حبشی واقع اولمشدر وحدیث
اخرده کلور ان امر علیکم عبد مجدع یقودکم بکتاب الله فاسمعوا له
مجدع تشدید دال ایله معظم ذرنی اوزره مقطوع الانف والاذن

اوالشفة معناسنه در یعنی سزك اوزریکوزه عبد حبشی ویا برمقطوع
الانف ادنی کمسنه تسلط ایدوب والی و امیر اولورسه دخی مادام که
سزی کتاب الله ایله قائد در اکا اطاعتدن اعراض اتمکوز بلکه حکمت الهیه
یه حواله ایدیکوز زیرا الله تعالی ظاهره نظر اتمز انکچون ارباب تصوف هر
خصوصده بی تکلفدر و منقولدر که مغربده بر کمسنه قطب اولمش ایدی که
اشل ایدی یعنی بی دست ویاخود چولاق دیدکلری در که بین الناس
عیوب ظاهره دندر فاما مستعد اولیجق تقطبنه مانع اولمامشدر
بعد ذا معلوم اولا که الائمة من قریش و فقنجه خلیفه و امام قریشدن
نصب اولنمق لازمدر انکچون شریف مکه الی الآن اول قبیله دندر و مده
آل عثمان و سائر ملوك و سلاطین اسلامیه شریفك اقطار ارضده
نواب و وکلاسی کبیدر انکچون اول اثناده ملوك مصرده آل عباسدن استیذانله
جلوس ایدرلردی زیرا بلا اذن جلوس و خلافتده میمنت یوقدر صکره
آل عباس منقرض اولیجق امور ولایت و خلافت شریف مکیه منوط اولدی
اکرچه که شریفك ظاهرا بو اعصارده ضعف حالی واردر ولکن اساسی
الی هر حال الله ترجیح اتمشدر پس عبدك امارتی فرض و تقدیر طریقیله در
و واقع اولدیغی صورتده دخی نیابته محمولدر و تورپشتی شرح مصابیحده
دیمشدر که جائزدر که بو کلام ذوی الامرك اطاعتنده مبالغه مراد اوله

اوله یوخسه ظاهر لفظك اقتضا اتدوکی اولمیه زیرا عرب ابواب
مبالغه ده وقوعه قریب اولمیان نسنه ایله ضرب مثل ایدر و بو بابده
حدیثده کلور من بنی لله مسجدا ولو کمفحص قطاة بنی الله له بیتا فی الجنة
انتهی بالمعنی ولکن وقوعی انکار امر بدیهیه انکار کبیدر یعنی وکلادن
عبد حبشی و مقطوع الانف کمسنه لرك امارتی چوق واقع اولمشدر حتی
وصایای فتوحاتده کلور که بر وقتده مغربده امام المسلمین کلور دیو
خلق اراسنده کفت و شنید اولدقده هر کس انك تماشاسنه متهیئ
اولیجق اورادده نصرانی بولنوب بن دخی مسلملرك پادشاهنه نظر ایدهیم
دیو بطوردی کورسه که الای ایله بر مقطوع الانف زشت حبشی کلور
تعجب ایلیوب بو مقوله قبیح الهیکل کمسنه نك سلطنتنه اکی بربره عقل کلوب
اجماع اتمز همان بو قدرت الهیه غالبه ایله اولمشدر دیو انکله قدرت
قاهره اوزرینه استدلال ایدوب شهادت کتوردی و مسلمان اولدی
وانه من یعش منکم ه وانه ضمیری شاندر
و بعض روایاتده فانه در فاء له من شرطیه و یعش انکله مجزومدر اصلی
یعیش در عیش فتحله حیاتدر معیشت ما یعاش به معناسنه در عرب
حیات دیدوکنه عجم زندکی دیر کردیری ایکدر زندکانی دیرلر اوزرینه
تفرع ایدن دیرلکدر تمتع بالحیاة معناسنه عائشه عیشدندر که تقول

طریقیله تسمیه اولنور عمر کبی امام راغب دیمشدر که عیش حیوانه
مخصوص اولان حیاتدر که حیاتدن اخصدر زیرا حیات باری تعالی ده و ملکده
وحیوانده اطلاق اولنور عیش ایسه اطلاق اولنماز که عیش مطعم و مشرب
و سائر سبب بقا اولان نسنه ایله کچنمکدر بو ایسه حیوانه مخصوصدر
و حدیثده کلور لا عیش الا عیش الآخرة یعنی اعتبار حیات آخرتده در که
باقیه در حیات دنیایه دکلدر که فانیه در معنی بودر که و تحقیق شان سزدن
هر کیم حیاتده اولور ایسه و بر مدت دنیاده قالور ایسه

فسیری اختلافا کثیرا فاء سببیه در
زیرا عیش مدید سبب رؤیتدر و سین تاکید استقبال ایچوندر
یعنی بو سببیله کلجک زمانده بلکه ایام قریبه ده اختلاف کثیر کورر
کرکدر مقصود خلفا و امرا و رعیت آراسنده واقع اولان اختلافدر
ابتداسی حضرت عثمان رضی الله عنه واقع اولان هجوم و تفرق ناسدر و ثانیا
معاویه سببیله حضرت علی کرم الله وجهه و اوغلی امام حسن رضی الله عنه
زماننده اولان اختلافات و ثالثا امام حسین ایله رضی الله عنه یزید عنید
واقعه سی و رابعا حجاج ظالم زماننده اولان وقائع کثیره و فضاحات
ثم و ثم که الی الآن و الی قیام الساعة جاریدر اشته زمان
رسالتده و صدر اولده کان الناس امة واحدة سری اوذره ایکن

ایکن فاختلفوا مضمونی ظهوره کلیوب امم سالفه انبیا اوزرینه مختلف
هر بری بر طریقه ذاهب و آخر تضلیل ایتدکلری کبی بو امتده دخی فرق
مختلفه ضاله و طوائف بغی و فساد ظاهر اولوب افساد فی الارض ایتدکلری خالی
اولمدیلر و بعض بلاد اسلامیه ده فرق ضاله دن بدل ضال و مضل
منکرلر [illegible] وجود بینلرده ظهور ایدوب مقدمه دجال اکبر اولملق اوزره نه
احقاق باطل و ابطال حق ایتمشلردر قاتلهم الله انی یؤفکون ای کیف
یصرفون عن الحق و البرهان باهر و الحق ظاهر فهم حمقی القوم و المغمورون
الیوم بالنوم **فعلیکم بسنتی**
علیکم اسم فعلدر الزموا و استمسکوا معناسنه و سنت طریقه
مسلوکه رسول اللهدر صلی الله علیه و سلم که انده افتراض و وجوب یوقدر
یعنی سنت مطلقه اودر که رسول الله آکا مواظبت ایدوب برکره و
یا ایکی ترک ایتمش اوله اکر مواظبت علی سبیل العباده اولور ایسه سنن هدی
و اکر علی سبیل العاده اولور ایسه سنن زوائد دینلور و سنن هدانک
اقامتی تکمیل دین ایچوندر انکچون ترکنده کراهت و یا اساءت تعلق ایدر
بعض احیانده ترک اولندیغی توهم وجوبی دفع ایچوندر بو سببدن امت
انی ترک ایتمز زیرا توهم مندفعدر و اکا سنت مؤکده دیرلر که واجبه
قریبدر و هدی دنلدی دین کامله هادی اولدیغیچوندر بو جهتدن

فاعلی شاب وتارکی ضال ومبتدعدر اذان واقامت وجماعت
ورواتب کبی حتی دیمشلردرکه خبر متواتری انکار ایدن کافر اولور روایتك
حکمنده اولانی مسح علی الخفین کبی انکار ایدن اوزرینه کفر خوف اولنور
زیرا مسح حقنده اولان آثار تواتر حکمنده در وخبر مشهوری انکار ایدن
تضلیل اولنور وخبر واحدی انکار ایدن آثم اولور کافر وضال اولماز
زیرا کذب رواتی احتمالیله علمی قطعی دکلدر اکرچه عمل حقنده قطعیدرکه
موجبی محلنه کوره وجوب ومحلنه کوره سنت واستحبابدر وسنن
زوائدك اقامتی مستحسندرکه ترکنه کراهت واسائت تعلق اتمز
قیام وقعود ولباس واکل وشربده سیر نبویه کبی انکچون زائده دنلدی
زیرا فاعلی مثاب وتارکی ضال اولماز و بر وجهله دخی تقسیم ایدوب دیمشلردرکه
بر سنت وارددرکه اکا سنت عین دیرلرکه هرکس اوزرینه سنتدر
رواتب کبی و بر سنت دخی وارددرکه سنت کفایه دیرلر بر جماعتدن
برینك سلامی کبی وسنن سفرده حالت سیرده ترك اولنور عذر
حسبیله وبعضیلر سنت فجر وسنت مغربی استثنا اتدیلر زیرا رسول الله
علیه الصلوة والسلام بو ایکی سنتی وصلوة وتری حضرده وسفرده
ترك اتممشدر بوراده استمساکنه تحریض اولنان سنتدن مراد اعتقادده
وعملده طریقه سلوکه نبویه درکه اهل سنتك طریقت معهوده سیدر

سیدره **وسنة الخلفاء الراشدين المهديين**
خلفادن خلیفه نك جمعیدر خلیفه ظاهرًا وباطنًا سیرت نبویه اوزرینه
اولان کمسه در چهار یار وامام حسن وعمر بن عبد العزیز ومهدی
وبقیه خلفاء اثنی عشرکه بونلر هم قطب ظاهر وهم قطب باطن اولمشلردر
رایت خلافتلری ظلمدن بالکلیه پاکدر انکچون کندی سنتنی بونلرك
سنتیله تعقیب ایلدی وامام توربشتی دیمشدرکه انلرك سنتنی
کندی سنتنی مقابله سنده ذکر اتدی ایکی معنادن او توری اول
بودرکه انلرك اجتهادله کندی سنتندن استخراج اتدکلری موادده
خطا اتمیجکلرن بلوردی نیتکیم ابو بکر مانع زکوة اولنلرله وعلی رضی الله عنهما
خوارج ایله قتال اتدیلر انتهی ونیتکیم حضرت عثمان رضی الله عنه ثعلبه نك
زکوتنی قبول اتدی مع هذا رسول الله وابو بکر وعمر رد اتمشلردی
ونیتکیم حضرت عمر اوغلی شهمایه طقسان دکنك حد زنی اوروب شهما اوراده
هلاك اولدقده یوزه وارنجه اون دکنك دخی میتنه ضرب ایلدی
مع هذا میته حد اولماز پس چار یاردن صادر اولان بوچار معنی اجتهاده
مبنی ایدی وامام ابو حنیفه دیمشدرکه لولا علی ما کنا ندری احکام
اهل البغی یعنی نصدن اخذ ایده مدیکمز معانیی حضرت علینك اجتهادندن
اخذ اتدك دیمکدر وایکنجیسی بودرکه رسول الله صلی الله علیه وسلم

بلوردی که کندی سنتندن بعضیسی زمان خلفاده مشهور اولوب انلره
اضافت اولنسه کرکدر بو سببدن انلرك سنتلرینه ملازمتله امر ایلدی
تا که بر کمسه اول سنتلری انلره نسبت ایدوب ردّ ایمیه که معناده
سنت رسولی ترك ورد ایتمش اولور بو بابدندر که حضرت عمر رضی الله عنه
امهات اولادی بیعدن منع ایلدی انتهی بالمعنی ای مؤمن بو راسی عجب مقضیدر که
قیامته دك اخذ وعمله صالحدر زیرا خلفانك اون ایکی یه اختصاصی ظاهر
وباطنی جمعه کوره در ینی هر عصرده خلفاء معنویه واقطاب باطنه وارددر که
انلرك سنتلرینه دخی اتباع لازمدر زیرا انلرك طریقتلری عندیده کل
بلکه شرعیدر رسول نسنه یی که علماء رسوم فهم ایده میوب اختلاف ایده
دوشمشلردر انلرك عندنده مسلمدر زیرا انسلاخله مجلس نبوی یه
داخل اولورلر وکشفله نیجه امور خفیه بلورلر بو جهتدن انلرك سنتلری
سنن هدی مقوله سندندر که فی الحقیقه جناب نبوته مضافدر واول
سنتلرك ظهوری انلرك وقتنه مرهون اولمغله اول وقتنه دك شیوع
بولمشدر نتکیم بعض شرائع نزول عیسایه موقوفدر که الی الآن مجهول
وغیر معمولدر وبوندن شرع رسولی تغییر لازم کلمز بلکه خفیاتنی اظهار
ایتمك لازم کلور اظهار ایسه عین هدایتدر فاعلم ذلك واعمل فانه سبیل
بلا خلل ومن تکلم بخلافه مات میتة جاهلیة وکان ملوما مدحورا دنیا ودینا

دنیا کالطائفة الباهلیة بعد ذا راشد رشدندر که دین ودنیا
مصالحنه اهتدا در ینی راشد مهتدی معناسنه در که راه راسته هدایت
بولمشدر هادی معناسنه کلمز لفظا مخالفدر زیرا بو معنایه کلن رشیددر
که فعیل بمعنی المفعل در بدیع بمعنی المبدع اولدیغی کبی نتکیم الحسنی دخی اسماء
حسنادندر بورآده راشدین انلردر که مقاصد صحیحه لرنده رشد
[illegible] ایتا اولنمشلردر یعنی مطلوبلرینه مهتدی اولمشلردر وبونلر
مهتدین دیرکه اقوال وافعالده اقوم واصلحه هدایت اولنمشلردر وجائزدر که
رشد کندی نفسلرنده اهتدا فطریلری وهدایت فعل حقه مضاف اوله
زیرا بر نسنه نوتدن فعله خروجه وعلمدن عینه دخوله فعل حقه موقوفدر
ومحتملدر که رشد کمال لذاتیله اوله ایمان حسبیله ومهدیلك تکمیل غیر
اوله احسان سببیله زیرا احسان که مشاهده در هدایت خاصه در که
هدایت ایمان اوزرینه مترتبدر قال تعالی ومن یؤمن بالله یهد قلبه وقال تعالی
والذین جاهدوا فینا لنهدینهم زیرا هدایت خاصه تکمیل غیری مستلزمدر
خصوصا که معنای خلافت بو ایکی امری جامعدر بو جهتدن خلفانك بو ایکی
کله صفت مادحه لریدر وسلاطین وملوك بویله دکلدر یعنی امر خلافتده
انلره ده نقصان اوزرینه در انکچون عدله وصف اولنمازلر مکر مجازا
ویا بطریق التغول اوله وحدیثده کلور الخلافة بعدی ثلثون سنة ثم بعدها

ملك عضوض يعنی بعديت متصله ايله مقيد اولان خلافت كه خلفاء خمسه نك خلافت مطلقه لريدر كه ظاهر و باطنه شاملدر انك مدتی اوتوز سنه در پس بو تقييد بعديت منفصله ايله اولان خلافتی منافی اولماز خلافت عمر بن عبد العزيز و خلافت مهدی و امثالی كبی كه مجموعی اون ايكيدر كما ورد فی الحديث ان عدة الخلفاء من بعدی عدد نقباء بنی اسرائيل و بعض احاديثده خلفا مطلق ذكر اولنمشدر شرح اولنان حديثده كی كبی خلفاء معنويه يی دخی شاملدر كرك عبارة و كرك اشارة زيرا عبارتده مناقشه اولوب مطلق مقيده محمولدر دينلسه دخی اشارت معارضه كوترمز و نكاتده مزاحمه اولماز فاعرف **عضوا عليها بالنواجذ** عضوا فتح عين مهمله و تشديد ضاد معجمه مضمومه ايله علم بابندن امردر عض دندانی ايله امساك واصل مقدر فتح بابندن لغت شاذه در كه تاج المصادر اكرچه تاموسده كسمع و منع ديو تعميم اتمشدر و امرك فتحله كلدركی بودر كه امرك اولنك حركتی مستقبلك ثانيسنك حركتی جنسندندر عض ده ايسه عين مفتوحدر نتكيم ترابك فتحله در زيرا مأخوذ منه اولان تترك كلمه با مفتوحدر و مد الحبل ده ضمله در زيرا امدده ميم مضمومدر و خف فی الماء مكسوردر زيرا تخف ده خاء معجمه كسرله در عض بنفسه و بالله و على ايله استعمال اولنور نواجذ ذال معجمه ايله ناجذك جمعيدر زيرا فاعل اسمی نواعل

نواعل اوزرنه جمع اولنور كاهل و كواهل كبی نواجذ اقصی الاضراس دركه دردت عدد دندانلردر بعد البلوغ و كمال العقل نابت اولمغله ضرس الحلم ديرلر بو رادنده راخذ ايدوب عض علی ناجذه ای بلغ اشده ديرلر و لكن بعض ناسده ضرس مذكور بتمز و بعضيلر ديديلر كه نواجذ انيابدر و ياانياب ايله ايدن اسناندر و يا اضراسك جمله سيدر بو مقامه مناسب اولان انيابه محمول اولمقدر كه آزو ديشی ديدكلريدر زيرا امساك معناسنده اظهردر ضرس كسرله ديشدر ضرس فتحله اضراسله عض شديد دركه نتكيم نجذ دخی فتحله نواجذ ايله شدت عضدر بو راده مراد سنتله اخذ و تمسكده مبالغه در زيرا عليها ضميری سنته كيدر مطلقا نتكيم بر كمسه يدی ايله بر نسنه يی امساك ايدوب صكره بطريق الاستظهار دندانی ايله دخی ضبط ايدر نتكيم عض على العلم بضرس على اتقان و احكام ايلدی ديمكدر الحاصل بر كسه بر نسنه يی اخذ اتدكده ديشی ايله دخی ياپشوب استعانت اتدوكی كبی نتكيم شدتله اخذی تمثيلده ديشی ايله و طرناغی ايله ياپشمق كرك ديرلر وصيت مذكوره ايله تمسكده دخی ممكن اولان اسباب معينه ايله استظهار لازمدر و بعضيلر ديديلر كه محافظه سنتده مقاسات اتدوكی شدائد و مشاقدن صبردن كنايه در نتكيم حديثده كلور يأتی على الناس زمان الصابر فيهم على دينه كالقابض على الجمر **و اياكم**

وَمُحْدَثَاتِ الْاُمُورِ فعليكم اوزرنه معطوفدركه
اولكسى ترغيبه وايكنجسى تحذيره متعلقدر واكا تصريح بما علم التزاماً
ديرلركه ايضاح مشتملدر محدثات ضم ميم وفتح دال الله محدثه نك جمعيدركه
اَحْدَثَ دن اسم مفعولدر محدث بعد ان لم يكن ايجاد وابداع اولنان
نسنه در حوادث نوبنو حدوث وظهور ايدن اموردر زيرا حدوث
قدمك مقابليدر امور امرك جمعيدركه اقوال وافعاله شامللدر
اكثر حال وشان معناسنده مستعملدر نهيك ضدى اولان امرك
جمعى اوامر كلور عزنى ايله تقديرى بعدوا انفسكم من محدثات الاقوال
والافعال وبعدوها من انفسكم يعنى محدثات اموردن نفسكزى
تبعيد ايديكوز فكيف كه احداث ايده سكز وتحرزدن فهم اولندى كه
محدثات الامور شر الاموردر نتكيم غيرى حديثده كلور وشر الامور محدثاتها
فَاِنَّ كُلَّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ بوندن فهم اولنور كه
محدث وبدعت بر معنايه در زيرا محدثدن تحرز اولنمق ضلالت
اولدوغندندر بدعت ابتدع الامر اذا ابتداه واحدثه دن اخذ
اولنمش اسمدر صكره دينده زياده ويا نقصان اوزرنه اطلاق
اولندى نتكيم بالاده دخى شرح اولنمشدر يعنى بر خصلت جديده كه
صدر اولده اولمايوب صكره دن احداث اولنه واصول شرعدن برا

براصل اكا شاهد اولميه ضلالتدر زيرا ضلالت طريق مستقيمى ترك
وغيريه ذهابدر طريق مستقيم ايسه شريعتدر علما ديديلر كه بدعت
حسنه بو حكمدن خارجدر يعنى ضلالت دكل بلكه هدايتدر نتكيم حضرت
عمر رضى الله عنه تراويح حقنده نعمت البدعة هذه ديدى يعنى جناب
نبوت صلى الله عليه وسلم تراويحى اوچ دورت دفعه قلوب صكره فرضيتى
خوفندن ترك ايتمشدى پس فى الجمله اقامتى جهتندن سنت وتركى جهتندن
جماعتله اقامتى بدعت اولدى بو جهتدن حضرت عمر اكا بدعت ديدى
واكر سنت خلفادن اولدوغنه نظر اولنورسه بدعت دكلدر زيرا
سنت خلفا ايله عمل ايتمك موجب حديثدر زيره امر شارع ايله عملدر
وامام شافعى رحمه الله ديمشدر كه محدثات امور ايكيدر برى كتاب
ويا سنت ويا اثر ويا اجماعه مخالف اولاندر كه بدعت ضاله در
و برى دخى خيردن احداث اولنان نسنه در كه غير مذمومدر پس هر بدعت كه
سنته مزاحم اوله سيئه در وهر بدعت كه سنته مساعده اوله
حسنه در نيت لسانيه كبى كه بدعتدر ولكن مستحسنه در زيرا نيت
قلبيه يى تقويت ايدر ونوافل كبى كه فرائضى تكميل ايلر وبوندن فهم اولندى كه
اهل سنت ديدكلرى سنته اتباعلرندن اوتوريدر كركسه اول سنت
بدعت حسنه صورتنده اولسون زيرا بدعت حسنه نك مرجعى سنتدر

وکندی سنت دخی اطلاق اولنور نتکیم من سن سنة حسنة الحدیثی
اکا دالدر واهل بدعت دیدکلری قاعده لری سنته مزاحم اولنلردن
اوتوری در که کندیلری ابتداع ایتمشلردر یعنی حقیقتده عقل قاصرلرینه
اتباع ایتمشلردر یوخسه سنته دکل و امام شافعی دیمشدر که من
استحسن فقد شرع یعنی عند المؤمنین مستحسن اولان بنسته مشروعیت
قیلنمندر فکیف که استحسان ایدن مؤمن کامل اوله و دهور طویله
مقرر قلنه زیرا انبیاده خطا اوزرینه تقریر اولمدیغی کبی اکامل اولیاده
دخی اولماز زیرا اصحابلری خطاب الهی یه معتاد و قلبلری الهام و داعیه الهیه
الفت ایتمکله متدارکلردر و دیمشلردر که بدعت بشدر اول لکسی واجبدر
علم نحو و اصول فقه و علم کلام کبی که بونلر حفظ شریعت ایچون واجب
علی الکفایه در و شبه ملاحده و غیریی رد ایچون نظم دلائل کبی ٢٩٥
اکرچه بو معنی تقواده دکلدر بو سببدن امام احمد حارث محاسبی نک
صحبتن ترک ایتدی زیرا جوابه تصدی ایدن کمسه مذهب مخالفی
توسیعدن خالی دکلدر نظر ایله علمای رسومه که نصیر طوسی نک تجریدنام
کتاب ضلالت شعارینی شرحله نقد شهرت ویرمشلردر نیس ایتدره
واجب اولان بو ایدی که اول امردن کتاب مزبوری احراق ایده لر
و باب مساعده یی سد ایلیه لر تا که اهل سنتک نظرندن بالکلیه ساقط

ساقط اوله اشته تزییف دیرکن عاقبتی ترویجه چقدی زیرا نیجه طالبلر
انی اوقومغله عقیده لرن حفظ ایده میوب ابتداعه مؤدی اولورلر بو جهتدن
علم کلامه تعمق و توغلدن منع اولندی و ایکنجیسی مندوبه در تصنیف
کتب کبی که بو زتاریخندن صکره ظهور ایتمشدر زیرا عزیمتلره فتور کلوب
سلف کبی علم دینی حفظله ضبط ایده مدکلرندن قلم ایله قیده مشغول
اولدیلر نتکیم دیمشلردر که العلم صید والکتابة قید و زمان رسالتده
کتاب وحی قرآنی قید ایدرلردی و قید حدیث عبد الله بن عمرو بن العاص
رضی الله عنه وعن ابیه قلمنه منوط ایدی که غیریسی مأذون دکل ایدی
بلکه ذهنله ضبط ایدرلردی و دخی بنای مدارس کبی که بو دخی بدعت
مندوبه در و ابتدای اسلامده مدارس بنا ایلین نظام الملک قوام الدین
الحسن ابن علی الطوسیدر که الب ارسلان سلجوقی یه وزیر اولمشدر
محب فقرا و صوفیه و مکرم صلحا و مشایخ ایدی بغدادده مدرسه
نظامیه یی درت یوز التمش طقوز تاریخنده تکمیل ایلیوب ابو اسحق الشیرازی یی
مدرس تعیین ایلدی و نیسابورده دخی بنا ایلیوب امام الحرمین
مدرس نصب اولندی و دخی دقائق تصوفدن کلام دخی مندوبه در
اکرچه صدر اولده یوغیدی زیرا اول ظواهر شرعله و محکماتله مقید
ایدیلرکه بواطن و متشابهاتدن بحث ایتمزلردی اکرچه آرالرنده عارف

بالله چوغیدی و بزم اعضا دمز شول حدّه منتهی اولدی که دقائق تصوّفدن
کلام دکل بلکه لفظ تصوّف و صوفیّه بله السنه دن طرح اولندی زیرا
تقارب زمان اولمغله ظاهر شرع بله خلل پذیر اولدی ~~زیرا تقارب زمان~~
فکیف که باطن شرع و بر عالمه سزك بلاد کزده وحدت وجوددن بحث ٩١
اولنورمی دیسك انکار ایدرم مع هذا وحدت وجوده قائل اولمق جمله
اوزرینه لازمدر زیرا شرکدن مطلقا خلاص انکله در کتاب مواقفده لیسه
لیس فی الدار غیره دیاردین کسه یی بعض فرق نصارایه الحاق ایتمشدر
مع هذا اهل الله دن اول سوزی دیمز و اول اعتقادی ایلمز بوقدر ولکن
عوام علماء فهم اتدکلری اوزره دکلدر والا علم وهبی ایله علم کسبی میزانده
اولمق
برابر لازکلورکلا فلا تطمع فی الفهم عن الله الا بعد الفناء فی الله و اوجنجی
بدعت مباحه در بسط الوان اطعمه و اشربه و البسه و توسیع اکمام کبی
و بعض علما بو مقوله لری مکروه عد ایدر خصوصا اکر خیلاء و افتخار طریقیله
اولورسه حرامدر و دیمشلردر که بسط اطعمه زمان معاویه ده شامده
حادث اولمشدر اسراف اوزرینه اولمیجق تنعّم ممنوع دکلدر اگرچه صدر اولده
کمال تقوادن ناشی طعام و لباسده حد ایله اکتفا ایدرلردی و احتلادن
زیاده حذر ایدرلردی و بعض مشایخ ضیافت ایلیوب بیك قدر شمع ایقاد
اتدکده بعض حاضرین اسراف در دیو طعن اید یجك اولدخی اسراف ایسه ارتفاء

اطفا ایدیکوز دیو رخصت ویردکده اول شموعك هیچ برینی سوندرمکه
قادر اولمدیلر پس شیخ کرامت تمکین بیوردی که حق باقدیغی چراغ سوندیرمز
یعنی اول چراغلری بز کندی نفسمز ایله ایقاد اتمدك که اسراف و حرام
ومنطفی اوله بلکه دست حق ایله ایقاد اولنمشدر که اخلاصه مقارنده
انکچون فروزاندر و کیله برات ده اولان شموع کثیره دخی بو بابدندر
تنویر مساجد سنّت صحابه در و بعض لیالی مباركه ده مزید اسراج قنادیل
و شموع ترغیب جماعت و تحسین دین ایچون اولیجق مستحبدر عجبا که
ارباب انکار بعض اوضاع صوفیه یی انکار ایدرلر مع کندیلری اوضاع منکره دن
عبارت اولمشلردر مثلا کتاب ده کتاب التاج و الخرقه یوقدر دیرلر دیمز
لرکه کتاب الفرو و العمائم دخی یوقدر یا انلرك لباسلری مکروه اولمیوب
صوفیه محققینك ندن مکروه اولور که بونلرك لباسلری صدر اولك
٩٨ لباسلرنه زیاده اقربدر فخر عالم صلی الله علیه و سلم عباء اسود تلبّس
اتدیلر یادخا اللرندن قباء احمر و لباس شهرت کیرلر مع هذا اجلود سباعده
اختلاف مجتهدین واردر که کمال تقوی اتفاقی ایله عملده در بو خصوصده
اختلاف اولان نسنه ایله دکل کل ایدی فقرا لباسنه دخول ایله تا که
حضرته اقرب اولاسن و جاهی ترك ایله تا که کمال قرب الهی بولاسن
اذ اسیر نفس دون فی المثل شهوات بورنکدن اقادکن ینه اهل ریاضته دخل

ایدرسن ۞ وبهر یوم ادنی الامر اوچ کره طعام خور ایکن صوم دهر
مکروه در دیو دیمی عیب طوترسن ۞ هوای نفسک در ابواب ایدوب
کزرسن قنی سنک مجاهدهک که المدرو زون ملعونون ندر بلمزسن ۞
وزعمکجه سنک غیر مسلمان یوقدر دیرسن طاغوت نفسک کفری ندر اکلمزسن
نعوذ بالله من علم لا ینفع ومن قلب لا یخشع ومن عین لا تدمع ومن نفس
لا تشبع و دوردنجیسی بدعت مکروههدر زخرفهٔ مساجد وتزویق مصاحف
واشالی کبی ولکن اختلاف در بلکه بو اعصاره کوره راجح اولان اباحت
بلکه ندبیدر زیرا اکرچه اشراط ساعتدندر ولکن هر اشراط ساعتدن اولان
مذموم دکلدر بلکه مذموم اولان عقوق والدین واشالیدر وبو باب
مزالق اقدامدندر که هر عالم بو بابده علم حقیقی ایله تام اولامز ۞ ومعمول
وغیر معمولی فرق ایدوب محلن بولامز ۞ پس شول سنّنه که خیره مؤدی اولدر
معمولدر وشول سنّنه که شره مؤدیدر غیر معمولدر وحدیثده کلمشدر که
بر سنّنه که هدادر انکله عمل ایدیکوز کرک بن انی دیم وکرک دیمیم وبر سنّنه
ردیدر انکله عمل ایتمیکوز زیرا بندن هلاکه مؤدی اولور کلام صادر اولماز وبوندن فهم اولندی که بعض احادیث که مضمونی خیره صریح یحدرانی
موضوعدر دیو حکم اتمک کرکدر زیرا احادیث حفاظلک محفوظندن
اکثردر وغایتی حکم اولماز بلکه حدیث صحیحی انکار لازم کله نتکیم شیخ الشافعی

٩٩
الشافعی وکیع بن الجراحک مذهبی بودر و بشنجیسی بدعت حرامدر بعض
مذاهب بدعیهکه الله تعالی حقنده ناسزا بلکه کفری مشتملدر مجسّمه کبی که
الله تعالی ذوی الاجسامه تشبیه بلکه مجسّم مقوله سندن قلمشلردر ومرجئه
کبی که ایمانله بله معصیت ضرر ویرمز کفرله طاعت نفع ویرمدیکی کبی درلر
وقولی تقدیم وعملی ارجاء وتأخیر ایدرلر بو اینسه شرعی دفعدر وحدیث
قدسیدهکلور که ابن آدم بنی تکذیب ایتدی که بعد الموت اعاده واحیاءیی
انکار ایلدی وبنی شتم ایلدی که اتخاذ ولد ایله وصف ایلدی بو اینسه
ترکیب ومجانستله اولور که الله تعالی بو مقوله اوصافدن بریدر بعد ذا
بدعته متعلق اولان تفاصیلک بعضیسی بالاده درا او رایه مراجعت
اولنه وانک مباحثنی استیفا اتمک مشکلدر زیرا فروع کثیرهسی
وارد وطویل الذیلدر ولکن فهیم اولان اجمالدن تفصیله
انتقال ایدر والعارف یکفیه الاشارة خود مشهوردر وبعض
بدائع بیان دخی غیری مصنفاتمزده در وبو اعصارده
مجادلهدن خاموش اولمق اولی بلکه اوجبدر زیرا اشیاء
بلا بله زاغان قوندی ۞ ومشاطهٔ سواد نکار النده
زنجه دین نیه دوندی ۞ هذا زمان السکوت ۞ وملازمة
البیوت ۞ والتوجه الی محراب الملکوت ۞۞۞

الَتّاسِعُ وَالعِشْرُونَ

قَالَ مُعَاذُ بْنُ جَبَلٍ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُ معاذ ضم
میمله اعاذه دندرکه برنسنه یی حقك پناهنده قلمق وحفظنی در
خواست ایلمکدر نتکیم قرآنده کلور وانی اعیذها بك یعنی مریمی سنك
پناهکده قلورم وسکا صغندررم جبل طاغدرکه طائفهٔ عرب
بطریق التفوّل جبل وصخر وجندل وامثالی اسمائله تسمیه ایدرلر معاذ
قرّاء اصحابدندرکه طرف نبوتدن ابو موسی الاشعری ایله اهل یمنه
تعلیم دین ایچون استخلاف اولنمغین انلره رسولِ رسول الله دینلوردر
رسل عیسی کبی وبین ورثة الانبیاء خلافت بورادن قالمشدر اکرچه
حقیقت خلافت مستخلفك دنیادن انتقالندن صکره در

قُلْتُ يَا رَسُولَ اللّٰهِ بو حدیثك صدری واردرکه
بودر قال معاذ بینما نحن نخرج مع رسول الله صلى الله عليه وسلم
فی غزوة تبوك وقد اصاب الحرّ وتفرّق القوم فاذا رسول الله اقربهم
منی فدنوت منه وقلت یا رسول الله الخ تبوك مدینه ایله شام ارالغنده
بر ارضدرکه بین الترك عاصی خرما دیمکله مشتهردرکه زمان قیظ

قیظ وحرارة شدیده ده اول طرفده نصاری اوزرینه سفر واقع اولمشدر
ایدی نتکیم قصه سی قرآنده وسیرده مبیندر یعنی رسول الله ایله تبوك
غزاسنه چقدق وغمز اثناده که حر شدید واقع اولمغله قوم یعنی صحابه
رضی الله عنهم پریشان اولوب هر بری بر یکا کیتمشلردی کوردم که رسول الله
بکا قریبدر همان یانلرینه واروب سؤال ایدوب دیدم که یا رسول الله

أَخْبِرْنِي بِعَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ وَيُبَاعِدُنِي مِنَ النَّارِ

عملده اولان تنوین تنکیر تعظیم ایچوندر نتکیم لقد سألت عن عظیم
اکا دالدر یدخلنی رنعله صفت مخصصه در زیرا اگرچه اعمال صالحه
اسباب رضا و وسائل دخول جنت اولمقده برابردر لکن فضائل وتأثیرده
تفاوتلری واردر بو راده ایسه مراد بلا سابقهٔ عقوبت وسیلهٔ دخول اولدر
ایچون مباعدهٔ ناری تصریح اتدی مع هذا تصریح بما علم التزاما در
وادخال جنتی شرفندن وغایت مرام اولدوغی جهتندن تقدیم ایلدی والامر
بالعکس در قال تعالى فمن زحزح عن النار وادخل الجنة فقد فاز پس مباعدهٔ
نار تخلیه بابندندرکه اساس ومعناده مقدمدر وانك اسباب
کثیره سی واردر کرا عاظمی اشغه ده کلسه کرکدر و مباعده مناط
فائده اولمغله بطریق المبالغه مبالغه صیغه سیله ایراد ایلدی مقصود
یبعدنی منها دیمکدر و حدیثده کلور اللهم باعد بینی وبین خطایای کما باعدت

بَینِ الْمشرق وَالْمغرب ای اَبْعِد نی کما اَبْعدتَ وادخال ومباعده‌لی
عمله نسبت ایلدی سببیتی جهتندن والا ادخال وابعاد ایدن الله تعالی
درکه عند الاسباب ایشلر یوخسه بالاسباب ایشلمز. پس دخول جنت
فضل الهی‌یه منوط در، وتفصیلده بشلر درکه یدخلنی جزملە درکه
جواب امر در ای اخبرنی بعمل ان تخبرنی به یُدخِلنی الجنّة نتکیم قرآنده کلور
قل لعبادی الذین امنوا یقیموا الصّلوة ای ان تقل یقیموا زیرا اخبار
وامر رسول ادخال واقامتك سبب موجبی کبیدر که عمله وسیله دروادخال
اقامتِ اخبار در وقوله لازم دکلدر دیمك سوزدکلدر زیرا جوابْ ملازمت
عقلیه اقتضا اتمز بلکه غالبیت اقتضا ایلر اخبار در وقولك ایسه غالبا نتیجی
وارد رو مقتضای حکمت دخی بودر کی انکچون جنت ونارە خطاب ایلیوب
لکل واحدة منکما مِلؤها بیودی پس قبضتینك حکمی تمام اولمغه دعوت ٢٠١
انبیایه اجابت لازم کلدی انکچون جنت ونار واهللرینك ذکری قرآنده
شفع اولنمشدر بعده احادیث مذکورده رفع مرتجحدر زیرا جزم آیت
مسطوره‌یه کوره در حدّنده ایسه بحسب الاستعمال مرجوحدر،
قال لقد سألتَ عن عظیم لام ابتدا تأکید
ایچوندر زیرا جواب قسم جملهٔ فعلیه وفعل دخی ماضی مثبت اولسه جمله لام
ابتدائله تصدیر اولنور پس بونك تقدیری والله لقد سألتَ دیمکدر که خطاب

خطاب معاذه در وعظیمك موصوفی محذوفدر امرٍ عظیم دیمکدر حقیرك
مقابلیدر کبیر صغیرك مقابلی اولدیغی کبی وعظیمك اصلی اجزاء متصله‌ده
وکثیر منفصله‌ده استعمال اولنمقدر وکاه اولور منفصلده دخی عظیم
دنیلور جیش عظیم ومالِ عظیم کبی که کثیر معناسنه در، یعنی رسول الله
صلی الله علیه وسلم بیوردی که یا معاذ والله تحقیق امر عظیمدن سؤال
اتدك زیرا جهنمدن زحزحه وجنّته تقریب اولنمق امر عظیم اولدیغی کبی
اسبابی دخی اویله در، **وانّه** ای وتحقیق اول عمل مسئول عنه
لَیَسیرٌ علی مَنْ یَسَّرَهُ الله یعنی کرچه امر عظیم اولدیغی
جهتدن امر عسیردر ولکن الله تعالی‌نك تیسیر اتدوکی عبادی اوزرنه
یسیر وآساندر پس یسیر سهل معناسنه در که عسیرك ضدّیدر
قال تعالی وکان ذلك علی الله یسیرا وشیء قلیل معناسنه دخی استعمال
اولنور قال تعالی وما تلبثوا بها الّا یسیرا، واسباب تیسیر قوت قلب
وعلو همت وعزیمت ونشاط واعتقاد وصحت بدن وامثالیدر،
تعبُدُ الله رفعله استیناف بیانیدر که امر عظیمی بیاندر
وانك صورتی خبر ومعناسی امر در که اعبد الله دیمکدر رحمك الله
واعوذ بالله واستغفر الله کبی که لیرحمك الله واغفر لی واعذنی یارب
دیمکدر امر دن خبره عدولك فائده‌سی استجابته اعتمادی اولمغله

تفوّلدر كويا رحمت اغاثه ومغفرت وجوده گلمشدر كه اندن اخبار
ايدر بو مقامده دخی مأمورك امتثال امره تسارعنه تنبيه ايدر كه اظهار
رغبتدن اوتوری اخبار ايدر وياخود تقديری هو ان تعبد الله ديمكدر
صكره ان حذف اولنوب فعل اصلنه رجوع ايتمشدر كه رفع ايدر قرآنده
ومن آياته يريكم البرق كبی كه بعض علما انی اصلنده ان يريكم تقديرندر
ديمشدر كه بوراده عبادتله مراد توحيددر كما قال تعالی يا ايها الناس
اعبدوا ربكم ای وحّدوه اصلی بودر كه اخلاص عبادت توحيدی
مستلزمدر قال تعالی ولا يشرك بعبادة ربه احدا كفارده اشراك عبادت
اولمغله توحيدله مأمور اولديلر اگر اخلاص اولمايدی عين توحيد اولوردی
قال تعالی وما يؤمن اكثرهم بالله الا وهم مشركون بونده مراد شرك وجودی
پس اثنينيت اهلنك ايمان وتوحيدنه اعتبار يوقدر زيرا توحيددن
مراد توحيد لسانی دگلدر بلكه توحيد جنانی وحقيقيدر بو سببدن
شول توحيد قولی كه فعل انی تكذيب ايدر صحيح اولماز

ولا تشرك به شيئا به ضميری الله تعالی يه راجعدر
زيرا الله تعالی يه اشيادن برنسنه يی اشراك ايتميجك عبادتنده
دخی عدم اشراكی مستلزم اولور پس شيئا مفعوليت اوزره منصوبدر
وياخود شركدن برشیء ايله اشراك ايتمكزك گرك جلی وگرك خفی بوصورتده

بوصورتده نفسی مصدريت اوزره اولور وبوراده تعبد الله
ولا تشرك به شيئا مجموعی لا اله الا الله وحده لا شريك له كبيدر كه
لا شريك له توحيدی بيان اولديغی كبی ولا تشرك به دخی اويله در
زيرا تعبد الله توحّد الله ديمكدر پس بوراده وحدتله مراد كثرته مقابل
اولان وحدت دگلدر زيرا بو وحدت مخلوق اولان كثرت مقابلنده
اولمغله مخلوقدر بلكه نفی شركته مقابل اولان وحدتدر كه كثرته مقابل
اولان وحدتك مبدأيدر وبونك نظيری ذات مطلقدر زيرا الله تعالی
نك اطلاقی اطلاق حقيقيدر كه تقييد مقابلنده اولان اطلاقك
مبدأيدر يوخسه تقييد مقابلنده اولان اطلاق دگلدر وبو معنايی
ادراك ايتميانلر الله تعالی يه وجود مطلق اطلاق ايدن عارف بالله طعن
ايتديلر وظن ايلديلر كه الله تعالی مقيداتله قائم ومقيددر حاشا بلكه
اشيا حقله قائمدر وتعينات اشيانك زوالندن زوال حق لازم گلمز زيرا
ديمشلردر كه الآن علی ما عليه كان تيكم شمس غروب اشيادن ضوئی
قطع ايتسه شمسه وضوئنه فنا گلمز بلكه اشيايه استتار گلور كه فنا حكمنده
در نظر ايله كه برنسنه آتشده غليان ايدركن اوزرينه كف گلور وحباب گبی
صوقبرجقلر پيدا گلور پس اول كف وحباب گرچه اول غليان ايدن نسنه دن
وصودن وجود بولور لكن وجود موهومدر كه آخر زائل اولور واول

غلیان ایدن نسنه وصو باقی قالوراشته وجود واجب ایله وجود ممکنه
شال بودر همان فهم ایدوب وجود حقیقی یه ایوه کوز وخیالاتی نظر کدن
سوره کوره معلوم اولا که وما خلقت الجن والانس الا لیعبدون
ودخی وان من شیء الا یسبح بحمده موجبنجه ابداع خلقدن مقصود اصلی
تسبیح وتحمید وتوحید وعبادت ومعرفتدر ولکن بعض اشیا عبادت
ذاتیه ایله قائمدر که اکا تکلیف عارض اولمامشدر ثقلیندن ماعداسی کبی
وبعضیسی عبادت تکلیفیه ایله عابددر ثقلین کبی پس کرچه مصلحت
بومعنادر ولکن هر تکلیفدن مأمور به اولان نسنه نک حصولنه اراده
الهیه تعلق ایتمک لازم کلمز والامر اراده دن تخلف ایدوب جمله مکلفینه
سعادت ساری وشقاوت اولورسه ده طاری اولمق لازم کلور بو ایسه
حکم قبضتینه مخالفدر بو جهتدن خلقک کیمی مؤمن وکیمی کافردر وقبضه
یمین ایله مقصودک حصولی کافیدر بلکه هر عصرده یالکز انسان
کاملک وجودی مصلحت وحکمت خلق انس وجنی مصححدر زیرا او واحد
علی الحق سواد اعظمدر پس یالکز بر موحد وعابدک وجودیله فی الحقیقه
مصلحت تامدر فکیف که عموم وخصوص اوزره بو قدر اهل توحید وارد
پس بو تقریردن لیعبدون ده اولان لامک مؤداسی معلوم اولدی
وخلق اشیادن مقصود تسبیح وتحمید اولوب خلقک اشیا ایله انتفاعی انک

انك اوزرنه متفرع اولدیغی بلندی یعنی هو الذی خلق لکم ما فی الارض
جمیعا آیتنده لام انتفاعدر اشیا اصالة انتفاع ناس ایچون خلق اولنمق
لازم کلمز فاعرف جدا ﴿وتقیم الصلوة﴾ دخی صلوة
مفروضه یی اقامت ایدرو شروط وقیودی اوزرنه اکا صورت ویررسن که
بعد التوحید عبادات بدنیه نک افضلی وقربات الهیه نک اشملیدر بورده
اقامت صلوة تعبد الله ده اولان عبادتده داخل دکلدر زیرا بو عبادتدن
مراد اولان توحید اولدیغی سبق ایتدی پس خاصی عام اوزرنه عطفدر
دین وهم ایلدی بلکه فرعی اصل اوزرنه عطفدر ﴿و﴾ آخر وصایای نبویه ده
کلورکه الصلوة وما ملکت ایمانکم یعنی ایمانکز کامل ایسه نمازی اقامتده
دائم اولوکز وزیر دستکزده اولان مملیکه دخی رفقله معامله ایدکوز
وبعضیلر دیدیلر که وما ملکت ایمانکم دن مراد زکوتدر زیرا زکوة قرآن
عظیمده صلوته مقروندر وفی الحقیقه ملک یمین دندر بو فقیرک فهم
ایتدوکی بودر که صلوة حق الله وملک یمین مقوله سندن نقلدن مراد حق
عبدک مراعاتدر کویا حق الله وحق عبدک محافظه ایله توصیه در که حقوق
مطلقا بو ایکیدن عبارتدر فما احسن الاشارة باوجز العبارة وحدیثده
کلور الصلوة خیر موضوع یعنی بعد التوحید وضع الهینک خیرلیسی
نمازدر وبوندن صلوة صومدن بالاضافه افضل اولمق لازم کلمز زیرا صوم صفت

الهیهٔ صمدانیه وصلوة صفت عبدیه در کویا دیمك اولدیکه صلوة
صفات عبدیه دن اولان عباداتك افضلی در وصفت الهیه ایله صفت
عبدیه برابر دکلدر سؤال اولنورسه که لیلهٔ معراجده قف یا محمد فان ربك
یصلی خطابندن فهم اولنور که صلوة دخی صفت الهیه در جواب بودر که بورده
صلوتدن مراد رحمت خاصهٔ الهیه در یوخسه اذکار وافعالی مشتمل اولان
صلوة دکلدر که صفت عبدیه در وحدیثده کلور که صلوة سبب سواد
وجه شیطاندر زیرا سجده دن ابا اتمکله یوزی قاره اولمشدر بو جهتدن
سجدهٔ مؤمن انك یوزینه سبب ظلمت ومؤمن یوزینه باعث نوردر که محاذات
حضرت الهیه دن منعکسدر فافهم ﴿وَتُؤْتِی الزَّکٰوةَ﴾
یعنی نصابه قدرت شرطیله نتکیم کلور واقمن الصلوة وآتین الزکوة مع
هذا امهات المؤمنین ده رضی الله عنهن نصاب یوغیدی ولفظك
محتملاتی بسیاردر اولمغله زکوة مشروعه ایله مخاطب اولمیان تزکیهٔ نفسله
مأموردر ﴿و﴾ حضرت عیسادن علیه السلام بطریق الاخبار کلور واوصانی ٤٠٥
بالصلوة والزکوة مادمت حیا بورده زکاتله ایصا دخی ماقبلی کبیدر
زیرا عیسی صورةً ومعنیً اهل تجرید ایدی سؤال اولنورسه که [illegible]
عائلاً فاغنی نصندن مفهوم اولور که رسول الله صلی الله علیه وسلم
غنی وصاحب نصاب اوله مع هذا صریحاً زکوتله مأمور اولمامشدر اکرچه

اکرچه غیری حقوقله مأموردر جواب بودر که آیت مذکورده اغنادن
مراد غیریدن استغنادر بوندن ایسه نصاب وغنای شرعی لازم کلمز وسائر
انبیا کبی زکوتله مخاطب اولمدقلری سرّ سرّی در که کندیلرینه مخصوصدر
واول سر فقر حقیقیدر که عالم کوننك انفس وآفاقندن بالکلیه فراغدر انکچون
نفسی نفسی دیموب امتی امتی دیسه کرکدر سائر انبیا ایسه بو مرتبیه
بالغ دکللردر نتکیم آثار صحیحه دن معلومدر چونکه بو سره واقف اولدك
ربنا انی اسکنت من ذریتی بواد غیر ذی زرع عند بیتك المحرم ربنا
لیقیموا الصلوة ده حضرت ابرهیمك علیه السلام اهل مکه یه کوره صلوتله
اکتفاسنك معناسی ندر بیلورسن زیرا فی الحقیقه ذریتدن مراد جناب
نبوتدر که مکه ده نشو ونما بولمشدر ومکه ایسه محل صلوتدر فقط زیرا
کعبه فنا فی الله مرتبه سنه اشارتدر انکچون پرده سی سیاهدر
بو مرتبه ده زکوة اولماز بلکه تزکیهٔ نفس انك وسیله سیدر بو معنی
ایسه جناب نبوته دخی ابتداده حاصل اولمشدر نتکیم مرارا شرح صدر
واقع اولدیغی اکا دالدر کویا بو عالم وجودده روح مجسم کلمشدر که انده
جسد وطبیعت ونفس کیفیتندن اصلا اثر یوقدر فافهم جدا فانه
غریب ﴿و﴾ المرجو تقربا لبعداء من جنابه تعالی بشفاعته فانه قریب ﴿و﴾
﴿وَتَصُومُ رَمَضَانَ﴾ یعنی معذور دکل ایسه نتکیم بالاده

مُبتیندر وبعض مُفسدانی آشغه دخی کلور وآرده کلورکه صیام جسدك
زکواتیدر انگچون زکاته مقارن قلدی زیرا جسد انکله ظاهراً منتقص وزائل
القوه ومعنا نامی ومتین اولورکویا باطنی ظاهر اوزرنه عطف ایلدیکه
زکوة شرعنه ظاهر وصوم زکوة باطندر وصومك تأخیرنده ماقبلی اوزرنه
عدم فضلی لازم کلمز بلکه فرضیتنك تأخرنه بناء تأخیر اولنمشدر زیرا صلوة
مکه ده لیلهٔ معراجده فرض اولدی انگچون تقدیم اولندی اگرچه زکوة
تحلیه بابندن اولمغله تقدیم اقتضا ایدردی وصوم وزکوة مدینهٔ هجرتك
ایکنجی سنه سنده فرض اولدی وصومك فرضیتی زکوة الاموال فرضیتندن
مقدم ایکن تأخیر اولندیغی اشارت اولنان سر ایچوندرکه زکوة صومدن
باطندن ظاهر منزله سنده در ظاهر ایسه الظاهر عنوان الباطن موجبنجه
صورتده تقدم اقتضا ایدر وبوندن حجك سبب تأخیری دخی فهم اولنور
زیرا فرضیتی هجرتك التنجی سنه سنده در مع هذا حج معناده صلوته
برابردر زیرا حجدن مراد طواف ووقوفدرکه ایکیسی دخی مناجات قبیلندندر
صلوة کبی ومعناده تساوی بودرکه [illegible] صلوة صورتده مقید
ومعناده مطلقدر طواف ایسه صورتده ومعناده مطلقدر ووقوف دخی
دخی بویله درکه اوراده مناجاتك جهت مخصوصی یوقدر فاعلم ذلك
وَحَجُّ الْبَیْتِ تمام یعنی بشرط الاستطاعه که زاد وراحله

وراحله در وحج غزادن افضلدر حج اتمینه کوره وغزا افضلدر حج
ایدهنه نسبتله وظاهر اولان بودرکه غزا حج اوزرنه تقدیم اولنور
تخلیه وحج تحلیه بابندن اولمغله تکلم بو فقیره بیك یوز یدی ده غزا اولفات
اربعه ده حج بو ترتیب اوزره واقع اولمشدر ولکن غنی یه کوره حج تقدیم
اولندیغی حجك شرفندن اوتوریدر وبر دخی بودرکه غزا فرض کفایه در
مکرکه نفیر عام اوله پس تأخیر اولنسه دخی لا بأس در فاما حج بویله دکلدر
بلکه فرضیتی فوریدر اگر حجاجك بلده دن خروجی وقتنده نصاب بولنور
وحج سلطنت کبیدرکه سبب غنادر زیرا سلطانه قریب اولان دخی سلطان
اولور روحدیثده کلورکه حجوا قبل ان تحجوا یعنی طریق حج مسدود اولمزدن
اول حج ایدیکوز وکذلك حیاتده اولدقجه قصد رب البیت ایدیکوز
والا موتله طریق قصد مسدود اولور بمقام قربك بعید قالورسکز بعدنا
١٠٧ احکام مذکوره جملهٔ اهل ایمانه شاملدر اگرچه خطاب ظاهرده معاذه
در زیرا لسان شرع خصوص اقتضا ایتمز مکرکه اوراده قرینه اوله وبر دخی
بودرکه اهل ایمان اخوان اولدقلری جهتندن نفس واحده حکمنده در
وبو اعمال صالحه که اعظم اسباب دخول جنتدر انلری تخصیصدن
ماعداسنی نفی لازم کلمز زیرا اعمال متشابهات وعبادات اولمقده متشارکلردر
پس نیجه اعمال دخی واردرکه سببیتده مذکورات کبیدر قتال بالسیف

لاعلاء كلمة الله واطعام ضيف لوجه الله واهتمام بمواقيت الصلوة لايقاعها
في اول الوقت فان اول الوقت رضوان الله واسباغ وضوء واتمام
غسل لاسيما شدت برد ده واطعام الطعام على حبه يعني مع حب الطعام
وشهوته او قلته واحتياجه اليه او على حب الله ومسكين ومستضعف
اولمق كه خلق اني فقر ورثاثت حال وخمولندن اوتوري احتقار واستضعاف
ايدوب اوزرنه تجبر ايدرلر وامثالي اعمال فاضله كبي كه احاديثده وارد
اولمشدر نتكيم فظ غليظ ومختال وجماع مال ومنوع خير اولمق وامثالي دخول
نار اسبابنده درج اولنمشدر اللهم تلبسوا بملابس الاعمال وتزينوا
بزين الاحوال ودخلوا الجنة بلا حساب ووصلوا اليك بلا حجاب

ثم قال يعني رسول الله صلى الله عليه وسلم فرائض مذكوره يي
ذكردن صكره نوافل خيراته دخي تحريض ايدوب بويوردي بونده للذين
احسنوا الحسنى وزيادة سرينه اشارت واردركه زيرا ابان اول سؤال
اوزرنه مبني اولمغله كويا معاذك حق صريحي ايدي كه شمدنصكره ذكر
اولناجق فضل ومنت بابندندر اشته بو معنادن اوتوري عارفلر هم
معامله ده مزيدي رعايت ايدرلركه اخلاق الهيه دندر جاهللر
حق غيري انكار ده سره چالشورلر فكيف كه معامله مزيد ايده لر
بكسه آخر اوزرنده حقني اخذده استيفا اتمك فضلدر يعني براكي اقچه

اوچ اقچه بقيه قالورسه اندن تغافل ايده وطلب صددنده اولميه
اكرچه اهل زمانك نقصانده حالي كماله ايرمشدر مثلا كمالدن ناقصلرندن
بيك اقچه ده بر اقچه دن كچمزلر واوزركده بر اقچه حقم قالدي ديرلر

الا ادلك على ابواب الخير الا همزه ايله لادن
مركبدر همزه استفهام ايسه نفي اوزرنه داخل اولسه تحقيق واثبات
افاده ايدر پس ديمك اولوركه ابواب خير اوزرنه سكا دليل اولميم مي
يعني اولمامق منكردر ولايق دكلدر زيرا مرشدك شاني تكميل غير اتمكدر
ديو قبيلندندركه قرآنده كلور الا يعلم من خلق يعني خالق بلمزمي بلمسي يوقدر
بلكه بلمسي واردر الم نشرح لك صدرك كبي زيرا ديمكدركه بز سنك صدرك
شرح ايلمدكمي يعني ايلمامك يوقدر بلكه شرح ايلمشوزدر پس نفي نفي اثباته
مفيد اثبات اولور وجائزدركه الا عرض وتحضيض ايچون اوله كه
اكسي دخي طلب معناسنه در لكن عرض لين ايله طلبدر قال تعالى الا تحبون
ان يغفر الله لكم ومشهوردركه ديرلر الا تنزل فتصيب خيرا يعني اكر نزول
ايدرسك خير بولورسن ديو مخاطبه عرض نزول واصابت خيره تحضيضدر
پس بو مقوله الا كلمه لري حرف تنبيه واستفتاحك غيريدر اكرچه شراح
جامع صغيرك بعضيسي استفتاحه حمل ايلمشلردر ولكن بويله مقامده
بعيد وسوق كلامه مخالفدر ابواب الخير مداخل الخير ديمكدر بونده

خیری بر داره تشبیه وارد رکه ایچنده هر متمنی اوله انکچون باب اثبات
ایلدی تنکیم تکبیر افتتاحی باب الصلوة قلدیلر بو سببدن فرض اولدی زیرا
باب دخی واردن در وحدیثده کلور انا مدینة العلم وعلی بابها یعنی علم
بر شهر کبی در که علی کرم الله وجهه انك مدخلی در شویله که بالفرض
علی اولمسه اول شهر مسدود ومغلق ومطبق قالوردی پس علم رسول
علیدن منتشر وجمیع طرق حقه ارباب سلوك وحقائق یوزندن اکا مضاف
ومنتهی اولدی سؤال اولنورسه که علیدن غیریلری دخی علم رسوله باب
اولدقلری مقرردر پس نه یوزدن علی یه تخصیص اولندی جواب بودر که
علی یه تخصیص اولنان معنی علمك کمالیدر که پرتو علم رسول اکا زیاده
عکس ایتمشدر بو معنی ایسه غیریلرك دخی باب اولمسنی منافی دکلدر وبو تقریردن
فهم اولندی که ابواب خیر انواع خیر دیمك دکلدر تنکیم بعضیلر وهم ایتدیلر
بلکه بو مقامده ذکر اولنان امور آتیه نك هر بری نیچه خیراته وامور نافعه یه
وسیله در دیمکدر بو جهتدن امور آتیه کلیات دیندن اولدی وخیر امر
مرغوب معناسنه در که شرك ضدیدر وبونده سؤال آتی کبی معاذ بلی
یا رسول الله دیجك قدر توقف نبوی اولمدوغی تصدیقی منتظر اولمق ٣٠٥
شانندن اولمغه تنبیه در زیرا مدلولنه اهتمام ومضموننه اعتبار عظیم
واردر وبر دخی بودر که سائلده حوصله سؤاله جسارت عدم توقف انتفا

اقتضا ایدردی زیرا هنوز بیاندن شبعان اولمامشدی صکره احتمال
ملال وامتحان رغبتدن اوتوری استعلام ایلدی تا که نشاط ورغبتی وارسه
توسیع دائرهٔ کلام ایلیه قال الصوم جنة قال جنه ضم جیمله
قلقان دیدکلری سلاحدر که اهل حرب انکله اجتناب واستتار ایدرلر
براسمی دخی ترسدر ختم تأمله بو راده بیان فضائل صددنده اولمغله
صومی تقدیم ایلدی زیرا صوم صفت صمدیه اولمق اعتباریله عندالله
انواع عباداتدن مفضل ومختاردر ظاهر اولان بودر که مراد صوم
نافله در زیرا فرض تقدم ایتمشدر واظهر اولان اطلاقنه نظرا عام اولمقدر
یعنی صیام کسر شهوت ایتمکله دنیاده معاصیدن وآخرتده دخول ناردن
سپردر شهوت ایسه اعظم اسلحهٔ شیطاندر معلوم اولا که ابواب جهنم
اغلاق اولندقده حری مضاعف اولوب بعضیسی بعضیسنی اکل ایتدوکی کبی
صائمك دخی صوم وامساکی حسبیله باب نار طبیعتی مسدود اولوب
مرطبات ومبرداتی عدم استعمالندن حرارت زایده بولور بو جهتدن
صوم سپر نار اولور زیرا الکی کره احتراق حکمت خلاقدن خارجدر والصوم
فی الشتاء غنیمت بارده در دیو حدیثده ورودی قصر نهار وبردی
سببیله در یعنی قصریله اکل وشربدن استغنایه مدار وبردیله حرارت
زائده یه دیوار اولمشدر وصومك جنه اولدیغی مفسداتدن محفوظ

اولمسیله در کذب وشتم وغیبت ونمیمه ویمین کاذبه ونظر شهوتله محارمه
امرأهٔ اجنبیه‌یه نظر وامثالی کبی که بونلر فعل جهالدر نتکیم بعض احادیثده
وارد اولمشدر زیرا عالم ومقتضای علم ایله عامل اولان کمسه‌دن شرعا
وعقلا منکر ومستقبح نسنه صادر اولماز بعده آداب حقائق دیمشلردر که
الله تعالی اعمالدن فرائضی وافعال صلوتدن سجده‌یی واقوال صلوتدن
ذکری وعباداتدن صومی اختیار ایتمشدر بو سببدن الصوم لی وانا اجزی به
بیوردی نتکیم بعض احادیثده دخی صومك افضلیتی اخذ اولنور ولکن
شافعیه افضل العبادات صلوة اولمغه ذاهب اولمشلردر ظاهر اولان بودر که
صوم اوصاف الهیه وصلوة افعال عبدیه‌یه کوره اعتبار اولنور که مقامنده
کوره ایکیسی دخی مختاردر نتکیم علم ظاهر وعلم باطنك هر بری کندی نفسنده
کاملدر اکرچه بحسب الاضافه بری قشر وبری لبدر والصدقة

تطفئ الخطیئة کما یطفئ الماء النار

وصدقه سبب عقوبت اولان فعلك ضررینی دفع ایدوب شرندن سالم
قیلور نار دوزخ کبی که اثر غضب الهیدر آنی سوندیرر صو آتشی سوندیردکی
کبی زیرا اثرده شفالری واردر که حق تعالی اول وجهله ایجاد ایلمشدر
یوخسه بالطبع دکلدر پس صو قاندیرمز وخبز اشباع ایتمز ونار احراق ایلمز
مکر که الله تعالی فعل وتاثیر خلق ایده نتکیم عدم تاثیری دخی بویله در آتش

آتش ابراهیم وغیری کبی وبوراده صدقه ایله دخی مراد نافله در ویا صدقهٔ
مفروضیه دخی شاملدر وصدقه حقوق الهیه‌یه متعلق اولان صغائرك
آثارنی محو ایدر وشول که حقوق عباده متعلقدر هر نه مقوله حسنه اولورسه
آنی دفع ایتمز بلکه حسنه‌سی خصمنه ویریلور واکر اهل توبه ایسه جائزدر که
الله تعالی غیری خصمنی ارضا ایده ودیمشلردر که کبائر توبه‌یه موقوفدر مکر که
فضل الهی اوله بعده ذا صدقه‌یی صلوة اوزرینه تقدیم ایلدی زیرا صدقه
طهارت قلبه سببدر که رذیله بخلدن آنی تطهیر ایدر صلوة ایسه طهارت
ظاهره وباطنه‌یه موقوفدر بو جهتدن صدقه شرط صلوة کبی اولدی که تقدیمی
لازمدر وحدیثدن فهم اولنور که صو آتشه غالبدر ولکن صویه دخی
ریح وریحه دخی انسان غالبدر زیرا خانه‌لر او مقوله آفاتدن مصون
اولمق ایچوندر وموت دخی انسانه غالبدر که دفعنه چاره یوقدر والله
غالب علی امره

وصلوة الرجل فی جوف اللیل

الرجلده ال عهد ذهنی ایچوندر واناث دخی حکمده رجاله تابعلردر
نتکیم وکانت من القانتین کاملات وکاملینك تساویسنه اشارتدر
وجوف لیل مجازدر زیرا جوف ارضه کوره اسفل وچقور وانسانه
کوره بطندر پس بوراده مراد یا اثناسیدر که کیجه اراسیدر یعنی
جزئی اولورسه ویا آخریدر که سدس اللیلدر اکرچه افضل اولان نصف

اللیلهء دک نائم و ثلثنده قائم و سدسنده ینه نائم اولمقدرکه حال
داود و حال حضرت نبوتدر علیهما الصلوة والسلم و جوف اول لیله شامل
قیلوب صلوة اولینه تعمیم اتمک صحیح دکلدر زیرا غیری احادیثده تقیید
اولندیغی اوزره تهجد بعد المنام درمنام ایسه بعد العشادر صلوة
او ابین ایسه بین العشائین درکه انک فضیلتی غیری اثرله ثابتدر
و تهجد بعد المنام اولدیغی عسرتنه بناءً درکه ثوابی دخی اکا کوره در انکچون
رجل ایله تعبیر اتدی زیرا بو مقوله کار جلیل رجولیت اهلندن صادر
اولور کرکسه صورت اناثده اولسون و بردخی صلوة لیلک ممدوح اولدیغی
مناجات باریدن اوتوریدر مناجات ایسه مستجلب فیضدر ارباب
حقائق ایسه اتفاق اتمشلردرکه اول لیلده فیض الهی ضعیفدر پس
مقصود وسط لیلدن صکره اولان مناجاتدرکه فیض قوی یه باعثدر
انکچون رب العالمینک سماء دنیایه نزولی سحر اعلایه تخصیص اولنمشدرکه
اول وقتدن وقت ضحایه کلنجه مدد الهی کثیر و تجلیات الهیه وفیردر وردده مشهوردر
برکمسه حلب شاة قدر قائم وادنی الامر ایکی رکعت نماز له مناجی رب
باقی و دائم اولسه فضل قیامله مستسعد اولوب قوام لیلدن بازیلور
و شیطانک قولاغنه بول ایلمکدن قورتلور بعض روایاتده من جوف
اللیل وارد اولمشدر کرمن فی معناسنه درکما قال تعالی ماذا خلقوا من الارض

ادنی الامر

ای فی الارض مقصود ذنوبی لیل اطفا خطیئه ایدر صدقه کبی دیمکدر وهو الاظهر
بو صورتده ما قبلی قرینه سیله خبر محذوف اولوب وصلوة الرجل تطفی
الخطیئة ایضاً دیمک اولور و ابن الاثیر جامع الاصولده غیری خبر تقدیر
ایدوب وصلوة الرجل فی جوف اللیل من شعار الصالحین دیمشدر کرچه بو تقدیر
ظاهرده قرینه یوقدر نتکیم بو جهتدن بعض جهله جرح اتمشلردر و لکن غیری
حدیثدن ماخوذدر نتکیم جامع صغیرده کلور علیکم بقیام اللیل فانه دأب الصالحین
ای عادتهم و شانهم و شعارهم و قرانک بعضیسی بعضنی مفسر اولدیغی کبی
حدیث دخی بویله در و بعضیلر دیمشلردرکه حذف خبر فضل کثیر فی اشعار ایجوندر
یعنی صلوة الرجل فی جوف اللیل لا تعلم نفس ما اخفی لها نتکیم ما بعدی اکا قرینه در
ثم تلا یعنی بو بیانک صکره رسول الله صلی الله علیه و سلم بطریق
الاستشهاد تلاوت ایلدی تلاوت متابعة قراءتدر دراست کبی زیرا
تلو دندرکه تبعیتدر پس تلاوت قراءتدن اخصدر و بوندن یعنی بیان اخیر
و استشهاددن فهم اولنورکه صوم و صدقه دخی نافلیه محمول اولمق اظهردر
زیرا قیام اللیل و الصلوة فی جوف اللیل تهجد ایله تفسیر اولنمشدر و تهجدک
فرضیتی ایسه منسوخدر و آیت آتیه دخی اهل قیامی مدحدر اکر فرض اولسه
غیری اداء ایله تعبیر اولنوردی قال تعالی و من اللیل فتهجد به نافلة لک
تتجافی جنوبهم قال الراوی حتی بلغ یعملون

ای فاد

یعنی بو قولی آخر آیتینه دك تلاوت ایلدی كه بودر تتجافی جنوبهم عن المضاجع
یدعون ربهم خوفا وطمعا ومما رزقناهم ینفقون فلا تعلم نفس ما اخفی لهم
من قرة اعین جزاء بما كانوا یعملون تجافی تباعد در جنوب جمله جنبك
جمعیدر فتحله شق الانسان معناسنه در مضاجع مضجعك جمعیدر فتحله
مقعد وزنی اوزره موضع ضجوع یعنی جنبی وضع ایده جك یردر مقصود
فراشلردر خوف غضبندن وعدم قبول عملدن در طمع ورجاء رحمتنه كوره در
وانفاق واجب وتطوعه شاملدر زیرا اوچ قسمدر بری نصابك زكوتندر
وبری فضلندن مواساتدر وبری قوتندن ایثاردر كه بری عوامك وبری
خواصك وبری اخص الخواصك حالیدر وسورهٔ بقره ابتداسنده ومما
رزقناهم ینفقون دخی بویله در كه صلوتدن صكره ذكر اولنمغله زكوت وصدقه
نافلیه وبلكه بذل علم نافعه شاملدر زیرا نشر علم دخی انفاقدندر شول
جهتدن كه ارواحك اكا احتیاج تامی واردر بو نفس ملك مقرب ونبی مرسله
عامدر زیرا سیاق نفیده نكره واقع اولمشدر واخفا اولنان جزانك
اعلاسی رؤیتدر نتكیم قرة اعین اكا اشارتدر ولكن كامللره كوره بطریق
الاستحقاق وناقصلره نسبتله بطریق الفضلدر وجزانك اخفا اولندیغی
عملك چوق كیلده اخفاسنه ناظردر كه جزاء عمل جنسندندر ورؤیت كرچه
موعود اولمغله معلومدر ولكن ظهوری هر كسك قوة وضعفا بصیرتنه

راجعدر وبو بابده علم كفایت اتمز بلكه جلیة الامر عیانله ومشاهده ایله
حاصل اولور كه بو معنی ناقصلره كوره جنتده هنوز خفیدر وكامللره كوره
دخی ظهوری افزون اولمقده در وقیام لیلده بو مقوله فضیلت عظمی اولمغله
افضل النوافلدر وتركی مكروه اولدی فانتبه من السنة قبل ان تنقضی
الایام والشهور والسنة **ثم قال الا اخبرك**
برأس الامر دلالتدن اخباره عدول بطریق التفنندر
وامردن مراد امر دیندر رأس بوراده اصل ومرجع واعلی الشی معناسنه
در نتكیم امر ونهیده مرجع اهل بلد اولان كسنه یه رئیس دیرلر وبو معنی فارسیده
دخی مستعملدر نتكیم سرور دیرلر صاحب ریاست معناسنه زیرا سر ایله وردن
مركبدر كه سر باش ولفظ ور ذو معناسنه در وسر غلبه استعمالله مقدم
ومتبوع معناسنه حقیقت منزله سنه وارمشدر سرلشكرده كی سر دخی
تجوزا اول معنایه در كه ریاست ومتبوعیت مراددر وبونده سرك
شرفنه اشارت واردر زیرا افاضل مشاعری مشتمل واحاسن اعضا وتوابعی
محتوی دیر **وعموده** عمود شول خشبه در كه خیمه انك
اوزرنه اعتماد ایدر وانسانك النه آلوب اعتماد اتدوكنه عمود دیرلر
تیمیزلر حدیددن اولسون خشبه دن اولسون وعمود الصبح ابتداء ضوئیدر كه
هستده حدیددن عموده بكزر یعنی خیمه نك قیامی عمودی اوزرنه اولدیغی كبی

دينك قوامی دخی انکله در **وذروة سنامه** ذروه
ذال معجمه نك کسری وضمیله وذری ضمله اعلى الشى معناسنه در سنام
فتحله دوه نك اورکیجی در که ظهرنده مرتفع اولان نسنه در عجم کوهان
دیر فتحله وسنم دیرلر کتف وزنی اوزرنه عظیم السنام اولان دوه یه
یعنی ذروة السنام اورکیجك اك یوقاروسیدر **قلت بلى** ١٤
یا رسول الله بلى بالاده درنعم کبی **قال رأس الامر**
الاسلام اسلام اظهار ایمان واقرار کلمهٔ شهادتدرکه
احکام دینی اجرا اکا منوطدر نمازده اقتدا وموتنده نمازی وقبور
مسلمینده دفنی وعشر وزکاتله مطالبه اولنمسی واخذ میراث وامثالی
کبی تکلم تفضیل مقام کذا المشیدر بونده اسلام رأسه تشبیه فهم اولنور
اسلام سائر اعمالدن اعضادن رأس منزله سنده وایمان روح کبی
درکه باطندر وعموده وذروه سنامله تشبیه عربك اهل خیمه وارباب
ابل اولوب ارالرنده شهرتنه بنادر زیرا تشبیه جلی نفسده اوقع وفهمده
اسرعدر انکچون هرخطاب قومك متفاهم ومتعارفنه کوره درتاکه مراد
حاصل اوله **وعموده الصلوة** یعنی امردینه صلوة
قیام دار تفاع بولور بوسببدن صلوة ایچون قبابیه مرتفعه دیمنارات
طویله بنا اولنه کلمشدر قال تعالى فی بیوت اذن الله ان ترفع وقال تعالى

تعالى واذ یرفع ابرهیم القواعد یعنی نمازك کندی نفسنده علوی که معراج
معنوی وتسبیح وتحمیدی مشتملدر صورتده دخی محل اقامتنك علوی
اقتضا المشیدر الحاصل بیوت الهیه یی سائر بیوت خلقدن تمییز ایتملودر
انکچون مکه مکرمه ده کعبه شرفها الله اوزرنه مشرف وعالی خانه بنا ایتمك
مکروه ومنهیدر اکرچه زمانه ده دینلری خراب اولنلر بیوت عالیه
بنا ایتمشلردر وعنبری حدیثده کلور الصلوة عماد الدین فمن اقامها فقد
اقام الدین ومن هدمها فقد هدم الدین بوراده عمادی اساس معناسنه
اخذ ایتمشلردر ولکن ظاهره مخالفدر زیرا اساس عمادك غیریدر مکر کم
عماد اساس منزله سنه تنزیل اولنه یعنی اساس رأس الامر اولان
اسلام وصلوة انك رکن اعظمیدر ورکنك انهدامیله صورت خانه خراب
اولدیغی کبی ترك صلوتله دخی صورت دین خراب اولور کرکسه عمل کبی
اولان اقرار واعتقاد باقی اولسون **وذروة سنام الجهاد**
جهاد ومجاهده استفراغ الوسع فی مدافعة العدو معناسنه در
یعنی طاقتی اولدوغی قدر اعدای دینی مدافعه ایتمکدر زیرا اصلاح عالم
ونظام احوال بنی آدم اکا منوطدر رسول وجهدنکه استیلای کفارله
شعائر دین معطل وامور معاش دخی مختل ومشوش اولور وجهادك
ذروه سنام اولدیغی زیاده علو وفضلیدر زیرا فتح الانبیا زماننده
١٥

حراثت وختم الانبیاده علیهم الصلوة والسلام جهاد مقدمدر پس بو امتك
صنایع وحرفی ایچنده حراثت وزراعت جمله دن مؤخر وجهاد عنوان الامر
در زیرا جهادده ساحهٔ دین ودنیانك طهارتی واردر زراعت ایسه کر
معاشله تقید اولدوغندن دناءتدن وباطنی ماکولاتله تنجیسدن خالی دکلدر
بوندن فهم اولنورکه قتلده عفو فضل وقصاص امر دینی محافظه در واخذ
دیت خساستدر پس علو همتی اولان هر کارده دینی دنیا اوزرینه تقدیم
ایدر و دیمشلردر که صلوة فروض اعیان وجهاد فروض کفایه دندر مگر که
نفیر عام اوله ومداد علما دم شهدادن راجحدر زیرا علمك افضلیتنه
بو قدر انکچون وقل رب زدنی علما دنلدی و مجاهده اوچ نوعدر اولکیسی
عدو ظاهرله مجاهده درکه الی یوم القیام باقیدر وفی الحدیث بعثت
بالسیف وجاء ابغض لی حرفتان الفقر والجهاد پس حرفت نبوتیه جمیع
حرف اوزرینه راجح اولدیغی جهتدن معمول به اولمق لازم کلدی تا که شناعت
درست وتام اوله وایکنجیسی شیطان ووساوسی ایله مجاهده در ورعایت
واکل حلال انك اسباب قویه سندندر ونور معرفت رحمانیه مطارده
ظلمات شیطانیه ده کرچه ادخلدر فاما مقام معرفته وصوله دك ریاضت
ومجاهده لازمدر واوچنجیسی نفس اماره ایله مجاهده وهواسنی هدی یه
تبدیلده مقاسات شدائددرکه خلوت واکثار ذکر الله انك وسائلندندر

وبو اوچ نوع مجاهده ایله قرآنده امر ایدوب بیورر وجاهدوا فی الله
حق جهاده وحدیثده کلور جاهدوا اهواءکم کما تجاهدون اعداءکم
ودینه کلور جاهدوا الکفار بایدیکم والسنتکم یعنی سیف وسنان وحجت
وبرهان وهجو اعداء رحمان ایله مجاهده ایدیکوز نتکیم حسان رضی الله عنه
امر رسول الله صلی الله علیه وسلم کفار قریشی هجو وذم ایدردی زیرا عند
العرب جراحت زبان جراحت سیف وسناندن بتردر نتکیم کلام امام علیدر
رضی الله عنه کلور بیت جراحات السنان لها التیام ولا یلتام
ما جرح اللسان **ثم قال الا اخبرك بملاك**
ذلك كله ملاك الامر کسرله وفتحله ما یعتمد
علیه منه وقوامه الذی یملك به معناسنه نتکیم القلب ملاك الجسم دیرلر
زیرا جسمك قوام وصلاح وفسادی اکا منوطدر نتکیم بالاده شرح
اولنمشدر یعنی امور مذکوره نك جمله سنك معتمدی ومابه القوامی
ندر سکا اخبار وافاده ایده یم می بوراده کله ایله ذلکی تاکید عدم
شمول احتمالنی دفع ایچوندر **قلت بلی یا رسول الله**
نواله نصیحتدن سیر اولمدوغندن بیاندر زیرا اصحابه نك حفظی غالب
واستعدادی عزیزی جاذب ایدی واهل دنیانك مال ومناله حرصندن
انلرك علم وکماله حرصلری زیاده ایدی نیجه زیاده اولمسون که درجات

عاليه علم وعمله موتوفدر وبر قومك متبوعى اعلاى درجاتنده اولوب كنديلر اسفل منازلده قالمق همتده دون اولمقدندر حاشا كه عالى همت مقلدى اولان سافل اوله زيرا بحكم الجوار مقتضاسى علودر **فاخذ بلسانه** بازائده در لسان اغزده جارحه مخصوصه در ولذلك قوتنه دخى لسان دنيلر قال تعالى حكاية عن موسى عليه السلام واحلل عقدة من لساني يعنى قوت لسانمدن عقده يى كيدر زيرا بستر للاجارحه ده دكل بلكه انكله نطق حاصل اولان قوتده ايدى قال تعالى واختلاف السنتكم والوانكم اختلاف السنه اختلاف لغات واختلاف نغماتدر زيرا هر لسانك نغمه مخصوصه سى واردركه سمعله تميز اولنور وصوت مخصوصه سى واردركه بصرله تشخيص اولنور ولغات يعنى انواع لسان يدى يوز بيكدركه الله تعالى آدم عليه السلام تعليم ايدوب صكره نسلنه ميراث قالدى وبعضيلر ديديكه بلسانه ده با اخذ كلمه سنك معناى تعلقى تضمنى ايچوندر يعنى رسول الله صلى الله عليه وسلم كندى لسانني امساك ايلدى ويا خود يديله اكا تعلق كوستردى وبعضيلر لسان معاذى طوتمغى تجويز اتدوكى وهم ومتعارفدن بعيددر **وقال كف عليك هذا** كف ضم كاف وتشديد فائله امردر مدلى كف دفع وصرفدر بو راده تجاوز عن معناسنه مجاوزه ايچوندر قال تعالى وما من دابة فى الارض الا على الله

رزقها

رزقها اى عن الله وشعرده كلور اذا رضيت على بنو قشير اى تجاوز عنى يعنى افت لسانكى سندن منع ودفع ايله ويا خود كف معناى حبس تضمين اولنمشدر اى احبس عليك لسانك ولا تطلقه على غيرك وبونده كف عليك لسانك ديمكله اكتفا اتميوب اخذ لسانله دخى اشارت قلديغى ذهننه ايقاع وزياده تاثير ايچوندر زيرا فعل قولدن ارجحدر كما جاء فى الحديث صلوا كما رأيتمونى اصلى يعنى صلوا كما قلت لكم ديميوب رؤيته احاله قلديغى فعلك نفسه تابع مقتدى ده ارجحيتنه بنادر نتكيم شعرده كلور بيت واذا المقال مع الفعال وزنته رجح الفعال وخف كل مقال ومثنويده كلور پند فعلى خلق را جذاب تر كه رسد در جان هر با كوش كر يعنى پند فعلينك بر فائده سى دخى بودركه اصم اولان دخى منتفع ومستفيد اولور فاما صاغر هر قولله منتفع اولماز بلكه شدت تصوته محتاجدر ابكم اولان صمينه ايسه صيحه دخى كار اتمز وجناب نبوتك لسان خصوصنده اهتمامى امر لسانك شدت و اشعار ايدر انكچون بيلدكله تعبير ايلدى بو جهتدن حفظ لسان رأس كار اولدى زيرا محفوظ اولميجق اعمال دخى باطله واجورى زائله اولور **قلت يا نبى الله** تغنن فى العباره مقوله سيدر واشارتدركه رسوله نبى دخى اطلاق اولنور اكرچه هر نبى يه رسول دنلمز نتكيم فرقلرى مرورى المتقدر

وانا لمؤاخذون بما نتكلم به

واو محذوفه عطف ایچوندر ای انتکلم وانا لمؤاخذون بجمیع ما نتکلم به
پس مدار تعجب واستغراب مؤاخذه در یوخسه تکلم دکلدر یعنی بز سویلرزده
سوزلریمزك جمله سیله مؤاخذه اولنورمی یوز وجمیعله قید اولنمك زیرا
راوی افات لسانله مؤاخذه ثابت ایدوکن بلممك بعید در ولکن بو تقریر
ما بعد کلامه مزید ملایمتی اولماز کما لا یخفی علی المتأمل وجائز درکه سائلك
مساهله سنه محمول اوله یعنی لسان بر اصغر جوارح در که اندن صادر اولان
نه اولاجق که عرصهٔ مؤاخذه اوله بو صورتده بیان آتی اکا موافق اولور
ومؤاخذه لفظنی تخصیص اتدوکی معنای مجازات ومقابلیه تنبیه ایچوندر
زیرا خلق نعم الهیه یی اخذ ایدرلر وشکر وثنا ایله مقابله اتمزلر انکچون مأخوذدر معاتب
اولورلر

فقال ثکلتك امك

ثکلتك کاف اولینك کسریله علم بابندندر اصل ثکل ضمله موت وهلاك
وفقدان حبیب ویا ولد در انکچون تاج المصادرده دیمشدرکه الثکل
بی فرزند شدن مادر یعنی انانك ولد اولمق واوغلی یا وی قلمق پس ظاهرده
ثکلتك امك والده ك سنی فقدان ایلسون دیو موتله دعادر تربت یداك
افتقارله دعا اولدیغی کبی ولکن عرب بونلری وقاتله الله ولا اب لك
وامثالی کلمات دعائیه نك حقیقت اصلیه لرن مراد اتمیوب غیری معانی او رنه

اوزرنه حمل اتمشلردر معاتبه وانکار وزجر وذم وتعجب وتعظیم الامر وحث
علی الشئ کبی که بو یله مواضعده حث وتحریضه محمول اولمق ظاهردر

وهل یکب الناس فی النار علی وجوههم

هل بر تاج معنایه کلور بورادهٔ ماء نافیه معناسنه در هل جزاء الاحسان
الا الاحسان کبی پس استفهام تقریر ایچون در یوخسه انکار ایچون دکلدر
یکب فتحله یدك وزنی اوزرنه مضاعفدر مصدری کب در که یوزی
اوزرنه القا اتمکدر بورادهٔ تجرید طریقیله درکه اسقاط معناسنه در
اکباب یوزی اوزرنه دوشمکدرکه امام بیهقی لازم ایله تعبیر ایلمشدر
حتی حدیثده فاکبوا واحلهم علی الطریق ده کرچه روایت اکبوا در ولکن
صواب اولان کبوادر الزموها الطریق معناسنه دیمشدر پس مکب
اسم فاعل اولمق اوزره ساقط علی وجهه واکب خر علی وجهه دیمکدرکه
لازمدر ولکن قاموسده دیمشدرکه کبه قلبه وصرعه کاکبه وکبکبه
فاکب وهو لازم متعد انتهی ومعنای حدیث دیمك اولورکه وجهنمده خلقی
یوزی اوزرنه دوشورمز یعنی جهنم اهل جهنمی یوزلری اوزرنه دوشرلرکه
سقوطك اقبحی در زیرا احاسن اعضا یوزده در بصر وانف وکب ودندان
کبی ودنیاده ضرب عنق ایله قتل اولنان کفارك عاداتی بو یله خرور در که
وضع اصلیسندن خارجدر انکچون انبیا علیهم السلم بعض حالات وحیده

استلقا ايدرلردی وامام محمدك دخی استنباط مسائلده استلقا
عادتی ایدی ﴿ اَوْ عَلٰی مَنَاخِرِهِمْ ﴾ راویدن شکدر
مناخر منخرك جمعیدر میم وخاء معجمه نك فتحه لریله ویا کسره لریله ویا ضمه لریله
انف معناسنه در نخرة الانف ضمله ثقبة الانف در یعنی بورون دلوکی در انف ١٠
تخصیص اولندیغی اول الوجه وصیانتنه اهتمام تام اولدیغیچوندر
﴿ اِلَّا حَصَائِدُ اَلْسِنَتِهِمْ ﴾ حصیده نك جمعیدر
فعیله بمعنی مفعوله در یقال حصد الزرع اذا قطعه وحصائدك اضافتی
اسم مفعولك فاعلنه اضافتی قبیلندندر الا محصودات الالسنة
دیمکدر واستثنا مفرغدر زیرا هل نافیه اولدیغی سبق اتدی تقدیری دیمکدر
مایکب الناس فی النار شیء من الاشیا الا حصائد السنتهم مقصود
تلفظ اتدوکی کلام قبیحدر کفر وکذب وشتم ولعن وقذف وغیبت
ونمیمه وبهتان وامثالی کبی وبو کلام قصری وحکم حصری غالبیدر زیرا
حصائد السنه دن غیری اعمال موجبه دخی واردر وناسدن محفوظ
ومعصوم اولنلر مستثنادر وبونده لسانی اوراق دیدکلری آلته
انکله اکین بیچرلر که عرب اکا منجل دیر منبر وزنی اوزره وانك مقولی
اول آلت ایله مقطوعه تشبیه واردر زیرا حاصد اولان کمسنه زرع
وشوکی قطعده تمییز اتمدوکی کبی قائل دخی فی المثل دلینه کلنی سویلرو...

وخیر وشر دیمز حکایه ایلر وبوراده کبی حصائده نسبت اتدوکی مجازدر
سببنه اسناد قبیلندندر وفی الحقیقه فاعل الله تعالی در وبونده
الدنیا مزرعة الآخرة مضموننه اشارت واردر زیرا دنیاده مزروع
اولان خیر وشرك اجر وجزاسی آخرتده محصود اولور وبعض اعمال
واردر که بعض عوارض سببیله فنا بولور وبعضیسی حالی اوزرنه
قالور قال تعالی منها قائم وحصید فافهم الاشارة من هذه العبارة

﴿ اَلثَّلٰثُونَ ﴾

ثلثون ملحقات جموعدندر اوچ کره اون دیمکدر عشرون ایکی کره
اون دیمك اولدیغی کبی یوخسه ثلثه نك جمعی دکلدر والا طقوزه
ثلثون دیمك واوتوزه عشرون دیمك صحیح اولوردی وبر دخی بودر که
جموعده تعین یوقدر ثلثون واخواتی ایسه معانی معینه یه داله در
﴿ اِنَّ اللّٰهَ فَرَضَ فَرَائِضَ ﴾ فرض لغتده ایجاب وتقدیر ٢٠
وقطع وبیان ومفروض معنالرینه کلور بوراده معنای ایجاب انسبدر
فرائض فریضه نك جمعیدر فریضه افتراضدن اسمدر که ایجاب معناسنه در
صکره مفترض معناسنه قلندی بعده معنای شرعی اعمه نقل اولندی
شرط اولسون دکن اولسون ویاخود فریضه صفتدر مفروض معناسنه

وتا اسميته نقل ايچون علامتدر تأنيث ايچون دكل پس مذكره صالح اولور
ذات وعلامة تالرى تأنيثدن منسلخ اولوب مذكره اطلاق اولندى كبى
فرض ايكيدر برى قطعى الثبوت والدلالة در محكم كتاب ومتواتر سنت
واجماع امت كبى انكچون منكرى كافر وتاركى معاقب اولور زيرا هم اعتقاداً
وهم عملاً فرضدر واو برى قطعى الثبوت وظنى الدلالة در مؤولات كبى
مثلا لفظ قرء كبى كه عند الحنفيه معناى حيضدر راجحدر يوخسه مقطوع دكلدر
ومسح مقدار معين كبى وكذا فرض ظنى ديرلر كه فرض قطعى كبى فاعلى مثاب
وتاركى معاقبدر لكن منكرى اكفار اولنماز بلكه تفسيق اولنور زيرا عملاً
فرض واعتقاداً دكلدر دليل ظنى ايله ثابت اولان نسنه يى ايسه عدم
اعتقاددن كفر لازم كلمز الحاصل فرضيت اعتقاده دليل قطعى لازمدر
انكچون ديديلر كه رؤيت امور اعتقاديه دن دكلدر زيرا اختلافيدر
اكرچه عند اهل السنه متفق عليه در وبعد ذا شعب ايمان يتمش بابدن
زياده در ذكر فعلى وتركى مشتملدر وفعل وترك فرائضدندر كه فعل يعنى عمل
مأموراتدن وترك منهياتدندر يعنى ترك تعلق ايدن نسنه منهى عنه در
پس شعب ايمان وفرائضدندر شهادت بالتوحيد وصلوة وزكوة
وصوم وحج وجهاد ووضوء وغسل من الجنابة وغسل يوم الجمعة
وصبر وشكر وورع وحيا وامانت ونصيحت وطاعة اولى الامر

الامر وذكر الله وكف اذى واداء امانت ونصرت مظلوم
وترك ظلم وترك احتقار وترك غيبت وترك نميمه وترك تجسس
واستيذان وغض بصر واعتبار وسماع الاحسن من القول
والدفع بالتى هى احسن وترك الجهر بالسوء من القول وكلمة طيبه
وحفظ الفرج وحفظ اللسان وتوبه وتوكل وخشوع وترك
اللغو والاشتغال بما يعنى وترك ما لا يعنى وحفظ العهد والوفاء
بالعهود والتعاون على البر والتقوى وترك التعاون على الاثم
والعدوان وتقوى وبر وقنوت وصدقه وامر بالمعروف
ونهى عن المنكر واصلاح ذات البين وترك افساد ذات البين
وخفض الجناح ولين وبر الوالدين وترك العقوق ودعا
ورحمة بالخلق وتوقير كبير وقيام بحدود الله وترك دعوى الجاهلية
وتودد وحب فى الله وبغض فى الله وتؤده وحلم وعفاف
وبذاذت وترك التدابر وترك التحاسد وترك التباغض وترك
التفاحش وترك شهادة الزور وترك قول الزور وترك الهمز واللمز
والغمز وشهود الجماعات وافشاء السلام والتهادى وحسن الخلق
وحسن العهد وحفظ السر والنكاح والانكاح وحب الفال
وحب اهل البيت وحب النساء وحب الطيب وحب الانصار

وتعظیم الشعائر و تعظیم الحرمات و ترك الغش و ترك حمل السلاح
على المؤمن و تجهیز المیت و الصلوة على الجنائز و عیادة المریض
واماطة الاذى وان تحب لكل مؤمن ما تحب لنفسك وان یكون الله
و رسوله احب الیك مما سواهما وان یكره ان یعود فی الكفر وان تؤمن
بالله وملائكته وكتبه و رسله و بكل ماجاءت به الرسل من عند الله
وبونلرك امثالی افعال و تروك كه كتاب وسنتده امر اولنمش وحث
وتحریض قلنمشدر كه كیمی فروض عین وكیمی كفایه وكیمی مندوبدر و بونلردن جمیع
افعال و تروكده قربت الى الله نیت اتملودر والا خیر كثیر فوت اولور مثلا
كرچه تروكده او زرندن ساقط اولمقده نیته محتاج دكلدر ولكن
تركله مامورم دیو قصد قربت اتمكده اجر واردر افعالده كی نیت كبی
پس اجر نیته منوطدر هر نه مقوله عمل اولور سه وهو اجدر بالاخذ
والعمل بل اوجب بالنسبة الى من یعرف النظام والخلل
فلا تضیعوها فرض قطعی و فرض ظنی نك هر بری اوزرنه
تفریعدر لا تضیعوا تشدید له نهیدر تضییعدن وتخفیفله اضاعتدن
اولمق دخی جائزدر ولكن مقامه انسب اولان او تأكیددر زیرا فرائضده
كثرت اولمغله صیغه كثرت مناسبدر زیرا هر بری مقابله سندن
اضاعتدن نهی اولنور ضیاع هلاك و تلفدر بر نسنه فی اضاعت ایتمك

ایتمك مهمل قومقدر یعنی دیمكدر كه پس سز اول فرائضی متروك و مهمل
قومایوب استعمال و اقامت واحیا ایدیكوز هر نه مقوله فرض اولور سه
تكیم دینك كهنه لكی اهمال و تجددی استعماللهدر والا دینده نفس
الامر ضیاع و كهنكی و تجددن بریدر فاعلم ذلك وفرائضك افضلی
ترك تعلقات ماسوادر یعنی ربك تعلق قبول ایدن امورك نقشنی
دلدن ازاله و عالم تفریده وصول لله علم و عینده بالكلیه انقطاعدر
اگرچه بو فرض ابطن البواطندر كه ارباب ظاهره كوره انكله قیام اتمك
جائز دكل بلكه ممتنع كبیدر مع هذا جمیع فرائض عبدی مولایه تقریب
و غیریدن قطع ایچوندر فافهم جدا وحد حدودا
حد اصلنده ایكی نسنه یی بری برندن تمییز ایچون وضع اولنان
حاجزدر كه لسان تركیده اكا سینور دیرلر حد المزرعة وحد الحدیقة
وحد الدار و امثالی كبی فلان حدنی بلمزلر دیدكلری كندنی آخردن تمییز
ایدن مرتبه یی تجاوز ایدر و دائره سندن چقار دیمكدر پس
حدده منع معناسی واردر انكچون حد الخمر دنلدی زیرا استعاطیسنی
و غیرینی معاوده دن منع ایدر محاذه ممانعه در حدود الله احكام
الهیه در كه فرض و حرام و كراهت و ندب و اباحه در پس وحد حدودا تعمیم
بعد التخصیص در زیرا حدود ده فرائض و غیری داخلدر یعنی دیمكدر

کرک دخی الله تعالی حدود شرعیه وضع و تعیین ایلدی و حلال و حرام اراسنده
سینورلر قودی و هر شیئک حدینی بلدردی که اندن اوته سنه تجاوزه
اذن ویرمدی ﴿فلا تعتدوها﴾ پس سز نفس و شیطان
وهوی و شهواته تابع اولوب حدود الهیه یی ماوراسنه کذر ایتمکوز
والا مخالفت حق سبیله معذب اولورسز اعتداء مجاوزة للحق معناسنه در
زیرا عدو و تجاوز و منافات التیام در سؤال اولنورسه که خمرک حدی
اربعین ایکن حضرت عمر رضی الله عنه نه معنادن جلد ثمانین ایدردی که
ظاهرا حد سنتی تجاوزدر جواب بودرکه خلافت عمرده شارب الخمرک
کثرتنه بناءً بطریق الزجر زیاده قلدی مع هذا سنت خلفایه دخی اقتدا
لازمدر و حضرت علینک کرم الله وجهه حد خمردن هلاک اولانه دیت
ویرردم دیدوکی مافوق الاربعینه کوره در زیرا حددن هلاک
اولان کمسه نک دیی هدردر و حضرت عمر حد زناده اوغلی شحمایه
جلد تسعین ده هلاک اولیجق اون جلد دخی میتنه ضرب ایتدوکی اجتهاد
طریقیله در پس میته ضربله تعدی ایتمش اولماز ﴿وحرم
اشیاء فلا تنتهکوها﴾ انتهاک بر نسنه نک
حرمتنی کسر ایتمکدر یعنی بر نسنه یی حلال اولیان وجهله تناولدر
یعنی الله تعالی نیجه اشیایی تحریم ایلدی کرک حرمت قطعیه و کرک

کراهت تحریمیه ایله پس سز اول محرمات و مکروهاتک پرده سنی
خرق ایدوب خلاف شرعله تناول ایتمکوز پس فرضده قطعی و ظنی داخل
اولدیغی کبی حرامده دخی داخل اولدی زیرا کراهت تحریمیه ایله مکروه
اولان ~~[illegible]~~ نسبتیه حرام دنلیوب مکروه اطلاق اولندیغی
دلیلی قطعی اولمدیغی ایچوندر بوندن ایسه عدم اجتناب لازم کلمز بلکه حکمده
حرام قطعی کبی اولور اگرچه منکری کافر اولماز و بعض ائمه حرام لفظنی
دخی اطلاق ایتمشلردر لحم حمار کبی شهرته تنزیهیدر و بو مقامک
بعض تفاصیل و اختلافاتی کتب فقهیه دن طلب اولنه
﴿وسکت عن اشیاء﴾ یعنی نیجه اشیادن
سکوت ایدوب عن اصل ذکر ایتمدی و ذکر ایتدوکک دخی حقنده بیان
ارسال ایدوب حدوددن برحده ادخال ایتمدی بلکه اجمال و ابهام
اوزرینه ترک ایتدی و سکوت کرچه ترک کلامه مختصدر و لکن خصوص
اوزرینه ترک و عدم ذکردن مطلقا ترک کلام لازم کلمز پس بو مقوله
سکوت کلام حقی منافی دکلدر بلکه حق علی الدوام متکلمدر ﴿رحمة
لکم﴾ یعنی سکوتی سزه مرحمتدن اوتوریدر زیرا
تکثیر حلال و حرامده اختلال و ضیق حال واردر بو امتدن ایسه اصر
مرفوعدر و بو معنادن بعض کبار اولیا بوردیلر که اجتهاد ائمه سوز

يوق ولكن التزام مذاهب ايدنلر تضييق اتديلر زيرا ملتزم اولمسه
صدر اولده كي كبي امردين موسع و بي حرج اولوردي فافهم جداً رحمت سنده
كلور بعثت بالحنيفية السمحة يعني ملت احمديه توحيدده حنيفيه دركه
شركدن بريدر و عملده سهله دركه اديان سائره كبي دكلدر ﻫ
غير نسيان ﻫ يعني حق تعالى ناسي اولديغي حالده زيرا نسياندن
منزهدر قال تعالى وماكان ربك نسيا پس سكوتي نسياندن دكل
بلكه حكمتدندر نسيان ذهولدركه بر نسنه نك قوت مدركه دن
زوال يدر اكر تعمددن ناشي اولورسه مذموم والا معذوردر نتكيم
حديثده كلور رفع عن امتي الخطأ والنسيان **فلا تبحثوا**
عنها ﻫ بحث كشف وطلب ايتمه يعني امور مسكوت عنهانك
نفسندن و احوال و احكامندن تفحص و تفتيش اتمكوز بلكه حالي
اوزرنه ترك ايديكوز زيرا كاه اولوركه سؤال شدت حاله مؤدي
اولور نحجده اكل عام دين كبي كه اكر مقابله سنده نعم دنلسه ايدي
هر سنه حج فرض اولوردي و عسرت عظيمه اولمغله عهده سندن
كلمزز. قالوردي و ديديلركه بر نازله ده قبل الوقوع سؤال جائز
دكلدر و قبل ورود الشرع دخي حكم يوقدر بو جهتدن علما اختلاف ايديب
كيمي اشياده اصل حرمت وكيمي اباحتدر ديدي ولكن ظاهر اولا بودركه

بودركه اشياء نافعه ده اباحتدر مطلقا دكل اكرچه نافع و ضاري
تشخيصه قادر اولميانلر نيچه هذيانلر اتديلر و بديلر و ايجديلر و طائفه
ظاهريه بو حديثك ظاهري ايله عمل ايدوب قياسي رد اتديلر زيرا قياس
مسكوت عنه دن بحثدر بو ايسه منهيدر جواب بودركه اجتهاد علمايه
تأخير اولنمشدر تا كه ماجور اولالر و بر دخي زمان وحيده بحث ممنوع
ايدي انكچون بيوردار تركوني ما تركتكم يعني بحث و طلب و تفتيشدن اوامر
و نواهي و حل و حرمت زياده اولوب امته حرج لازم كلوردي اجتهاد
ايسه بويله دكلدر بلكه انكله ثابت اولان امر ظنيدر كه قطعي يه كوره
انده سهولت واردر و بونده اشارت واردركه حكمت مسكوت عنها
دن دخي سكوت اتملودر زيرا هر كس سخن شناس و اسرار دان دكلدر
انكچون ابن عباس رضي الله عنهما بيورمشدركه ابهموا ما ابهم الله و فصلوا
ما فصل الله بو سببدندركه اهل الله بري برينك رازني ستر ايدرلر
و كندي خاصه لري اولان معني خود مستور اولمقده اشد و اقوادر
بو جهتدندركه طائفه ملاميه ديرلر زيرا ظاهرده عوام ناسيله
برابر و مستور اولدقلرندن نفس اندن حظ اتمز بلكه كندي كمالات
و كراماتن اظهار و جذب قلوب و التفات ناسه طالبدر ايمدي
عارف ايسك سركي نادانلردن حفظ ايله تا كه خلق سني

ملامت ایتمسون کر کسه نفسک ملامت ایتسون

الحادی والثلثون

اصلنده الواحد والثلثون در کر واحد اول عدد الحساب در یعنی
حادی اصلنده واحد ایدی کر واو موضع ده اله نقل اولنیجق الف
ایله ابتدا متعذر اولمغله حا والف اوزرینه تقدیم اولنوب حادی اولدی
صکره واو یایه قلب اولندی غازی کبی ودیمشلردر که نسقده اکثر
اولان احد وعشرون احد وثلثون دیمکدر واحد دیمك اقلدر
جاء رجل بو رجل کیم اولدوغی تعیین اولنمامشدر ظاهر
بودر که یا بلاد بعیده دن ویا اهل بادیه دندر که اعراب دیرلر
الی النبی صلی الله علیه وسلم فقال یا رسول الله
دلنی دالك ولامك ضمه لریله امردر مصدری
دلالتدر ارشاد معناسنه ودلیل مرشد وما به الارشاد در یعنی
دلیل دالك مبالغه سیدر عالم علیم وقادر قدیر کبی صکره مصدر له
تسمیه ایدوب دلیله دلالت دیدیلر پس دلالت ما یتوصل به الی الشیء
دیمك اولدی الفاظك معانیه واشاراتك مشار الیهه دلالتی کبی جمیع
اشیا بو اسلوب اوزره فی الحقیقه دلالاتدر ودلالت ایله امارتك

امارتك فرقی بودر که دلیل ودلالت موجب علم وامارت فقط ظنی اولان
یرده مستعملدر انکچون اشیایه دلائل الهیه دیرلر زیرا صانعه ووحدت
وجودنه وکمالاتنه دلالتی قطعیه در نتکیم کتاب الهی حقنده کلور لا ریب فیه
علی عمل مقصود بر عمل جامعه ارشادی طلبدر نتکیم تقسیم
محبت اکا دالدر واول عمل جامع زهد در اکرچه متعلقنده تعدد
وارددر عمل قصدی اولان فعلدر وفعل اعمدر اذا عملته
احبنی الله واحبنی الناس جمله شرطیه عملك صفتیدر
الله تعالی نك محبتله مراد میل معنوی در که واحدیت اسمائیه یه راجعدر
تبعیده زیرا احدیت ذاتیه یه کوره الله تعالی غنی عن العالمین در وبو محبتك
مرتبه شریعتده ثمره سی عبده ارادت ایصال خیردر وحقیقتده حق
عبدك صفات کونیه سیله ظهوردر زیرا بو صورتده عبد محبوب
اولمش اولور وعبدك حقه محبتی ارادت طاعتدر وحقیقتی عبدك
مظهر حق اولوب صفات وجوبیه سیله بروزیدر زیرا بو صورتده حق
محبوب اولور پس محبتده حقدن عبده نزول وعبددن حقه عروج
وارددر ونزول جهتندن محبتك غایتی معرفت وعروج یوزندن معرفتك
نهایتی محبتدر انکچون عارف اولمدقجه محبت حقیقیه حاصل اولماز
محبت کمالات الهیه یی معرفتدن ناشیدر که کمال محبوب بالذات در وناسك

محبتی ایکی وجهله در بری روح حیوانیده یعنی شهواتده اشتراکله
درکه ابجابی نکاح وازدواجدر و بری حب روحانیدرکه اخلاقده بری
برینه تشبه وایصال خیر وشفقتدر بوراده محبت ناسدن مراد بو محبتدر
زیرا حب طبیعی اهل دنیایه کوره درانکیچون اهل دنیا آخر بری برلرندن
تبری ایدرلر شول ازدواجدن صکره بری برلرندن تبری ایدن فاعل ومفعول
کبی زیرا عند الانزال تقبیل ومعانقه یی داد اولورلر فقال

ازهد فی الدنیا یحبک الله یحبک جواب امر
اوزرینه مجزومدر وبوندن فهم اولنور که زهد مقامات عالیه دندر
زیرا محبت الهیه یه سببدر فقال ضمیری رسول الله صلی الله
علیه وسلمه راجعدر ازهد کسر همزه ایله امردر منع وسمع بابندن
قال الراغب الزاهد فی الشیء الراغب عنه والراضی منه بالزهید ای
بالقلیل وفی القاموس التزهید فیه وعنه ضد الترغیب یعنی زهد
فی وعن کلمه لریله اعراض وعدم اراده معناسنه در وقال المطرزی
زهد فی الشیء وعن الشیء زهدا وزهادة اذا رغب عنه ولم یرده
ومن فرق بین زهد فیه وعنه فقد اخطا وفتوحات مکیه ده کلورکه
زهد امساکی مباح اولوب یدنده بولنان دنیایی ترکدر بوندن
فهم اولنور که حرام وشبهه یی ترک اتمک تقوی وورعدر یوخسه زهد

زهد دکلدر وکذلک یدنده موجود اولمیان نسنه ده زهد اولماز
اکرچه بعض اهل ظاهر اولوردیو زعم اتدیلر ولکن فی المثل دریاده بالق
صاتمق کبی برنسنه اولور اکرچه عهد نه قوی ووفادار اولنلره کوره
بعید دکلدر که انلره کوره موجود ومفقود بردر بلکه بعض اهل الله عین
۲۴۷ ثابته سنک الی یوم القیام واقع اولاجق احوالنی مکاشفه اتمشدر
ودیمشدر که قلیل دنیا انسانک زهدی اخراج اتمز ونصابدن آشغه سی قلیلدر
بر اهل نصاب زاهد اولماز زیرا مالک وغنیدر بلکه اکامل اصلا
برنسنه یه مالک اولمازلر واکر مالک اولسه لر ملکلرندن اخراج ایدرلر
حتی قمیص ورداء وجامه لرن بله برمعتمدلره هبه ایدوب اندن استعاره
ایله انتفاع ایدرلر زیرا اوارلق وتصرف فی الحقیقه الله تعالینکدر
وکتب احادیثده کلورکه ترک جماع زهددن دکلدر زیرا حضرت علی
کرم الله وجهه ازهد الصحابه ایکن دورت منکوحه واون طقوز سریه
سی یعنی اوطه لق تعبیر اتدکلری جاریه لری وار ایدی وسید الطائفه
جنید بغدادی دیر ایدی که انی احتاج الی المرأة کما احتاج الی الطعام
وقوت رجولیتدن اوتوری قطب الوقت کثیر النکاح در وزاهدک
محبوب الهی اولدیغی بودر که الله تعالی دنیایی خلق ایدلدن بری یوزنه
نظر اتمشدر واکا بغض ایلمشدر وصدر انسانی محل تشریع ایدوب

قلبنی کندنه تفریغ ایچون خلق اتمشدر انکچون قرآنده کلورما جعل الله
لرجل من قلبین فی جوفه یعنی بطن انسانده قلب بر اولمق وحدت وجودله
متصف اولان حقه مستوی اولمقندر پس سلطان ایچون وضع
وبنا اولنان سرایه اغیار قوندرمق روا دکلدر الحاصل الله تعالی محبته
شرکتی قبول اتمز زیرا غیوردر بو جهتدن ترك اغیار اتمدکجه یاره دعوای
محبت درست اولماز وحدیث معراجده کلورکه قال الله تعالی یا محمد
انا وانت وما سوی ذلك خلقته لاجلك فقال علیه الصلوة والسلم
فی الجواب انت وانا وما سوی ذلك ترکته لاجلك سؤال اولنورسه که
اشیا اسمادر ودنیایه قدومدن مراد اشیا بوزنده اسمانك مطالعه
وحقائق کونیه والهیه ایله تحققدر پس مرآی حق اولان اشیانك جمله
مبغوض اولور جواب تنفیر اولنان تعلق دنیادر بو خسیر اعیانی دکل فافهم جدا
سؤال اولنورسه که دنیا ندر جواب بودرکه دنیا اعراض ذائله ولذات
فانیه درکه اولی سماء سابعه نك مقعرندن اعتبار اولنور ولکری تحت
الثریدرکه بوجملیه عالم کون وفساد دیرلر ودنیا تخصیص اولندیغی
معظم حجاب اولمغله دروالا جمیع ماسوی حقه پرده درکرك علوی
وکرك سفلی زیرا افعال الهیه صفاته وصفات دخی ذاته حجابدر
واون سکز بیك عالم ویتمش بیك پرده دیدکلری اسما وصفاتده داخلدر

داخلدر پس مقامات سلوك ظلمت ونوردر دنیا وآخرت پرده لرندن
خالی دکلدر وزاهدك آخرتی عارفك دنیاسیدر وعلم ظاهر وباطن
دنیا وآخرت کبیدر پس زهد عابد ترك دنیا وزهد عارف ترك ما سوادر
وهر نه که عبد له مولی میانده حجاب اوله اکا شیطان دیرلر کیفی
واسودی اولورعارفلر بلورلر لسانه وقلمه کلمز زیرا اکثر ناس قابل خطاب
دکلدر وبرکمسه دنیایی عن اصل ترك اتمك فعل خیر ایچون طلب
دنیادن خیرلودر زیرا صوفی ابن الوقتدرکه حکم وقته تابعدر پس
خیر ایچون تحصیل ما لله مأموردکلدر بلکه الخیر ما اختاره الله موجبجه
اختیار حقه تابع اولمق کرکدر بو حسنه کندی ارادت واختیاریله دوردمك
محض تنزلدر وازهد فیما عند الناس یحبك الناس
ماعند الناسدن مراد مال وجاهدر یعنی خلقدن هر وجهله مستغنی
اول وما للرنه ومرتبه لرنه التفات اتمه تاکه انلر دخی سکا محبت ایدوب
بغض وعداوتدن خلاص اولاسن زیرا طباع ناس حب دنیا اوزرنه
مجبوله در پس برکمسیه محبوبنده منازعه اتسلر اکا بغض ایدرلر والتفات
المبوب کندی حاللرنده اولسلر اکا محبت ایدرلر نظر ایله کلابه که بر جیفه
اوزرنه مجتمع اولسلر ارالرنده نوجهله بری برلری اوزرینه هجوم واقع
اولورهمان کار رخل الدیار وما بنها لاهلها ونقنجه جیفه یی کلابه

تخلیه ایدوب دنیایه دخی جبلك علی غاربك دیو کشاد ویرمکدر
سؤال اولنور سه که نیجه انبیا وخلفا ضابط دنیا وحاکم خلق وانس
وجن اولدیلر بومقوله تسخیر زهده مانع دکلمیدر وشدّاد وجمشید
وفرعون وبخت نصّر وبونلرك امثالی اعدانك قبول اتدکلری دنیایه
ندن اقبال کوستردیلر حتی نیجه سی بو معنی ایچون استشهاد اولندی
حضرت عثمان وعلی وامام حسن رضه ونظائری کبی جواب بودرکه بونلر
دنیایه تنافس طریقیله دخول اتمدیلر بلکه امر حقه تابع اولوب
اصلاح عالم ایچون اسم ظاهر ایله ظهور اتدیلر بو جهتدن بونلر فی الحقیقه
اهل تجرددرکه الایشِ دنیادن پاکلردر انکیچون حضرت داود وسلیمان
علیهما السلام کسب یدلریله تعیش ایدرلر وملك ودولته التفات
اتمزلردی بو سببدن دنیایی خلافةً ونیابةً ضبط اتدیلر ومعناده دیدر تسکلری
باقی ایدی پس شونلرکه ظاهرده درویشدر دکر دنیایی کوردکده نوجهله
اقبال ایده جکلرن بلمزلر انلر ارباب عرفان اراسنده اهل ایمان
میاننده منافق کبیدر نسأل الله العافیه من الامراض القلبیة ذلك
ونعوذ به من شرور الطباع الدنیة والنفوس الابیة سؤال اولنورسه که
آخر ما یخرج من رؤس الصدیقین حب الجاه نه معنایه در جواب بودر که
حب جاه اکر نفسدن اولورسه اندن خلاصك صعوبتنه اشارتدر زیرا

زیرا آخرتیله متصفدره واکر رحمانی اولورسه یخرج یظهر ایله تفسیر
اولنور بو صورتده مراد اسم ظاهر ایله ظهور اولور زیرا انسان کامل
جمله اسماءیی قابلدر وجاه عند الناس مقبول اولمقدر کرك مناصب
ومراتبدن بر نسنه صورتده اولسون خلافت خلفا کبی وکرك اولمسون
زیرا ظهور منصبه منوط دکلدر علی الخصوص بو اعصارده اهل منصب
اولمق طریقندن عدولدر مثلا شیخ اولان کمسه مفتی وقاضی اولماز
زیرا درویشلکی منافیدر ولکن بکلر وسائر ارباب مناصب زهد وتجرد
اختیار ایدوب ابرهیم بن ادهم کبی درویش اولورلر زیرا طریق ترکك
مانعی یوق وبو آنده سالکی چوقدر فاعرفه

الثانی والثلثون

لا ضرر ولا ضرار لانك خبری محذوفدر

لا ضرر فی دیننا وشریعتنا ولا ضرار دیمکدر ضرر فتحله نفعك ضدیدر
مضرت کبی که عجم کزند دیر واحددن اولور زیرا ثلاثیدر وضرار کسرله
مضاره معناسنهدر که اثنیندن اولور زیرا مزیددر وبونده
لا نفی ایچوندر وجائزدر که نهی معناسنه محمول اوله پس دیمك اولور که
مؤمن اولان کمسه اخوان مؤمنیندن وانلرك حکمنده اولان معاهد

معاهد وامل زمتده برکسیه ابتدادن ضرر ویرمسون حقنی نقصر
ایتمکله وجزاء طریقیله دخی ضرر ویرمسون که ضار اولانه ادخال الضرر دکل
انکا اضرار دیرلر زیرا بو مقوله معامله بزم دینمزده وشریعتمزده یوقدر
وانک صاحبی بزدن دکلدر بلکه عفو ایلیه تکیم حدیثده کلور واحسن
الی ما اساء الیک واکر معاقبه ایدرسه مثلی ایله مقابله ایلیه تکیم
قرآنده کلور وان عاقبتم فعاقبوا بمثل ما عوقبتم به و بعضیلر دیدیلر که
ضرر اولدر که غیره ضرر ایله سن منتفع اولاسن وضرار اولدر که منتفع
اولمیاسن پس مغالبه مبالغه ایچون اولور و بعضیلر دیدیلر که ایکسی
بر معنایه در که ثانی اولی تاکید در بو صورتده مزید ثلاثی معناسنه
اولوب ضاره ضره دیمک اولور جاذبت الثوب وسافرت وامثالی
واحده محمول اولان کلمات کبی ولکن بعید در زیرا تاج المصادرده
کلور الضر والمضره والنضره کزند کردن والمضاره والضرار بکدیکره
خلاف کردن پس کلام جامع نبوی یی تاکیده حمل ایتمک بعید در و بوندن
کند نفسنه اولان ضرر دخی داخل وشرعله اولان اضرار خارجدر
یعنی کندی نفسکزه وغیره ادخال ضرر ایتمکوز مکر که اذن شرعله اوله
حدود وعقوبات کبی که فی الحقیقه ضرر دکل بلکه عالمه انفسا
وآفاقا نفع محض وفائده کلیه در و بو حدیثک ظاهری انواع ضررک

ضرری بالکلیه تجرید ایدر مکر که دلیل ایله مستثنی اوله زیرا نکره سیاق
نفیده واقع اولمشدر و مضارده اصل اولان تحریم ومنافعده
اباحتدر و فقهده کلور که لا یقتل الحیوان الا لجلب المنفعة او لدفع
المضره مثلا دود القز که ایپک قوردی دیدکلریدر قتلی مشروعدر
زیرا قتل اولنمدقجه نسیجندن انتفاع اولنماز وحیوانات وطیور
ماکوله ذبح اولنور زیرا لحمی ایله انتفاع ایتمک اکا منوطدر و زنبور عسل
قتل اولنور اکر بلا قتل اخذ عسل ممکن دکل ایسه والا مکروهدر
وکلب عقور وحیوانات وطیور مفترسه وجارحه قتل اولنور زیرا
ضرر بینی واردر حتی بعضیلرنک قتلی مؤکددر وحیه وعقرب وفاره
٤٢١ وامثالی کبی زیرا اکل مضر یقتل نحو اسنجه بریکده که انسان مکرم دفع
ضرر ایچون قتل اولنمق جائز اوله سائرلر بطریق الاولی در و دیشلو دکل
برکمسه جارینه ضرر ویرر وجهله رفع بنا ایلسه منع اولنور نظر
ایله که مناره حادثه دن منع اولنور اطرافنده اولان بیوته اشراف
اولمجق مع هذا اذان وصلوة شعائر دیندن در پس بیوت غیره
اطلاع سبب ویلو فوائد دیدکلری ضوء کبی که حوائج اصلیه دن
وشمس وریح کبی که حوائج زائده دندر ولکن حوائج اصلیه حکمنده در
زیرا ریح نفس رحمانی در که قوت حیات انکله در و شمسک حرارتیله

نوائبه جاره مانع اولان
بنادن بطریق
رفع بنا اولنور
الا اوجب منع اولنور

ضوء كبي انتفاع اولنور خصوصا كه ايام شتاده فقرايه لباس كبي در
وبعض فوائد دخي وارد دكر اكا منوط در مثلا ثياب مغسوله يي تجفيف
وامثالي كبي الحاصل حق جاري من كل الوجوه محافظه لازمدر زيرا
مواقف قيامتده برموقف عظيم دخي اندن سؤال ايچون معين در
ويوم قيامتده شر الناس خلق انك ضرر وشرندن
حذر اتدكلري كسه در والله حافظ العباد من شرورها الى الابد

الثالث والثلثون

لو يعطى الناس صيغۀ مجهول ومفعول ثانيسي جزا
قرينه سيله محذوفدر تقديري لو يعطى الناس اموال الناس ودماءهم
ديمكدر يدعواهم دعوى دعادن در طلب
معناسنه شرعده شول قوله ديرلر كه انكله غيراوزرنده اولان
حقك اثباتي طلب اولنور يعني اكر خلقه دعواي مجرده ولزوم حقله
اخبارلريله مدعى عليه اني تصديق واعتراف اتمدن ومدعينك بينه
سي اولمدن اموال ودماء ودياتدن اعطا اولنسه ايدي

لادعى رجال اموال قوم ودماءهم
رجالده تنكير تكثير ايچوندر كه رجال كثيرون ديمكدر تنكيم قرآنده كلور
فقد كذبت رسل من قبلك اي ذو وعدكثير وقومك تنوين دخي
بويله در زيرا مدعينك كثرتي مدعى عليهمك كثرتني مستلزمدر
قوم اصلنده رجالدر كه رجل اسماندن مذكوردر ولكن نساء حكمده انلره
تابعلردر پس لادعى رجال ونساء ديمك اولور ودماء دمك جمعيدر
قان معناسنه كه عجمجه خون ديربو رادده قصاصه ودية شاملدر
دماءيي تأخير ايلدي زيرا خصومت اموال اكثردر وخصومات
دماءدن دخي غرض غالب مالدر خصوصا كه مدعى فقير اوله وادعاء
مالدن ادعاء نفسه ترقي واردر زيرا خطر نفس خطر مالك فوقنده
ودماء امرهائل اولدوغنه دخي تنبيهدن خالي دكلدر فاعرف يعني
ارباب خصومتدن چوق ذكور واناث چوق قومكماللريني ودملريني
طلب ايدرلردي وبين الناس عداوت عظيمه يه باعث اولدوغندن
ماعدا حرج وزحمت ظهور ايدردي بعده لو كلمه سي معناي شرطي
متضمن اولمغله ثاني كرا قع عادر اوله لازم اولديكه اعطاءدر
وملزومك انتفاسندن لازمك انتفاسي لازم كلدي تنكيم ديرلر لو
حرف يقتضي في الماضي امتناع ما يليه واستلزامه لتاليه وبعض مواضعده
شرطك جزايي استلزامي بعيد وبلكه استلزام نقيضنده اولمغله جزا
جميع ازمنه ده لازم اولمغه دلالت ايچون استعمال اولنور تنكيم حديثده

252

کلورل نعم العبد صهیب لو لم یخف الله لم یعصه یعنی بوراده عدم
خوف عدم عصیانی مستلزم دکلدر بلکه مستلزم اولان خوفدر پس دیمك
درکه عدم عصیانی لازم الحصولدر کرك اوراده خوف اولسون وکرك اولماسون
زیرا بالفرض خوف اولمسه دخی صدور عصیانی ممتنعدر کبی در رسول الله حضرتلری که
حیا مانع عصیاندر صهیبده ایسه خوف وحیانك مجموعی واردر حقیقی
بودرکه صهیبده ایکی نوع عبادت واردر که بری عبادت ذاتیه و بری
عبادت امریه در عوام ناسده ایسه عبادت امریه واردر فقط و عبادت
ذاتیه اشیانك و ملائکه نك و اهل جنتك عبادتی در که تکلیفه منوط
دکلدر بلکه فطرت اصلیه نك مقتضاسی اولان عبودیتدر پس صهیبك
حقنده ذنب اطلاق اولنور نسنه یوقدر زیرا حقه انقیاددن غیری
کاری یوقدر کرك امر تکلیفی اولسون وکرك اولمسون کویا تکلیفاتك
عبادت ذاتیه سنی تقویت ایچوندر بو سببدن مأمور اولمسه دخی
سلامت فطرتی انی عصیاندن منع ایدر زیرا ملك مشربنده درکه منازعه
طبیعیه و نفسانیه سی یوقدر و بو مشربده اولان کمسه جنت و جهنمی قیدندن
یعنی خوف و رجادن منقطعدر و کذلك مباحده تصرفی دخی یوقدر بلکه
جمیع کاری شرعیدر فاعرف یا کامل الذات والصفة فانه من لباب
العلم والمعرفة **لکن البینة علی المدعی** لکن

لکن تشدید و تخفیفله حرف استدراکدر که بعد النفی انکله اثبات
اولنور بوراده نفی بحسب المعنیدر زیرا تقدیری لا یعطی الناس بدعواهم
المجرده لکن بالبینه وهی علی المدعی و بینه بیاندر که کشف معناسنه در
نطقله اولسون غیری و جهله اولسون پس بینه دلالت واضحه در کرك
عقلیه وکرك محسوسه یعنی انکله دعوی ثابت اولان نسنه در افاده
بیان اعتباریله و اکا حجت دخی دیرلر زیرا خصمنه انکله غالب اولور
و بو ایکی معنی اوزرینه شاهدلرك شهادتلرینه بینه و حجت دنلدی و مدعی
شول کمسه در که قولی ظاهره مخالف اوله و جانب مدعی ضعیف اولمغله
حجت قویه تکلیف اولندی زیرا امر خفی ذکر ایدر بینه ایسه یمیندن
اقوادر بو جهتدن اول امردن دفعا للفساد اقامت بینه لازم کلدی
و جانب مدعی علیه قوی اولمغله زیرا امر ظاهر ذکر ایدر حجت ضعیفه ایله
قناعت اولندی **والیمین علی من انکر**
یمین اصلنده جارحه معناسنه در که انسانك صاغ الیدر حلفه
یمین دیدکلری یددن استعاره طریقیله در زیرا مخالف و معاهد
اولنلر عند الحلف والعهد بری برلرینك یمینن اخذ ایدرلر و عهد
و عقدی انکله توثیق ایلرلر انکار ضد العرفاندر زیرا معروف اولان
نسنه منکر و مجهول اولماز پس انکار صفت قلبیدر و کاه اولور که انکار

باللسان ده دخی استعمال اولنور یعنی بر نسنه نك صورتی قلبده
حاصل ایکن انکار لسانله کاذب اولور قال تعالی یعرفون نعمة الله ثم ینکرونها
ومنکر شول نسنه درکه عقول صحیحه انك قبحیله حکم ایده ویا استقباحنده
عقول توقف ایدوب شریعت حاکم اوله یعنی یمین وحلف وقسم بالله
انکار دعوی ایلین کمسه اوزرینه در اکر مدعینك بینه سی یوغیسه
وامام شافعی شاهد واحد ویمینله قضایی تجویز ایلمشدر کرك مدعی ایله
مدعی علیه آراسنده معرفت ومداینه اولسون درکرك اولماسون وامام
مالك دیمشدرکه یمین توجه ایلمز مادامکه اراده یعنی مدعی ایله کندی
آراسنده مخالطه اولمیه ایکی ویا بر شاهدك شهادتیله زیرا بویله
اولمسه سفها عقلا اوزرینه غالب اولورلر وقت واحدده دعاوی
مختلفه ده مرارا تحلیف سببیله بونده ایسه ابتدا الوارد رجوعا بودرکه
نص مقابله سنده رأیه اعتبار اولنمز پس حدیث عمومی ایله انك اوزرینه
حجتدر وائمه ثلثه ذاهب اولمشلردر که قسامتده یمین جانب مدعیه
دوشر سائر دعاوی کبی دکلدر خلافا لابی حنیفه پس زوجین قبل الدخول
اسلامه کلسه لر و معا مسلم اولدق دیسه لر نکاحلری ابقا اولنور واکر
زوجه بر ترتیب اوزرینه مسلم اولدق دیسه زیرا مقارنت نادر الوقوع
اولور بو صورتده زوج مدعی اولوب یمینی ایله مصدق اولوردیمشلر

ودیمشلردر که طلب خصم اولمدقجه تحلیف اولنماز وتحلیف اکر قسم بالله
ایسه قاضی نك نیتی ویا اعتقادی اعتبار اولنوب توریه وتأویل مفید
اولماز و یمین غموسك اثمیله آثم اولور واکر بر امیر ویا بر قاضی تحلیف
بغیر الله ایتسه نکاح وطلاق وعتق کبی ویا خود خصمی بو وجهیله تحلیف
ایتسه ویا کندی اختیاریله اول وجهله قسم ایلسه حالفك نیتی اعتبار
اولنوب توریه وتأویل نافع اولور مثلا حلف بالعتق بودرکه عتقی
حلف اوزرینه جزا ایلیه عتقی بر شیئه تعلیق ایله ان دخلت الدار
فمملوکی حر دیمك کبی وطلاق وامثالنه یمین دخی بویله درکه اکا حلف
بغیر الله دیرلر الحاصل قاضی وامیر طلاقه وعتقه وامثالنه استحلاف
ایلسه حالفك نیتی معتبردر مستحلفك دکل زیرا قاضی وامیرك طلاقه
وامثالنه یمینی الزام ایتمك مشروع دکلدر بلکه مشروع اولان حلف
بالله اوزرینه حلفدر و تحلیف حقوق الله ده و حقوق آدمیینده و محل
تهمتده جاریدر مرویدرکه داود علیه السلام ایامنده وسط بیت
مقدسده اولان صخره اوزرینه سمادن بر سلسله آویخته قلنمش ایدی که
ناس اوراده تحاکم ایدرلردی شویله که هر کیم اول زنجیره دست
ایدوب واصل اولورسه دعواسنده صادق والا کاذب اولوردی

تاکه ارالرنده بر خدیعه ظهوره ایلدی و اول خدیعه بو ایدی که بر دنیه
بر کمسه آخره بر جوهر ایداع اتمش ایدی اول دخی اول جوهری بر مجوف
عصا ایچنه قویوب اخفا ایلدی و صاحب ودیعه اول امانتی اندن
طلب ایدیجک انکار ایدوب اول زنجیر معلق یاننه واروب تحاکم صددنده
اولدقلرنده ابتدا مدعی اکر بو دعواده صادق ایسم زنجیر بکا قریب اولسن
دیوب اول زنجیری مس اتدی بعده مدعی علیه دخی بر ظرافت ایله عصاسنی
مدعی یه ویروب آل و طوت شو عصامی دیو تسلیم ایدوب اول دخی
یادب اکر جوهری صاحبنه دفع اتدوکده صادق ایسم زنجیره بن دخی
مس ایده یم دیو مد ید ایدیجک اول دخی مس اتدکده خلق اوراده تشویشه
دوشوب تعجب ایلسه ظالم و مظلوم اراسنی تسویه اتدی دیو بو جهتله شوم
خدیعه سببیله اول سلسله سمایه مرتفع اولوب حضرت داوده وحی
اولندی که من بعد بین الناس بینه و یمین ایله حکم ایلیه انکچون بعض
علماء دیدیلر که واتیناه الحکمة وفصل الخطاب آیتنده فصل خطابدن مراد
البینه علی المدعی والیمین علی من انکر مضمونیدر و بو معنی شریعت محمدیه ده
مقرر اولوب الی الآن باقیدر بعد ذا حدیث شریفک عبارتی بلا بینه
دعوای مال و دمادن تحذیر و اشارتی بلا برهان دعوای حال و مقالدن
تنفیردر زیرا بو امر خطیر لاف و کزاف ایله اولماز بلکه صدق دعواه برهان

برهان کرکدر و شطح دیدکلری دعوادندر زیرا رعونت نفس و بقیه طبیعتدن
ناشیدر و شطح شول کلمه در که قائلنک عند الله دنیه سنه دلالت ایلیه
و انکله خلق اوزرنه افتخار ایده بو ایسه فی الحقیقة حق اوزرنه افتخار
در زیرا محقق اولانه هر شیده مشهود اولان حقدر و دعوای ربوبیت
دخی حدنی جهلدندر زیرا انسانک حدی عبودیتدر انکچون دیمشلر
در که رحم الله امرأ عرف قدره ولم یتعد طوره بو جهتدن سر ربوبیت
عبودیتده مستور اولوب بحکم الوقت عبودیتله اشتغال لازمدر
بو خصوصده خادم اولان دعوای مخدومیت اتمک قلب حقیقتدر ولکن بو مقامک
اهلی اقل قلیلدر زیرا جمله برازخدن خلاصه محتاجدر انکچون کمل دعوادن
خاموش و اهل برازخ طویل اللسان اولور و شولکه دیمشلردر من عرف
الله طال لسانه بوندن مراد معارف الهیه یی بسط بو خصوصده دعوای دکل
ردیمشلردر که محبت امتحان اولنه کلمشدر زیرا دعوادن خالی دکلدر که
سیل وش خروشی و نشیب و فرازده صیت و صداسی واردر محبوب
ایسه بویله دکلدر بلکه خالص مخلص مخلصدر که انده امتحانه صالح اثر
قالمشدر و شولکه مشتاق دنیادر حکم بشریتدر و الا کاملک حیاتنده
حیات طیبه و عیشلری عیش صافیدر فاعلم ذلك واعمل حتی تکون
من اهل القدح المعلی باذن الله المولی الموالی ومن ذم بدعواه مع کونه

من اهل ذوق الحال فما حال من يدعى وليس عنده ادنى
شئ من الاحوال ولا شك ان مثل هذا ممكور بل مسحور

الرابع والثلثون

من رأى منكم منكرا مراد
رؤيت بصريه اولورسه رؤيتى تعلق ايتميوب بلكه علمى لاحق اولديغى
دخى اكا قياس اولنور زيرا مقصود مفسده منكرى دفعدر پس رؤيت
علم اراسنده فرق اولماز و شراح جامع صغير رؤيت قلبيه يه يعنى معناى
علمه حمل ايتمشلردر پس عين وعلمدن اعم اولور ومن تبعيضيه دركه
بو حكم فرض كفايه اولمغه رمزدر قال تعالى ولتكن منكم امة يدعون الى الخير
ويأمرون بالمعروف وينهون عن المنكر وخطاب جميع مكلف اولان مسلملره در
كرك صحابه وكرك غيرى نتكيم قرآنده كلور كنتم خير امة اخرجت للناس
تأمرون بالمعروف وتنهون عن المنكر ومنكر شرعك تقبيح وتحريم ايتديكيدر
يعنى شول قول وفعلكه انده رضاء الله اولميه منكردر كه ضدى معروفدر
وبعضيلر ديديلركه مكروه وترك فرض وترك سنت مؤكده بونده داخلدر
نتكيم ترك جماعت وصلوة جمعه وختان وامثالى اوزرينه اتفاق ايتسلر
مقاتله اولنورلر فليغيره بيده تغيير برشئنه يى حالندن

حالندن وضورتندن دوندرمكدر نتكيم حديثده كلور كره تغيير الشيب
اى نتفه بو راده امر ايجاب ايچوندر وجوب شرعله در بوخصه عقلله
دكلدر خلافا للمعتزله اكرچه بعض امور عقلا دخى مستقبحدر وعلما ديمشلردركه
امر بالمعروف مأمور به تابعدر اكر واجب ايسه امر دخى واجبدر على الكفايه
واكر ندب ايسه ندبدر وكذلك منكر مكروه ده منع مستحب وسكوت مكروهدر
ومنكر محظوردن منع واجبدر اكر قادر ايسه پس قدرت واركن سكوت
ايتمك محظوردر زيرا مفسده يه وقوعه وسيله در نتكيم غرق وحرق وامثالندن
تخليص ايچون متمكن اولورسه دخى نقض لازمدر در الحاصل واجب اولان
يد ايله تغييردر اكر يد ايله اولان اموردن ايسه كسر اوانى خمر واراقه
وكسر معازف كبى پس بو تغيير عزيمت مقوله سندندركه ذى قدرته تركنه
رخصت يوقدر وما بعدى دخى حالنه كوره بويله در وفقها ديمشلردركه
يد ايله اولان امر ونهى امرا وولاته ولسان ايله علمايه وقلب ايله عوامه موكولدر
بو معنادن هركس كندى حالنه كوره كارده كوكدر كرك مأمور ومنهى
قبول ايتسون وكرك رد ايتسون قال تعالى وما على الرسول الا البلاغ وبعضيلر
ديديلركه اقوياده اولوب نهى اوزرينه مفسده ترتب ايتمحكن بلورسه
امرا حكمنده اولور هر شهرده وجوه القوم كبى فان لم يستطع
پس اكر يد ايله ازاله يه قادر اولمازسه اول منكرك فاعلى آندن اقوى

ويا برا قوايه مستند اولمق حسبيله نتكيم زمانه ده بو معنى معروفدر
فبلسانه ؛ پس انى لسان يعنى قول ايله تغيير ايليسون والا عاصى
اولور واكر بلا قدرة ترك اتسه ويا مفسده مصلحتدن اكثر اولسه
بناءً على هذا انكار قلبيه اكتفا ايلسه محض ايمانك معدود اولور زيرا
مؤمن اثارۀ فتنه دن نهيدر انكچون خروج على السلطان جائز دكلدر
زيرا مفاسد كثيره سى واردر ؛ فان لم يستطع ؛ پس
اكر قولله دخى منعه قادر اولمازسه امرادن وعلمادن اولمغله وبلكه بر
علماء دخى خوف شر ظلمه دن دكمه بر نهى لسانلرينه كتورمزلر زيرا يا قتل
ويا نفى بلد ويا حبس واهانت اولنورلر ؛ فبقلبه ؛
پس قلبى ايله كراهت وانكار ايليسون زيرا بو راده قلبه تغيير تصور اولنماز
بو جهتدن علفتها تبناً وماءً بارداً قبيلندن اولور وجائز دركه همت
قلبله وتضرع ايله ديمك اوله زيرا ديمشلردركه همة الرجال تهد الجبال
ومحتملدركه قلبله تغيير اتمك حكمى اوله فافهم جداً بو راده يد ايله تغييرى
تقديم ايلدى زيرا منعده اقوادر والا من جهة العمل منع بالقول مقدم
تحصيل مطلوبه اقربدر انكچون نقدر قول لين ايله منع اتسه اوقدر احسن اولور
قال تعالى فقولا له قولا لينا بعده تغييره باليد رحتى امام غزالى ذكر
حسبت كه حق الله دن اوتورى منكردن منعدر ممنوع اولان كمسه

مقارفه منكردن صيانتدن اوتورى بش درجه دردر برى تعريفدركه ارتكاب
ايده جكى سننه نك حرمت ويا كراهتنى وسوء عاقبتنى اعلامدر زيرا جاهل
دركه حل وحرمتدن بى خبر اوله و بعده قول لطيفله وعظدر نتكيم ولد
والدنه دفعله وعظ ايده واكر غضب ايدرسه سكوت ايليه وعبد كه سيد
وزوجه ايله زوج وتلميذله استاذ ورعيت ايله سلطان دخى بويله در
وبعده سب وتعنيفدركه يا جاهل يا احمق الله تعالى دن خوف اتمزميسن
ويا بونك امثالى سوز ديمكدر يوخسه فحش كلام دكل وبعده قهرله بطريق
المباشره منعدركه كسر ملاهى واراقۀ خمر وسر بندن ثوب حريرى اختطاف ومغصوبى
بدندن اخذ وصاحبنه تسليم اتمك كبى وبعده ضربله ويا ضربه مباشرت
ايله تخويفدر وشول كمسه كه غيبت وقذفه مبتلادر انك لسانينى سلب اتمك
ممكن اولمديغندن ضربله اختيار سكوت اوزرنه حمل اولنور وقرآنده كلور
نقاتلوا التى تبغى يعنى بوندن اخذ اولنوركه بعض مواضعده تغيير منكر ايچون
قتل دخى مشروعدر ؛ وذلك ؛ يعنى قلبله انكار وكراهت اتمك
اضعف الايمان ؛ ثمرات ايمانك اضعفيدر نفس
ايمانك دكل كما ذهب اليه الشافعى زيرا عند الحنفية ايمان زياده ونقصان
قبول اتمز الحاصل شدت وضعف قبول ايدن ثمرات ايماندر زيرا ايمانك
قلبه متعلق اولان تصديقدر يوخسه منكرى انكار دكلدر بلكه انكار

٢٢٩

ثمرات ایماندندر سؤال اولنورسه که اکر مقصود ثمرهٔ ایمان اولسه
انتفاء انکارله نفس ایمانك خارج اولمامق لازم کلور مع هذا بعض دواوده
کلورکه ولیس وراء ذلك من الایمان حبة خردل جواب بودرکه مراد ثمرات قویه
وضعیفه منتفی اولسه ایمان معدوم کبی اولور دیمکدر سؤال اولنورسه که
بو حدیث شریف علیکم انفسکم لا یضرکم من ضل اذا اهتدیتم نقضنه معارض
جواب بودرکه معنای آیت کشی مکلف اولدیغی نسنه یی اشلدکده غیرك
تقصیری اکا ضرر ویرمز دیمکدر خدمات مکلفه نك بری دخی امر بالمعروف
ونهی عن المنکردر پس امر ونهیك عهده سندن بیرون اولدقده صکره مخاطبك
امتثال بولمنسه لا باس در نتکیم قرآنده کلور ولا تزر وازرة وزر اخری
ودیمشلردرکه محل اجتهادده اولان ماده ده حسبت اولماز بو جهتدن
بر نسنه نك منکر اولدیغی بلا اجتهاد معلوم اولمق لابد در بناء علی هذا
حنفی شافعی اوزرینه اکل ضب وضبع ومتروك التسمیه ده انکار ایده مز
وکذلك شافعی دخی حنفی یی مسکر اولمیان نبیذدن منع ایلیه مز واوکی
اولان اول کندی عظ نفسك ثم عظ الناس مفهومی ایله عامل اولوب
بعده غیری نهی اتمك کرك تا که اتأمرون الناس بالبر وتنسون انفسکم
تحتنده داخل اولمیه اکرچه ترك واجب ایله اوزرینه واجب آخر ساقط
اولماز ونهی منکرك شرائطی واردر بری بودرکه منهی عنه هنوز واقع اولمامش

٢٣٠

اوله زیرا واقع اولان نسنه دن نهی اولنماز بلکه وقوعی اوزرینه ذم اولنور
وبری دخی بودرکه اول منکری اشلیه جکنه ظن غالبی اوله مثلا شارب الخمری
شربه متهیئ کوره آلت شربی اعداد له والا مجرد یاننده کوزهٔ خمر اولمق موجب
حد اولمدیغی کبی موجب نهی دخی اولماز زیرا انك یاننده آلت زنی دخی واردر
وبری دخی ظن غالبی اولا که اکر نهی ایدرسه مضرت لاحق اولمیه زیرا عند
الاکراه خوفدن ناشی تلفظ کلمهٔ کفر جائز اولیجق ضرورتله ترك انکار معصیت
دخی جائز اولور بطریق الاولی اکرچه قتلنه جر ایدن ایشی اشلسه مأجور
اولور کما قال تعالی ومن الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضاة الله وبو اورادن
اخذ اولنورکه افیون وخمر وامثالنه مبتلی اولان کمسه خوف هلاکدن او توری
تائب اولمامق لازم کلمز بلکه بر مدت اکل وشرب بدل ایله طبعنی تعدیل ایلیه
وبالفرض هلاکه مؤدی اولسه دخی شهادت مرتبه سن بولور و دخی ظن
غالبی اولا که منتهی اولان کمسه بطریق التعنت منکراتی زیاده اتمیه زیرا
بعض معاندلر واردرکه سکا رغماً ایشلرم دیو مصر وبلکه اولکیدن دخی بتر
اولورلر وبری دخی نهیی مؤثر اولوب عبث اولمیاجغنه ظن غالبی اوله
قال تعالی فذکر ان نفعت الذکری واحیاء العلومده کلورکه بدعتده
حسبت سائر منکراتده حسبتدن اتم در زیرا اعتقادده دائر درکه
اساس الاعمال در وبدعتدن مراد فرق ضاله حالیدرکه سنت وجماعتدن

خارجدر ویتمش ایکی فرقه دیدکلری اهل بدعتدر اکرچه بو اعصارده فروع کثیره سی واردر وصوفیهٔ محققینه اهل بدعت دین ایمانه کفر اعتقاد اتمش کبی اولوب کافر اولورلر زیرا اکرچه متصوفه دخی اوتوز ایکی فرقه در ولکن اون بری اهل بدعت دبری اهل سنتدر پس ظاهراً و باطناً اهل سنته اطاله ایدن کمسه مبتدع وضالدر بلکه کافردر ومشهوردر که دیرلر سوزکی بیلده سویله پس سکا دخی واجبدر که قول وفعلده حقدن باطله عدول اتمیه سن والا اهل بطلان ایله محشور اولورسن والعیاذ بالله تعالی من العجب والغرور وعدّ الاخیار من اهل الشرور ودیمشلردر که ساریه اولوب عقوبته مستحق اولورلر نتکیم حدیثده کلور کل امتی معافی الا المجاهرین یعنی اظهار معاصی ایدنلردر اندن ده عقوبتدن سلامت وعافیت بولمازلر وحکم جوارله سوء اثرلری غیره دخی ساری اولور پس کرچه فاسق مستورک حالنده تجسس اولنماز ولکن فاسق معلنک فسقندن نهی اتمک اوجبدر تاکه ناس انک شرندن سالم اولالر بعده حدیث مذکورده اوچ نسنه ذکر اولندی که بری ید و بری لسان و بری قلبدر زیرا یدک مقبوضی سیف وسنان ولسانک ماخوذی حجت وبرهان وقلبک شانی اعتراف واذعاندر پس کرکدر که ید ایله مظاهر قهر وغضب الهی اولان کنائس وبیوت خمر ومجمع فسق وفجوره هدم وتخریب اولنه ولسان ایله حجت وبرهان ابراز اولنوب خلقک ظنون وشکوکی دفع وذکر کثیر ایله اوهام وخیالات باطله ازاله اولنه وقلب ایله دخی وحدت وجود اعتقاد اولنوب کثرتدن ناشی توهم تعدد که شرک خفیدر ساحهٔ عقددن بعید قلنه والا ظاهر شعائر الله وحرمات الله اولان امورک عدم مراعاتیله خراب اولدیغی کبی باطن دخی آلایش افکار وتعلقات فانیه ایله برباد اولوب کعبه کنیسه یه وبیت معمور خراباته منقلب اولمغله آفاق وانفس دخی صورت مجرده ده قالور وکویا بر امر موهوم اولور

الخامس والثلثون

لا تحاسدوا اصلنده لا تتحاسدوا در که احدی التائین حذف اولنمشدر یعنی بری برکزه حسد اتمکز حسد غیرک نعمتی یدندن زائل اولدوغن استمکدر کندنه حاصل اولمزسه ده وبلغو اندن زائل وکندنه واصل اولدوغن تمنی در اولکی اخبث وصاحبی شیطاندن الوندر وحسد عقلاً وشرعاً وحقیقةً مذموم در بلکه حاسد حقیقتده کافردر زیرا معارض الوهیت ومکابر ربوبیتدر وحدیثده کلور الحسد یأکل الحسنات کما تأکل النار الحطب سؤال اولنورسه که سیئات محو حسنات

اتمز مكر كه كفر اوله بلكه حسنات سيئاتى اذهاب ايدر پس نوجهله
سيئات حسناتى اكل وابطال ايدركه بو معنى بعض مبتدعه مذهبيدر يوخسه
مذهب اهل سنت دكل جواب بودركه حسد حاسدى محسود حقنده
بعض اقوال وافعاله حمل ايدركه ثواب حسناتى محسوده انتقالى موجب
اولور غيبت وشتم واتلاف مال محسود وسعى سفك دمه وامثالى كبى
كه بونلر مظالمدر وآخرتده مظالم ايچون اقتصاص واردر كاه اولور كه
حسد غبطه معناسنه اخذ اولنور صورت حسدده اولمغله لا حسد
الا فى اثنين كبى نتكيم بالاده مرور ايتمشدر غبطه اودركه نعمت غيرك
مثلنى طلب ايليه زوالنى دكل ودينشلردركه نعمت دينيه ده غبطه واجب
در ايمان كبى وغيريده جائزدر امور مباحه كبى وبعض موادده مندوبدر
شهادت فى سبيل الله والموت فى بلد رسول الله وتصنيف كتب شرعيه
وتدريس علوم شرعيه واشتهار بالخير وامثالى كبى ﴿ولا تناجشوا﴾
نجش حيله اودركه بر متاعك بهاسين زياده ايده سن مع هذا اشترايه
رغبتك اولميه وياخود شراسنه تحريض ايده سن كما قال فى القاموس
النجش ان يواطئ رجلا اذا اراد بيعا ان يمدحه او ان يريد الانسان
سمسار كه مباحى ديرلر بايع ايله مشترى ميانده متوسط
ان يبيع بياعة فتساومه بها بثمن كثير لينظر اليك ناظر فيقع فيها او ان
ينفر الناس عن الشئ الى غيره انتهى والتركيب يدل على اثارة شئ كاثارة

كاثارة الصيد والبحث عن الشئ كما فى تاج المصادر وغيره ونجاشى كه
صاحب الحبشه در فتح نون وتخفيف يائله در وبعضلر تشديد دخى
جائزدر ديديلر وانجشة الحادى زمان رسول الله ده صلى الله عليه وسلم
بر حادى ايدى كه حسن صوتى ايله دوه لرى اهلاك ايدردى حادى تغنى
ايله دوه لرى سوق ايلين در ﴿ولا تباغضوا﴾ بغض بغضدندر كه
ضد الحب در يعنى بر نسنه دن نفرت وانى كراهتدر بو ايسه عداوتى
مستلزم دكلدر پس بغض عداوتدن اعمدر يعنى بربريكوزه بغض وعداوت
ايتمكوز مقصود اسباب بغض وعداوته اشتغالدن منع ونهيدر زيرا عداوت
ومحبت اختيارى دكلدر واعداء الله اولنلره بغض وعداوت واجبدركه اكا
بغض لله ديرلر حب فى الله كبى كه احباء الله اولنلره ميل ومحبتدركه بو دخى
واجبدر زيرا اوليايه معادات حقنده وعيد واردر نتكيم حديث قدسيده
كلور من عادى لى وليا فقد آذنته بالحرب بوراده ولى دن مراد ولى عرفيدركه
فانى فى الله وباقى بالله در يعنى هر كيم بنم بر ولى خاصمه معادات ايدرسه
اكا اعلام ايلدم كه بن انكله محاربه ايدرم يعنى معامله محارب كبى معامله
ايلرم كه قهر وغضبمى اوزرنه حواله ايليوب آخر مقهور وزبون اولور زيرا
مخلوق خالقه مقابله دن عاجزدر واشته بو معنايه ايماء ايچون ولا تباغضوا
ديدى زيرا مبغوض اولنلر اراسنده خواصدن كمسه بولنورسه باغضك

هلاکی مقرر اولور ایدی بعضی عن اصل عوام وخواصدن دفع ایتمك کرکدر
عوام وخواصه مطلقا ایمانلرندن اوتوری اثبات محبت لازم اولدیغی کبی
بو معنادن دیدیلر که صید همایه طالب اولان جمله مرغانه دانه افشان
اولمق کرکدر زیرا هما دخی انلرك میاننده در هرکوزدوکنی خضر بیل دیدکلری بودر
ولا تدابروا تدابر ایکی کشی بری برلرینه آرتلرین ویرمك ٤٠
دبرلرین یعنی آردلرین دونکدر که مواجهه نك مقابلیدر بو ایسه اعراض
اقتضا ایدر انکچون تدابر تقاطع معناسنه استعمال اولندی وتدبیر
دیدکلری دخی دبردندر یعنی برنسنه نك دبرینه وعاقبتنه وصوکنه
نظردر پس معنی دیمك اولور که بری بریکوزدن تقاطع ایتمکوز یعنی وصل
معامله سنی قطعه تبدیل ایلمکوز زیرا مودت فی القربی لازمدر مؤمنلرك
حسب جهتندن بری برلرینه قرابت قریبه لری واردر بلکه نسب یوزندن
دخی بر پدرك فرزندلریدر ورحم رحماندن مأخوذدر جمیع اشیانك
ایسه تجلیات حسبیله حقه ارتباطی واردر انکچون قطع رحم ایتمك انقطاع
عمرو محق برکاته سببدر فاعرف جدا فانك علی مواجهة جمیع الاسماء فقطعا
فالی این تذهب معرضا عن الله فصل وصل لربك ناذا انت عند من تهواه
وديشلردر که ولا تباغضوا یعنی اهوا ومذاهبده اختلاف اوزره
اولماکز زیرا دنیاده بدعت وطریق مستقیمدن ضلال بغض ایجاب ایله

ایلر وتدابر ایتمکوز یعنی بری بریکوزی غیبت ایتمکوز زیرا برکسه نی غیبت
آرد بجه اولور یوخسه یوزینه اولماز بعضیلر بو معنا بی اولکیدن اولادر
دیدیلر زیرا تقاطع تباغضده مندرج واندن مفهومدر وبعضیلر دیدیلر که
تباغض تدابری مستلزم اولماز زیرا اکاه اولور که ایکی متعادی ترافق ایدرلر
وبری برلرندن مفارقت ایتمزلر وتدابر دخی تباغضی مستلزم دکلدر
زیرا اکاه اولور که ایکی متدابر بری برلرینه لمصلحة محبت ایدرلر جواب بودرکه
مقصود شارع امر باطندر اولان حال قلبی اصلاح ایدر یوخسه امر ظاهر
اولان حال قالبی دکل وبعضیلر دیدیلر که بری برلریکوزی استثقال ایدوب
تولیه وجوه ایتمکوز بلکه استقبال ایدوب بسط وجوه ایدیکوز وروبرد
اولوکز بو معنی دخی کرچه عبوست ظاهره وخشونتدن نهیدر فاما
مقصود ظاهردن باطنه ارشاددر بعد ذا اوچ کوندن زیاده هجران
مسلم جائز دکلدر مکر که غرض دین ایچون اوله ترك صحبت فاسق کبی که
توبه سی ظهور ایتدکجه زجرا له الی آخر العمر ترك اولنور وسائر تشدیدات
٤٤ شرع کبی وبدعت اقوای اسباب هجردندر واحیاده کلور که واعظ مبتدعك
منعی واجبدر ومجلسنه حضور دخی جائز دکلدر مکر که اظهار رد قصد ایله
اکر قادر ایسه والا استماع بدعت جائز دکلدر قال تعالی فاعرض عنهم حتی یخوضوا
فی حدیث غیره پس بو اعراض هجری مستلزم اولدی رجوع بولنمدقجه

وَلَا يَبِعْ بَعْضُكُمْ عَلَى بَيْعِ بَعْضٍ صورتى
بودر كه بر كمسه بر نسنه يى خيارله اشترا ايدوب قبل لزوم البيع آخر كمسه
اكا كل بو بيعى فسخ ايله بن سكا اندن رخيص ويا اول بهايه اندن دخى اجودينى
ويره يم ديمكدر كه بو وضع حرامدر زيرا آنده موجب عداوت وبغض اولان
اذاى مؤمن واردر اشتره بونى غبن فاحش اولمديغى صورتده دروالا فسخه
داعى اولمق لا باسدر زيرا اكا وجه رخيصله بيعده ضررى دفع واردر
وبر صورت [illegible] دخى واردر كه اكا صورت السوم على السوم ديرلر
واول صورت بودر كه بر كمسه آخردن ثمن معين ايله بر نسنه اشترا ايدوب
متعاقدين انك او زرنه تراضى اتدكدن صكره آخر كمسه كلوب اكا انقص
بهائله وياخود ثمننك مثلى ايله دخى اجودينى عرض ايده فاما تراضى واقع اولمد
اكا بيع من يزيد ديرلر كه لا باسدر وشرى على الشرى دخى بويله در مثلا
زمان خيارده بايعه ديه كه بو بيعى فسخ ايله بن انى سندن دخى اغر بهائله
آلورم وسائر بونلرك امثالى دخى منهيدر خطبه او زرنه خطبه كبى وبرمنهى
دخى بودر كه اهل ترانك شهره سعر يومله بيعه جلب اتدوكى متاعى شهرلى
آليقويوب سعر زايدله فروخت ايچون در كه عند الشافعى حرام وعند الامام
مكروهدر اكر اول متاعه ضرورت وار ايسه واكا احتكار ديرلر كه انتظار غلادر
وَكُونُوا عِبَادَ اللّٰهِ إِخْوَانًا عباد الله نصبله حرف

حرف ندانك حذفيله در بوصورتده اخوانا خبر كان اولور تكيم اختصاص
ومدح او زرنه انتصابده دخى بويله در وجائزدر كه عباد الله خبر واخوانا
خبر بعد خبر اوله يعنى يا عباد الله عبوديت وعبديت ايله الله تعاليه
منسوب اولدوغكز كبى اخوتله دخى برى بريكوزه منضم ومضاف
اولوكز قال تعالى انما المؤمنون اخوة بو معنى ايسه تحاسد وتقاطع وتباغض
وامثالى اخلاق سافله يى منافيدر وبونى اخذ اولنور كه كافر فى الحقيقه
عبد الله دكلدر زيرا عبد او زرنه واجب اولان امتثال امر مولاسيدر قائم
اولمشدر پس انك حقنده اضافتى اضافت خلقدر يوخسه اضافت تشريف دكلدر
وجائزدر كه عبادا منون اولوب لله ده لام اختصاص ايچون اوله تكيم
كونوا انصار الله ده ايكى وجهله قرآءت اولنمشدر
اَلْمُسْلِمُ اَخُو الْمُسْلِمِ انما المؤمنون آيتندن مستفاددر
وبونده تشبيه بليغ واردر اصلى كاخيه ديمكدر يعنى ايكسنك
ميانى دين واحد جمع ايدر ايكى برادرك ميانى اب واحد جمع اتدوكى كبى
بس صفده اتفاق ذاتده اتحاد كبى در نكيف كه اخوت وانتسابده نفس
اشتراكى مستلزمدر يعنى فرزند آدم اولمغله ميانلرنده قرابت قريبه
بولنسه دخى ينه علاقه قويه واردر كه قرابسه بويله دكلدر زيرا وصفده
اختلاف واردر حتى سنى ايله بدعى اراسنده مناكحه صحيح دكلدر ديديلر

وامراة مسلمه نك بدنى كافره يه نا محرمدر ديو قائل اولديلر پس اخوت بين المسلمين در يوخسه بين المسلم والكافر ديديلر انكچون مسلمه وكافره برى برينه نا محرمدر بعد ذا المسلم اخو المسلم جمله سى استينافدر كه استعانى مشتملدر نتكيم ديرلر انما هو اخوك او استاذك وابوك فاعرفه

لا يظلمه يعنى اكا ظلم ايلمك لايق دكلدر بودخى استينافدر كه وجه شبه ايماندر زيرا حقوق اخواندر كه برى برلرى اوزرنه دينلرنده ونفسلرنده ومالرنده ضرر ادخال اتميه لر شول وجهدنكه قطع ارحام ايدر بوايسه اخوت اسلاميه منافيدر بلكه كافره بله ظلم حرامدر انكچون دعاء مظلوم دن مطلقا حذر لازمدر زيرا كافر اولسه دخى مستجابدر وحرمت ظلم يكرى دورد نجى حديثده مرور ايتمشدر

ولا يخذله فتح يا وسكون خاء معجمه وضم ذال المنقوطه ايله خذلدن فتحله وخذلاندن كسرله مشتقدر ترك نصرت واعانت معناسنه فارسيده فروكذاشتن ايله تعبير اولنور يعنى مؤمن مؤمنك نصرت واعانتنى تركله تهلكيه القا اتمز بعض احاديثده ولا يسلمه دوشمندن افعالدن كه همزه سلبيه ايچوندر يعنى سالم وصلحى ازاله اتمز وياخود اسلام خذلانه دوشورمكدر نتكيم تاج المصادرده مصرحدر بو صورتده ولا يخذله معناسنه اولور الحاصل مسلم دفع ظلمده وامثالنده استعانت

استعانت اتسه اعانت ايليه اكر تركنده عذر شرعيسى يوق ايسه زيرا مواضع ضرورات قواعد شرعدن مستثنادر

ولا يكذبه فتح يا واسكان كاف ايله دردر لا يضربه وزننده بعض محدثين ديديلركه بو لفظ اكثر متونده يوقدر يقال كذب الرجل من باب ضرب ضد صدق وكذب الرجل مجهولا اى اخبر بالكذب پس معنى ديمكدر كه خلاف واقع امرله اكا خبر ويرميه مكر ضرورت داعيه ويا شرع لمصلحة اذن ويرمش اوله وامام بيهقى ديمشدر كه كذب قولده اولديغى كبى قولدن نطقك غيرله دخى اولور پس برنسنه دن على خلاف ما هو به اخبار ايلسه صدق منتفى اولديغى كبى مثلا كذب عليك الحج ديسه حج منتفى اولدى يعنى وجودى اولمدى پس يكيدن وجوده كتورديك اولدى وبو ماده ولا يكذبه بى تشديد له تكذيبدن اولمغه ذاهب اولمديلر اكرچه معنانك مساعده سى واردر زيرا اخبر كذب القا اتمكده افساد دين ودنيا اولديغى كبى خبر صادقى تكذيبده دخى سوء ظن وملال وانكسارده سببيت واردر پس سن اكا طوغرى سويلمك لازم كلوب اولدغى سنى ادمعناده تكذيب اتمك جائز اولميجق اولدجهله سن دخى اكا معامله اتمك لازم اولور فاصدق وصدق

ولا يحقره يانك فتحى وقافك كسريله ضرب بابندن حقردندر خوار طوتمق معناسنه وقاموسده كلور الحقر والحقارة

الذلة والفعل كضرب وكرم والاذلال كالتحقير والاحتقار والاستحقاد
والفعل كضرب والمحقرات الصغار انتهى اى فيكون الكبائر معظمات يعنى
مسلم مسلمك عيبنى ذكر اعكله استحقار ايلمز وكذلك فقير الحال وكثير العيال
ومتغير الاحوال كورسه استسخار اتمز زيرا ازدراء وسخريت منهى وحرامدر
شول جهتدن كه الله تعالى بنى آدمى تكريم وتفضيل ايلدى وتحقيره اخفاردن
اولمق دخى مرزيد رخاء مجمه وفائله غدر ونقض عهد معناسنه ولكن قاضى
عياض ديمشدركه صواب ومعروف اولكيدر ننكيم ولا يحقره روايتى انى
تاييد ايدر وبعد ذا احتقار بر نسنه نك ذاتى ايچون دكل بلكه صفاتى ايچوندر
پس كافر وظالم وفاسق كفر وظلم وفسقلرى ايچون احتقار اولنورلر
قال تعالى ومن يهن الله فما له من مكرم نيجونكه اسلام وطاعت وعدله عدول
ايدنلر من كل الوجوه قدرلرى مرفوع ومعظم اولور ننكيم خالد بن الوليد
وعكرمة بن ابى جهل وامثالى اسلام وتقوالرى سببيله معظم اولديلر حتى
خالد سيف الله المسلول ديو ملقب اولدى وعكرمه يه اذيت اولوردى ديو
پدرى ابو جهلى سب وشتمدن اصحاب نهى اولنديلر اشته لا تؤذوا الاحياء
بسبب الاموات حديثنك ورودينه باعث بودر **التقوى ههنا**
استينافدركه صورتده تسويه دن صكره معناده تفاوته اشارتدر
يعنى محل تقوى قلبدركه صدرانك ظرفيدر واسه مستور نسنه در

پس اهل سلام كرچه امر ظاهر ايله بر رتبه ده در ولكن امر باطن ايله عند الله
تفاوتلرى واردر وكاه اولوركه عاهت بدن ويا لكنت لسان ويا سواد جسد
ويا عمى وعور وعرج وقصر وطول وامثالى ايله معيب اولورلر اما سيرتده
جهتندن سالم دن اسلم واقوادر پس اكا نظر نقصانله نظر ايتمك كركدر
والا خالقى تحقيره مؤدى اولور زيرا جميع كائنات مرتبه خلقده اكا مضافدر
قال الله تعالى ان اكرمكم عند الله اتقاكم وقال رسول الله صلى الله عليه وسلم ان الله
لا ينظر الى صوركم واعمالكم بل الى قلوبكم ونياتكم يعنى اكر قلوب ونياتكز
خالصه وصادقه ايسه منظور حق اولورسكز والا فلا
ويشير الى صدره قائلى راوى حديث اولان ابو هريره
در يشيرنك فاعلى رسول الله در صلى الله عليه وسلم مقتضاى ظاهر ماضى
ايكن مضارع عدول ايتمك اول حالى نظر اهل كاله استحضار ايچوندركه
اكا حكايه حال ديرلر وحكايه حال ماضيه اودركه زمان ماضيده اولان
نسنه زمان حالده فرض اولنوب اندن حاله دلالت ايلين لفظ مضارع
ايله تعبير اولنه واشارت كفله ويا عين ويا حاجب ايله اولانه ديرلر
وحاليه در **ثلث مرار** بعض نسخده مرات واقع اولمشدر
مرار كسرله مره نك جمعيدر مرات كبى فتحله مره فعله واحده در
تاره وكره ودفعه دخى بويله در ثلث **التقوى ههنا** يه متعلقدر

يشير الى صدره يه دكل تتكلم بعضيلر زعم اتديلر زيرا بو صورتده
ايهامدن خالى دكلدر يعنى مراد بودر كه جناب نبوت عليه الصلوة والسلام
التقوى ههنا كلامنى تقوانك شاننه اهتمام و بيانته اعتناددن اوتورى
اوچ كره تاكيد و تكرار ايليوب هر كره سينه سنده يد مباركلريله صدره
اشارت دكل تتكيم شمائل نبويه ده كلور كان اذا تكلم تكلم ثلثا و بعض
ادعيه كه اوچ كره قراءت ايله تقييد اولنمشدر برى حس و برى عقل
و برى خيال مرتبه سنه اشارتدن اوتوريدر زيرا وجود انسان
بو اوچ مرتبه يه جامع و هر برى بر توجهه محتاجدر ما

بحسب امرئ من الشر ان يحقر اخاه المسلم

حسب سين مهمله نك سكونى له كافى معناده كه مقدم خبردر و لفظده
با زائده دركه غير متعلق بشيء در و ان يحقر ايله تاويل مفرده خبردر
مسلم منصوب و اخاه صفتى در تقديرى حقر الرجل اخاه المسلم كافيه
من جنس الشر يعنى مسلم قرنداشى مسلمى خوار طوتمق جنس شردن بر شر عظيم دركه
انك وبالى اكا كافيدر بوراده امر تحقير تكرير اولندى يعنى حرمت اسلامى
تاكيد ايچوندر بعده ذا بو تركيبك مفرداتى بالاده شرح اولنمشدر اعاده يه
حاجت يوقدر ما

كل المسلم على المسلم حرام دمه وماله وعرضه

ما كويا سؤال وارد اولوب حكم تحقير ندر

ندر حرام ميدر حلال ميدر دنلدكده كل المسلم ايله الخ جواب واقع اولدى
كل المسلم مبتدا و حرام خبر و ما بعدى بدل كلدر زيرا كل معرفيه مضاف اولسه
احاطه اجزا ايچون اولور كل التفاح حامض كبى كه جميع اجزاء تفاح حامضدر
ديمكدر كبى كه جميع اجزاء تفاح حامضدر ديمكدر و اكر نكره اولسه جائز اولماز زيرا
جميع افراد تفاح حامض دكلدر بلكه بعضيسى حلودر و كويا انسانك دمى اجزا
حسيه دن و مالى اجزاء حسيه اسبابندن و عرضى اجزاء حكميه دندر كه مسلم
بو اجزاء ثلثه دن عبارتدر و حرمت ظاهره سى بو اوچ نسنه يه تعلق ايدر
و ههنا كلامده دخلدر زيرا دم انك مقويدر و عرض الرجل جانبه الذى
يصونه كامر و بو اوچ موضعده مضاف تقدير اولنور اراقة دمه و اخذ
ماله و هتك عرضه كبى يعنى موجب شرعى اولمديغى يرده امور مذكوره حرامدر
و الا تعزير و قتل اولنور و مال مرتد ماخوذدر زيرا فيدر انكچون بعض روايتده
الا بحقها كلمشدر تتكيم حديث ثامنده شرح دخى و بعضيلر ديديلر كه عرض
الكيدور ليدر كه شرعا حمايه و رعايتى واجب و يا مستحبدر و شولكه عند العوام
امور معتبره عرفيه دندر انك خارجدر انكچون بعضا انى تحقير اولندقده
سنك عرضك نولاجق ديرلر يعنى انك عرضنى كلا عرض عد ايدرلر [illegible]
كاورد كه من اربى الربى الاستطاله فى عرض المسلم بغير حق معناسى اكثرها
وبالا و اشدها فى التحريم ديمكدر بوراده بغير حق بعض احوالده استباحت عرضه

اشارتدر رشوه صاحب حق اولان خصمی ایچون ظالم ومتعدی دردیمك
جائزدر وشهادتی جرح وخائن اوزرینه شهادت دخی بویله در بعضیلر
کسر عرض بغیر وجه شرعی ایسه سفك دم کبی درو الا لا باس در

السادس والثلثون

من نفس عن مؤمن كربة من كرب

الدنيا تنفيس ازاله غم دیمکدر یقال اللهم نفس عني اى فرج عني
ونفست الريح اذا هبت طيبة وفي الحديث لا تسبوا الريح فانها من نفس
الرحمن یعنی ریح امور منفسه دندر زیرا نفس که فتح فا ایله فم ومنخردن
خروج ودخول ایدن ریحدر انسان تنفس اتدکجه حیات حاصل وضیق
زائل اولور وتنفیس شاملدر مال ومساعده وسفادت ورای واشارت
ودعا وعند صاحب الحق شفاعت ایله اولان تنفیسه کرك تنفیر جزئی
وکرك کلی اولسون اگرچه مطلق کامله منصرفدر وکرب کافك ضمی ورانك
فتحی له کربتك جمعیدر ضم وسکونله کربت حزن شدید وغم غالبدر
کرب الارض دنندر ارضی حفرله قلب اتدی معناسنه اهل حراثت حالی کبی
زیرا غم غالب نفس انسانی قلب واثاره ایدر وبعض نسخه ده عن مسلم
دوشمشدر منقاد معناسنه بوصورتده بحسب اللغه ذمی یه دخی

شامل اولور زیرا ذمی دخی بعض احکامده مسلم کبیدر حقوق جار وعیادت
مریض ودفع صدقه وامثالی کبی پس اکا دخی اعانت اولنور مکرکه کفره ومعصیته
دائر اوله کنیسه یه حمل وسقی خمر وغیری کبی انکچون اولاد مسلمینی تحصیل
صنائع ایچون کفره یه شاکرد ویرمك مکروهدر زیرا انلرك اخلاق قبیحه ایله
تخلقه وکفرلرینه مساعده یه ذریعه در بو جهتدندر که صبیانه الباس حریر
وامثالی محرمات ممنوعدر تا که انکله تعود ایلیوب بعد البلوغ عودت
اتمیه لر معنی بودر که بر مؤمن غموم وهموم وضیق وشدت دنیادن بر مؤمن
ویا بر مسلمدن مطلقا بر نسنه ازاله وکشف اتسه قلیل وکثیر وصغیر وکبیر
وهر نه اولورسه اولسون اگر دخی امور دنیویه دن بر کرب حلال ومباح
ایچون ایسه والا معصیته اعانت اولماز انکچون کرب دنیا ایله تقیید ایلدی
وبو تقیید واقعی بیان ایچون اولمق دخی جائزدر ومحتملدر که کرب دنیا
کرب آخرتدن احتراز اوله که غموم آخرتدر زیرا غم آخرت نقدر مزید وشدید
اولسه صاحبنه اولقدر فائده سی واردر که درجات عالیه یه وسیله در
کرتنفیسی برا زخلقدن تخلیص ویا مجهولی اولان موادی تعلیم اوله

نفس الله عنه كربة من كرب يوم القيمة

یعنی الله تعالی انك کرب آخرتدن کربت عظیمه‌سی تنفیس ایلیه پس کربت
اولیده تنوین تقلیل وتحقیر وکربت ثانیه ده تکثیر وتعظیم ایچون اولور

زیرا کرب دنیا کرب آخرته کوره یسیر وقلیل وحقیردر که لا کربت حکمنده در
ومؤمنه عمل حقیری مقابله سنده فضل الهی عظیمدر وبونده اشارت
واردر که کرب دنیا وکرب آخرت بسیاردر که هر برلری دفعیچون بر عمل مناسب
لازمدر زیرا جمیع جمعله مقابله اولنمشدر وبوندن مقصود اصل مقابله
بیاندر که بطریق العدل در بو ایسه فضلی منافی دکلدر پس کربت واحده نك
ازاله سی کرب کثیره نك زوالنه سببدر قال تعالی من جاء بالحسنة فله
عشر امثالها • تنکیم بناء مسجد مثل ایله مقابله اولندی مع هذا اکا منحصر
دکلدر زیرا هر نسنه نك صورتی بحسب الموطن اولدیغی کبی مجازاتی دخی
اکا کوره در یعنی عدل وفضلك بحسب الحقیقه موطنی آخرتدر ومرتبه فضلك
اعلاسی اختصاص دیدکلریدر که جناب حقه مفوضدر وبوندن اخذ
اولنور که شان مؤمن قضاء حوائج مؤمنین ده اولمقدر که فضل عظیمی واردر
زیرا عمل متعدیدر انکیچون خیر الناس من ینفع الناس وارد اولمشدر
سؤال اولنورسه که من نفس ده کلمه من عام اولوب مسلمانی اولیور
کافر دخی مسلمدن تنفیس ایلسه آخرتده اول کافره نفعی اولورمی جواب
بودر که تعمیم بعیددر زیرا ظاهر شرع بو یله مقاماتده اهل ایمانی خیراته
تحریضدر واکر کافردن مکارم اخلاق صادر اولسه عذاب کفری قطعا
تخفیف ایتمز سائر معاصی یه کوره اخلاقی در اکی طرفك دخی شواهدی واردر

واردر ظاهر اولان بودر که مکارم کفارك مجازاتی دنیاده در تنکیم ابلیسه
قبل اللعن عبادتی مقابله سنده الی یوم القیام عمر طویل اعطا اولندی
چونکه کافرك کفری قلبندن قالبنه ساری اولدی لاجرم عذابی قابل تخفیف
اولمدی مؤمن عاصی ایسه بونك خلافنده در زیرا ایمان دخی معنادن صورته
ساری اولیجق عذابی قابل تخفیف اولدی انکیچون عصاة مؤمنین طبقه
علیای ناردهدر فافهم والله اعلم •• ومن یسر علی معسر
یسر الله علیه فی الدنیا والآخرة •• کرب دنیا
وتنفیسك بعض موادنی تخصیصدر که اکا کربت دین دیرلر ومعسر اعسار
دندر تنك دست یعنی فقیر اولمقدر که وجود مال اکا کوره متعسر در یسر
اعسرك همزه سی صیرورت ایچوندر که صار ذا عسرة دیمکدر عسرت یسرتك
ضدیدر که ترك انلردن کوچلك وقولایلق دیو تعبیر ایلر الحاصل معسر مطلق
مفتقردر ولکن عسرت غریم عسرتلرك اشدی اولمغله مدیون معسرده
استعمالی اکثر اولدی من انظر معسرا حدیثی دخی انی تأبید ایدر معنی
بودر که برکمسنه غریمنه یعنی بورجلوسنه تیسیر ایلسه مطالبه یی تأخیر
ویا کلاً ویا بعضاً ابراء ایمکله ویا مطلق فقیره تصدق ودفع ضرورت
ایلسه کرك معسر مؤمن وکرك ذمی وکرك مستأمن الله تعالی انك اوزرینه
تیسیر ایلیه دنیاده توسیع رزق وحفظ عن الشدائد ایله وآخرتده

تسهیل وحساب وظل عرشده تظلیل وامثالی ایله یعنی دنیاده تیسیر معسر
نوجهله قلب معسره سبب فرح اولورسه آخرتده الله تعالی تفریح واسباب
نشاطی تهیئه ایله جزاء وفاق اعطا ایلیه وفقهده کلورکه فرض نافله دن
افضلدر الا بر قاچ مساله ده دکلدر اولکسی ابراء معسر مندوبدر ولکن
انظار واجبدن افضلدر وایکنجیسی ابتداء سلام سنتدر ولکن رد واجبدن
افضلدر واوچنجیسی وضوء قبل الوقت مندوبدر ولکن وضوء بعد الوقت
دن افضلدر که وضوء بعد الوقت فرضدر و تیسیرده تعلیم علمه دخی اشارت
واردر زیرا جاهلک امری عسیردر تسلیکه دخی رمز واردر زیرا مرید
ذوق حال وفیض ملک متعالدن معسردر وانسانک فضلی کندی نفسنده
کامل وغیری مکمل اولمغله در پس استاذ ظاهر عسرت جهلی یسرت
علمه تبدیله سبب اولدیغی کبی استاذ باطن دخی عسرت حجابی یسرت کشفه
تحویله باعثدر انکچون معلم ومسلک اولنلرک سائرلرا وزرنه فضل
زائدلری واردر زیرا دیمشلردرکه الفضل للمتقدم استاذ ایسه اقدمدر
کرکسه مستی جهتندن احدث اولسون وهر قومک رئیس ومتبوعی مفضلدر
فاعلم ذلک وتسلیک وتعلیمک هر بری قرآنده مذکوردر قال تعالی
ویزکیهم ویعلمهم الکتاب والحکمة زیرا طهارت نفس یلکز کفر وشرکدن دکلدر
بلکه ادناس باطننک جملهسندن طهارت لازمدر وا زجملة آدناس

ادناس وارجاس تعلق ماسوادر کما قال تعالی لا یمسه الا المطهرون فافهم
ومن ستر مسلما ستره الله فی الدنیا والآخرة
قضاعی روایتنده من ستر علی اخیه دوشمشدر بوراده سترپدن مراد
وعیبنی اخفا ایله ستره شاملدر وستر حق دخی اکا کوره حلهٔ جنت وکنف
رحمتله ستردن اعمدر زیرا علی ملأ الناس عریان وافتضاح امرها ایلدر
دیمشلردرکه اکر حقوق اللهدن ایسه زنی وشرب خمر وامثالی کبی
ناسدن ایسه قتل وسرقه ونظائری کبی ستر حرام وامام ووالی یه رفع واخبار
واجبدر اکر مفسد ترتب ایمزسه واکا نصیحت واجبه دیرلر غیبت محرمه
دیمزلر ودیمشلردرکه فسقله معروف اولنلرک حاللرینی والی یه عرض وذوی
الهیئاتدن اولنلرک عثراتنی اقاله ایدهلر مکرکه حدودده متعلق اولاکه
انده جمیع ناس اعلی وادنی وسلطان ورعیت برابردر وذوی الهیئات
اشراف ناسدرکه ترک انلره اوجاق صاحبلری دیرا کر عنعنه ایله کابرا
عن کابر ایسه وعجم خانواده دیر وبونلردن اخذ اولنورکه ستر ظاهر لازم
کلدیکی کبی ستر باطن دخی لازمدر مثلا عارفدن استماع اتدوکی اسراری
کتم ایده ونادانه افشا اتمیه والا فضاحتنه کوره جزا بولور قال تعالی
یا عبادی انما هی اعمالکم ترد علیکم وعارف بالله اولانه دخی کرکدرکه
بو اعصارده خاموش اوله ودکمه بر سخن شناسه اعتماد ایدوب ستر دادن

برداشته قلمیه ای نیجه عارف کشف سر ایتمکله سردبردی منصور کبی دنیجه‌لر
دخی حاللرینه کوره مبتلی اولدیلر یا ستار العیوب و یا کشاف الکروب
استرنا بکنف رحمتک وفرج عنا کما فرجت عن خواص خلیقتک

والله فی عون العبد ما کان العبد فی عون اخیه

تعمیم بعد التخصیص در ما بوراده مدت معناسنه ظرفدر
مدة کون العبد فی عون اخیه دیمکدر و یاخود موصوله در والله فی عون
العبد الذی کان فی عون اخیه معناسنه بو صورتده کان زائده اولور
مظهرکه عبد در مضمر موضعنده وضع اولندیغی استعطاف وایذان
ایچوندرکه عبد عجز له بله قربنداشنه اعانت ایدیجک الله تعالی اظهار
لطفه اولیدر بوراده عونک ظرفیتنده دوام وثبات مأخوذدر
پس والله یعین العبد دن ابلغ در عبدک اعانتی ما الله ویدنه اولمغه
شاملدر وحقک عونی تیسیر اما نی وقضاء حوائجدر مقصود واجب
ومندوب ومباح اولان امورده معاونتدر یوخسه حرام ومکروهده
دکل والا اعانت معصیتله عاصی اولمش اولور قال تعالی وتعاونوا علی البر
والتقوی ولا تعاونوا علی الاثم والعدوان پس تعاهد ارامل واحسان
یتامی ومواساة فقرا ونصرت ضعفا ایلیه ظلمه وفسقه وجابره یه
مساعده اتمیه زیرا کفر ومعاصیده ابوین کافرینه بله مساعده منهیدر

شهید در مع هذا احق غالبلری واردر فکیف که سائرلره

ومن سلک طریقا یقال سلک المکان دخل وسلکه
غیره واسلکه ادخله طریق یولدر ایاق ایله طرق وضرب اولندوغی
ایچون طریق دنلدی بوراده حسی ومعنوی اولمغه شاملدر وطریقی ٥٤
تنکیر اتدوکی افاده ایدرکه طرق جنت چوقدر وعلوم دینیه دن هر بری
اکابر طریقدر **یلتمس** بعد الجمله حال در یا صفتدر
التماس طلبدر اصلی لمسدن دکه ید ایله مس در یعنی لمس ظاهر بشره ایله
ادراکدر مس کبی صکره انکله طلبدن تعبیر اولندی زیرا بر نسنه طالبی
اولان کمسه حال تتبع ده لمسدن خالی دکلدر و بعضیلر دیدیلرکه
لمس احساسدر لا محالة ومس اعمدر زیرا بعض مس وار درکه انده احساس
اولمز **فیه** ضمیر طریقه راجعدر **علما** تنکیر علوم دینیه
دن هر برینه شمول ایچوندر علم تفسیر وحدیث وکلام وفقه واصول
فقه کبی زیرا موصل جنت اولان بو علوم در وعلوم عربیه دیدکلری
علم لغت وصرف ونحو وامثالی علوم شرعیه حکمنده در زیرا علوم شرعیه
نک تحصیله وسیله در پس علوم فلسفیه بونلردن خارجدر منطق
وغیری کبی مکر که تعلمی برای رد اوله بو دخی عند الخواص ممنوعدر
دبونده سلوکله اهل تصوفک سلوک مخصوصنه وطریقله طریقت

معهوده سنه وعلم ایله علم الٰهی یه اشارت وارددر وتنکیری تعظیمدن
خالی دکلدر زیرا علم تصوف که علم لدنّیدر سائر علوم اراسنده عظیم
القدردر زیرا معلومی اجلّ المعلوماتدر اولان الله تعالیدر وسائر علوم
موصل جنت ایسه بو علم عزیز موصل حضرتدر اکرچه جاهلی بسیاردر ومحجوب
حق بیشماردر بعدذا التماس علمده نیت خالصه کرکدر زیرا نیت
روح عملدر وسائر عباداته تطرق ایدن ریا واغراض فاسده طلب
علمده زیاده‌در زیرا علم وسیلهٔ جاه اخروی اولدیغی کبی ذریعهٔ
جاه دنیوی دخی اولور والعلم حجاب دیدکلری اهل بنداره کوره
در زیرا علم مال کبی سبب غرور وشروردر الا من عصمه الله تعالی
«سَهَّلَ اللّٰهُ لَهُ بِهِ طَرِيقًا اِلَى الْجَنَّةِ» بهٖ ضمیری
طریقه رجوع ایتمك اظهردر نتکیم مابعدی اکا قرینه‌در زیرا طریق علم
طریق عمله وطریق عمل دخی طریق جنته سالکدر پس علم بالواسطه جنته
موصل اولدی الحاصل بلا علم عمل وبلا عمل جنت اولماز انکیچون قرآنده
کلور «جزاءً بما کانوا یعملون» یعنی اکرچه عمل موجب جنت دکلدر ولکن نردبان
پایه‌سی کبیدر که ذروهٔ نردبانه وصول پایه‌لر وساطتی ایله اولدیغی کبی درجات
عالیه‌یه ترقی دخی عمل شرعی وساطتیله‌در پس تسهیلدن اخذ اولندی که
طریق جنت صعبدر واکا سهولت استین طریق علم وعمله سلوك ایده

ایده والا جنته سهولته منتهی اولماز وبوندن فهم اولندی که کرچه علم وعمل
معنویدر ولکن عالم وعامل اولان کسنه کویا طریق حسی جنتده‌در
وغایت طریقی جنتدر انکیچون «وازلفت الجنة للمتقین» وارد اولدی زیرا
علم وعمل طریق جنت اولمغله کویا عالم وعامل اولنلره دنیاده جنت تقریب
اولنمشدر نتکیم جناب نبوت صلی الله علیه وسلم غزوهٔ بدرده بیوردیلر
«قوموا الی جنة عرضها السموات والارض» وحدیث مذکورده علم تخصیص
بالذکر اولندیغی شرف زائدنه دلالت ایدر زیرا ذات حقه اقرب
وسائر صفات وکمالاتی مستتبعدر پس علم ظاهر وعمل شرعی وعلم باطن
رحال مرعی یی جامع اولان کسنه قیامتده فوق الکل اولور
«وَمَا اجْتَمَعَ قَوْمٌ فِي بَيْتٍ مِنْ بُيُوتِ اللّٰهِ» مانافیه
در بیت اصلنده کیجه‌ده انسانك ماواسی یعنی بیتوتت ایتدوکی
یرده صکره بلا اعتبار اللیل دخی اطلاق اولندی جمعی ابیات وبیوت
کلور لکن بیوت مسکنه اخص وابیات شعره کوره دینلور وبیت حجردندر
وصوفدن ووبردن متخذ اولنلر اوزرینه واقعدر وبیت شعر اکا تشبیه
اولنمشدر زیرا جسد اخلاط اربعه وبیت ارکان اربعه اوزرینه
ظاهردر که سبب ثقیل وسبب خفیف ووتدان دردر بیت الله وبیت
عتیق کعبه‌یه علم غالبدر واهل بیت آل نبویده متعارفدر بیوت اللهده

اضافت تشریف ایچوندر ناقة الله کبی بیوت الله کعبه یه ملحق اولان
مساجددر که ایچنده درس علوم شرعیه و ذکر الله اولنمغله معظمه
و مشرفه در و سائر بیوت عبادات دخی مساجده ملحقه در الحاصل
بیوت الله مواضع معظمه در نیتس مواضع محقره خارجدر حمامات و معاطن
ابل و مرابض غنم و مزابل و امثالی زیرا بو مواضعده صلوة مکروهه اولیجق
سائر اذکار و افعال شرعیه دخی بویله در و بوندن ظاهر اولور که بیوت
الهیه یی آلواندن پاك طوتوب بخوراتله دخی معطر قلمق کرکدر خصوصا
یوم جمعه ده که تنزل الملائکه در ﴿یتلون کتاب الله﴾
قرآنی وانك حکمنده اولان کتب شرعیه یی قارئ و علی سبیل التتابع
تالی اولدقلری حالده یعنی مبانیسنی محافظه و معانیسنی مراعات و مطالعه
و موقف حضورده الله تعالی اوزرینه قراءت و مشاهده ایله که اکا حق
تلاوت دیرلر کما قال تعالی الذین آتیناهم الکتاب یتلونه حق تلاوته و بوندن
دخی کتابی جلالیه اضافت تشریف ایچوندر کتاب مکتوب الهیدر که مکتوب
اولدیغی جهتدن نظم و مقصود و مدلول اولدیغی وجهدن معنی و کلام
نفسی اولدیغی یوزدن غیر مخلوقدر ﴿و یتدارسونه بینهم﴾
التدارس بهم درس خواندن یعنی بربره کلوب درس اوقومق که بعضی
تعلیم و بعضی تعلم و استکشاف ایله اصلی درس در که اثردر زیرا تدارس ایدنلر

ایدنلر علمك اثرنی بری برلرندن اخذ و حفظ ایدرلر و بو معنی مداومت
قراءت ایله اولمغله مداومت قراءته درس دیدیلر و بعض احادیثده کلور
فادرسوها ثم علموها یعنی بو کلماتی اولا تعلم و قراءت و ثانیا غیره
تعلیم و تفهیم ایدیکوز و بونده مدارسه نك فضیلتنه اشارت
واردر اگر مدرس و متدرسك غرضلری حق ایسه یعنی شهرت و تحصیل
ریاست و جاه دکل ایسه والا علملری هبا و عملری وبال و عمرلری
ضایع و تجارتلری کاسد و فاسددر و اویله درسخانه صنمخانه کبی
در زیرا اصحابی حقدن غیره پرستش ایدرلر حق ایسه صورتنه نظر اتمز
بلکه قلوب و قصود و نیاتنه نظر ایدر ﴿الا نزلت علیهم
السکینة﴾ معلوم اولا که الله تعالی بنی اسرائیلك
تابوتنده سکینت قومش ایدی یعنی صور حیوانات دن برحیوانك شکل
صورتی که اورادن بر ریح هبوب و یا بر حرکت خاصه ظهور ایتسه بنی
اسرائیلك قلبلری اول علامت سببیله ساکن اولوردی و عقبنده
اثر نصرت حصوله کلوردی و آنلره آفاقدن اعطا اولنان معنی امت
محمدك مخلصلرینه انفسدن احسان اولندی یعنی سکینت انلرك قلبلرنده
بر قوت روحانیه و بر حالت غیبیه و نوردر تا نیدر که خائف و مضطرب
ایکن ساکن و با امان اولوب تسلی بولورلر و حزنلری زائل اولور نزحنا

اولورلر نتكيم غزوهٔ احدده كلور ثم انزل عليكم من بعد الغم امنة نعاسا
يغشى طائفة منكم يعني اول حالت هائله منافیٔ راحت ایكن قلبلرینه سكینه
نزولی اتمكله سكون دلدن ناشی خوابه واردیلر وخوف ایچنده امنه ایردیلر
واكا سكینه دیدیلر زیرا نفس انسان اكا ساكن اولوب غیریه میلی قطع ایدر
نتكيم سكين دیدیلر بچاغه زیرا صاحبی انكله قطعی ممكن اولان نسنه‌یی قطع
ایدر واگر مذبوح ایسه حركتدن تسكین ایلر پس سكینه سكوندندر كه
ضد الحركه در وسكونده ثبوت واردر انكچون قلب بسبب السكینه ساكن
وثابت اولور قال الله تعالی هو الذی انزل السكینة فی قلوب المؤمنین
وبوندن فهم اولندی كه بو سكینه نك محلی قلوبدر زیرا قلب مدار اعضا
وقوادر پس قلب ساكن اولیجق جملهٔ اعضا وقوی دخی ساكن اولور
انكچون امور خطیره ده اهل دلك حاضر اولمق كركدر تاكه ثباتله مراده ایره
اوله قال تعالی اذا لقيتم فئة فاثبتوا ابو اعصارده ملوككه غالبا مغلوب
اولدیغی عسكرك عدم ثابلیتندندر اگر كرچك رجال اولایدی كه اهل
دلدر دل ثابت انلر مضطرب قلمزدی ولكن بو معنایی فهم ایدن قلیلدر
وغشيتهم الرحمة غشی تغطیه دركه تركیده
بوریمك ایله تعبیر اولنور قال تعالی يغشى الليل النهار ای يجعل الليل
بحيث يستر بظلمته نور النهار ويقال غشى الليل النهار اذا استره يعني

یعنی رحمت الهیه انلری تغطیه ایده وبوریه وقابلایه مقصود رحمت
خاصه دركه تلاوت ودراستك نتیجه سی وعمل مخصوصك اثریدر
قال تعالی اولئك عليهم صلوات من ربهم ورحمة یعنی عند المصيبة استرجاع
ده وصبر ایدنلره رحمت خاصه وعامه واردر ورحمت ارادهٔ نفع العبد
معناسنه اولورسه صفت ذات وانعام واحسان اراده اولنورسه
صفت فعل اولور **وحفتهم الملائكة**
حفت حاء مهمله ایله حفوفدندر كه اشتمال حول الشی معناسنه در
قال تعالی وحففناهما بنخل ای جعلنا النخل مطيفة باحفتهما ای جوانبهما
وحافين من حول العرش ای محدقين باحفته وجوانبه والاحداق گرد
چیزی درآمدندر یعنی ملائكه رحمت انلری محیط وجودلرینی مشتمل
اوله سماء دنیایه وارنجه بلكه عرشه ایرنجه تاكه انلرك آفاتدن حفظ
ایده لر مصافحه ایلیه لر وثنالرنده اولالر ودعالرینه آمین دیه لر وتلاوتلرینه
قولاق طوته لر زیرا ملائكیه تلاوت قرآن فضیلتی اعطا اولنمامشدر
انكچون بنی آدمدن استماعه حریصلردر واغزلرینی تالیلرك اغزلرینه
وضع ایدرلر تاكه قرآن دخول ایلیه بو جهتدن استیاكله تطهیر افواه اتمك
مسنون اولدی كما فی الجامع الصغیر وشرحه سؤال اولنورسه كه
٥٨
جبرائیل علیه السلم قرآن اوقومشدر زیرا بلا قراءة وحی اولنماز جواب بودركه

جبریلك وقت نزول وتنزیلده حالی القاء وحی درلكا ایسه قراءت
وتلاوت دیمزلر قال تعالی ولا تعجل بالقرآن من قبل ان یقضی الیك وحیه
وذكرهم الله فیمن عنده یعنی مقام عندیت
وقربده اولان ملاء اعلی اراسنده انلری ذكر ایده وثنالرن ایلیه
وانلرله وحسن حاللریله مباهات قله یا عالم مثالده تجلی امثالی ایله تجلی
ایلیوب سویلیه ویا مقام ارواحده قلبلرینه القا ایله تعریف ایلیه
زیرا هر موطنه كوره بر نوع كلام الهی واردر واول ملائكه نك اقربی
كروبیون دیدكلری در تخفیف رائله كه ملائكه عرشدر وملائكه
عالیه دیدكلری بونلردن خارجدر وبعضیلر ارواح انبیا واولیا
وشهدایی دخی ادخال اتدیلر ولكن صحیح دكلدر زیرا مقصود بشری ملك
یاننده وصفدر یوخسه بشری بشر عندنده دكل زیرا ارواح خواص
بشره او مقوله لرك حاللری معلومدر خصوصا كه بو امتده اولنلر اهل
قرآندر وبونده مقام قربده اولان ارواحی یعنی ملائكه یی قرب سلطانده
اولان خواصه تشبیه واردر كه بطریق التفهیمدر زیرا بری قرب
معنوی وبری قرب حسیدر ومعنی تمثیل ایله صورت بولور وتلاوت
اوزرینه اجتماعده ذكر الله اوزرینه اجتماع دخی داخلدر زیرا اذكار دخی
قرآندندر انكچون ذاكر اولان كسنه هم ذكر وهم تلاوت نیت اتمك كركدر

273 ٢٥٩

كركدر تا كه ایكی وجهله مثاب اوله واستماع ذكرده دخی بو وجهله نیت ایده
وصحیحینده خصوص اوزرینه اجتماع ذكر حقنده حدیث طویل واردر
ومبتدی یه كوره افضل اولان ذكر لسانی ومتوسطه كوره ذكر قلبی در
ومنتهی نك ذكری جمیع مراتبه ساریدر كه لسان وقلب وروح وسرا كا
برابردر وانك هر نفسی تسبیحدر نتكیم حقیقت اهلنه معلومدر واجتماعده
قوت زایده اولدوغنه اهل ظاهر وباطن متفقدرلر ولكن ادابی مراعات
ومحافظه لازمدر ومن بطأ به عمله لم یسرع به
نسبه بطاء تشدید طائله درو با تعدیه ایچوندر بطوء عك
ضدیدر قال فی تاج المصادر التبطئه درنكی شدن وتعدیه
بالباء واجاز بعضهم ان یكون التبطیه متعدیة انتهى وفی القاموس
بطوء ككرم بطاء بالضم وبطاء ككتاب وابطا ضد اسرع وبطاء
علیه بالامر وابطا به اخره انتهى لم یسرع اسراعدن در ایومك معناسنه
فارسیده شتابیدن ایله تعبیر اولنور وتعدیه سی بایله دركه فی الحدیث
اسرعوا بالجنازة وهو الظاهر وفی القاموس اسرع فی السیر كسرع
وهو فی الاصل متعد كانه ساق نفسه بعجله او اسرع المشی غیر انه
لما كان معروفا عند المخاطبین استغنی عن اظهاره ومنه الحدیث فلیسرع
المشی انتهى نسب ونسبت ابوین جهتندن اشتراكدر نسب بالطول

ديرلر بين الآباء والأبناء، اولان اشتراك كبی ونسب بالعرض ديرلر بين
الاخوة وبنی العم نسبت كبی وفلان فلانك نسيبيدر ديرلر قريبی معناسنه
وحديثده كلوركه كل سبب ونسب منقطع يوم القيمة الا سببی ونسبی
نسب تقوادر نسب آب دكل والا ابولهب وامثالی دخی انكله منتفع
اولمق لازم كلوردی بناءً نسب ظاهری دخی منقطع دكلدر انكچون
مهدی منتظر انك اولادندندر وعدم انقطاعه اشارت ايچون حديثده
كلوركه يا علی انا وانت ابوا هذه الامة معنی بودركه هركيمكه سوء عملی دنياده
تبطئه وتأخير ايليه آخرتده نسبی آنی تعجيل وتقديم اتمز يعنی نسب مجردله
مرتبه صاحبی اولماز دنياده اولديغی كبی وبلكه كافر ايسه مرتبه دكل
جنته بيله كرمز وانبيا واوليادن شفاعت بولماز قال تعالی فاذا نفخ فی
الصور فلا انساب بينهم يعنی قيامتده كنعان پدری نوحدن وآزر اوغلی
ابراهيمدن وقابيله قرنداشی هابيلدن وواهله زوجی لوطدن وابولهب
برادرزاده‌سی رسول اللهدن عليه وعليهم السلام وعلی هذا فائده يوقدر
وتفاسيرده كلوركه وانذر عشيرتك الاقربين آيتی نزول ايتدكده رسول الله
صلی الله عليه وسلم مكه‌ده جبل صفايه چقوب واقاربنه خطاب ايليوب
انقذوا انفسكم من النار فانی لا اغنی عنكم من الله شيئا بيورديلر وينه
حديثده كلوركه يا بنی هاشم لا يأتينی الناس باعمالهم وتأتون بانسابكم بر

پس بونده فهم اولندی كه كافره مؤمندن فائده يوقدر زيرا فائده شفاعتله
اولور مؤمن ايسه كافره شفاعتله مأذون دكلدر نتكيم قرآنده مواضع عديده
ده مصرحدر ومؤمنك مؤمن عاصی يه كرچه شفاعت اولور ولكن اول
شفاعت انی مطيعلر مرتبه سنه ايصال اتمز والا عامل ايله غير عامل
برابر اولمق لازم كلور بو تسويه ايسه قرآنده نفی اولنمشدر فاما شول
كمسه‌نك كه صلاحی يوزندن اقاربی آراسنده جهت جامعه واردر
بو صورتده صالح كندندن اصلح اولان قرينبه الحاق اولنور قال تعالی
يدخلونها ومن صلح من آبائهم وازواجهم وذرياتهم پس صلاحله تقييدده
انساب مجرده حبلنه تمسك ايدنلرك اطماع فارغه‌سنی يعنی عملدن خالی
اولان طمعلرينی قطع واردر واشته المرء مع من احب وامثالی اكا كوره
فهم اولنه و اطفال دخی الحاقده صلحا كبيدر نتكيم حديثده كلور ان الله
ليرفع ذرية المؤمن اليه حتی يلحقهم به فی درجته زيرا بو ذريتله مراد
اطفالدر كما فی المقاصد الحسنة للسخاوی واطفال كفار حقنده دورت
قول واردر يا خدام اهل جنتدر ويا ابوينه تبعيتله ناردهدر ويا بعد
البلوغ نه صفت اوزره اولاجق ايسه اول وجهله محشوردر ويا آخرتده
صبيان ومجانين واهل فترت امتحان اولنوب اكا كوره حكم الهی واقع اولسه
كركدر وصورت امتحان بعد البلوغ اولان حالنی اظهار ايچون اولور ومجانينه

کوره بعد العقل و اهل فترته کوره بعد ارسال الرسل اولان حال معتبر
اولوب نتیجه هر نه ایسه اکا کوره معامله واقع اولور والله الحفیظ
ای مؤمن بو مقامی بو وجهله فهم ایدوب غیری خیالاته وجود ویرمیه‌سن
و صلاح نه ایدوکی بالاده تقریر اولنمشدر پس شول کسه‌نک که قول
و فعلنده خلل واردر دعوی صلاح و طمع لحوق اهل فلاح ایتسون
زیرا میاننده بون بعید واردر نظر ایلیه که حدیث مذکورده معقولی
محسوسه تشبیه ایتدی که معقول طریقده کمالده تأخر و محسوس طریق
حتی ده تأخردر پس بر فرس که لنک اوله و یا بر حمار که بنم اصلم فرسدر
دیه بن کحیلان جنسندنم دیمک مفید اولماز مادام که قافله‌دن کری قالمشدر
و مشی و اسراعدن زبون و عاجز اولمشدر و اکر دعوای مجرده کافی اولایدی
روافض و شیعه امام علییه کرم الله وجهه مقرب اولورلردی ولکن دعوای
محبت اعتقاد و عمله مقارن اولمدیغندن مبعد اولدیلر و سائرلرده دخی
بو قیاس اوزرینه‌در مثلا صلوة و صیام و غیری احکام قیدنده اولمیان
اشق مقوله‌سنک حاجی بکتاش و امثالی ایله مناسبتی نه‌در والله علیم
بما یصفون بعد ذا سفیان رح بو حدیثله نسبیده کفاءت
معتبر اولمامق اوزرینه استدلال ایتمشدر جوابی بودر که معنای مذکور
امر آخرته کوره‌در پس احکام دنیا آنک اوزرینه ترتب ایتمز بناء علی هذا

275
هذا دنیاده دفع عار ایچون کفاءت لازمه‌در و امر ظاهرده ایکی
نسنه‌نک بری برینه اقترانه کفاءت لازم کلیجک امر باطنده بری
برینه اتصالنه مناسبت لازم اولدیغی بطریق الاولی‌در قال تعالی قل کل
یعمل علی شاکلته پس اسم رحمانک امداد الهی هر کسک استعدادنه کوره
وارد اولوب هر نسنه‌یی مشاکل و مناسبنه الحاق ایدر و الا سنک
آیینه و فرس انسان و خار کل و حجر جوهر اولماز ذلک
تقدیر العزیز العلیم و تدبیر الرب الحکیم ولا یدرکها الا الفهیم

السابع والثلثون

ان الله کتب الحسنات والسیئات

بو حدیث شریفه کرچه محدثلر قدسیدر دیمشلردر ولکن بحسب
المعنی قدسیدر یوخسه بحسب النظم والهیئة دکل والا ان الله یقول
انی کتبت الحسنات والسیئات دیو تعبیر اولنوردی و فی الحقیقه
احادیثک جمله‌سی قدسیدر زیرا رسول الله صلی الله علیه وسلم فانی
فی الله و باقی بالله اولمغله حق انک لسانیله متکلمدر کتب قدر معناسنه‌در
تقدیر بر نسنه‌نک کمیتنی تبیین‌در حسنات امور حسنه‌در که موجب
رضا و ثوابدر و سیئات امور قبیحه‌در که باعث سخط و عقابدر یعنی

الله تعالى محسنلرك جميع حسناتنى ومسيئلرك جمله سيئاتنى علم سابقنده
تقدير ايلمشدركه هر حسنه وهر سيئه صاحبندن يعنى مكلف اولنلردن
كه انس وجندر وقت مخصوصده صدور ايدوب علم وعين يرى برينه
مطابق اولسه كركدر زيرا آبدا ازللك آيينه سيدركه ازلده تقدير
اولنان بلا زياده ولا نقصان ابدده ظاهر اولسه كركدر واول
تقدير اولنان حسنات وسيئات اعيان ثابته نك احواليدر واعيان
ثابته حقائق اسماء الهيه نك صوريدركه اكا حقائق موجودات ظلال
وعكوس ديرلركه هر برى ظل الوجود الحقيقيدر انكچون بوظلالدن ظلال
ومظلولاتدن دخى وجود حقيقى يه سير وترقى لازمدر تاكه خيال
عينه مبدل اوله يعنى خيال زائل اولوب حقيقت ظهوره كله

ثم بين ذلك يعنى تقدير اتدكدن صكره مذكور اولان
حسنات وسيئاتى تبيين وتفصيل اتدى كه بو معنى مفصل اسمنه راجعدر
وبو تفصيل ايكى وجهله در اولكيسى قلم اعلادن لوح محفوظه الى يوم
القيام امور كائنه نك خيرا وشرا ارتسا ميدر وبو تفصيل علم الهيده
اولان اجمالك تفصيليدركه بو تفصيلدن اول كنز مخفى ومغلق ومبهم
ايديكه هيچ بر فردك اكا وقوفى يوغيدى زيرا نه فرد ونه خود زمان
ومكان واريدى وانس وجن ترتيب كائناتده جملهدن مؤخر خلق اولنمغله

اولنمغله ثقلين دنلدى زيرا ثقيل نسنه آخر حركت ايدر وجملهدن
كر وقالورلر پس ترتيبك اولى عقل اولكه قلم اعلادر وآخرى انساندر
وايكنجى وجه بودركه لوح محفوظده مفصلا مثبت اولان امور دخى
نجوما يعنى متفرقة اربابى اوزدنه الى آخر العمر تنزيل اولنور نتكيم ليله
براءتده سفره كرام لوح محفوظدن اول سنه ده تقدر اولان امورى
انتساخ ايدوب سنه وفاتده بردخى انتساخ صالح نسنه قالماوب
تفصيل حال بكون بولسه كركدر اشته تفصيل اول دفعى وثانى تدريجيدر
يدبر الامر من السماء الى الارض ودخى يتنزل الامر بينهن سرى بودر

فمن هم بحسنة حسنات مفصله نك ثانيجى وظهور تفصيلدر اى رجح فعل الحسنة يعنى هم قصد فعلى ترجيحدر زيرا نفس
انسانده واقع اولان قصد معصيت بش مرتبهدركه هاجس وخاطر
وحديث نفس وهم وعزمدر هاجس بر نسنه نك قلبه ابتدا ورودى
اعتبا ديلهدر اكر جارى ومنبسط اولورسه خاطر دينلور واكر فعل
وترك ميانده تردد واقع اولورسه حديث نفس اطلاق اولنور واكر
فعلى ترجيح ايدرسه هم ديرلر واكر اول هم وقصد قوت بولوب جزم مرتبه سنه
بالغ اولورسه عزم اولور وهاجس ايله اجماعا مؤاخذه اولنماز زيرا
انسانك كندى فعل اختيارى سى ايله دكل بلكه دفعنه قادر اولمديغى

آمر فجائیدر وخاطرك کرچه دفعنه امکانی واردر ولکن خاطر وحدیث
نفس حدیث صحیح ایله مرفوعدر وبو اوچ نسنه یازلماز زیرا قصد یوقدر
وهم بالسیئه سیئه یازلماز ولکن اکر الله ترك ایدرسه بر حسنه واکر
اشلرسه بر سیئه یازیلور یعنی انك اوزرینه یالکز فعل یازیلور که
واحده معناسی بودر زیرا هم مرفوعدر وعزم عند المحققین مؤاخذ بهدر
وبعضیلر انی هم مرفوعدن قلدیلر وبزازیه ده کلور که هم معصیت
اتمکله آثم اولماز اکر تصمیم عزم اتمزسه والا آثم عزمله آثم اولور نه خسته
عمل بالجوارح ایله دکل مکرکه عزم مجرد ایله تمام اولور امورده اوله کفر
کبی بو صورتده عزمله کافر اولورلر کرك اقوال وافعال کفردن بر نسنه
صادر اولسون وکرك اولمسون ﴿فلم یعملها﴾ پس اول حسنه یی
بر مانع حسبیله اشلمسه یوخسه قدرتی وار ایکن کسلنك اولوب
فعله کتورمسه دیمك دکلدر زیرا بو صورتده عدم مبالات واقع اولمش
اولور که ازدرآ حسنه دن خالی دکلدر نتکیم بر کمسه تهجد نیت ایدوب
ولکن وقتنده بقضاء الله بیدار اولمسه انك اوزرینه احیاء لیل یازیلور
فاما تهجد قیدنده اولمایوب خاطره مطلقه سی ایله مصلی یازلماز

﴿کتبها الله عنده حسنة کاملة﴾

حسنه کتب نك مفعول ثانیسیدر تضمین تصییر اعتباریله کامله ده دخی

صحیح الله نفس
آلکن خاطر وحدیث
ث صحیحی ایله

دفع توهم ایچون حسنیه وصفدر زیرا مجرد هم ایله حسنه کامله کتابت
اولنمق عقلا استبعاد اولنور پس هم مجرد ایله حسنه کامله یازلمق فضل
الهی قبیلندندر وبعضیلر دیدیلر که حسنه حال موطئه در وحال موطئه
شول اسم جامددر که بر صفت ایله موصوف اولوب فی الحقیقه حال اولان
اول صفتدر وموصوف انی توطئه وتمهید ایچون کلمشدر انا انزلناه قرآنا
عربیا کبی فتدبر وکتابتك عندیت ایله تقییدی اولندیغی حسنه نك شاننه
اعتنادر والا الله تعالی یه نسبتله عندیت حسیه اولماز پس دیمك اولور که
الله تعالی حکمنده حسنه کامله دن معدوددر کرك اراده اذن حقله
کتابت حفظه اولسون وکرك اولمسون پس بو حدیث ملائکه نك افعال
قلوبه اطلاعنه دلالت اتمز بلکه خلافنه دلالت ایدر وبعضیلر
دیدیلر که الله تعالی ملائکه یی مطلع قیلوب کتابت ایله امر ایدر ویاخود حسنه ده
رائحهٔ طیبه وسیئه ده رائحهٔ خبیثه خلق واظهار ایدر ولکن بو قولده
نظر واردر زیرا اعمال خالصه نك مراتبنه کوره سدره منتهاسی واردر
وبعض سدره منتهی واردر که انی انجق حق بیلور پس اول عملی کتابت ورفعه
ملائکه یه سبیل یوقدر زیرا اصلنه واقف دکللردر پس مرجع دخی بو بیله در
فافهم قال ابن عبد السلام الملك لا سبیل للملك الی معرفة باطن العبد
فی قول اکثرهم انتهی وقال ابو حنیفة رح ان سلم علیه احد عند قضاء

الحاجة يرد السلام بقلبه لا بلسانه لئلا يلزم كتابة الملائكة فانهم
لا يكتبون الامور القلبية ه وقال في ريحان القلوب الذكر الخفي هو
ما خفي عن الحفظة لا ما يخفض به الصوت وهو خاص به صلى الله عليه وسلم
ومن به اسوة انتهى ه واما قوله تعالى ام يحسبون انا لا نسمع سرهم ونجواهم
بلى ورسلنا لديهم يكتبون فلا يدل على اطلاع الملك على السر بل الله
هو المطلع على السر واما النجوى وهو ما يسرونه فيما بينهم فهو من الاعمال
الظاهرة فللملك اطلاع عليه هذا هو اللائح ه **ومن هم**
بها فعملها كتبها الله عنده عشر حسنات ه
يعني شول كمسه كه قصد حسنه ايدوب فعله كتوره الله تعالى اول
بر حسنه يي مقام عنديتده كه ادنى الامر اون حسنه كتابت ايليه
يعني اول عمل مقام قبوله مقرب اولوب اون عدد اجر وثوابله مكافات
اولنه كما قال من جاء بالحسنة فله عشر امثالها ه وبو يعني مقام نفسدن
مقام قلبه ترقي اعتباريله در يعني مرتبه نفسده اعمال سيئات مقوله
سيدركه آحاد در يعني بره برابر ايلور ومرتبهٔ قلب ايسه مرتبهٔ عشرات
ومرتبه روح مرتبهٔ مئات ومرتبه سر مرتبهٔ الوف در كه هر برنده اولان
تضاعف خلوصنه كوره در خلوص ايسه اسرار الهيه دن بر سر عظيمدر كه
غايتي نفسانيتدن وبلكه غيريتدن خلاص اولمقدر ه الى

الى سبعمائة ضعف ه محذوفه متعلقدر كه حالدر
اي متصاعدة تلك الحسنات العشر الى سبعمائة ضعف قال الله تعالى
مثل الذين ينفقون اموالهم في سبيل الله كمثل حبة انبتت سبع سنابل
في كل سنبلة مائة حبة ه ضعف كسرله يانته مثل ويا زياده ضمله اولنان
نسنه دركه عدد ده استعمال اولنوريدي يوزي تخصيص اتدوكي
عربك اول عددي كثرتده استعمالنه بناء در ه ويا خود اسماء سبعه نك
هر بري يوزر رحمته تقسيم اولندوغنه كوره در زيرا حسنه اشلمك
الله تعالى يه ايماندندر اسم الله ايسه اسم اعظمدر كه طقسان طقوز
اسمي جامعدر كه احدية المجموع اعتباريله يوز اولور اصول سبعه ايسه
يوزدن منتخبدر كويا اسم اعظم اسماء سبعه دن عبارتدر فافهم جدا
الى اضعاف كثيرة ه اي متصاعدة تلك
السبعمائة الى اضعاف كثيرة لا يعلمها الا الله بعضها في مرتبة المئات
وبعضها في مرتبة الالوف وبعضها في مرتبة ليس لها حساب قال تعالى
والله يضاعف لمن يشاء ، وقال تعالى من ذا الذي يقرض الله قرضا حسنا
فيضاعفه له اضعافا كثيرة ه وحسنات مضاعفه نك يدي يوزدن
زياده سي تحديد اولنمدي زيرا باب ترغيبده ابهام محدوددن
اقوادر ه وحسنات حرمك هر بري يوز بيك ايله تحديد اولندوغي

زیاده ترغیبی اوتوری در زیرا بین الناس یوز بیك استعظام
اولنور و بی حساب یرینه معدود قلنور نظر ایله که الصوم لی وانا
اجزی به دیو صومك جزاسنی کندی ذاتنه نسبت ایلدی پس کمیت
وکیفیتنی کندی بلور انجق قال تعالی فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة
اعین یعنی متهجدلر ایچون اخفا اولنان اجور نفوس ملکیه وبشریه
وجنیه ادراکندن خارجدر و امام نیسابوری دیمشدر که حکمت
تضعیف حسنات طاعت عبدی آنی خصمادن تخلصدر زیرا انظار
بطریق العدل اولان حسنهٔ واحده دفع اولنوب تسع حسنات
کندی نفسیچون قالور پس تضعیفاته خصما تعلق اتمز **ومن هم
بسیئة فلم یعملها** یعنی شول کسه که قصد سیئه
ولکن سوء عاقبتنه نظر ایدوب خوفا من الله تعالی ترك ایلسه اعضا
وجوارحدن هر قنغی سنه متعلق اولورسه اولسون پس بونك فعلنه
قدرت واریکن ترکی اخذ اولنور زیرا عجز له تارك دنلمز نیکم برفاحشه
وارب بابی مغلق بولسه ویاخود آلتی منتشره اولمسه ویاخود هجوم
محتسبدن خوف ایلسه که وعلی هذا انظار یوقدر بو صورتده ترکك
فائده سی یوقدر **کتبها الله عنده حسنة
کاملة** زیرا سیئه اولدوغی بلوب وموجب غضب

غضب الهی اولدوغی فهم ایلیوب خوفا وحیاء ترکی حسناتدن معدود
در انکچون ترکنه واقف اولان مؤمن صالح ایو اندك دیر یعنی ایو ایشلدر
اشلدوکك تنسنه که ترکدر فاعرفه ودیمشلردر که ترکك مقوله سی
اسقاط عقابده نیته محتاج دکلدر ولکن تحصیل ثواب ایچون نیت
لازمدر مثلا ترك زنی ایدن کسه نك قصدی اکر شارعك امتثال
ونهیندن اجتناب ایسه بو نیت اوزرنه مثاب اولور مطلق ترکی اوزرنه
دکل و بورادندر که دیرلر مباح نیتله مندوب ویا واجب مرتبه سنه
ایرر و بونده الله تعالی نك فضل جسیمنه اشارت واردر که عمل قلبی
عمل جسد کبی قلدی ودفع استبعاد ایچون کما لله وصف ایلدی
وان هم بها فعملها کتبها سیئة واحدة
یعنی برکسه قصد سیئه ایدوب خارجده انی وجوده کتورسه
بر سیئه یازیلور زیاده دکل زیرا جزاء سیئه عدل بابندن وتضاعف
حسنات فضل قبیلندندر پس کرم الهی یه مناسب اولان عدلده
معامله یی تقلیل وفضلده مقابله یی تکثیر ایلمیه ولکن حرم الله استثنا
اولنمشدر که اوراده برسیئه یوز بیك سیئه در که حسنه کبی مضاعفدر
زیرا مقام عالینك حرمت عظیمه سی واردر که اول حرمتی هتك اتمك
سائر حرمتلری هتك اتمك کبی دکلدر پس شان مؤمن سیئاتدن [illegible]

اجتناب بدر نظر ایله كه هم معصیتی كلمهٔ شرطله ایراد ایدوب بالفرض
قلدی زیرا دوی ایمان ظلمات معاصی ایله سواد پذیر اولمق لایق دكلدر
و بو مقامده عنده دیدی زیرا عندیت مقام قربدر كه اعمال صالحه
مناسبدر معاصی ایسه بعد اقتضا ایدر بو جهتدن ساحهٔ حضوره
سزا دكلدر راستی بو حدیث شریفدن فضل الهی نه مرتبه ده عظیم
اولدوغی معلوم اولدی و كلمات بلیغهٔ نبویه نوجهله اعتبارات
لطیفه یی مشتمل اولدیغی ظهوره بولدی فاحمد الله علی سابق عنایته
ولاحق هدایته حمداً یكون لك كالاقوات فی كل الاوقات

الثامن والثلثون

إنّ الله تعالی قال ان الله عنوانیله معنوندر اولان
احادیث قدسیه نك اكثری صیغهٔ مضارع ایله اخبار در كه یقول
در بو رادده ماضی واقع اولمشدر ما لده برد روجایز در كه ماضی تقدمه
دلالت ایلیه من عادی لی ولیاً معادات
موالاتك ضدیدر كه عداوت و بغض ایلمكدر یقال عاداه اتخذه
عدواً صیغهٔ مفاعله مبالغه ایچوندر بعض روایاتده من اهان
لی واقع اولمشدر كه اهانت اكرامك و مهین مكرمك ضدیدر عدوئله

عدوئله ولی كبی و بو راده لی كلمه سی ولی یه متعلقدر و كرمانی دیمشدر
لی اصلنده ولی یه صفتدر ولكن تقدم ایتمكله حال واقع اولمشدر یعنی
ذو الحال نكره اولمغله حال انك اوزرینه تقدم ایتمشدر بعده ذا ولایت
ولیدندر قرب معناسنه انكچون حبیبه ولی دیرلر زیرا محبوب محبه
قریبدر و اصطلاحده ولی حقه قریب اولانه دیرلر قرب معنوی
ایله و مقام قرب مقام قاب قوسین دیركه دائره ده اولان خط متوسط
كبیدر و اكا قرب صفاتی دیرلر چونكه صفات و ذات محو اوله اكا مقام
او ادنی دیرلر كه فنا فی الله در و خلوت دیدكلری بودر كه لا اله الا الله
ای لا موجود الا الله مرتبه سیدر چونكه مقام فرقه عودت حاصل اوله
اكا بقا بالله دیرلر كه اسما و صفات حقله ظهوردر و جلوت دیدكلری
جمله بودر كه محمد رسول الله مرتبه سیدر و بوندن فهم اولندی كه
ولی یالكز شرعله قائم اولان دكلدر بلكه ملكوت سموات و ارضه یعنی
اسرار الهیه یه نائل و حكمتخانه حقه داخل اولاندر بو معنانك اولی ایسه
ماسوادن اعراض و اوسطی اعمال شرعیه ایله حقه اقبال و آخری شهود
حق و وصول جناب رب مطلقدر و بوندن اخذ اولندی كه جاهل ولی
اولماز بلكه اولا عالم باحكام الله كرك تا كه عالم بالله اوله پس هر جاهل
اتحاد ر كه كسه علم مجردی اولسون ولكن هر اتی جاهل دكلدر بلكه بعضی

معلم من عند الله در وبعض عرفا، بر مریده سؤال ایدوب قرآنی حفظ
اتدکمی دیدکده اولدخی لا دیوجك اول عارف دیدی که واغوثاه من مرید
لا یحفظ القرآن فیم یتنعم فیم یترنم فیم یناجی ربه، وولی ایکیدر بری
ولی عام لغویدر یعنی مؤمن صالحدر که اقوال وافعالنده شرعه خلل ویرن
اموردن محفوظدر اگرچه حقدن محجوبدر، وبری ولی خاص عرفیدر که
حق تعالی ایله متقیدر والسنه ده ولی بو ولیدر که عرفیدر وحق تقوی
نفسندن بالکلیه خروجدر وبلکه غیریتدن تخلصدر که انك صاحبنه
مخلصدیرلر فتح لامله قال تعالی الا ان اولیاء الله لا خوف علیهم ولا هم
یحزنون الذین آمنوا وکانوا یتقون ای آمنوا ایمانا کشفیا حقیقیا لا حجابیا
رسمیا وکانوا یتقون حقیقة التقوی لان الاطلاق مصروف الی الکمال
وعلیه قوله تعالی ان اولیاؤه الا المتقون، یعنی خلقك خواص اولیاسی
حقیقت تقوی وعوام اولیاسی صورت تقوی ایله متصف اولنلردر وعلیه
خواصه معادات ایدنلره درنتکیم قرآن اکا دلالت ایدر وقرآنده اولیاء الله
خواص مؤمنین ایله تفسیر اولنمشدر وفی الحدیث القدسی اولیائی تحت قبابی
لا یعرفهم غیری یعنی عوام اولیا معروفلردر که مستتر اولاجق حاللری یوقدر
بلکه مستتر اولان اهل حاللردر که اولیاء عرفیه در، وبعده معادات ولی
قلبدن بغض وانکار وقصد سوء وقالبدن اذی وجفا وسب وشتم ایله اولور

اولور نتکیم کفار قریش وغیریلر رسول الله صلی الله علیه وسلم واصحاب
رضی الله عنهم حقنده بو معامله یی اتدیلر مع هذا خارجده موجب
یوغیدی بلکه اکرام واجلال وقبولی موجب وار ایدی که انلری دنیاده
ضلال وآخرتده وبالدن تخلیص ایچون دعوت توحید وشریعت
رب متعالدر، وشول محاکمات ومخاصمات که استخراج حق ویا کشف
غامض ایچون واقع اولور معاداتدن خارجدر وعلامت ولایت حقوق الله
وحقوق عباد الله ایله قیام وکرامت علمیه ایله تحققدر کرك اوراده
کرامت کونیه اولسون وکرك اولمسون زیرا مقصود بالذات الهیاتدر
کونیات دکلدر، فقد آذنته بالحرب، همزه
ممدوده ایله ایذاندندر که اعلام معناسنه در وحرب جنك اتمکدر
دار الحرب بلاد مشرکیندر که انلر ایله بزم آرامزده صلح یوقدر یعنی
تحقیق بن اکا اعلام اتدم یعنی بلمش اولسون که [illegible] بن انکله
جنك ایدرم واسماء جلالیه یی ومظاهر قهریه یی انك اوزرینه حواله
ایلرم تاکه مقهور ومغلوب اولور ومعرض هلاکه کلور الحاصل معامله
محارب کبی معامله واقع اولمق مقرردر زیرا عدو حبیب عدودر
نتکیم عدو عدو وصدیق وصدیق عدو عدودر چونکه ولی الله تعالی یه
نصرت ایدر لاجرم منصوردر قال تعالی ان تنصروا الله ینصرکم خصوصا که

ولی اعدی الاعداء اولان نفس اماره یی قتلله زیاده محبوب الهی
اولمشدر مرویدر که الله تعالی بعض اولیاسنه بیوردی که اما زهدك
یعنی فضول دنیایی ترکك کندی راحت نفسکی تعجیلدر واما بنی ذکرك
بنمله تشرف عرضی ایچوندر فهل والیت لی ولیا وهل عادیت فی عدوا
پس موالات اولیا انفع اعمال ومعاداتی اضر افعالدندر وبونده
تسلیه احبا واردر زیرا اعداسنه بالذات مبارزه ایله وعددر
وتحذیر اعدا دخی واردر که تدمیرله وعیددر واو دیمشلردر که جمیع
معاصی محاربه حق مقوله سندندر اگرچه بری برلرینه نسبتله شدتده
تفاوتلری واردر انکچون اکل الربوا وقاطع الطریق اولنلره محارب الله
ولرسوله دینلدی قال تعالی فان لم تفعلوا فأذنوا بحرب من الله
ورسوله وقال تعالی انما جزاء الذین یحاربون الله ورسوله الآیة
وعظم جرم عظم جزایی مستلزمدر معادات اولیا ایسه فوق الکلدر
واهل معاداتك اولی ابلیسدر که آدم صفی [illegible] اللهه علیه السلم
عداوت ایتمشدر بو جهتدن نقدر اعداء اولیا وار ایسه سلسله
ابلیسده در علیهم ما یستحقون لیلا ونهارا سرا وجهارا

وما تقرب الی عبدی بشیء احب الی مما افترضت علیه
ما نافیه وتقرب طلب قربت بشیء ده با سببیه واجب

واجب نصبله شیئک صفتیدر وجمله هو احب الی تقدیرنده در
واحب افعل بمعنی المفعولدر محبوبتر معناسنه افتراض فرض وواجب
قلمقدر که متعدیدر پس ماء موصوله نك عائدی محذوفدر که
افترضته دیمکدر فرض بوراده فرض عین وفرض کفایه یه عامدر
وواجب دخی انده داخلدر زیرا اعتقاداً فرض دکل ایسه ده عملاً
فرضدر مقصود بودر که فرائض ایله اولان تقرب نوافل ایله اولان
تقربدن احب اقوادر اگرچه ایکیسی دخی سبب محبت وباعث قربدر
زیرا فرائض اختیار حقدر ونوافل اختیار عبددر اختیار حقه تابع
اولمقده ایسه نفسدن بالکلیه خروج واردر انکچون نوافلده عجب
وپندار چوق اولور بو سببدن بعض اولیا فرائض وسنن مؤکده اوزرینه
اقتصار ایتمشلردر زیرا نوافلده علی نفسه اضافت واردر وبعضیلر
دخی جمله اعماللرینك ثوابنی غیره هبه ایتمشلردر وانلره مفلسون
دیرلرکه فضل حقه اعتماد ایتمشلردر اعماله دکل وبهاء الدین نقشبندی
نك ما فضلیانیم دیدوکی بو بابدندر وبعد ذا فرائض ایله اولان
تقربه قرب فرائض دیرلرکه کمال الهینك طور انسانی مظهرنده ظهوریدر
پس بو مرتبه ده الله تعالی کندی کمالیله ظاهر وانسان مظهردر وبو بابدندر که
حدیث قدسی ده کلور قال الله علی لسان عبده سمع الله لمن حمده الحاصل

عبد ربك مرآتی اولور که رب هر ایشی انکله ایشلر و ایشیدر و کورر
و تکلم ایدر و علی هذا زیرا بو مقامده صفات و احوال عبد ذات حقه
مرآت و وجود نه مظهردر فافهم جدا و احذر من الالحاد فقد بینت لك
سبیل الرشاد ﴿ولا یزال عبدی یتقرب الی﴾
و بعض روایاتده یتحبب کلمشدر تحبب دوستلق کوسترمك و کندنی
سودرمکدر یعنی الله تعالی نعم الهیه ایله عبادة تحبب ایلدی یعنی کندنی
سودردی زیرا احسان باعث مهربانی و واسطهٔ تعریف رحمانیدر
﴿بالنوافل﴾ نافله نك جمعیدر که فرض اوزرینه زائد اولان
عملدر مطلقا کرك صلوة و صیام و کرك غیری و امام اعظم نکاح
حقنده افضل نوافل الخیرات دیدوکی عند المحققین زیاده پسندیده
دوشمشدر زیرا انکاحده سر قربت و وصلت و توسیع دائرهٔ تجلی واردر
و اولیانك نوافل خیراته تسارعی حق عبودیتله قیام و اظهار مروت
و شکر وجود امکانی و وجود کمال انسانی ایچوندر و فی الحدیث افلا اکون
عبدا شکورا فاعرف و مشایخ طریقتك اقامت اتدوکی نوافل صلوات
بو بابدندر خصوصا که بونده رتبهٔ مظهریتی اظهار و تحقیق واردر
زیرا اورثه رسولدر رسول الله دن ایسه صلی الله علیه و سلم سنن
قالمشدر لیس ورثه دخی رسوله اسوه در اکرچه انلردن صادر اولان

اولانه مستحبات دیرلر مع هذا سنت اطلاقی دخی لا بأسدر زیرا طریقت
سلوکدر و حدیثده دخی من سن سنة حسنة دیو لفظ سنت ایله تعبیر
اولنمشدر فاما علماء رسوم بونلرك اعداسیدر زیرا فهملری ساده
اولدوغندن نقش سنن کوزلرنه کرمز و فی الحقیقه وضع الهی اولدوغنه
عقللری ایرمز زیرا بزم سوزمز انسان کاملك اوضاعنده دکه
کشف صحیح و الهام صریحدن ناشیدر یوخسه غیری اشخاصك دکل
و شاعر خوش دیمشدر که پادشاه حسن اتدوکی شمدیکی قانون اولور
فتأمل و کن علی الانصاف لا علی الاعتساف ﴿حتی احببته﴾
احب مرفوعدر زیرا حتی ابتدائیه در یعنی اعراب جهتندن ما بعدینك
ما قبلنه تعلقی یوقدر بو یله ایکن ینه ما قبلنه غایتدر ما قبلی نوافل
ایله تقربدر یعنی نوافله اشتغالك غایتی محبوب الهی اولمقدر سؤال
اولنورسه که تقرب فرائض ایله قرب نوافل میاننده تعارض واردر زیرا
احدهما دن فهم اولنان محبت و تقرب آخردن دخی مفهومدر جواب بالاده
ذکر فرائض ایله تقرب وانك نتیجه سی اولان محبت نوافل ایله اولاندن
اقوادر اکرچه ایکیسی دخی وسیله در و بری دخی بودر که فرائض وسیلهٔ
تقرب و نوافل وسیلهٔ محبوبیتدر و بری دخی نوافلك احبیتی فرائضدن
صکره در زیرا تارك الفرض اولانك نافله سنه اعتبار یوقدر انکچون دیشلر دکه

بالتقرب الی الله عبد بنفل اذا ادی ما افترض علیه
وانما یتقرب العبد بذلك بالنوافل اذا صح
الفرض المفروض وبالسنة
ذکره الامام الرافعی فی شرح الاربعین الاتقان

فرضی ترك ونافلیه مساوعت اتمك هوایه اتباعك علاماتندندر زیرا
فرض اصل ونافله انك تکمیلاتندندر بعده ذا محب اودر کم محبوبك
محبتیله منصبغ اولدوغندن انك رنکنه کرر زیرا اول محبوب انك آثار
واسماسندندر نتکیم سلطان رعیت جامه سنه کروب تبدیل کزر زیرا رعیت
فی الحقیقه انك صور اسماسیدر بو صورتده سلطان مظهر صورت رعیت
اولمش اولور کذلك الله تعالی عما دیرلر بو مرتبه برزخیه وضع اعتقاددر که
اول مرتبه ده عروج اعتباریله عبده عالم وقادر وسائر اسماء الهیه
اطلاق اولنور رؤیته اول مرتبه ده نزول اعتباریله الله تعالی یه تعجب وضحك
وفرح ومعیت وامثالی صفات کونیه اثبات اولنور وبونکله حقك نزاهتنه
خلل کلمز نظر ایله کم قرآنده حتی نعلم بیوردی یعنی حقك علم ازلیسی زمان
ایله مقید دکل الکن مظهره کوره مقید اولدی پس بحسب المظهر تقید اطلاق
ذاتی یی سلب اولمدی ومن مشی علی المراتب لم یعثر اشته عبد محبوب متولی
اولیجق متولی دخی انك صورتنه کرر انکچون عبد محبوبده حق مشاهده
اتمین حقدن محجوب اولور نتکیم جعت فلم تطعمنی الا کاذا الدر وعبدك محبوبیتی
قربی مقداردر وقربی دخی متابعت نبویه یه کوره در قال تعالی فاتبعونی یحببکم الله
یعنی اتباع تام اولیجق محبت الهیه دخی کمالده اولور نتکیم حبیب الله دنلدی
زیرا جمیع اسماء الهیه ایله علی وجه الکمال متصفدر ما فاذا

فاذا احببته كنت سمعه الذی
یسمع به وبصره الذی یبصر به ویده التی
یبطش بها ورجله التی یمشی بها ما دبعض
روایاتده وفؤاده الذی یعقل به ولسانه الذی یتکلم به دخی الحاق
اولنمشدر بو رادده کنت دن مفهوم اولان کینونت یا تحقق وثبوت
ویا تحول معناسنه در زیرا ذاتك صور مختلفه ده ظهوری حدیثیله
ثابتدر جوارح انسانیه دخی صور متنوعه قبیلندندر واوتادن مراد
ذات الهیه در سمع حس الاذن وبصر حس العین در یبصر مثله ابصار
دن در که کورمکدر یبطش فتحله وکسر طائله وضمه باب اولدن وثانیدن
بطشدندر که عنف وسطوت ایله اخذ دریقال ید باطشه وقری
یوم نبطش ای نسلط علیهم من یبطش بهم یقال بطش هو وابطشته
کحرج واحرجته کما فی تاج المصادر وبو مقامده علماء ظاهر دیدیلر که
مراد سمع وبصر واخذ ومشی مرضی ومحبوب اولمقدر که بونلری ما خلق له ده
استعمال ده ر اهل حقیقت دیدیلر که بو مرتبیه قرب نوافل دیرلر که عبد ظاهر
ورب مظهر یعنی رب قوای عبد اولور جمیعا الحاصل ذات حق صفات عبده
مرآت ولحوالنه مظهر اولور بو صورتده ظاهر ومرئی ومشهود عبد
وقرب فرائضده حق اولور وبو بابده بعض اکابر بیورمشلردر که ع

صفات ذاتنا ذات الصفات يعني كنت ده ذات الصفاته وسمعه ده
اكے صفات الذاته اشارت وارد ربّس ديمك اولور كه بزم مرتبهٔ علم
وعينده صفات ذاتمز مرتبهٔ حق وعماء الهيده ذات الصفاتدر يعني صفات
ذاتمز عكس ذات الصفاتدر وانك قبليدر وبونده مقصود مرتبهٔ ظهورده
اولان اعتباری بياندر والا حق والله غني عن العالمين ونقيحه كائناتدن
مستغنيدر انكچون ديديلر الآن على ما عليه كان وان سألني
اعطيته حذف مفعول تعميمدن اوتوركه تقديری ديمكدركه
وان سألني شيئا من الاشياء اعطيته اياه كما قال واتاكم من كل ما سألتموه
مقصود بو ذكر اولمقامه يعني حضرت احديته واصل واسرار سموات
وارضه نائل اولان مالك خزائن اولوب صورةً ومعنىً برنسنيه ضرورتی
اولماز نتكيم ابوطالبه خطابا حديثده كلور وانت يا عمّ لو اطعته
اطاعك يعني مطيع حق اولان مطاع اولور وسؤالنه اجابت بولور
مكر كه سؤالی حكمته مخالف اوله نتكيم نيچه مسؤل انبيا واوليادن منع
اولندی وبوندن فهم اولنور كه سؤال مقتضيات عين ثابتهدن
اولديغی كبی منع دخی اويلهدر پس منع وعطادن هر بری مقام علم وحكمتدندر
يعني علم حق معلومه تابعدر كه احوال معلوم هر نه ايسه ظهورات خارجيه
اكا كوره اولور پس حق عدلدر كه مقتضای استعدادی اوزرنه فاعلدر

فاعلدر يفعل الله ما يشاء سری دخی بودر اكر اسراردان ايسك وبو
مرتبيه وصولده چون وچرا اولماز زيرا مرتبهٔ قضا وقدردر فاعلم ذلك
واعمل تسلم من المهالك وتخلص من الخلل ولئن استعاذني
لاعيذنه لئن ده لام موطئهدركه بعد تقدم القسم لفظاً
او معنىً شرط اوزرنه داخل اولور تقديری والله لئن الخ ديمكدركه قسمدن
مراد مضمون جمله يی تاكيددر ظاهر اولان استعاذ بی درباء استعانت
ايله نتكيم قرآنده كلور فاستعذ بالله ولكن اهل حديث نونله وبالله ضبط
ايتمشلردر كه نون وقايه درباء نزع حافظ اوزرنهدر بونده دخی مفعولی
يعني مستعاذ منهی حذف تعميم ايچوندر زيرا مقام تأييد انی اقتضا ايدر
عوذ التجادر كه فارسيده پناه كرفتن بكسی ايله تعبير اولنور وعياذ له
لياذك فرقی بودر كه عياذ دفع شر ولياذ جلب خير ايچوندر قال المتنبي بيت
يا من الوذ به فيما أؤمّله ومن اعوذ به مما احاذره استعاذه خلاص
ومحفوظ اولمق طلب ايتمكدر لاعيذنه ده لام جواب قسمدر اعاذه
كمسه ايچون بلادن منع وحفظ دلمكدر وفي التنزيل واني اعيذها بك
يعني مريمی سكا صغندردم وسنك پناهكده قلورم سؤال اولنورسه كه
استعاذه واعاذه يی تأكيد ايتدی سؤال واعطايی ايتمدی جواب بودركه
استعاذه محل خطرده اولمغله دفع تشويش وتسكين دل ايچون تأكيد ايلدی

نظر ایله که انبیا علیهم السلام نصرتله موعود ایکن تأخرندن اضطراب
واقع اولیجق متی نصر الله دیدکلرنده الا ان نصر الله قریب ایله مجاب
اولدیلر که تأکیدی متضمندر اگرچه بعض ادعیه ده دخی حرف تأکید ایراد
اولنمشدر واذا سألك عبادی عنی فانی قریب کبی زیرا بو سؤالده تحقق
واردر که اذا کلمه سیله تعبیر اولنمشدر ما نحن فیه ده اولان سؤال ایسه
ادات شرطله در بعد ذا بو حدیثك بخاری ده لاحقه سی واردر تتمیم کلور
وما ترددت فی شیء انا فاعله ترددی فی قبض نفس عبدی المؤمن یکره
الموت وانا اکره مساءته ولا بد له منه مقصود فعل متردد کاره کبی معامله سنی
بیاندر ولکن بالاده ذکر اولندیغی اوزره مرتبهٔ عمایه کوره الله تعالی
صفات کونیه ایله متصف اولور پس کراهت مظهر اعتباری ایله در ظاهر
اعتباریله دکلدر زیرا ظاهرده صفات کونیه اولمازکه ذات الهیه
نزاهت تامه اوزرنه در بونك نظیری در که کلور ومن اتانی یمشی
اتیته هروله یعنی حق الله تعالی کندی ذاتنه مشی وهروله اثبات اتدیکه
ایکیسی دخی صفات کونیه دندر پس تأویل المتوب علی ما اراد الله حالی اوزره
ابقا ایتمك کرکدر وعبدك موتی کراهتی جریمه سی اوزرنه مؤاخذ خوفندندر
یوخسه موت باب لقاء وتحفة المؤمن اولدوغی بلور بناء علی هذا
الله تعالی انی عفو ومغفرتی ایله مقابله ایدوب کراهتنی دفع ایدر پس

بن عبده لازمدرکه لقاء مولایی کراهت ایتمیه زیرا عاشق معشوقه
اقبال ایدر یوخسه ادبار ایتمز والا عاشق اولماز وعاشق اولیانلر
مجابده وعذابده قالورلر نعوذ بالله من الفراق والبعد ونسأله
الوصال والقرب بحرمة اهل المودة والقربی

التاسع والثلثون

إن الله تجاوز لی عن أمتی تجاوز کناهدن
کچمکدر بوراده ترك معناسنه در که متعدی در زیرا خطا مغفو
صریحیدر وبعض روایاتده عن الخطأ دوشمشدر بو صورتده لازم
وصیغهٔ مفاعله نك سری بودرکه الله تعالی مذنبی مؤاخذه ومذنب
دخی عفوی طلب ایدر چونکه عفو ایده مطالبه دن تجاوز ایتمش اولور
لی کلمه سی لاجلی دیمکدر یعنی بندن اوتوری وبنم خاطرمی تطییب وتدارکمی
رفع وشانمی تعظیم واعلا ایچون امت ایله مراد امت اجابتدر زیرا امت
دعوتك کفر ومعصیت وخطا ونسیانندن تجاوز یوقدر قال تعالی ان الله
لا یغفر ان یشرك به وقال فأخذهم الله بذنوبهم وامت شول جماعته
دیرلر که انلره رسول ارسال اولنه الخطاء مهموز مقصوردر
مد ایدن خطا اتدی زیرا مهموز ممدود اولماز ممدود اولان معتل ناقصدر

عطا جفا وفا ذنی و امثالی کبی پس خطاده اولان الف فتحه طایی
بیان ایچوندر بو راده خطادن مراد اثم خطادر یوخسه حکم خطا دکلدر
زیرا آخرتده عقاب ترتب ایتمسه دخی دنیاده ضمان وکفارت مرتفع
اولماز مثلا مخطئنك مال ودیتی ضمانی وخطاء قتلك کفارتی وسهوا
محدثا قلنان نماز قضاسی وامثالی کبی زیرا بونلرك حکمی دلیل منفصل ایله
معلوم اولمشدر وبو راده خطا ایله مراد ضد الصواب دکلدر والا
خطیئه اوزرینه مؤاخذه مرفوع اولمق لازم کلور و ناصواب اولان صواب
اولمق اقتضا ایدر بو صورتده امر و نهیده فائده قالماز بلکه ضد العمد درکه
فاعلك خلاف قصدی واقع اولمقدر بو جهتدندر که حد وقصاص ایله
مؤاخذه اولنماز زیرا حق اللهه کوره مخطئدر فاما حق عبده کوره
طاطیدر ایچون ضمان عدوان ودیت واجب اولور خطا اودر که
بر نسنه یی صید ظن ایلیوب رمی ایتسه وانسان ویا حربی قیاس ایدوب
مسلمه اصابت ایلیه ویا نشانه اوق آتوب آدمی یه طوقنسه ویا بر صبی
اوزرینه ساقط اولوب انی اهلاك ایتسه وعلی هذا که نظائری چوقدر
والنسیان نسیان بر نسنه نك قوت مدرکه حافظه دن
زوال ایدر شویله که حصولی سبب جدیده محتاج اوله صائمك ناسیا
اکل و شربی کبی که افطار وکفارت واثم لازم کلمز صلوة بویله دکلدر زیرا

زیرا صلوتك هیئت مذکوره سی واردر و حدیثده کلور عرضت علی
ذنوب امتی فلم ار ذنبا اکبر من آیة او سورة اوتیها ثم نسیها یعنی اول
آیتی ویا سوره یی مصحفدن اوقومغه قادر اولمیه و بعضیلر معناسی
ترکه حمل ایتدیلر زیرا لسان عربده نسیان ترك معناسنه در قال تعالی
ولا تنسوا الفضل بینکم یعنی فضلی ترك واهمالی قصد ایتمکوز وقال تعالی
فلما نسوا ما ذکروا به ای ترکوا وقال تعالی نسوا الله ای ترکوا طاعته
فنسیهم ای فترك رحمتهم وحق بودر که نسیانك ترك وذهول وغفلتده
محلنه کوره مستعملدر و قرآنده کلور واذکر ربك اذا نسیت یعنی اولا
مشیئت الهیه یی نسیان واقع اولوب صکره تذکر ایتسك ان شاء الله
دی ایچون جناب نبوت صلی الله علیه وسلم بو آیتك نزولندن صکره
ان شاء الله دیدی کویا فائتی تدارك قبیلندن اولدی و رسول اللهه
بش موضعده سهو واقع اولدی اکرچه انلرك سهوی سهوات امته قیاس
واندن بحث اولنماز و حدیثده کلور اللهم ذکرنا ما نسینا وعلمنا ما جهلنا
نتکیم بر آیتده بر کلمه نسیان ایتمشلردی صکره اصحابدن برینك لساندن
استماع ایتدکده تذکر ایتدیلر و بو راده دخی نسیاندن مراد اثم نسیاندر که
اثم خطا کبی مرفوعدر مادام که سببنی تعاطی ایتمیه زیرا واجبی تفویت ایتسه
آثم اولور ایشته ربنا لا تؤاخذنا ان نسینا او اخطانا بو معنی اوزرینه

محمولدر تنکیم بالاده تفصیل اولنمشدر وظاهر اولان بودرکه کویا دعاء
مذکور لیلهٔ معراجده افواه اهل ایماندن صادر اولوب بنی اسرائیلک
خطا ونسیان اوزرینه مؤاخذه اولندقلری کبی مؤاخذه‌دن استعفا
وطلب تخفیف ایدیجک دعالری مستجاب اولدیغی حدیث مذکورله اخبار
اولندی **وما استکرهوا علیه** صیغهٔ
مجهولله درکره فتحله مشقت وضمله قهردر یقال اکرهه علی الامر ای
حمله علی فعله قهرا والاستکراه کراهیت داشتن جبرا یعنی انلردن
بطریق الاکراه والاجبار صادر اولان ذنوبک مؤاخذه سنی دخی ترک
ایتدی بو سببدندر که اوزرینه اکراه وقهرا حمل اولنان کسنه کافر اولماز
تنکیم قرآنده کلور الا من اکره وقلبه مطمئن بالایمان ودیمشلردرکه
بو حدیث قتل وزنی ولواطه وشهادت زوردر وحکم بالباطل وامثالنک
غیریه مخصوصدر که بو مقوله کناهلر اکراهله حلال اولمازلر پس بونلرده
اکراه معتبر دکلدر بلکه فاعلنه اثم واردر شرعی بودرکه والله اعلم بو مقوله
لرده فاعلک فعلی غیره تعلق ایتمکله اختیاردن خالی دکلدر ردتده ایسه
من کل الوجوه اختیار یوق بلکه اضطرار کلی واردر وخانیه‌ده کلورکه
برکسنه اخره زهر ایچورسه ایکی وجه اوزرینه‌در اکر زهر ایدوکنی
بلمیوب ایچوردیسه قصاص ودیت لازم کلمز بلکه حبس وتعزیر لازم کلور

یعنی مع تقدیر الجهل

کلور واکر اغزینه صب ایتدیسه دیت لازم کلور واکر زهرلی شربتی یدینه
ویروب اولدخی شرب ایدوب هلاک اولدیسه دیت لازم کلمز زیرا اختیاریله
نوش ایتمشدر ولکن خدعه‌سی حسبیله استغفار وتعزیر لازم کلور و بونده
نفس اماره حالنه دخی اشارت واردر که انک خطا ونسیانی دخی مستثنی
وغیر معفو اولان قبیلندندر خطاسی بودرکه طریق وحدتی عدول
ایدوب ضلال شرکده دوشمشدر شرکله مخلوط اولان ایمان ایسه مقبول
دکلدر قال تعالی وما یؤمن اکثرهم بالله الا وهم مشرکون وشرکدن مراد وجودده
توهم تعدددر یعنی وجود واجبدر وجود ممکن اثبات ایتمکدر وجود ممکن
ایسه معدومدر پس انی اثبات ایتمک جهلدر مکرکه بحسب الاعتبار اوله
زیرا امر ونهی انک اوزرینه مبنیدر وصلواتک نوافلی بو وجوده تشکر
طریقیله‌در فرائضی وجود واجبه شکره دائر اولدیغی کبی ونفسک
نسیانی بودرکه عهد ازلی اونوتمشدرکه اقرار وتوحید وعمل بالشرائع
در زیرا اکرچه مقام علمک حالی عمل دکلدر شول جهتدنکه ارواح اوزرینه
تکالیف یوقدر فاما مقام عینک حکمی علم وعملک مجموعیدرکه علم صفت
روح وعمل صفت جسددر وعمل شرعی معراج علم ومعرفتدر وبودخی نردبان
مشاهده‌در زیرا بلا معرفه اولان مشاهده معتبر دکلدر نظر ایله که
جمیع ناس اشیایی مشاهده ایدرلر فاما صورتن کوردلر وحقیقتن بلمزلر

تبدیل جانبنه ده سلطانی کودب بلمینلر کبی چونکه نفسنده شرك وخلاف
توحید وترك عمل اوله فلاح بولمازلر نسأل الله ان یسهل طریقنا الذی یقوی توکلنا علیه

الحدیث الاربعون

كن فی الدنیا كانك غریب

کان تشبیه وتخییل ایچوندر غریب غربتده نده کر وطندن بعید
اولمقدر وهر متباعده وجنسی اراسنده عدیم النظر اولانه غریب دیرلر
وعلمایه غرباء دیدیلر زیرا بین الجهال قلتلری وارد ره غراب دنلدی
ذهابده ابعاد اتدوکیچون عنقاء مغرب کبی که برجاریه اختطاف ایلیوب
اغراب وابعاد ایلدی یعنی دنیاده بروجهله اول که کندیکی غریب
الدیار تخییل ایله اگرچه ظاهرده وطنده سن زیرا حالك غریب
حالنه بکزر برامر غریبدر که بس خلقه مختلط اوله وفی نفس الامر خائف
وذلیل اول نتکیم غریب اولان کسه مؤانس بوله مدیغندن متوحش وخائف
وذلیل در وه دنیاده بقائله تحدیث نفس اتمه زیرا فانیدر وطن اتخاذ
ایدوب تکثیر تعلقات اتمه بلکه غریبك تعلقی قدر تعلق ایله وآشنالرك
واریسه دخی بیگانه اولمغه سعی ایله زیرا ماسوادن منقطع اولدقجه
یار حقیقی یه متصل اولمز سن وغریب وطنه آرزو اتدوکی کبی سنده وطن

وطن دروحه ووطن سرآرزو ایله که بری عالم ملکوت وبری دخی
عالم لاهوتدر وابو البشر آدم علیه السلام ترابدن مخلوق اولمغله کرچه
جنتده وطننه اهباط اولندی ولکن بو وطنه وطن جسد دیرلر که وطن
کونیده اولان غریب کبیدر وغربتدن مقصود برمراده وصول وبعده
وطنه عودت ودارنه دخولدر نتکیم آدمك هبوطی خلافت واسماء حسنی
اظهار وصفات علیائی ابراز ایدی بو سببدن بعد تمام المصلحه ینه وطن
روحه عودت ایلدی اگرچه دنیاده دخی من وجه وطنده ایدی زیرا
مکاشفه قریب وبعید بردر **أو عابر سبیل** که اوکانك
عابر سبیل دیمکدر که عابر خام اوزرینه عطف قیلنمشدر که نوع ترقی
متضمندر زیرا عابر سبیلك تعلقاتی غریب مقیمك تعلقاتندن اقلدر
پس أو کلمه سی تخییر واباحت ایچون اولمقدن نتکیم بعض اهل حدیث ذاهب
اولمشدر بل معناسنه ترقی ایچون اولمق اولی واحسندر که عابر عبوردن
درکچمك معناسنه صودن وکوپریدن کذر کبی سبیل معتاد السلوك
اولان یوله دیرلر کرك انده التوا واعوجاج اولسون وکرك اولمسون
وصراط اندن اخصدر که معتاد السلوك اولوب غیرندن ماعدا انده
اصلا اعوجاج اولمیه بلکه جاده مستقیمه اوله وطریق بونلردن
اعمدر زیرا مطلق رجل ایله طرق وضرب اولنان یولدر نه وجهله اولورسه

اولسون كه معتاد وغير معتاد ومستقيم ومعوجه شاملدر معنى بودركه
وياخود وبلكه سن كنديكى دنياده بر يولجى كبى خيال ايله كه دنيا سنك
سبيل كبى ممرك واخرت منزل ومقرّكدر وقال الله تعالى وان الدار الآخرة
هى دار القرار وابن سبيل خفيف الثقل اولمجق بوجهله سرعت وسهولتله
قطع راه ايدرسه سندخى بار دنيايى اوزركدن تخفيف ايدوب بويكى
آسان طوت وعقبات آخرتى سهولتله كذار ايله ومسافر كفايت مقدارى
زادله سالك اولديغى كبى سندخى فضول دنيايى ترك ايدوب زاهد اول
وقليله قناعت ايله ويولجى منزل بمنزل مقصده طوغرى سير وحركت
اتدوكى كبى سندخى اسم كونيدن اسم الهى يه واسم الهيدن مسماى حقيقى يه
سفر وسياحت ايله وتكميل اسفار ايليوب آخر منزل وحدتده قرار ايت
وترمذى روايتنده وعدّ نفسك فى اصحاب القبور زياده سى دخى
واردر يعنى كنديكى ميت كبى بيل زيرا ديمشلردركه كل آتٍ قريب وبلكه
تعيناتكى ازاله ايليوب فنا فى اللهده ايركه جسمك جانكه قبر كبى اولسون
نتكيم وارد اولمشدر كه موتوا قبل ان تموتوا اى موتوا بالاختيار قبل الموت
بالاضطرار وفى الحديث من اراد ان ينظر الى ميت يمشى بين الاحياء
فلينظر الى ابى بكر يعنى حضرت صديق رضى الله عنه نفسندن فناء تام
بولمغله ميت كبى اولمشدر كه تقلب وتحركى حقلّه در وبنه حديثده كلور

كلور اذا تحيرتم فى الامور فاستعينوا من اهل القبور يعنى اهل فنادن
استعانت ايديكوز كه انلر كلمات تامه جامعه دركه استعانت والتجايه
صالحلردر شول جهتدنكه الله تعالى نك انلرك يوزندن ظهورى واردر
پس اعتماد فى الحقيقه حقه در اعوذ بدانيالك واعوذ بكلمات الله التامات
وامثالى معناى مذكوره دالدر اكرچه حقايقدن بيخبر اولنلر مناقشه
ايدوب تاويلات فاسده ايلرلر وبلكه طور عقلدن خارج اولان اخبار
صحيحه نك موضوعيتنه ذاهب اولورلر اولئك كالانعام **وكان**
ابن عمر يعنى عبد الله بن عمر رضى الله عنهما كه عبادله اربعه دن
وحديث مذكورك راويسيدر زيرا رسول الله صلى الله عليه وسلم
بر وقتده يد مباركه لرن عبد الله مذكورك اوموزلرنه قويوب كن فى الدنيا الخ
ديو اكا خطاب اتمشلر ايدى وبو مناسبتله اهل حديث ذيل حديثده
كلمات عبد اللهى ايراد اتديلر اكرچه كلمات آتيه فى الحقيقه بر حديث
مرفوعدن منتزعدر كه اول حديث بودر اغتنم خمسا قبل خمس حياتك
قبل موتك وصحتك قبل سقمك وفراغك قبل شغلك وشبابك
قبل هرمك وغناك قبل فقرك وبونك نظائرى كبى **يقول**
اذا امسيت يعنى قچن مسايه داخل اولسك كه اول
الليلدر واخشامه مساء دنلدى زيرا ظلمتى حسبيله انسانى مساءته

ایقاع ایدرانکچون کناهه سیئه دنلدی ومسائله بدء ایلدی زیرا
خلق الله الاعظم درکه اصلدرو نهارانك اوزرنه متفرعدرکه عارضدر
زیرا شمس وقمرك خلقی حادثدر **فلا تنتظر الصباح**
یقال انتظره فلا یحتاج الی کلمة الی صباح اول النهاردرکه افقك
حاجب شمسله احمراری وقتیدر وفجرله دخی تفسیر اولنمشدرکه صبح صادقدر
وسراجه مصباح دیدیلر زیرا نوریله خانهء دنیا ضوء شمسله مضیئا
اولدیغی کبی یعنی اخشامه ایرسك صباح اولوردیو منتظر اولمه بلکه
هر نفسکی نفس اخیر بیل زیرا نیجه لر موت فجائی ایله مبتلی اولمشلردر
پس موتك سن معلوم وسبب معهودی یوقدر بوجهتدن قهارك ناکاه
قهر وبطشندن حذر ایتملودر وکیجه یی زمان راحت دیوب غافل بولنمق
کرکدر **واذا اصبحت** وقتی صباحه داخل اولسك
کرك فجرکه نهار شرعینك اولیدر وکرك طلوع شمسکه نهار عرفینك
ابتداسیدر وصباحده فجراعتبار اولنمق اقوادر زیرا بین الفجر والطلوع
اولان نور رینه نور شمسدرکه تحت الارضدن منعکسدر یوخسه نور
اخر دکلدر نتکیم بعضیلر ذاهب اولمشلردر وشفق دیدکلری دخی بویله
درکه وراء جبل قافدن انعکاس نور شمسدر انکچون مستحب اولان حمرتدن
صکره اولان بیاضنك غیبوبتنه دك صلوة عشانك تأخیردر فلا

فلا تنتظر المساء پس اخشامه منتظر اولوب
طول امله دوشمه بلکه املکی قصر وعملکی مد ایله اکرناکاه موت کلورسه
سنی کارحقده واخرته متهیء بولسون کویا اشارت ایلرکه ای ناسك
سالك سن بر بلد بعیدی قاصد کبی سن که ما بیننده مخوف وادیلر ومهالك
مفازه لر وقطاع طریق واردر پس صباح واخشام قیدنده اولمایوب
همان منزل المغرسعی ایله والا بلکه یولده قالوب هلاك اولاسن ومراده
ایرمیه سن واشته اهل دنیا ایله اهل اخرتك فرقی بودرکه اهل دنیا بر نسنه
خصوصیچون بر هفته ویا بر شهر ویا بر سنه یه دك تمسك ویا حجت ویرکه
نقدی نسیئه یه تبدیل ایدر وظن ایلرکه اول وقته دك معمر اولسه
کرکدر بوجهتدن هر خصوصده ان شاء الله دیمك مشروع اولدیکم
تام حتی ذکر واستحضارده یقظه واردر نظر ایله که صدر اولده
دوروت درهم دینی قلان کسنه نك نمازنی قلمقدن امتناع اولنوردی
زیرا انده رایحهء غفلت وطول امل واردر مکر کر دیننه وفا ایده جك
قدر مالی متروك اوله یا دیننده عدم مبالاتك حالی بو او لیجق مال
غیری حلال کبی اکل ایده نك حالی نیجه اوله واهل اخرت ابن الوقت
اولمغله حذرلرن تجاوز ایتمزلر بلکه نقد الوقت نه ایسه انکله معامله
ایدرلر ونفسلرن بجهله اضاعت ایتمزلر زیرا نفس اصل الکل درکه محافظه

انفاس ایدن ساعاتی ومراقبهٔ ساعات ایدن یومی واسبوع وشهر
وسنه وتمام عمری ضبط اتمش اولورود نیا واخرتده فلاح بولور
وبو مقامدن دیدیلرکه طائفهٔ صوفیه جهرله ذکر اتدکلری هر نفسلری
نفس اخیر اولدوغندندر مختصره ایسه تلقین ذکر اولنمق سنتله ثابتدر
بو جهتدن هر مؤمن هر نفسده کندی نفسنه تلقین ذکر ایدوب مبدا
ومعاددن انی اکاه اتمک کرکدرتاکه موطن دنیادن برزخه سهو ونسیانله
کتمیه بلکه ذکر وحضورله انتقال ایده کرخیر مقدم بونده در

وَخُذْ مِنْ صِحَّتِكَ لِمَرَضِكَ یعنی چونکه حال
انسان صحت ومرضدن خالی دکلدر لاجرم زمان صحتده بقدر القوة
زیاده جه اجتهاد لازمدرتاکه حال مرضده عاجز اولوب تقصیر واقع
اولیجق کسری صحتده اولان عبادتیله منجبر اوله بو سببدندرکه
الله تعالی مسافر ومریضه ویره زمان اقامت وصحت وشبابتنده اولان
اعمالی ثوابن یزارکه کمال کرمنه مناسب اولان بودر واکر زمان صحت
وامثالنده کسلنلک وعملدن قاعد وذکردن ساکت ایسه وقتی
بالکلیه ضایع اولور **وَمِنْ حَيَاتِكَ لِمَوْتِكَ**
یعنی زمان حیاتکی موتکدن صکره انتفاع ایده جک اعمال صالحیه
صرف ایله والا حیاتکده میت کبی اولورسن وموتکدن صکره دخی تنعمدن

تنعمدن محروم قالورسن زیرا هر صلاح وفسادک تخمی بوراده اکیلور
وحاصلی اوراده بچیلور نتکیم الدنیا مزرعة الاخرة اکا دلیلدر شیندی
وامام غزالی رح اربعیننده بو محلده بو زیاده دخی بولندی که
فانك یا عبد الله لا تدری ما اسمك غدًا بوراده عبد الله علم
دکل بلکه معنای لغویسنه محمولدرکه اذا اسمیت وما بعدنده اولان
خطاباتک مخاطبی درسن دیمک اولورکه زیرا سن ای الله قولی یارن
یعنی قیامت کونی بلمزسن که اسمک ندر یعنی نه اسمله ندا وذکر اولنورسن که
سکا یا عبد الله ویا مطیع الله می دیرلر و یاخود یا عبد الدنیا وعبد الشیطان ٨٧
وعبد الهوی ویا فاسق می سویلرلر پس بو دنیاده اسم ظاهره اعتبار
یوقدر هر نقدر شرفه دلالت ایدرسه ده زیرا ابوینک وضع اتدوکی
اسم کونیدر بلکه اسم حقیقی یه اعتبار واردرکه اسم احمد نتکیم رسول
اللهی صلی الله علیه وسلم جدی عبد المطلب سابع ولادتنده الهام
الهی ایله اسم محمد له موسوم قلمش ایدی انکچون اقوال وافعالنده مرة
بعد اخری محمود کلدی واسم عبد الله کبی نتکیم کلورواته لما قام عبد الله
اسم محمد وسائر اسماء شریفه والقاب مشرفه دخی اسم حقیقی اولدی
اکرچه ظاهرده اسماء ملفوظ در زیرا نظر مسمانک اول اسمانک
حقائقی ایله قیامنه در انکچون اومقوله اسمالی تبدیل ممکن دکلدر حتی قرتیز

معاند ومتعنتلری اسم محمد یرینه حاشا مذمم دیو اطلاق ایدرلردی
رسول الله بیوردیلردی که الله تعالی بنی محمد خلق ایلمشدر یوخسه مذمم دکل
پس انلر مذممی تخییلی ذم ایدرلر یوخسه محمدی دکل و حضرت علی کرم الله
وجهه ولادتنده پدری ابو طالب اوراده حاضر اولمغله والده سی
فاطمه اسدیه انک نامنی اسد وضع اتمش ایدی صکره پدری حاضر اولدقده
بن ولدمک عز علوم و علو قدر بولدوغی استرم دیو اسدی علی یه تحویل
ایلدی بو معنادن علی هم اسد الله وهم ولی الله اولدی یعنی اسم علی ایکی
اسم حقیقی اولدی که علو ذات وصفاتله قائم اولدی و قدر عالی بولدی
وشول درجه یه بالغ اولدی که امت مرحومه نک اب ثانیسی اولوب طرق
حقه اربابنک سلسله سی دخی انده نهایت بولدی و علی هذا و بو فقیر
الفات اربعه ده روضه مطهره ده سر نبوی ده مراقبه ده ایکن
کوردم که عالم مثالده بر غلغله پیدا اولوب عالم غیبدن تفقد اولنسون
هر کسک اسمی نه ده میدر بو خطاب واقع اولوب هر کسک وجودی
اولحالت هائله دن لرزه دار اولدقده بو فقیر دخی بر دفترده
کندی اسمیمه نظر ایدوب ثابت بولیجق سرور عظیم حاصل اولوب حسبه کلدم
والحمد لله علی عنایته الازلیة السابقة وهدایته الابدیة اللاحقة
و دیمشلردر که هر عصرده قطب وجودک اسم الهیسی عبد الله در اسم

اسم کونیسی هر نه اولورسه زیرا الله تعالی نک الاهیت و الوهیت و الوهی
مراتبنده حقیقت عبادت و عبودیت و عبودت ایله قائم و متحققدر
وجمیع کمل بشر بو سر ایله صورت بولمشدر ایدی ای مؤمن اسم کونی یه باقمه
بلکه بر اسم الهی ایله حقه ارتباط ایده کورتا که دنیا و آخرتده نامک
عالی و قدرک متعالی اوله فاعمل بذلک

الحادی والاربعون

معلوم اولا که بو محله دک شرح اولنان احادیث شریفه نک ترتیبی مشاهیر
محدثین دن امام نواوی یه مضاف اولوب امام مزبورک دخی غرضی قواعد
واصول شرایعی جامعه اولان کلمات نبویه یی جمع اتمک اولمغله ایکی
حدیث جامع دخی اربعین اوزرینه زیاده ایدوب مجموع احادیث مرتبه
قرق ایکی اولمغله بز دخی نسخ صحیحه ده موجود اولدیغندن اول وجهله
شرح اتمشوزدر پس احادیثک عددی قرق ایکی اولمق اصلندندر
یوخسه صکره دن الحاق اولنمش اوزره دکلدر قال لا یؤمن
احدکم یعنی سزدن بریکوزک ایمانی کامل اولماز
پس مقصود کمال ایمانی نفیدر یوخسه اصل ایمانی دکل تکلیم نظائرندن
معلوم و روشندر حتی یکون هواه تابعا لما جئت به

بعض نسخ ده تبعاد و شمشد ر فتحتین ایله تابع معناسنه مفرد دکل
جمعی اتباع کلور و جمع دخی استعمال اولنور تبع تابعین کبی هوی تصرله
مراد و مشتهای نفسدرکه برهان سماوی و دلیل عقلی اکا مساعده
اتمیه الحاصل هوی نفسک شرعا مذموم اولان طرفنه انحرافنه دیرلر
امور جاهلیه و امثالی کبی زیرا جنت به دن مراد شرعدر و شرع امور
طبعیه و عقلیه و جاهلیه یی رفع ایچون وارد و نازل اولمشدر معنی
دیمکدرکه تاکه انک نفسنک هواسی و عقل قاصرنک مدعاسی بنم جانب
حقدن کتوردیکم شرع مطهره تابع اوله پس شول کمسه که شرع الهی
و منهاج محمدی قویوب هواسنه و عقل قاصرنه تابع اوله انک انی ایمان
و تصدیقی ناقصدر اکر کامل اولایدی شرعا مذموم اولان امور جاهلیه
و محرمات و مکروهات جانبه میل اتمزدی زیرا هدی ایله هوی و حق ایله
باطل بریرده مجتمع اولماز پس بونده اهل ایمانی مخالطه کفره و فجره دن
تحذیر واردر زیرا سوء قرین آخر انسانی جاده دن اخراج ایدر و ضلاله
دوشورر و بو تنبیهی دخی مشتملدرکه امر شرعی کراهت اتمک کرکدر
بلکه هر مامور اولدوغی خدمته طیب نفسله حرکت ایده والا استثقال
شرع کفردر و بونده اشارت واردرکه شارعه اعتراض جائز اولمدیغی
کبی مرشد کامله دخی اعتراض جائز دکل بلکه تسلیم و انقیاد کرکدر واکر

واکر خدمتده و متابعتده حب طبیعیسی بوغیسه باری حب اختاری
ایله معامله ایده یعنی بر نسنه طبعا مکروه ایسه ده وعسی ان تکرهوا
شیئا و هو خیر لکم موجبنجه ایثار و اختیار ایلیوب نفس خامنی انک
فعلنه حمل ایلیه و تدریجله ریاضت و تقلید ایده دک آخر نفسندن
خروج و ارادتنی ارادت شیخده افنا ایدوب شیخله یکپاره اولدوغی
لذتله و متابعتی حلاوتله ایده تاکه ان الدین عند الله الاسلام سرینه
ایره و اسلامی اسلام حقیقی اوله والله القادر معین لعبده القاصر
بعدذا معلوم اولاکه عشق و هوی و محبت دیدکلری اصلنده حقیقت
واحده در که هیولانی در پس کیفیت مجازله تکیف ایدرسه مجاز
والا حقیقت اولور نتکیم قیس عامری اوائلنده عشق لیلاده رسوابه
تابع ایکن آخر اول شهوت طبیعیه عفت حقیقیه یه مبدل اولوب
صورتدن معنایه و حسدن عقله و عقلدن روحه و روحدن
عین سره نظره انتقال ایلیوب قنطره مجازدن وادی حقیقته عبور
قلدی و عاشق مجازی ایکن عاشق حقیقی یعنی عاشق لیلی ایکن عاشق
مولی اولدی و صورتی سرده محو اتدی و باب اشیادن خانه اسمایه
و اندن صدر مسمایه ترقی قلدی بو جهتدن هوی و عشق دیدکلری معنی
واسطه وصول و رابطه عاشق و معشوق اولدی چونکه عین روح قلبه

وعين قلبده دخي هيكله نظر ايليه اكر نفس مداخله ايليوب شرقه نظر
ايلرسه شهوت خفيه مخالطه سيله اول نظر حرام اولور وانك صورتي
جننك سمايه صعود واستراق سمع اتمسي كبيدركه اكا ذيله مخلوط اولمغله
مردوددر واكر مداخلهٔ نفسدن سالم اولورسه اول نظر حقيقت وحلال
اولور زيرا اكا حقله حقه نظر ديرلر اولكي يه نفسله خلقه نظر ديدكلري
كبي اشته هوى اصلنده حق وباطله صالحدر چونكه شريعت مداخلهٔ
واسواسدن وطريقت مخالطهٔ نفسدن خلاص اوله آيينهٔ انفس
وآفاقده كورنن صورت حق اولور ونفس انسان مجازدن قورتلوركه
اكا هواى باطل ديرلر وبورادن فهم اولندي كه كرچه انسان حق
وباطله مستعددر ولكن هركسده اولان كيفيت مجاز حقيقته متحول
اولماز بلكه اول كيفيتي تلطيفه محتاجدر بو وجهدن كفار وفسقه نك
حجابلري غليظ وهواى باطللري شديد اولمغله برزخ بطلانده مجازده
قالديلر ومؤمن ومطيع اولنلر حقه وحقيقته عدول ايليوب شر نفسدن
سالم اولديلر انكچون شارعه متابعت ايلديلر زيرا هواسني هواى حق ايلدن
امر حقدن منحرف اولماز واكا شريعت وحقيقته ميل اتمك لذيذ وسهل
كلور ربنا هركسك قلبي نره ده ايسه ميلي دخي اورايه در كل الهدى
اغراض نفسدن خلاص اول تا كه كدورتده صافي اولوب مرآتكده

عن انس رضي الله عنه مذكور في الترغيب والترهيب

مرآتكده صورت حق ظهور ايده وباطل زاهق اوله والسلام

الثاني والاربعون

قال الله تعالى معلوم اولا كه الله تعالى يه قول وتكليم
اسناد اولنور كما قال تعالى واذ قال الله يا عيسى بن مريم وقال تعالى
وكلم الله موسى تكليما ولكن نطق اضافت اولنوب نطق الله دنلمز
زيرا نطق اصوات مقطعه دركه لسان اني اظهار وآذان اني وعى
وحفظ ايدر كما قال في القاموس نطق تكلم بصوت وحروف يعرف بها
المعاني وانطقه الله يعني انطاقي حقه نسبت جائزدر نتكيم كلور انطقنا
الله الذي انطق كل شيء فاما نطق انسانه مخصوصدركه غيره يا بطريق
التشبيه دلالت يوزندن ويا بطريق التبعيه اطلاق اولنور يقال
ما له ناطق ولا صامت اي حيوان ولا غيره من المال يا ابن آدم
معلوم اولا كه ابن آدم وولد آدم نوع انسانده مستعملدر بو جهتدن
ابو البشر دخي انده داخلدر ليس انا سيد ولد آدم انا سيد نوع الانسان
ديمكدر والاجناب نبوت صلى الله عليه وسلم نفس آدمدن افضل
اولمق لازم كلور وبعض اهل معرفت ديشلردركه آدم عليه السلام ترابدن
مخلوق اولمغله بطريق الاستبعاد ما للتراب ورب الارباب ديديلر

وظن ایلدیلرکه انسان ضعیف دبت قوی ایله ائتلاف اتمز بس یا ابن
آدم عبارتی ایله ملزم اولدیلرهم ظاهراً وهم باطناً وظاهرده وجه
الزام بودرکه یا حرف ضعیف لکن اسم قوی اولان آدم ایله مجتمع اولدی
ومعناده الزام بودرکه تحت خطابده مناجات وارد درکه خلقه الثلاو فی
وصحبتده پس اکر لایق بزم خاص اولمسه باده نوش مناجات ومکالمه
اولمازدی بوجهتدن ترابده آب سری ظهور ایلدیکه فیض علم خاصده
بومعنایه تراب ضمنده تر آب اولدی فتحله کم ترخشك مقابلیدر و آب
تراب لطیفدر فاعلم ذلك فانه من العجاب تضمن التراب للماء لفظاً
ومعنی واشکر علی هذه اللواحق الزائدة فانها لیست فی کلام ذلك
البعض وهی من لباب المعرفة لا **انك ما دعوتنی**
ماتوقیت ایچوندرکه زمانیه در مادام معناسنه مابعدنده غفرت
کلمه سنه ظرفدر دعا طلبدرکه مطلوب منه اولان حقه تذلل والتجا
واظهار عبودیتدن عبارتدر وحدیثده کلور الدعاء مخ العبادة
یعنی عظم بدن مخله وبدن دخی عظمله استمساك ایتدوکی کبی مخ عبادت
دخی دعادرکه قوام عبادت دعا ایله درانکچون هرعبادت دعا ایله
مختوم اولمق کرکدر والا حقه جفا اتمش کبی اولور زیرا کریمدن نسنه
طلب اولنمامق کریمه اذیتدر نتکیم لئیمدن مطلوب اولمق اکا اذادر

ایلک الحمد لك... مخ

آذادر **ورجوتنی** الرجاء توقع حصول الخیر فی المستقبل
ودیمشلردرکه رجانك علامتی حسن طاعتدر قال تعالی ان الذین امنوا
والذین هاجروا وجاهدوا فی سبیل الله اولئك یرجون رحمة الله
پس بلا طاعة رجایه امنیة مجرده دیرلرکه اهل هوانك حالیدر عقا
غفرت لك علی ما كان منك
بوراده علی مصاحبت ایچوندرکه مع معناسنه درکما فی التنزیل
الحمد لله الذی وهب لی علی الكبر ای مع الكبر تقدیری دیمکدرکه غفرت
ذنوبك مع ما صدر منك من الذنوب الكثیرة كبائر وصغائر یعنی ای ابن
آدم مادامکه بنم درکاهمه آل اچوب صدق وخلوصله تضرع ونیاز
وبندن مغفرت ذنوب وعفو خطایا رجا وتوقع ایلرسن یعنی بو حاله
سنده اولدقجه سنك کناهلرکی هرنقدر چوق اولورسه ده عفو
ومغفرت ایدرم مادامکه حق عبد اولمیه زیرا مظالم شهیددن بله
معفو دکلدر فکیف غیریدن مکرکه حق تعالی دن برطریقله ارضا خصوم
واقع اوله بو دخی اکرحق کافروحق حیوان دکل ایسه مکرکه حق تعالی
دن اکا دخی بر تدارك واقع اولاکه بوراسی مسکوت عنه درد اکرچه بعض
صورنی الله تعالی بو فقیره تعریف ایلمشدر ولکن ستری اولی اولمغله
تحریر اولنمدی **ولا ابالی** مبالات واکتراث قایرمق

مطلب عظیم لا یلیق آن یغفل

٢٨٨

الاكثرات قايرموق لاالكثرث

معناسنه در كه عجم باك ديربا، عربيه ايله ای لا اكترث بذنوبك العظيمة الكثيرة مادمت على الدعاء والرجاء وطلب العفو والمغفرة بوراده تعضيل مبالاتی بالدن اخذ ايتمشلردر كويا بركمسه نك مبالات ايتمم ديدوكی بالمی اكا مشغول قلمم وخاطرمه كتورمم ديمك اوله ولكن اهل لغت مبالاتی بلوده يعنی ناقصده درج ايتمشلردر يوخسه بالده يعنی اجوفده دكل پس بن سنك ذنوب كثيره كی مبالات ايتمم ديمك سنی كناهك ايچون بلو وامتحان ايدوب ناره ادخال ايتمم وكثرتنی قايرمم ديمك اولور زيرا كناه نقدر كثرتده اولسه بنه متناهيدر حقك عفو ومغفرت وسائر صفات جليله سی اسنه متناهيه دكلدر پس متناهی غير متناهی يانده بر قطره كبيدركه بی مقداردر، آی عارف نظر ايله بو حديث شريفده دعايه كه توجهله صورت ومعنايی جامعدر زيرا صورت معنانك ترجمانيدر پس دعاده رفع يد ايتمك باطنده اولان تذلل وعبوديته نشاندر وعبد صورت ومعنايی جامع اولمغله ايكی يوزدن حقه التجا ايتملودر نتكيم اكمل الموجودات صلى الله عليه وسلم استسقاده وغيريده رفع يد ايدرلر ودعاده مبالغه ايلرلردی، وتأمل ايله كه رجا ايله خوفه دخی اشارت قلدی زيرا رجا خوف معناسنه دخی كلور زيرا خوف

وخوف ورجا متلازملردر قال تعالى ما لكم لا ترجون لله وقارا ای لا تعتقدون له وقارا وعظمة فتخافوا عصيانه، وتفكر ايله كه رجوت منی ديمدی تا كه حال عارفه دخی اشارت اوله زيرا زاهد رجاسی عطا وعارفك رجاسی الله تعالى در، وامعان نظر ايله كه مغفرتی دعا ورجا ايله مقيد قلدی تا كه عبد مغرور اولميه وعبوديته قائم اوله اگرچه الله تعالى نك عفو ومغفرتی فی الحقيقه قيد يوقدر انكچون ويغفر ما دون ذلك لمن يشاء ديو مغفرتی مطلق ايراد ايلدی، وتحقيق مطالعه قيل كه تحديد ذنوب ايتمدی زيرا اكا نسبتله قلت وكثرت بردر انكچون بر توحيد له بيك شركدن تجاوز ايلر، وتدقيق ملاحظه قيل كه مغفرتی عدم مبالاتله تقويت ايلدی زيرا عند الكريم عطا استكثار اولنماز پس عفو خطا دخی معامله عطا كبيدر فاعرف حذا، يا ابن آدم لو بلغت ذنوبك عنان السماء، قال فی القاموس عنان السماء بالكسر ما بدا لك منها اذا نظرتها واعنان السماء نواحيها پس عنان سحاب معناسنه دركه ظاهر اولان مرتبه سيدر واضافت ادنای ملابسه ايچوندر زيرا سحابك سمايه طوغری ارتفاعی واردر وهمان سماده معدوددر زيرا هر مرتفع سمادر حتی نبات ارضدن مرتفع اولمغله سماء دنلدی يعنی ای ابن آدم اگر سنك كناهك كثرتی جهتندن وهو الاكثر

الاظهر ویا غلطی جهتندن تجسد ایلیوب سمایه متصل کبی کورنن
سحابه ایرسه ویا ایله کوك اراسنی طولدرسه پس بو عبارت کثرتدن
کنایه در زیرا بین الناس اول وجهله متداولدر شمول جهتندن که بین
السماء والارض بشیوز ییللق مسافه در مابین المشرق والمغرب کبی وانسانك
وسعتده حس اتدوکی بو قدردر پس خطاء انسان سحاب وسمایه دك
بلکه عرشه دك چقسه وجمیع عوالمی پرقلسه ینه عند الله بر صحیفه
عریضه ده نقطه قدردر کلدوکی نتکیم امام شافعی رح قرب اختصارنده
دیمشدر و لما قسی قلبی وضاقت مذاهبی جعلت رجائی نحو عفوك
سلما تعاظمنی ذنبی فلما قرنته بعفوك ربی اعظما قوله تعاظمنی ذنبی
ای عظم بالاضافة الی یقال امر لا یتعاظمه شئ ای لا یعظم بالاضافة الیه
کما فی القاموس ثم استغفرتنی غفرت لك
استغفار سؤال مغفرتدر اللهم اغفر لی دیمك کبی واستغفر الله
دخی انك مقامنه قائمدر زیرا طلب معناسنه خبردر نتکیم مرور اتمشدر
یعنی عنان سمایه بالغ اولور ذنوبك اولدقدن صکره رجوع ایلیوب
بندن طالب مغفرت اولسك سنی مغفور وخطالرکی مستور ایدیم
واثارنی اظهار اتمم بلکه سیئاتکی حسناته تبدیل ایلرم وهر نقدر استغفار
تکرار ایلرسه مغفرت دخی اکا کوره اولور زیرا غفار وغفور ده اولان

اولان مبالغه افراد ناسه وافراد خطایایه وجمله اوقاته ناظردر
فاعرفه دیمشلردر بر کمسه بر معصیتی اشلیوب قبل التوبه بردخی انی ایتسه
مصر اولمش اولور واصرار کبائردندر پس اصراری اوزرینه معاقبه
اولنور ما یا ابن ادم لو اتیتنی بقراب الارض خطایا
قراب الشئ بالکسر وقرابه وقربته بضمهما ما قارب قدره ای ما یقارب
ملاءها بو راده مقاربه ملئدن مراد نفس ملئدر زیرا بر نسنه نك
قربنی ذکر ایدوب کندنی مراد ایدرلر نتکیم تشبیهده دخی جا دیدر که
خلافنه بکزردیرلر مع هذا فلانك کندیدر مهمان کبی فافهم پس ای ما یقارب
ملاءها او ملاءها وهو الاشبه لان الکلام فی سیاق المبالغه دین
استعمالدن غافل اولدی بقراب ده باء تعدیه ایچوندر وخطایا
حالدر یعنی ای ابن آدم اکر سن بکا یر طولوسی خطا کتورسك ویا اکر
سن بکا یر طولوسی خطا ایله کلسك بو صورتده با مصاحبت ایچون
اولوب خطا اضافتده ذات مقدره دن تمییز اولور وبونده ما بین
السماء والارض ایله تمثیلدن صکره ما بین المشرق والمغرب ایله تمثیله
انتقال ایلدی زیرا حسده ادراکه اقربدر ثم لقیتنی
یعنی بعد الموت بکا لاقی اولسك زیرا باب لقا موتدر وعمل ایله لقا
میانده مهلت اولمغله ادات تراخی ایراد ایلدی زیرا ما قبلنده اولان

نوح افندی

اتياندن مراد فی الحقیقه لقایی تصویر دکل بلکه کثرت ذنوبی بیاندر
کما لا یخفی ویا معناده ما بعدنه مرهوندر **لا تشرك بی شیئا**
فاعلدن حالدر شیئا یا مصدریت اوزره منصوبدر شیئا من الاشراك
معناسنه که ~~کما قال تعالى لا تشرك بالله فان معناه لا تشرك بالله شیئا~~
جلی وخفی یه شاملدر ویا مفعول به در شیئا من الاشیاء معناسنه
کما قال تعالى لا تشرك بالله فان معناه لا تشرك بالله شیئا اصلا ودل
علیه ما بعده من قوله وان جاهداك على ان تشرك بی ما لیس لك
علم ویاخود بی بعبادتی دیمکدر کما قال تعالى ولا یشرك بعبادة ربه احدا
واشراك ذات ایله اشراك عبادتك فرقی بودر که اشراك ذات ایدن
ثنویه در که ایکی اله اثبات اعتقادیدر واجب الوجود معناسنه سائر کفارك
الهه سی ایسه توسل طریقیله در کما قال تعالى ما نعبدهم الا لیقربونا
الى الله زلفى **لاتیتك بقرابها مغفرة**
مغفرة اعرابده خطاء کبی در بوراده قراب مشاکله طریقیله در والا
مغفرتك اوسع من ذنبی ورحمتك ارجى عندی من عملی یعنی بندهی
سکا ملاء الارض مغفرت کتوردرم ویا مغفرتله کلورم اکرچه سنك
کناهك بنم رحمتی تحدید ایتمز الحاصل شرك وجود وشرك عبادت
اولمجق یرلرده کلرطولیسی کناهه التفات اولنماز بلکه مغفور اولور

اولور نتکیم شرك اولدیغی یرده ملاء السموات والارض عبادت
اولسه بر فلسه دکمز زیرا شرك رأس المعاصیدر که طریق ابلیسدر
نسأل الله الاخلاص فی العمل ونعوذ به من الفتور والکسل ومنه
التوفیق لسلوك الطریق والیه الانتهاء کما قال وان الى ربك المنتهى
وآخر دعواهم ان الحمد لله رب العالمین خاتمه شرح اربعین
بیك یوز اوتوز یدینجی محرمك اواخرنده شیرازه بند
تکمیل اولدی وبروسه ده کتابخانه مزده
اختتام بولدی **نظم** بو تألیف
جلیل نکته سنج معرفت کنجه سبب
درویش علی حافظ اوکده استکمالله
دیدم تاریخ شرحه حرف
جوهردارله حقی

چقردم اربعینی بنده شیخ آسا اکمالله

سنه ۱۱۳۷

٧٦١١